

מבחר עלזנים

מקץ שנת תשפ"ג

ר"ת	בעלזא	מוצ"ש	ער"ש	
05:58	05:36	05:21	04:05	ירושלים
05:54	05:32	05:22	04:19	בני ברק
05:54	05:32	05:20	04:08	חיפה
05:56	05:34	05:23	04:20	אשדוד
05:57	05:35	05:22	04:04	בית שמש
05:57	05:35	05:23	04:22	קרית גת
05:55	05:33	05:19	04:11	נוף הגליל

להרשמה
לקבלת החוברת
במייל, מידי שבוע.

**לחצו
כאן**

"מעלה הנרות ממדלן הילס"

שמונה בערב, אור ל"ט בכסלו תשנ"ו (11 בדצמבר 1995).

פיצוץ מחריד נשמע, ולהבות ענק האירו את שמי מסצ'וסטס בארצות הברית. השרפה העצומה שנראתה למרחק קילומטרים רבים כלתה עד לאפר את מפעל הטקסטיל הענק "מלדן מילס" שבבעלות היהודי מיסטר אהרן פוירשטיין. היה זה מפעל הטקסטיל הגדול ביותר בארצות הברית באותם ימים.

למיסטר פוירשטיין מלאו באותו ערב שבעים שנה. באמצע מסיבת יום ההולדת, התפרץ בסערה אחד מבכירי מנהליו וצעק בהיסטריה: "מר פוירשטיין! מר פוירשטיין! המפעל שלך בוער!" מפעל חיים ענק שהיה מקור מחיה ופרנסה למעלה משלושת אלפים עובדים הפך בין לילה למאכולת אש.

את המדרש בתנחומא מביא רבינו הזרע שמשון זיע"א בפרשת השבוע: "אמר ר' יהושע בן לוי: מתוך אפלה- אורה, מתוך ניבולן של צדיקים- רוממותם". רבינו מפרש: "יודוע מה שאמרו במדרש על פסוק: 'והאלוקים ניסה את אברהם' - 'נתת ליראיך נס להתנוסס' שהקב"ה מביא יסורין על הצדיקים בשביל לגדלן בעולם, וזהו: 'מתוך צרה- רווחה'."

מסביר רבינו כשנכתוב את שם "אלוקים" במילוי, כלומר: אל"ף למ"ד ה"ה יו"ד מ"ם, שווה בגימטרייה מאתים תשעים וחמש, גימטרייה זהה למילה "רצה", ואנחנו כל כוונתנו להפוך הכל לרחמים ולכן אנחנו מתפללים: "רצה ה' אלוקינו", "רצה והחליצנו", שמה"צרה" יתהפך העניין ל"רצה". על אותו משקל מסביר רבינו את דברי המדרש בפרשתנו: "מתוך אפלה- אורה" הכוונה שהמילה: "אפלה" תתהפך ותהיה: "הפלא", דהיינו: נס והפלא! שמתוך ניבולן של צדיקים- רוממותן.

את השרפה הענקית ב"מלדן מילס" הצליחו כוחות הכיבוי לכבות לגמרי רק שבוע לאחר מכן, בחג החנוכה. מתברר שהאור הגדול הבלתי שם הנרות מיסטר אהרן פוירשטיין וקידש את שמו הגדול ברבים: לאחר השרפה הענקית קיבל מיסטר פוירשטיין סך עתק של חמש מאות מיליון דולר מהביטוח, ולפניו ניצבו שתי אפשרויות, כל אחת מהן משתלמת יותר מהשנייה, ושתיהן מקובלות באותם ימים: האפשרות האחת הייתה לצאת לפנסיה ולהפקיד את סכום העתק בחשבון הבנק שלו. האפשרות השנייה הייתה להקים את המפעל מחדש בדרום ארצות הברית, שם יכלו באותם ימים לשכור פועלים במשכורות מוזלות ביותר, ולהרוויח הון רב. מר פוירשטיין בחר בדרך אחרת- לא כלכלית ולא שגרתית לחלוטין. הוא אסף את אלפי העובדים שלו לאולם ענק, שם הודיע להם חגיגת כי הוא מקים מחדש את המפעל "מלדן היילס" יותר גדול, ומשוכלל ובאותו מקום, כך שמקום עבודתם מובטח להם. יתרה מזאת: עד להשלמת בניית המפעל מחדש הוא ישלם מכיסו לכל אלפי העובדים, את המשכורת החודשית מידי חודש בחודשו, משכורת מלאה! כל העובדים, יהודים וגויים כאחד, נעמדו להריע למיטיבם אשר עשה עימם חסד כה גדול לפניו משורת הדין. הם נישקו את ידיו של מר פוירשטיין והתרגשות באולם הרקיעה שחקים. ההתרגשות אף הדביקה רבים מתושבי ארצות הברית והעולם כולו, אל מול תמונותיהם של אלפי עובדי "מילדן מילס" העוברים מידי חודש בלך לקבל את הצ'ק תמורת ישיבה חסרת מעש בבית. מר פוירשטיין שהלך אז בגיליו ראש נשאל בראיונותיו הרבים לכלי התקשורת מהיכן לקח את הכוח לוותר על סכום כסף כה גדול ולחלקו לעובדים הרעבים ללחם. הוא ענה בגאווה יהודית: "אבא שלי שהיה יהודי מאוד דתי, שומר תורה ומצוות בקפידה, לימד אותנו שהתורה מצווה עלינו בכל מצב להיות בן אדם: 'במקום שאין אנשים השתדל להיות איש' - במקום שהנורמות המקובלות הן אמות מידה של עושר גשמי בלבד, מתוך חוסר מחשבה על הוולת, דווקא שם מצווה עלינו התורה: 'תהיה איש', 'תהיה מענטש', ותדאג גם לשני'". אבל הרי יכולת להתעשר עושר כה רב ולסיים את שארית חיין ברווחה כלכלית עצומה בטוב ובנעימים!?" נשאל מיסטר פוירשטיין "ומה אעשה עם כסף כה רב!?" הוא שאל: "אקנה לי חליפה חדשה! אוכל סעודות גורמה כיד המלך!?"

והשתא ניחא, שלא תיקנו שמחה ומשתה בחנוכה כמו בפורים" מסביר רבינו "מפני שבפורים תועלת ופרי הניצחון הייתה הצלת הגוף מהריגה, ומשום הכי שייך לעשות היפך זה: שמחה ומשתה לתועלת הגוף שהיה הולך לאיבוד זולתי הניצחון, אבל בחנוכה תועלת ופרי הניצחון היה לשמור מצוות אלוקינו בלי פחד ומורא, ואין מקום לשמחה ומשתה, רק להודות ולהלל לשמו הגדול."

המעשה ההרואי וקידוש השם האדיר של מיסטר פוירשטיין הפכו לסמל ולדוגמא בפי כל. נשיא ארצות הברית באותם ימים, קלינטון, הזמין אותו לשבת ראשונה במלכות בעת "נאום מצב האומה" - נאום נחשב ביותר שם

שיעור מס' 120 | פר' כי מיקץ תשפ"ג

חלפו להם מאז עשרים וחמש שנים, אברך בשם הר"ר יואל גולד הי"ו מלאס אנג'לס החליט לברר מה קורה עם היהודי שהאיר בשעתו את אמריקה. ר' יואל שזכר משנות בחרותו את קידוש ה' העצום. עשה כמה טלפונים והתברר לו שאכן מיסטר אהרן פוירשטיין, מעלה הנרות מ"מלדן היילס", חי וקיים, ומתגורר אצל בתו בשכונת ברוקליין בבוסטון. "לקחתי את בני איתו" מספר ר' יואל "ויצאנו ביטיסה לבוסטון, שם פגשנו בר' אהרן פוירשטיין חבוש כיפה גדולה, זקן ושבע ימים, בן תשעים וחמש, אך צלול לגמרי ומתפקד במאת האחוזים". מיסטר פוירשטיין באופן נדיר הסכים כעת להתראיין ל ר' יואל, לאחר שנים רבות בהן סירב לראיונות. מר פוירשטיין סיפר שאת המפעל רכש סבו הנרי פוירשטיין שעלה מאירופה הוא קרא בעיתון המקומי שיש איזה מפעל למכירה ב"מלדן היילס". הוא לא ידע כל פרק בהלכות הטקסטיל, לא הבין במכונות תפירה ולא בתפירת סוודרים, פשוט חיפש בית קיבול לשפע ממרומים, כדי שיוכל לשבת בבית הכנסת על התורה והעבודה, והברכה אכן זרמה אליו בשפע כשאני, נכדו, נכנסתי לניהול המפעל, הוא היה ענק ושווה מיליונים. דירוג האשראי שלו היה גבוה ביותר טריפל A, החינוך היהודי האוטנטי שקבלתי מאביו ז"ל, שהיה ממעמדי וממקמי היהדות האורתודוקסית בבוסטון, בעת הניסיון זכרתי את ציווי התורה "ולא תחללו את שם קדשי ונקדשתי בתוך בני ישראל" אמר ר' אהרן כשהוא קורא את הפסוק במבטא אמריקאי כבד ובעיניים יוקדות אש ובעירה יהודית חודרת לב. "כאן ביקשתי לשאול את ר' אהרן שאלה קשה" משתף ר' יואל ומשנעניתי בחיוב שאלתי: "הרי ידוע ומפורסם כי למרות המעשה ההרואי בסופו של דבר המפעל החדש פשט את הרגל. האם במחשבה לאחור לא היה יותר נכון לקחת את דמי הביטוח ולהשקיע את כל הכסף במפעל, ולא להשקיע עשרות מיליונים במשכורות לעובדים! אולי אם הכסף היה מנותב אחרת המפעל היה שורד?! האם אתה לא מתחרט?!"

"לא" חרץ ר' אהרן "לא הייתה לי האפשרות לעשות חלילה חילול השם! הרי זוהי חובת כל יהודי בכל אתגר שנשלח אליו: פרטי, ציבורי או משפחתי, לעשות קידוש השם!" בקולו הרועד קמעה אך המרעיד לבבות הצהיר ר' אהרן את משנת חייו: "ולא תחללו את שם קדשי, ונקדשתי בתוך בני ישראל" - ראיתי מול עיניי את העובדים, את האדם שבהם. ולא חלילה רק זוג ידיים יצרניות! ציווי התורה: "לא תעשוק שכיר עמד למול עיני, ואני לא מתחרט לרגע כי נהגתי כפי שהתורה ביקשה ממני: 'להיות אדם' - 'להיות מענטש'! אכן, אני מודה כי בתהליך שיקום המפעל עשיתי טעויות כשמיהרתי בתהליכים מסוימים, ולא הייתה לי סבלנות לשיקום איטי כמתבקש, ואכן שילמתי מחיר כלכלי על כך, אבל לרגע אני לא מתחרט על קידוש השם שהקב"ה זיכה אותי בו. הדאגה הכנה לעובדים בעת מצוקתם גם השתלמה כלכלית, מכיוון שכשהעובדים המרוצים חזרו לעבודה במפעל החדש והמשופץ, תפוקתם עלתה בארבעים אחוזים יותר מהתפוקה במפעל הקודם. הם עשו זאת בלא שביקשתי מהם ובלא ששילמתי בנוסים על כך, רק כהכרת טובה על המשכורת שקיבלו בתקופת השיפוץם."

לעת פרידה ביקש ממני ר' אהרן לקפוץ לביקור בבית הכנסת היפה "יאנג ישראל" אותו הוא בנה ממיטב כספו, בהסבירו כי בחוויית הילדות שלו הוא זוכר כיצד אביו ז"ל כה התאמץ להקים מניין אורתודוקסי בבוסטון, דבר שעלה בקושי רב. "שאיפת חיי" סיפר ר' אהרן "הייתה לכבד את השם יתברך בבית יפה משלו. כאשר רוצים שהקדוש ברוך הוא יבוא לשכון, יש לכבד אותו ולבנות לשמו בית יפה, בדיוק כמו אורח מכובד שרוצים שיבוא להתארח."

מיסטר פוירשטיין נפרד ממני בהתרגשות כשהוא מברך את בני הצעיר בברכה משולשת, ברכת כהנים, ומאחל לו כי השי"ת ייתן לו את הבינה לקבל החלטות טובות בחייו ובעיקר להפיץ את אור התורה. **"כבתה-** אין זקוק לה, דעצם ההדלקה עושה מצווה" את דברי הגמ' במס' שבת מסביר רבינו כי יש מצוות שנעשות ברגע אחד ולפעמים בדיבור אחד ועושה מצווה גדולה.

רישומו של הריאיון המדהים נחרט בעצמותינו. משנת חייו של אדם, שזכה בהחלטה של רגע אחד לקדש שמו הגדול ברבים, להדליק נר ה' בעולם, ימים ספורים לאחר חזרתנו ללאס אנג'לס קבלנו את הידיעה העצובה כי ר' אהרן פוירשטיין ז"ל שבק חיים לכל חי, לנו הוא השאיר את צוואת חייו ומשאלתו: לעשות תמיד קידוש השם וחלילה לא חילול השם: "ולא תחללו את שם קדשי" ונקדשתי בתוך בני ישראל."

שבת טיש

מתוך סדרת ספרי "שבת טיש"

ספורים ואגדות פנינים ופרפראות מדות והליכות

פנינים

עלי-שפת היאר (מא, יז) - פרעה חלם שעמד על היאור, ורצה לנסות את יוסף ואמר לו שעמד על שפת היאור. יוסף תקן אותו, ככתוב בתהלים: "שפת - לא ידעתיו". (ר"מ מפרמישלאו)

יהיו שבע שני רעב (מא, כז) - יוסף התפלל שתהינה רק שבע שנות רעב, כי נגזרה גזרה על 42 שנות רעב - 7 של השבילים, 7 של הפרות, וספור פרעה זה עוד 14, ופירוש יוסף 14 שנה נוספות, ביחד 42 שנה, וכן כתוב בתרגום יונתן בן-עזאי. בזכות יעקב הסתים הרעב אחר שנתים, ולאחר שנים חזר הרעב ככתוב ביחזקאל ונתתי את ארץ מצרים שממה ארבעים שנה. (דעת זקנים)

מרגלים אתם (מב, ט) - ראשי תבות מאמי רחל גנבתם לישמעאלים יוסף מכרתם. (פרפראות)

שמני אלקים לאדון לכלי מצרים (מה, ט) - "שמני" - "שם אני", שם אני את ה' לאדון על מצרים ועל ידי מתפרסם שהוא אדון העולם. (רצ"ה מרימינוב)

עוד יוסף בני חי (מה, כח) - "עוד" בגימטריא 80, "בני חי" בגימטריא 80, צפה יעקב אבינו שימשל יוסף במצרים 80 שנה. (פני דוד)

ואת-יהודה שלח... להורת לפניו (מז, כח) - "להורת" אותיות "לתורה", להבין לו מקום ללמד תורה, כמובא ב"רש"י. (שמנה לחמו)

ויפל עלי-צואריו (מז, כט) - "אבל יעקב לא נפל על צוארי יוסף ולא נשקו, שהיה קורא את שמע" (רש"י). ולמה גם יוסף לא קרא? אלא, אצל יוסף לא היתה אהבה גשמית פשוטה כי אם אהבה של מצות כבוד אב, והעוסק במצוות פטור מן המצוה. (היהודי הקדוש מפשיסחא)

ומקצה אחיו לקח (מז, ב) - בגימטריא "זה החלשים" כמובא ב"רש"י. (בעל הטורים)

ויתן להם אחוזה במיטב הארץ בארץ רעמסס (מז, ו) - "במיטב הארץ" בגימטריא "גשו",

ספורים בפרשה

ויהי מקץ שנתים ימים ופרעה חלם והנה עמד עלי-היאר (מא, א) אחד האריות שבחבורת חסידי קוצק, היה רבי משה מיכל רבה של ביאלא. בשנת תרט"ו חלה אנושות והמשיך בעבודתו במסירות נפש. בשנת פטירתו פרש את הפסוק: **"ויהי מקץ שנתים ימים"** - בשבא הקץ על האדם על שנותיו וימיו, **"ופרעה"** - לשון התגלות, **"חלם והנה עמד עלי-היאר"** - מתגלה לאדם הדבר שכל חייו היו חלום ארך, עומד הוא על שפת הנהר ולא התחיל עדין כלום בעבודתו. סמוך לפטירתו נכנסו אליו החסידים וראוהו שרוי בשמחה ואף צוה לשנות 'לחיים'. אמר לו אחד: "אולי יש לברך שהחינו, שהרי אדם מת רק פעם אחת?" חיד רבי משה מיכל ואמר: "שוטה, הרי אין מברכים שהחינו על פרי האדמה, כי אינו דבר חשוב..."

ספר רבי מאיר מפרמישלבן בשם אביו, שפעם ראה בעלית נשמה ביצד מכנים בבית דין של מעלה אדם צעיר בשם 'זקן', ואדם אחר שהיה זקן מפלג בשנים - בנה שם 'צעיר'. התפלא ושאל: "הרי באן זה עולם האמת ומדוע תתלוצצו?" השיבו לו: "האמת כן הוא, כי הצעיר הספיק בשנותיו המעטות כאדם זקן, ואילו הזקן לא פעל כלום בשנותיו הארוכות ועל כן הוא ילד מסכן". והסמיה זאת רבי מאיר בפסוק: **"ויהי מקץ שנתים ימים"**, כשהאדם מגיע לקץ ימיו, רואה הוא ש"שנתים - ימים", מהשנים הרבות שלו נותרו ימים מעטים...

חנכה

באחד מימי החנכה, נכנס רבי מנחם נחום משטפנשט לבית מדרשו, וראה כמה אנשים משחקים במשחק הדמקה. כשראו החסידים שרובם נצב עליהם, נבהלו מאד. שאלם: "הידעתם את כללי משחק זה?" ושתקו. אמר להם הצדיק: "אניד לכם את הכללים, והם מוסר השכל בעבודת ה'. נותנים אחד בשביל לקחת שנים, שני צעדים בבת אחת אסור ללכת, הולכים רק למעלה ולא למטה, ובשמגיעים למעלה אפשר ללכת לכל מקום שרוצים."

במוצאי שבת חנכה, בזמן שכל אדם ממהר להדליק נר חנכה שכבר הגיע זמנה, הבחין אדם אחד ברבי יוסף חיים זוננפלד, רבה של ירושלים, שהוא משתתף בבית הכנסת ושקוע בלמוד. נגש אליו ושאלו: "רבי, הדלקת נר חנכה מה יהיה עליה?" הסביר לו הרב: "הרי יש ספק בפוסקים אם מבדילים תחלה ואחר כך מדליקים נר חנכה או להפך. כדי לצאת מידי ספק, שוהה האדם בבית הכנסת עד שפניות מעמידים את המנוחה בפתח הבית, וכשהאדם בא לביתו פוגש בה תחלה ומשום "אין מעבירין על המצות" יצטרך לברך על הנרות, ובכך הוא נצל מספק בהלכה."

המהרש"ם מברזן רצה פעם לתאר את התמדתו בימי נעוריו, וספר כי בתנפה בקשו ממנו חבריו לשחק עמם בקלפים פמנהג, והשיב להם: "מסכים אני לשחק, אבל לא בקלפים אלא לשחק בשלחן ערוה, כל אחד ישאל את חברו מה שכתוב בסמן אלמוני וסעיף פלמוני, בדלוג שלשים סמנים זה מזה", וסיים המהרש"ם ברב ענוה: "כך שחקנו משה בשעה ועלה בדי לנצח את חברי..."

היה היה

ספור לשלחן השבת

מה אמר לאבא?!

ר' ליפא נבאי הצדקה מירושלים, הגיע לאיטליה כדי לאסוף כסף לטובת מוסדות התורה בירושלים והתארח בביתו של הגביר היהודי מר הלמן. ר' ליפא היה מפתח מהעשר הרב שנבט מכל פנה בארמונו של הגביר. מהתקרה השתלשלו מנורות קריסטל נוצצות ועל רצפת השיש פרושים היו מרבדים מעשי אמןות. גם השלחן היה ערוך בכלים מפארים ביותר, כלי בדלח מביהקים וכפות ומזלגות מזכה, לצד צלחות פורצלן עדינות.

הוא המשיך לסקר את שכיות הקמדה, אף לפתע נתקלו עיניו במשהו מוזר: חנפית זהב ענקית נצבה על אחד ממדפי המזנון, וסמוך לה היו מונחים שקרים של בקבוק. המראה היה משונה עד כדי גחווה, שבירי זכוכיות בארמון שפכה זבין כלים פה יקרים? הרי הם לא הולמים את המקום!

הגביר שהבחין במבטי התמיהה שנשקפו מעיניו של ר' ליפא, פנה אליו ואמר: "אתה פנראה מתפלל מה עושות כאן הזכוכיות הישנות?" "נכון מאד, הן לא משתלבות בין המצגים יקרי הערך בביתך" הגיב רבי ליפא בפסקנות. "אוי לא, הם יקרי ערך מאד בעבורי, יותר מכל הפסד והקריסטל. אני חייב לשקרים אלה את עולמי!"

"עד כדי כך?" שאל ר' ליפא בתמיהה, "כן, ויש סבה מדוע הם מונחים כאן" קבע מר הלמן, והחל לספר את ספורו:

נולדתי בהולנד, שם למדתי בישיבה וחשבתי שאשאר שם כל ימי חיי, אף כשהגעתי לגיל שמונה עשרה הגיע מכתב מאת סבי אשר התגורר באיטליה, ובו בקשה שאני הנכד הבכור אבוא לעזור לו בחנותו תקופה קצרה, מאחר והוא אינו חש בטוב. הורי הסכימו ואפילו עודדו אותי לנסע, וכך מצאתי את עצמי בגיל צעיר עוזב את עולם למוד התורה ועובר לחיי מסחר.

עזרתי לסבא בחנות מבקר עד ערב, אבל לצערי מצבו של סבא החמיר ולאחר זמן מה הוא נפטר. הורי דרשו שאחזור הביתה, אף אני כבר הייתי שקוע בעולם המסחר. ההצלחה האירה לי פנים ועשיתי חיל בעסקי, מכרתי סחורה בכמיות אפילו יותר מסבא בימיו הטובים, נהניתי מכל אגורה שהרווחתי כמו יד, וכתבתי להורי שאני נשאר באיטליה. כך גדלו העסקים מיום ליום, פתחתי סניפים רבים והייתי עסוק בעבודתי מיום עד לילה.

ערב אחד, הייתי טרווד ביותר בעבודתי ולכן ותרתי על תפלת מעריב. זה היה הצעד הראשון שלי בהחלקה במדרון התלול של ההתרחקות מהיהדות. במשך הזמן דלגתי גם על שחרית בתרוץ שזה רק היום, אבל מחר אני ודאי אתפלל, אף המקור הזה לא הגיע. בעבר מספר שנים התחננתי ונולדו ילדי, אך לא חננתי אותם בדרך של אבי וסבי בדורות הקודמים ושמך מהיהדות הם לא ידעו, עד לאותו מקרה.

יום אחד בקרתי בשכונת 'מאה שערים' שבארץ ישראל ובלבתי ברחוב, ראיתי קבוצה של ילדים משחקת. הם נראו מאשרים מאד כפי שילדים צריכים להראות, אך לפתע שמעתי זעקה נוראה. התקרבותי מיד למקום והבחנתי בילד קטן מקוף בחבריו והוא ממרר בכבי קורע לב.

חבריו שעמדו מסביבו נסו להרגיעו, אך הילד לא נרגע וכל הזמן הוא חזר על אותן המלים: "מה אמר לאבא?!" "מה אמר לאבא?!"

פנינים להנפה

הלכות הנפה מרמזות בתחלת מקוץ:

ויהי - וכל ישראל הנרות ידליקו
מקוץ - מצותם קדם צאת הכוכבים
שנתים - שמאל גרות תעמיד, ימין מזוזה
ימים - יש מחלקת, יש מוסיפים
ופרעה - ויש פוחתים, ראשונה עקר הלכה
חלם - חייב לברך מעמד
והנה - ויתחיל המדליק נר הנוסף
עמד - עליו מברך וזקא
על - עובר לעשייתו
היאר - הנרות יאמר אחר ראשון (הנרות הללו אוקרים אחר נר ראשון)
והנה מרהיאר - ויהא השמש נר הגבוה
מן גרות האחרים, ידליק אותו ראשון
עלת - עמו לכלם תדליק (עם השמש)
שבע - שתשלבט בהן עין (פחות מעשרים אמה)
פרות - פרסום רב וגדול תעשה
יפות - יתר פתח ושער תהיינה
מראה - מרוח אחד הם (שני הפתחים בצד אחד)
ובריאת - וברשות יחיד, אחד תדליק
בשר - בשני רוחות (הפתחים)
ותרעינה באחי - ותחת ראות עין תדלק
בשניהם, אין חשד ודבה
והנה שבע - וגם הנשים, הקטנים שהגיעו (לחנות) באותה עת
פרות - פרסום רב וגדול תעשה
אחרות - אורח חוץ רואה ומברך תכף
עלות - עני לזה ומזכר תותבה (בסוטה)
אחריהן - אבא (בכח), (מזמור שיר) הנכתב, רגנו (צדיקים), (ו) יהי נעם, הנה מה טוב, נצוח (- למנצח. כל אלו הנמירות אוקרים אחר ההדלקה)
מרהיאר - מיד נכבו הנרות ידליקם אם רוצה
רעות - רק עין ולא תשמיש
מראה - מצוה רשות, אחת הן (אסור להשתמש לאור הנרות לדבר מצוה ולדבר הרשות)
ידקות בשר - ודוקא קבע ותשמישו בתוך שעור רגל (אסור שמוש קבוע בתוך חצי השעה, עד שתכלה רגל מן השוק)
ותעמדה - וגם תשמיש עראי, מצוה דוקא גהנין
אצל הפרות - אורח צריך להוסיף פרוטה (הפרות) על שפת היאר - ותלמיד על שלחן פטרונו תומך, הוא ידליק אם רוצה (תלמיד על שלחן רבו, מדליק אם רוצה).

פניני "אור החיים"

מדברי האור החיים הקדוש על הפרשה

"ופרעה חלם" - אפשר שיכון לומר, כי שנתים ימים ופרעה חולם בתמידות חלום זה, אלא שלא היה יודע שקולם, ולסוף שנתים חלם ולא שבה.

עוד רצה לומר, שגם פרעה עצמו הרגיש בחלום כי היה חולם חלום לצד ראותו דברים מפלאים פאשר אבאר, הרגיש כי אין זה מהדברים ההויים בעולם ואין זה אלא חלום, וכונת הכתוב שהודעה זו היא להגיד סמני החלום אשר יצטדק, והוא כאשר ירגיש האדם בחלום כי הוא שלם בדעתו להבחין דבר עד שישפיל לדעת דברים שלא יתכן היות בהקוץ, ורגיש כי הוא חולם, זה יגיד כי אין חלום בלבול הדעת וערוב השכל ורחוהו יתעלל בו, אלא מודיעים אותו עליונים למעלה עתידות.

ואין פותר אותם לפרעה - אמר אותם לצד שהיו שני חלומות, והגם שאמר הכתוב לשון יחיד "את חלומי", קטבא להודיע כי לא מצא פותר דקדק לומר "אותם", שכל שני החלומות אין פותר להם.

ואמרו "לפרעה" ללא צורך, נראה לומר שיכון הכתוב באמרו לפרעה כי דבר ידוע הוא כי שם פרעה אינו שם העצם אלא שם המלכות, ולזה תמצא שדבר אליו שר המשקים "פרעה קצף", ואין מהמוסר שיזכיר שם המלך בפניו בסדר זה, אלא ודאי שהוא שם המלוכה, וכן אמרו ז"ל, ומעתה בא לתת טעם לקום לא נתקבל פתוונם אצלו, כי לצד שהחלום היה למלך ואמרו ז"ל כי חלומות המלכים יגידו דברים הנוגעים לכללות המלכות, והדעת בן נותנת, והם לא היו פותרים פתוון שנוגע למלכות אלא פתוונים של הדיוטות, וז"ל אמרו "לפרעה" - שלא היה מתקבל פתוונם לו, ודבריהם היו נשמעים אם היה אומר "ואין פותר לו".

דברי הימים

בכ"ט בכסלו תקס"ה, הוכתר נפוליון בנפרטה לקיסר צרפת, מפקדה המהולל של צבא נרחב וכובשה של מערב אירופה ומרכזה. יחסו אל היהודים היה מורכב ואף ניסה לקומם מחדש את הסנהדרין, ניסיון שלא צלח. הרוח שנשבה הביאה להתבוללות יהודי צרפת וגרמניה.

בל' בכסלו תרל"ח, הקליט הממציא תומאס אדיסון את הקלטת הראשונה והשמיע אותה לקהל מאזיניו, באמצעות מכשיר ה'פונוגרף' הראשון, אותו המציא. בכך פרץ את הדרך לרישום קולות ושימורם לדורות.

חודש טבת הוא החודש הרביעי בשנה ושמו מוזכר בתנ"ך רק במגילת אסתר. מקור השם בגלות בבל ומשמעותו שקיעה, לרמוז על הרפס בו שקועים החודש בגשם.

בא' בטבת ג'שכ"ז, אירעה גלות החרש והמסגר הקרויה "גלות יכניה", בה גלו גדולי ירושלים ונביאיה, 11 שנה לפני חורבן בית המקדש הראשון.

נר שמיני של חנוכה, נקרא "זאת חנוכה" כי בו קוראים בקריאה "זאת חנוכת המזבח". ישנן קהילות בהן נהגו שלא לעשות בו מלאכה וע"פ האריז"ל הוא יום תשובה.

נשתי אל הילד ושאלתי אותו "מה קרה לך?" הילד הפנה את מבטו אלי, עיניו היו אדומות מכבי אך כל מה שהצליח לומר היה: "אני בצרה, מה אמר לאבא"!

"מה קרה? אולי אני יכול לעזור לך?" שאלתי. הילד השתתק ונחבריו הסבירו לי במקומו שהוא בא משפחה עניה מאד. אביו חסד במשך תקופה ממשכת פרוטה לפרוטה בעבור בקבוק שמן זית, כדי שיוכל להדליק את נרות החנכה בהדור, והיום אחרי הצהריים הוא שלח את בנו לקנות את השמן, כשהוא דאג להזהירו קדם לכן לבל יתעכב בדרך ויבוא מיד הפיתה, כדי שחס וחלילה לא ישבר הבקבוק. הילד אמנם קנה את הבקבוק, אך את אזהרותיו של אביו שכח וכשפגש את חבריו המשחקים הצטרף אליהם והבקבוק נשבר לרסיסים.

הסתכלתי על הילד שעדין המשיך לבכות וללחש ללא הפסק בדאגה: "מה אמר לאבא"!? הרגשתי צער ורחמים בלבי על הילד והבטחתי לו שאעזור לו. בקשתי ממנו להתלוות אלי לחנות ושם קניתי בעבורו בקבוק שמן זית, שהיה גדול בהרבה יותר מן הקודם. האשר חזר לעיני הילד וכל הילדים שנכחו שם השתתפו בשמחתו.

בדרכי הפיתה באותו ערב, המשיכו המלכים להדהד באזני פניו מנגינה מהולה בתוהו ובעצבות. "מה אמר לאבא"!? "מה אמר לאבא"!? ואז חלף בלבי הבקבוק של הרהור, חשבתי גם אני לעצמי: 'באמת, מה אמר לאבא'!? - לאבא שבשמים, שהפקיד בידי נשמה יקרה וצוה עלי לשמר עליה, מה אמר לאבא אחרי מותי!? הרי הפניתי ערף ליהדות, איזה תרוץ, איזו אמתלה תהיה לי כשאעמד לפני אבא שבשמים ביום הדין"!

עצרתי את דרכי והמשכתי להרהר בדבר. מחזות נשפכים מימי ילדותי חלפו לנגד עיני. ראיתי כמו בהקוץ את אבי עומד ליד מנורת החנכה, יוצק הוא שמן זך בפוסיות ומיטיב את הנרות עד שהשלהבת עולה. ואז פוצח אבי בשיר וזמר: "מעז צור", כשאנו הילדים מצטרפים לשירתו.

כמו בטרט נע, עלו בזכרוני ימי ילדותי העליונים בצל הורי היקרים, נזפרתי בערגה בחגים והמועדים אותם חגגנו יחד מתוך שמחה של מצוה, ופתאם עלתה בלבי חמלה על ילדי הרפים שאינם זוכים להיו כה חמים לו זכיתי אני בגילדותי.

ואז חזרתי אל המקום בו היו הילדים, ובהחלטה נחושה התכופפתי ארצה ואספתי את שברי הבקבוק מהרחוב. הילדים עדין שחקו שם והביטו בי בפליאה, אך אני לא התביישתי מהם כלל. נטלתי את שברי הזכוכית בזהירות ואספתים אל תוך תיקי בדרך לשוב הביתה.

באותו לילה, לתדהמתם של אשתי וילדי, הדלקתי את נר החנכה מה שלא עשיתי כבר הרבה שנים. ביום למחרת הדלקתי שני נרות, ועם כל לילה שעבר הוספתי עוד נר בחנכה ועוד מקור אור לנשמת. התבוננתי בנרות המרצדים ובלבי בהקבה התקנה, נזפרתי בהורי, בביתו ובגילדותי, הלכתי אמנם רחוק-רחוק ובחנכה התחילה דרך החזרה שלי ליהדות ולקיום מצוה. "התבין מעתה מדוע בה יקרים בעיני שברי זכוכית אלו"? סים מר הלמן את ספורו, ונפר היה בו שהוא מתרגש מאד עד שדמעות של התרגשות עלו בעיניו.

לפתע הביט מר הלמן בפניו של ר' ליפא, ולפליאתו ראהו מליט את פניו ודמעות מבצבצות בין אצבעותיו. "בה התרגשת מספורי"? התפלל מר הלמן, אך ר' ליפא חנה, פניו היו משלהבות והוא אמר: "הלא תפירני? הרי אני הילד הקטן אותו פגשתי לפני שנים רבות, אני הוא הילד שרכשתי לו בקבוק שמן חלופי במקום הבקבוק שנשבר"! מר הלמן הביט בו כהלום רעם. "נפלאים דרכי ה'" אמרו שניהם בבת אחת ולחצו את ידיהם בהם.

מבלי משים נגש ר' ליפא יחד עם מר הלמן לעבר המזנון, והשניים לטפו בעיניהם את שברי הזכוכית היקרים אשר החזירו בן יהודי אל אבא שבשמים.

♦ (ימי חגכה)

מאורות

הרב הקדוש רבי חיים מטשורנוביץ ז"ע
ליום ההולולא כ"ז בכסלו תקע"ח

מגדולי תלמידי המגיד ממזריטש והמגיד מזלוטשוב. מפרסם בספרו "באר מים חיים".
מספר, כי אביו ר' שלמה זכה לכן זה בזכות קה שגדד במשך הדשים ארבים כדי לחלץ לאשת אחיו שנפטר ללא ילדים, וכאשר הגיע אליה סרב לטל מנה מאומה גם לא להוצאות הדרך, למרות היותה עשירה גדולה. בדרבו הורה, נלקח אליו אליהו הנביא וכוזר לטוב ובשרו כי בזכות המצוה הגדולה, יזכה לכן שיאיר את העולם כולו בתורתו ובצדקתו.
התפרסם בדבקותו בשבת קדש והיה מכנה "איש השבת". כל ימות השבוע היה מסתפק במעט, אך לקבד שבת לא חסך מאומה. כבר ביום רביעי היה מסתובב בשוקי העיר להכין מעדנים לקבד שבת, ולא הסכים לקבל סיוע מאדם אחר. ביום ששי לאחר שטח עצמו במקוה לקבד שבת, נבחה קומתו כדי ראש ותאר פניו היה משתנה עד אחר השבת.
במשך כל השבת בלה לא עצם עין, התפלל וקמד והיה דבוק בבוא וביום מנוחתו. הוא נמק את דרכו בקה שעל כל יהודי לקים את הפסוק: "ישמרו בני ישראל את השבת", וכל אחר יש לו דין של שומר שאסור לו להעלים עינו מהפקדון, הוא השבת.
בסוף ימיו עלה לארץ הקדש והשתקע בעיר הקדש צפת, בה היה מראשי העדה והאיר מאורו על עדתו. חותיר אחריו ספרים רבים שהיו לנכס צאן ברזל בעולם התורה והחסידות.

מדגש

קנימות שתי גרסאות נכסח הברכה "להדליק נר הנקד" או "להדליק נר של הנקד".
שם העצם 'נר' נכתב תמיד במקרא בלשון זכר, אבל בלשון חכמים פעמים זכר ופעמים נקבה, ועמדו על כך התוספות קדושים ובהגיה; אך גם בלשון חכמים נר סתם או נר של שבת - לעולם זכר, ורק נר הנקד - הוא בלשון נקבה.
הסבה היא, מפני שהנר נסמך לשם הנקבה שהיא לישון נקבה, ומפני השיבוטה גם הנר הופך ללשון נקבה. לפי זה עדיף לברך "נר הנקד", כדי שהנר יסמך לנקבה, בלי להוסיף את תבת "של". ויש גרסה שמחברת את השל אל 'הנקד': "של הנקד".

ממלה

פעם בא יקון אחד אל רבי מנחם מנדל מקוצק, וקונן באזונו: "רבי! כמה יגעי כל ימי חיי משביל בני, ועכשו כשזקנתי ואין יחדי לפרנס את עצמי, אין הם מרחמים עלי". נחמו הצדיק ואמר לו: "קה דרכו של עולם. כשאמר יוסף את בנימין בבית האסורים, נגש יהודה ואמר לו שיעקב אביו ימות מרב צער, והרי היו לו לבנימין באותה שעה עשרה בנים ומפני מה לא הופרים? אלא שאב נותן נפשו על הבן ולא להפך..."

בשהדליק רבי ישראל מבלוזוב נר הנקה בצריפו שבמחנה ההשקדה ברגן בלון, פנה אליו, לאחר שברך את הברכות, יהודי שפרק על תורה ומצות ושאלו: "רבי, ידוע אתה פאיש חכם ופקח, מבין אני את רצונך להדליק נר הנקה וכן את החיוב לברך את שתי הברכות הראשונות 'להדליק נר' ו'שעשה נסים', אך פיצד יכול הרבי לברך בשעה קשה זו את ברכת 'שהחינו', בעת שאלפי יהודים מתנסרים ואחרים מוכלים למות בכל מיני מיתות שונות ומשונות? האפשר לברך על כך 'שהחינו וקיינו והגיענו לזמן הזה?!"

"הצדק עמך, יהודי יקר" - השיב הרבי מבלוזוב, "אכן גם לי עלתה אותה מחשבה בעת שברכתי 'שהחינו', ושאלתני את עצמי מה טעם לברכה זו בשעה נוראה וקשה שכזו? יגעי במחז לחפש הסבר שיצדיק את ברכת 'שהחינו' בשעה נוראה זו, ואכן בשעה שברכתי הבחנתי שמאחורי עומד קהל גדול של אסירים יהודים שעל פניהם נראה שהם מוכנים להאבק על יהדותם, על זה ברכתי 'שהחינו', על כך שיהודים גם בתנאים קשים שכאלה מוכנים למסור נפשם על יהדותם".

רבי חיים עוזר גרודזינסקי בפר פעם בעירה קרקא המפרסמת, מקום מגוריו של הרמ"א. א. חפש רבי חיים עוזר חיש שיתקן לו את חליפתו שנקרעה, הלך ובא אצל חיש אחד מפשוטי העם ובקש ממנו לתקן את החליפה. "יסלח לי הרב" - השיבו החיש, "טרם הדלקתי נרות הנקה, אם ברצונו, ימתין עד שאדליק וכעבר חצי שעה אגש אל המלאכה". ישב רבי חיים עוזר וחכה. תוך כדי כך התבונן פיצד החיש הפשוט מכין עצמו למצוה, פושט את בגדי החול שלו ולובש בגדי שבת, נוטל את ידיו ונגש בשמחה להדליק הנרות. יצא רבי חיים עוזר מגדרו מהתפעלות מעבודתו התמימה של איש זה. בשעזב רבי חיים עוזר את קרקא הפטיר ואמר: "עכשו מבין אני איך העיר קרקא מוציאה מתוכה אישים גדולי תורה ויגיקי הרוח, אם כאלה הם פני החיטים שבה".

רבי מרדכי מלכוויטש פנה פעם לאחר הדלקת נרות הנקה אל החסידים שהיו סביבו, ואמר פי עתה הוא עת רצון וכל אחד יוכל לבקש אצלו את אשר הוא חפץ לעבודת ה'. בקשו החסידים כל אחד בקשתו. נוכח שם באותה שעה גם רבי משה מקוברינו, אך הוא שתק ולא בקש דבר. פנה אליו רבי מרדכי ושאלו: "האניך רוצה דבר"? נענה רבי משה ואמר: "רבי, אינני רוצה לקבל מתנות חנם. ראוי להשיג את עבודת ה' על ידי יגיעה ועמל".

הגיע זמן הדלקת נרות ורבי זושא מאניפולי מתמהמה מלהדליק נרות הנקה. אמרו לו בני הבית שהשעה כבר מאחרת, אך הצדיק השיב: "איני ראוי לגשת ולהדליק את הנרות הקדושים מפאת עוונותי הרבים". תוך כדי דבור התעשת ואמר: "מי שאמר לשמן וידלק יאמר לחמץ וידלק, גם החמץ - בלומר הרשע, מצוה להדליק נרות אולי יזכה ובזכות קדשתם ידלק נר נשמתו באור הקדשה". והוסיף: "גם הגאלה העתידית תהיה קדש, שיזכו הרחוקים להתקרר לה, ומי שאמר לשמן - אלו הצדיקים שיידלקו באור המצוה, הוא יאמר לחמץ - לרשעים שיידלקו אף הם באור התורה".

רבי שלמה לוריא המהרש"ל, בותב בהקדמת ספרו 'ים של שלמה' למסכת פלין בזה הלשון: "פעם אחת בא לידי על ידי נר של מצוה, פאלו הראו לי מן השמים ונתנו לי הרמא ואמוץ כח מרקייע, ופתחו לי שערי אורה".

את הדברים החתומים והסגורים האלו, על אודות מה שארע לו, מנלה רבי צבי הירש קרדינובר בספרו קב ה'שיר: "שמעתי מפי מורי על פי בקלה, שהענין הוא כך. בעת שהמהרש"ל ישב וחבר את ספרו 'ים של שלמה', ישב פעם לאור נר קטן שהאיר לו את החשכה. לפי מדת גדלו צריה היה הנר לכבות בדרך הטבע עבר זמן קצר, נעשה גם והנר הקטן דלק פמה וכמה שעות משך זמן רב, יותר מאשר דולקים ארבעה נרות גדולים".

על ספור זה העיד תלמיד ונכד המהרש"ל, המציין שבעל הנר הכיר בנרו פי ה' עמו, על ידי הנס שנעשה לו שהנר הקטן דלק כמה שעות שלמות.

"אב אחד מפרנס עשרה בנים באהבה"

ועשרה בנים לא מפרנסים אב אחד" (השל"ה)

גליון 554
שנה י"ב תשפ"ג

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

כל ימי לא עשה לי בן אדם רע בעולם שלא התפייסתי עמו ומחלתי לו מסופר: רבי אבא היה יושב בשער הפתח של לוד, ראה בן אדם אחד שהיה בא ויושב באיצטבא עשויה מן תל עפר, והיה עייף מהדרך ויושב ונשם שם. פתאום ראה רבי אבא נחש אחד שהיה בא אצלו להזיקו, ויצא שרץ מן אפעה מין נחש ארסי והרג את הנחש. כאשר נעור האיש ההוא, ראה את הנחש ההוא מולו שהיה מת, נעמד האיש ההוא ונפלה האיציטבא ההיא לעומק שמתחתיו והוא ניצל. בא רבי אבא אצלו אמר לו אמור לי מה מעשיך? שהרי הקדוש ברוך הוא עשה לך שני נסים אלו, אין הם לחינם. אמר לו אותו אדם, כל ימי לא עשה לי בן אדם רע בעולם שלא התפייסתי עמו ומחלתי לו, ועוד, אם לא יכולתי להתפייס עמו, לא עליתי למיטתי עד שמחלתי לו ולכל אלו שציערו אותי, ולא נטרתי לו שנאה כל היום על הרע ההוא שעשה לי, ולא די לי זה אלא שמחיום ההוא והלאה השתדלתי לעשות עימהם טוב.

(זוהר הקדוש פר' מקץ)

פרשת השבוע

תפוס בשערפיו ולא שתה, ואילו אורחו ברך וטעם מעט מן היין. לפתע הגיע המשמש בבהלה וסיפר, שבטעות הביא יין מחבית שיש עליו פקפוק לכשרותו למהדרין. הצטער הרב האורח מאד על שנכשל וטעם בשוגג מן היין, ופנה לרבי יחזקאל ושאל: הרי הרבי ידע בוודאי ברוח קדשו שהיין לא כשר כראוי ולכן נמנע מלשתות, ואם כן למה לא הזהיר גם אותי שלא אכשל. השיב רבי יחזקאל ואמר: לא ידעתי ברוח הקודש, מצינו שבפסוק נאמר, "וישתו וישכרו עמו" ומבאר רש"י, שמיום שמכרוהו לא שתו האחים יין, וגם יוסף לא שתה יין, ואותו היום שתו יין. והוקשה לי, המשיך הצדיק, ניחא שיוסף הכיר את אחיו ומשום כך שתה מן היין, אולם אחיו שטרם הכירוהו, מדוע שינו ממנהגם ושתו? אלא התירוץ הוא: אין זה מנהג שהאחים הקדושים החליטו ללא לשתות יין מיום שמכרוהו את אחיהם, אלא שליבם לא הניח להם לעשות כן, ועתה כאשר הסבו יחד, אף שעדיין לא ידעו שהוא יוסף, לא מנעם לבם מלשתות. כך גם אני, סיים הרה"ק משינאווא לא ידעתי שכשרותו של היין מוטלת בספק, אלא שליבי לא הניח לי לטעום ממנו.

ויהי מקץ שנתיים ימים (מ"א - א')

מסופר על הרה"ק רבי מאיר מפרעמישלאן זיע"א שסיפר בשם אביו, שפעם אחת היתה לו עליית נשמה, וראה כי הביאו לעולם העליון איש אחד צעיר לימים, ואחריו איש זקן ושבע ימים. והנה לאיש הצעיר קראו שם זקן וישיש, ולאיש הזקן קראו בשם קטן וילד. ושאל, הלא פה הוא עולם האמת, ולמה תתלוצצו? השיבו לו, כי האמת כן הוא, כי האיש הצעיר פעל בשנותיו המועטות הרבה מאד, ויום לשנה נחשב לו, אבל הזקן לא פעל כלום בכל שמונים שנות חייו, על כן הוא כילד מסכן. ואמר הצדיק שזהו שאמר הכתוב "ויהי מקץ שנתיים ימים" שיש שבהגיע האדם לקץ חייו, והנה הוא רואה "שנתיים ימים" שבכל השנים הרבות שלו אינו אצלו אלא ימים אחדים.

וישתו וישכרו עמו (מ"ג - ל"ד)

מסופר: על הרה"ק רבי יחזקאל משינאווא זיע"א (יומא דהילולא ו' טבת) שהסב פעם עם רב ידוע, הגיש המשמש לשולחן בקבוק יין בשביל לומר "לחיים", רבי יחזקאל ישב

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 5:21 ת"א: 5:22 ר"ת: 5:54

פרשת מקץ-חנוכה

זמני כניסת השבת
ירושלים: 4:06 ת"א: 4:19

רבי יש לי דין-תורה עם הקב"ה

מסופר על אחד מחסידיו של הרה"ק רבי ישראל מרוזין זיע"א, שמו היה ר' מאיר והיה עשיר גדול. הוא היה סוחר עם סוחרים גדולים, שועים וגדולי ארץ, והמזל האיר לו פנים. בכסף שהרוויח קנה בתים ואחוזות שהשתרעו על-פני שטחים נרחבים. ר' מאיר ורעייתו נהגו מחיי עושר ונחות והיה נראה שלא חסר להם מהומה והם אנשים מאושרים. אולם לא כן היה הדבר, למרות כל העושר והרחבות שלהם היה דבר אחד שהציק להם מאד, הם לא זכו לפרי בטן. לפני כל נסיעה אל רבו ברוזין, הייתה אשתו מפצירה בו כי יבקש את ברכת הצדיק לילדים. ואכן, בכל ביקור וביקור ביקש מהרבי ברכה לזרעא חייא וקיימא, ומשום מה נמנע הרבי מלהבטיח להם ישועה.

פעם אחת, בעת שהכין עצמו ר' מאיר לצאת לרוזין, פרצה אשתו בבכי. "איך ייתכן שמאות ואלפים מתברכים מפי הרבי ונושעים בזכותו ואילו אתה שהנך מקורב אליו כל-כך, חוזר פעם אחר פעם מחצרו ב'ידיים ריקות'. הפעם לא אסתפק עוד בברכה", זעקה בכאב, "הפעם הזאת עליך לדרוש מהרבי הבטחה מפורשת". ליבו של ר' מאיר נצבט, עיניו נתלחלו מדמעות והוא הבטיח לשמוע בקולה ולבקש מהרבי הבטחה לזרע ברך ה'.

בתום שהייתו ברוזין נכנס ר' מאיר להיפרד מרבו לשלום. דמותה של רעייתו המיוסרת כמו ניצבה לנגד עיניו. "רבי", אמר בקול נשבר, "אנא יבטיח לנו כי בקרוב ניוושע". לשמע הדברים התעטף הצדיק בשתיקה. השתיקה הופרה כעבור שניות בקולו של הרבי: "רשאי אתה להחליף את ערירותכם בעוני. אם תיאותו לקבל עליכם חיי דלות ומחסור, תוכו בילד". זיק של תקווה ניצת בעיני ר' מאיר. אילו היה הדבר תלוי בו בלבד, משיב היה בחיוב תכף ומיד. אך לפי שגם גורל אשתו תלוי בדבר, ביקש שהות כדי להתייעץ עמה.

כאשר שב הביתה עם הבשורה והתנאי לכך, ההתרגשות בביתו הייתה עצומה. מבחינת אשתו לא היה כאן שום מקום להתלבטות. "איזה ערך יש לחיינו בלי ילד לאהוב ולגדל?", אמרה ור' מאיר כמובן הסכים עמה. הוא חזר תיכף לרוזין והודיע לרבי כי הוא ואשתו מסכימים לקבל עליהם את התנאי הקשה. הרבי לחץ את ידו ופטרו לדרכו.

בתוך זמן קצר פקדה את ר' מאיר שרשרת אסונות כלכליים, והוא הפסיד את כל הונו ורכושו. גם את ביתו הפרטי איבד בדלקה פתאומית שכילתה אותו עד היסוד. ובה-בעת ממש נתקיימה גם הברכה. בתוך כשנה חבקו ר' מאיר וזוגתו בן זכר מיוחד. ולמרות המעבר החד מחיי שפע לעניות ולחוסר כול, חשו עצמם ההורים הטריים - מאושרים באדם. המציאות החדשה אילצה את ר' מאיר להיעדר מביתו פרקי-זמן ארוכים, בחיפושי אחר מקורות מחיה מודמנים. בינתיים גדל הילד והיה לנער. העוני הקשה והיעדרויותיו הממושכות של האב מהבית, נתנו את אותותיהם בנער שחבר לנערי רחוב פוחזים. ליבם של ר' מאיר ורעייתו נחמץ, אך הם היו חסרי אונים.

יום אחד קם ר' מאיר ונסע לרוזין. נכנס לחדרו של הרבי וזעק מנהמת לבו המיוסר: "רבי" "יש לי דין-תורה עם הקב"ה!". בשנייה שלאחר מכן נשך את שפתיו וכבר התחרט על המשפט החצוף שנפלט מפיו. אבל הרבי שמע את הדברים ולא הרפה. "דין-תורה עם הקב"ה?! על מה ולמה?". סיפר ר' מאיר לרבו על מצבו הרחוני הירוד של בנו-יחידו ואז הוסיף: "כשקיבלנו עלינו אני ורעייתי חיי עוני ודלות, עשינו זאת כדי לזכות בך, אך לא בך פורק-עול. זה לא היה חלק מהתנאי. תובעים אנו מהקב"ה שיספק לנו די מחסורנו. איננו מבקשים חיי שפע ומותרות, אלא שנוכל לגדל את בננו לתורה וליראת-שמים". הצדיק מרוזין האזין לדבריו בהבעת השתתפות. "תביעתך נשמעת הגיונית", אמר. "אולם כדי לקיים דין-תורה עם הקב"ה, עליך לפנות לבית-הדין הגדול בעיר ברוד. שים פעמיך לשם ושטח את טענותיך לפני הדיינים, ללא מורא ופחד".

כשהוא שואב כוח מהוראת רבו, התייצב ר' מאיר לפני חברי בית-הדין של ברוד. ברגע הראשון נדהמו הדיינים מדבריו של העני האלמוני שביקש להזמין לדין תורה את הקב"ה בכבודו ועצמו. אולם כאשר גילה להם מי שלחו אליהם, שינו את יחסם אליו. לאחר שחקרו ובדקו את גרסתו מכל צדדיה, קבעו דייני בית-הדין כי אכן הצדק עמו. "מאן דיהיב בני, יהיב מזוני", ציטטו בפסק הדין אשר קבע מפורשות כי ראוי הוא ר' מאיר לפרנסה בכבוד.

בדרכו חזרה לביתו שמע ר' מאיר קול דהרה מאחוריו. כרכרה הדורה עצרה לידו בחריקה. "היי, מאיר, מה מעשיך כאן? תראה איך אתה נראה! האם התחפשת?"

משל ונמשל

חיים בדור של "מנורות רחוב"

משל לעולם, שיום אחד לפתע פתאום כבה אור השמש לבלבד, שוב, ברגע אחד חשך על כל האנשים עולמם, בצערם כי רב, נאלצו לחשוב על פתרון יצירתי שיאפשר להם לקיים חיים כסדרם עד כמה שאפשר. הפתרון נמצא בדמותן של מנורות. בהתחלה זה היה קשה מנשוא, שכן ההבדל הורגש מיד ומנורות נתלו בכל מקום אפשרי כדי לנסות להחזיר לעולם מעט מהאור שהועם בו. לאט לאט, אנשים החלו להתרגל אל המצב. אחד מאותם אנשים שחיו באותו עולם ובאותה התקופה, כבר הזדקן והיה לישיש מבוגר. באחד הערבים הוא טייל להנאתו עם אחד מנכדיו. כל הרחוב היה עמוס לעייפה בנורות ניאון. "סבא, תראה איזה יופי של מנורות!", קרא הנכד בהנאה, תראה איך הן עומדות יציבות ולא נכבות! בכל יום נדלקות בסדר מופתי, אחת אחרי השנייה!", עוד הוא מביט בנורות הרחוב בהנאה גלויה, אנחה כבדה שנמלטה מפיו של סבו האהוב, הגיעה לאוזניו. הנכד, הביט בסבו בפליאה, והסב הסביר לו: "נכדי היקר! אתה יודע אתה נולדת לתוך עולם שכולו מנורות. בגדלים שונים, בצבעים שונים. את האור שלהן בלבד אתה מכיר. אבל אני נולדתי בדור אחר. בדור שלי היה כדור אש גדול, שהיה תלוי במרום, ולכדור הזה קראו שמש. השמש הייתה מאירה עלינו כל היום, ולא רק מאירה, אלא גם מחממת בקרניה הנעימות. האור שלה היה משהו יוצא דופן, שלעולם לא אוכל להסביר לך. הוא היה חודר לכל פינה ומאיר את העולם כולו. זה היה אור טבעי ומיוחד, חזק מכל מקור אור שעוד ימצאו בעולם. ויום בהיר אחד, השמש כבתה. ברגע אחד, נתמלא כל העולם כולו בחשיכה גדולה, שמאו ועד היום לא הצליחו להאיר. האור שאתה רואה היום זה רק הבלחות קטנות של אור עצום, לו רק היית זוכה לחזות פעם אחת באור השמש שאבדה לנו.

הנמשל: גם אנחנו חיים בדור של "מנורות רחוב". גם אנחנו חיים תחת הרושם ש"נורות הניאון" שסביבנו הן האור החזק ביותר שיכולנו ליהנות ממנו, אבל זה רק בגלל שמעולם לא זכינו לחזות באורה של השמש. קשה לדמיין את זה, אבל פעם היה פה אחרת. הגמרא מלאה בתיאורים שלפני החורבן: "מיום שחרב בית המקדש ננעלו שערי תפלה... ונפסקה חומת ברזל בין ישראל לאביהם שבשמים" (מסכת ברכות, ל"ב, ב') "מיום שחרב בית המקדש אין יום שאין בו קללה ולא ירד הטל לברכה וניטל טעם הפירות" (מסכת סוטה, מ"ה, א') "מיום שחרב בית המקדש לא נראית רקיע בטהרתה" (ברכות, נ"ט, א'). המשמעות של רק מקצת האזכורים על התיאורים הללו, מלמדים אותנו על שינויים שהיו החל מהפרטים הקטנים ביותר ועד הדברים המשמעותיים ביותר - כמו העובדה שנעלו עברונו שערי תפילה. שיבנה בית המקדש במהרה בימנו.

(מתוך מאמר)

זה היה קולו של אציל גוי שבעבר הרבה ר' מאיר לסחור עמו. האציל הזמינו לעלות על הכרכרה ור' מאיר נענה להזמנתו. תוך כדי נסיעה סיפר ר' מאיר את שעבר עליו בשנים האחרונות. "שמע נא, מאיר", פנה אליו האציל בידידות, "אולי אתה תוכל לעזור לי". האציל סיפר לו כי מסיבות כלשהן זקוק הוא בדחיפות לכסף מזומן. לפני שעה קלה יצא מפגישה עם בעל אחוזה מסוים, בניסיון למכור לו כמה מנכסיו. הבעיה הייתה שגם בעל האחוזה חש בלהיטותו היתרה למכור את נכסיו, והוא ניצל זאת כדי להוריד את המחיר בצורה בלתי הוגנת.

"למעשה", הוסיף האציל ואמר, "אני כל-כך זקוק לכסף עד שאין לי ברירה אלא לחזור אל בעל האחוזה ולהסכים למחיר שהציע לי. אלא שאם אשוב אליו כעת, יראה בכך כניעה מצדי והוא עלול ללחוץ עליי ולהוריד עוד את המחיר. לך אליו ועשה זאת במקומי, תמורת עמלת תיווך ראויה לשמה.

החליף ר' מאיר את בגדיו ופנה אל ביתו של בעל האחוזה. גם עמו סחר בעבר והם הכירו היטב זה את זה. בשיחתם סיפר לו בעל האחוזה, כמשיח לפי תומו, על עסקה גדולה שזה עתה הוצעה לו. הוא התייטר באוזניו של ר' מאיר על כי החמיץ את העסקה המשתלמת. זה האחרון העמיד פני תם והתעניין בפרטי המקרה. "למעשה", אמר לבסוף בעל האחוזה, "חפץ אני בקיום העסקה, גם במחיר שהציע לי האציל. אך אם ארדוף אחריו כעת, הוא יפרש זאת ככניעה מצדי ויעלה עוד את המחיר".

לפתע הבריק רעיון במוחו של בעל האחוזה. "מאיר, ידידי", אמר בחיוך מבטיח, "יש לי בשבילך הצעה שלא תוכל לסרב לה. לך אליו אתה וקנה בעבורי את הנכסים, במחיר שביקש. והריני מבטיחך כי חלקך לא יקופח". סופו של דבר, שהעסקה הסתיימה בכי-טוב ור' מאיר זכה בדמי תיווך שמנים... משני הצדדים. בכסף שהרוויח יכול היה לפרנס בכבוד ולאורך זמן את אשתו ובנו והשלווה והנחת חזרו לשכון בביתם הצנוע. הבן גדל לתפארת והסב נחת לשני הוריו, שהיו מוכנים להקריב למענו כל-כך הרבה.

צ"ן אדם לחברו

הצדיק שצם ארבעים יום

עבור הזולת

כיצד הקריב הרה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א את נפשו, עבור הצלת חייו של חולה; כיצד צם, התפלל ומסר את נפשו; והכל בהצנע לכת שאין כדוגמתו. מסופר: תלמיד אשר אובחנה אצלו מחלה שסכנה את חייו, בא לפני רבו ה"חפץ חיים" בראדין כדי לבקש ברכה. הרופאים כבר אמרו לתלמיד ולמשפחתו שאינם יודעים מזור למחלתו, ועם כל יום נוסף שחלף איבדו הקרובים תקוה.

ה"חפץ חיים" הקשיב לתלמיד הצעיר ואמר לו שיתן לו עצה בתנאי שלעולם לא יספר על כך לאיש. התלמיד הסכים מיד. הפנה אותו ה"חפץ חיים" לתלמיד חכם מסוים המתגורר בעיירה קטנה, ספר לו על מצבך ובקש ממנו ברכה, אמר ה"חפץ חיים", הוא יתן לך ברכה ובעזרת ה' יתברך אתה תחלים. הצעיר שמע בקול רבו ופנה מיד לאותו תלמיד חכם, ואכן תוך תקופה קצרה ובאופן לא יאומן הוא החלים, הוא המשיך בלימודיו בישיבה, ובסופו של דבר עקר מראדין והקים משפחה, וכפי שהודרך, מעולם לא סיפר לאיש אודות מאורעות אלה.

אחרי למעלה מעשרים שנה חלתה גיסתו של אותו תלמיד במחלה מסתורית ל"ע, עד מהרה התברר לו שהיא סובלת מאותה מחלה שהוא סבל ממנה בעבר, אך הוא לא אמר דבר. אשתו זכרה שפעם דיבר על מחלה מסתורית שסבל ממנה בעבר,

אך בכל פעם שדיברה על כך הוא התחמק וסירב לדבר, ככל שניסה לערפל את דבריו לחצה עליו אשתו שידבר, בתקוה שסודו יעזור להציל את חייה אחותה. גם אשתו וגם גיסתו הפצירו בו לגלות את אשר קרה לו, ואיך נרפא? הוא הסביר להם שזוהו סוד שנבצר ממנו לגלותו, אך הן עמדו בשלהן. לבסוף נחלשה התנגדותו והוא חשב שאחרי כל כך הרבה שנים שהוא כבר מילא אחר אזהרתו של ה"חפץ חיים", יכול הוא לגלות וסיפר לאשתו את אשר קרה לו. הוא סיפר על הופעתו לפני רבו ועל עצתו של הצדיק ללכת אל תלמיד חכם מסוים בעיירה קטנה הרחוקה מראדין. אשתו וגיסתו נתמלאו תקוה אולי תהא זו הצלתו. זמן קצר לאחר מכן החל הוא עצמו להרגיש רע, הוא נבהל מאד ואמר לאשתו שעליו לנסוע מיד אל ה"חפץ חיים". הוא עשה את הדרך הארוכה בחזרה לראדין אל ה"חפץ חיים" שהיה אז זקן וחלש.

ה"חפץ חיים" זכר את פגישתם הישנה והקשיב בשקט לסיפורו של האיש, ואז אמר בשקט ולאט: "הלואי ויכולתי לעזור לך, אך מה אוכל לעשות? כשהיתה לך המחלה הראשונה, הייתי צעיר וצמתי ארבעים יום עבורך כדי שתתרפא, היום אני כבר זקן מדי ואינני יכול לצום כמו אז". לא רק ש"החפץ חיים" צם במשך ארבעים יום עבור תלמיד אחד, אלא שהעמיד את הדברים בצורה כוונת שיקרא כאילו הודות לברכתו של תלמיד חכם אחר הוא נרפא ממחלתו.

תלולא דצדקיא

יום ראשון א' טבת

הגה"ק רבי יאיר חיים בכרך ב"ר משה שמשון (חותן יאיר - תע"ד)
הרה"ק רבי שאול אוקער מטבריה ב"ר צבי הירש (תרי"ג)

יום שני ב' טבת

הרה"ק רבי אברהם משה ב"ר שמחה בונים מפרשיסחא (תקפ"ט)
הרה"ק רבי יעקב כולי ב"ר משה שלמה זלמן (חתן האדמו"ר האמצעי מליובאוויטש - תרי"ז)
הרה"ק רבי יעקב צבי ב"ר יהושע אשר מפאריסוב (תרמ"ט)

יום שלישי ג' טבת

הרה"ק רבי אליעזר זאב מבאטשעטש ב"ר חיים (תרי"ב)
הרה"ק רבי אברהם ב"ר יהודה צבי מסטרעטין (תרכ"ה)

יום רביעי ד' טבת

הרה"ק רבי גרשון חנוך העניך ב"ר יעקב מראדין (בעל התכלת - תרנ"א)

יום חמישי ה' טבת

הרה"ק רבי אהרן מטיטוב ב"ר צבי בן הבעש"ט הקדוש (תקפ"ט)
הרה"ק רבי אברהם אלחנן מפלאנטש ב"ר יהודה (תלמיד ה"חווה" - ברכת אברהם - תקצ"ה)

יום שישי ו' טבת

הרה"ק רבי יחזקאל שרגא משינאווא ב"ר חיים מצאנז (תרנ"ט)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רביטבין שליט"א
מח"ס "גם אני אודך" רשפים וספי תורים על המצוות.

הגבלת התורה (ג)

מעיקר הדין אין צריך הספר תורה להיות פתוח בשעת הגבלה במקום הקריאה. (עיין שערי אפרים, שער י', סעיף י"ד) אמנם בשלחן הטהור [קומרנא] (סימן קל"ד, סעיף ב') מביא שיש מצוה גדולה לראות האותיות שקראו אותם (או שיקראו בהם) בדווקא, ולכן נוהגין לכתחילה שיהיה הספר תורה פתוח במקום הקריאה. (פסקי תשובות, סימן קל"ד, אות ד') ואם לאחר ההגבלה שמו לב שאין הספר תורה גלול למקום הקריאה, אין צריך להגביה שוב אחר שגללוהו למקום הקריאה. (פסקי תשובות שם, בהערה 15)

בחסות דפוס פוסטר

דפוס אישי מקצועי

08-8422112 ההגנה 54 רחובות

P6422112@gmail.com

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

לע"נ הרה"ק רבי יעקב כולי
ב"ר משה שלמה זלמן זיע"א
חתן אדמו"ר האמצעי מליובאוויטש
זיע"א

גלביע ב' טבת תשע"ה

לקוטים וספורים נפלאים

פרשת מקץ

"ויהי מקץ שנתיים ימים" (מא, א)

כתוב במדרש: לא היה ראוי יוסף לינתן בבית האסורים אלא עשר שנים מפני שהוציא דיבה על עשרה אחיו, ועל ידי שאמר לשר המשקים "כי אם זכרתני אתך והזכרתני אל פרעה", נתווסף לו עוד שתי שנים, שנאמר: "ויהי מקץ שנתיים ימים".

צריך להבין, מובן השנתיים שנתווספו ליוסף בבית האסורים, כי הם מכוונים מדה כנגד מדה לחטאו, לפי שבקש לורו את צאתו לחפשי מבית האסורים, ולשם כך פנה בבקשה לשר המשקים, והיה בזה פגם במדת הבטחון שהיה ראוי לה, נגזר עליו היפך תקוותו, שכנגד כל פעם שהשתמש בלשון זכירה בדבריו לשר המשקים, נתווספה לו שנה בבית האסורים.

אבל במה שהוציא דיבה על אחיו, איזו מדה כנגד

מדה יש במה שהיה אסור בבית האסורים, ולמה לא נידון על חטאו זה ביסורים או בשאר עונשים.

ונראה שאכן עונש מאסר מכוון מדה כנגד מדה למה שגרם לאותו שהוציא עליו דיבה, שאותו אדם שהוצאה עליו דיבה רעה, מפני הבושה מסתגר הוא בביתו ואינו יוצא החוצה, יען כל רואיו מורים עליו באצבע ואומרים זה פלוני שעשה מעשה רע פלוני.

לפיכך נגזרו על יוסף עשר שנות ישיבה בבית הסוהר, כנגד עשרת אחיו שעליהם הוציא דיבה. (שבט מוסר)

"ויהי מקץ שנתיים ימים" (מא, א)

איתא במדרש (רבה פט, ג): "על ידי שאמר יוסף לשר המשקים 'זכרתני' ו'הזכרתני', נתווספו לו שתי שנים". רבי שמעון שקופ ז"ל שאל: מה היה קורה אם היה אומר רק "זכרתני" אחד, כמה זמן היה יושב בבית הסוהר? בפשטות היינו אומרים, שאם על שאמר פעמים נוספו לו שנתים מאסר, על פעם אחת היתה נוספת לו שנה אחת. אבל - אמר רבי שמעון - יתכן שלא. יתכן שאם היה מבקש פעם אחת "והזכרתני לפני פרעה", היה זה עדין בגדר חובת ההשתדלות המוטלת עליו, ולא היה נענש כלל.

(יחי ראובן)

סיפר הגאון רבי יוסף דינקלס זצ"ל: בשנים שפרצו שריפות בעיירה ראדין וכילו את בתי העץ שבה, החליטו סוכני הביטוח להגיע ולהציע ביטוח נגד שריפות. הרבה מהתושבים נענו להצעותיהם, שכן מאחר והבתים היו של עץ, כאמור, עמדו תדיר בסכנת התפשטות אש במקרים של דליקות.

כשהגיעו סוכני הביטוח אל החפץ חיים לשכנעו שיצטרף אף הוא להסדר הביטוח, סירב להענות להם כשהוא מנמק זאת באומרו: "מדוע לתת למדת הדין לקטרג ביתר קלות? הרי אם נגזר על האדם גזירה, מדת הרחמים מנסה לסגור עליו ולהתחנן שהעונש הצפוי לבוא עליו הוא מדי כבד..."

אבל אם עושה "ביטוח" לרכושו, מה תוכל מדת הרחמים לטעון? הרי מדת הדין תשיב לעומתה, שאדרבה, הוא לא ינוק מהדין הצפוי לו, שכן הוא עוד יקבל מהביטוח הכל... ומדוע לתת למדת הדין אפשרות לקטרג ביתר קלות".

(מאיר עיני ישראל)

הַכְּנוּתִיו שֶׁל הַיְשָׁמַח יִשְׂרָאֵל מֵאֲלֶכְסַנְדֵּר טָרַם הַדְּלָקַת נְרוֹת חֲנֻכָּה, הָיוּ נִמְשְׁכוֹת זְמַן רַב, וְהָיָה מְשׁוּטֵט בְּבֵיתוֹ כְּשֶׁהוּא שָׁקוּעַ בְּשִׁרְעָפָיו בְּדַבְּקוֹת נִפְלְאָה.

אָחַד מִחֲסִידָיו עָקַב פְּעַם אַחֲרָיו וְהִתְפַּלֵּא לְרֵאוֹת, פִּי אַחֲרֵי כֹל הַהֲכֵנָה הָאֲרוּכָה, הָיָה נִרְאֶה בְּשַׁעַת הַדְּלָקַת הַנְּרוֹת כְּאֶחָד הָאֲדָם.

הִבִּיעַ הֵלָּה אֶת תַּמְיֵהָתוֹ בְּפָנָיו הָרַבִּי: "וְכִי הַהֲכֵנָה לְמִצְוָה גְּדוּלָּה יוֹתֵר מִהַמִּצְוָה עֲצֻמָּה?"

וְנִעֲנָה: "הֲרֵי עֲשִׂיתָ הַמִּצְוָה הַיָּא בְּכַח עֲלִיּוֹן וּבְהַשְׁפָּעָה מִמְרוֹם, וְהִיא מִתְקַבֵּלַת בְּמְרוֹם גַּם כְּשֶׁעוֹשִׂים אוֹתָהּ בְּפִשְׁטוֹת, אוּלַּם הַהֲכֵנָה לְמִצְוָה תְלוּיָה בְּפַעֲלוֹת הָאֲדָם, וְלָכֵן יֵשׁ לַהֲרֹבוֹת בְּפַעֲלוֹת וְלַהֲתַכּוֹנֵן אֵלֶיהָ כְּרֵאוּי".

לעי"נ הרה"צ

ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש רוזנבוים זצוק"ל

כ"ו בניסן תשע"ז

מתרץ המגיד מדובנא במשל: במדינה אחת חלה המלך ומצבו החמיר והלך. כל טובי המוחות בתחום הרפואה התכנסו סביב מיטתו בנסיון למצוא תרופה למחלתו. אך הגיע שלב שבו כולם כבר "הרימו ידיים". בעוד המלך מתייסר בייסוריו, ו"סופר את השעות", הגיע לפתע רופא זוטר, שהיה בטוח כי בידו המזור למחלת המלך. ידע אותו רופא, כי ברגע שרק יעז להביע את דעתו, יתנפלו עליו כל הרופאים ה"בכירים", ויבטלו את דבריו, מחשש פן יבולע לכבודם, לפיכך נקט בדרך עורמה. הוא פנה אל המלך ואמר לו: "בידי מספר צמחי מרפא, אשר בוודאי יביאו לרפואתך השלימה, אך אין בידי הידע המתאים לרקוח אותם. בוודאי נמצא כאן בינות לחכמים הדגולים אי מי אשר ידע לרקחם כדבעי, בכדי שניתן יהיה להשתמש בהם כתרופה". כך, מובטח היה לאותו רופא כי לא יגרע מכבודם של הרופאים, והדרך לרפואתו של המלך תהיה סלולה.

באותה מידה חשש יוסף מחרטומי מצרים, פן יבטלו את דבריו ויזלזלו בהם רק מפני כבודם. לכן אמר למלך: לאחר שגיליתי לך את פתרון החלום, נותר לך רק למצוא מבין הסובבים אותך איש חכם ונבון שינהל את ה"מערכת". בכך הוא הרויח, שמכיון שכל אחד מהחרטומים חשב שהתפקיד הנכבד עשוי ליפול לידי, איש מהם לא התנגד לפתרון.

"אין נבון וחכם כמוך"
(מא, לט)

חכמתו של יוסף נשאה חן בעיני פרעה ובעבורה הוא התמנה למושל בכל ארץ מצרים. החכמה והפקחות הן אחת מן התכונות היסודיות של כל מושל ומנהיג, הנדרש לעתים להכריע ולפסוק, כאשר המציאות אינה ברורה לפניו כלל וכלל. בספר מורשת אבות מסופר שרבי דב בעריש מייזליס המכונה המהרד"ם, נמנה בין פוסקי דורו. לא אחת ולא שתיים נשאל בנושאים שהסעירו בשעתם את כל גדולי הדור, כשהכל חפצים לשמוע גם דעתו השקולה, המלאה פקחות ודעת תורה. בעיירות ישראל בפולין הילכו סיפורים ועובדות על אהבתו לעמו ועל חכמתו ופקחותו בישובו על מדין.

יהודי, שהיה מוטרד מאד: מנין יתפרנסו משפחות האברכים שלומדים לאחר נשואיהם בכולל לזמן בלתי מוגבל? החליט להכנס אל כ"ק האדמור מגור בעל הבית ישראל ולשטוח בפניו את הבעיה בנוסח הבא: "בשלמא הילדים שלנו, יכולים לשבת וללמוד בלי הגבלה, כי אנחנו עוסקים במסחר ומפרנסים אותם, אבל מה יהיה על הילדים והנכדים שלהם ועל הנינים שלהם? אין לי מנוחה בלילות מדאגה זו!"
נזעק האדמו"ר וקרא: אתה כבר יודע מה יהיה בדור הבא ובעוד שני דורות? כבר פתרת את כל הבעיות הקשות וסילקת את כל הסכנות העלולות להיות בחמישים השנים הקרובות, עד שהדבר היחידי שנשאר לך בלי פתרון הוא הפרנסה של הנכדים והנינים שלך"!!
(במחיצתם)

"שבע פרות אחרות עולות אחריהן... ותעמודנה אצל הפרות... ותאכלנה הפרות" (מא, ג-ד)

מעיד כאן בעל ה"שפת אמת", כי כאן מרומזים דברי חכמינו שאמרו, כי בתחילה בא היצר הרע אל האדם כ"הלך" עובר אורח, לאחר מכן הוא בא אליו כאורח, ולבסוף הוא נעשה בעל בית מושל בו. אמר רבא בתחלה קראו הלך, ולבסוף קראו אורח, ולבסוף קראו איש (סוכה נב, א)
שבע פרות הרעות הינן סמל כוחות הרע של היצר, ובראשונה הן "עולות" - קימעה קימעה, הן עולות ומתגלות

לעתים רחוקות. לאחר מכן "ותעמודנה אצל" - הן מתדבקות אל האדם כאורח, עד שלבסוף "ותאכלנה" - הן בולעות אותו לחלוטין... (תורת הפרשה)

"ועתה ירא פרעה איש נבון וחכם ושיתוהו על ארץ מצרים" (מא, לג)

יוסף מסיים לפתור את חלומו של פרעה, ופתאום הוא הופך ליועץ, ולא סתם יועץ, הוא מתחיל לפרט מה בדיוק יעשו, כמה ואיפה. פרעה קרא לו כפותר חלומות, כיצד זה, לפתע, הפך הוא ליועץ?

זמן הנסיעה מבני ברק לירושלים, אורכת כשעה. השעה הזו, לכאורה, מתבזבזת לריק! הלאי והנה אפשר לחסך את הזמן הזה, את כל הדרך מבני ברק לירושלים, ולהגיע בתוך שניות אל מחוז חפצנו...
בכלל, כל המשג 'דרך', כל תהליך, הוא רק 'בדיעבד', רק כי אין ברירה ודברים לוקחים זמן...
לאנשים אין סבלנות לתהליכים...
בעבודת השם לעצמת זאת - הדרך היא המטרה! כל פסיעה היא מטרה חדשה, כל רגע בתהליך הוא חשוב בלי קשר לרגע שלפני או למטרה הסופית!
'ושמרו דרך השם' (בראשית יח, יט), הדרך עצמה היא חלק מהמטרה וצריכה לשמר עליה!
בדרך, אפשר ללמד המון. אפשר להתרגל להמתין בסבלנות ולקבל את רצון השם.
אפשר להפיר את עצמנו בדרך.
אפשר לגלות את חסר האונים האנושי שלנו, ולהתחבר באמצעותו לבוורא...

לעי"נ האשה החשובה

מרת מרים יוכבד ב"ר צבי ליבוביץ ע"ה

כ"א מר חשון תשפ"א

השמים, וראו בכך מדה כנגד מדה על אשר חשדו ביוסף, שהוא מרגל אחריהם ומביא דיבתם רעה אל אביהם, ולכך נענשו באותה מדה של "מרגלים אתם".

אולם כעת שמצאו את הכסף, הבינו שעתה תבוא עליהם

עלילה חדשה של גניבה, שגנבו כסף ממושל מצרים, ועל זאת יצא לבם "ויחרדו איש אל אחיו לאמר מה זאת עשה אלקים לנו", ובדקו כולם איזה מדה כנגד מדה יכול להיות בזה, והלא לא חטאו בגניבה ולא האשימו את יוסף בגניבה, אם כן "מה זאת", מה המדה כנגד מדה שבזה.

"ויזכור יוסף את החלומות אשר חלם להם ויאמר אליהם מרגלים אתם" (מב, ט) זכירה זו, שזכר יוסף את החלומות שחלם לאחיו, טעונה הסבר, איזה ענין היא לעלילה שטפל עליהם כי מרגלים הם.

אמנם כבר תמיהו המפרשים, איך לא חשש יוסף לעכב את אחיו שלשה ימים במשמר, והלא בכך הוא מאריך את ציפיותו של אביו לשובם, ובינתים יהיה רעב ללחם, אמנם באותה שעה עדיין הפת מצויה בכליהם, כמו שפירש רש"י על הפסוק "למה תתראו", אבל יוסף שלא ידע מזה צריך היה לחשוש שמא חייהם תלויים בלחם שיביאו אחיו ממצרים.

כאשר נזכר יוסף בחלומות שחלם להם,

למד מתוך החלום שעדיין יש פת בכליהם בארץ כנען, שהרי ראה יוסף שכעת נתקיים החלום הראשון שהשתחו לו אחיו, מאחר שבאותו חלום ראה את אחיו

פעם אחת התיצבו לפניו מלמד עני ובעל מלון עשיר לדין תורה. המלמד טען כי הזדמן למלון בערב שבת והפקיד את צרור כספו אצל הנתבע. הלה, יהודי בעל צורה, הכחיש את הסיפור מכל וכל.

שאל המהרד"ם את בעל המלון, הנתבע, אם יהיה מוכן להשבע על טענתו, והלה השיב בחיוב. בתוך כך גלגל המהרד"ם עמו שיחה על דא ועל הא. והנה הבחין בשעון זהב יפה המשתלשל מכיסו של העשיר. המהרד"ם גילה התענינות גוברת והולכת בשעון היפה והוא בקש ממנו את הרשות להתבונן בו מקרוב. הלה הושיט את השעון למהרד"ם, אשר אמר: "שעון יפה כזה, ברצוני להראות לזוגתי. האם כבודו מסכים?"

"בוודאי", השיב העשיר מתוך הנאה גלויה. המהרד"ם נכנס לחדר אשתו, נתן בידה את השעון וצוה עליה לגשת מיד אל אשת בעל המלון ולבקש ממנה את הפקדון, שהפקיד אצלה המלמד העני, וכראיה שאכן, בעלה שלח אותה, תציג את השעון המהודר שבידה. הרבנית עשתה כמצוותו, ולאחר שהות קצרה חזרה עם פקדונו של העני, ופני העשיר המכובד - חפו. "אבל", הזהירו המהרד"ם, "אל תצעק עליה, שכן אצטרך להזמין אותך פעם נוספת לבית הדין!"...

אֲבָרְהֶם אָבִינוּ עֶמֶד בַּתְּפִלָּה לְפָנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּשֶׁהִתְחַנַּן לְהַצִּיל אֶת סְדוּם.

הוּא נִסָּה אֶת כָּל הָאֲפְשָׁרוּיּוֹת, בְּקֶשׁ מִכָּאן וּמִשָּׁם, מִצָּא נְקֻדּוֹת זְכוּת וְעִירוֹת בְּתוֹךְ יָם שֶׁל חֶשֶׁף.

אֲבָרְהֶם אָבִינוּ מִשְׁקִיעַ בַּתְּפִלָּתוֹ, הוּא רוֹצֵה לְהַצִּיל אֲרַבְעַ עָרִים מִחֶרְבָן נִצְחִי... וְהוּא לֹא מִצְלִיחַ.

הַבוֹרָא הוֹפֵךְ אֶת סְדוּם וְעֵמֶרְהָ, וְהוֹפֵךְ אוֹתָם לְסִמְלַ הַחֶרְבָן, וְכָל זֹאת - לְמַרּוֹת שְׂאֲבָרְהֶם הַתְּפִלָּל!

שְׂאֵלַת הַשְּׂאֵלוֹת: כִּיצַד לֹא נִשְׁבְּרִים וּמִתְרַסְקִים בְּמִצְבַּ שְׂכֻזָּה? אֵתָּה מִתְפַּלֵּל, תוֹלֵה אֶת כָּל הַתְּקוּוֹת שֶׁהַתְּפִלָּה תִּפְעַל אֶת פְּעֻלָּתָהּ - וְלֹא! הַתְּפִלָּה אֵינָה מִתְקַבֵּלַת. אֵיךְ אֲפֹשֶׁר לְהַחְזִיק מִעֶמֶד בְּרִגְעַ כְּזֹה? תְּשׁוּבַת הַתְּשׁוּבוֹת הִיא כְּמוֹבָן, תְּלוּי לְמָה אֲנַחְנוּ מִתְפַּלְלִים?

אִם הַמְּטָרָה שֶׁל הַתְּפִלָּה הִיא עַל מְנַת לְקַבֵּל אֶת מְבַקְשָׁנוּ וּלְהַמְשִׁיךְ הַלְּאָה - אָכֵן יֵשׁ צֶדֶק בְּשֵׂאֵלָה, אָכֵן זֶה יְכוּל לִשְׁבֹּר אֶת הָאֲדָם וּלְהַחְלִישׁ אֶת אָמוּנָתוֹ... כִּי הַתְּפִלָּה הִיא רַק דֶּרֶךְ לְהַשִּׁיג דְּבַר מָה, וְאִם לֹא הִצְלַחְנוּ לְהַשִּׁיג אֶת הַמְּטָרָה - לְכֹאֲרָה אֵין כָּל טַעַם בְּדֶרֶךְ לְמְטָרָה שְׁלֹא הִשְׁגָה, וְאֵז בְּעֵצֶם מָה הַטַּעַם בַּתְּפִלָּה?

אָבֵל לְאֲבָרְהֶם אָבִינוּ הֵיטָה מְטָרָה עֲלִיוֹנָה יוֹתֵר בַּתְּפִלָּה, מְטָרָה שֶׁהִיא גְבוּהָה יוֹתֵר מִכָּל הַגְּשָׁמַת בְּקֶשֶׁה כְּזוֹ אוֹ אַחֲרָת!

אֲבָרְהֶם אָבִינוּ רָאָה אֶת הַתְּפִלָּה כְּמְטָרָה בְּפָנֵי עֲצָמָה! הַתְּפִלָּה אֵינָה רַק דֶּרֶךְ לְהַשְׁגַּת דְּבַר, אֲלֵא הִיא עֲצָמָה מְקַשֶּׁרֶת אֶת הָאֲדָם לְבוֹרָא!

וְאִם הַבְּקֶשָׁה לֹא הִתְקַבְּלָה? זֶה לֹא סוֹתֵר אֶת הַמְּטָרָה הָעֶקְרִית שֶׁל הַתְּפִלָּה!

וְכִבֵּר אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן "וְלֹאֵי שִׁיתְפַּלֵּל אָדָם כָּל הַיּוֹם כְּלוֹ" (בְּרִכּוֹת כ"א, ע"א)

(נְקֻדּוֹת שֶׁל אוֹר - סְפִינְקָא)

"ויחרדו איש אל אחיו לאמר מה זאת עשה אלקים לנו" (מב, ח)

הגאון רבי שלמה קלוגר זיע"א מפרש ענין החרדה שנפלה עליהם במצאם הכסף בשקיהם, כי בעת שנאשמו באשמת מרגלים, הבינו בנפשם שהוא עונש מן

לעי"נ האשה החשובה

מרת צפורה פייגא ע"ה ב"ר משה אליעזר שיחי'

יודלביץ - ג' שבט תשפ"א

ידע שהקב"ה מתנהג עם בני האדם ב'מידה כנגד מידה', וכן אמרו חז"ל (שבת קנא:): כל המרחם על הבריות מרחמים עליו מן השמים, על כן בירכם וקל ש-ד-י יתן לכם רחמים - שיגלגל לפניכם שתרחמו על הבריות, לפני האיש - קודם שתגיעו אל האיש וממילא בבואכם לפני האיש יתן לו ה' רחמים לרחם עליכם.

(באר הפרשה)

כשהם מאלמים אלומים, דהיינו שהם עוסקים באיסוף תבואה, הבין יוסף שעדיין יש לחם בבית אביו. (חתם סופר)

"ויען ראובן אתם לאמר הלוא אמרתי אליכם לאמר אל תחטאו בילד" (מב, כב)

וקשה הלא האחים כבר הודו ואמרו "אבל אשמים אנחנו

על אחינו", ומה בא ראובן להוסיף בזה שאמר שהוא הזהירם לבל לחטוא, והרי הם בעצמם כבר הכירו בעוולתם.

ואמר הגה"ק בעל הדבר חיים מצאנז כי הנה דרשו חז"ל (כתובות קא) מהפסוק "כבד את אביך ואת אמך", "ואת" לרבות אחיך הגדול שצריכים לכבדו.

רצה ראובן לעוררם כי מלבד עיקר חטא המכירה, חייבים להתחרט גם על זה שלא שמעו בקולו של ראובן, שהוא גדול האחים ועברו על מצות כיבוד אח הגדול, וכדי שתהא תשובתם שלימה ולא תשאר פגם עון זה, ציוה להם לשוב גם על זה.

ולזה אמר "הלוא אמרתי אליכם אל תחטאו בילד ולא שמעתם", ותשובו גם על עון זה. (אמרי צדיקים)

"וקל ש-ד-י יתן לכם רחמים לפני האיש" (מג, יד)

לכאורה קשה, שהיה צריך לומר יתן עליכם רחמים וכדומה, שהרי כוונת הדברים שה' יתן

בלב האיש שירחם עליהם, ולא שהם ירחמו.

ומבאר הגה"ק רבי שלמה קלוגר (אמרי שפר) כי בראות יעקב אבינו שבניו זקוקים עתה לרחמי שמים מרובים, כי זה האיש נוהג איתם ביד קשה - שמעון איננו ואף את בנימין עומדים הם לקחת ומי יודע מה יעלה בגורלו, ומה יעלה בגורל כל הבנים הנחשדים כמרגלים... מה עשה,

"אָבֶל אֲשֵׁמִים אֲנַחְנוּ" (מב, כא)

"אֲשֵׁמֵנו", חֲפֵשְׁנוּ מִי אֲשֶׁם בְּמַצֵּב, אוֹלֵי הַהוֹרִים, אוֹלֵי הַחֲבָרִים, אוֹלֵי הַסְּבִיבָה, אוֹלֵי הַבוֹרָא בְּעַצְמוֹ - וְאוֹלֵי אֲנִי עַצְמִי.

"בְּגִדְנוּ", הַתְּהַלְכְנוּ עִם יִסוּרֵי מַצְפּוֹן שְׁאַנְחָנוּ בּוֹגְדִים. "גִּזְלָנוּ", הִלְקִינוּ אֶת עַצְמָנוּ שׁוֹב וְשׁוֹב וְלֹא הִבְנֵנו אֵיךְ יָכוֹל לִהְיוֹת שְׁגוֹלָנוּ.

"דְּבַרְנוּ דְּפִי, הָעֵינֵנו", עוֹד וְעוֹד יִסוּרֵי מַצְפּוֹן... מָה הַפְּלֵא אִם כֵּן שׁ"וְהִרְשַׁעְנוּ"?

בְּעִבּוֹדֵת הַשֵּׁם אֵין אֲשֵׁמִים! אֵין לְחַפֵּשׁ אֲשֵׁמִים! הַשְּׂאֵלָה הַיְחִידָה אֵינָה מִי אֲשֶׁם בְּמַצֵּב - אֲלֵא 'הֵיכֵן פְּסָפְסֵתִי אֶת הַנִּקְדָּה? אֵיפֹה טְעִיתִי בְּדַרְךְ'?

חֲרָטָה אֲמַתִּית אֵינָה מַצְפּוֹן מִיִּסוּר, גַּם לֹא מִחֲשָׁבָה שֶׁל 'לְמָה עָשִׂיתִי אֶת זֶה? לְמָה???' זוֹהִי חֲרָטָה שֶׁל רְשָׁעִים!

חֲרָטָה אֲמַתִּית וְרַצוּיָה, הִיא חֲרָטָה שֶׁל 'לְמָה חֲשַׁבְתִּי שְׂאֵנִי יָכוֹל לְהַסְתִּידֵר לְבַד? לְמָה לֹא הִקְשַׁבְתִּי לְבוֹרָא שְׂדִבֵּר אֵתִי כֹל הַזְּמַן'?

וְכִבֵּר מוֹכָא בְּשֵׁם הַבַּעַל שֵׁם טוֹב הַקְּדוֹשׁ שְׂשָׂאֵל עַל הַבַּת קוֹל שְׂיוֹצֵאת בְּכָל יוֹם וּמִכְרֹזֵת שׁוֹבוֹ בָּנִים שׁוֹבְבִים, מֵאַחַר שֶׁלֹּא נִמְצָא שׁוֹם אָדָם שִׁישְׁמַע אֶת הַכְּרֹזֵת הַבַּת קוֹל, לְמָה בְּכָלֵל הִיא יוֹצֵאת וּמִכְרֹזֵת? וְאָמַר שֶׁהַכְּרוֹז הוּא בְּמַחְשָׁבָה, בְּרָמוֹ, וְהֵן הֵן אֵלוֹ הַרְהוּרֵי הַתְּשׁוּבָה שְׂבָאֵין לְאָדָם בְּכָל יוֹם מִצַּד הַכְּרוֹז, וְהַמְשַׁכִּיל יִבִּין לְהַתְּבוֹדֵד וְלִשְׁפָךְ שִׁיחוֹ לְפָנָיו יִתְבַּרֵךְ שְׁמוֹ לְשׁוֹב עַדְיוֹ.

זֶהוּ - הַפְּתַח לְתְּשׁוּבָה!

(נְקֻדוֹת שֶׁל אֹר - סְפִינְקָא)

"ותרב משאת בנימין ממשאת כלם... וישתו וישכרו עמו (מג, לד)

מיום שמכרוהו לא שתו יין ואותו היום שתו (רש"י).

מה טעם שתו אותו היום יין, והלא טרם ידעו שזהו יוסף?

אלא, כשראו שקיבל בנימין יותר מכולם ולא נתעוררה בהם קנאתם כלל, הבינו שכבר תיקנו את חטא מכירת יוסף, שבא כתוצאה מקנאה כמו שנאמר: "ויקנאו בו אחיו" - ולכן כבר יכלו לשתות יין.

(קהלת יצחק)

"הם יצאו את העיר לא הרחיקו ויוסף אמר לאשר על ביתו קום רדוף" (מד, ד)

צריך להבין, בגלל שלא הרחיקו לכן אמר רדוף אחרי האנשים?

אומר הגאון המקובל רבי חיים ויטאל זיע"א, כי תפילת הדרך מועילה לאדם שלא ינזק, וחייבים בתפילה זו רק לאחר שמתרחקים לפחות פרסה אחת מן העיר.

יוסף ידע שהם יתפללו תפילת הדרך ולכן ציוה לרדוף אחריהם לפני שיתרחקו הרבה מן העיר, לפני שיתפללו תפילת הדרך.

ולכן ציוה יוסף "מלא את אמתחותיהם כאשר יוכלון שאת", שיכביד עליהם המשא ולא יוכלו לנסוע מהר יותר ויקל לרדוף אחריהם ולהשיגם בעוד מועד.

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פרשת מקץ - הקשר לחג

"וּטְבַח טְבַח וְהִכַּן כִּי אֶתִי יֹאכְלוּ הָאֲנָשִׁים בְּצַהְרֵימִים"
(בראשית מג, טז)

את נפשם עבור אלוקיהם כך הם זוכים להתקדש ולהיטהר יותר. נר ה' נשמת אדם. נשמה של יהודי הוא כמו נר שמרצד ושואף כל הזמן לעלות כלפי מעלה. לנשמה יש תשוקה עזה בוערת לעלות מעלה מעלה (אש של נר אפילו אם תהפוך אותו כלפי מטה תמיד היא רוצה לעלות כלפי מעלה. אין שום דבר בעולם שיש לו תכונה כמו האש שרוצה תמיד לעלות בניגוד לכוח המשיכה).

התאוות והחטאים חוסמים בעד הנשמה ובולמים אותה מלעלות לפני ה' עוד ועוד. כאשר אדם מוסר את נפשו הוא מוציא מעצמו שמן זית זך, כמו שעבור המנורה שבבית המקדש הוציאו טיפה ראשונה מכל זית וזית שזה השמן הכי נקי וטהור שיש. שמן זית זך מבעיר את הנר ומלבה את השלהבת באופן הטהור והמזוכך ביותר. כך ע"י מסירות נפש בלב האדם הוא יכול לטהר ולזכך את עצמו לכבוד ה' ולהתקרב אליו יותר ויותר. בזמן של ימי החנוכה אנחנו מעלים את שמן הזית לנרות.

עלינו להתבונן במסירות נפש של עם ישראל ושל החשמונאים שמסרו את נפשם לכבוד ה' יתברך בביטחון בה' יתברך ולא פחדו מאף אויב למרות שהיה נראה שאין שום סיכוי לנצח אותם, בכל זאת מסרו את נפשם על התורה שלא יבזו אותה ותעלם ח"ו.

בברכת שבת שלום וחג חנוכה שמח הרב אליהו חיים פנחס שליט"א חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.י.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב רז דוד בן לאה וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רותי בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רחמה אילן בן ג'ולייט יפית שרה בת ג'ינה דרור בן סופיה אנאל חביבה בת שולמית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי לאה בת תמר

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו דרי בן ימנה אילנה בת רחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה נתנאל בן ג'ינה מיטל בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרח- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעימה סימי בת סוליקה מיכאל יהודה בן מרים אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה- הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נדימה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה קנטש בת דגטו רותי בת סבריה יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט נעימה בת שרה יהודה לייב בן אסתר מלכה נעם אלימלך בן אושרית- רפואה שלמה ובריאות איתנה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

פרשת מקץ חלה מדי שנה בימי חנוכה. יש רמז בין חנוכה לפרשת מקץ. כאשר יוסף אמר לאחיו להביא את בנימין אליו ויוסף ראה את אחיו עם בנימין אחיו הקטן, הוא אמר לאחד מאנשי ביתו: "וַיֵּרָא יוֹסֵף אֶתֶם אֶת בְּנֵימִין וַיֹּאמֶר לְאֶשֶׁר עַל בֵּיתוֹ הֲבֵא אֶת הָאֲנָשִׁים הַבְּיָתָה וְטְבַח טְבַח וְהִכַּן כִּי אֶתִי יֹאכְלוּ הָאֲנָשִׁים בְּצַהְרֵימִים" (בראשית מג, טז).

תרגום יונתן מפרש: "וטבח טבח והכן פרוש: גילה להם בית השחיטה", כלומר: כדי שיתחיל להכין להם ארוחת צהריים. אם נחבר את האותיות **ט-ב-ח-ו-ה-כ-ן** ביחד יצא אותיות בחנוכה. האות ט' רומזת שצריכים ט' נרות להיות עם השמש.

כדי להבין את המסר מהפסוק שרומז על חנוכה, ראשית נקדים את דברי חז"ל הקדושים שאמרו: "כל הרגיל בנר יזכה לבנים צדיקים ותלמידי חכמים" (שבת כג). הכוונה לנר של שמן זית. רש"י הקדוש פירש על נר שבת וחנוכה שחז"ל דיברו.

למה של שמן זית דווקא? הפשט הוא שאורו יפה. למה חז"ל כל כך הפליגו בשמן זית שמי שזהיר בשמן זית בהדלקת הנר יזכה לבנים ת"ח? מה הקשר בין שמן זית לבנים ת"ח? כידוע עם ישראל נמשל לזית, כמו שנאמר: "זֵית רִעְנָן יִפֶּה פְרִי תֹאֵר קָרָא ה' שְׁמִי" (ירמיהו יא, טז). כמו זית שבהתחלה מר אבל כאשר כותשים אותו והוא נשבר מן המכה הוא מתחיל לקבל טעם טוב יותר ויוצא ממנו שמן זית זך וטהור אשר באמצעותו ניתן להעלות אור בבית המקדש- כך עם ישראל, ככל שהם סובלים יסורים ואעפ"כ מוסרים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן איריס וליילד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי
הצלחת ולרפואת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב
לע"נ יצחק בן רבקה ז"ל

צאת לכת

יום	כניסת לכת	צאת לכת	בינון תנ"ך
י"ג	16:06	17:18	17:49
ט"ד	16:22	17:15	17:44
ט"ה	16:22	17:14	17:44
ט"ו	16:26	17:18	17:49

שואל ומשיב בהלכה - חנכה - חלק ד'

מה מיוחד ביום האחרון של חנוכה?

Ice ?

תשובה :

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

'זאת חנוכה' הוא כינוי ליום האחרון של חג החנוכה. האדמו"ר ר' ישראל פרידמן מרוז'ין צ"ל אמר שמה שצדיק הדור יכול לפעול בראש-השנה וביום כיפור, כל יהודי פשוט יכול לפעול ב'זאת חנוכה'. דוד המלך ע"ה כתב: "בְּזֹאת יִדְעָתִי כִּי חִפְצָתְךָ בִּי כִּי לֹא יָרִיעַ אֲבִי עָלַי" (תהילים מא, יב). רבותינו ביארו כי ב'זאת חנוכה' אפשר לראות את הניסים והנפלאות שעושה הבורא יתברך להרחיק מעלינו כל צר ואויב. סגולה נפלאה להינצל מכל האוייבים והמקטרגים בשנה זו היא לשמור בכל לילה את הפתילות של נרות חנוכה ובליילה האחרון, אחרי שהפתילות כבו, יקח את כל הפתילות של שמונת הימים וישרוף אותן עם שאר השמן שנשאר. מקורות: האח נפשונו, מערכת ח אות ג. הגאון מוילנה כתב שיום 'זאת חנוכה' הוא כקדושת יום הכיפורים.

סגולה בימי חנוכה להתפלל לזכות בזרע של קיימא וימים אלו מסוגלים לפקוד עקרים ועקרות ועיקר הסגולה ביום השמיני. מקורות: בני יששכר, מאמר חודש כסליו, מערכה ב אות י.

הצלה מפלאה

מעשה ביהודי ירא שמיים ברוסיה הלבנה. היה לאותו יהודי עגלה וסוס. לצורך פרנסתו הוא היה הולך מכפר לכפר, קונה ומוכר מה שה' יתברך הזמין לו. הוא השתדל מאוד להגיע לביתו לפני שבת. הוא היה לוקח איתו בקבוק יין מכיוון שחשש שמא לא תהיה לו ברירה והוא יאלץ לעשות את השבת במקום שבו מתגוררים גויים בלבד.

הוא היה לוקח איתו נרות גדולים בתוך ארגז זכוכית בחג חנוכה. בכל מקום שהיה, כאשר החשיך היום והגיע זמן ההדלקה הוא היה מדליק שם נרות חנוכה. פעמים רבות קרה שהגיע זמן הדלקת נרות חנוכה כשהוא בדרך מכפר לכפר ועדיין לא הגיע למקום ישוב. הוא היה יורד לשדה, מתפלל מנחה וערבית, לובש בגדי שבת, לוקח את ארון הזכוכית, מניח אותו על אבן אחת ומדליק את הנרות. אחרי הדלקת נרות חנוכה הוא היה רוקד בשמחה, שר ואומר: "כשם שאני מדליק נר מצווה נר חנוכה, כך הקב"ה יזכני לבנים תלמידי חכמים". כך היה מנהגו כל חייו.

פעם אחת בליל רביעי של חנוכה הוא היה בשדה. באותו היום ירד שלג רך מאוד. כשהגיע זמן ערבית, הוא ירד מהעגלה והתפלל תפילת ערבית. אחרי התפילה, כשהגיע זמן הדלקת נרות חנוכה, הוא לבש בגדי שבת כמנהגו, לקח את ארון הזכוכית, הדליק את נרות חנוכה בברכה בקול רם שש ושמח, והתחיל לרקוד.

לפתע שלושה שודדים עמדו מולו ואקדחים בידיהם. הם כמובן שדדו את כספו. הם לא הסתפקו בכך. לאחר מכן הם אמרו לו שהם עומדים להרוג אותו. כשראו את בגדיו היפים הם אמרו לו שיפשוט אותם כדי שלא יתלכלכו בדם והם יוכלו לקחת אותם. היהודי ראה שאין לו כל אפשרות להימלט מהם בדרך הטבע והבין שהגיע קיצו. הוא חשב על אשתו ובניו, וביקש מהשודדים שיתנו לו זמן להתוודות. למרות שלא מתוודים בחנוכה, מכיוון שהוא הולך למות הרי שאין לו ברירה ולפחות ימות אחרי וידוי. השודדים לא הסכימו.

הוא עוד לא הספיק לפשוט את מעילו העליון, ופתאום נשמעה צעקה: "ידיים למעלה". עשרה חיילים הגיעו עם אקדחים בידיהם. השודדים ראו כי יש עשרה חיילים ואילו הם רק שלושה שודדים והם לא יצליחו מולם לכן הם היו מוכרחים להרים את ידיהם למעלה. החיילים תפשו את השודדים וכבלו אותם. כשראו את היהודי בוכה, שאלו אותו: "מה קרה?". היהודי סיפר את כל מה שהיה והחיילים השיבו לו את כספו....

היהודי ביקש להבין כיצד היה נס ישועתו. התברר שאותו יהודי היה קרוב לכפר של דוכס אחד. הדוכסים ברוסיה נוהגים לצאת לציד שכשיורד שלג. הדוכס יצא לצוד עם החיילים באותו היום והם התאחרו בשדה. לפתע ראו מרחוק נרות דולקים באמצע השדה. גם הכלבים שהיו איתם התחילו לרוץ לכיוון האור.

הדוכס אמר לחיילים: "מה זה האור שאנחנו רואים מרחוק? בטח יש שם שודדים. עכשיו כנראה הם מחלקים את השלל ביניהם. צאו וראו אבל בזהירות". כך החיילים הגיעו למקום שבו היה אותו יהודי. אחרי שהם ראו את השודדים הם תפסו אותם ושחררו את היהודי.

למחרת, אותו יהודי חלם שנגלה אליו דמות זוהרת ומופלאה. הדמות אמרה לו: "אני מתתיהו בן יוחנן כהן גדול. דע לך כי אותם עשרה חיילים שבאו להציל אותך, הגיעו בזכות שהיית מקיים תמיד מצוות נר חנוכה בשמחה כתיקונה. לכן נשלחו לך דווקא עשרה חיילים כנגד עשרה נרות שהדלקת מתחילת ימי החנוכה עד הלילה הזה".... (מעובד מתוך 'אהבת חיים')

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חינוך במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnneEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084 כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 א ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - האדמו"ר הרב אברהם יעקב פרידמן מסדיגורה זצ"ל

האדמו"ר הרב אברהם יעקב פרידמן (השני) מסדיגורה זצ"ל - נולד ב-ח' אב ה'תרמ"ד (1884) בסדיגורה שבאוקראינה. עוד בצעירותו אביו השקיע רבות בחינוכו, והפקיד את זקני החסידים ללמדו את אורחות החסידות. רבינו היה גדול ועצום בתורה כבר מנעוריו והצטיין בתפיסה מהירה. היה יושב ולומד עד חצות הלילה. מדי פעם בפעם היה נכנס עם אחיו להיבחר אצל אביו. בשנת ה'תרס"ב (1902) כשהיה בן 18 שנים התחתן. אחרי נישואיו נשאר להתגורר במחיצת חותנו בקופיטשניץ. אחרי זמן מה חזר לסדיגורה והמשיך בהתמדתו העצומה ימים ולילות בתורה ובחסידות. ב-י"ג תשרי ה'תרס"ז (1906) אביו נפטר.

רוב חסידי אביו הכתירו את אחיו רבי אהרן לרבי מסדיגורה. חלק מהחסידים, למרות שרבינו היה כבן 22 שנים, הכתירו אותו כאדמו"ר, תפקיד שבו שימש במשך 54 שנים. הקים יחד עם אחיו ר' שלמה ישיבה בסדיגורה רבים נהרו אליה מרחבי גליציה כאשר רבינו מפקח אישית על הנעשה בישיבה. בשנת ה'תרע"ד (1914) בפרוץ מלחמת העולם הראשונה, ברח עם רוב אדמו"רי בית רוז'ין לווינה יחד עם אלפי יהודים שברחו מגליציה ובוקובינה. שהה שם כ-22 שנים. בשנת ה'תרצ"ח (1938) הנאצים כבשו את ווינה. הם אילצו אותו ורבינים נוספים לטאטא את רחובות העיר וינה כדי לבזות אותם ולהשפילם. באותו זמן הבטיח שאם יזכה לעלות לארץ ישראל יטאטא את רחובותיה.

אחרי המלחמה חסידיו פעלו להשגת ויזה עבור רבינו. חסידיו רצו לסדר לו ויזה לארה"ב אבל רבינו סירב בכל תוקף לנסוע למקום אחר חוץ מארץ ישראל. אחרי מאמצים עצומים השיגו לרבינו ויזה. ב-כ"ג אלול ה'תרצ"ח (1938) רבינו הגיע לארץ ישראל וקבע את ביתו בתל אביב. שם ייסד את בית מדרשו שהפך לתל תלפיות לחסידי רוז'ין - סדיגורה. כשנשאל מדוע גר בתל-אביב השיב שבעיר זאת פעמוני כנסיות לא נשמעים. אנשים רבים הגיעו לביתו כדי לקבל ברכה שעשו פירות וכן לספוג את דרכי החסידות ועבודת ה'. בעל רוח-הקודש. בתל אביב קיים את הבטחתו והיה מטאטא קטע מהמדרכה שסמוכה לביתו מדי בוקר. כשראה שחסידיו מבחינים במעשיו, הפסיק. במשך שנים רבות נמנה בין חברי מועצת גדולי התורה ובמשך תקופה קצרה כיהן כנשיאה.

נפטר בשבת קודש פרשת יוגש, ה' טבת ה'תשכ"א (1961). חי כ-77 שנים. בהלווייתו השתתפו אלפים רבים. ציונו בבית הקברות נחלת יצחק בגבעתיים בחלקת אדמו"רי בית רוז'ין.

סבא (מצד האב): האדמו"ר רבי אברהם יעקב (הראשון) מסדיגורה. **אביו:** האדמו"ר ר' ישראל מסדיגורה. **אימו:** מרת בת-שבע. **אשתו:** מרת בלומה רייזל העשיל (בתו של האדמו"ר רבי יצחק מאיר העשיל מקופיטשניץ). **ילדיו:** לא הותיר אחריו צאצאים. **מרבתי:** אביו, האדמו"ר ר' ישראל פרידמן מסדיגורה. **מספריו:** **אביר יעקב** - מדברי תורתו (נלקטו אחרי פטירתו על ידי האדמו"ר רבי יצחק מאיר פלינטשטיין מקופיטשניץ). **אביר המלכות** - תולדותיו של רבינו.

על העובדה כי רוח-הקודש שרתה על רבינו יעיד הסיפור הבא שסיפר הגה"צ ר' יהודה זרחיה סג"ל זצ"ל (רב בקרית שלום בתל אביב). הסיפור התרחש אצל כ"ק מרן אדמו"ר ר' משה מרדכי בידרמן (ה'ברכת משה' מלעלוב זיע"א). היה זה באחת מנסיעותיו של ה'ברכת משה' למירון לשבת בהעלותך, עוד בשנות מגוריו הראשונות בתל אביב.

הציבור באותה שבת במירון לא היה גדול. ה'ברכת משה' ערך את שולחנותיו הטהורים בתוך מערת רשב"י. היה שם יהודי אחד שעשה ל"ע חוכא ואיטולא מהצדיק וזלזל בכבודו. במוצאי שבת אותו יהודי נסע לטבריה, שם הכיש אותו נחש ארסי. הוא הובהל לבית חולים במצב קשה. האיש הצליח להתקשר ממיטת חוליו אל הגאון ר' יהודה זרחיה וביקש ממנו שירוך חיש להזכירו עם קוויטל ופידיין אצל רבינו שהתגורר בתל-אביב.

רבי יהודה מיהר למלא את בקשתו ורץ לביתו של הרבי מסדיגורה. להפתעתו הרבה הרבי סירב בתוקף לקרוא את הקוויטל, כשהוא אומר בנימה חמורה: "למה הוא לא נזהר בכבוד תלמיד חכם?". רבינו גם לא רצה לקבל את כספי הפידיין. רבי יהודה זרחיה הפציר וביקש מרבינו ברכה לרפואה שלימה. הרה"ל לך ק נעתר וברכו: "שיהיה בריא ויעשה תשובה".

רבי יהודה יצא מבית רבינו ומיהר לביתו של הרה"ק מבעלזא זי"ע בתל-אביב וביקש למסור לו את הקוויטל והפידיין. כשהגיע לשם לא היה שייך להיכנס לאדמו"ר מבעלזא. הוא פנה לגבאי וביקש ממנו להיכנס. הגבאי חזר ואמר: "אימרו לחולה שיקבל על עצמו לכבד תלמידי חכמים..." ממש באותו סגנון שאמר הרה"ק מסדיגורה ויהי לפלא. הדברים הועברו לאותו יהודי חולה שקיבל על עצמו להתחזק בעניין זה. מיד לאחר מכן התרפא בדרך נס. (הסיפור מעובד מדברי הרב שמעון טיקוצקי והובא בגיליון 'אוהל משה' לעלוב)

רבי פרץ חנס השוחט מנהריה סיפר: מעשה שאירע אצל קרובי משפחתי. נישואיהם עלו על שרטון ולמרות הרצון להשכין שלום ביניהם הדבר לא עלה יפה. לדעתי הפתרון הנכון במקרה זה הוא לפרק את החבילה, כלומר: גירושין. אני יודע מה המצב ביניהם. מכיוון שמדובר בהחלטה כבדת משקל החלטתי להתייעץ עם רבינו ולראות מה לדעתו נכון לעשות במקרה זה. שלחתי אליו מכתב ובו גוללתי את כל המאורעות. בסוף המכתב כתבתי כי לעניות דעתי טוב יעשו אם יפרקו את הזוגיות שלהם ויפה שעה אחת קודם.

לא חלפו ימים רבים וקיבלתי מכתב תשובה מרבינו. הצדיק היה מופתע כיצד ייתכן שיהודי יעץ לבני זוג להתגרש. רבינו כתב שבמקום לעשות כן, יתפלל ויברך את הזוג שהשלום ישורר ביניהם. אכן, ברכתו של הצדיק עשתה פרי והזוג שב לחיות על מי מנוחות. חלפו חודשים והגעתי לבקר את רבינו שבאותם הזמנים התגורר בתל-אביב. מיד כשראה אותי שאל כיצד העלתי על דעתי לעשות כן ושאל כיצד בני הזוג חיים כיום. כשהשבתי כי ברכת הרבי אינה שבה ריקם חייך ואמר: "האם אתה רוצה לדעת עד כמה העניין נוגע לי?". להפתעתי הרבה רבינו ניגש לארון הספרים והוציא משם את סידורו. הוא דפדף בין דפיו והראה לי כי בתפילת העמידה נמצא ומונח מכתבי. רבינו סיפר לי כי הוא מתפלל עבור הצלחת הזוג מדי יום ביומו. (מעובד מתוך 'אביר יעקב')

הַזְדָּאָה עַל הָאָמֶת

יכול לעשות להם את זה! חנוכה זה זמן של אורה ואני לא מוכן להיות זה שיחשיך להם.

סגרנו את המאפיה. יחד עם זאת התאמצתי להשיג את אותם האנשים שכבר קנו מהסופגניות האלה, כדי להודיע להם על התקלה. **איפשרתי להם להחזיר את הסופגניות ולקבל את כספם בחזרה.**

סופגניה אחת בודדת עולה כמעט פאונט. בתרגום לשקלים מדובר בכארבעה שקלים וחצי לסופגניה, כך שמדובר בסכום נכבד ממש.

בחג החנוכה כשהמכירות בשיא והמאפיה מייצרת אלפי סופגניות, אני מגיע להפסד של אלפי שקלים ואף יותר. עם כל זאת, אמרתי לעצמי שזה ניסיון שנגזר עלי מהשמיים ועלי לעמוד בו.

יהודים סומכים עלי ואני מוכרח לתת להם את הטוב ביותר: את הסופגניות הכי טעימות, ובעיקר – בכשרות הכי מהודרת ללא חשש לפת עכו"ם!

אנשי ה'הצלה' בלונדון שמעו על הסופגניות שנתרו ללא דורש ועלה בדעתם רעיון מבריק: הרי בעל המאפיה לא הולך למכור את הסופגניות שלו.

אם כן כדאי לחלק את הסופגניות בבית הרפואה לרופאים ואנשי צוות שאינם בני ברית, כאות הוקרה על עזרתם לחולים היהודים.

הם פנו אליו ובעל המאפיה הסכים ברצון לרעיון ונתן להם את הסופגניות. החלוקה הצליחה מעל המשוער. הרופאים נהנו מהמחווה. בוודאי היה בזה גם כדי להועיל לחולי ישראל שזקוקים לטיפולם.

בעל המאפיה ממשיך לספר: עברו מספר ימים. אני מקבל טלפון מבית החולים המרכזי בלונדון. אני שומע מהצד השני: "מדברים מבית החולים... המחווה שעשית היתה מופלאה. טעמנו מהסופגניות שלך".

"אף פעם לא הכרנו מאכל כל כך טעים. אנחנו עומדים לקראת אירוע גדול שיתקיים בעוד מספר ימים. אנחנו רוצים להפתיע את האורחים שלנו בסופגניות, **לכן אנחנו רוצים להזמין אצלך עשר אלף סופגניות!**"

הזמנה בסדר גודל כזה משמעותה רווח גדול מאוד. בסוף החודש ההפסד של אותו יום של פת עכו"ם נבלע ממש. מעבר לעובדה שעכשיו גם יש לקוחות חדשים שקונים סופגניות.

באותו חודש הרווחתי מעל ומעבר לסכום הצפוי. שוב למדתי על בשרי "אין אדם שומע לי ומפסיד".

להלן סיפור שמעובד מתוך העלון 'השגחה פרטית'. יש בו כדי להראות כי כאשר האדם מודה על האמת גם אם לכאורה עלול להיגרם לו נזק מכך, הרי שבסיכומו של דבר הוא רק ירוויח מהדבר. להלן הסיפור מפי בעל המעשה:

שמי יוסף. אני גר בלונדון. ידידי, שבבעלותו מאפיה גדולה בכשרות מהודרת, סיפר לי כך: יהודים מכל הסביבה קונים במאפיה וסומכים עליה.

הסדר הקבוע הוא שבהתחלה של כל יום מוקדם השכם בבוקר, המשגיח מגיע ומדליק את כל התנורים, כדי שכל התופינים שייאפו במשך היום ייחשבו לפת ישראל' ולא 'לפת עכו"ם'.

מדובר בתנורים גדולים שדולקים במשך שעות רבות. כל מה שאופים באותו יום, נאפה מכוח אותה פעולה של הדלקת התנור בבוקר.

באחד מימי החנוכה אירעה תקלה. אחד מהעובדים שאינו יהודי הדליק את התנור בעצמו. איש לא הבחין בשינוי והמאפיה עבדה כרגיל.

רק אחרי חמש עשרה שעות! שהתנורים היו דלוקים, המשגיח נזכר שהיום הוא לא הדליק את התנור. הוא בירר מי הדליק את התנורים.

התברר שאותו גוי ראה שהמשגיח לא הדליק את התנורים, ולכן החליט לזרז את עניינים ולעשות זאת בעצמו.

המשגיח פנה לבעל הבית וסיפר לו על התקלה שהתרחשה. כשהוא שמע על הדבר הוא סיפר: "לא יכולתי לכעוס על המשגיח ששכח דבר כה חשוב".

"הוא היה נסער כל כך כשבא לספר לי על התקלה. אני ריחמתי עליו. ניחמתי אותו שהכל משמיים ובעזרת ה' הכול יסתדר".

הדבר הראשון שעשיתי הוא לעצור את האפייה. אלא שעד אז אלפי סופגניות הספיקו להיאפות. יהודים מכל העיר אמורים לקנות אותן. הם הרי סומכים על המאפיה שהיא מוכרת להם פת ישראל.

התקשרתי לרבנים של מערכת הכשרות והסברתי להם מה אירע. מכיוון שהיה מדובר בהפסד גדול של אלפי סופגניות, **הם סמכו על סעיפים מסוימים בהלכה והתירו לי למכור את הסופגניות.**

לכאורה יכולתי להמשיך עסקים כרגיל, אבל רק לכאורה. ידעתי שיש הרבה קונים שאם הם ידעו על התקלה, הם לא יקנו בוודאות.

כל אותם לקוחות סומכים עלי ובטוחים שהכול גלאט. איני

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל וילד יחיא בן יוסף ז"ל פואד אברהם בן רגינה ז"ל מאיר מורד בן שושנה ז"ל יצחק בן ברקו דב ז"ל זהבה בת שושנה רייזל ע"ה יצחק בן יונה ז"ל אברהם בן יונה ז"ל סעידה בת תפוחה ע"ה מזל בת שמעון ע"ה יוסף בן מרים נוסרת ז"ל יעקב בן אסתר ז"ל רחל רפאת בת השמת ע"ה יוסף בן פרחת ז"ל מרים בן פרחת ז"ל אריה בן מרים ז"ל אלון בן סעידה ז"ל אילנה (מתרזה) בת שרה ע"ה

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל רחמים בן רחל ז"ל חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל אביחי בן אסתר ז"ל נעימה בת גורג'יה ע"ה חי זידי בן קלרה ז"ל ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל אסתר בת נעמי ע"ה ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל אורה בת נעימה ע"ה מישא אסתר בת זרהרה ע"ה מסעוד בן יקוט ז"ל

הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל אליהו אליאס בן אלגריה ז"ל שמואל בן רבקה ז"ל רפאל בן אסתר ז"ל יצחק בן חביבה ז"ל אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל דב בן יצחק ז"ל סוליקה בת עישה ע"ה סלים בן פרחת ז"ל יעקב בן סלימה ז"ל ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה יהודה בן סעידה ז"ל עפאת בת השמת ע"ה

נא לשמור על קדושת העלון
אין לקרוא בשעת התפילה.
מומלץ לקרוא בשולחן שבת!

או צרות הפרשה

פרשת "מקץ"

"ויריצוהו מן הבור" [מא, יד].

שתיים עשרה שנה היה יוסף כלוא בבור השבי: שתיים עשרה שנות חשכה ועלטה. ולפתע, בלא כל אזהרה, ללא כל הכנה: "וישלח פרעה ויקרא את יוסף ויריצוהו מן הבור – ויגלה, ויחלף שמלותיו ויבוא אל פרעה" – ובתוך שעה מצא עצמו משנה למלך מצרים!

ואמרו חז"ל שכך דרכם של צדיקים וכך דרכו של עם ישראל: "מתוך צרה – רווחה, מתוך אפילה – אורה, מתוך נפילה – התעלות". כך היה במרדכי היהודי, שמתוך לבישת שק ואפר, ואבל, וצום ובכי ומספד – הורכב על סוס המלך בלבוש מלכות, והעיר שושן צהלה ושמחה, וליהודים הייתה אורה ושמחה וששון ויקר. כך היה בגלות מצרים, שמתוך קושי השעבוד ותקפו, אף תבן לא ניתן להם – ומשם יצאו מאפילה לאור גדול. כך יהיה הגאולה העתידה, שמתוך תוקף הצרות של תקופת "עיקבתא דמשיחא" תבוא תשועת עולמים, וכך היה ביוסף הצדיק: "כי מבית האסורים יצא למלך!"

אך לא זו בלבד. אלא: "ויריצוהו מן הבור", במהירות ובבהילות! וכן נאמר בגאולת פורים: "ויבהילו להביא את המן" אל המשתה שהביא לתלייתו. וכתב רבינו עובדיה ספורנו זצ"ל: "ויריצוהו מן הבור – כדרך כל תשועת ה' שנעשית כמו רגע, כאמרו: "כי קרובה ישועתי לבוא" וכאמרו: "לו עמי שומע לי, ישראל בדרכי יהלכו – כמעט אויביהם אכניע, ועל צריהם אשיב ידי" וכך היה עניין (גאולת) מצרים, כאמרו: "כי גורשו ממצרים", וכאמרו ז"ל (בהגדה של פסח) "שלא הספיק בצקם של אבותינו להחמיץ עד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים וגאלם". וכן אמר לעשות לעתיד, כאמרו: "ופתאום יבוא אל היכלו האדון אשר אתם מבקשים (הוא המלך המשיח. רד"ק) ומלאך הברית אשר אתם חפצים הנה בא (הוא אליהו הנביא. רד"ק) אמר ה' צבאות".

וידועה אגדת חז"ל, באליהו הנביא שהורה לרבי יהושע בן לוי היכן יוכל לפגוש במלך המשיח. וסימן נתן לו, שיכירו: כל גופו מלא פצעים – כי נשמה כללית הוא, של עם ישראל כולו. וכשהעם חוטא ופוגם רחמנא ליצלן בנשמתו, משתקף הדבר במצבו של המלך המשיח והוא מתייסר בעוונותינו. והוא מטפל בפצעיו אחד לאחד. מדוע אינו עושה ככל החולים האחרים, מדוע אינו מסיר את כל התחבושות יחד, למשוח את כל הפצעים ולרחוץ את כל הרטיות בבת אחת? כי חושש הוא שמא יגיע רגע הגאולה בפתע פתאום – שיהיה מוכן ומזומן בכל רגע, תיכף ומיד. שלא ימתינו עד שיחבוש פצעיו! ומדוע, הלא חיכינו אלפיים שנה, נחכה עוד חמש דקות! לא – דרכו של תשועת ה' שהיא נעשית במהירות הבזק, שאינה מתעכבת ולו רגע קט!

אם נתבונן מעט סביבנו, אם נתבונן במאורעות תקופתנו – תקופה שהביאה לתמורות כה מפליגות באורחות החיים – ונשאל את עצמנו: כה הרבה המצאות מתחדשות, הטכנולוגיה מתקדמת בצעדי ענק, הקידמה משתוללת. מה הוא המכנה המשותף, מה הוא חוט השני העובר בכל ההמצאות? תהיה התשובה: המהירות הגוברת, התאוצה המתעצמת! לחשוב, שלפני מאה שנה עוד נסעו רוב בני האדם בכרכרות ועגלות, ורכבו על סוסים וחמורים! נסללו מסילות ברזל וכבישים, והנה נתגמדו המרחקים. רכבות הקיטור פינו את מקומן לרכבות חשמליות, ספינות הקיטור פינו מקומן לאוניות מדחפים, מטוסי הבוכנה למטוסי סילון הטסים במהירות על קולית. מקלטי הרדיו המתחממים לאיטם הומרו בטרנזיסטורים המופעלים חיש, המחשבים האיטיים הפכו מיושנים. שבבים זעירים מבצעים מיליוני פעולות לשנייה, והקידמה של היום היא הגרוטאה של מחר! הטלפונים הישנים, עם החוגה החוזרת לאיטה למקומה, הומרו בטלפוני לחצנים המחייגים במהירות הבזק, ואלו בפלאפונים עתירי זיכרונות. והאנשים, גם הם היו לקצרי רוח, ללחוצים, אצים רצים, חסרי פנאי ומנוח, רדופים ועצבניים, ממהרים וחייבים להספיק.

כך גם בעולם המדיניות. התהליכים שהעולם עבר במאה השנים האחרונות, שתי מלחמות עולם והמון מלחמות אזוריות, קום הקומוניזם וקריסתו, מותם של עשרות מיליונים במלחמות ובמחנות ריכוז ועבודה, ברעב ובשיטפונות, כה הרבה נדחס לפרק זמן כה קצר, כאילו במרום האיכו את דוושות ההיסטוריה – כל אלו, מסממניה של הגאולה המתקרבת הם, אשר בה "פתאום יבוא האדון אשר אתם מבקשים", לפתע פתאום תחול התמורה היסודית, ואור חדש על ציון יאיר, במהרה בימינו אמן (מעין השבוע).

"הנמצא כזה איש אשר רוח אלוקים בו" [מא, לח]. כיון שאין כמוהו – אפשר למנותו.

מבאר הרשב"י (רבי שמעון בן צמח דוראן): על דברי שר המשקים: "ושם איתנו נער עברי עבד לשר הטבחים" אומר המדרש: "ארורים הרשעים שאפילו הטובה שעושים מתכוונים לרעה. שאמר שר המשקים 'נער' – שאינו בר דעת, 'עברי' (זר, ומי שהוא נתין זר אינו יכול למלוך), 'עבד' – לשון גנאי, שכך כתיב בספריו של פרעה, שלא ימלוך עליהם עבד".

שר המשקים מנה ארבעה תארים ליוסף, וכל כוונתו בהם – לרעה, כדי למנוע את מנויו על ידי פרעה. אם כן, כיצד באמת מינה פרעה את יוסף?

אלא, שכאשר אין מישהו אחר שראוי כמותו – מותר למנותו. צא וראה, דבורה הנביאה הייתה שופטת בישראל. וכיצד יתכן שהייתה אישה שופטת? אלא מובא באלהו רבה: "לא היו תלמידי חכמים בישראל אלא כממלא חצי דקל בלבד, שנאמר: 'והיא יושבת תחת תומר', וכיוון שלא היה באותו הדור אדם אחר בעל שיעור קומה כמותה, מינו אותה כחוראת שעה. והנה עוד דוגמא: שמעיה ואבטליון היו גרים, מבני בניו של סנחריב. למרות זאת שמעיה התמנה לנשיא ואבטליון התמנה לאב בית דין. כיצד עשו זאת, הרי הדין הוא שאין למנות גר למלך, נשיא או אב בית דין? אלא שכאשר אין מישהו אחר שראוי כמוהו – מותר למנות את הגר. ולפי ששמעיה ואבטליון לא היה בדורם אדם גדול כמותם, והיו חביבים על ישראל יותר מכחן גדול, לכן הותר למנותם.

זהו שאמר פרעה: "הנמצא כזה איש אשר רוח אלוקים בו". למרות שלפי חוקי מצרים אסור למנות מי שהוא נער, עבד, עברי, אבל כיוון שאין כמוהו – אפשר למנותו. ביאור נוסף: ישנה חכמה של ידיעת העתידות הנסמכת על הכוכבים והמזלות, וישנה חכמה עילאית, שהיא חכמה אלוקית שאינה נסמכת על הכוכבים והמזלות. מה בין מי שחוכמתו באה מהמזלות, למי שיש לו חוכמה עילאית? על ידי חוכמת המזלות רואים דברים מסוימים שעתידיים לקרות, אך אם דבר משתנה – אי אפשר לראותו. אבל מי שיש לו חוכמה עילאית רואה גם דברים המשתנים.

אמרו החרטומים לפרעה, כי חוכמתו של יוסף נסמכת על הכוכבים והמזלות. אמר להם פרעה: "איש אשר רוח אלוקים בו". טועים אתם בו באמרוכם כי ראה את פתרון החלום לפי המזל והכוכב שלו, דעו לכם כי חוכמתו היא חוכמה עילאית, אלוקית (דורש ציון).

"אשר יאמר לכם תעשו" [מא, נה].

"לכם תעשו" – בגימטריא "המילה תעשו", שציוה אותם למול (בעל הטורים).

לפנינו שאלה מעניינת שהתעוררה ב"תקופת הקורונה": יהודי בשם ראובן מתגורר באחת המדינות הרחוקות. בשעה טובה נולד לאיש בן זכר ביום ג' בשבוע. בכל אותו מחוז אין מוהל, ובזמנים כתיקונם, כאשר נולד בן לאנשי המקום, הם מזמינים מוהל ממדינה אחרת, והלה מגיע בטיסה, מל את התינוק וטס חזרה למקומו. אלא, שבתקופה זו, מפאת מגיפת הקורונה, נמלי התעופה נסגרו לחלוטין, וראובן הרבה בתחנונים לבוראו שיוכה להכניס את בנו בבריתו של אברהם אבינו.

והנה, נודע לאיש, שלשמעון, אחד מבני הקהילה היהודית במקומו, נולד אתמול, ביום ב', בן זכר. שמעון זה הינו עשיר מופלג, ומיד לאחר הלידה הזדרז ופנה אל מוהל מומחה באחת המדינות הסמוכות, וביקש להזמין מוהל את בנו, באופן שהגעתו תהיה על ידי מטוס פרטי שיממן שמעון מכספו (כמובן שהדבר כרוך בהוצאה כספית גדולה מאוד).

דבר הזמנת המוהל על ידי הטיסה הפרטית, הגיע לאוזנו של ראובן. מכיון שאין לו כלל אפשרות לממן טיסה פרטית, הוא פנה אל אותו מוהל ושאל האם יוכל להתעכב בעירם יום נוסף. המוהל השיב בצער שבאפשרותו להגיע ליום אחד בלבד, או ביום ב' או ביום ג'... ובכן, מכיון שראובן אינו רשאי למול את בנו ביום השביעי ללידתו, הוא פנה אל שמעון וביקש: "האם תסכים לאחר את המילה של בןך ביום אחד, באופן שתזמין את המוהל למול את בןך ביום ג', ובכך גם אני אזכה להכניס את בני בבריתו של אברהם אבינו...?" - בא שמעון ושואל: כיצד עלי לנהוג לנוכח בקשת ראובן חברי?

השיב מו"ר הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א:

מעשה שהיה בבירר מארח"ב שביקר באחת הערים ברוסיה בזמן "מסך הברזל". יהודי המקום ביקשוהו שישאיר אצלם את התפילין שלו, כי כל התפילין שברשותם פסולים, ואין בידם להשיג כשרים, בגלל "מסך הברזל" החוצץ בעדם. היהודי התחבט כיצד ינהג; הרי אם ישאיר להם את התפילין שלו, אומנם יזכה עשרות יהודים יום יום במצות הנחת תפילין, אך מאידך, יפסיד את קיום המצוה יום אחד, עד שישוּב לארה"ב.

כיצד יש לנהוג בסיטואציה שכזו - האם ישאיר היהודי את התפילין שלו לאנשי המקום, או לא?

תשובה: שמעתי ממורי חמי, מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל, שלא ישאיר להם את התפילין שלו, כי חייו קודמים, ועוד שאנשי המקום אנוסים הם, ופטורים ממצות תפילין, ואילו הוא שיש לו תפילין חייב להניחם יום יום, ואם ימסור את התפילין תחסר לו מצות התורה של תפילין באותו יום (והוא מעוות שלא יוכל לתקן לעולם), ואינו מן הדין שהחייב במצוה יתבטל ממצוותו, כדי לזכות את חפרים הפטורים ממנה.

לאור הדברים, גם בשאלתנו יש לומר לשמעון הגביר: התורה ציותה עליך "וביום השמיני ימול בשר עורלתו", ולכן חייך קודמים, ועליך לקיים את המצוה המוטלת עליך בזמנה, וראובן חבירך נחשב לאנוס, כי אין באפשרותו למול את בנו, ואסור לך לדחות מצות עשה שאתה חייב בה כעת מדאורייתא, כדי לזכות אחד שפטור מהמצוה.

והלכה בידינו: "אין אומרים לאדם חטא כדי שיוזכה חברך" (שבת ד'), וגם בענייננו אין אומרים לשמעון חטא ולא תמול את בןך ביום השמיני במצות התורה, כדי שיוזכה ראובן למול את בנו.

זאת ועוד, דחיית הברית [כשניתן למול את התינוק בזמן], מסכנת את התינוק, כפי שמספרת התורה (שמות ד', כ"ד-כ"ה): "ויהי בדרך [בדרך של משה רבינו ממדין למצרים] במלון, ויפגשהו ה' ויבקש המיתו, ותקח ציפורה את ערלת בנה... ותאמר לי חתן דמים אתה לי", ובגמרא בנדרים (ל"ב). אמר רבן שמעון בן גמליאל: לא למשה רבינו ביקש שטן להרוג, אלא לאותו תינוק, שנאמר "כי חתן דמים אתה לי", צא וראה מי קרוי "חתן"? הוי אומר זה התינוק (שמחתנים אותו במצוה ראשונה. הרא"ש). הרי לנו, שהגם שלמשה רבינו בוודאי היו סיבות די מוצדקות לאחר את מילת בנו, בכל זאת עיכוב המילה העמיד את התינוק בסכנה.

מעשה בכחן שהתפלל בבית כנסת בו ישנם כהנים רבים, ופנו אליו מתפללי בית כנסת סמוך וביקשו: "בבית הכנסת שלנו אין כלל כהן, לא בימות החול ולא בשבתות, אנא, במטותא ממך, תבוא להתפלל בבית הכנסת שלנו ותזכה גם אותנו בברכת כהנים". הכהן התלבט; הן ידוע כי ישנם פוסקים הסוברים שנישאת כפיים בכחן אחד, היא מצוה רק מדרבנן, ורק בשני כהנים ויותר מתקיימת המצוה מדאורייתא ואם כן, אולי עדיף לי להישאר בבית הכנסת שלי בו נושאים כמה כהנים את כפיהם ולא לישא את כפיי לבד בבית הכנסת האחר...

הכהן פנה עם שאלתו אל מרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל. הוראת מרן היתה: "תענה לבקשת האנשים ותלך להתפלל עמם, כי גם שם תקיים מצוה מדאורייתא - מצות חסד (מלבד מצות נשיאת כפיים מדרבנן, ולחלק מהפוסקים מדאורייתא)!"

אולם, לא נוכל לדון מהוראה זו לשאלתנו, משום שקיים חילוק בין מצות ברית מילה ביום השמיני שהיא מצוה 'חיובית', דהיינו שרובץ חיוב על האב לקיים את מצות מילה ביום השמיני, לבין מצות ברכת כהנים שאינה מצוה 'חיובית', כלומר: כהן שמגיע לבית הכנסת ונושא את כפיו, אומנם מקיים מצות עשה, אך לא קיים עליו "חיוב" מן התורה לישא את כפיו (אלא אם כן נמצא בבית הכנסת כשקראי "כהנים" או שאמרו לו עלות לדוכן), וממילא יכול הכהן (שאינו עליו מצוה 'חיובית') לישא את כפיו ללכת לבית הכנסת האחר כדי לגמול חסד עם אחיו ולזכותם במצוה ובברכה.

אך בנידון דינו, רובץ על האב שמעון חיוב מדאורייתא למול את בנו ביום השמיני, ואיך יעלה על הדעת לדחות חיוב זה כדי לקיים חסד עם ראובן (שכאמור אנוס ופטור מהמצוה)!!

לסיכום: שמעון אינו רשאי לדחות את ברית המילה של בנו, אלא ימול אותו ביום השמיני כציווי התורה (והערב נא).

זכות הלימוד בעלון זה תהיה לעילוי נשמות: ר' נוריאל חזני בן מרים ויעקב ז"ל, לע"ג מרת מונירה חזני בת כורשיד ז"ל, לע"ג מרת פארי בת מונירה ז"ל, לע"ג ר' עזיזולה בן שרה ז"ל, לע"ג מרת מנסורה בת כשוור ז"ל, לע"ג דוד בן כורשיד ז"ל, לע"ג אליהו בן שלום ז"ל, לע"ג יצחק בן ליבה ז"ל, לע"ג ניסן בן ננה ז"ל, לע"ג דוד בן שרה ז"ל, לע"ג מרים בת נוהר ז"ל, לע"ג יהודה בן מרים ז"ל, לע"ג ענייס בצלאל בן כשוור ז"ל, לע"ג דוד חבסוב בן רבקה ז"ל, לע"ג בנימין בן רחל ז"ל, לע"ג משה בן כורשיד ז"ל, לע"ג יחזקאל בן מזל ז"ל, לע"ג אברהם בן סולטנה ז"ל, לע"ג יונה בן אסתר ז"ל, לע"ג לי בת פולין ז"ל, לע"ג אליהו בן מרים ז"ל, ולע"ג כל נפטרי עם ישראל.

למעוניינים בהפצת העלון: 03-5592523. לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: otzarot.hparasha@gmail.com

לע"נ
נתנאל בן
ציפורה
ושלמה
רפאל בן
אסתר
ת.נ.צ.ב.ה.

גליון
462

פרשת מקץ - חזנוכה תשפ"ג

בית חולים יכול לטפל בה, והטיפול כרוך בעלות כספית גבוהה, ואין זה מאחריות בית האבות.

החלטתי לעשות מעשה. הזמנתי אמבולנס ולקחתי את הקשיש המיוסר לבית החולים. הרופאים טיפלו בו, ויום למחרת כבר יכול היה לחזור לבית האבות. לפני שיצאנו מבית החולים ניגש אליי הרופא ואמר לי שאם היו מחכים עוד יום אחד, ליבו של החולה היה נפגע והטיפול כבר היה מאוחר מידי...

באותם ימים הייתי אברך כולל וקיבלתי מלגה של 500 לירות לחודש. האמבולנס והטיפול הרפואי עלו 300 לירות! ובית האבות כמובן לא הסכים לממן זאת. באותו חודש הסתפקתי למחייתי עם 200 לירות בלבד. חלפו מספר שבועות. בכל פעם שבקרתי את הקשיש, הוא היה מודה לי מעומק ליבו על החסד הגדול שעשיתי עימו.

באחד הביקורים הבחנתי שוב שהוא גונח ומתייסר. הבנתי שהבעיה חזרה על עצמה. שוב הזמנתי אמבולנס, הבאתי אותו לבית החולים ושילמתי על כל ההוצאות. הדבר חזר על עצמו כחמש עד שש פעמים, כשבאותם פעמים אנו חיים בדוחק בשארית המלגה שנותרה לקיום החודשי.

חלפו 42 שנה מאז, ואני שכחתי לחלוטין מאותו מעשה חסד רחוק. אך הנה, אותו האיש מגיע בחלומי ואומר לי: "נודעה לי הצרה שבה אתה מצוי בימים אלו. באתי לפני בית דין של מעלה ואמרתי להם: 'איך יתכן שאדם שעשה עימי חסד של אמת והיטיב עימי בחולי מעיים ינזק, חלילה, באותו איבר'?. בית דין של מעלה קיבלו את דברי, ובאתי לבשר לך שתיכנס לניתוח ותצא ממנו בשלום מבלי שחייך ישתנו!".

האיש הסתלק ואני התעוררתי. זכרתי היטב את החלום וחשתי שמדובר בחלום אמת. מאותו הרגע ירדה עלי שלוה ברוכה. הילדים שבאו אלי שעות אחדות לאחר מכן מצאו אבא שונה לחלוטין מזה שעזבו בליל שבת. הייתי רגוע לחלוטין, שרתי זמירות שבת ושמחת השבת ניכרה על פניי. הם שאלו מה אירע וסיפרתי להם אודות החלום. אמרתי שאני בטוח שהכול יתקיים.

ובאמת, כפי שהובטח לי בחלום - הניתוח עבר בהצלחה עצומה. אני זוכר את שלושת הרופאים שהגיעו אליי לאחר הניתוח והודו כי אירע לי נס... הם ציינו, כי נדהמו לגלות

וַיִּלְכֹּשׁ אֹתוֹ בְּגָדֵי טַיִשׁ (מא, מב)

יוסף משלו נתנו לו וכו' גוף שלא דבק בעבירה - 'וילבש אותו בגדי שש' וכו' (בראשית רבה פרשה צ' מא-מג)

מידותיו של הקב"ה הם 'מידה כנגד מידה', ו'במידה שאדם מודד - בה מודדין לו'.

* * *

מספר הרב **יחיאל מיכל שטרן** שליט"א רב שכונת עזרת תורה בירושלים סיפור מופלא שחוהו על בשרו: 'המחלה' - ר"ל - נתגלתה אצלי במעי הגס, ומצבי הרפואי היה נחשב קשה. הרופאים היו פסימיים לגבי דרך הטיפול האפשרית, או נכון יותר: הכמעט בלתי אפשרית... שלושה רופאים בכירים, ששמן הולך לפניהם בתחום, קבעו שעלי לעבור ניתוח מסובך שכנראה יציל את חיי, אך הוסיפו שכל הנראה הוא ישנה לחלוטין את איכות חיי, זאת בשל הצורך לכרות את האיבר הנגוע. מבחינתי מדובר היה באסון. לא ראיתי עצמי מנהל חיים תקינים לאחר הניתוח. מאידך, היתה חובה מוחלטת לעבור את הניתוח, שכן בלעדיו לא יכולתי להמשיך לחיות.

כשהבנתי שאין ברירה, קבעתי תור לניתוח, וככל שהתקרב המועד, המתח בקרבי הלך וגבר. חששתי מאד מהתוצאות, ולא לחינם...

והנה, בליל שבת האחרון שלפני הניתוח, חלמתי חלום מפתיע בו הופיע אדם שהפעם האחרונה שנפגשנו היתה 42 שנה קודם לכן... במה דברים אמורים? באותם שנים, נהגתי ללכת לבקר קשישים גלמודים בבתי אבות שהיו באותה עת בירושלים. הייתי מקורב מאד לצדיק הגאון הנודע רבי **אריה לוי** זצ"ל, שהתפרסם גם במעשי החסד הנדירים שלו, ממנו ראיתי וכך עשיתי.

באחד הימים הבחנתי בקשיש שיושב על מקומו כשהוא סובל וכאוב. פניתי אליו ושאלתי האם אוכל לסייע לו. הוא השיב בשלילה. התעקשתי בכל זאת: "מה כואב לך?". הוא השיב בקול רפה שיש לו בעיות חמורות במעיים וכל גופו כואב בשל כך. ניגשתי לאחות שהייתה במקום ואמרתי: "ושב אצלכם אדם שנאנק בייסורים איומים ואינכם עושים עימו דבר?". האחות השיבה שמדובר בבעיה מסובכת שרק

שעל אף המחלה אין צורך לקטוע איברים חיוניים להמשך תפקוד הגוף ככל אדם.

"הייתי לאחר הניתוח בבית גדולי ישראל", סיים הרב יחיאל מיכל שטרן שליט"א, "הם הביעו את התפעלותם מהדברים, ואמרו, שחלה עלי מצווה לפרסם מעשה זה, שיראו כולם את החסד שעושה הקב"ה עם בריותיו, ועד כמה נאמן הוא לשלם שכר ולהחזיר חסד לעושי חסד". [מתוך 'שבת אורה']

ימי החנוכה

עַל הַנְּסִים... עֲשֵׂיתָ לְאַבְרָהָם בַּיָּמִים

הָהֵם בְּיָמֵי הַיְהוּדָה

במשך כל הדורות נעשו ניסים לעם ישראל, לכלל ולפרט, בין בתקופות הרגועות של העם היהודי ובין בתקופות 'ההסתר פנים'. יש מהם שהוסתרו תחת מעטה הטבע ויש מהם פחות - הצד השווה שבהן - שהקב"ה מראה לנו עד כמה אוהב הוא אותנו, ו'לא יטוש ה' עמו ונחלתו לא יעזוב'.

* * *

היו אלה ימי מלחמת העולם השניה. דם יהודי נשפך כמים, מכונות ההשמדה האכזריות של הנאצים יימח שם, היו בשיא תפוקתן. ברכבות המוות נדחסו יהודים רבים, בדרכם האחרונה לקדש שם שמים. הנאצים בדייקנות ובקפדנות עברו עיר אחרי עיר וכפר אחרי כפר, אוספים את היהודים ומובילים אותם אל התחנה הסופית והאחרונה. אחד המחנות הידועים, היה מחנה 'ברגן בלזן'.

ביום מן הימים הובל לשם הגאון רבי שרגא שמואל שניצלר זצ"ל, שכיהן כאב"ד העיירה טשאבא שבהונגריה. גם לעיירתו הגיעה ידם המגואלת בדם של הנאצים, ומאות אלפי יהודי הונגריה הועברו למחנה 'ברגן בלזן', שם קיבלו הנאצים את ההחלטות מה לעשות בכל יהודי.

העבודה במחנה התנהלה בדייקנות ללא שינויים. בקור מקפיא - ולחילופין - בשרב מחניק, התייצבו היהודים כל יום לעבודה באותם בגדים, אחרי מנת מזון זעומה, ובאותה שעה... ביום מן הימים קרא אחד הנאצים לרב שניצלר. כשהגיע הרב אליו, תבע הלה מרבינו שיאמר דברי כפירה באמונתו. הרב השיב בנחישות: "לא יקום ולא יהיה, יש בורא לעולם ואין עוד מלבדו!".

היהודים מסביב, כבר העריכו מה יקרה בהמשך. היה ברור, כי עכשיו תישמע שריקת הכדור, שתסיים את חיי הרב. אולם הנאצי אמר: "אני נותן לך הזדמנות שניה ואחרונה להציל את... חיילך!", והניף את הנשק באיום.

"וכי בגלל שאני כאן במחנה בתנאים כאלה, ובגלל איום כזה, אוציא דברי כפירה מפיו?! הרי כולנו רואים את השמים ואת

הארץ, אותם ברא בורא עולם. זה דבר פשוט וברור שכל יהודי מאמין בו, גם במחיר חייו!" - אמר הרב.

הנאצי התמלא זעם, עיניו התרוצצו בחוריהן, הרב הצליח להוציאו לגמרי משלוות נפשו: "זו אזהרה אחרונה", אמר ודרך את נשקו, "או שתאמר דברי כפירה, או שאני יורה בך בזה הרגע".

הרב עטה על פניו ארשת רגועה ומלאכית, והשיב בשלווה את המילים אותן כבר שמע הנאצי אינספור פעמים: "שמע ישראל ה' אלוקינו, ה' אחד!". הנאצי זעם, הפטיר קללות בגרמנית וכיוון את הרובה. שריקה עזה נשמעה, הכדור פילח את הדרך אל הרב שניצלר, שבתוך שניה נפל ארצה.

הנאצים העומדים מסביב פתחו מיד בצרחות שמחה, על עוד ז'יד שהתעקש ושלם בראשו, הם עברו על ידו, דרכו על הגופה המוטלת על הארץ, וגם ירקו עליה בבוז. רק המפקד המקומי התעצבן על העיכוב וגער בנאצי: "עכשיו הגופה של היהודון תסריח פה ומי יטפל בה? תפוס את הגופה וזרוק אותה החוצה".

הנאצי מילא את ההוראות. הוא תפס את הרב וגרר אותו החוצה, מניח את הגופה בשביל החיצוני. מספר דקות לאחר שהנאצי הלך 'הגופה' מתחילה לנוע... הרב התאפק עד עתה שלא לנשום, גם לא לחייך על נס הצלתו. מתברר, שהכדור פספס אותו בסנטימטר בודד, הוא נפל ארצה מבהלה, והבין כי כדאי יותר להעמיד פני מת, תוך שהוא מודה לבורא עולם על נס הצלתו המופלא. רק אחרי דקות ארוכות קם ועשה דרכו לשנת לילה על הדרגש... לא לפני שקרא שוב קריאת שמע בכוונה עצומה. בין היהודים כבר נפוצה השמועה הסודית, כי הרב נותר חי.

ביום המחרת, כאשר אותו נאצי חלף ליד הרב שניצלר, הוא נבהל ואחזתו חלחלה. הן היה בטוח שהוא כבר לא בין החיים, ואילו היהודון הלז עודו חי וקיים...

"איש קדוש הוא זה", מלמל בפחד, "איך ייתכן שהוא שרד את הכדור? הרי אמש היה מוטל מת, ואני גררתי את גופתו החוצה... כיצד זכה זה בחיים חדשים ועודנו מסתובב כאן...?".

בפנים מפויסות ניגש הנאצי לרב. "רואה אני, שאינך בן אנוש רגיל", לחש בשקט, "אני מבין, שיש לך כוחות על-אנושיים. הרי אמש היית מוטל מת, ועתה אתה חי וקיים ומתפקד. לפיכך אמנה אותך לרב המחנה מהיום ואילך...".

עול העבודה הקשה הומר בעבודה קלה יחסית, הוא זכה לפרוטקציה בגישה למזון כשר, לחופשות ביום השבת, ולאספקת שירותי דת סדירים. מאותו היום התעטר בתואר 'רב מחנה ברגן בלזן', ובתפקידו סייע רבות לאחיו הנאנקים.

הסייעתא דשמיא המשיכה ללוותו. היה זה ליל כ"ד בכסליו, ערב חנוכה. כל מעייני הרב היו נתונים לשאלה 'כיצד ניתן

להשיג שמן ופתילות?'. והנה, באותו יום בדיוק הוא הועבר לדרגש בבלוק אחר. תוך כדי ההתמקמות במקום החדש, הרב מנער את כרית התבן שעל הדרגש, וכתוצאה מהניעור, נופלת שקית קטנה ובה כמה פיסות בד מוכנות כפתילות, ולצידן צלוחית ארוזה יפה ובה שמן זית... לימים התברר, כי מי שהטמין את ה'אוצר' בכרית היה הרה"ק ר' יואל **מסאטמר** ז"ע, ששלושה ימים קודם לכן - ביום כ"א בכסלו, שוחרר מהמחנה ועשה דרכו לשווייץ שנחשבה מדינה ניטרלית.

מאות יהודים, מכל רחבי המחנה, התקבצו באותו לילה לבלוק של הרב. בפנים קורנות עמד הרב ובירך את שלושת הברכות. היהודים מחו דמעות התרגשות. נר הוצת, עוד להבה נדלקה. 'נצח ישראל לא ישקר', האמונה הנצחית תמשיך לפעם ולהוביל את עם ישראל לנצח נצחים!.

[מתוך 'פניני עין חמד']

* * *

הרחובות היו ריקים מתמיד, אנשים בודדים נראו פוסעים ברחובות. תקופת האימה של השלטון הסובייטי בעיצומה - ימי מסך הברזל. די היה בפעולה חשודה, או אמירה תמימה כדי לשלוח אנשים לכל חייהם למחנות הריכוז שבסיביר. סוכני הקג"ב הסתובבו ברחובות והטילו את אימתם על האזרחים. אנשים היו מכונסים בעצמם, חיים בצל הדפיקות של סוכני הקג"ב. יהודים תמיד היוו יעד מועדף להלשנות, חיפושים וחקירות. חיי היהודים היו קשים מתמיד והיו רצופים בסבל מתמשך.

באותו יום, נר ראשון של חנוכה, חזר אלכסנדר [אלס] מעבודתו בבית החרושת המקומי ופנה לעבר הארון הכבד. בעיניים נוצצות ובסיפוק שלא חש כבר זמן רב, פנה להזיז את ארון הספרים הכבד ממקומו, כדי להוציא את החנוכייה הקטנה ממקומה, ואת ספרי הקודש שהצליח להשיג בעמל רב בשוק השחור. הוא הניח את הספרים על השולחן וחשב לעצמו היכן להניח את חנוכיית הפח. האם מאחורי הווילונות הגדולים והכהים, או מאחורי הדלת הסגורה על מנעול ובריח. החנוכייה עמדה על השולחן כשנעוצים בה שני נרות מוכנים להדלקה, ואז נשמעו בדלת דפיקות עזות, "לפתוח מיד!!!", נשמעה ההוראה מאחורי הדלת. אלכסנדר קפא על מקומו באימה, היו אלו דפיקותיהם הגסות של חוקרי הקג"ב שהלמו בדלת בפראות. הוא ניגש לדלת כששיניו נוקשות ברעד. העונש על החזקת כל ספר מהספרים שעל השולחן עמד על חמש שנות מאסר, בתוספת החזקת החנוכייה יכול העונש להגיע למאסר עולם עם עבודת פרך בסיביר... החוקרים לא היו צריכים להתאמץ כדי לתפור תיק נאה ל"מהפכן" על פעילות אנטי סובייטית עויינת...

החיפוש החל, כשלמעשה לא היה מה לחפש, הכול היה מונח על השולחן בצורה גלויה לעין. ספרים אסורים, חנוכייה מוכנה להדלקה, אלכסנדר הרגיש את לבו הולם באימה.

סיביר נראתה לו קרובה מתמיד, הוא כבר ראה את עצמו מושלך לאחר ממחנות הריכוז הידועים לשמצה...

הסוכנים פנו לעבר הארונות והחלו לחפש שם מוצגים מפלילים. הם השליכו את תכולת הארון על השולחן. הספרים כוסו בשכבת מצעי מיטה בהירים, והפולשים המשיכו לחטט במגירות תוך שהם משליכים בגסות חפצים וכלי בית לעבר השולחן. בסיום החיפוש בארונות היה השולחן מכוסה בערמה גבוהה של חפצים שקברו תחתיהם את הממצאים המרשיעים. הם המשיכו לחפש בזעף כשהם ממטירים צעקות ואיומים על ראשו של אלכסנדר המפוחד, עקרו את קורות העץ מרצפת החדר, פרמו את שמיכות הפוך הכבדות, וביתרו את בטנות המעילים. הם הגיעו גם למדף הנסתר, המסווה ששימש כמחבוא לספרי הקודש. המדף היה עכשיו ריק לחלוטין, לאחר שעות של חיפושים, עזבו הסוכנים את הבית בטריקת דלת, מבלי למצוא מאומה.

בני הזוג ישבו על כסאותיהם, כמשותקים. ליבם סירב להאמין לנס שהתרחש בביתם. עברה עוד שעה ארוכה עד שהעזו לקום ממקומם ולגשת להדלקת הנרות. הם נגשו לעבר החנוכייה, חילצו אותה מערמות הבגדים והתכוננו להדליק את הנרות, כשלפתע נשמעו שוב דפיקות בדלת.

פניהם חוורו באימה, "הסוף המר הגיע", חשבו לעצמם, "סוכני הקג"ב, הבחינו בחנוכייה והחליטו לתפוס אותנו על חם' בשעת ההדלקה". הדפיקות התגברו והם ניגשו לפתוח את הדלת בשיניים נוקשות.

בפתח עמד קצין קג"ב בכיר. הם זיהו אותו היטב וליבם פעם בעצמה, היה זה הקצין שהוביל את החיפוש בביתם. הוא נכנס פנימה, שפשף את ידיו מהקור החודר ואמר: "אני מבין שאתם פוחדים ממני, הייתי כאן לא מזמן. מיד כשנכנסתי הבחנתי בחנוכייה הניצבת על השולחן, אבל יחד עמה הבחנתי בעובדה מוזרה. חבריי בצוות החיפוש לא הבחינו בה כלל! משום מה החלטתי שלא להעיר את תשומת ליבם לעובדה. ולתדהמתי, אף ראיתי כיצד הם חולפים לידה עשרות פעמים, ואינם ניגשים אליה, אינם רואים לא את החנוכייה ולא את הספרים! ההתרגשות פעמה בליבי, הרגשתי שיד ההשגחה האירה לך, ולי כיהודי. הנרות התקועים בחנוכייה, החזירו אותי עשרות שנים אחרונות, לבית אבא, להדלקת הנרות של חנוכה שעליה אבא היה מברך בניגון שכעת מתנגן בליבי, אני רוצה לשמוע אותו שנית... להתחבר לעבר, להיזכר בבית אבא, לזכור שלמרות היותי קומוניסט, אני יהודי וכן לעם נבחר. בבקשה מכם, הרשו לי נא להצטרף אליכם להדלקת נרות החנוכה..."

אלכסנדר קם בשתיקה, התקרב לעברה של החנוכייה. הדליק את הגפרור ובירך: "שעשה נסים לאבותינו, בימים ההם... בזמן הזה!". הוא הרגיש כיצד לבו עולה על גדותיו. נס החנוכה התרחש פעמיים, פעם אחת בהיעלמות החנוכייה מעיני הסוכנים ופעם שנייה - בפך השמן הטהור

שבליבו של יהודי, הניצוץ נדלק והאיר את נשמתו מחדש. הוא הרגיש שהברכה הזאת חוברה במיוחד עבורו 'בימים ההם, בזמן הזה'...

דמעות עמדו בעיניו של הקצין, אמנם הוא היה שם, אבל הוא גם היה כעת בבית אבא... נזכר בהדלקת הנרות, במנגינה ששר אבא את 'מעוז צור', בלביבות שאימא הייתה מכינה. הוא הרגיש שאור הנרות הללו הצית את האור שנשמתו מחדש. האור שהאיר את הבית היה גדול מתמיד, החנוכייה הקטנה והנרות שדלקו בה, האירו את אור הניצחון של נשמה יהודית על המגף הסובייטי...

[מתוך 'גל ליבי' - הרב איתמר מאיר]

* * *

מספר בעל המעשה: "כשהייתי בחור צעיר וסיימתי את לימודי בתיכון, לא ידעתי עדיין לאן פני מועדות. באותה תקופה גרנו בחו"ל. אימי רצתה שאמשיך ללמוד באוניברסיטה, "אתה תהיה רופא גדול" - אמרה בחיך. גם אבי רצה שאמשיך בלימודי, "אתן לך הכול, אבל אני רוצה שתשקיע עצמך בלימודים, תלמד משפטים ותהיה שופט מפורסם...", כך אמר לי אבא. אולם, אני הייתי מלא מרץ ולא רציתי ללמוד לא רפואה ולא משפטים, הטיוילים ברחבי העולם קרצו לי יותר מהלימודים המייגעים באוניברסיטה...

באותם ימים לא הכרתי את היהדות, הורי היו רחוקים מכל ריח של תורה ויהדות. בעודי מתלבט מה אעשה בחופשה הארוכה, הציע לי חבר להצטרף אליו לטיול מעניין ב'ארץ ישראל'. הוא הראה לי מפות, צילומים ותמונות צבע נפלאות. "זוהי ארץ נפלאה, ואנחנו חייבים לראות אותה ולנשום את האוויר המיוחד שבה", אמר בקול נרגש. השתכנעתי, עוד באותו יום ארזתי את חפצי וקניתי כרטיס טיסה, וכעבור ארבעה ימים המראנו יחד אל ארץ הקודש. היה זה הטיול היפה שערכתי מעודי, טיילנו ולא ידענו שבעה... אולם יותר מכל נמשכתי לירושלים.

את השבת הראשונה, עשינו ברובע היהודי עם קבוצה גדולה של תיירים כמונו. היתה זו שבת מיוחדת במינה, אפילו שעדיין לא ידעתי מאומה על קדושת השבת וייחודה. בליל שבת ירדנו לכותל, כולם היו לבושים חגיגי, ואור מיוחד על פניהם. רחבת הכותל היתה מלאה מתפללים, קול שירה וריקודים, בליל מנגינות ונוסחאות תפילות ותשבחות, הקסימו אותי וגרמו לי התרגשות מצמררת.

"זהו מקום קדוש מאוד" - הרגשתי בחוש. בחור ישיבה חביב פנה אלי והזמין אותי לסעוד בישיבתו את סעודות השבת, הסכמתי ויחדיו צעדנו לישיבת 'אור שמח'. הייתה זו השבת הראשונה בחיי. שולחן השבת, הזמירות, פניהם הקורנות של הרבנים והשמחה הטבעית, המאכלים הערבים ודברי התורה המתוקים - שבו אותי בקסמם, היתה זו שבת מרוממת.

כשיצאה השבת, קצת נעצבתי, קשה היה לי להיפרד משבת קודש, אולם חברי החדש מהישיבה לא עזב אותי: "הישאר איתנו כאן ותכיר עולם חדש שלא הכרת עד כה" - שיכנע אותי. התלבטתי, חברי הפציר בי לעזוב הכול ולשוב הביתה, אולם הזיכרונות המתוקים מהשבת המרוממת, היו חדים ומשכנעים, נפרדתי מחברי ונשארתי בישיבה.

דברים רבים וחדשים שמעתי בעת שהותי בישיבה, שאלתי שאלות רבות וקיבלתי תשובות. "לאט לאט, בסבלנות, פסיעה אחר פסיעה" - עודד אותי הרב, אולם כמעט התייאשתי...

"קשה לי לקיים את המצוות, איני זוכר מה מותר ומה אסור...", אמרתי לרב בקול בוכים, הייתי שבור, כי בשכלי הבנתי שהאמת והצדק טמונים בדרך החדשה ומה מאוד רציתי להתקרב.

"התחל עם מצווה אחת, ולפי הכלל והידוע 'מצווה גוררת מצווה' תמשיך עד שתזכה להיות בעל תשובה אמיתי" - אמר לי הרב בקול מעודד.

"באיזו מצווה אבחר?", שאלתי. לאחר הרהור הוא השיב: "מצוות הנחת תפילין היא יקרה, התחל עימה, והתפילין ישפיעו עליך קדושה ויסייעו לך לצעוד בדרך הנכונה..."

ואכן, עוד באותו יום קיבלתי זוג תפילין מהודרות. בכל בוקר הנחתי תפילין... אולם עדיין ליבי נותר אטום ויבש...

ואז הגיעו ימי החנוכה, נר ראשון של חנוכה, חנוכיות רבות קישטו את חלונות הישיבה. גם אני הדלקתי נר חנוכה, ובדמעות רותחות ביקשתי מהקב"ה שיפתח את ליבי וידריכני בדרך הנכונה.

לאחר ההדלקה חשתי סחרחורת קלה, צעדתי לאיטי אל המיטה וביקשתי רק לישון, תרדמה עזה נפלה עלי. לפתע כאב נורא צרב את פני, חשתי בעירה חמה ושורפת, פקחתי את עיני בבהלה, עשן סמיך אפף אותי, הייתי כולי בוער! הצילו!!! צעקתי בשארית כוחותיי מנסה להימלט מהלהבות.

איבדתי את הכרתי, התעוררתי בביה"ח כשפני חבושות לגמרי. מוטי חברי סיפר לי על השריפה הגדולה: "נר החנוכה התלקח והצית את השמיכה, החדר כולו נשרף! בניסי ניסים ניצלת, וגם זוג התפילין החדשות שלך ניצלו ללא פגע, רק הן נותרו מהשריפה..."

דמעות נקוו בעיני, נס היה לי! חברי הגיש לי את שקית התפילין, אימצתי אותה בחום אל שפתי. כעבור שבוע שוחררתי מביה"ח כשצלקת גדולה מעטרת את לחיי הימנית, אך יחד עם זאת - תודה לה' יתברך - נפתחו מעיינות הרגש אצלי, הפכתי ליהודי המאמין באמונה שלימה בבורא העולם. שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה!!!

[מתוך - 'ברינה יקצורו']

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

איש לרעהו

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת
ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812-02 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש ל כסלו תשפג: הדלקת נרות: ירושלים: 4:05 תל-אביב: 4:19 חיפה: 4:08 מוצאי שבת: ירושלים: 5:21 תל-אביב: 5:22 חיפה: 5:20 ר"ת: 5:57

פרשת מקץ

בטחון והשתדלות

לפי הבטחון כך הישועה...

מעשה באברך שלאחר הולדת ילדו הראשון אסרו הרופאים על אשתו ללדת עוד ילדים, באומרם שהמצב הוא בגדר פיקוח נפש. בהיותו מר נפש נכנס האברך אל החזון איש וסיפר לו דברים כהווייתו. נענה החזון"א ואמר: כשהרופאים אומרים, הרי אין ברירה בדבר.

המשיך האברך ושאל את החזון"א: "האם הוראה זו היא גם תשובה על פי חסידות?" הרהר החזון"א לרגע והשיבו: "אם אתם רוצים לסמוך על רבונו של עולם ולבטוח בו, אזי יהיו לה ילדים!" ואכן נולדו לו לאחר-מכן עוד חמשה ילדים, ואם הבנים שמחה... קונטרס שערי איש

"רק על ה' השלך יחבך"...

פעם נסע כ"ק האדמו"ר רבי יחיאל מאלכסנדר זצ"ל עם בנו (בעל הישמח ישראל) לביקתה מבודדת בעיירת נופש, כדי שינוח ויאגור כח. באישון לילה חש הרבי ברע, וכמעט התעלף. רופא לא היה שם והוא ביקש מבנו שיאמר איתו את הוידוי כי מרגיש שקיצו קרב...

אמר לו הבן נחרצות: "אבא, תישן! ואני מבטיח לך שתקום בבוקר רענן!" השיב לו אביו: "אילו אדם אחר היה אומר לי, הייתי סבור שבא להרגיעני אבל אתה הרי איש אמת ואני מאמין להבטחתך..." עצם עיניו ונרדם ובבוקר קם רענן. פנה הרבי לבנו ושאל: "כעת גלה לי על סמך מה הבטחתי אמש?"

השיב הבן: "תמכתי יתדותי בדברי הרבי מרוזין שביאר את הפסוק (בתהלים יג-ב) "עד אנא תסתיר את פניך ממני עד אנא אשית עצות בנפשי" כלומר: עד מתי תמשך הנהגת הסתר הפנים? היא תמשך כל עוד האדם משית עצות בנפשו וסבור שיסתדר בכוחות עצמו. אבל כשיגיע למסקנה שאין כל עצה וה' לבדו יכול לעזור, אזי תבוא הישועה! אילו היה כאן רופא, היה מקום להשתדלות. אבל כאן במקום נידח זה ובאישון לילה, אפסה כל עיצה. ומכיון שכך, בטוח הייתי שתזכה לישועה!"

הלמות עמלים - ח"ב

יבטח בה' בכל הנערך לו, ולא ידאג דאגת המחר! נלמד מהפסוק: "ויהי מקץ שנתיים ימים" (פרק מא-א) וכפי שדרשו חז"ל (במד"ר פט-ג) "אשרי הגבר אשר שם בה' מבטחו" - זה יוסף. "ולא פנה אל רהבים ושטי כזב" - משום דבטח בשר המשקים נתעכבה ישועתו שתי שנים.

ולכאורה הדברים תמוהים: הרי זה "תרתי דסתרי", שאם יוסף אכן מסמל את הגבר אשר בוטח בה', כפי דרשת חז"ל בתחילת הפסוק, היאך זה באמת ש"פנה אל רהבים ושטי כזב" ובטח בהם ואשר לכן נתעכבה ישועתו, כדרשת חז"ל בסוף הפסוק. ואם כדרשה זו שיוסף פנה לרהבים ובטח בשר המשקים, היאך קוראים עליו חז"ל את הפסוק "אשרי הגבר אשר שם בה' מבטחו"?

זאת ועוד: הרי קיימא לן שיש חובת השתדלות מסויימת על האדם, וכדכתיב "וברכך בכל אשר תעשה" ואין לסמוך על הנס. וא"כ מה תביעה היא על יוסף שפנה להעזר ב"שר המשקים"? (ובעבר הבאנו ב"איש לרעהו" את ביאורו של החזון"א ומה שיש לדון בדבריו).

ניתן ליישב את הקושיות עם ביאורו של כ"ק האדמו"ר משינאוה - רבי יחזקאל שרגא הלברשטאם זצ"ל, עפ"י מעשה שאירע עם הבעש"ט: פעם אחת לא היו לו צרכי שבת. השכים הבעש"ט והלך, ובדרכו נקש על חלונו של אדם אחד, פתח הלה את חלונו. אמר לו הבעש"ט שהוא זקוק לצרכי שבת, ומיד פנה הבעש"ט והמשיך לדרכו.

האיש חפץ לתת לבעש"ט את מבוקשו ומיהר בעקבותיו עד שהשיגו. הוא שאל בפליאה: "ממה נפשך, אם כבודו זקוק לצרכי שבת ולכן ביקשם ממני, מדוע לא המתין עד שאתנם לו?"

השיב לו הבעש"ט, כי למען האמת כל אדם נולד ופרנסתו עמו, אבל החטא גורם לעמול להשגתה, כזירת הכתוב "בזיעת אפיך תאכל לחם". ואולם שיעור העמל תלוי בעומק ההשתרשות בחטא. לפי "הרעיותי את מעשי" כך הוא ה"קפחתי את פרנסתי" וכמו שמשמע מהמשנה סוף קידושין. יש מי שפרנסתו בביתו, ויש מי שצריך לבקש ממרחק לחמו. (כמו שראינו בירידת המן במדבר). אני מצאתי עצמי שאיני צריך לעשות אלא השתדלות מועטה בלבד, ולכן בהקשתי על חלונך יצאתי ידי חובתי. והראיה, שמייהרת לרדוף אחרי ולספק לי את צרכי...

לפי"ז מתורצות הקושיות, שוודאי יוסף היה מושלם בבטחון. ובוודאי יוסף לא היה זקוק לכל השתדלות שהרי לא אירע את מעשיו כלל. אבל בכל זאת "בעיה" אחת קטנה היתה לו ליוסף, והיא מה שהיה עניו עד מאוד וביטל עצמו כליל (כפי שאמר "בלעדי") ומרוב ענוותנותו חשש יוסף שמא אינו זכאי להוושע בלי "השתדלות"...

הדפסת והפצת העלון השבועי "איש לרעהו" פרשת מקץ, נתרמו לעילוי נשמת

האשה החשובה מרת יטל ע"ה בת רבי קלונימוס ז"ל
נלב"ע ב' טבת, ת.ג.צ.ב.ה.

נתנדב באדיבות לבם של המשפחה היקרה שיחיו

לחמול על הזולת ולסייע לו בכל הדברים שנזקק להם!

נלמד מהפסוק: "ועתה ירא פרעה איש נבון וחכם... יעשה פרעה ויפקד פקידים... ויקבצו את כל אוכל... והיה האוכל לפקדון"... (פרק מא-לג, לו)

מדוע נזקק יוסף לעוץ עיצות לפרעה, והרי לא נתבקש על כך; אלא לומדים אנו מכאן שכאשר ישנה בלבו של אדם חמלה על הזולת, אינו ממתין שיבקשו ממנו לעזור. הרגשתו בצערו של הזולת מדרבנת אותו ומאיצה בו לשאת בעול עמו ולעשות כל שביכולתו לסייע לזולתו. וכפי שכתב הראב"ם ז"ל (בשם רבי אברהם החסיד): החמלה והרחמנות של יוסף על העם, היא שהניעה אותו לתקן תקנה של חסד עליהם בצרה שהם עומדים לפניה.

על חשיבותה הרבה של מדת החסד כתב רבינו בחיי ז"ל (בספרו כד הקמח) את הדברים הבאים: "וצריך אדם להזהר במדת החסד, שעם מדה זו יתמשל לבוראו יתברך וילך בדרכיו. כי המדה הזאת היא ממדותיו ובה הוא יתעלה מנהיג עולמו. וכן אמרתי עולם חסד יבנה. וכל הזהיר במדה זו, הוא מי שנפשו שפלה והוא הירא את השל"ת. והמדה הזו שהחזיק בה בחיים שואבת נשמתו לחיי העולם הבא, והיא מחופפת עליו כעטרה לראש.

הגה"צ רנ"צ פינקל זצ"ל - הסבא מסלבודקה - אמר בשיחותיו (הובא באור הצפון) כי אף קודם שניתנה תורה וגילתה לנו את עומק חיוב החסד, היה צריך האדם להבין ולהשכיל מדעתו שמעשה החסד אינו רק מעלה עליונה לפנים משורת הדין, אלא חסד הוא עמוד שעליו העולם נשען ונותן לאדם זכות הקיום על פני תבל.

ואף שלא נצטווה, צריך הוא להגיע לידי הכרה זו ע"י הסתכלות מקיפה עמוק החודרת במרחבי הבריאה בכלל ובכל נברא בפרט. ואז יראה ויכיר שכל הנבראים נבראו לשם חסד. כל אחד מהם הוא חלק ונדבך בבנין הנהדר של חסד - "עולם חסד יבנה".

כל נברא ממלא את תפקידו בשבילו ונוצר, באמונה ובהשמחה. השמש מאירה לכל העולם "ישוש כגיבור לרוץ אורח". הארץ נותנת פירותיה לכל. ו"נפשי כעפר לכל תהיה" - עפר הכל דורסים עליו ואעפ"כ הוא עושה חסד ומצמיח פירותיו לכל.

הלכות חסד צריך האדם ללמוד מכל נברא ונברא. כשם שכל נברא עושה חסד לפי עצמותו ואיכותו, כן גם האדם צריך לעשות חסד בעולם כפי גדלותו ויכולתו. והלא הוא עליון על כל הנבראים. הוד הבריאה. תפארת היצירה. ועליו למלא את תפקידו לפי רוממותו. עכת"ד.

ואמנם ישנה מעלה נשגבה במדת החסד והיא "אהבת חסד". הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל היה אומר שמדת "אהבת חסד" באה לידי ביטוי בשעה שאדם רוצה שלחברו יהיו דברים נוספים יתרים על מה שיש לו עצמו. ומוכן לוותר מעצמו כדי שיהיה לזולת. כמו שמצינו בגמרא (ב"מ סא.) שנים שהיו מהלכים בדרך, וביד אחד קיתון של מים, נותן לזולתו ולא משאיר לעצמו. ורק במקום פיקוח נפש אמר רבי עקיבא, חייד קודמין".

ומוסיף רבי יחזקאל: כאשר בעל חסד אמיתי אינו יכול לעשות חסד, מסיבות שונות שאינן תלויות בו, מרגיש כביכול שחסר לו ממציאיותו, וכל זה מכוחות הנפש, כי הנפש היא חלק אלוהי ממעלה, והיא מדה ממדותיו של הקב"ה.

לא כן בעל חסד רגיל. אף ששואף לעשות חסד, אינו עושה אלא רק בעת שפנוי הוא מכל דאגותיו וטירדותיו האישיות. או-אז דעתו פנויה לעשות חסד עם זולתו, ובוודאי שכאשר טרוד הוא במחלתו והדבר תלוי בפיקוח נפש, פשוט שאין דעתו פנויה לעשות חסד. לא כן מצינו אצל עמוד החסד אברהם אבינו, שבשיא חוליו כחום היום, מסר עצמו לחסד. זוהי "אהבת חסד" במיטבה.

"מוסיף והולך" למען צרכי שבת לעניים...

מנהגו של כ"ק האדמו"ר רבי שלומק'ה מזוועהיל זצ"ל בכל יום חמישי להעמיד עגלות עמוסות חלות ליד ביתו לצרכי עניים לכבוד שבת. בנוסף היה מחלק פתקאות לקבלת בשר, אצל הקצבים, לכבוד שבת. לבדו נשא במעמסה ובהוצאות הכספיות העצומות. כאשר שאלוהו מנין לו כל הכסף לכיסוי ההוצאות? השיב כי "אחד" נותן לו בשביל כך... הוא התכוון ל"אחד" שהוא הבורא ית"ש, כשהוא משליך עליו את כל יהבו, ומשקיע עצמו בחובות עצומים.

והעיד על כך כ"ק האדמו"ר רבי מרדכי מזוועהיל זצ"ל: "בעת שקיבל הרבי על עצמו נטל כבוד זה של הוצאות, התייעץ עם עצמו: הרי אמרו חז"ל "לוי עלי ואני פורע". ואם הקב"ה מבטיח לפרוע כאשר האדם לווה לכבוד את השבת לצורך עצמו, קל וחומר לצורך אחרים, לצרכי שבת של עניים..."

"ואכן בתחילה הקציב לכך סכום מסויים כל שבוע, והקב"ה החזיר לו, והיה מוסיף והולך, מוסיף והולך, עד שהתקציב עלה לחמש מאות רובל כסף לשבוע..."

ציס"ע - זוועהיל

"אי אפשר להשיב אנשים ריקם"...

הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל לא סירב מעולם לקבל אנשים שבאו לביתו, להנות ממנו עצה ותושיה. הוא קיבל את כולם בסבלנות מיוחדת עד שהגיע לאפיסת כוחות, אעפ"כ לא הניח לבני ביתו שישגרו את הדלת. ופעם התבטא: איך אפשר לסגור הדלת בעד יהודי שבא כדי להגיד צרתו ולחפש תשועה ברוב יועץ?!"

פעמים קרה שבאו ונכנסו אליו אנשים בעת שישב וסעד לבו בארוחת צהרים. הוא הפסיק אכילתו והתפנה לדורשו.

באחד הלילות, אחרי שקיבל אנשים במשך שעות ארוכות, וכבר התכוון לשכב במיטתו מרוב עייפות, נשמעו פתאום דפיקות בדלת מעונו: שני אנשים הגיעו מחוץ לעיר, כדי לשוחח עמו. בני הבית חשבו שמן הראוי לא להכניס אותם, הרי חייבים לחוס על בריאותו, אולם הוא בשומעו את קולות האנשים אמר להביאם מיד לפניו. "איך יכולים להשיב אותם ריקם?!"

במקרים דומים נהג לומר (אחרי שעבר לגור בדירה בקומה שלישית): "אם יהודי טיפס ועלה לכאן במדרגות שלוש קומות, איך יכולים לאכזב אותו לסגור הדלת בעדו!"

מפי בנו הגאון רבי דוד שליט"א

"משכיל אל דל"...

פעם הבחין הצדיק רבי אריה לוי זצ"ל באחד מתלמידיו ב'חידר' כי נעליו קרועות. היה ברור לו שהילד זקוק בדחופות לזוג נעלים חדשות. הוא הכיר את אביו של הילד שידו קפוצה... אף חשש שהאבא יעלב אם הוא יהיה זה אשר ירכוש עבור הילד זוג נעלים.

מה עשה בחכמתו? בהפסקת הבוקר, קרא רבי אריה לאותו ילד וביקשו שיסור לחדרו ואמר לו "דומני שהגיע העת שאבחן אותך בתלמודך". הציג בפניו שאלות קשות, והנער השיב כהלכה וללא היסוס.

אמר לו רבי אריה: "אתה יודע מצוין. משנתך סדורה עליך ובהחלט מגיע לך פרס בשביל כך". מיד נתן בידו של הילד פתק לסנדלר הסמוך, בו הוא מבקש שיתן לילד נעלים חדשות, תוך התחייבות מצידו לפרוע את החשבון בהקדם.

לפני לכתו של הילד לביתו, לא שכח רבי אריה לתחוב בידו מכתב נוסף הנועד לאביו של הילד בו מהלל ומשבח את הבן על התמדתו בלימודו וכי בגין כך זכה בפרס...

צדיק יסוד עולם

"להיות ענותן כהלל..."

שאלו לכ"ק האדמו"ר רבי יחיאל מאיר מאוסטרובצה זצ"ל: אמרו חז"ל "לעולם יהא אדם ענוותן כהלל". וכי קל לאדם להדמות להלל הזקן, נשיא ישראל?
השיב הרבי מאוסטרובצה: "אילו אמרו "לעולם יהיה אדם למדן כהלל" או "קדוש כהלל" כי אז אכן קושייתכם במקומה. איך יכול אדם להגיע לדרגתו? אבל כשאמרו תהיה ענוותן כהלל, אין הקושיה בכלל קושיה, כי קל לך יותר להכיר בשפלותך מהלל הזקן, שמחמת דרגתו הגבוהה הצטרך לעמל אין קץ כדי להשיג מטרה זו..."
חס"מ

"הנעל שזה יותר ממוני..."

אחד מחשובי הרבנים פנה פעם לגאון **רבי אברהם גנחובסקי** זצ"ל ואמר לו: "מקובלני מגדולי ישראל שכבר לפני שלושים שנה היה לכם רוח הקודש..." הלה לא הספיק לסיים את המשפט ורבי אברהם שלף מנעלו מעל רגלו ואמר: "הנעל הזו יותר ממוני". והוסיף: "מכיון שנגעתי בנעלים מוכרח אני ליטול את ידי..." ויצא ליטול ידיו ושוב לא חזר למקומו הראשון כדי שלא ימשיך לדבר עמו בענין.
ורגיל היה רבי אברהם להמליץ את הפסוק "מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב" על החובה להתרחק מגאווה וכבוד. וכך אמר: "נעל" הוא מלשון "גן נעול אחותי כלה". כאשר כלל ישראל נועלים עצמם מגאווה ומדברים אסורים ולא מחשיבים עצמם יותר מהנעלים שהם דורכים עליהם, על זה אמרו "מה יפו פעמיך בנעלים"..."
אגן הסהר

לנהוג בענוה עם הזולת מתוך הכרה כי כל המעלות שיש לאדם אינם מזכותו אלא ממתנת השי"ת

נלמד מהפסוק: "ויען יוסף את פרעה בלעדי אלוקים יענה את שלום פרעה" (פרק מא-טז)

וכתב רש"י: "בלעדי" - אין החכמה משלי אלא האלוקים יענה, יתן עניה בפי שלום פרעה. עכ"ל. ואמרו חז"ל בשביל שתלה הגדולה בבעליה בלשון "בלעדי" בו בלשון עלה לגדולה - "ובלעדך לא ירים איש את ידו ואת רגלו".
אמרו חז"ל בגמרא (סנהדרין פח): "איזהו בן עולם הבא ענותן ושפל ברכ" ויש להבין מה בין "עניו" ל"שפל ברכ". ובמסורת הש"ס (שם) מתחבט מה המעלה שיש ל"שפל ברכ" נוסף על מעלת ה"עניו".

מבאר הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל (בשיחת מוסר-מאמר מז) את ההבדל בין "עניו" ל"שפל ברכ". כי "שפל ברכ" הוא מי שבכוחו להכניע את דעתו ולחזור בו מדבריו ומהחלטתו הקודמת, ועניו לחוד ושפל ברכ לחוד. ואפשר שיהיה אדם עניו ומכל מקום הוא יעמוד איתן על דעתו. לא כן "שפל ברכ", שבכל עת ובכל שעה הוא שוקל את דרכו מחדש ואינו מתעקש להחזיק בדבריו הקודמים.

ומוסיף רבי חיים שזוהי הדרך להגיע לאמיתה של תורה. שכן המחזיק בדעתו, אינו שומע את דעת חברו ועלול להשאר בטעותו, מה שאין כן מי שאינו עומד על דעתו ומחשיב גם את דעת הזולת נמצאת דעתו מנופה ומזוקקת.

זהו שאמרו חז"ל (עירובין יג): "מפני מה זכו בית הלל לקבוע הלכה כמותן, מפני שנוחין ועלובין היו... ומקדימין דברי בית שמאי לדבריהם. אין הכרח לפרש שבשכר הענוה של בית הלל זכו שתקבע הלכה כמותן, אלא יתכן שהסיבה לכך, מפני שהחשיבו ושמעו את דעת זולתם [שהתבטאה במה שהקדימוה לדעתם] וממילא היא שגרמה לכך שדעתם תהיה מנופה ומבוררת ולכן ההלכה כמותן. [ומדוייק לשון חז"ל שאמרו "נוחין ועלובין" ולא אמרו "ענוותנים"]."

הצנעת המעלות

להתרחק מן הפרסום ולא להבליט מעלותיו כדי לא לעורר קנאה וצרות עין!

נלמד מהפסוק: "ויאמר יעקב לבניו למה תתראו" (פרק מב-א)

ואמרו חז"ל: "אמר להם יעקב לבניו, אל תראו עצמכם כשאתם שבעים, לא בפני עשוי ולא בפני ישמעאל, כדי שלא יקנאו בכם" (תענית י:). כיוצא בזה: אם אכל ושתה בדיעבד, ביום התענית, אל יתראה בפני הציבור [כשבע] שנראה כחתן בין אבלים ויתקנאו בו (שם). ולהלן על הפסוק: "ויבאו בני ישראל לשבור בתוך הבאים" (מב-ה) כתב רש"י: מטמינין עצמן שלא יכירו, לפי שציוה להם אביהם שלא יתראו כולם בפתח אחד, אלא יכנס כל אחד בפתחו, כדי שלא תשלוט בהם עין הרע שכולם נאים וכולם גיבורים.

על הפסוק "יצו ה' אתך את הברכה באסמך ובכל משלח ידיך" (דברים כח-ה) שאל הנצי"ב זצ"ל (בפירוש העמק דבר): לכאורה המלה "אתך" מיותרת? ומביא פירוש הריטב"א (ב"מ מב): "אתך" - דבר שהוא אתך ואינו ידוע לעולם, ומכאן דרשו שאין הברכה מצויה אלא בדבר הסמוי מן העין, שאין העין שולטת בו, אפילו לא עינו של חברו.

כיוצא בזה נאמר "וקצותה את כפה לא תחוס עינדך". וסמוך לו נאמר: "לא יהיה לך בכיסך אבן ואבן גדולה וקטנה" (דברים כח-יב,יג) וביאר **בעל הטורים** פשר סמיכות הפסוקים, שיש לדרוש כך: "עינדך - לא יהיה לך בכיסך". כלומר: שלא תביט בכיסך למנות מה שבו, שהרי אין הברכה שרויה אלא בדבר הסמוי מן העין.

את הפסוק במשלי "ואת צנועים חכמה" מבאר המהר"ל זצ"ל (בספרו נתיבות עולם ח"ב) כי מי שנוהג בצניעות, נמשכת אחריו החכמה, כי החכמה ראוי לה הצניעות. והטעם בזה, משום שהחכמה עצמה צנועה ונסתרת ואינו בנגלה, לפיכך כמו שהיא החכמה בעצמה, כך ינהג עם החכמה שילמד בצניעות דהיינו בסתר. אך מי שכל מעשיו בפרסום, יש בזה צד גשמי ואין ראוי לו החכמה שהיא רוחנית...

מעניין פירושו של **הכלי יקר** על הפסוק "רב לכם טוב את ההר... פנו לכם צפונה" (דברים ג-ג) וכך כתב: "יש בו רמז לשעה ולדורות... וכל זמן שישראל הולכים סחור סחור נאמר להם "פנו לכם צפונה". ודרשו בזה, אם הגיעה שעתו של עשיר, הצפינו עצמכם. וענין הצפנה זו נראה לי, שאם ימצא האיש הישראלי איזו הצלחה אזי יטמינו ויצפינו הכל בפני עשיר, כי אין לך אומה שמתקנאת בישראל כמו עשירי וכו' על כן ציוה "פנו לכם צפונה" שלא יתקנאו בכם!

יותר מוסתר - יותר מאיר!

סיפר הגר"י גלינסקי זצ"ל: כאשר נכנסתי פעם לרבינו **הגרא"מ שך** זצ"ל וביקש ממני לומר רעיון כלשהו, נענתי ואמרת: הגמרא מספרת (בברכות ה:): שרבי אלעזר חלה עלה רבי יוחנן לבקרו. ראהו מתגורר בבית אפל. "גליה לדרעיה ונפל נהוראי" [=גילה זרועו ונתמלא הבית כולו אורה שהיה בשרו מבהיק].

ויש לשאול: וכי פניו של רבי יוחנן לא קרנו כזרועו? ואם כן מדוע כשנכנס לבית לא הואר הבית מאור פניו? אלא מוכח מכאן שרק מה שמוסתר הוא זה שמאיר!

[א.ה. נוכל להוסיף רמז לרעיון הרב גלינסקי מנס פך השמן הטהור של חנוכה. הוא היה נסתר מעיני היוונים ולא גילוהו לטמא, ולכן ראוי היה שיעשה בו נס, ויווצר בו כזה כח המאיר, שידלק שמונה ימים.]

והוסיף הרב גלינסקי: רש"י כותב (במדבר ח-ב) למה נסמכה פרשת המנורה להקרבת הנשיאים לפי שכשראה אהרן חנוכת הנשיאים חלשה דעתו. אמר לו הקב"ה: חייך, שלך גדולה משלהם, שאתה מדליק ומטיב את הנרות.

ויש לשאול: למה גדולה הדלקת הנרות מקרבנות הנשיאים? אלא שהקרבנות היו על המזבח החיצון, ובפרסום, ואילו ההדלקה נעשתה בפנים ובחשאי!

והגדת - מגילת אסתר

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

הצעזות-לסדר / הרב נפתלי זינברג

קוראים נכבדים:

יהודים יקרים!

התבקשתי לכתוב את המאמר הבא, אשר עוסק בעניינים חשובים שעומדים על הפרק ווצר לי לאכזב את מי שסבור שהעניינים החשובים שעומדים על הפרק קשורים דווקא לתחום הפוליטי... מתוך נגמה לחשוב ולהציע באלו דרכים נוכל לשפר ולהשתפר.

הנושא הראשון, והחשוב מביניהם, הוא חוסר האחדות הקיים בינינו. בעיה ותיקה שטרם נפתרה. כאשר נתבונן נגלה שקיים גורם מסוים שמשפיע עמוקות בתחום זה, ודווקא הוא ניתן לשינוי במאמץ לא רב.

כלומר: כאשר מדברים בדרך כלל על אחדות, דורשים מן האדם עבודת המידות, ויתור וכו', אך במקרה זה מדובר בדבר הרבה יותר קל. אם יה' לנו את השכל להשקיע בו, נוכל להשיג תוצאות מדהימות בהשקעה לא גדולה.

כלפי מה הדברים אמורים? חז"ל מספרים לנו שכאשר היה רבי עקיבא עם-הארץ התבטא בלשון חריפה מאוד "מי יתן לי תלמיד חכם ואנשכנו כחמור". אך מצד שני, ידוע שרבי עקיבא היה "צנוע ומעלי" גם טרם גילה את אור התורה. נשאלת השאלה, האם ההגדרה "צנוע ומעלי" מתאימה למי שמתבטא כך נגד תלמידי חכמים?!

רבנו תם, מגדולי הראשונים, מפענח לנו את התעלומה: בזמנם נשמרו התלמידי חכמים בטהרה, ונזהרו אפילו מלגעת בעם-הארץ. זה כמובן לא נבע משנאה, אלא שבעיניו של רבי עקיבא "תורגם" הדבר לשנאה. הוא סבר שהם מתרחקים ממנו משום שהם שונאים אותו, ומכאן קצרה הדרך להיפגע ולפתח בחזרה שנאה.

זה מלמד אותנו כלל אקטואלי ורלוונטי עצום: לא מספיק לבחון את עצם המעשים שלנו, חובה גם לבחון את "הניראות" שלהם. וזאת משום שבעינים של אנשים פשוטים הם עלולים להתפרש כשנאה, או התנשאות, ואז הם מפתחים באופן אוטומטי רגשות שליליים כלפינו, ובמקום שיהיה מצב של ת"ח מרבים שלום בעולם" יוצא להיפך ויש חשש לחילול ה'. אז אם אנו רוצים להרבות אחדות וקירוב לבבות, אנחנו חייבים להפגין ולשדר אהבה בכל הזדמנות.

ברגע הראשון זה נשמע קצת מופרך: מה? וכי מוטלת עלי החובה להראות לאותו עם-הארץ שאני לא שונא אותך? מה אני אחראי לדמיונות של... והתשובה פשוטה בתכלית: כן. כי רק כך נוכל להרבות אהבה ואחווה שלום ורעות!

זו עצה פרקטית קטנה-גדולה, שכל מי שהתנסה בה רואה כיצד היא מחוללת פלאות במהירות שיא!

* * *

נעבור לנושא הבא.

כמעט מידי יום אני נחשף לצרות ואסונות חדשים. תאונות, מחלות ומקרים קשים. חי לו אדם את חייו השגרתיים, ולפתע: בום! הכל נעצר באחת.

כאשר אנחנו ניצבים לאחר אסון, מוטל עלינו להפנים ש"כל מה שעושה השם הכל לטובה". אך כאשר מדובר עדיין לפני האסון, מחובתנו לעשות הכל כדי למנוע את האסון!

נציע פה שני רעיונות, קלים יחסית ליישום, אשר בכוחם ליצור סביבתנו חומת-מגן מפני האסון הבא.

אחד מגדולי הדור הקודם היה **הבאבא סאלי** זי"ע. למרות סדר יומו העמוס, מצא את הזמן לומר דבר יום ביומו את התהילים היומי, ולסיים את ספר התהילים בכל חודש. מדובר במוצק של חמישה פרקי תהלים, קצת זמן - הרבה תועלת!

מדוע עלינו לחכות עד לחודש אלול כדי לומר תהלים בבית הכנסת? ברור ש"חודש הרחמים" הוא זמן מתאים לעורר רחמים, אך וכי עכשיו איננו זקוקים לרחמים?

הקשיבו למה שכותב המקובל האלוקי **רבי אביגדור קרא** זי"ע (מתקופת המהר"ל מפראג, וגם נקבר בסמוך אליו) אודות אמירת תהילים:

"הרגיל בספר תהילים, הוא דוחה כל מיני פורענויות וכמה פגעים רעים, מעליו ומעל כל בני ביתו ומעל משפחתו ומעל כל בני דורו, ומגלגל עליו ועליהם כל מיני שפע ברכות וטובות והצלחות".

כשהייתי צעיר חשבתי שתהילים נועד לבעלי-בתים... אבל בני-תורה שעוסקים כל היום בתורה: להם אין צורך בתהילים. כיום כבר הגעתי לשנות השיבה ולמדתי עד כמה התהילים היומי חשוב לכל אחד ואחד - כולל גם המתמיד בלימודו!

* * *

נסיים בנקודה אחרונה: "צורת התפילה" שלנו.

בשולחן ערוך (או"ח סי' צ"ה סעי' ג') מבואר שבתפילה צריך לעמוד האדם מול השי"ת כעבד לפני רבו. כדי לבטא הכנעה זו יש לכפות את הידיים ימין על שמאל מעל הלב (ועי"ש בשו"ע). אך כמה אנשים אתם מכירים שאכן עומדים בתנוחה זו?

זה לא בכדי, הידיים השלובות מול הלב מבטאות את האימה והיראה מפני בורא כל עולמים, ואת ההכנעה האדירה שלנו כלפיו.

פעולה קטנה שכזו בצורה עקבית יש לה היכולת להפוך את האדם, משפחתו וכל סביביו ליישרות ולדעת תורה אמיתית ותיקון עולם.

אז נכון שאנחנו מקפידים להתפלל טוב שלוש פעמים ביום, אך מי יודע, אולי כאשר גם נתקן את צורת העמידה על פי השולחן ערוך, נזכה שהתפילות יעלו לרצון ושוב לא ישמע שוד ושבך בארצנו?!

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?
ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

לעילוי נשמת
הר"ר משה יהודה
ב"ר שלמה ז"ל
מרמורשטיין
נלב"ע כ"ז אייר תשע"ח
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י המשפחה

לעילוי נשמת
מרת שושנה ע"ה
ב"ר משה יהודה ז"ל
זילברשטיין
נלב"ע כ"ט כסלו תשס"ד
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י המשפחה

פניני פרשת השבוע

נושא השבוע: אור החינוך

פרשת מקץ

בס"ד | גליון מס' 411

עבור מה כדאי למכור מתנות נישואין?

מזמור שיר חנוכת הבית!

אם נאמץ את הנוסחה הזו, אם נבחר להיות לבנינו כמו הנרות המאירים, להכניס ללבם התרגשות מחודשת, שמחה של מצוה, התלהבות בתורה ובמצוות, אכן נזכה למילוי שאיפתנו היקרה והכמוסה ביותר, הנאמרת בדמעות לצד נרות השבת: 'זוכני לגדל בניכם... ואהבי השם יראי אלוקים, אנשי אמת זרע קודש בה' דבקים...' - אמן!

ריקוד סוחר באישון ליל...

מיקירי קרתא דשופריא, מגדולי ירושלים של מעלה, היה הגאון רבי שלמה זלמן וייספיש זצ"ל. הוא היה גדול בתורה ובעל מידות נאצלות, וביתו - בית מלא שמחה וברכת ה', ילדים צוהלים ואב רחום הדואג להם ולצורכיהם, אף שזה לא היה קל - הם חיו בדוחק רב ועניות קשה, כשאך בקושי מגיעה מדי פעם תמיכה זעומה, להחיות את נפשם...

אותו יום בהיר, היה יום חג בבית משפ' וייספיש, לאור ההודעה המשמחת כי הגיעה תמיכה עבורם - בסך 70 גרושים... גם בימיהם נחשב סכום זה לזעום, אך בבית העני של משפ' וייספיש - 70 גרוש זו בשורה של ממש! לפיכך, מיהרה האם לשלוח את בנה שיביא את המעטפה בשובו מלימודיו, כדי להכניס הביתה כמה פרוטות להחיות בהם נפש כל חי...

אלא שאחרי שהילד קיבל את המעטפה, התעכב בדרכו בשמחת בר מצוה של אחד מחבריו. ורק בשובו הביתה, בשעת ערב מאוחרת, גילה כי שוד ושבר: הכסף איננו, איננו! נאבד הכסף!

הוא מפשפש בכיסו שוב ושוב, אך המעטפה היקרה, התמיכה הבודדת והזעומה הזו - אבדה ממנו! הוא פרץ בבכי מר, הן הוא יודע עד כמה גדולה חשיבות הכסף הזה להוריו, ועתה - משאבד, כה חבל על דאבדיו... הוא עלה על יצועו בוכה ומצטער, ובכה שעות ארוכות לתוך הלילה על האובדן הנורא שקרה תחת ידיו...

ואז, בשעת ליל מאוחרת, התעורר אביו רבי שלמה זלמן לתיקון חצות, והנה הוא מבחין כי בנו עדיין ער, בוכה בכי תמרורים... הוא מיהר לברר את סיבת הבכי, ולמרות שהיה זקוק מאוד לכסף וידע היטב את מידת נחיצותו לכלכלת המשפחה, הגיב כהרף עין:

'בני יקירי! הן אנו יודעים כי 'כל מה דעביד רחמנא לטב עביד', ובוודאי כל נזק או הפסד - התגלגל משמים, וגם זו לטובה! הנה לנו הזדמנות להודות לבורא עולם הטוב והמטיב על חסדו הגדול, כי בוודאי גם זו לטובה!' - קרא בקול, והזמין את בנו להצטרף למעגל ריקוד שמח ועליו, בשירת 'גם זו לטובה'...

שעה ארוכה רקדו האב והבן יחדיו, שמחים ומאושרים. ולא זהו ידו מתוך ידו, עד שהשמחה והעליצות על כי 'גם זו לטובה' הפכו לאותנטיות ממש, רגשות הודאה אמיתיים לבורא עולם על חסדו, למרות האובדן... רק כשהרגיש רבי שלמה זלמן כי בנו שמח ועליו, והערך החשוב להודות גם על תקלות הוטמע בלבו היטב - אז שב הבן למיטתו לשנת הלילה, צוהל ושמח...

לימים, העיד הבן כי השמחה באותו לילה לא נותרה באותו לילה בלבד, אלא עשתה עליו רושם כה עז, עד שכל ימיו נחרט הדבר בלבו והוטמע בנפשו, שכל מה שעובר על יהודי הכל לטובה, וגם כשעבר מצבים קשים והתמודדויות מייסרות - תדיר זכר והתחזק כי 'גם זו לטובה', הכל בכך ריקוד אחד עם אביו ברגע הנכון, באישון ליל שאחרי איבוד הכסף...

הסיפור, המופיע בספר 'ברכי נפשי', מאיר וקורא: לכולנו יש הזדמנויות כאלה! לכולנו מזדמנים מצבים שונים בהתנהלות היומיומית, אשר בתגובה נכונה חינוכית וערכית

אנו מצויים בעיצומם של ימי החנוכה, הימים המיוחדים והמרגשים, הימים המוארים בשנה. מדי ערב אנו מתכנסים סביב הנרות הקדושים, מביטים בהם, מתבוננים בהם, שרים בצוותא ומודים על הנסים ועל הנפלאות. קול השירה הבוקע מהסלון מתערב בניחווח הלביובת המטוננות במטבת, ויחדיו הם משרים אוריה כה שמחה ומרגשת, מוארת ומענגת...

ימי החנוכה, הם זמן של 'נר איש וביתו' - התכנסויות משפחתיות רבות, ערבי לביבות, שירה משותפת והודאה נרגשת... אנו מנצלים את האור הנפלא עלינו משמים, את האוירה הייחודית והשמחה החובקת אותנו מכל עבר, ומנפלים אותם למקור אנרגיה רוחני וגדול, שכוחו יפה להוות מגדלור לכל השנה כולה, שיתיר חותם בנפש לטווח ארוך...

ולא בכדי. חנוכה הוא גם מלשון 'חינוך', והערכים הבוקעים מאורם של הימים המיוחדים הללו - מלווים אותנו למשימת החינוך, המוטלת עלינו כל השנה. אנו נוטלים מהנרות הבורעים את המסרים על הנפש היהודית הבורעת, כאשר עלינו - ההורים, התפקיד להבעיר את הניצוץ, להגביר את הלהבה, עד שתאה שלהבת של תורה ויראת שמים עולה מאליה...

ואכן, זה מה שעומד בראש סולם העדיפויות של כולנו, זו השאיפה הנכספת ביותר העומדת בראש מעיינינו, לזכות לילדים תלמידי חכמים, לזכות לרווח נחת מצאצאים ההולכים בדרך התורה. אחת הדרכים אותה גילו לנו חז"ל להגיע ליעד הנשאף הזה, היא הגילוי: 'הרגיל בנר - הויין ליה בני תלמידי חכמים!'

והשאלה זועקת: האמנם? מה יש בהם - בנרות השבת ונרות החנוכה ההופכים את בנינו לתלמידי חכמים? איזו סגולה טמונה בשלהבות המרצדות, מה יש במצוה הזו ההופך אותה לכה מועילה לחינוך ילדינו? והלא כולם מקפידים על הדלקת הנרות, ולא כולם זוכים בבנים תלמידי חכמים - אם כן מהו הכח הטמון בנרות וכיצד הופכים אותנו למנוף להצלחת ילדינו?

מאיר לנו בעל השם משמואל ז"ע, ופותח כיוון מחודש בהבנת הקשר בין הנרות לחינוך הילדים. כשנבוננו בלהבה הבורעת, ניווכח כי אין רגע זהה לחברו. בכל שניה מחדש הלהבה משנה צורה, צבעיה משתנים, היא גדילה ומתקטנת, מאדימה ושוב מצהיבה... אין רגע דל, אין שניה בלי חידוש, אין מצב זהה לקודמו בשום צורה!

אומרים חז"ל: רוצה לזכות בבנים תלמידי חכמים? רוצה להצליח בחינוך ילדיך? זו הנוסחה: תתרגל לחשוב ולהתנהג כמו נר... תכניס בבית התלהבות מחודשת, אורה שמחה, התרגשות עם כל מצוה, התחדשות בכל יום מחדש, שמחה עם כל מצוה - גם אם היא שגרתית. כך תנחיל לילדיך את הערך החינוכי החשוב ביותר, כך תזכה לראותם גדלים על ברכי התורה, שמחים עם כל מצוה, ששים לקיים רצון ה'!

זהו התפקיד שלנו, כהורים. כי בית בו האב שמח בכל בוקר כשהוא יוצא לתפילה, מתרגש לקראת ברכת המזון, מבטא את שמחתו לעשות את רצון הוריו - הוא בית בו הילדים מפנימים עד כמה כל מצוה היא ברת ערך ורבת חשיבות, וממילא גם כי יזקינו לא תסור מהם חביבות המצוות!

בית בו האם נרגשת לשלוח את בנה לבתי תלמודם, בית בו כשהבן עורך סיום מסכתא - הוא יום חג משפחתי בניצוחה של האם - 'מפיקת האירוע', בית בו האם שמחה ומחיכת, מאושרת ומתרגשת כשהיא אומרת עם ילדה 'מודה אני' בבוקרו של יום - הוא בית שהילדים בו גדלים מתוך הערכה לתורה, מתוך הערכה למצוות, מתוך חינוכית וחשיבות של קיום רצון ה'!

הזדמנות של פעם בשנה!

אנו נמצאים בעיצומם של ימי החנוכה ובסיומם - ממתניה לנו עוד מתנה עוצמתית ומרגשת: היום החותם את החנוכה, יום 'זאת חנוכה'. זו עת רצון, שעה שערי שמים פתוחים, והרבה יותר - כפי שגילה הרה"ק רבי ישראל מרוז'ין ז"ע:

כי תפילתו של יהודי פשוט ביום 'זאת חנוכה', מתקבלת ברצון כמו תפילתו של צדיק הדור בראש השנה וביום הכיפורים! כן, תפילתו של כל אחד מאיתנו, שישא עיניו במשך 24 שעות היקרות המתחילות במוצאי השבת הנוכחית, ויספר לאבא שבשמים מה מציק לו ומה מעיק עליו ומה יכול לשפר את חייו - תפילתו מגיעה היישר לכסא הכבוד, כמו תפילתם של צדיקים בימים הנוראים!

הבה ננצל הזמנות זו, נאחז בה בכל הכח. מגיעות 24 שעות יקרות מפז, שהשפעתן עצומה ומבורכת על כל ימות השנה. הבה נתפלל ונזעק ומקירות ליבנו, נתחנן ונבקש למעננו ולמען הקרובים לנו, כי שערי שמים פתוחים עבורנו!

מצוה לפרסם! סגולה בדוקה לעורר רצון לקדושה, לטובל לעילוי נשמת

הרה"ח רבי פתחיה סעלישער בן הר"ר יוסף יונה הי"ד רוזנברג
מזקני חסידי בעלזא, נעקרה"ש בשנת הזעם - י"ג בסיון תש"ד

לעילוי נשמת

ר שלמה פרץ ז"ל ב"ר מאיר הלוי גולדשמיט (ארא"ל)
ת.נ.צ.ב.ה.

אחת, יכולים להנחיל לילדנו ערך חשוב ועילאי לכל החיים, בזכות דוגמא אישית חיה וקיימת, המוגשת להם ברגע הנכון!

הבה נחפש את ההזדמנויות האלה, את השעות בהן נוכל להתגבר על תגובה אישית - רגשית - רגשית, ולנצל אותן למנוף ערך בחיי ילדינו, להטמיע בהם מסר שגם כי זקינו לא יסורו ממנו. הבה נחפש הזדמנויות טובות וערכיות כאלה, וכך נזכה להפנים ולהטמיע בלבבות צאצאינו את הערכים הנכונים, כדי שזנכה לרוות מהם רוב נחת יהודית טהורה!

'למה זה תלוי רק בי?'

אל הגאון בעל ה'חזון איש' זצ"ל, נכנסה בערב אחד הרבנית קופשיץ, מבקשת להתייעץ עמו בענין חשוב. 'כבוד הרב!' - אמרה ביראת כבוד, 'ש' לי שתי בקשות. האחת - שהרב יברך את ילדי שיהיו להם כשרונות טובים ללימוד התורה. והבקשה השנייה - שהרב יברך אותם שיזכו תמיד לרצות ללמוד, שזו תהא שאיפתם היחידה!'

ה'חזון איש' שמע את הדברים, ונענה מיד: בענין הבקשה הראשונה - אוכל לברך אותך ואת ילדייך, שאכן יתן בהם הבורא שכל בינה ודעת ללמוד תורה ולהבינה, להגות בה ולקנותה בהבנה בהירה. אבל בענין הבקשה השנייה - אין לי מה לעשות, זה תלוי רק בך!'

'רק בי?!' - השיבה הרבנית קופשיץ בתדהמה. 'במה זה תלוי בי?' ה'חזון איש' חיך והשיב: 'ככל שאת תרצי שהם ילמדו תורה, כך תראי שהם באמת רוצים ללמוד תורה. ככל שאת תשאפי שהם יגדלו תורה - כך תזכי שהם אכן יגדלו בתורה!' - פסק את פסוקו, מותר את הרבנית מהורהרת למדי, מעכלת את המידע החדש כי אין הדבר תלוי אלא בהם...

חלפו עברו שנים ארוכות. בניה של הרבנית קופשיץ גדלו, הן בשנים והן בתורה, וכל בניה וחתניה הפכו לראשי ישיבות ורבנים נודעים, המפורסם שבהם הוא חתנה הגאון רבי נסים קרליץ שליט"א. בסוף ימיה נשאלה כיצד זכתה לילדים גדולי תורה. היא השיבה בפשטות, במילותיו של ה'חזון איש': 'כי רציתי שהם יגדלו גדולי תורה!' - אמרה קצרות...

'אבל כולם רוצים!' - טענו לנגדה, 'הרי כולם שואפים לילדים גדולי תורה, כולם מקדישים לכך אינסוף כוחות ומשאבים, כולם מבקשים ורוצים שילדיהם יגדלו ויצמחו בתורה. למרות זאת - לא כולם זוכים, ואילו את זכית. כיצד?'

והרבנית קופשיץ השיבה: 'כולם רוצים, אבל אני רציתי רק את זה, רק את זה... זו היתה שאיפת הבלעדית, זה היה רצוני היחיד. את כל מה שיש לי הקדשתי לכך, את כל מאווי הקרבת לישם כך... אם ראיתי שבני אינו לומד - הסרתי מעלי את התכשיטים מרוב צער, ממש הפסקתי לתפקד מרוב כאב... והילדים שלי הרגישו זאת, ראו שהדבר עולה לי בבריאות ממש...'

אם היו לנו ימי עוני בבית, וחששתי שהעוני והמחסור יקשו על בני ללמוד, הפכתי עולמות להכניס שמחה בבית, לשמור על אוירה חמה, מאושרת ותומכת. לא נתתי לשום דבר לעכב את צמיחתם הרוחנית, הקדשתי את חיי למען המטרה הזו. אם רוצים רק דבר אחד - רק ילדים גדולי תורה ומוכנים להקריב לשם כך - זוכים בסייעתא דשמיא!' - סיימה בחיוך...

את הסיפור שמענו מנכדה הרה"ג רבי אליעזר טורק שליט"א, והוא מאיר לעברנו: לכולנו יש רצונות ושאיפות, נכון, אנו אומרים שילדינו בראש מעיינינו, אבל מגיעים גם רגעי מבחן... כמה כדאי להניח כל אינטרס אישי בצד, כמה עדיף לזנוח את הנוחות האישית, להקריב כל שאיפה אחרת. להיות מוכן לוותר על כל מה שיש, כדי להגשים את השאיפה היחידה והבלעדית - לרוות נחת יהודית טהורה וקדושה!

ואם עושים כך, מובטחים אנו בחותמו של אותו זקן, ה'חזון איש' זצ"ל, שנצליח. כי מי שרוצה באמת וזו שאיפתו היחידה והטהורה - זוכה בבנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות, ילדים זכים וגדולי תורה, זרע ברך השם!

הגמרא שחוללה היסטוריה...

היה זה לפני כ-200 שנה, בשעת אחר הצהריים שקטה, בבית משפחת קלמנוביץ' ברוסיה הרחוקה. כמדי יום, שב לייב'לה מבית תלמודו, אלא שהיום, יותר מכל יום אחר, עיניו נוצצות, מבטו מאושר, ידיו רוטטות בהתרגשות. 'מחר אנו מתחילים ללמוד גמרא' - הכריז בארשת חשיבות, 'המלמד ביקש שנביא גמרא בראש מציאת החיידר' - שאג בשמחה עצומה... 'שישו ושמחו בשמחת תורה' - החל לרקוד בהתלהבות, כשאחיו ואחיותיו מצטרפים לריקוד הנלהב...

כשהערב ירד, נערכה התייעצות חירום בין ההורים. הן הם חיים בעוני מחפיר, מזונם מינימלי, אין להם פרוטה אחת מיותרת... ועתה ניצבת לפתחם בעיה קריטית אחת ויחידה: מנין מגייסים כסף לרכוש לייב'לה גמרא? כסף מנול? אלא ששעות ההתייעצות הארוכות לא הניבו פרי. באנחה כבדה עלו ההורים על יצועם, מקוים שעד שיאיר השחר יגיע אור בקצה המנהרה, יגיע מקור למימון הגמרא...

אלא שהם התקשו להירדם, מוחם טרוד, מחשבתם עסוקה, הכל סביב הצורך להשיג לייב'לה גמרא... רק בשעת לילה מאוחרת נצנצה הברקה במוחה של האם והיא נרדמה בשלווה, ממתנה כבר לשעות הבוקר. כשהשחר החל לעלות, השכימה קום ויצאה בריצה מהבית, לבצע את הרעיון שעלה במוחה...

בשעה שמונה בדיוק, ברגע פתיחת חנות הספרים, כבר עמדה בשערי ונכנסה פנימה. 'גמרא בראש מציאת בבקשה' אמרה לר' זלמן המוכר, והוסיפה בעיניים נוצצות: 'הכי חדשה, הכי יפה. זה לייב'לה שלי שמתחיל היום גמרא...' - - -

היא עצרה באמצע המילה, המומה ונדמה. ליד המוכר, עמד לא אחר מאשר - - - בעלה! מונה את הכסף לידיו של המוכר, ומחזיק גמרא בראש מציאת בידו...

'רגע, רגע... מה קורה כאן?' - שאלה בתדהמה. 'אתה כאן, כל כך מוקדם? באת לרכוש את הגמרא שבביל לייב'לה? תכננתי להפתיע אותך ולרכוש את הגמרא בעצמי... רגע, מנין לך כסף?!' - ירתה את שאלותיה המתפלאות ברצף, מבולבלת ונדמה.

'ומנין לך הכסף?' - השיב בשאלה הגאון רבי אשר קלמנוביץ' בחיוך. 'הלא הגענו אמש למסקנה שאין לנו יכולת לרכוש גמרא. בלילה חשבתי על רעיון מבריק, להפתיע אותך ולרכוש גמרא בכוחות עצמי... אך מנין לך היכולת לרכוש גמרא?' - שאל בפליאה בלתי מוסתרת...

'אתה יודע', אמרה האשה, 'שכשחייתי כלה, קיבלתי מחמותי - אימך מתנה, צעיף משי יוקרתי בגווני ארגמן ותכלת. זו היתה מתנה יקרה במיוחד, שוויה הכספי גבוה מאוד, וערכה הרגשי - גבוה עוד יותר. הן היא מתנה המעידה על ההערכה הרבה לכלה החדשה...'

כשעיניה מתלחלחות בדמעות התרגשות, הוסיפה: 'לכן, עקב ערכה הרגשי הרב, מעולם לא הסכנתי למוכרה, למרות העוני הרב בו אנו שרויים. אבל אמש, כשנדה שנתו כיצד נמצא מקור למימון הגמרא, החלטתי שזהו הרגע. המתנה הרגשית והאהובה עלי ביותר, תימכר כדי להעניק לבני את הגמרא הראשונה בחייו, להעניק לו את המדרגה הראשונה בסולם העולה בית א-ל!'

'וגם אני עשיתי כך', החזיר רבי אשר ואמר, 'כשנדה שנתו בלילה, חשבתי כי זהו הרגע למכור את שערך הזהב היקר שקיבלתי מחמי - אביך. שערך הזהב נמכר הבוקר, כדי לייצר ממנו זהב אמיתי - להביא לייב'לה גמרא לתחילת לימודו. נכון, ששערך זה הוא כמו אוצר של התרגשות וגעגוע עבורי לימי עלומי, אך כל אשר לאיש יתן בעד גידול בניו לתורה!' - פסק את פסוקו...

המוכר עמד נדהם לנוכח מבועי הרגש שפרצו מבני הזוג, והעובדה כי הסכימו למכור את אוצרותיהם האישיים היקרים ביותר, כדי לספק לבנם גמרא... שעה ארוכה התנווכחו למי מגיעה הזכות לרכוש את הגמרא מכספו, עד שהתפשרו כי כל אחד ישלם חצי. עתה שבו בני הזוג לביתם, לשלוח את לייב'לה לתלמודו כשהגמרא החדשה חבוקה בידיו...

הסיפור כולו, מופת של מסירות למען תורת הילדים, התרחש לפני קרוב למאתיים שנה, אך יש לו המשך - - -

לייב'לה זה, גדל והפך לגאון בשם רבי אהרן אריה לייב קלמנוביץ' זצ"ל. כח אהבת התורה שהפנים רבי אשר בבנו, נותר מוטמע ופעיל גם לדור הבא, כשבנו של רבי לייב - הגאון רבי אברהם קלמנוביץ' זצ"ל, ניצל מהתופת בשואה האיומה, והקים עולה של תורה: הוא ייסד את ישיבת מיר בארצות הברית, והקים גם רשת תלמודי תורה בצפון אפריקה. אף שלא ראה את סבו, כח אהבת התורה שלו - הונחל בדמו, והמשיך לדורות קדימה, ולמפעלי תורה אדירים!

ולמים, היה רבי אברהם מספר סיפור זה בדמעות, כשהוא אומר לשומעי לקחו בהתרגשות: 'כסבורים אתם שהכוחות להעמדת התורה הם שלי? - לא ולא! אין זה אלא כח של גמרא בראש מציאת אחת, שנושאת בתוכה ערכי אהבת התורה שהטמיעו בי אבי וסבי, והגמרא היא המעידה על מסירותם הרבה למען גידול ילדיהם לתורה, שהותירה חותם לדורות!'

כי כדי לגדל בנים לתורה, כדי לזכות לרוות נחת יהודית טהורה, כדי לראות דור ישרים מבורך שעושה רצון ה' - דרושה התמסרות, דרושה דוגמא אישית, צריכים ההורים להיות מוכנים להשליך את היקר להם מכל מנגד, כדי לספק לבנם את היכולת המקסימלית והמיטבית לצמיחתו ופריחתו.

כי הילדים מבינים ממה שהם רואים, חווים ומרגישים, הרבה יותר ממה שמסבירים להם... מה שהם חווים בבית הוריהם, מה שהם רואים בעיניהם וחשים כי הוא חשוב ונעלה, קריטי ויקר - זה מה שיעבור לדור הבא שלהם, זה מה שיוכל אותם ויקדם אותם. אפשר להסביר להם הרבה דברים, אך מה שייטמע בהם - זה רק מה שהם רגישו, יחוו, יבחינו לפי הדוגמא האישית שלפניהם!

הבה נאמץ את המסר, להקדיש את מירב ומיטב כוחותינו, להיות מוכנים להקריב את כל היקר לנו, למען ילדינו, לחנכם ולגדלם לתורה ומצוות. כך נזכה לרוות נחת יהודית, כך נזכה לגדל דורות ישרים ומבורכים!

משיעוריו של מגיד השיעור הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

לשמיעת השיעורים בדף היומי ובנושאים נוספים חייגו: 073-2951342 | לקבלת העלון במייל: 6778160@gmail.com | לתרומות והנצחות (גם בכ. אשרא) למען הפצת העלון חייגו: 055-677-8160 | ניתן לתרום גם בעמדות נדרים פלוס

"אור שרה"

ע"ש האישה הכשרה שרה בת לולוה ז"ל

עלון מס' 916

פרשת מקץ - "בטחון ללא פשרות"

בעולם כלל וכי הכל מכוון ומנווט מלמעלה על ידי הבורא יתברך ויתעלה! ואילו מידת הבטחון הינה בבחינת מעשה, בגדר "מעשה בטחון", כאשר האדם מתבונן במקרים הפרטיים, הבאים עליו, מתוך בטחון מלא בקדוש ברוך הוא שכול פרט ופרט הבא עליו – מידו של הבורא בא ולא חלילה במקרה או בטעות! המקרה הבא שלפנינו ימחיש לנו דברים אלו היטב. **אשתי שתחיה חיפשה עבודה בתחום מסויים שבו התמחתה. היא התאימה מאוד למקצוע, והמקצוע התאים לה, אבל מקום עבודה היא לא מצאה. היא התקבלה לתקופות קצרות בכמה מקומות, ובכל פעם עזבה מסיבה אחרת. היא שלחה קורות חיים לכל מקום אפשרי ואפס, היינו מתוסכלים ואובדי עצות. כיוון שראיתי שזה המצב, אמרתי לאשתי שעשינו השתדלות מספיקה, ומהיום אנחנו עוזבים את כל ההשתדלויות, לא שולחים קורות חיים ולא מנדנדים לאיש, רק מתפללים ומתחזקים בביטחון בה' שישלח לנו פרנסה ברווח. כעבור זמן קצר מאז אותה החלטה נחושה, כאשר אשתי הייתה בדרכה למקום מסויים, עצרה אותה ילדה וביקשה ממנה פלאפון. אשתי נתנה לה את הפלאפון שלה, והילדה ניסתה להתקשר לאביה אך הוא לא ענה לה. זמן מה לאחר מכן קיבלה אשתי שיחת טלפון: "חיפשתם אותנו?". אותו רגע היא שכחה לגמרי מהילדה שהתקשרה מהפלאפון שלה, ואמרה: "לא זכור לי, אבל אולי זה קשור לקורות חיים ששלחתי לכם?". האישה, אביה של הילדה, התעניין לדעת באיזה תחום אשתי מחפשת עבודה, ואמר לה: "אני עצמי איני זקוק לעובדת כזאת, אבל יש לי ידיד שמחפש. קחי את מספר הטלפון שלו ותאמרי שאני המלצתי עליך". אשתי התקשרה למספר ההוא, ואכן התקבלה לעבודה, בלי קורות חיים, בלי נדנודים, רק שיחה מעומק הלב עם ריבונו של עולם ושיחה אחת שלא נענתה...**

פעמים רבות, כאשר מתרגשת על האדם צרה כלשהי, או עניין הדורש טיפול מורכב, הרי הוא נכנס לפחד של ממש, והוא נוטה לאבד את עשתונותיו מתוך לחץ נפשי. לא העניין עצמו מלחץ את האדם. התחושה כי הנה, הוא הולך ומאבד שליטה על העניין המתגלגל לו כמו מאליו, ומי יודע כיצד יסתיימו הדברים. אדם שאינו בוטח בקדוש ברוך הוא מאבד את עשתונותיו, מתייסר ומצטער. אך לעומתו, בעל הביטחון נותר שליו ורגוע למדי. הן יודע הוא שהכל מאת ריבונו של עולם, בין לטוב ובין למוטב. ואם כן, אם הכול בא מידו של הבורא, מה מקום להתייסר ולהצטער? הקדוש ברוך הוא, הטוב בעינינו יעשה! בעל הביטחון יודע נאמנה, כי מי שהכניס אותו אל הצרה והמצוקה, יכול להוציא ממנה ברגע אחד! הקדוש ברוך הוא, אשר בידו הכל, הוא שהכניס את האדם למצבו הנוכחי, ובידו גם היכולת והכוח להמיר את המצב הקשה במצב נפלא, למשות את האדם מצרתו ולרוממו מדלותו, מה מקום אם כן לפחד וחשש? **בעל הביטחון לעולם אינו חש ש"העניינים יוצאים משליטה". אדרבה, ההיפך הוא הנכון, בכל מצב ומצב יש מי ששולט ומכוון, מנחה ומנהיג, הלא הוא הקדוש ברוך הוא, קברניט הספינה ומנהיג הבירה. כלומר, אדם מחוסר אמונה ובטחון לעולם לא ימצא שלווה נפש בחייו. נדנוד הנפש וצערה יציקו לו**

על הפסוק בפרשתנו **"ויען יוסף את פרעה לאמר בלעדי אלקים יענה את שלום פרעה"** (בראשית מא, טז) אמרו רבותינו במדרש: אשרי הגבר אשר שם בה' מבטחו – זה יוסף. אמירתו של יוסף **"בלעדי אלקים יענה את שלום פרעה"** מראה את בטחונו הגמור של יוסף בה'. שעומד הוא לפני פרעה שמשבח אותו **"שמעתי עליך לאמר תשמע כלום לפתך אתו"**, ישנה בידו הזדמנות מצויינת לבקש מאת המלך להוציא אותו מאפילה לאורה! אך יוסף יודע לעצור בעד עצמו. הוא יודע שהידע לפתור חלומות לא הגיע אליו בזכות עצמו ועל כן הוא עונה בענוה: **"בלעדי"**, אין החכמה משלי, אין בי חכמה כלל, רק האלוקים יתן בפי ענה לשלום פרעה. יוסף לקח סיכון גדול בדבריו שמא פרעה יחזיר אותו שוב לבור אבל בטחונו בה' היה כזה שרק אלוקים הוא שיוכל להוציא אותו מאפילה לאורה. ועל זה מובא במדרש רבה: **"אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו"** (תהלים מ, ה) – זה יוסף. לא בכדי, סיפורו של יוסף מראה לנו שלכל אירוע יש יד מכוונת מלמעלה, ידו הטובה של אלוקים. שתיים עשרה שנים יוסף כלוא בבור המצרי והנה מגיע רגע השחרור המיוחל. כשזמן השחרור מגיע הכול נעשה במהירות הבזק. **"וירצוהו מן הבור"**, מריצים את יוסף – ריצה שמובילה אותו בסופו של דבר אל השלטון... אין שום הסבר הגיוני כיצד עבד עברי, עם עבר של אסיר בכלא, נהפך תוך שעות אחדות לשליט מצרים – שהייתה נכון לאז, האימפריה החזקה בעולם... המציאות חזקה מעבר לכול דמיון. יוסף מקבל שלטון ללא מיצרים וכך אומר לו פרעה: **"ובלעדיך לא ירים איש את ידו ואת רגלו בכל ארץ מצרים"**. הסבר לוגי, אלוקים יכול הכול... **"בלעדי"** – אומר יוסף, אני לא בתמונה. **"אלוקים יענה את שלום פרעה"** – הכול מאת הבורא, וכאמור, מי שחי בכזו הרגשה אזי במידה כנגד מידה כך נוהג עימו אלוקים, ההכרה השלימה הזו – שאלוקים פועל הכול לבדו – היא הסיבה, שבגללה זוכים לישועת ה'. בספר "דרך עץ החיים" כתב כי רגילים אנו לדבר על "אמונה ובטחון". אך האם עצרנו פעם כדי לשאול, האם יש הבדל בין שני מושגים אלו? או שמא, אין הם אלא מילים נרדפות ולמעשה – דבר אחד הם? כדי לענות על שאלה זו, נקדים ונעמוד על מהותה של מידת הבטחון. מרן ה"חזון איש", בספרו "אמונה ובטחון", עומד על כך שהמושג "בטחון" נשתבש אצל רבים וטובים, וכי אדם החפץ לבטוח בה' כדבעי – זקוק ללמוד את מהותה של מידה זו. בניגוד לדעה הרווחת, כי בעל בטחון הוא אדם אופטימי, הבטוח משום מה שכל המאורעות הבאים עליו יהיו טובים ומבורכים, נעימים ומופלאים, מבהיר מרן ה"חזון איש", כי לא כן הוא! **בעל בטחון אינו מי שסבור שהכל יהיה טוב, אלא מי שיודע נאמנה, בכל רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו, כי אין מקרה בעולם כלל, וכי כל המאורעות – הטובים כמו גם הרעים – אינם חלילה וחס פרי ידו של המקרה, אלא פרי ידה של ההשגחה העליונה! עניין הבטחון הוא, האמון שאין מקרה בעולם, וככל הנעשה תחת השמש – הכל בהכרזה מאיתו יתברך".** האמונה והבטחון, ממשיך ומבאר מרן ה"חזון איש", אחת הנה! ההבדל ביניהן הוא, שמירת האמונה הינה בבחינת הלכה, בגדר "הלכות אמונה", כיצד יש להתבונן על כל מקרה ומקרה, כיצד יש לדעת ולהאמין כי אין מקרה

וימרו את חייו, ללא הרף! רק בעל הביטחון – הוא הרגוע והשלי, השמח והעולז...

אמנם, בעל הביטחון, בצפייתו לישועה, זוכה ועיניו נשואות תמיד קדימה, אל ישועת הקדוש ברוך הוא שתבוא כהרף עין. אך לא זו בלבד! בעל הביטחון זוכה גם בכך שבעצם תקופת צערו וייסוריו, ובהם עצמו, הוא חש שלווה נפש מופלאה. זוהי נקודה חיובית נוספת המאירה את חייו של בעל הביטחון, הלא היא עמידתו של אדם בניסיון. אדם שהשתלם במידת הביטחון וחיזק וביסס בליבו את הידיעה וההכרה, כי אין מקרה בעולם כלל, וכי כל מאורעות האדם עלי אדמות מכוונים ומנותבים מיד השגחתו יתברך, עומד ומתמודד ביתר קלות עם צרה וצוקה המתרגשת עליו. הנה, חסר הביטחון, גם לו יצויר כי בידיעה ברורה ומוחלטת הוא יודע שמצבו יסתדר והצרה תחלוף מעל ראשו, אין זה מקל עליו להתמודד בינתיים עם המצב הקשה כשלעצמו, שהרי בעצם הקושי אין לו כל הקלה ומנוחה. אך לעומתו, בעל הביטחון, היודע כי גם את המצב הקשה הזה, בעצמו, הביא עליו הבורא יתברך, מתמודד בנקל עם הקושי והצער. הוא מרגיש גם בעצם הקושי, את ידו של הבורא יתברך, ומכאן קצרה הדרך למנוחת הדעת ושלווה הנפש. עצם הידיעה כי מי שנותן את הניסיון, נותן גם את הכוח לעמוד בניסיון, רב כוחה לחזק ולאמץ את ליבו של האדם. הן ברכת "ברוך שאמר" עוסקת כולה אך בטובו וברחמי של הבורא יתברך, "ברוך מרחם על הבריות, ברוך משלם שכר טוב ליראיו" וכי, ואם כן, כיצד במקביל אומרים לנו בברכה זו: "ברוך גוזר ומקיים"! הלא גזירה היא דבר רע, ומה לרע אצל טוב?! אלא הכוונה היא, שכאשר הקדוש ברוך הוא גוזר על האדם גזירה רעה, הרי הוא מקיים אותו – את האדם! הרי הוא נוטע בו כוחות ונוסך בו עוז, עד שיש בכוחו לעמוד בגזירה הרעה ולהתגבר כארי בניסיונו!

עלינו לדעת, כי כדי לזכות במידה המופלאה, מידת הבטחון, שומה עלינו להשתדל ולהתאמץ להפנים בתוך תוכנו את הידיעה הברורה, כי ישנו מנהיג ומכוון לעולם, והוא שמנווט ומכוון את כל אורחותינו. אדם הממלל דיבורי בטחון, ובה בעת אינו חש בתוך ליבו תחושת בטחון בקדוש ברוך הוא – אינו יכול להתהדר בתואר "בעל בטחון", ובוודאי שלא ליהנות מפירותיה המשובחים של מידה זו. הנה הגמרא (מגילה יח.) מספרת, כי רבותינו לא ידעו לבאר פשט בפסוקו של דוד המלך (תהילים פרק נה פסוק כג) "השלך על ה' ייחבך והוא יכלכלך", עד שפעם אחת, כאשר הלך רבה בר בר חנה בדרך, ועל גבו משאות כבדים, נתקל בערבי מנהיג גמל רחב דבשת. הערבי, שביקש לעזור לו בנשיאת המשאות, עצר בעד גמלו והניח לו להניח על גבו את המשאות הכבדים. וכך עשה רבה בר בר חנה. הוא פרק מעל גבו את המשאות והעבירם לגבו של הגמל. או אז פתח רבה בר בר חנה ואמר, כי אותה תחושה הקלה שהרגיש בהניחו את משאותיו על גבו הגמל – היא היא תחושת השלכת היהב על הקדוש ברוך הוא. אדם המשליך את יהבו על הקדוש ברוך הוא כאדם הפורק מטען מעל גבו – אינו חש עוד בכובד העול! אדרבה, הוא חש תחושת הקלה משחררת ומענגת, כאדם הפורק עול ומשא מן הגב. כאמור, דרגה גבוהה היא זו, ואדם יכול להעמיד עצמו במבחן פשוט, האם נתון הוא בה. אם בכוח הבטחון, הוא חש שלווה גמורה, כאילו אין כל משא על כתפו, הרי שהוא בעל בטחון אמיתי, בדרגה גבוהה. אולם אם הוא אינו חש אותה תחושת הקלה משחררת, הרי שאין בו בטחון גמור.

אמנם, יהודים מחוייבים לעשות השתדלות, זה התפקיד שבורא עולם הטיל עלינו, ועלינו לעמוד בו. לצד זאת, הבה נזכור כי ההצלחה אינה תוצאה של מעשי ידנו, אנו לא יוצרים אותה, מי שיוצר אותה הוא אבינו שבשמים, בו אנו בוטחים ועליו אנו סומכים! הוא השולח לנו את ההצלחה, את ההישגים, את התועלת, את כל מה שאנו זקוקים לו. הבה נחיד את המסר הזה בליבנו, כדי לזכור שגם אם משהו

התערער ביציבותנו האישית בימים כתיקונם – הרי מה שהתערער הוא היכולת לעשות השתדלות ולא הספק האמיתי של הפרנסה, ההצלחה, השגשוג העסקי או ההישגים הנשאפים. הספק האמיתי הוא אבינו שבשמים, רק עליו אנו סומכים ורק בו אנו בוטחים!!! וככל שנחיד את החשיבה הזו בליבנו, כך ייקל עלינו לבטוח בה' ולסמוך רק עליו, לא להאמין בכוחותינו או בכישורינו אלא רק בכוחו ובגבורתו של בורא עולם. מספרים על איש עשיר אחד שנקלע לחובות גדולים מאוד. בצר לו, הוא הלך לחורשת העצים שהיתה סמוכה למקום מגוריו, על מנת "לנשום" קצת ולברוח מכל המחשבות, הצרות והנושים שחיפשוהו ועל מנת לנסות לחפש במוחו הקודח, מפלט כלשהו מהמצב אליו נקלע. פתאום הוא הבחין באיש זקן שעמד לידו ונגע בו. בתחילה הוא קצת נבהל... אבל האיש הזקן הרגיעו ואמר לו: "אני רואה שמהו מטריד אותך". העשיר גלג בפניו את מצבו הכלכלי העגום ואת העובדה שהוא הולך להתרסק. הזקן הקשיב בקשב רב ואמר לו: "מה שמך?". האיש העשיר אמר לו ומיד הזקן הוציא פנקס צ'קים, רשם לעשיר צ'ק ואמר לו, שבעוד שנה הוא יגיע למקום הזה בזמן זה ויחזיר לו את הצ'ק שנתן לו ולאחר מכן נעלם כלעומת שבא. האיש הביט בצ'ק וראה שבצ'ק נרשם סכום של חצי מליון דולר לפקודתו ועליו חתום הברון רוטשילד (שהיה עשיר גדול באותם הימים). לא היה גבול לשמחתו של העשיר, כעת הוא יוכל למחוק את חובותיו ולעלות על דרך המלך. אך העשיר לא מיהר לפדות את הצ'ק. הוא שם אותו בכספת והחל לתכנן במלוא המרץ איך בכל זאת הוא יכול להתמודד עם המצב אליו נקלע כשידו על העליונה. כך, עם רוח חדשה שנשבה בו וכוחות חדשים שזרמו בעורקיו, רק מהמחשבה שיש לו צ'ק שמן בכספת, הוא התחיל לעשות מספר מהלכים עסקיים מוצלחים ולהחזיר לאט לאט את החובות לנושיו. לאחר זמן לא רב, המאזן כבר התהפך והעשיר שב לעשירותו. לאחר שנה בדיוק, חזר העשיר לחורשה וחיכה לזקן. הזקן הופיע בדיוק בזמן, אך בדיוק כשהחל העשיר לספר לו אודות הקורות אותו בשנה החולפת, אחזה בידו של הזקן אחות ואמרה: "אני מקווה שהוא לא הטריד אותך, הוא כבר ברח לנו מספר פעמים מבית חולים ומספר לאנשים שהוא הברון רוטשילד... שיהיה לך יום טוב" אמרה והובילה את הזקן לבית החולים. העשיר עמד שם המום. הוא ביצע עסקאות ענק מתוך מחשבה שיש לו בכספת ביתו צ'ק על סך חצי מליון דולר, פתאום הוא הבין, שזה לא היה הכסף שעזר לו לצאת מהמצב, אלא הביטחון הכוח והאמונה שהצ'ק נתן לו על מנת להשיג את מבוקשו. כן, כל אחד מאיתנו נקלע פעמים בחיים למצבים "ללא מוצא", השכל כבר תקוע מלחשוב איך יוצאים מהמצב ולא רואים פתרון באופק. ומה יש לנו בכספת? דאגות, דאגות ועוד דאגות שמכסות על צ'ק קטן שנרשם על ידי הקדוש ברוך הוא לפקודתנו. ועל הצ'ק הזה אין סכום – הוא פתוח. מי ששם מבטחו בקדוש ברוך הוא – אין לו צרות ואין לו דאגות, בשבילו השמים הם הגבול!

החי באמונה מבין שפרנסתו משמים. וזה נוגע לגבי כל התנהגות החיים, ולמשל בענייני גשמיות. מי שצריך פרנסה ועושה השתדלות, אבל יש לו קשיים והפרעות בזה, בדרך הטבע הוא כועס על מי שמפריע לו, הן אני צריך פרנסה ומדוע הוא מפריע לי. אבל מי שחי אמונה מבין שהפרנסה היא מן השמים, כמו שאמרו רבותינו (ביצה טז.). כל מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה, וצריך רק להשתדל, אבל די בהשתדלות מועטת. וכבר האריך בזה המסילת ישרים סוף פרק כ"א, וכתב שם בתחילת דבריו: "שישליך יהבו על השם לגמרי, באשר יידע כי וודאי אי אפשר שיחסר לאדם מה שנקצב לו, וכמו שאמרו רבותינו במאמריהם כל מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה עד ראש השנה, וכן אמרו (יומא

לח: "אין אדם נוגע במוכן לחברו אפילו כמלוא נימא" (גודל שעה).

מסופר על יהודי אשר הגיע אל כבוד האדמו"ר רבי מאיר מפרמישלן זצ"ל כולו נסער ונחרד, שבור ורצוף והחל מתנה מרורות: אחד מבני עירי, עמד ופתח חנות חדשה בעיר, המתחרה לחנות שלי. חושש אני שמא עד שלא יארכו הימים, יזנחו הלקוחות את חנותי ויעברו לקנות בחנות של המתחרה ומה יהא עלי ועל פרנסתי?! מניין אשיג פת לחם למחייתי?! השיב לו הרבי בשאלה "הראית מימך סוס, שותה מים מן הנהר?". "בוודאי ראיתי!" השיב הלה, מופתע מן השאלה. חזר ושאל הרבי "השמת לב, כי בועט הוא בפרסותיו בתוך המים?". "אכן" אישר הלה בהשתאות. "התדע מדוע?". "לא חשבתי על כך" הודה היהודי. "אני אגלה לך" אמר לו הרבי כשגוחן הסוס אל הנהר לשותות, מתגלה לעיניו בבואתו הנשקפת אליו מן המים הצלולים. כסבור הוא, איפוא, כי גם חבירו גוחן לשותות מים מן הנהר וחושש הוא פן לא יאשרו בנהר די מים בעבורו. מתחיל הוא, על כן, לבטוש בפרסותיו על ראש מתחרהו, כדי לסלקו. למרבה מזלו, נעכרים מי הנהר מן הבטישות. החול שבקרקעית עולה ונמהל בהם ובבואתו של הסוס המתחרה נעלמת. או אז, שב הסוס לשלוותו וניגש לשותות בנחת מן המים העכורים... "אולם אתה" הפטיר הרבי "הרי אדם הינך ולא סוס, שומה עליך להבין, איפוא, כי הנהר גדול דיו, וגם רבבות סוסים לא יגמעהו..."

אמנם, מאז חטא אדם הראשון, נתחייב המין האנושי לשלם מס עבור מה שהוא חי, וצריך לטרוח לפרנסתו, והוא גזירת הכתוב בזיעת אפיך תאכל לחם, אבל כמה "בזיעת אפיך" לא כתוב, ודי בהשתדלות מועטת, כל אחד לפי המדרגה שלו. וכן האריך החובות הלבבות בשער הביטחון שאין צורך בטירחה מרובה, אלא אדם יכול לבחור לעצמו מלאכה קלה וגם בזה תהיה פרנסתו מצוייה, כי הפרנסה היא מן השמים, ואין צורך לעשות חשבונות שמא ירוויח פחות, כי אי אפשר לדעת ממה ירוויח יותר, ומן השמים יתנו לו את מה שנקצב עליו. הבה ונראה מהסיפור שלפנינו, כפי שהוא בספר "בך בטחוני", המוביל אותנו לתובנה, כי יש מנהל לעולם, וזה לא אנחנו! לעיתים אנו מוצאים את עצמנו מתלוננים, קוצפים, לא מסכימים עם דברים, מתאכזבים, מצפים לדבר מסויים, ובפועל מתרחש בדיוק הדבר ההפוך...

החנות של בגדי הילדים שלנו הייתה אחת החנויות המוכרות בעיר שבה גרנו. היא היתה גדולה יחסית, היה בה מבחר גדול ומרשים, המחירים לא היו נמוכים אלא סבירים, בעיקר משום שהקפדתי על סחורה איכותית. השתדלתי להקפיד על יחס טוב ללקוחות, ולבוא לקראתם כשצריך. לא היינו עשירים גדולים מהחנות, אבל בחסדי ה' התפרנסנו בכבוד. החנות היתה חלק מהחיים שלי, חלק מההווה. היא הייתה יציבה, ללא תנודות, כי בגדי ילדים זה דבר שתמיד צריך, ואף פעם לא חשבתי שאתפרנס בצורה אחרת. אבל לפעמים קורים דברים גם בלי שחושבים עליהם. באחד הימים בעודי הולכת לחנות, אני רואה משהו מוזר בחנות שמעבר לכביש. עברתי את הכביש, ומה שראיתי המם אותי לרגע: "כאן תיפתח חנות לבגדי ילדים, המחירים יהיו זולים במיוחד בזכות תרומה של נדיב החפץ בעילום שמו". בהיתי בשלט, לאחר מכן משכתי בכתפי, וברגשות הומים ומבולבלים מאוד פתחתי את החנות. זו היתה תקופה די דלילה, אחרי החגים, לא היו לקוחות רבים בחנות ואני יכולתי להתמכר להרהורים שעלו בי. ממול המשיכו פועלים לשפץ את החנות, ועשה רושם שהם עומדים להפוך אותה לחנות יוקרתית במיוחד. "לא אוכל להתחרות בהם" אמרתי לעצמי בלב כבד. "אין לי סיכוי". הסתכלתי בחנות שלי ושאלתי את עצמי אם אני עומדת להיפרד מהמקום שהוא חלק מהחיים שלי. פרנסה, ובפרט של בעלי חנויות, לעולם אינה מובנת מאליה, אבל רק עכשיו

הבנתי עד כמה הייתי נינוחה ורגועה, ועד כמה אני זקוקה לתפילות וסייעתא דשמיא. גם בעלי נבהל ברגע הראשון, כששמע את הדברים. לאחר ההלם הראשוני, החלטנו שאנחנו מתחזקים באמונה ומשתדלים להזכיר לעצמנו שרק הקדוש ברוך הוא הוא זה שעשה ועושה ויעשה לכל המעשים, והוא זה שמעמיד חנויות וממציא לנו פרנסה, והפחד הגדול שהיה בליבנו נרגע איכשהו, ככל שהתקדמה בניית החנות. חלפו כמה ימים נוספים, ראיתי שפורקים סחורה. הסתכלתי ברכבים שהגיעו, הם היו שייכים לחברות טובות ואיכותיות. ידעתי שזה לא יהיה פשוט, החנות ממול עומדת להיות כפילה של החנות שלי. ואז נפתחה החנות בקול תרועה גדולה. השעה הייתה עשר בבוקר, החנות נפתחה, ואני, מהחנות השוממת שלי ראיתי איך עשרות לקוחות גודשים את החנות החדשה. מדובר היה במרחק קטן יחסית וחלק מהלקוחות זיהיתי, היו בהם לקוחות קבועות שלי, כנראה לשעבר. אחת המוכרות שלי הגיעה וסיפרה לי שהיא היתה בחנות ממול, "המחירים שם באמת מחירי ריצפה, לא נראה לי שתהיה לך אפשרות להתמודד מול מחירים כאלו". באותו יום ערכנו חישובים והגענו למסקנה שהמלחמה אבודה מראש ועדיף לא להגיב כלל ואין לנו אלא לצפות לישועת ה'. הימים הבאים היו ימים משעממים לחלוטין. בדרך כלל, כשירד הגשם הראשון, החנות שלי הייתה עמוסה באימהות לחוצות במיוחד. וביקשתי מהמוכרות הקבועות להרחיב את שעות העבודה. אבל עכשיו לא היה צורך במוכרות, האמת שגם בי לא היה צורך, ישבתי שם לבד. אחרי חצי שעה נכנסה מישהי לחנות, זו הייתה לקוחה קבועה שלי. היא חיכה חיך מתנצל משהו, כאילו היא אמורה לבקש סליחה בשם כל הנשים שלא הגיעו. השתדלתי לשרת אותה באדיבות, על אף שהעליבות דבקה בי ורוחי הייתה שפופה. "אולי תעשי משהו?" היא אמרה לי לאחר שערכתי לה חשבון והיא שילמה. "מה את מתכוונת?" שאלתי, מעפעפת בעיני. "תילחמי בחנות החדשה. יכול להיות שעל פי דין תורה אין להם זכות לפתוח חנות קרובה כל כך לחנות שלך, לא ניסית לברר אם אין בזה השגת גבול?". שתקתי. האמת, לא כעסתי על בעלי החנות החדשה. ידעתי שהם לא ידעו דבר על אודות החנות שלי. ובעל מתחם החנויות... לצערנו אינו שייך לציבור היהודים יראי ה' שההלכה נר לרגליהם. אומנם בזמנו הוא הבטיח שהוא לא ישכיר לשתי חנויות זהות, ולכן אולי יכולתי לומר משהו, אולי יכולתי לתבוע אותו, אבל בעלי ואני החלטנו שבינתיים לא נאמר כלום. אם הקדוש ברוך הוא סובב את הדברים כך, נקבל על עצמנו את הדין באהבה. לא נפקיר את עצמנו, את כבודנו ואת ביטחוננו על מזבח הנוחות. באותו ערב חזרתי הביתה, עליתי במעלית, יחד איתי עלתה בת של שכנים, נערה נחמדה מאוד, לחלוטין לא צעירה. היא סיפרה לי שהיא חוזרת מחתונה של חברה מהכיתה. "כמעט כל החברות שלי נשאות" היא אמרה לי. הבטתי בה מופתעת. אנחנו לא מדברות כמעט, מהנהנות בקושי לשלום, ופתאום אמירה כזו. היא יצאה מהמעלית, קומה אחר כך יצאתי גם אני, ושנייה לפני שפתחתי את דלת הבית הבריק בי רעיון לשידוך: בן של ידידה קרובה שלי. מיד כשהגעתי הביתה ניסיתי להציע את השידוך לשני הצדדים, וכעבור שבועיים וחצי שברו צלחת. שני הצדדים הודו לי מאוד, ושניהם התעקשו לשלם מעבר לממוצע, בטענה שאין להם שום בעיה, ובכלל הילדים שלהם לא מאוד צעירים והם כבר התחייבו לשדכנים על סכומים גדולים בהרבה. קיבלתי סכום שלא הייתי מרוויחה במשך חודש שלם בחנות, אבל עדיין לא היה קל ולא פשוט להגיע לעבודה, לעמוד כמה שעות באפס מעש ולסגור את החנות. התרגלתי לקחת איתי ספר תהילים, לפעמים ספר קריאה, אחת מכלותי הציעה לי ללמוד לסרוג, ואכן למדתי לסרוג ובשעות שבהם ישבתי בחנות סרגתי סוודרים

פשוט התרוקנה, משאית גדולה הגיעה ופועלים העמיסו את הסחורה. כמה ימים עברו ו... הלקוחות הקבועות שלי חזרו לפקוד את החנות. בתחילה באי נעימות, וכשהן ראו שאין בליבי שום כעס עליהן, הן אזרו אומץ וביטחון ושבו לקניות הרגילות. מאזן הקניות חזר להיות כמו לפני הטלטלה הגדולה. "עכשיו אוכל להתפרנס גם מדמי שדכנות וגם מהחנות" אמרתי לבעלי, אבל... מי שפתח את ברוז השדכנות סגר אותנו עכשיו. הצעתי כמה שידוכים נוספים, אך אף אחת מהצעות לא קרמה עור וגידים. אחרי תקופה, שקעתי שוב בעסקי החנות שהתעוררה לחיים וזנחתי את מקצוע השדכנות. לפני תקופה התקשרה אלי מישהי, היא אמרה בהיסוס שהיא רוצה לפתוח חנות לבגדי ילדים, לא ממש קרוב אלי, בקצה השני של העיר, אבל... היא הייתה נבוכה מאוד, שאלה אם זה בסדר ואם לא אכעס עליה. אמרתי לה שמצידי זה בסדר ממש ואפילו נתתי לה טיפים קטנים, אצל אילו סוחרים כדאי לה לרכוש, מהם הדברים המבוקשים ועוד. האישה מעבר לקו היתה נדהמת כל כך, עד שבקושי הצליחה לנשום. "אני לא מבינה" היא אמרה לי בכנות, "בחנויות אחרות, במקומות אחרים בארץ, לא רצו לעזור לי. אנחנו לא יכולים לעזור למתחרים שלנו, הסביר לי מישהו מאזור מרוחק מאוד, ואת – בשמחה ובטוב לב עוזרת על אף שמדובר בחנות שאולי תתחרה בחנות שלך, אולי תגזול את פרנסתך". "תתחרה?" צחקתי, "תגזול את פרנסתי? אין דבר כזה. הקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו הוכיח לי שאף אחד לא יכול לגעת במה שמוכן לי..."!

לנכדים, הם אלו שהרוויחו מהעניין שלא היו כמעט לקוחות. למה כמעט? כי היו כמה קבועות שכן שמרו אמונים והגיעו. הן ניסו לנחם אותי ולומר שהן לא תיטושנה בכל מקרה, אבל אני ידעתי שאי אפשר להאמין לכולם, והאמת, הבנתי את הלקוחות האחרות. לאף אחד אין כסף מיותר ואין זה פלא שנשים מעדיפות לקנות בגדים בחצאי מחירים, לא נראה לי שאני הייתי מתנהגת אחרת. באחד הערבים, בחתונה של קרובי משפחה, ישבתי ליד בת דודה והיא שאלה אותי אם אין לי רעיון לבן שלה. "רגע" אמרתי לה "דווקא יש לי רעיון". עיניה אורו, ביקשתי ממנה כמה ימים לברר, אחר כך הצעתי את השידוך ו... כעבור שבוע נשברה צלחת. לא אלאה אתכם בפרטים, רק דבר אחד אספר, שבמשך שלוש שנים תמימות החנות ממול היתה פתוחה, עמוסת קונות ושוקקת חיים. במשך השנים האלו היתה החנות שלי ריקה, אבל באותן שלוש שנים הייתי שליחת הקדוש ברוך הוא להקים עשרים וחמישה בתים בישראל. הייתי שדכנית בעשרים וחמישה שידוכים! בשעות הריקות והמשמיות שבהן ישבתי בחנות, הרמתי טלפונים, הצעתי שידוכים וניהלתי אותם. הדבר המדהים הוא שרוב השידוכים שהצעתי היו שידוכים לא פשוטים, או כאלו של אנשים עשירים במיוחד שהתעקשו לשלם יותר מהממוצע. בשנים האלו הרווחתי הרבה יותר מאשר בשנים שקדמו להן. שלוש שנים חלפו ו... כפי שהחנות שמולי נפתחה ברוח סערה ובקול רעש גדול, כך נסגרה בדממה שקטה. אין לי מושג מה קרה ולמה, באחד הימים החנות

אחים יקרים!

אנחנו מאמינים בני מאמינים בקדוש ברוך הוא, אך האם בחנו את עצמנו אם אנו גם באמת בוטחים בו? ביטחון פרושו – לסמוך, אם אתה רוצה דרך לחיים שלווים יותר – סמוך על בורא עולם, בטח בו! אמר דוד המלך (תהילים פרק לב פסוק י) "וְהַבּוֹטֵחַ בַּיהוָה חֶסֶד יְסֻבְּבֵנּוּ". ביטחון הוא מושג נזיל מאוד. כשהכל מצליח, אין בעיות, אין קשיים, הביטחון בקדוש ברוך הוא הוא עצום. אך כשמגיע קושי קטן, זהו מבחן הביטחון, האם גם כשקשה ולא מצליח, כשיש כישלון ובאות צרות, האמונה שלך שהכל בידו, מלך שאנו בניו נוכל להגיע לביטחון ואמונה גם כשמצבנו מראה בדיוק הפוך. כשילד קטן יודע שהוא בידיים של אבא שלו, הוא מרגיש בטוח, כשיהודי זוכר מי נושא אותו על כפיו, האם יש לו עדיין מקום לדאגה? אתה בידיים הכי גדולות בעולם, כל קושי וצרה הם ניסיונות, אין לך סיבה לדאגה, בסוף יתברר שהכל היה כל כך לטובתך... הקדוש ברוך הוא מבטיח לך: "בטח בי ואני אסובב אותך בחסד, אתה תהיה מוקף בו!". ההתחלה שלך לחיים מאושרים ושלווים היא הביטחון! השלך על בורא עולם הכל, בטח בו. הראה לו ביטחון ותזכה בביטוח חיים לכול החיים!

בברכת התורה
הרב יואל ארזי

העלון מוקדש

לע"נ ינון כהן בן חילה שהשבת זה יום השלושים

ת.נ.צ.ב.ה

*

לרפואת שפרה בת ציפורה ולרפואת הילד יעקב בן רבקה חיה

לרפ"ש בתוך שאר חולי ישראל

אור התורה

העלון מופץ ברבבות עותקים בארץ ובעולם • מוקדש לע"נ מור אבי רבי משה אלפסי בן עישה ז"ל

לקבלת העלון במייל בכל שבוע, הרשמו לרשימת התפוצה:
alon089945291@gmail.com
מייל המערכת
(לתגובות, הערות והארות בלבד):
alon7148454@gmail.com
טלפון: 052-7148454
קו החיידות: 077-4103900
פקס: 08-9941870

אין לקרוא את העלון בזמן התפוצה וספרי חורף

העלון מוקדש לע"נ מו"ר הגה"צ רבי עזריאל בן כוכבה עטיה זצ"ל

מעשיות בפרשה

"יהנה טבעי פרות עלות ארריהו... ותעמדה אצל הפרות והאבלה הפרות"
כאן מרומזים דברי חכמינו שאמרו, כי בתחילה בא היצר הרע אל האדם כ"הלך" עובר אורח, לאחר-מכן הוא בא אליו כאורח, ולבסוף הוא נעשה בעל בית ומושל בו.
שבע הפרות הרעות הינן סמל כוחות הרע של היצר, ובראשונה הן "עולות" - קימעה קימעה הן עולות ומתגלות לעתים רחוקות! לאחר מכן "ותעמודנה אצל" - הן מתדבקות אל האדם כאורח, עד שלבסוף "ותאכלנה" - הן בולעות אותו לחלוטין...

"וירינהו מן הבורה היגלה"

מפני כבוד המלכות. (רש"י)
ואילולא כבוד המלכות, כלום אינו צריך אדם לגזוז שערותיו, אחרי ישיבה כמה ממושכת בבית הסוהר?
ברם, הלא אמרו חכמינו: "בראש השנה יצא יוסף מבית-האסורים" (ראש השנה ל') - ואי-כן כיצד התגלח יוסף ביום טוב? על כך משיב רש"י: "מפני כבוד המלכות" - - כפי שפוסק הש"ך (יו"ד סימן קצ"ח), שלצורך מצוה מותר...

"ויקרא פרעה את שם יוסף צפת פענה ויהי לו את אסנת בת פטיספיט בן אן לאסנה"

מגלה-הצפונות. (רש"י)
אי-כן היה צריך להיקרא "פענה צפנת"?
ברם, יוסף זכה למדרגה עליונה זו של גילוי צפונות, על-שום שהיה מפליג מאד בצניעות ומסתיר את צדקותו מעיני הבריות.
וזהו פירוש הענין: "צפנת" - משום שהיה מצפין ומצניע עצמו - "פענה" - זכה למדרגה זו של גילוי צפונות.

תשובת למור' דין לשלוח קודם שלישי בשבוע
לפסק: 08-9941870
או למייל: 7665190@gmail.com

אור התורה

לע"נ בנימין בן רחל

תשובות לחידה ניתן לענות בקו 'אור התורה' במס' טלפון: 077-410-39-00 שלוחה 2. (הזוכים מתפרסמים אחת לחודש בשלוחה 3). בברכת 'גידול תורה ויאיר'.
חידה: היכן מצינו שני המוראים שמקטנותם ניכר חריפותם?
תשובה לחידה משבוע שעבר: ענבים. פרי עץ, מיץ מדולדל מברך שהכל, יין מברך גפן.

להצטרפות לקבלת ציטוטים בזמן ק"ש וצאה"כ: חייגו לי 088649058
החודש אי"ה יוגרלו הפרסים כדלהלן:

שובר פרשת פרסטור מתנת 'כוס פלא' אשדוד
כוס כים מתנת 'מורשת' אשדוד
כרטיספר

עט יוקרתי | אוזניות בלוטוס | אונקי בעיצוב יוקרתי

קוראים יקרים: ניתן להרום פרסים לטובת קוראי המדור | ניתן להשאיר הודעה בקו' 0774103900 - שלוחה 5

דין הלכותי בשולחן-השבת

האם תשלום הדתות שייכים לאברכים או לראשי כוללים

נשאלתי עתה שהנה מתכננים לעלות את שכר את הדתות של האברכים והבחורי ישיבות, והאברכים יקבלו 14000 ש"ח במקום 630 ש"ח, האם ההעלאה תהיה שייכת לאברכים או שתהיה שייכת לאברכי הכוללים והאברכים יקבלו הרבה יותר ממה שסכמו איתם.
ולענ"ד נראה שתלוי איך סיכמו עם האברכים אם סיכמו איתם סכום כסף פלוס דתות הרי כאן הדתות שייכים לאברכים אבל אם סכמו איתם סכום כוללני הכסף יגיע לאברכים, וכן הסכים עמי מו"ח שליט"א, וכן אמר לי עתה מרן פוסק הדור רבי עמרם פריד שליט"א תלוי באיזה כוללים בכללים שסיכמו כסף פלוס דתות יש לשלם עוד דתות, אבל בכללים שצריכים לתת אלפים ש"ח לחודש יכולים לתת את הכסף חלק מהדתות במקום שהראשי כוללים יהיה להם חובות של אלפי שקלים, עכ"ל.

ומרן הראשון לציון הגר"י יוסף שליט"א במח"ס ילקוט יוסף אמר בשיעורו השבועי מוצאי שבת קודש פרשת חיי שרה בזה"ל: היום אברכים הולכים לכולל נץ, כולל יום ששי, כולל מוצאי שבת וכו', כל זה על מנת לאסוף פרוטה לפרוטה, ועכשיו רוצים "להגדיל" להם את התקציב ל-14000 ש"ח היה אצלי תיק בבית הדין של אחד שיש לו פנסיה על סך 35.000 מהמדינה, והם בוכים על 1400 ש"ח שאברך מקבל... מה אפשר לעשות עם סכום כזה, לשלם את המשכנתא?... ועל כך הם זועקים וזקה גדולה ומרה. אני לא יודע למה לא מגדילים לאברכים את התקציב ל-14.000 ש"ח איך יסתדרו למחיתם עם 1.400 ש"ח דברי מרן הראש"ל שליט"א בשיעורו השבועי, ולכן נראה לכאורה שיותר נוטה לומר לפי דבריו שההוספה הנ"ל צריכה לתת לאברכים, ואף שנראה מדבריו שהאברכים הרי מקבלים רק דתות והרי המציאות היא לא כך, ומ"מ נראה מדבריו שעיקר נתינת הדתות היא לצורך האברכים.

ואמנם בס' אשרי האיש על חו"מ כתב בשם הגר"ש אלישיב שהדתות שייך לראש כולל ולא לאברכים, ע"ש, וכן ציין לי הגר"ש באורי שליט"א שיש בזה מכתב של משרד הדתות, שהדתות שייכים לראש כולל ולא לאברכים. (הר"י יוסף אביטבול שלט"א)

אספורה

סיפור לשבת

אתגרים עליות ומורדות בחיי בן הישיבה
• הרב ברוך חורש, מחבר הספר עולם הישיבה •

חנוכת הישיבה הראשונה

את חג החנוכה אנו מציינים כחג שהטהורים גברו על הטמאים וחלשים ביד חזקים וזדים ביד עוסקי תורתך, אבל אם נביט רגע קט במושגי חנוכה נגלה שחנוכה הייתה המעמד לפתיחת הישיבה הראשונה בעולם!

מרח הרב שטיינמן זצ"ל אומר שתכלית מה שכיזונו חז"ל בהדלקת נרות חנוכה כדי שנוכל להכיר בהשגחת הבורא יתברך עלינו. ולצערינו לפעמים עושים עסק גדול מההדלקה אך את תכלית ההדלקה שוכחים. וכבר התאוננן בזה הסבא מקלם, מה נאמר ומה נדבר אני ובני גילי לא קיימנו מימינו מצוות חנוכה המרמז על פרסום הנס- היינו התבוננות של אמונה והשגחה.

והוסיף מרח זצ"ל ואמר: הנה כל אחד חייב תמיד לתת שבה הודאה להקב"ה על כל מה שנעשה איתו משגולל עד עכשיו. וכמה חסד הוא מקבל כל הזמן ולולא חסדי ה' אלו מי יודע מה היה מצבו. כי הרי יש אלפי אנשים ששואפים ללמוד ואין להם אפשרות מדוחק הפרנסה ועוד סיבות. והיו מדינות שלא אפשרו לקיים מצוות, והיו צריכים מס"נ כדי לקיימם. וכשהקב"ה עוזר ואנו זוכים לעסוק בתורה ובמצוות ללא הפרעות הרי צריך כל בחור לשמוח מאד!!! ובאמת בכל יום אנו אומרים בתפילת שמו"ע "מודים אנחנו לך על ניסוך שבכל יום עימנו ועל נפלאותיך וטובותיך שבכל עת. אבל למעשה זה לא מספיק להרגיש באמירה בעלמא, והרבה פעמים אומרים בלי רגש, ע"כ ראו חז"ל הקדושים וקבעו את ימי החנוכה אלו להודות ולהלל דהיינו להתרגש ולהרגיש את החובה להודות, שהתורה והתפילה היו עם יותר התרגשות, ובפרט בימים אלו שחז"ל הכניסו בהם קדושה יש להתעורר שהתפילה תהיה על התרגשות אחרת, להרגיש הלל והודאה, ושתצא ההודאה מתוך שמחת הלב, כי אם לא נתרומם מה כל הענין של המסיבות, מה תכלית המסיבות... שום דבר רציני?!

והימים האלו של חנוכה מסוגלים מאד בזה ובא השטן ומפיל את האדם עם כמה מסיבות ולביבות. וצריך זהירות וחכמה לא להפסיד את התועלת הגדולה שאפשר לקבל מהימים האלה של חנוכה. ולכן הגם שמרח הגרא"ל שטיינמן זצ"ל היה מעורר תמיד על עסק התורה בחנוכה אך לא הסכים בשום אופן לבטל את העסק שעושים מההדלקת נר חנוכה בישיבות, וכשסיפרו לפניו שאחד מראשי הישיבות אמר שניירות חנוכה דרבנן וביטול תורה זה דאורייתא. אמר אכן נרות חנוכה מדרבנן, אבל בזכות הדרבנן יש קיום לתורה, מתוך שעושים מזה עסק שלם ובגישמעק, הרי"ז מחזיק לדורות הבאים. והרי רואים שהיה כדאי לחז"ל כל זאת למטרת החינוך והאידישקייט שיש מההדלקה, וכך סיפר רבי יעקב נטע בעך ז"ל משרידי הישיבה עץ חיים בשווייץ על מרח הגרא"ל שטיינמן זצ"ל שהגיע אז לישיבה בבורחו מהצבא הפולני, וכשהגיעו ימי החנוכה, היה זה דבר פלא לראות את הרב שטיינמן שכל דקה היתה חשובה לו מאד, יושב חצי שעה ומתעסק עם הפתילות עם כל הכוחות - בכזו אהבה הוא הכין את הנירות... שבעים שנה חלפו. והמראה הגדול של חיבוב מצוה לא מש מזכרוני.

***

את ספרי המחבר ניתן להשיג: 0533141480
או בחנויות הספרים "יפה נוף"

איחז"ל!!

הרב שמתון גוטסמן שליט"א "פנקס ההודאות" לחנוכה

כמה חסדים השם עושה איתנו בכל עת ובכל שעה, ואם נבחר לשמוח עם "חצי הכוס המלאה", נגלה פתאום שהכוס שלנו מלאה הרבה יותר ממה שחשבנו...

תארו לעצמכם משפחה שחוזרת לביתם אחרי שבשבת שהו במקום אחר, הם באים לפתוח את הדלת ומגלים שהדלת כבר פתוחה, נגבים פרוצו לבית במשך השבת, ופשוט הותירו אחריהם מראה מזוויע, כל הרהיטים הפוכים, הם אפילו פירקו להם חלק מהבלטות, הנגבים חשבו שהם החביאו שם דולרים...

אי אפשר לתאר את הכאב העצום, זו תחושת השפלה ותסכול נוראי, והנה אבי המשפחה ניגש למטבח ההפוך וגילה שאפילו העוגיות נלקחו מהארון, הבית פשוט ריק, אלא שלפתע אורו עיניו, הוא מצא בקבוק יין קטן, כזה שנותנים במשלוחי מנות של פורים, והאבא פשוט פרץ בריקוד של שמחה, ברוך השם, לפחות יש לנו קצת יין...

הוא הזמין את כולם לשבת ולשתות אתו "לחיים", אלא שאז נודע לו שגם הכיסאות נגנבו, האב לא וויתר בעמידה.

מה אתם אומרים? נשמע לכם הגיוני? לא כל כך... אז איך נבין את הכהנים הקדושים שנכנסו לבית המקדש שחולל בידי היוונים, המראות היו מזועזעות במיוחד, הכל היה שבור ומטונף, ולפתע אורו עיניהם... הם מצאו פך קטן של שמן... רבות! איך בכלל שמתם לב לפך הזה בתוך כל הזוועה? ואיך אתם מתעקשים להדליק אתו נרות בשעה שהכל מלא בטומאה וטינופת?

אלא מאי, זה בדיוק הסוד של חנוכה: לחפש את מקצת מן האור. כי הדברים הגדולים מתחילים ב"פך קטן", אם תשמח עם ה"פך הקטן" תזכה לקבל עוד הרבה נסים ונפלאות.

וזו ההודיה המתבקשת מאתנו בפרט בימי החנוכה, לחפש בתוכנו את ה"פך הקטן", לשמוח בו ולהודות להשם עליו, לכל אחד יש דברים טובים בחיים, לכל הפחות כמו הפך הקטן, אם נשמח ונודה עליהם, הקב"ה ישפיע עלינו עוד הרבה דברים טובים.

חג החנוכה ללא ספק זהו חג שכולנו צריכים לעצור רגע ולהודות לה' יתברך על הכל. על הניסים, על הישועות על השפע העצום גם אם לפעמים אינו נראה כשפע בעינינו או כשמדובר בנס קטן תמיד צריכים לעצור רגע ולהודות לה' יתברך על ניסוי שבכל יום איתנו, הרי שום דבר וכלום אינו מובן מאליו, אתה מזיז את היד פוקח את העיניים בבוקר הכל זה ניסים.

מספר מגיד המשרים הרב יעקב גוטסמן שליט"א, את הסיפור הבא: אספר לכם סיפור מופלא מכוחה של הודיה להשם יתברך, וזה בבחינת דבר בעתו מה טוב, שכן חנוכה הוא זמן של הודיה, להודות על כל מה שהשם עשה אתנו במשך השנה האחרונה.

ולכן לאחר הדלקת הנרות כדאי לדעת לבד או ביחד עם בני המשפחה ולהיזכר בדברים טובים שהיו מנת חלקנו בשנה האחרונה, להודות ולהלל עליהם להשם יתברך, והנה מעשה שהיה כך היה. באחת מהרצאותי הארכתי רבות במעלת ההודיה להשם, אשר היא מסוגלת מאוד למשוך על המודה ישועות נוספות.

במשך השנים הצטברו באמתחתי סיפורים רבים מכוחה של ההודיה ובאותה הרצאה סיפרתי בין היתר על אדם אחד שחילק לכל ילדיו פנקס קטן עליו הוא כתב "פנקס ההודאות", בפנקס כתב כל אחד את הדברים הטובים שקיבל מהשם יתברך במשך השבוע, ובסעודת שבת הקריא כל אחד את מה שרשם במשך השבוע כשהוא מודה לקב"ה.

אותו יהודי ומשפחתו זכו לניסים מופלאים ממש בעקבות ההנהגה הקבוע של ההודיה. באותה הרצאה ישב תלמיד חכם חשוב שליט"א אשר מוכר לרבים, הוא התעורר להתחיל לרשום את חסדי השם ומאז הוא לא מפסיק לשים לב לחסדי השם המרובים, מה שמביא אותו לשמחה גדולה. והנה לאחר מכן הוא שם לב שבדיוק שלושה ימים לאחר שהוא החל למלאות את פנקס ההודיה בחסדי שמים בתו מצאה את זיווגה, הוא הרגיש שהישועה הגיעה בזכות הפנקס, והוא סיפר זאת לחברו תלמיד חכם נוסף, הלה ששמע על הישועה שבאה בזכות הפנקס קבל על עצמו להתחיל גם הוא למלאות פנקס שכזה, לא עבר זמן רב וגם הוא ראה ישועות מופלאות.

חזרתי וסיפרתי לתלמידי את כל שרשרת הישועות הללו, וגם הם נרתמו למבצע ההודיה שלא מפסיק לגלגל ישועות. ובאמת זו בכלל לא עבודה קשה למצוא על מה להודות, אם רק נפתח את העיניים נזכה לגלות

אי אפשר לתאר את הכאב העצום, זו תחושת השפלה ותסכול נוראי, והנה אבי המשפחה ניגש למטבח ההפוך וגילה שאפילו העוגיות נלקחו מהארון, הבית פשוט ריק, אלא שלפתע אורו עיניו, הוא מצא בקבוק יין קטן, כזה שנותנים במשלוחי מנות של פורים, והאבא פשוט פרץ בריקוד של שמחה, לפחות יש לנו קצת יין...

באפשרותכם לזכות את הרבים ללא כל תמצי!
אם אירע אתכם או מכריכם סיפור מחזק שלחו אלינו בית 'אור השבת' רח' חזני 3314 נתניה וליציין עבור 'אור השבת' או במקסי: 08-9941870

אכפרה

סיפור לשבת

לגוד השבת

10

אמרי קודש בראי הפרשה

מוסר ואמרי קודש מוהר"ר שיהיה הקדוש

"ויאמר פרעה אל יוסף הלום ופותר אין אותו ואני שמעתי עליך לאמר תשמע הלום לפתר אותי: ואני יוסף את פרעה לאמר בלעדי אלוקים יענה את שלום פרעה"

(בראשית מא, טז-טז)

כשמתבוננים בהנהגותיו המופלאות של יוסף הצדיק, עומדים אנו נפעמים מעוצמת רוחו בדביקות העצומה בקב"ה, על אף שהיה נתון במצב נורא ואיום, בארץ זרה ונכריה, בודד הושם בבור על לא עוול בכפיו. וכו'.

והנה עתה נתנת בפניו הזדמנות מיוחדת במינה, לצאת מכל המצב הזה ולטהר את שמו, ולהתרומם מהמצב בו היה נתון. ע"י שהוא נקרא אל המלך, והמלך בעצמו פונה אליו "ואני שמעתי עליך..." וכו'. יכל יוסף הצדיק קצת באותו רגע גורלי לנצל זאת להראות מול כל אותם עיניים הנשאות אליו לראות איך יפול דבר, יכול הוא להראות מולם קצת מעוצם חכמתו אשר חנן אותו השי"ת.

אבל יוסף הצדיק לא מתבלבל מהרגע הגדול בו הוא נתון מול מלך מצרים מול כל השרים והוא רואה מולו רק את בורא עולם!

ותיכף מגיב לפרעה "בלעדי אלוקים יענה את שלום פרעה!"- אין החכמה משלי, אלא אלוקים יתן עניה בפי לשלום פרעה (רש"י), מסיר מעצמו כל סממן של כבוד לעצמו, ואת הכל הוא זוקף למלך מלכי המלכים הקב"ה.

ולעומד מן הצד ברגע כה גורלי נראה, שהנה יוסף עתה מפספס את ההזדמנות האדירה שהוצבה בפניו...

אבל בדיוק ההיפך, מאותו רגע יוסף הצדיק עולה לגדולה עצומה, ולא רק שפרעה לא בז לתשובתו של יוסף, אלא כביכול מחזק את דבריו ואומר לו: "ויאמר פרעה אל יוסף אחרי הודיע אלוקים אותך את כל זאת אין נבון וחכם כמוך!"

פרעה! הכופר הגדול, מוציא בפיו "אחרי הודיע אלוקים אותך..." עד כדי כך השפיעה דביקותו העצומה של יוסף הצדיק אפילו על פרעה.

ומפליא לראות איך שבאותו מטבע לשון שהשתמש יוסף הצדיק והסיר מעליו הכל, ואת הכל זקף לבורא עולם, באותו מטבע לשון קיבל הוא עצמו את כל מלכות מצרים, שכן יוסף השיב לפרעה "בלעדי אלוקים יענה את שלום פרעה".

וכך בלשון הזאת מתבשר יוסף הצדיק מפי פרעה- "ויאמר פרעה אל יוסף אני פרעה ובלעדיך לא ירים איש את ידו ואת רגלו בכל ארץ מצרים"

סיפור שמתעיר את הציבור החרדי!

המקווה שהוקם בניסים

המשאיות, המשאבה וגם המשטרה ועזבו את המקום...

"התושבים החסידים באזור, הסתכלו זה על זה, וקיבלו החלטה נחושה להפר את עצת הזוממים לסגור את המקווה ויהי מה!

"יש לנו עוד שעותיים עד שהמלט מתחיל להתייבש", אמר אחד האנשים לחברי, אח"כ זה סיפור אבוד. ואז ראיתי מחזה מרהיב, בתוך זמן קצר הגיעה קבוצה גדולה של מתנדבים, הם הצליחו להביא דליים, מריצות וכל הציוד הנדרש, ובמשך שעות ארוכות מילאו מים, הרטיבו ועמלו לשאוב את המלט הרטוב מהמקום, עוד דלי ועוד דלי, מילאו מריצות ורוקנו את התכולה הנוזלית בקצה הרחוב לשטח לא בנוי, ושוב מילאו דליים ומריצות ועבדו כך כשהם מתלכלכים וכשמלט שיש בו גם חומרים כימיים חריפים מתחיל לצרוב להם בידיים וברגליים שהיו שקועות במלט עד הארכובות.

"אחרי שעות שפינו את המלט הנוזלי, הם הביאו צינורות של כיבוי אש, ושטפו את המקום בצורה יסודית כדי שלא יישארו שאריות של מלט. וראה זה פלא, הפקחים מצדם הפסיקו להגיע. הם ראו את מסירות הנפש של התושבים לעניין, והבינו שאכן הקולר תלוי בצווארה של העירייה, כשהתושבים זקוקים נואשות למבנה של מקווה ובמקום לתת להם את המגיע להם, העירייה מעכבת את הבנייה עוד ועוד. מסירות הנפש הזאת אכן פעלה את פעולתה, ועד עצם היום הזה פועל שם מקווה בצורה מסודרת וחוקית, להרבות טהרה בישראל.

"בדרך מעניינת מאוד יצא לי להיות עד לחלק מההתרחשויות הללו וללוות את הסיפור, ואני זוכר שהמסירות נפש של החסידים שם תפסה אותי מאוד חזק. אנשים שמוכנים לעשות הכל, הם לא מסתכלים על הנזק הכספי, לא מסתכלים על הכוונות שנגרמו בידיהם וברגליהם, הם היו חדורי מטרה והשיגו את מה שרצו להשיג. "זה לימד אותי הרבה. כשאתה רוצה להשיג משהו, לך על זה! על תחכה!! אם תמתין שעותיים המלט יתחיל להתייבש ותאחר את הרכבת. מאז אני מוצא את עצמי מדי פעם אומר לעצמי "רק שלא יתייבש המלט". האנשים שסביבי לא תמיד מבינים איך קשור מלט לקביעת חברות או פתיחת שיעור חדש, אבל מי שמכיר את הסיפור מבין על מה אני מדבר. "צריכים להכות בברזל בעודו חם", וגם "צריכים לרוקן את המלט לפני שיתייבש..."

הסיפור הבא פורסם על ידי ארגון 'דרש' ויש בו כדי לחזק את הרבים בקיום המצוות בשמחה ובאמונה, וכמובן בכוונת הלב ובהשתפכות הנפש.

וכך מתגלגל לו הסיפור לפרטי פרטים, כפי שפירסם בעל המעשה בעצמו:

כשביקשנו מהרב יהושע לייבזון לשתף אותנו במקרה שגרם לו להתפעל והשפיע עליו, הוא לא היסס ובחר במקרה שהתחולל לפני כעשרים שנה, ושבסייעתא דשמיא יצא לו להיות עד לו...

"ההתיישבות החרדית בבית שמש עוד היתה אז בשנים הראשונות שלה", הוא מספר, "העירייה בבית שמש, באותם ימים נשלטה על ידי אנשים שלא מאוד אהבו את הציבור החרדי ולא מאוד רצו לתת לו להתבסס בעיר, בלשון המעטה. בהתאם לכך, כל היחס לתשתיות בנושאי הדת היה די רופף. "באחת השכונות החרדיות בבית שמש היה מחסור במקוואות. התושבים פנו לעירייה וביקשו היתרים לבנות מקוואות נוספים, אבל התהליכים התקדמו בעצלתיים,

ובאחד מבתי הכנסת החליטו לעשות מעשה והקימו מקווה בלי להמתין לאישורים, בתקווה שלאחר מכן יוכלו להוציא היתר ולהכשיר את הבנייה בדיעבד.

"לרוע מזלם, היה שם איזה שכן שבטעות נפל לשכונה הזאת ולא התאים לצביון שלה, (וכמובן עזב אח"כ את השכונה) וכשהוא ראה שבונים מקווה בלי היתרים הוא 'לבש קנאה' לחוק ולסדר הטוב, ופנה לעירייה בהלשנה.

"באו פקחי העירייה, הטילו קנסות והוציאו צו סגירה, אבל הנהלת בית הכנסת לא שעתה לצו והמקווה נשאר פעיל. שוב הזמין השכן את הפקחים ואלו הלחימו את הדלת וסגרו את המקווה, אבל התושבים הביאו דיסק ופרצו את הדלת, וכך התחיל תהליך של 'חתול ועכבר', בין התושבים ובין העירייה, עד שחרה אפו של מישוהו בעירייה, והוא החליט לעשות לזה סוף.

"ביום בהיר הגיע כח של משטרה למקום, ואתו משאבת בטון וארבע משאיות מלט. פועלים כיוונו את צינור המשאבה אל תוך המקווה, והמשאיות החלו לשפוך את תכולתן אל המשאבה שבתורה העבירה את המלט הישר לכל חדרי המקווה והבורות שהם רוקנו קודם לכן ממים.

"הכל התמלא במלט עד גדותיו, והמלט נשפך החוצה והציף את רצפת המבנה המאולתר מצד לצד בגובה של כמה עשרות סנטימטרים. "לאחר שסיימו את המלאכה, פנו הפועלים,

"התושבים החסידים באזור, הסתכלו זה על זה, וקיבלו החלטה נחושה להפר את עצת הזוממים

שאלות חידושים וצימוקים

נפלאות מתורתך

הרב צבי וינגרט

10

חידושים

סיפורים אחזקים

אור השבת

האדמו"ר רבי זאב וולף מזיטומיר נתקע פעם בימי החנוכה באמצע הדרך יחד עם כמה חסידים שנסעו עמו. הנסיעה התארכה מעבר לצפוי והם ראו שלא יספיקו להגיע למחוז חפצם הלילה, ויצטרכו ללון אצל אחד הכפרים הסמוכים. הלכו ופנו אל אחד הכפרים לחפש מקום ללון שבו יוכל הרבי להדליק את הנרות. ולשמחתם מצאו כפרי אחד שהסכים להכניסם. "אולי יש לך חנוכיה עבורי לצורך הדלקת נרות?" שאל הרבי. "אחפש", ענה הכפרי, "אולי במחסן העצים אמצא חנוכיה. חיפש ומצא, והביא לרבי חנוכיה שהיתה מפויחת כולה, דביקה משמן, ומכוסה אבק ולכלוך. לקח הרבי את החנוכיה בשמחה ובהתרגשות, הפשיל את שרוליו, ובעצמו התחיל לנקותה ולצחצחה. חסידים שהיו שם סיפרו, שהרבי ניקה את החנוכיה בכל כוחו ובהתרגשות של קדושה, עד שזיעה רבה ירדה ממנו ופניו האדימו מרוב מאמץ בניקוי החנוכיה והכנתה להדלקה.

בתקופת חנוכה, נוכח המקובל הצדיק רבי חיים שאלו דווקא הכהן זצוק"ל ביישיבת "פורת יוסף". בעוברו ליד חדרו של ראש הישיבה - הגאון רבי עזרא עטייה - שמע את ראש הישיבה הדגול מדבר אל אחד התלמידים, בקול מבקש ומתחנן, מעומק ליבו: "גרש נא את היצר הרע מלבך. עזוב את ההבלים והקשב נא לרבך. ראה, הן בדרך זו תגדל בתורה, ומי יודע? יבוא יום ויקראו לך "רבי", וכבוד רב תנחל..." כה דיבר הרב אל התלמיד הפוחז בדברים המושכים את הלב. הרב דווקא התרגש מאוד לשמע התוכחה הנרגשת, והביע לאחר מכן את התפעלותו בפני ראש הישיבה. אמר לו ראש הישיבה: "הרי אם יעזוב התלמיד הזה את כתלי הישיבה - עלול הוא לצאת חס ושולום לתרבות רעה, והוא וכל צאצאיו יאבדו. אך אם יצל ממלכודת היצר הרע, וישאר ביישיבה, אזי יצא בן תורה, ונרו יאיר גם לבניו ולבני בניו אחריו, כי כל יהודי איננו נשמה אחת בלבד, אלא עולם מלא, ויש להתאמץ להצילו!"

נר חנוכה, "מצווה להניחו על פתח ביתו מבחוץ" כדי לפרסם את הנס ולהשריש את האמונה בלב כל אדם העובר בחוץ. מספרים על מעשה שהיה בזמן שרוסייה כבשה את רומניה. היתה קבוצה שנקראה "מברחי גבולות". בין קבוצה זו נמצא יהודי אחד צדיק וירא שמים. אנשי הקבוצה החליטו לברוח ולחצות את הגבול היה זה ליל רביעי של חנוכה. כאשר הגיעו ליער ביקש מהם ראש הקבוצה לא להשמיע שום קול פן ישמעו אותם חיילים רוסים אשר יקומו עליהם. ויהרגם. רעה אחזה את אנשי הקבוצה. היהודי הצדיק ביקש את רשותו של ראש הקבוצה להדליק נרות חנוכה ונתקל בסירוב מוחלט. כאשר הגיעו אנשי הקבוצה לאיזו חורבה הם נכנסו שם לנוח מעמל הדרך. היהודי, ניצל שעת כושר זו הניח באיזו פינה ארבעה נרות והדליק אותם. לאחר כמה שניות התקרב אליהם חייל רוסי אשר פקד עליהם "להרים את הידיים". אז הבינו כולם שעומדים הם לפני מיתה משונה והכל בגלל הדלקת הנרות... לאחר כמה דקות אמר החייל להוריד חזרה את הידיים וציווה לחלק לכולם שתיה חריפה כדי שיתחמקו. לפרעה פליטה ותדהמתם אמר להם החייל "יש מאחורי קבוצת חיילים שעקבו אחריכם וחשבו לחסל אתכם, אבל ברגע שראיתם שיהודי זה הדליק את נרות החנוכה, אחזתני אז רעדה והתרגשות כי נזכרתי לפני עשרים וחמש שנה כאשר אבי הדליק את החנוכיה ונתמלאתי רחמים עליכם... הרי לנו את גודל מעלת נר חנוכה, עשרים וחמש שנה חייל יהודי קומוניסט, ובכל זאת, נר חנוכה "חימם" את לבו ונזכר מבית אבא. וזו הסיבה אשר ציוו אותנו רבותינו להדליק נר חנוכה על פתח ביתנו מבחוץ כדי לחמם ולהאיר את לבו של כל יהודי ויהודי ולחזקו באמונה.

האם אפשר לראות בחלום בהמה או היה שמתו? (מא,א-ב) ויהי מקץ שנתיים ימים ופרעה חולם והנה עומד על היאור, והנה מן היאור עולות שבע פרות יפות מראה ובריאות בשר ותרעינה באחו. בפסוק זה רואים שאדם יכול לחלום על בעלי חיים, וכן מבואר להדיא בברכות פ' הרואה, "כל מיני חיות יפין לחלום" ע"ש.

בספר חסידים (אות תתשל"א) מבואר שאפשר לראות בחלום רק חיות שחיים כעת, או דמות חיה, אבל אי אפשר לראות בחלום חיות שמתו, משא"כ באדם אפשר לראות גם אדם שהיה חי ומת.

וז"ל שם: "לפי שנגשמת האדם המדברת אינה מתה, לפיכך יחלום החי מן המת, אבל הבהמה שמתה אין לה נשמת החכמה, לפיכך לא יחלום אדם מבהמה שמתה או נשחתה".

והביא כן בספר הברית (מאמר י"ז פרק יג) וז"ל: שמעולם לא יראה אדם בחלום שום בעל חי שכבר מת, כלומר בעל חי שהכיר אותה וידעה בחיים ומתה, כמו אם מת לו סוסו או פרתו לא יראה עוד דמותה בחלום, אף שרואה אדם לפעמים סתם בהמה חיה ועוף מתה בחלום, מפני שאינו אלא מדמה והוא רואה זה כמו שהוא רואה האבן והאילן שלא היה בהם רוח חיים מעולם, אבל הוא רואה בחלום אדם שכבר מת אשר הכיר אותו בהיותו בחיים, כמו אביו או אמו בנו או בתו, והסיבה לזה מפני שרוח הבהמה מתבטלת מן המציאות בעת פרידתה מן הגוף, ונפש האדם היא נצחית וחי לעולם, וכ' על זה שם: "ואם כן הוא זה מופת טבעי על השארת הנפש".

איך פרעה חלם בליל ראש השנה על מה שיקרה במהלך השנה הרי הדין הוא ביום?

(מא,ה-ה) וישיג ויחלם וכו' ויהי בלבך ותפעם רוחו. הרגאטשובר זצ"ל בצפת פענה (מא,י) הקשה דאיתא בראש השנה (יא). שבראש השנה יוסף יצא מבית האסורים, נמצא שפרעה חלם בליל ראש השנה. וצ"ע איך פרעה חלם על מצבו ועל מצב תבואת המדינה, הרי הדין על זה הוא ביום ר"ה, ולא בלילה ואיך חלם ע"ז בלילה.

ותירץ שיש ב' דינים, דין על ישראל, ודין על הגויים והטבע, הדין על עם ישראל תלוי בקידוש החדש והלכך הוא ביום, אולם הגויים וכל הטבע דינם בלילה. וכמו שמבואר בחז"ל (כריתות ו.י) שבליל ראש השנה אוכלים סימנים, והוא משום שיהא סימן טוב לטבע העולם שנידון בלילה. נמצא שפרעה שדינו כבן נח ומצב תבואת המדינה שהיא בטבע העולם, דינם בלילה, וע"ז חלם פרעה.

מה המקור שיש "להכביל בין חיים לחיים" כשמוזכר אדם מת?

(מא,י) פרעה קצף על עבדיו ויתן אותי במשמר בית שר הטבחים אותי ואת שר האופים.

ב"מושב זקנים" לבעלי התוספות, הקשו מדוע שר המשקים לא אמר ביחד "ויתן אותנו במשמר", ומדוע חילק בינו לבין שר האופים, הלא את שניהם ביחד שמו בבית האסורים במשמר,

וכ' שם: "מפני שצריך להפריד בינו ובין שר האופים שתלו, וכך הוא עד היום כשאדם מזכיר אדם שהלך לעולמו אומר - וחיים לנו שבק".

ההגרלה הגדולה

לקראת יום היארצייט לגה"צ רבי משה אלפסי זצ"ל הנכם מוזמנים ליטול סדר לימוד מיוחד במשנה לעילוי נשמתו בין המשתתפים יוגרל:

- זוכים נוספים:
- כרטיסספר (6 זוכים) נגן MP3 כשר (2 זוכים)
- ספר 'אוצר פלאות התורה' (2 זוכים) ספר 'אור השבת' (2 זוכים)

כללי המיזם: ניתן להרשם דרך האפשרויות המפורסמות במדור 'אור התורה' כל הפרטים בקו אור התורה

שלוחה 5 077-410-3900

זמני הלימוד מפרשה זו מקץ ועד פרשת ויגש כולל. כל פרק משניות אחד מוכה בכרטיס אחד ניתן לרשם בשוה"ה 5 עד עשרה בטבת. ולומר בפה לעילוי נשמת רבי משה בן עשה זצ"ל

בדחיפות!

זיכוי הרבים הגדול בעולם בידיים שלכם!

לצורך הוצאה לפועל של פרויקט תורני וזיכוי הרבים נידק משניות אלפי משפחות זקוק תרומה עבור רכישת מחשב נייד ומדפסת ללא זה הפרויקט לא יכול להתקדם התורמים יוכלו להקדיש את שגם בראש הפרויקט!

052-7175443

אזור חזקיה

לע"נ רבי חזקיה זרובבלי בן נוריאל זאסתר, זמאיר בן אליהו זמיכל ז"ל

ז"ל ע"י כולל ערב וגמ"ח "דרכי חזקיה" ע"ש רבי חזקיה זרובבלי בן נוריאל זאסתר זצ"ל
 ת.ד. 5711 י-ם לפרטים ותרומות: 050-4120812

העלון לעילוי נשמת
 זהבה בת רחל ורחל בת שמחה

644

אנו זקוקים לעזרת הציבור

העלון נקלע לקשיים וחובות כבדים, על מנת שנוכל להמשיך לתחזק את העלון שעלותו כ-1,000 ש"ח בשבוע ומופץ 10,000 עותקים אנו זקוקים לתרומתכם. ניתן לקבל חסות על העלון, לע"ג, לרפ"ש או לזווג הגון. ניתן לפנות בטל': 050-4120-812

העלון לעילוי נשמת מורנו הרב שלום כהן זצוק"ל לע"נ מאיר זאב בן משה זצ"ל

סיפור לשבת קודש

כוחם של נרות החנוכה

שמונת ימי חנוכה מתחילים כ"ה בכסלו, ומדליקים נרות בכניסת הערב שלפניו וכך גם בכל שמונת הימים. ונאמר בתלמוד: מאי חנוכה? דתנו רבנן: "בכ"ה בכסלו יומי דחנוכה תמוני אינון דלא למספד בהון ודלא להתענות בהון", שכשננסו יוונים להיכל, טמאו כל השמנים שבהיכל, וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחום, בדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן שהיה מונח בחותמו של כהן גדול, ולא היה בו להדליק אלא יום אחד - נעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים - לשנה אחרת קבעום ועשאו ימים טובים בהלל והודאה. (שבת כ"א). ונשאלת השאלה, מדוע "לשנה אחרת" קבעום בהלל והודאה - ולא קבעום מיד באותה שנה?

והשיבו המפרשים: לפי שכבר לא היתה נבואה קיימת, וחכמי הדור נתיירו לקבוע יום טוב לכל שנה, שמא לא יהא רישומו ניכר גם בשנה הבאה, אולם לשנה אחרת כשראו בנפשותם את אור הימים האלה שהוא מאיר בקרבם כמו בשנה שעברה - קבעום בהלל ובהודאה לדורות עולם.

נס הנצחון של החשמונאים לא נזכר בתלמוד, אלא רק הנס של פך השמן, מפני שרישומו של נס השמן נשאר לעד, כי נר מצוה ותורה אור - דהיינו שיעקר שמחת הנס הוא בשמחת קיום התורה והמצוות, וכמו שכותב הרמב"ם בתחילת הלכות חנוכה: "בבית שני כשמלכי יוון גזרו גזירות על ישראל ובטלו דתם ולא הניחו אותם לעסוק בתורה ובמצוות, עד שריחם עליהם הקב"ה וגברו בני חשמונאי וכו'".

הרי שהרמב"ם מתחיל את הנס במילים "ולא הניחו אותם לעסוק בתורה ובמצוות", ורק לאחר מכן כותב וגברו בית חשמונאי וכו', מפני שראש לכל הניסים הוא שזכו להפיר את עצתם, שזממו להשיח את התורה והמצוות, ולכן עיקר השמחה הוא בנס פח השמן.

חג החנוכה, חג הניסים וההודאה לה', אלא שרבים הם השואלים: "אמת, כי בתקופת אבותינו במצרים ובמדבר ראה כל עם ישראל את יד ה' והשגחתו באופן גלוי, כך שהניסים היו גלויים וברורים, מן יורד מהשמים, עמוד אש ועמוד ענן מלווה אותם, וכן בנס חנוכה ראו כולם את נס פך השמן הדולק שמונה ימים ואת ניצחון המכבים על חיילי היוונים הרבים, אך מדוע היום, בדורנו, דור התשפ"ג אנו לא רואים ניסים גלויים כמותם?..."

על כך עונה הרמב"ן הקדוש ואומר: "מן הניסים הגדולים והמפורסמים אדם מודה בניסים הנסתרים שהם יסוד התורה כולה" - ה' יתברך, מלך מלכי המלכים הראה לעם ישראל בתחילת יצירתו לעם את גודלו ואת כוחו בניסים גלויים, ומאז ועד היום הוא ממשיך להתנהג עימנו בניסים נסתרים, המוסתרים ונראים כטבע, "במקרה נפלה רקטה בשטח פתוח.... סוכל פיגוע ע"י השב"כ....", ואז ממשיך הרמב"ן במשפט מזעזע ואומר: "שאין לאדם חלק בתורת משה רבנו עד שנאמין שכל דברינו ומקרינו כולם ניסים, ואין בהם טבע ומנהגו של עולם". אין דבר אחד בחיים שלנו שהוא טבעי, אלא הכל הוא נס גמור שעושה ה' ומסתיר אותו בצורה טבעית, על מנת לנסותינו.

כתב האדמו"ר מסלונים זצ"ל: "בזמן הדלקת הנרות יכול כל יהודי ואף הפשוט ביותר לצאת מכל המיצרים, ומכל החולאים ומכל הדברים הקשים בחייו, והקב"ה יהפוך לו באותו רגע את הטבע לנס בקלות, וכל זאת ע"י התבוננות בנרות החנוכה בשעת הרצון בחצי שעה הראשונה".

מעשה נפלא הממחיש לנו עד כמה כוחם של נרות החנוכה

בקהילת לובלין נהוג לספר ימים ספורים לפני החג את המעשה שאירע אצל הצדיק הקדוש, החוזה מלובלין בימי החנוכה: נהוג היה בבית קודשו של החוזה מלובלין כי בסיום ההדלקה, היו נכנסים הציבור אל הצדיק ומבקשים שיעתיר בעדם בתפילה ובישועה בזכות הימים הקדושים והנעלים.

ערב אחד מימי החנוכה, נכנסו קבוצה של חסידים מאחת העיירות הסמוכות לצדיק, ובאו לפניו בתחנונים ובבקשה כי ישנו יהודי אחד בעירם המתנהג ברשעות, והינו מוסר ומלשין לשלטונות הגויים על כל הדברים שעושים היהודים שלא כרצונו, וכתוצאה מכך השלטון מעניש אותם ומייסר אותם בצרות ועונשים קשים.

"אנא מכבוד הצדיק, אם יוכל לפעול שאותו מלשין יענש חמורות מהשמים ויפסיק עם מעשיו", ביקשו פה אחד. ה'חוזה' הקדוש עצם את עיניו לכמה רגעים ואמר: "אני מצטער מאוד, אך אין בידי לומר עליו מילה בשמים, הואיל וברגעים אלו הוא מאיר וזורח בכל העולמות ונחשב הוא כצדיק גדול, ועל כן אין בי את היכולת לעשות בו מאומה". החסידים התפלאו עד למאוד ונדהמו, שהרי אותו יהודי הינו מלשין ורשע אשר אינו הולך בדרך ה'. עזבו החסידים את בית הצדיק ושוב לעירם באכזבה.

והנה, לאחר בירור קצר גילו כי בדיוק באותה שעה שעמדו אצל הצדיק וביקשו ממנו 'לטפל' ביהודי המלשין, היה אותו מלשין בעיצומה של הדלקת נרות החנוכה, ועל כך התכוון הצדיק שהוא מאיר וזורח בכל העולמות, לפי שבשעה שכל יהודי מדליק נרות חנוכה בעולם הזה, אורו מאיר וזורח בכל העולמות ונחשב הוא כצדיק גדול באותה שעה מגודל המצווה ומעלתה, אף אם הינו הפחות שבפחותיהם.

מעשה נפלא המלמד אותנו שע"י נרות חנוכה זוכים לניסים ונפלאות גם בימינו

היה זה במוצאי שבת האחרון, ליל נר חמישי של חנוכה. במועצה האיזורית 'חוף אשקלון', הנמצא באחד מיישובי עוטף עזה, יצאה משפחה אחת עם כל בני ביתה מיד עם צאת השבת מדירתם, אחר שעשו הבדלה, אל כיוון החצר החיצונית, והתכוונו לקראת הדלקת נרות החנוכה כמובא בהלכה.

הם הכינו את החנוכיה מול שער החצר הפונה לרשות הרבים והחלו בהדלקה. הם בירכו את הברכות בשמחה גדולה, שרו שירים מול החנוכיה ועמדו להתפלל לה' לנגד אור הנרות הקדושים שימשיך לעשות לנו ניסים ונפלאות בזמן הזה, כמו בימים ההם.

לאחר שסיימו את טכס ההדלקה והתפילות החלו להסתובב בחזרה לכיוון ביתם, אלא שלפתע אירע דבר ששינה את תוכניותיהם. באותו רגע נשמעה באוויר אזעקת 'צבע אדום' המורה על שיגור

רבי חיים עוזר אל ביתו של החייט המקומי וביקש ממנו אם יוכל לתקן לו את המעיל בהקדם האפשרי.

"אם יוכל הרב בבקשה להמתין עד שאדליק את נרות החנוכה, בכדי שאוכל לעשות מלאכה זו", ביקש החייט, שכן אסור לעשות מלאכה עד לאחר ההדלקה. ישב רבי חיים עוזר והביט בחייט.

פשט הלה את מעילו, התעטף בבגדי שבת המכובדים, והחל קורא לבני ביתו, ומברך בהתרגשות ובשמחה עצומה: "אשר קדשנו במצוותיו, וציונו להדליק נר של חנוכה".

התפעל כל כך רבי חיים מהדלקתו של החייט הפשוט ואמר: "כעת הנני מבין מדוע זכתה העיר הזו, קראקא, שהרבה גדולי עולם בתורה צמחו פה והאירו את העולם, שאם כך מהדרים בני העיר בהדלקת נרות השבת והחג, אין ספק מדוע יוצאים להם כאלה ילדים קדושים וצדיקים". נצל את הימים הקדושים האלו, בהדלקת הנרות להתפלל על ילדינו ועל משפחתנו ועל כל עם ישראל, שהרי זמן ההדלקה הוא עת רצון גדול מאוד ונזכה שהקב"ה יגאל אותנו מכל הצרות והיסורים, ויבנה לנו את בית המקדש.

(ויוצא עמו בששון)

ידוע מאמר רבותינו זכרונם לברכה (שבת כג, ב), שהזהיר

בהן זוכה לבנים תלמידי חכמים. וענין הזהירות הוא שיהא הכלי שמדליק בו נאה ונקי ושידליק בשמן זית זך, ובשבת ירבה בנרות, ומה טוב להדליק בעששית שבע פתילות, וכתבו משם הארי ז"ל, שהטבת הנרות צריכה להיות על ידי האיש וההדלקה על ידי האשה, ואם בכל המצוות ראוי לאדם להתחזק לקיים מצוה מן המבחר לעשות נחת רוח ליוצרו, על אחת כמה וכמה במצוות כאלו שבא בשכרו שכר טוב, כי יתן איש את כל הון ביתו באהבה לזכות את בניו לכתרה של תורה. ואני נוהג לומר קדם הדלקת נר חנוכה:

לשם יחוד קדשא בריך הוא, הריני מוכן ומזומן לקיים מצוות

הדלקת נר חנוכה, כמו שתיקנו לנו רבותינו זכרונם לברכה. ויהי רצון מלפניך ה' אלקינו ואלקי אבותנו שתעלה עלינו כאילו כווננו בכל הכוונות הראויות לכוון ויעלה לפניך מצוות הדלקת נר חנוכה שלנו עם מצוות הדלקת נר חנוכה של בניך היודעים והמכוונים בכל הכוונות הראויות לכוון. ובכח סגולת מצות הדלקת נר חנוכה תזכנו לנו ולזרענו לנר מצוה ותורה אור, ויאירו וישלמו רמ"ח איברי נפשנו ורוחנו ונשמתנו, ותבנה בית המקדש במהרה בימינו, ושם נדליק המנורה על ידי כהניך הקדושים. וכשם שעשית ניסים לאבותינו כן עתה הושיענו וקבצנו והצילנו מן הגוים, להודות לשמך, להשתבח בתהילתך, אם לא בזכות - ברחמים, וברחמיך הרבים תחפוץ בנו ותרצנו. ויהי נעם ה' עלינו וכו'.

(פלא יועץ)

רקטה מאזור עזה האמורה לנחות ולהתפוצץ בעוד שניות בודדות. שונה הוא שיגור רקטה אל אזור מרכז הארץ, משיגור רקטה אל אחד מישובי עוטף עזה - שבשיגור אל אזור המרכז, לוקח לטיל זמן של כמה

דקות מרגע יציאתו מעזה ועד לנחיתתו במרכז הארץ, כך שיש מספיק זמן לכל התושבים להיכנס אל מקום מוגן, כל זמן שנשמעת האזעקה.

אלא שבישובי עוטף עזה אין הדבר כן, אלא לוקח לטיל שניות בודדות מרגע יציאתו מעזה ועד לנחיתתו בשטח, כך שגם כאשר נשמעת האזעקה אין מספיק זמן ללכת למקום אחר, ועל כן יש לתפוס מחסה במקום בו נמצאים ולהתפלל שלא יארע דבר.

"מיד כששמענו את האזעקה", מספרים בני המשפחה, "היינו בגינה בחוץ בסיום ההדלקה ועל כן היינו קרובים מאוד לחדר הממ"ד שהיה סמוך לגינה.

מיד רצנו אל חדר הממ"ד עם כל בני המשפחה, ולאחר שניות ספורות שמענו פיצוץ עז וכמעין רעידת אדמה קטנה ממש צמוד אלינו. מיד הבנו כי טיל הרקטה נפל ממש צמוד אלינו.

יצאנו מחדר הממ"ד וגילינו את הנס הגדול... הרקטה נחתה לא פחות ולא יותר - ישר אל תוך הבית שלנו, שבנס גלוי ועצום היה ריק מיושבים, וגרם הרס רב לכל הרהיטים ושאר הרכוש ואף נזק למכונות שהיתה צמודה לפתח הבית.

היה זה נס חנוכה של ממש, שהרי בזכות הדלקת נרות חנוכה שקיימנו באותו רגע בחצה, אף אחד מאיתנו לא היה בבית והספקנו לרוץ לממ"ד, וכך זכינו להינצל ונשארנו בריאים ושלמים ב"ה.

אם רק היינו נמצאים בבית באותו זמן, וודאי שלא היינו מספיקים לרוץ לחדר הממ"ד, ומי יודע איזה אסון נורא היה יכול להתרחש... אנו מודים לה' בלי הפסקה על הנס הגלוי שעשה למשפחתנו בזמן הזה, כפי שעשה לאבותינו בימים ההם".

אין 'מקרה', ואין 'מזל' - אלא הכל מכוון משמים בנס גלוי ובהשגחה מדוייקת ופרטית מאבא שבשמים שעוקב ושומר על כל יהודי, ועושה עימו נסים גלויים ללא הרף, וכל שעלינו לעשות הוא רק להודות לו עוד ועוד בלי סוף.

מעשה נפלא אודות הדלקת נרות חנוכה של חיים החייט של העיר

מספרים, כי באחד מימי החנוכה, נקלע הגאון הגדול רבי חיים עוזר צוק"ל, אל העיר קראקוב. והנה, בשעת הדלקת הנרות, נתקע מעילו של הרב במסמר שהיה תקוע בקיר וקרע את מעילו בצורה קשה. מיד מיהר

אנו פונים לציבור הקוראים היקר, אנא תנו לנו כח ויכולת להמשיך החזקת הכולל, הגמ"ח והעלון 'דרכי חזקיה', אנו משתדלים שההכנסות יהיו קודש למטרות הללו ואין לנו הוצאות מזכירות, ניקיון וכדו'. **תבורכו מפי עליון!**

לרפואה שלימה:
מיכל בת שמחה, משה בן רוזה, אלעזר בן משה, שולמית בת שושנה, יעקב בן מיכל, תמר בת שרה, אילה בת מרים, יעל בת דבורה,

לעילוי נשמת: **זוהר עליזה עיישה בת אסתר, אליהו בן גוהר, רחמים בן חנום בשי, עמנואל בן אירן,** מרדכי בן רבקה, שבתאי יששכר בן דב, דבורה בת צבי, רחל בת זולכיה, רותם בן סליה, חנה בת נושא, מרים בת יוכבד, צפורה בת אסתר, ככב בת גוהר.

אנא התפללו על זוגות שלא זכו להפקד בזרע של קיימא!
 יחזקאל בן מהין ורעייתו כרְבָמִיט בת שרה, מנשה בן טוביה ורעייתו, הרצל בן כתון ורעייתו, ששון בן רעיה, יחזק בן תמר ורעייתו, דוד בן חנה ושושנה בת אסתר, ירון מנשה בן פיניה ורעייתו. ענבל ג'מילה בת מרגלית לבנים זכרים, דניאל בן מהין ורעייתו, יוסף חיים בן שרה ורעייתו.

נא להתפלל לרפואת פנחס בן שמחה

הצלחת: שמואל בן דונה, מרגלית בת ג'מילה

נא להתפלל לזווג הגון:
 איתמר בן יהודית, חיים בן זוהרה, אילה בת שולמית, תמר בת יהודית, יוסף עובדיה בן משה, מרים אסתר בת רחל, שרה בת לאה, משה בן רשל, רבקה בת רחל

העלון להצלחה בכל העניינים, לפרנסה ברווח ולזווג הגון ליוסף בן שולה

שדכנית (לבחורים מגיל 30+): א-ה 21:00 - 22:30
טל: 036766049
שידוכי "חסדי חיי שרה" בימים ג', ד' ה' בשעה 9:00 - 10:00 **058-3297225**
 ניתן לפרסם ספרים בתוכנת אוצר החכמה ועוד
 c9595@okmail.co.il

מוהל מוסמך לשם שמים (בחינם) בהמלצת הגר"ש מחפוד שליט"א 0559260027. מוהל מוסמך לשם שמים, תלמידו של הרב אורן: 0583207037. אברך מוהל מוסמך לשם שמים 0527646963.

בס"ד
בזמן 005 תשס"ב

התורה והמצוות
4:10
התורה והמצוות
5:21
התורה והמצוות
5:53

פרשת מקץ

תשועת ה' כהרף עין

וישלח פרעה ויקרא את יוסף ויריצהו מן הבור ויגלח ויחלף שמלתיו ויבא אל פרעה ויוסף שוהה שתיים עשרה שנה בבית האסורים, יוסף אינו יודע מתי הוא יצא משם אם בכלל יצא משם, אולם כשהגיע רגע ההצלה אזי נעשית היא בבהלה - ויריצהו מן הבור, כיון שהגיע הדקה של ישועתו של יוסף לא המתין הקדוש ברוך הוא אפילו רגע אחד.

נתבונן לרגע ביוסף הצדיק, יוסף הצדיק בבור המצרי ענוש בלי קצבה למאסרו באופן טבעי אין לו סיכוי לצאת משם כל חייו וכמגיע הזמן ליוסף לצאת [יוסף היה עשר שנים שנה כנגד עשר טיפות ושנתיים כנגד זה שהשתדל ואמר לשר המשקים כי אם זכרתני והזכרתני על שני המילים זכרתני והזכרתני כל מילה שלמה בבור כל זה משום מדרגתו הגבוהה של יוסף] מיד שמגיע זמנו לצאת הקב"ה מסבב שפרעה יחלום חלום ואזי לא רק שיוסף יוצא מן הבור אלא מגיע לשיא הכבוד להיות מושל על כל ארץ מצרים.

ועל זה נאמר ויהי מקץ היינו מקץ שהגיע הקץ הזמן שיוסף צריך לצאת מהבור מיד פרעה חולם חלום כל חלמו של פרעה הוא כדי להוציא את יוסף מן הבור ולזכות למלוכה

כתב בספר תפארת ישראל כמה חיזוק יש לאדם ללמוד מכך, הרי אדם שרואה שישועתו מתמהמתת, ובפרט כשאנו רואה סיכוי ודרך להצלתו - מתייאש, כיון שחושב מסתמא גם מהשמים התייאשו כביכול מלהושיעני, כאן למדנו שהקדוש ברוך הוא עושה ומכין - בתהליכים מקדמים משלו - את ישועת האדם, ומצדו יתברך שרואה את ההתקדמות כביכול שמח במעשה ידיו, אולם האדם שאינו רואה את התהליכים כמו עיניו קץ בחייו בחשבו שחייו עוברים בתוהו ללא תכלית, הרי בודאי שכל רגע ורגע שהיה יוסף שוהה בבור לא לחנם, מהלך מסתורי של תיקון נצרך היה בכל רגע ורגע, וזהו שהקפיד הקדוש ברוך הוא על יעקב אבינו על שאמר (מג, ו) "למה הרעתם לי להגיד לאיש העוד לכם אחי", ומובא במדרש מעולם לא אמר יעקב אבינו דבר לבטלה אלא כאן, לפי שאומר לו הקדוש ברוך הוא אני עמל וטורח כביכול להמליך את בני למלך ואתה אומר "למה הרעתם לי".

טבע בני האדם - חסרי מרגוע ושלוה - לרצות לראות מהר את תוצאות ישועתם, ועיכוב פורקנס עליהם לנטל ולמשא, זהו מפתת שמוגבלים אנו בזמן ובמקום ורוצים את ישועתנו בזמן שבהרנו לנו ובמקום שרצינו בו.

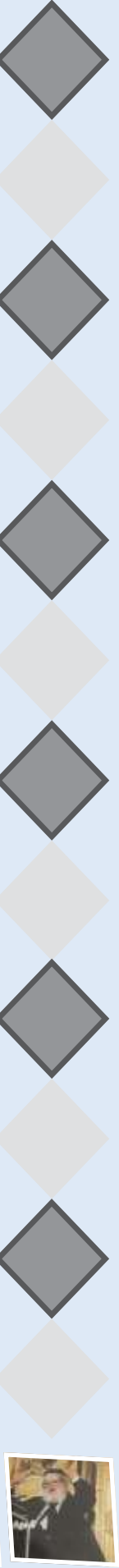
ועוד עלינו לדעת, הקדוש ברוך הוא למעלה מהזמן ולמעלה מהמקום, וממילא מבחינתו כביכול אין כאן שום עיכוב, כך צריך להיות, ואם יהיה אחרת יהיה גרוע מעכשיו, וזו חובתנו להאמין - פשוט לסמוך על הנהגתו יתברך ולהאמין שאין מציאות כזו "עיכוב", ועל זה אמרו: "ככל עכבה לטובה", אין עכבה שהיא רעה, וכמו שהיה אומר החפץ חיים זכר צדיק וקדוש לברכה, אם אחרת לאוטובוס והפסדת אותו, אל תאמר הפסדתי את האוטובוס כי איחרתי, אלא תאמר שאכן הקדמתי לבוא לאוטובוס הבא, אין דבר כזה התעכבתי, הפסדתי, כל עכבה נצרכת ולטובה היא, ולא הפסדת כלום. הקדוש ברוך הוא עושה תהליכים המקדמים בכל רגע ורגע את ישועתך אלא שלנו לא נראית הישועה רק לבסוף.

והדברים אמורים בכל תחומי החיים, למשל, יש כאלה הרוצים להינשא, וקצרה רוחם בעמל עיכובם, מלראות עצמם רווקים ללא אישה ומאסה נפשם בחייהם, וכן זוגות שלא זכו עדין להיפקד, או עמל פרנסה וכדומה.

כתב פלא יועץ ערך תשועה, אחת מן השאלות ששואלים ליום הדין הוא צפית לישועה (משלי רבתי פ"י). ולא על הישועה מן הגלות בלבד הוא שצריך להיות יושב ומצפה, אלא על כל צרה שלא תבוא יבטח בשם ה' וישען באלהיו שיצילו מצרתו, והבוטח בה' באמת, כמו שכתבנו לעיל בערך הבטחה, חסד ה' יסבבנהו. וכבר כתבו משם האר"י שבאמרו בכל יום בתפלת שמונה עשרה כי לישועתך קוינו כל היום, הן בכלל יכון על הצרה שעומד בה באותו יום שהוא מצפה לתשועת ה', ויש בזה תועלת נפלא.

יש להאמין ולדעת - זמן ועת לכל חפץ, וכשלא הגיע הזמן לא יועילו כל ההשתדלויות, מלבד הפצרה בתפלה ומעשים טובים, וכשיגיע הזמן לא יועילו כל המניעות מלמנוע את הישועה.

וענין זה שמגיע הזמן נושעים במדרש רבה פ' וישב פרשה פח אות ו' וז"ל מי היה מחכה לאברהם ושרה זקנים שיוולד להם בן. מי היה מחכה ליעקב שעבר במקלו את הירדן, שיתעשר. מי מחכה ליוסף שעברו עליו כל הצרות האלה, שיהיה מלך. מי מחכה למשה שהושלך ליאור, שיהיה כמו שנהיה. מי מחכה לרות שהיתה גיורת, שתהיה חוזרת למלכות ישראל.

מי מחכה לדוד (ר"ל שהיה נרדף גדול), שיהיה מלך עד סוף כל הדורות. מי מחכה ליהויכין, שיצא מבית האסורים.

מי מחכה לחנניה מישראל ועזריה, שיצאו מתוך האש. מי מחכה לישראל בימי המן, שיצילם הקב"ה.

מי מחכה לגליות, שיהיו לשם ולתהלה. מי מחכה לסוכת דוד הנופלת, שיקימה הקב"ה שנאמר ביום ההוא אקים את סכת דודו הנופלת עכ"ל המדרש.

צריך תמיד לבטוח בהשם יתברך שלבסוף הכל יבא על כמו מקומו לשלום כמו שקרה עם, אברהם, שרה, יעקב, יוסף, משה רות, דוד, יהויכין, חנניה מישראל ועזריה, ישראל בימי המן, קיבוץ גליות כהיום קוה אל ה' ובטח בו כי תשועת ה' כהרף עין תשועת ה' כהרף עין בזמן אנטיוכוס! (לקוח חלק מ"שובה ישראל מהרה"ג לוגסי שליט"א)

בספר ימי החנוכה בהלכה ובאגדה מביא, **מסופר אנטיוכוס גוזר** הגזרות הקב"ה מודד עם אנטיוכוס מידה כנגד מידה על גאוותו והתנשאותו, והראה לו כי הוא אפס מאופס. מיתה משונה, מלאת ביזיונות וחרפה, מת אנטיוכוס: בעודו רוכב על מרכבתו, והנה התנגשו סוסיו עם פיל גדול. נבעתו הסוסים, קפצו והפכו את מרכבת המלכות. אנטיוכוס שהיה שמן ועב בשר - נפל בחבטה ארצה ושבר את עצמותיו. אך לא די בכך, הוסיף ה' מכה על מכתו, ונבאש כל בשרו כריח בשר החלל, המושלך על פני השדה ביום קיץ לוהט. נשאו אותו עבדיו על שכמם כי לא יכל לרכוב, אך לא יכלו לשאת את הריח הנורא, והשליכו אותו ארצה. כאשר ראה אנטיוכוס כי כלתה אליו הרעה מאת ה', נכנע ליבו ואמר: "צדיק הוא ה', המשפיל גבוהים, אשר השפילני והכניעני היום הזה", הוא אף נדר ואמר: "אם ירפאני ה' מחולי זה, אבוא אל ירושלים ואמלאה בכסף וזהב, ואתן לה כל אוצרות אבותי הקדמונים, ואמול את בשר ערלתי, ולאך לי אל כל מלכות הארץ, אכריז ואומר: "אין כה' אלוקי ישראל בכל העולם!". אך ה' לא שמע אל דיבוריו, כי לא היה לבבו האכזר שלם עם ה' באמת. ובכל ארץ וארץ שאילה הגיע אנטיוכוס לבקש רפואה למכתו, היה נקרע בשרו מעל עצמותיו ונופל בארץ, עד אשר לא נשאר בשר בעצמותיו. ולקץ ימים נפלו מעיו ארצה, והוא מת בבושה ובכלימה בארץ נוכריה. כן יאבדו כל אויביך ה'.

תפל ירושלים שנית ביד האויב! אנטיוכוס - כבר מת, ירושלים - כבר מטהרת, רדיפת הדת - כבר נהדפה. ועדין אין האימפריה היוונית מוכנה להשלים עם עצמאותה המדינית והדתית של יהודה!

לאחר תקופה מסוימת של רוגע, הסיתו המתיוונים את ליזיאש, והפצירו בו שיבוא להילחם שוב ביהודה. ליזיאש - נענה ל"אתגר", והפעם - כבר לא רצה לקחת שום "ציאנס", את מיטב המשאבים שעמדו לרשותו, גייס למלחמה זו. הפעם - הוא הוציא לדרך את "מכונת הקרב" העוצמתית, המשוכללת והחדשה ביותר של האימפריה היוונית. במרכז המערכה צעדו פילי קרב ענקיים. כל פיל - הרי הוא כמבצר קהלך - על גביו צריח ענק, ובו אשנבים צרים שמהם אפשר לירות חיצים למרחקים ולשלוט על כל הסביבה. כל פיל הוקף באף חיילים ממושגים, לבושי שריון, וסביבם חמש מאות פרשים! והיו עשרות פילים שכאלו!

בנוסף לכך, בחזית המערכה הוצבה שורה של מרכבות, המניעות וגלגלים ענקיים, שבהם תקועים כעין להבי חרבות. "מכונת קצירה" אכזרית זו, היתה קוצרת בדרכה כל מי שמעו להתקרב אליה. מפלצת המלחמה הזו, על כל רבבות חייליה, אלפי פרשיה ועשרות פיליה - החלה להתקרב אל העיר המבוצרת "בית צור" השוכנת מדרום לירושלים.

מצבו של צבא יהודה היה קשה, בחירוף נפש נלחמו כדי להדוף את האויב. אלעזר החורני, אחיו של יהודה, ניסה להציל את המערכה על ידי מעשה נועז: מבין כל הפילים, הוא הבחין בפיל אחד גדול במיוחד, בעל צריח גבוה ומפואר מכולם. הוא היה בטוח שזהו פילו של ליזיאש. סבר, שאם יצליח לפגוע בו ולהורגו, יוכרע הקרב לטובת היהודים. באומץ ובחירוף נפש פילס לו אלעזר דרך, קצר בהרבו על ימין ועל שמאל, והצליח להגיע אל הפיל. נכנס אל מתחת לבטנו, ונעץ את חרבו עמוק אל תוך ליבו של הפיל. הפיל כרע תחתיו ומת, כשהוא קובר תחתיו את אלעזר.

למגינת הלב, לא היה זה פילו של ליזיאש - והקרב נמשך כרגיל. הצבא הסורי הצליח לכבוש את העיר בית צור, והמשיך להתקדם הלאה - עד לשערי ירושלים. מצור הוטל על ירושלים, והמצב בתוך העיר היה קשה. היה מחסור באוכל, ורוח האנשים נפלה בקרבם בראותם את הצבא הסורי הגדול המקיף אותם. לכולם היה ברור, שהבקעת תומות העיר ונפילתה של ירושלים שנית לידים הזדים, חלילה - הם רק ענין של זמן. והנה, כשהמצב כבר נראה נואש - הגיעה לפתע כרגע ישועת ה'!

ליזיאש שמע על התקוממות בארצו. יריבו ניסה לנצל את זמן העידרותו מן המדינה כדי לתפוס לידיו את השלטון. אשר על כן החליט ליזיאש, ברגע האחרון, להרפות מן המערכה על ירושלים, לכרות עמה ברית שלום, ולחזור לדמשק כדי להגן שם על שלטונו. ואכן ברית שלום נחתמה בין יהודה לבין ליזיאש, בהסכמו לראשונה למצבאותם הדתית והמדינית של היהודים. כך בוטלו אף כל גזירותיו של אנטיוכוס באופן רשמי.

רץ כצבי להדלקה - רבי יוסף פרידמאן זצ"ל סיפר לתלמידו, כי בצעירותו, כשהגיע הלילה הראשון של חנוכה לאחר תפילת ערבית, לא הצליח ללכת לביתו בנחת כהרגלו. ואף על פי שלא היה לכבודו לרוץ ברחוב, בכל זאת כל כך היה גדול חשקו להדליק נר חנוכה, עד שרץ במהירות רבה, כדי לזכות לקיים מצוה זו בהקדם...

התאמתו למצוות החנוכה- האדמו"ר רבי זאב וולף מויזטומר נתקע פעם בימי החנוכה באמצע הדרך יחד עם כמה חסידים שנסעו עמו. הנסיעה התארכה מעבר לצפוי והם ראו שלא יסיפיקו להגיע למחוז חפצם הלילה, ויצטרכו ללון אצל אחד הכפרים הסמוכים. הלכו ופנו אל אחד הכפרים לחפש מקום ללון שבו יוכל הרבי להדליק את הנרות. ולשמחתם מצאו כפרי אחד שהסכים להכניסם. "אולי יש לך חנוכה עבורי לצורך הדלקת נרות?" שאל הרבי. "אחפשי", ענה הכפרי, "אולי במחסן העצים אמצא חנוכה". חיפש ומצא, והביא לרבי חנוכה שהיתה מפויחת כולה, דביקה משמן, ומכוסה אבק ולכלוך. לקח הרבי את החנוכה בשמחה ובהתרגשות, הפשיל את שרוליו, ובעצמו התחיל לנקותה ולצפתה. חסידים שהיו שם סיפרו, שהרבי ניקה את החנוכה בכל כוחו ובהתרגשות של קדושה, עד שזיעה רבה ירדה ממנו ופניו האדמתי מרוב מאמץ בניקוי החנוכה והכנתה להדלקה.

על משמר החינוך הטהור: לפני כ- 130 שנה, בשנת תרל"ו, הגיע תרל"ו לבגדד יהודי בשם יעקב אוברמאיר. האיש נשלח על ידי ה"משכילים", להחדיר את ארס ההשכלה לעיר. הוא אף פרסם בעיתונות של אותה תקופה דברי נאצה נגד הגאון הקדוש רבי יוסף חיים - ה"בן איש חי" זצוק"ל. רבני העיר, ובראשם רבי עבדאללה סומך זצוק"ל, הכריזו חרם גמור נגדו. באותו שבוע הודיעו לאוברמאיר על פטירתה הפתאומית של אשתו. מיהר הגאון ובה לבקש את מחילת רבני העיר. החתים אותו ה"בן איש חי" כי ימשוך את ידיו מחינוך הילדים ויצא מבגדד, רק אז הורה להסיר ממנו את החרם. כך שמרו רבותינו על פך השמן הטהור - החינוך היהודי הטהור מדור דור!

"הנרות הללו קודש הם" - דורש היה הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל את הכתוב ו"לנרות הללו קודש הם" - רמז לבניו של אדם, שעליהם להיות קודש לתורה והעבודת ה'. "ואין לנו רשות להשתמש בהם" - אסרו לנו למנוע אותם מלימוד התורה כדי להשתמש בהם לצרכינו, ולשלוח אותם לעבודה בגיל מוקדם, כדי שיעזרו בפרנסת הבית. "אלא לראותם בלבד" - לראותם עוסקים בתורה ה', לגלות את הניצוץ הקדוש הטמון בהם ולהעלותו. נאים הם הדברים למי שאמנם, רבות היה עושה הרב צדקה זצ"ל למען ילדי ישראל, שיתחנכו בחינוך טהור ויגדלו לתורה וליראת שמים.

נרות חנוכה בשואה: בשואה הנוראה, חפצו צוררי ישראל ללכות את העם היהודי. אולם גם בחושך הנורא של גיא הצלמוות הגרמני, עלו ניצוצות של גבורה ומסירות נפש לקיום המצוות, האירו באור יקרות, והוכיחו את גבורתו וחוסנו הפנימי של עם ישראל, ששום צורר אינו יכול לו. וכך מספרים החסידים אודות הדלקת הנרות של הרבי הקדוש מצאנז' וחסידיו, במחנה העבודה "מיהרלדארף", חנוכה תש"ה: היהודים השבורים והרצוצים שם במחנה, לא ידעו באיזה יום בשבוע יחול בדיוק יום ראשון של חנוכה. לוח שנה עברי לא היה בידם, והם היו מנותקים מכל וכל. הלכו אפוא אל הרבי מצאנז' זי"ע, והוא התיישב מיד בצריפו עם גזיר פחדו בידו האחת, ששימש לו במקום עיפרון, ועם קרעי נייר של שק מלט פסח השנית, והתחיל לרשום עליהם מספרים ולחשב חשבונות של על הזיכרון, עד שחישב בבירור באיזה יום בשבוע יחול כ"ה בכסלו. בהתקרב ימי החנוכה, הזדמן לרבי לעבוד במחסן העצים של המחנה. הוא ניצל הזדמנות פז זו, שהתגלגלה לידיו משמים, ובסיועם של עוד כמה יהודים התקין בסתר מנורה של עץ.

אולם כיצד ישיגו שמן להדלקה? גם לזאת מצאו פתרון. מידי פעם היו היהודים מקבלים מרגרינה בקצה. כל פירור של מרגרינה הוא סם חיים, תוספת נחוצה של אנרגיה לגוף החשוש. אך בימי החנוכה - כל פירור של מרגרינה הוא סם חיים לנשמה, תוספת אדירה של אנרגיה לנפש היהודית, שכן ממנו אפשר להתין מעט שמן להדלקת נר חנוכה... ואכן יהודים רבים מן המחנה הפרישו במסירות נפש פירורי מרגרינה, ושמרו אותם עבור הדלקת הנרות. ופתילות חיים? איש קל נשלפו חוטים מבגדי המחנה הבלואים שעטפו את גופם, עבור התקנת הפתילות, לשם מצוה הדלקת נרות חנוכה.

כשהגיע ליל ראשון של חנוכה, זכו היהודים במחנה להדליק את נרות החנוכה כמצוותם. הרבי זי"ע העלה את השלהבות ברטט של קדושה... שמחה עצומה הציפה את הלבבות. ומספר הרבי: באחד הלילות הבאים, אחזה אש הנרות בצריף כולו, והתלקח שריפה גדולה. מיד באו הרשעים לחקור ולדרוש מה היה שורש המאורע, ועל מעשה הזה - להדליק אש במחנה - היו ממייתים תכף ומיד את האיש שהוא שהעז לעשותו. ואף על פי כן לא עזבונו חסידיו יתברך שמו, וניצלנו מידיהם. ובסיום הדברים הוסיף הרבי בהתרגשות גדולה: "אפילו אודה לה' כל ימי חיי, בימים וגם בלילות, לא אצא ידי חובתי, להודות לאלוקים על שזכיתני, אז תחת שלטון הרשעים לקיים את המצוה כראוי ולהדליק נר חנוכה כהלכתו, ולא זו בלבד אלא שיצאת משם חי וקיים חרף הסכנה הגדולה שריחפה אף על ראשי".

כשחיים בניסי ניסים - לא מותרים על "פרסומי ניסא"!

ועוד על הדלקת נרות חנוכה בצל השואה הנאצית, מספר יהודי מוינה - אוסטריה, חנוכה תש"ה: הימים הסמוכים לחנוכה הפכו לזמנים של גילויי מסירות נפש, כאשר הכל אגרו סוגי שמן מכל מקור אפשרי, כדי לקיים את מצוות הדלקת נרות החנוכה בצל בתנאי המחוסר החריפים ביותר של המלחמה. בהתקרב ימי החנוכה, הופצה רגמניה על ידי מטוסי בנות הברית, לכן הועסקו בנינו הריסות בתים. באחת הפעמים נצטוונו לפנות עליית גג, בה היתה פינת עבודתו של צייר. הוטל עלינו להוריד את התמונות, הבדים והצבעים. שם גילינו פך שמן... כמו השמן של נס חנוכה.

הטמנו את השמן בזחיתו כדי לקיים בו את מצוות הדלקת הנרות. באותם ימים היתה בנו דחיפה פנימית חזקה לעשות זאת כדי לקיים מצוות, לכן לא דנו בשאלות הלכתיות, כמו: האם ההלכה מחייבת להסתכן כדי להשיג שמן? מה דינו של שמן זה? רבים מבינינו חסכו מפייהם את מנת המרגרינה השבועית הקטנה, והיה כל איש מנסה להשיג מעט שמן, ומסתיר אותו עד לחג. אף אחד

לא היה מוכן לוותר על מצוה "פרסומי ניסא". חשנו, כי אצלנו כל רגע של חנוכה הוא בניסי ניסים, וחייבים אנו להודות על כך. כך הדלקנו את נרות החנוכה ביום ובהלל. לא ניתן לתאר הידור שרנו אז את הפזמון "מעוז צור ישועתי...", כיצד זעקנו את סופו של הפזמון: "חשוף זרוע קדשך. וקרב קץ הישועה. יקם יקמת דם עבדיך מאמה הרשעה. פי ארצה לנו השעה..." (אנצי שמע ישראל חי"ב)

מה אגיד לאבא?! - סיפור לחנוכה

"מעולם לא ראיתי כל כך הרבה כסף בבית אחד", הרחר רבי ליפא גבאי בעת שהותו בביתו של הגביר מר הילקוט, במילון שבאיטליה. רבי ליפא, גבאי צדקה אשר הגיע לאיטליה כדי לאסוף כסף לטובת מוסדות התורה בירושלים, התארח בביתו של הגביר היהודי מר הילקוט. רבי ליפא היה מופתע מהעושר הרב שניבט מכל מינה בארמונו של הגביר. מהתקרה השתלשלו מנורות קריסטל נוצצות, ועל רצפת השיש פרושים היו מרבדים מעשי אומנות. גם השולחן היה ערוך וכלים מפוארים ביותר, כלי בדולה מבהיקים וכפות ומזלגות מזהב לצד צלחות פורצלן עדינות. הוא המשיך לסקור את שכיות החמדה, אך לפתע נתקלו עיניו במשהו מוזר... חנוכית זהב ענקית ניצבה על אחד ממדפי המזון, וסמוך לה היו מונחים שברים של בקבוק. המראה היה משונה עד כדי גיחוך: שברי זכוכית בארמון שזה... הרי הם לא עולמים את המוקדס הגביר, שהבחין במבטי התמימה שנושעו מעיניו על רבי ליפא, פנה אליו ושאלו: "רבי, אתה כנראה מתפלל מה עושות כאן הזכוכיות הישנות?" "יכונן מאוד, הן כל כך לא משתלבות בין המוצגים יקירי הערך בביתך", הגיב רבי ליפא בפסקנות. "אוי לא, רבי, הם מאוד יקירי ערך עבורי... עוד יותר מכל הזהב, הכסף והקריסטל. אני חייב לשרים אלה את עולמי..." "עוד כד?" שאל רבי ליפא בתמימה. "כן. ויש סיבה מדוע הם מונחים כאן", קבע מר הילקוט.

"האם אני יכול לשמוע מהי הסיבה?" שאל האורח בסקרנות. "בודאי", השיב ובעל הבית, וכך החל לספר את סיפורו: "נולדתי בהולנד, שם למדתי בשיבה, וחשבת שאשאר שם כל ימי חיי, אך כשהגעתי לגיל שמונה עשרה, הגיע מכתב מאת סבי, אשר התגורר באיטליה, ובו בקשה, שאני הנכד הבכור אבוא לעזור לו בחנותו תקופה קצרה, מאחר והוא אינו חש בטוב. הורי הסכימו, ואפילו עודדו אותי לנסוע, וכך מצאתי את עצמי בגיל צעיר עוזב את עולם לימוד התורה ועובר לחיי מסחר. עזרתי לסבא בחנות מבוקר עד ערב, אבל לצערי מצבו של סבא החמיר, ולאחר זמן מה הוא נפטר... הורי דרשו שאחזור הביתה, אך אני כבר הייתי שקוע בעולם המסחר. ההצלחה האירה לי פנים ועשיתי חיל בעסקי. מכרתי שחורה בכמויות אפילו יותר מסבא בימיו הטובים... הנתיבי מכל אגורה שהרווחתי כמו ידי, וכתבתי להורי שאני נשאר באיטליה. כך גדלו העסקים מיום ליום. פתחת סניפים רבים, והייתי עסוק בעבודתי מיום עד לילה. ערב אחד הייתי טרוד ביותר בעבודתי, וייתרתי על תפילת מעריב... וזה היה הצעד הראשון שלי בהחלפה במדרון התלול של ההתרחקות מהיהדות... במשך הזמן דילגתי גם על שחרית בתרוץ שזה רק היום, אבל מחר אני ודאי אתפלל, אך המחיר הזה לא הגיע... כעבור מספר שנים התחתנת ונולדו ילדי, אך לא חינכתי בדרך של אבי וסבי בדורות הקודמים, ושמן מהיהדות הם לא ידעו... עד לאותו מקרה... יום אחד בלכתי ברחוב, ראיתי קבוצה של ילדים יהודים משחקת. הם נראו מאושרים מאוד, כפי שילדים צריכים להראות, אך לפתע משעתי זעקה ונבאי. התקרבת מיד למקום והבחנתי בילד קטן מוקף בחבריו והוא ממרר בוכה קורע לב. חבריו שעמדו מסביבו ניסו להרגיעו, אך הילד לא נרגע, וכל הזמן הוא חזר על אותן המילים: "מה אני אגיד לאבא? מה אני אגיד לאבא?" נגשתי אל הילד, ושאלתי אותו, מה קורה כאן? הילד היפנה את מבטו אלי. עיניו היו אדומות מבכי, אך כל מה שהצליח לומר היה "אני בצרה! מה אני אגיד לאבא?" "מה קרה, אולי אני יכול לעזור לך?", שאלתי. הילד השיק, וחבריו הסבירו לי במקומן, שהוא בא ממשפחה מאוד עניה. אביו חסך במשך תקופה ממושכת פרוטה לפרוטה עבור בקבוק שמן זית כדי שיוכל להדליק את נרות חנוכה בהידור. והיום אחרי הצהריים הוא שלח את בנו

לקנות את השמן, כשהוא דאג להזהירו קודם לכן לבל יתעכב בדרך, ויבוא ישר הביתה, כדי שחש וחלילה לא ישבר הבקבוק. הילד אומנם קנה את הבקבוק, אך את הזהרותיו של אביו שכח, וכשפגש את חבריו המשחקים הצטרף אליהם, והבקבוק נשבר לרסיסים... הסתכלתי על הילד, שעדיין המשיך לבכות וללחוש בללא הפסק בדאגה 'מה אגיד לאבא?', הרגשתי צער ורחמים בבני על הילד, והבחנתי לו שאעזור לו. בקשתי ממנו להתלונן אלי לחנות, ושם ליתני עבורו בקבוק שמן זית שהיה גדול בהרבה יותר מן הקודם. האושר חזר לגיטי הילד, וכל קבוצת הילדים שנכחו שם השתתפו בשמחתו. בדרכי הביתה באותו ערב, המשיכו המילים להדהד באוזני כעין מנגינה מהולה בתוהו, בעצבות: "מה אני אגיד לאבא?... מה אגיד לאבא?... ואז... ובקז של הרחר חלף בלבי, חשבתי גם אני לעצמי: באמת, מה אגיד לאבא... לאבא שבשמים, שהפקיד בידי נשמת יקרה וציוה עלי לשמור עליה... מה אומר לאבא אחרי מותי? הרי הפניתי עורף ליהדות! איזה תרוץ, איזה אמתלה תהיה לי כשאעמוד לפני אבא שבשמים ביום הדין?! ואז חזרתי אל המקום בו היו הילדים, ואספתי את שברי הבקבוק מהרחוב, ונטלתי אותם לביתי. ובאותו לילה, לתדהמתם של אשתי וילדי, הדלקתי את נר החנוכה, מה שלא עשיתי כבר הרבה שנים... ביום למחרת הדלקתי שני נרות, ועם כל לילה שעבר, הוספתי עוד נר בחנוכה, ועוד מקור אור לשמתי. היתונותי בנרות המרצדים, ובלבי הבהבה התקוה. נזכרתי בהורי, בביתו הילדותי. הלכתי רחוק - רחוק... ובחנוכה התחילה דרך החזרה שלי ליהדות ולקיום המצוות... התבין מעתה מדוע כה יקרים בעיני שברי זכוכית אלו?!" סיים מר הילקוט את סיפורו, וניכר היה בו שהוא מתרגש מאוד. רבי ליפא חייך, פניו היו משולהבות, מבלי משים ניגש יחד עם מר הילקוט לעבר המזון, והם ליטפו בעיניהם את שברי הזכוכית היקרים, אשר החזירו בן יהודי אל אבא שבשמים... (ר. טובין)

בנים תלמידי חכמים אמרו חז"ל במסכת שבת (דף כג עמוד ב), אמר רב הונא הרגיל בנר, זוכה לבנים תלמידי חכמים. [שנאמר, כי נר מצוה ותורה אור, שעל ידי נר מצוה של שבת ושל חנוכה, יבוא אור של התורה]. קהויר במזוזה, זוכה לדירה נאה. זהויר בצניעות, זוכה לתלית [בגד] נאה. זהויר בקידוש היום, זוכה לשפע למלאות כדים ותביות של יין. ומעשה ברב הונא שהיה רגיל לעבור על פתח ביתו של רבי אבין, וראה שהיה זהיר מאוד בהדלקת הנרות שבת ומרבית בהרבה נרות שבת ולכבוד חנוכה, אמר בטוחני שיצאו מיתו זה שני תלמידי חכמים גדולים, ובאמת אחד מביא זה, רב אידן בר אבין ורב חייה בר אבין, אחד כנגד שהיה זהיר בנרות שבת, ואחד כנגד שהיה זהיר בנרות חנוכה. וכמו כן רב חסדא היה רגיל לעבור על פתח בית אביו של רב שזיב, וראה שהיה זהיר בהדלקת הנרות לכבוד שבת ומרבית בנרות שבת, אמר בטוחני שיצא מבית זה תלמיד חכם גדול, ובאמת יצא מבית זה רב שזיבין לבן, רב איוס גם בנרות שבת להרבות בהרבה נרות

הלכות חנוכה

אין חובה שבני הבית יהיו נוכחים בבית בשעת ההדלקה, ולכן אף אם אין באפשרותם לשהות בבית באותו זמן, יוצאים הם ידי חובה בהדלקת הנרות שמדליקים בביתם. (קמה)

מצוה להדר ולהדליק בחנוכה יפה מאוד, ומי שיכול להדליק בחנוכה של זהב, מעלתו גדולה עד מאוד. ומי שאין באפשרותו, ידליק בחנוכה כסף או דמוי כסף, וכל המרבה להדר במצוה ולעשותה יפה, הרי זה משובת. (ת"ה ק"ח)

גם הנשים חייבות בהדלקת נר חנוכה. ולכן, אשה המתגוררת בביתה לבדה, חייבת להדליק את הנרות עם הברכות כולן, אבל נשים נשואות או בנות רווקות בבית הוריהן, אינן צריכות להדליק נרות חנוכה כלל, אפילו למנהג האשכנזים שמדליק כל אחד מבני הבית, מאחר ויוצאות ידי חובה בהדלקת בעליהן או אביהן. (כה)

מי שיוודע שלא יגיע הלילה לביתו, מכל סיבה שהיא, יאמר לאשתו שתדליק בלילה זו את הנרות ותברך, ובכך יוצא ידי חובתו. וכן רשאי הבן הגדול מגיל בר מצוה ומעלה, להדליק. ומכל מקום לפני אשכנז, אם הוא נמצא במקום שיכול להדליק, טוב שמלבד הנרות שמדליקה אשתו, ידליק גם הוא במקום שבו הוא נמצא, אך בלי ברכה. (קמט. ת"ה לט)

מי שלא היה בביתו בלילה הראשון, ואשתו וברכה והדלקה, בלילה השני כשמדליק, יברך גם 'שהחיינו'.

אדם שיוודע שיגיע הלילה לביתו בשעה מאוחרת, וכבר ילכו בני ביתו לישון, עדיף שיאמר לאשתו שתדליק בזמן, מאשר שידליק הוא עצמו מאוחר יותר. (עו. ת"ה לט)

תלמידי הישיבות היקרים המסולאים בפז, הבאים לביתם אחת לכמה שבועות, ובבית החנוכה נמצאים הם בישיבה, אינם צריכים להדליק נרות חנוכה בישיבה. ואינם צריכים אפילו להשתתף בהוצאות ההדלקה של הישיבה, אלא יוצאים הם ידי חובה בהדלקת הנרות שאביהם מדליק בבית. (הגרש"ז אורבך ועוד. קמז)

בכל ה"ל, הוא הדין גם לחיילים שאינם נמצאים בביתם בימי החנוכה, שיוצאים הם ידי חובה בהדלקה שמדליקים עליהם בביתם, אך אם אין מדליקים עליהם בביתם, צריכים הם להדליק בחזריהם שישינים הם שם. (קנו)

חיילים הנמצאים בכפר שכולו גויים, ואינם רואים נר חנוכה כלל, אף שמדליקים עליהם בביתם, צריך אחד מהם להדליק נר חנוכה בברכה, כדי שיהיה להם פרסום הנס. והוא הדין לכל אדם שנקלע למקום שאינו רואה שם נר חנוכה כלל, אף שמדליקים עליו בביתו, צריך להדליק גם הוא במקום הימצאו ויברך.

אדם המתגורר לבדו שהתארח בימי החנוכה אצל חברו, ומדקדק עמו בעל הבית שישלם לו עבור כל ההוצאות שמוציא עבורו, אכילה, שתיה ושאר צרכיו, כיון שהאורח חייב בהדלקה, שהרי אין לו מי ממשפחתו שמדליק עליו בביתו, תקנו לו חכמים שיתן לבעל הבית כמה פרוטות, כדי שִׁזְקָה לו מעט מהשמן שהוא מדליק בו את החנוכה, או שיתן לו בעל הבית במתנה מעט מהשמן, ויוצא האורח ידי חובה בהדלקת בעל הבית.

ואמנם אם אין בעל הבית מדקדק עמו על כל ההוצאות, אלא האורח משלם תשלום קבוע לשבוע או לחודש על כל צרכיו, אינו צריך להשתתף עמו בתשלום השמן, כי זה כבר כלול בתשלום שמשלם עבור כל צרכיו. (קמה)

אורח כנ"ל שחייב בעצמו במצות ההדלקה, אם רוצה שלא להשתתף עם בעל הבית בשמן, אלא להדליק בעצמו בשמן שלו, [ויש לו פתח בפני עצמו], רשאי לעשות כן ולהדליק בברכה. (קנא. ת"ה נז, ס)

מצוה מן המובחר שיהיו הפתילות עשויות מצמר גפן **הכנת הפתילות** - טוב להדליק מעט את הפתילות ולכבותם, כדי שבשעת הדלקת הנרות, תאזח בהם האש מידי. (ת"ה קכ)

בן נשוי הגר אצל אביו וסמוך על שלחנו, אף שיש להם חדר מיוחד לעצמם, אינו חייב להדליק, ואינו צריך להשתתף בפרוטות, ויוצא ידי חובה בהדלקת אביו. (קנב) וכן, זוג המתארחים בבית הוריהם וישנים שם, כיון שאינם משלמים עבור ההוצאות, אינם צריכים להשתתף בפרוטות, ויוצאים ידי חובה בהדלקת האב.

זוג המתארחים בבית הוריהם בסעודת ליל שבת, וחוזרים לביתם לישון, חייבים הם להדליק את נרות החנוכה בביתם קודם השבת, כי חוב מוקדם ההדלקה נקבע לפי מקום השינה, ולא לפי מקום האכילה.

על כן, מה שמצוי היום שכשיש 'שבת חתן', מזמינים אורחים רבים ומארגנים לכל משפחה דירה לישון בה בשבת, ובסעודות השבת כולם מתאספים באולם אחד, על כל משפחה לשים לב ולהדליק את נרות החנוכה בדירה שישינים הם שם, ולא באולם שזהו מקום האכילה. (קנה)

זוג המתארחים בבית הוריהם בשבת, ובמוצאי שבת מתכוונים לחזור לביתם, לא ידליקו את נרות החנוכה, אלא כשיחזרו לביתם דוק. (קנה)

באופנים שהתבאר לעיל שאינו צריך להדליק, כי יוצא ידי חובה בהדלקת בעל הבית - אם בעל הבית מכבדו להדליק, רשאי לברך ולהדליק. אולם הנכון יותר שבעל הבית ידליק, כי "מצוה בו יותר מבשלוחו". (קכ)

בן המארח את הוריו בימי החנוכה, אין חובה על הבן לכבד את אביו שידליק את נרות החנוכה, כי כלל גדול בידינו "מצוה בו יותר מבשלוחו", אולם אם יש חשש שהאב יפגע אם לא יכבדוהו להדליק, בודאי יתן לאביו. (עיין) שערי תשובה ס"א תרנח, לב חיים פלאג'י, חזו"ע סוכות רסג.

המתארח בבית מלון ולא מדליקים עליו בביתו, או משפחה המתארחת כולה בבית מלון, חייבים להדליק נרות חנוכה בחדר במלון עם ברכה.

המתגורר לבדו, ונמצא באחד מלילות החנוכה בניסיעה וכדומה, באופן שאינו עתיד להדליק בלילה זה נר חנוכה, וגם אין בביתו מי שידליק עליו, תקנו לו חז"ל שיברך על ראיית נר חנוכה. והיינו, שכאשר רואה נר חנוכה דולק מאיזשהו בית או על הכנסת, אם זה בלילה הראשון מברך שתי ברכות: 'שעשה ניסים' ו'שהחיינו', ואם זה בשאר הלילות, מברך 'שעשה ניסים' בלבד. (קלט, קמג)

ומכל מקום לא יברך על הראיה, אלא דוקא כשיודע שהנרות הללו הדליקום עתה, והוא בתוך חצי השעה הראשונה להדלקתם, אבל אם יש חשש שעברה חצי השעה, לא יברך

אין לתת לקטן פחות מגיל בר מצוה להדליק נר חנוכה. טוב להרגיל את הילדים הקטנים שהגיעו לגיל חינוך [מגיל שש ומעלה, לפי הבנתו של הילד], שידליקו את נרות ההידור בכל לילה. והיינו שידליק בעל הבית בעצמו את הנר הראשון, והם ידליקו את שאר הנרות. אך לא יתן לילדים קטנים מאוד שרדיין לא הגיעו לגיל חינוך, להדליק את נרות ההידור. ומכל מקום רשאי לתת להם להדליק את נר השמש

מצוה מן המובחר להדליק נרות חנוכה בשמן זית, מפני שאורו צלול יותר. וגם מפני שהנס שנעשה בבית המקדש במנורה היה בשמן זית, ואנו משתדלים לדמות ככל היותר את הדלקת החנוכה שלנו, להדלקת המנורה שהיתה בבית המקדש. (עז, פא)

אמרו חז"ל (מסכת שבת כג ע"ב): הרגיל בנר של מצוה לעשותה יפה, זוכה לבנים לתלמידי חכמים, שנאמר (משלי פרק ו פסוק כג): "כי יר מִצְוָה וְתוֹרָה אֹרֶךְ". והיינו שעל ידי שיהדר בנר של שבת ושל חנוכה לעשותו יפה יותר, יזכה לאור של התורה.

אין צריך להחליף בכל ערב פתילות חדשות, שהרי אדרבה נוחים הם יותר להדלקה כאשר הדליקו בהם כבר. ויש נוהגים להחליף פתילות חדשות בכל לילה, לפי שבכל לילה היה מתחדש הנס. וגם זכר למנורת בית המקדש שהיו מחליפים בה בכל יום פתילות חדשות. (ארחות חיים, כל בו ועוד. קה) יש לדעת כי רשאי כל אדם בכל ימות השנה, להתפלל תפלת ערבית מזמן 'פגל המנחה', (שעה ורבע זמנית לפני צאת הכוכבים) אלא שצריך לחזור ולקרוא קריאת שמע לאחר צאת הכוכבים. וכך נהגו גדולי ישראל ספרדים ואשכנזים כאחד, שנים רבות בארץ ישראל ובחוץ לארץ. אמנם כיום בארץ ישראל הרבה מבני אשכנז מקפידים שלא להתפלל תפלת ערבית אלא לאחר צאת הכוכבים, ותבוא עליהם ברכה.

יש לשים לב שהמתפללים ערבית קודם צאת הכוכבים, מאחר וצריכים הם לחזור ולקרוא קריאת שמע בזמנה, עליהם לקרוא קריאת שמע קודם ההדלקה, מאחר וקריאת שמע היא תדירה, וגם היא מן התורה, קודמת היא להדלקה שאינה תדירה, וגם היא מדברי חכמים. (עג) ופרט שלאחר מכן יש שוכחים לחזור על קריאת שמע

נכון להכין את השמן והפתילות מבעוד יום, כדי שמיד בבואו מבית הכנסת בצאת הכוכבים, ידליק את הנרות ולא יתעכב בהכנתם

אדם שנאלץ לצאת לדרך קודם השקיעה, יברך וידליק מזמן 'פגל המנחה'. [דהיינו כשעה ורבע לפני צאת הכוכבים לפי שעות זמניות, בערך: 15:50. (משנייב סימן תרע"ב ס"ק ג)] ויקפיד לתת שמן הרבה שידלק עד חצי שעה לאחר צאת הכוכבים. (סימן תרע"ב ס"א. טט)

אם יש חצר לפני הכניסה לדירה, טוב שיניח את הנרות בפתח החצר, ולא בפתח הדירה, כדי לפרסם את הנס ברשות הרבים לפני אדם העוברים ושבים. ויניח אותם בצד שמאל של הפתח מול המזוזה וכנ"ל. (סימן תרע"א סעיף ה)

פתח החצר שאין בו מזוזה, וכגון שאין שם משקוף שפטור מלקטוע שם מזוזה, יניח את החנוכה מצד ימין, שהוא הצד החשוב יותר. (לג)

במקום שיש רוח מצויה, ויש חשש שיכבו הנרות מחמת הרוח, לא ידליק בחוף אלא בתוך ביתו (לקוח מ"מי חנוכה בהלכה ובאגדה")

הרמ"א **כותב** שאם שחב על הנסים בברכת המזון יאמר ברחמן הרחמן ישעה עימנו ניסים ונפלאות כאשר עשה בימים ההם בזמן הזה ראיית ראיה אלהים אינו עושים לאדם נס מנקים מזכותיו אם כן כיצד מבקשים שיעשו לנו ניסים ותירץ שבחנוכה גם אם מבקשים על נס לא מנקים מזכותיותו אם נעשה

זוהר הקדוש מתורגם - המקפיד לקרא קריאת שמע שעל המיטה נצול מִכָּל הַמַּחְלוֹת הַרְעוֹת וּמִכָּל הַרְחוֹת הַרְעוֹת וְלֹא שׁוֹלְטִים עֲלָיו.

תרגום בא' רָאָה עֵצָה לְאָדָם - פְּשָׁהוּא עוֹלָה בְּלִילָה עַל מִשְׁתּוֹ, צְרִיף לְקַבֵּל עֲלָיו אֶת הַמַּלְכוּת שְׁלֹמֶמְלָה בְּלֵב שֵׁלֵם וְיִהְיֶה דִּמְיוֹ לְמִסֵּר לְפָנָיו אֶת פְּקֻדוֹן נַפְשׁוֹ. וַיִּמְדַּ נְצוֹל מִכָּל הַמַּחְלוֹת הַרְעוֹת וּמִכָּל הַרְחוֹת הַרְעוֹת וְלֹא שׁוֹלְטִים עֲלָיו. וַיִּבְבְּקֵר, בְּשֵׁקֶם מִמִּשְׁתּוֹ, צְרִיף לְבָרֵךְ לְרִבּוֹנוֹ, וְיִהְיֶה כְּפִי לְבִיתוֹ, וְיִהְיֶה תְּחִינּוֹת לְפָנָיו הִיכְלוֹ בְּיָרְאָה רַבָּה, וְאַחַר כֵּן יִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ. וְיִקְרַח עֵצָה מֵאוֹתָם הָאֲבוֹת הַקְּדוֹשִׁים, שְׁכִנְתוֹב (תהילים ה) וְאַנִּי בְּרַב חֶסֶדְךָ אֲבֹא בִּיתְךָ אֲשַׁתְּחִיחַ אֶל הִיכְלוֹ קִדְשְׁךָ בְּיָרְאָתְךָ. ע"כ לכן ראוי לקרא קריאת שמע לפני מיטתו מתוך סידור או דומה לו שלא יבא להרדם תוך כדי קריאת שמע או שלא יקרא בכלל בגלל שהשינה חוטפתו. כותב האר"י ז"ל שקריאת שמע הוא תיקון גדול לפגם הברית ויכול להרוג מעל אלף מזיקים שנבראו כתוצאה מאי שמירת הברית אם קורא קריאת שמע על המיטה בכוונה וכן זה קיים אך ורק בביתו ששעל המיטה ולא בשום קריאת שמע אחרת לכן ישנס מותניו ויהיה בקריאת שמע על המיטה **מַעֲשֵׂה בַאֲחַד שבא שמע הרב עובדיה ואמר לו שיש לו חלומות מפחידים כל לילה אמר לו תקרא קריאת שמע על המיטה עם ברכת המפיל בשם ומלכות (כשישן לפני חצות) ומאז לא היו לו יותר חלומות רעים וישן שינה נעימה ומתוקה**

אמרי חז"ל שמעתי בשם הרה"צ רבי צבי אלימלך מדינוב זצ"ל, שאמר בשם צדיקים, אשר מראש חודש אלול עד חנוכה מאירה ברקיע כעין תבנית יד הפשוטה לקבל אותם בעלי התשובה אשר מאיז סיבה נדחו מלשוב בעשרת ימי תשובה, ומתקבלת תשובתם עד חנוכה. וסיים על זה דודי רבי דוד מדינוב זצ"ל, שלדעתו אין היד עוברת עד "זאת חנוכה". **הסבא קדישא מרוז'ין** ז"ע אמר: מה שהצדיקים יכולים לפעול מה 'יתברך בראש השנה וביום הכיפורים, יכול יהודי פשוט לפעול מה 'יתברך ב"זאת חנוכה". **שאל מרן הגר"ח מבריסק את מרן הגר"ש שקופ** ז"ע"מ מה היה נגזר על יוסף אם היה אומר אך ורק 'זכרתיני ענה לו מרן הגר"ש: שהיה מקבל רק שנה אחת, אמר לו, לא, יוסף לא היה מקבל שום עונש מכיון שעשה את ההשתדלות הצריכה, רק כשאמר פעמיים נענש גם על הפעם הראשונה, שהרי לא בטח בה' יתברך שמו.

שאלה בדין מחוסר אמנה אם סיכמו בע"פ שראובן יקנה את הדירה של שמעון במאה אלף דולר לאחר זמן הגיע לוי ומוכן לקנות במאתיים אלף דולר האם כך במקרה זה אם ימכור ללוי יעבור על איסור מחוסר אמנה

תשובה: אם סגר עם חברו על המכירה בעל פה ורק עדין לא נעשה קנין אם חוזר בו נקרה מחוסר אמנה ואין רוח חכמים נוחה הימנו ויש דעות שמוטר לקראתו רשע אבל במקרה שלנו שמוסיף לו כסף על המחיר דין זה הוא מחלוקת ראשונים יש מתירים ויש אוסרים והרמ"א בסימן ר"ד הביא את שתי הדעות וכתב שהעיקר להלכה שגם אם מקבל יותר כסף מקונה אחר עובר על דין מחוסר אמנה וכן כתב הסמ"ע שם ס"ק יב בדת השולחן ערוך שגם בשני מחירים שונים אם מבטל את הקניה בגלל שמצא יותר זול יש דין מחוסר אמנה מ"מ פה שההפרש הוא גדול מאד (במקום במאה אלף לוי מוכן לשלם מאתיים אלף) (כותב הפתחי חושן (קניינים, עמוד ג) שמצדד בעל שבת הלוי שיש לומר שגם הרמ"א יודה שבהפרש גדול אין דין מחוסר אמנה

אשרי הגבר הבוטח בה' והיה ה' מבטחו

מובא במדרש אשרי הגבר אשר שם בה' מבטחו זה יוסף, ולא פנה אל רהבים – ע"י שאמר לשר המשקים את שתי המילים "זכרתי והזכרתי" התווספו לו שתי שנים (מד"ר בראשית פ"ט ג) יש להבין, מדוע נענש יוסף ע"ז, הרי השתדלות מותרת. אם כן מדוע נענש יוסף באומר: "זכרתי – והזכרתי", להיות בבית הסוהר שנה על כל מילה שאמר

תשובה: בבטחון יש מדרגות אין סוף, ליוסף הצדיק ברום מדרגתו הגבוהה אסור היה לו לעשות השתדלות אשר הינה מיותרת לאדם במדרגה של יוסף הצדיק אדם שחי את ה' ויודע שהכל מה' ופונה למצריים שעליהם נאמר רהבים ושטי כזב דהיינו שבדריחה אחד בפה ואחד בלב אינם ירשים אנשי סקר ומרמה נראה שהשתדלות הינה מיותרת ומה גם שיוסף כופל את לשונו שאומר כי אם זכרתי והזכרתי שכפילות הלשון מראה שהוא משתדל יותר מדי, לאדם שמרגיש את ה' בכל רגע אדם שרואה את יד ה' בכל צעד בדקדוק עצום, כשהוא נמכר לישמעאלים הקב"ה מזמן לו דווקא שויבלו בשמים אע"פ שדרכם של הערבים שהיה באמתחתם נפט הקב"ה שינה את הרגלם לצורכו כיון שגם אם מגיע לו להיענש להימכר לעבד משום שאמר יוסף לאביו שהשבטים מזלזלים בבני השפחות לקרותם עבדים (רש"י). אבל שיריח ריח רע של נפט זה לא מגיע לו ובכונה הקב"ה שלח אורחת ישמעאלים שדרכם להוביל נפט והפעם הובילו בשמים לומר ליוסף שלמרות השפל הגדול שהוא נמצא, הקב"ה איתו, וכן אצל פוטיפר שהוא שר וחשוב ממנה את יוסף על כל ביתו כאלו הוא הבעל הבית. גם בבית הסוהר יוסף רואה את יד ה' אומר התרגום שכל בית הסוהר היה מתנהל על ידי יוסף, היינו: שלמרות כל הצרות הוא רואה את יד ה' שמשגיחה עליו ולמרות זאת יוסף עושה השתדלות עם הרהבים ושטי כזב - השר המשקים כמו שרואים ששר המשקים לא רק שלא הוקיר ליוסף טובה שפתר לו את החלום אלא זלזל בו ואמר: "וישם איתנו נער עברי עבד לשר הטבחיים" ואומר שם רש"י שרצה לומר לפרעה שיוסף אדם שפל הוא ואין ראוי לגדולה ומה שאמר לפרעה אינו משום שרצה בטובת יוסף אלא חשש מפרעה שאם לא יספר לו על יוסף פוטר החלומות יעניש אותו פרעה על כך.

דבר זה לרום מדרגתו של יוסף היו חסרון בביטחון בה' וכמו כן אנו רואים מהעונש שקיבל על כך שנתיים להישאר במאסר במקום להיות מלך על כל מצרים בשנתיים אלו זה מעיד על המדרגה הגבוהה של יוסף שבוודאי שאדם רגיל לא היה נענש עונש כזה חמור על כל מילה שנה בית סוהר כל זאת לרום מדרגתו הגבוהה של יוסף ורואים שיוסף תקן זאת כשבא אל פרעה אמר, "בלעדי א-לוקים יענה את שלום פרעה" דהיינו הכל מה' לי אין שום כח ויכולת אלא רק מה' יתברך בכך תיקן את ההשתדלות המיותרת שעשה הרי גם כאן פרעה יכל להחזיר אותו ולכלל שהיה בסך הכל היה במצרים עבד, יוסף לא מנסה לעשות שום השתדלות לא מנסה להסביר לפרעה שהוכנס בטעות לכלא ואינו אדם בכך שום השתדלות בכך תיקן את ההשתדלות הקודמת.

כתוב החזון איש אדם הבוטח שה' יתן לו את מה שהוא רוצה זהו אינו בטחון אלא חוללות. שבטחון ענינו להאמין שהכל נגזר מה' ולכן אופן ההשתדל השתדלות יתירה.

אבל נראה מספרי החסידות שהביטחון הוא לבטוח בה' בטחון מלא שה' ימלא את רצונ וכן נראה דעת רבי ישראל שלנטר במעשה עם כרטיס פיס זהו שכתוב הבוטח בה' חסד יסובבנו שאף על פי שאינו ראוי שהקב"ה יעשה את רצונו כיון שבוטח בה' הקב"ה עושה רצונו והסובבנו בחסד גמור ללא דין ויעשה לו את רצונו הבוטח בו וכן נראה מהרב מבריסק שהיה מחזיק כולל גדול ופעם הגיע תורם לרב ורצה לתרום סכום גדול לתקופה ארוכה הרב מבריסק לא הסכים ואמר אל תיקח לי את מידת הביטחון שיש לי שבסוף החדש מגיע משהו ונתון

לי את הסכום עבור כל החדש וכן היה תמיד דבוק בדברי נפש החיים שכתב שאם אדם מאמין שאין עוד מלבדו שום אדם לא ירע לו זהו גם סוג של בטחון **להלן סיפורים על כך על הסיפור הזה, יחד עם הסיפור דלהלן, מעיד בשער בת רבים מגיד השיעור, פה מפיץ מרגליות, הרב רבי שמעון שפיצר שליט"א בשיעורי הביטחון המופלאים שלו, בעדות אישית מבעלי המעשה אותם הוא מכיר אישית.** הוא מוסיף ומספר על בן תורה שהעזיח את הקב"ה להשיא שניים מצאצאיו בטוח קרוב של כמה שבועות, וביתו ריקס ולרש אין כל. אך הוא השליך יהבו על השם אשר אהבו ושם בטחונו באלוקיו כי לא יעזבנו ולא יטוש אותנו.

יום בהיר אחד, הוא מתקשר לבנק לשמוע את יתרת החובה שלו, ולתימחונו גילה כי חשבונו ביתרן זכות של מאה וחמישים אלף דולר. שמע ולא האמין. בירור בבנק העלה כי הכסף הועבר מחשבון של איזה גוי עשיר. האברך שאל רב אם מותר לו להשתמש בכסף מדין טעות עכו"ם, אך הרב אמר לו כי עליו לנהוג בישורת, לקדש שם שמים, להתקשר לגוי ולהחזיר לו את כספו. הוא התקשר ושאל: "הלו, מיסטר פלוני!" הלה השיב: "העברת לי כסף בטעות..." "אני אף פעם לא טועה! תרד בבקשה מהקו", השיב הגוי בכעס... כך באופן פלאי קיבל הלה מאה וחמישים אלף דולר ממקור בלתי צפוי להשאית שני צאצאיו.

מספר מ', תושב ביתר: "עקב הוצאה גדולה שהייתה לי לאחרונה נזקקתי לסכום גדול מאוד אותו היה עלי להעביר עד לתאריך מסוים, כשבקע הייתה גם אזהרה כי אם לא אעביר את הסכום עד לתאריך אני עלול למצוא עצמי חשוף לתביעה משפטית. ככל שהתקרב התאריך רמת הלחץ עלתה בליבי. באותו ערב על התיישבתי עם 'חובות הלבבות' בשיעור הביטחון, והתדפקתי בערגה על שערי הביטחון בהשם יתברך, הכל יכול. למחרת השכמתי קום באותה אורה בטוחות ורגועה, כך מתוך אורה את, הודית להשם יתברך על חסדיו ועל הקשיים. באותו יום עשיתי כמה השתדלויות ללוות את הכסף הנדרש אבל הרגשתי רוגע פנימי גם כאשר נעניתי בשלילה. לפתע אני מקבל טלפון מהבנק. לרגע נחדתי: מה לא בסדר עם החשבון? להפתעתי, הפקיד הציע לי הלוואה עם ריבית מאוד נמוכה. הלוואה של מאה אלף ש"ח בשישים תשלומים. "האם זה מתאים לך?" – דווקא זה יכול להתאים לי, עניתי. תוך שעה הכסף הועבר לחשבון הבנק.

המעשה אירע עם אברך שעמד בפרק נישואי ילדיו. הוא עשה חשבון, שכדי להצליח איכשהו באתגר נישואי צאצאיו, ראוי שיכסה את יתרת המשכנתאות אותן הוא פורע מידי חודש לבנק. מדובר בסכום נכבד של כמה אלפי דולר מדי חודש. לפי גובה הפירעון החודשי, מובן כי הסך הכולל של המשכנתא הגיע לסכום גבוה ביותר. סכום עליו יכול היה רק לחלום. לא היה לו שום מקום הגיוני תללות עליו תקוה כי ממנו יגיע הכסף.

לכאורה, מצב חסר סיכויים. אך אז נזכר אותו אברך, את ששמע מאחד מצדיקת דורנו, **כי כאשר אדם מתפלל, מותר לו להתפלל גם על דברים מופלאים ורחוקים ממנו, כעדותו האישית של אותו צדיק: "אני מרשה לעצמי להתפלל על דבר מופלג ממני, למשל: אני מתפלל ומבקש כי אזכה לגילוי אליהו"...**

משך החליט מיועדנו להתפלל בכל ליבו ובהתבטלות גמורה לבוא עולם, כי אם כשר הדבר טוב בעיני יתברך, אנו ימחוק ברמזינו הרבים את כל שטרי חובותינו לבנק, ויפטר אותנו מהמשכנתאות לחלוטין. כך התחטא האברך לפני אביו שבשמים בדמעות ובתחנונים. לא עברו שבועיים והאברך קיבל טלפון מאביו שיחי "לאוי" שהסביר שכדי למנוע ויכוחים ומחלוקות לאחר אריכות ימים ושנים, החליט לחלק בחייו את לירשתו. כמה ימים לפני מועד הפירעון של תשלום המשכנתאות בחודש הבא, הופקד בחשבונו צ'ק שמן איתו פרע את כל יתרת חובו לבנק. האברך, שכה התפעל **מכות התפילה והביטחון**, שיתף את אחד ממקורביו של הצדיק הנ"ל בעוצמתה ובכוחה של התפילה אותה הוא למד משחיותיו. הלה שיתף את הצדיק בן העלייה בפרטי המעשה הנ"ל. ביקש הצדיק לומר בשמו לאברך: "אמור לו שיתפלל גם על גילוי אליהו..." כלומר, אם אברך יודע להתפלל, תשכיל ותפעל בזה גם ברוחניות גדולות ונצורות, שהלוא זהו העיקר, ואל תסתפק בקטנות. [הסיפור מגילון הבוטח בה'

רמ לחנוכה מפרשת המנוחה כתב החיד"א (בספר ע"פ חז"ל), כתוב בפרשת תצוה "ויקחו אליך שמן זית דך כתיב למאור העלעות נר תמיד". הפסוק הזה רומז בענין חנוכה בר"ת. ובהשמיד יונים קבעו חנוכה וכל איש לא יחסר כל שמנה מהדלקת נרות זרע ישראל תהיו זריזים כלכם כאשר תדליקו יהיה תלוי למעלה מהנרות אור ובו ראו למצות המהדרין עשו להדליק תדיר נרות תהינה יחד מ"ד:

מי שבירך אבותיו הקדושים אברהם יצחק ויעקב משה אהרון דוד ושלמה הוא יברך וישמור ויצור ויעזור וירומם ויזלח את התורמים הקרובים ובני ביתו: חיד אשר, דוד ושרת חניה, צבן יגאל ויצפורה, יצחק ויובד התלה חיד, דוד חיד, ישראל וקרין חניה, צפורה חיד ומשפחתה, חי ואביבה חיד, ונולדו ובברכה חיד, משה חיים בן אביבה, עמי וישעיה חנו, אליהו ורות נחמה חיד, רפי ואביבה זאדון, שמואל ונורית חיד, כהן שמעון ומרים, מיכאל ואליס חיד, עמוס רזאל ואורית חיד, יהונתן ורובל חיד, הונתן חיד, חנניאל פראגני, יוסף ומינה חיד, הרב אסף נתן, בת שבע חיד וכל משפחתה, אברהם וסבילית מסס, ר' יעקב צבאן, דוד ואילנה ביתן, ר' יעקב אוביב, כהן וחמים טסוו, בר רבקה ובן, מושה ונתן, לוינו הנון תהילה בת שרה, רות בת תמר, רבקה בת רות עיני ליטל ומול אורון בני צפורה. שתורמים לכלולי קול מנוסח, כולל יום, כולל ליל שששי, כוללי בין חזנים, ועוד, ולעלות השבעי. מלך מלכי המלכים בתרומים שמהם וחיים מכל צרה ונוק יצילים יגיבה נוכח מערכתם ובכל שאר ימנו ישכילו וכל אשר יעשו יצליחו ויבטל האל-מלגיהם כל גזירות קשות ורעות ויבטלום האל-גזירות טובות וברכות מבורכות, וזכות חמורה מכל בידם ויזלח את המלכות ליבם לטובה, לחיים טובים ומוצלחים, ויסיר כל מחלה וכל דבר רע ונחיה תמיד שמחים ומואזרים כ"כ"ר. לעיני: יורם בן זילר, רחל בת מזלה, אליהו בין מבירכה. לקבלת הענין מגילוי: ALON.DVAR.HAMELEH@GMAIL.COM 054-8464024 הלוזית שמורות ויצור יוסף יצחק הרבים הכל מותר

העלון מוקדש להצלת יונתן ושילת חיד ובני ביתו: שה' יתברך יצלם במאד מאד ויתקיים בהם הפסוק ימלא ה' כל משאלות יוקיים בהם הפסוק והיה כעץ שתול על פלגי מים איש אור פרוי וכן בעתו וכל אשר יעשה יצליח ויזכו לראות בניו ובני בניו עוסיקים בתורה ותלמידי חכמים

פניני ביה"כ

שע"י ביה"כ "בית לוי", רח' יוסף חכמי 48, מדורגי בית וגן ירושלים

מאמר הרב

איש נבון וחכם

בשביל לראות את הנולד, מה יהיה בעתיד וכיצד להתכונן לכך כבר מעכשיו, לשם כך צריך חכמה מיוחדת, ואת זה הבין פרעה, שלא כל אחד יכול להתכונן כראוי לשנות הרעב ולאסוף את התבואה, ולכן לאחר שראה את חכמתו ותבונתו של יוסף, מינה פרעה את יוסף, וידע שהוא זה שיכול לנהל את כלכלת מצרים לקראת שנות הרעב.

למעשה, אומר רבי אליהו לופיאן, כל זה מוסר בשבילנו, שבע שנות השבע הם כנגד שבעים שנות האדם, אנחנו נמצאים בעולם הזה בשבעים שנה של שובע רוחני, יש לנו אינסוף מצוות לקיים בשנים הללו, כל צעד בחיים יכול להיות מצווה ועוד מצווה. מצוות רבות מתגלגלות תחת ידינו בכל רגע. קמים בבוקר לתפילה עם תפילין וציצית, הולכים למקווה, משם ממשיכים ללימוד תורה ועשיית חסד, וכן על זה הדרך. פעם עשה החפץ חיים מדידת זמן, ומצא שבדקה אחת יכול האדם לדבר כמאתיים מילים, ואם זכה זה מאתיים מצוות של דברי תורה וברכות וכדומה, וזו המשמעות של שבעים שנות השבע בהם אנו נמצאים בעולם הזה.

דווקא משום השבע הרב, יתכן שאנחנו לא מעריכים זאת, יש לנו כל כך הרבה שפע רוחני, ומצוות רבות לנגד עינינו, וכשנמצאים בשנות השבע לא תמיד יודעים להעריך ולנצל. אדם יכול לחשוב, הרי יש כל כך הרבה מצוות שניתן לקיים בכל רגע, למה צריך לחטוף אם יש מצוות בשפע רב, וכך חלילה הוא לא ניצל את כל ההזדמנויות ללימוד תורה וקיום המצוות. אבל מה יקרה אחר כך? העולם הבא הוא כנגד שנות הרעב, מי שירצה לקיים אפילו מצווה אחת לאחר שיפרד מהעולם הזה - הוא לא יוכל! כי מצוות אפשר לקיים בעולם הזה.

כתוב בזוהר הקדוש שכאשר מלאך המוות בא לקחת את נשמתו של האדם, באותם רגעים הוא מתחיל לראות את האמת ואת האור הגדול, ואז מבין מה ערכה של כל מצווה, ובאותו הרגע האדם צועק וצווח, פונה למלאך המוות ומבקש לקיים עוד מצווה, והאדם זועק ומתחנן למלאך המוות, "תן לי עוד רגע", אבל זה לא אפשרי! מה שעשית עד עכשיו - מצוין, ומה שלא הספקת לעשות - הפסדת! ולכן למעלה זה שנות הרעב, שם אין אפשרות לקיים מצוות.

רבי אלחנן וסרמן זצ"ל הי"ד היה גאון הגאונים. הרב היה ראש ישיבה בברנוביץ', בזמנים שלא היה פשוט להחזיק את הישיבה המונה ארבע מאות בחורים. היו תקופות שהמצב הכספי היה קשה. הרב היה הולך לערים ולארצות הסמוכות לאסוף תרומות, וכך היה מצליח להחזיק את הישיבה. עד שהגיעו ימים

פרשת השבוע קוראים אנו על חלומות פרעה והפתרונות של יוסף הצדיק, שהתקבלו על ליבו של פרעה. היסוד של הפתרונות הוא, שמצרים עומדת בפני שבע שנים של שובע, ושפע גדול היה בכל ארץ מצרים, ולאחר מכן יגיעו שבע שנות הרעב שלא היה כדוגמתו מעולם בכל ארץ מצרים. לאחר שיוסף הצדיק מסיים את דבריו, אומר יוסף לפרעה, "ועתה ירא פרעה איש נבון וְחָכָם וְיִשְׁתָּהוּ עַל אֶרֶץ מִצְרַיִם" (בראשית מא, לג)

שואלים בעלי המוסר, לכאורה מה יש ליוסף להתערב, וכי מישהו ביקש ממנו עצה ותושייה? הרי הוא בסך הכל הגיע לשם כדי לפתור חלומות, ולאחר שעשה כן התפקיד שלו הסתיים, לשם מה הוא מזכיר בדבריו איש נבון וחכם? אומר הרב עזרא עטיה זצ"ל, שלמעשה זה חלק מפתרון החלום, שיבוא איש נבון וחכם וימשול בארץ מצרים, והוא יאגור את התבואה. על כך השיב פרעה ליוסף, "אין נבון וְחָכָם כְּמוֹךָ" (שם, טו). אומר פרעה ליוסף: אני לא מכיר מועמד ראוי אחר, אתה היחיד שהצליח לפתור את החלום בחכמתך, ולא אף אחד מחרטומי מצרים, לכן אתה הוא הכתובת, אתה איש נבון וחכם, ואותך ארצה למנות לשליט על כל מצרים.

שואל הרב אליהו לופיאן זצ"ל, לכאורה זה קשה, בשביל מה צריך איש נבון וחכם כדי לאגור ולאחסן את כל התבואה במחסנים, המדובר בכמות עצומה של תבואה, ולכן היה עדיף לקחת איש מקצוע המנוסה בניהול, שיש לו ידע רב באחסון ובאריזה, והוא יביא איתו פועלים, ובכל חודש יכניס כמויות של סחורה לתוך אותם מחסנים, וזה בעצם מימוש הפתרון, למנות איש המנוסה ובקיא בדברים הללו. מה זה שייך לתבונה וחכמה, ואיך כל זה קשור ליוסף?

אומר הרב יסוד עצום, אדם שנמצא בשנות השבע, ויש לנגד עיניו בכל רגע שפע עצום, לא יוכל להבין ולהכיל שבעוד כמה שנים יהיה רעב, וכיצד יש להתנהל לאור הידיעה הזו, אלא אם כן הוא חכם ונבון, ולמה צריך לשם כך חכמה מיוחדת? כי בזמן שיש לאדם שפע ואוכל לרוב, והכסף מתגלגל מתחת לידי, הרעב בעוד שנה או שנתיים לא לנגד עיניו, הוא יאכל וישתה ואפילו יזרוק אוכל, כי עכשיו יש לו בשפע רב, והוא לא יחשוב מעכשיו מה יהיה בעתיד הרחוק.

בשביל להרגיש מה הולך להיות כשיבוא הרעב, ולדעת מה צריך לעשות כדי להנצל מכן, צריך חכמה, להרגיש רעב גם בזמן השבע מסוגל רק אדם חכם. כך אמרו חז"ל (תמיד לב), "איזהו חכם? הרואה את הנולד",

**אומר רבי אליהו לופיאן,
שבע שנות השבע הם
כנגד שבעים שנות האדם,
אנחנו נמצאים בעולם
הזה בשבעים שנה של
שובע רוחני, יש לנו
אינסוף מצוות לקיים
בשנים הללו, כל צעד
בחיים יכול להיות מצווה
ועוד מצווה**

המשך
בעמוד 4 <<

ע"פ לוח "אור החיים" לפי זמני ירושלים

הדלקת נרות	מוצ"ש	ר"ת
16:06	17:17	17:49

לע"נ
יצחק שם טוב בן
שרה ז"ל

לע"נ
שאל חי
בן מרים ז"ל

לע"נ
רוג'ר אשר
בן מרסל
ז"ל

לע"נ
רחל בת שושנה
ע"ה

רגע ששינה חיים

אותם מחשבות לא הרפו, והוסיפו ללוות אותו גם בשובו ארצה, והוא החליט שהוא חייב לפצח את הסוד הזה ולגלות מנין היו לו הכוחות לעמוד באתגר הקשה, וכיצד בכלל העלה על דעתו שהוא חייב להשמר משתיית המשקה המטמא הזה. השאלות הללו הן שהובילו אותו להתחיל ללמוד על עוצמתה של הנשמה היהודית ורוח הגבורה הנושבת בה, וכך גילה כי בעומק לבו מסתתרת נשמה יהודית, קטנת ממדים אך עתירת עוצמה... כיום, בספרו לנו את סיפורו זה, הוא מגלה שכל התחזקותו בתורה ובמצוות, וכל הכח שהוביל אותו לבצע מהפך בחייו ולהקים בית של תורה ויראת שמים - הכל בזכות הגילוי המהדהד שגילה באותו לילה, במלחמתו הנחושה שלא להיכשל במשקה פיגוליים. 'ברגע בו גיליתי את העוצמה הטמונה בתוכי ואת היכולת שלי להילחם למען האמונה שלי - באותו רגע חיי השתנו מהקצה אל הקצה!' - הוא אומר ברטט נרגש, ודמעה סוררת זולגת במורד לחייו... סיפורו האישי הזה הנחשף לנגד עינינו מעניק לנו הצצה נפלאה לכוחה של הנשמה היהודית, שברגע האמת עמדה לצידו של אותו נער, והוא נאבק בצורה תוך מסירות והקרבה יוצאות דופן כדי לשמור על נפשו זכה וטהורה! יהודים יקרים, בכולנו יש כוחות כאלו! לכולנו אותה נשמה יהודית, בכולנו נטועים כל הכוחות. העוצמה והאנרגיה והיכולות להתגבר, להילחם להתמודד ולנצח. כמה כדאי לתת לנשמה היהודית את מוזנה הרוחני, להרעיף עליה תורה ומצוות ומעשים טובים המעניקים לה חיות וכוחות של קדושה. כך ניתן לה להוביל אותנו בחיינו בעולם הזה, ולהעניק לנו כוחות וללוות אותנו בכל מערכה, עד שבסייעתא דשמיא נצליח לעמוד

ה סיפור הבא התרחש לפני כ-25 שנה, בפרבר של רומא בירת איטליה, בשעת לילה מאוחרת. נער צעיר שייצא מישראל לטיול ברחבי אירופה, ישב על ספסל בתחנת האוטובוס והמתין לאוטובוס שיקח אותו למחוז חפצו ולתחנה הבאה בטיול. לפתע הוא שומע קולות משונים ומפחידים, ועד מהרה מבחין הוא בקבוצת גויים ששתו לשוכרה, שמתקרבת אליו בצעדי ענק... הנער לא ידע את נפשו. הוא לא מקומי, לא דובר את השפה, ולא מחזיק כל אמצעי תקשורת או הגנה.

הוא מבין שברייחה עכשיו כבר לא תועיל, ובסתר לבו מייחל הוא שהאוטובוס כבר יבוא והוא ייבלע בין דלתותיו. לצערו, לא זה מה שקרה, האוטובוס הוסיף להתמהמה, כשמנגד חבורת הבריונים המפחידה הגיעה כבר לתחנה... הפחד צמרר אותו, האימה שיתקה אותו. הוא הבין שהוא טרף קל בידי זדים ארוורים, מי יודע מה יעלה בגורלו עכשיו. הוא מביט בבעתה בעיניהם המזוגגות, ולפתע שומע הוא כי הם קוראים קריאות גנאי לעברו וקופצים אגרופים כלפיו. הוא לא הבין אף מילה משפת דיבורם, אך הבין גם הבין שהינו מאוים על חייו, וייתכן שאלו הדקות האחרונות בהן הוא חי ונושם...

הנער, שלא זכה לגדול על ברכי האמונה ולא חונך לתורה ומצוות, חש אבוד לנוכח המצב. לאחר רגע התעשת, והחליט שינסה להציג מצג כאילו הוא מצטרף לחבורתם, ואף הוא רוצה לשתות לשוכרה כמוהם, עד הרגע הגואל בו האוטובוס יבוא והוא ימלט לתוכו. וממחשבה למעשה, כשהתקרבו אליו וכמעט עמדו להטיח בו בקבוק זכוכית מלא במשקה חריף, אור אומץ פונה לראש החבורה בבקשה לשתות עימם, ולחלוק עימם מן המשקה החריף-חריף הזה... באותו רגע השתנתה הבעת פניהם. אם הזור רוצה להצטרף להוללות, הם יתנו לו את ההזדמנות.

הם מגישים לו בקבוק קטן, הנער כבר מניף אותו אל על, תוך שהוא מעיף מבט בוחן על התווית... 'אוי ואבוי!' - נחרד הנער לרגע בעומק לבו. על תווית הבקבוק נכתב מפורשות כי הוא מכיל שומן של חיה שאינה רוצה לשתות לשוכרה כמוהם, עד הרגע הגואל בו האוטובוס יבוא והוא ימלט לתוכו. וממחשבה למעשה, כשהתקרבו אליו וכמעט עמדו להטיח בו בקבוק זכוכית מלא במשקה חריף, אור אומץ פונה לראש החבורה בבקשה לשתות עימם, ולחלוק עימם מן המשקה החריף-חריף הזה... באותו רגע השתנתה הבעת פניהם. אם הזור רוצה להצטרף להוללות, הם יתנו לו את ההזדמנות.

הם מגישים לו בקבוק קטן, הנער כבר מניף אותו אל על, תוך שהוא מעיף מבט בוחן על התווית... 'אוי ואבוי!' - נחרד הנער לרגע בעומק לבו. על תווית הבקבוק נכתב מפורשות כי הוא מכיל שומן של חיה שאינה רוצה לשתות לשוכרה כמוהם, עד הרגע הגואל בו האוטובוס יבוא והוא ימלט לתוכו. וממחשבה למעשה, כשהתקרבו אליו וכמעט עמדו להטיח בו בקבוק זכוכית מלא במשקה חריף, אור אומץ פונה לראש החבורה בבקשה לשתות עימם, ולחלוק עימם מן המשקה החריף-חריף הזה... באותו רגע השתנתה הבעת פניהם. אם הזור רוצה להצטרף להוללות, הם יתנו לו את ההזדמנות.

הנער, שלא זכה לגדול על ברכי האמונה ולא חונך לתורה ומצוות, חש אבוד לנוכח המצב. לאחר רגע התעשת, והחליט שינסה להציג מצג כאילו הוא מצטרף לחבורתם, ואף הוא רוצה לשתות לשוכרה כמוהם, עד הרגע הגואל בו האוטובוס יבוא והוא ימלט לתוכו. וממחשבה למעשה, כשהתקרבו אליו וכמעט עמדו להטיח בו בקבוק זכוכית מלא במשקה חריף, אור אומץ פונה לראש החבורה בבקשה לשתות עימם, ולחלוק עימם מן המשקה החריף-חריף הזה... באותו רגע השתנתה הבעת פניהם. אם הזור רוצה להצטרף להוללות, הם יתנו לו את ההזדמנות.

הנער, שלא זכה לגדול על ברכי האמונה ולא חונך לתורה ומצוות, חש אבוד לנוכח המצב. לאחר רגע התעשת, והחליט שינסה להציג מצג כאילו הוא מצטרף לחבורתם, ואף הוא רוצה לשתות לשוכרה כמוהם, עד הרגע הגואל בו האוטובוס יבוא והוא ימלט לתוכו. וממחשבה למעשה, כשהתקרבו אליו וכמעט עמדו להטיח בו בקבוק זכוכית מלא במשקה חריף, אור אומץ פונה לראש החבורה בבקשה לשתות עימם, ולחלוק עימם מן המשקה החריף-חריף הזה... באותו רגע השתנתה הבעת פניהם. אם הזור רוצה להצטרף להוללות, הם יתנו לו את ההזדמנות.

וממחשבה למעשה, כשהתקרבו אליו וכמעט עמדו להטיח בו בקבוק זכוכית מלא במשקה חריף, אומץ פונה לראש החבורה בבקשה לשתות עימם, ולחלוק עימם מן המשקה החריף-חריף הזה

בגבורה בכל נסיון - רוחניים וגשמיים גם יחד. סיפור נס החנוכה, מעורר שאלה ומחייב התבוננות: מה היה ההגיון מאחורי המהלך של החשמונאים? מנין היה להם האומץ לצאת למלחמה שנראית אבודה מראש? מהיכן נטלה קבוצה כה קטנה של אנשים כוחות ויכולות לצאת לקרב מול הצבא החזק בעולם?! ובעיקר - השאלה הנוגעת לימינו אנו, האם גם אנו מסוגלים להתמודד באתגרים קשים? האם האמונה בדרך ויכולת ההתמודדות בגבורה, שייכים רק לחשמונאים או גם לנו?! התשובה היא שכן, יש לכל יהודי נשמה אלוקית, בעלת עוצמות כבירות ובלתי נתפסות, חלק אלוקי ממעל שניטע בתוכי גופנו, המחיה ומפעילה אותנו, ובה בעת מעניקה לנו כוחות להתמודד, עוצמות לעמוד בכל אתגר ולנצח בכל קרב. מנגד, היצר הרע שבתוכנו פועל להסתיר ולעמעם את הנקודה הזו. הוא מבין, שברגע שנפנים את היכולות שבתוכנו ועד היכן אנו יכולים להתעלות, להתרומם ולהתקרב לאבא שבשמים - באותו רגע הוא יישאר מובטל, וכל שכנועיו יפלו על אוזניים ערלות. לכן הוא משווק לנו שאין בנו כוחות ושאנו חלושי אופי, שבדורנו כבר אין יכולות התמודדות, שאנחנו בכלל לא בנויים לנצח ולהכריע במלחמה הרוחנית. ימי החנוכה וסיפורם של החשמונאים נועדו לגלות את הכח הטמון בנו ולהפנימו אל הלב, כדי שבכל רגע נתון נדע ונזכור: בתוכו של כל יהודי בוערת אש, וגם אם הוא נראה חלש מול גיבורים - זו אחיזת עיניים מטופשת, כי האמת הפוכה לחלוטין: הנשמה היהודית שבקרבנו מקבלת כוחה היישר מכסא הכבוד, זהו המסר של ימי החנוכה והאור העולה מבין הנרות, להאיר את נפשנו ולמלא אותנו בעוצמת גבורה יהודית.

הרב אשר קובלסקי שליט"א

- לע"נ אסתר בת נזירה ע"ה
- לע"נ מנחם בן תקוה גזר ג'ה ז"ל
- לע"נ אברהם אבהרון בן ג'נינה ז"ל
- לע"נ רפאל פואה בן רוזה ז"ל
- לע"נ בנימין בן טאוס ז"ל
- לע"נ אסתר בת חנה ז"ל
- לע"נ הרבנית חסיה ליליאן בת סוליקה ע"ה

חנוכה לכל השנה

דין תורה של צדיקים

"וַיֵּשֶׂא מִשָּׂאתָ (בְּרֵאשִׁית מַג, לד), מִשָּׂאתָ - מְנוֹת (רש"י).

שאלה: להלן מעשה שאירע ושהביא לדין-תורה' מרגש לאחר דין ודברים שהתעורר, בין ראובן - בעל קייטרינג מירושלים, לבין שמעון - בעל שמחה. שמעון הזמין מראובן שלוש מאות מנות, לשמחה שעמד לערוך באחד האולמות בירושלים. והנה הגיע ראובן ממפעל הקייטרינג שלו, עם המנות לעבר מטבח האולם, ולפתע הבחין בילד עם סל בידו, שעומד ובוכה בפתח המטבח. שאלו ראובן לסיבת בכיו, והילד סיפר: "אמא שלי שלחה אותי לכאן, כדי לקחת אוכל ממה שנשאר מהאירוע. כשנכנסתי למטבח, ראה אותי עובד הנקיון הערבי, ושלח אותי החוצה". נכמרו רחמיו של ראובן, הוא לא חשב פעמים, ומיד הכניס לסלו של הילד עשר מנות מכבודות.

השמחה הסתיימה, וראובן ושמעון ישבו לערוך את החשבון. אז גולל ראובן בפני שמעון את המעשה שהתרחש עם הילד העני והפטיר בחייו, "אחייב אותך רק במאתים ותשעים מנות", אמר משום שרצה לזכות במצווה. "יקירי, אני משלם לך עבור שלוש מאות", הודיע שמעון בנחרצות, "זכות המצוה שייכת לי! כבודו אינו יכול לעשות 'מסחר' במנות שאני הזמנתי"... אך גם בעל הקייטרינג לא ויתר, והתעקש לקבל שכר רק עבור מאתים ותשעים מנות.

וכך המשיכו שניהם להתווכח, ובשמיים זועקים 'אשריכם ישראל. אשריכם שאלו הם דיני התורה שלכם!', ועכשיו נשאלת השאלה: עם מי הדין?

תשובה: כל עוד המזון במטבח, הוא שייך לבעל הקייטרינג, והוא האחראי על המזון, ואם למשל יתקלקל, הרי זה באחריותו של בעל הקייטרינג, ואילו בעל השמחה אינו מעוניין לזכות במזון כל עוד הוא במטבח, כי אז אינו יכול לשמור עליו, שמא ייפסד או יישפך וכיוצא בזה. למעשה מלאכת בעל הקייטרינג מסתיימת כאשר הוא מניח את המזון על השולחנות, כשציבור המוזמנים ערוך לסעודה. לכן, אם בעל הקייטרינג נטל את המנות מהמטבח, הרי משל עצמו נטל, וכל עוד שאר המנות שחילק הספיקו לסועדים, אין בכך שום חסרון מצד בעל השמחה. אבל אילו היה נוטל בעל הקייטרינג את המנות לאחר שכבר הוגשו לשולחנות, הרי שכבר זכה בהם בעל השמחה, והמצוה שייכת לבעל השמחה, ואז היה משלם עבור שלוש מאות מנות.

לסיכום: נראה שראובן בעל הקייטרינג זכה במצווה, ושמעון בעל השמחה ישלם עבור מאתים ותשעים מנות בלבד!
(אחת שאלתי 1, מאוצרו של הגר"י זילברשטיין)

עלינו להתחנך ולשנן שיעור זה! באותה מידה שאנחנו מודדים ומתייחסים למצוות, כך מודדים ומקרינים עלינו מלמעלה. הגמרא (ברכות יט): שואלת: "מדוע בדורות ראשונים היו מתרחשים להם ניסים?", ומתוצאת הגמרא: "משום שהיו מוסרים עצמם על קידוש השם". הקב"ה מאיר פנים ליהודי שדבוק לעשות את רצון ה' יתברך בצורה מושלמת, ולא רוצה לקיים את המצוות רק כדי לצאת ידי חובה, שלא יהיה חלילה "כתינוק הבורח מבית הספר".

כאשר האדם פועל לפי אמות מידה של חוקי הטבע, לא יתחוללו מסביבו ניסים ונפלאות. לעומת זאת, אדם שממצא את כוחותיו, ופועל מעבר לכוחותיו הטבעיים, וזכה למאור פנים מעל הטבע. זו שיטת המכבים, שלא רצו רק לצאת ידי חובה, אלא רצו להדר ולכן זכו לנסים גלויים, ולכן גם לא רצו להדליק בשמן טמא שהיה מצוי, אף על פי ש'טומאה הותרה בציבור', כי לשיטת החשמונאים אין קושיא. סיסמתם היתה "זָה אֱ-לֵי וְאֶנְהוּ", להיות מן המהדרין, ולקיים "מעט בכוונה מהרבה שלא בכוונה". על כולנו ללמוד מהחשמונאים הקדושים, ולדעת שככל שנהדר בקיום המצוות ונתייחס אליהם בצורה הראויה, כך יכבדו אותנו מלמעלה, "כִּי מִכְבְּדֵי אֶכְבְּד וְבִזְיֵי יִקְלָו" (שמואל-א ב, ל). (עפ"י הגר"א פנחס שליט"א)

החשמונאים רצו לקיים את מצוות הדלקת המנורה בצורה המהודרת ביותר. גישתם היתה שונה. רצונם היה לקיים את המצוות מתוך חיבה והידור לכתחילה, ולא לנסות למצוא צירופים ודעות מקלות

השקפה לבית היהודי

כי מנודי אנוד

גדולי ישראל פירשו שהשם 'חנוכה' רומז בין היתר גם על 'חינוך', ועלינו להתחנך בימים אלו ולחנך את ילדינו, ע"י לימוד הניסים והמאורעות שהתרחשו לעם ישראל. ה'מורים' הגדולים היו הכהנים ממשפחת החשמונאים. מה סודם של החשמונאים וכיצד זכו לניסים גלויים אלו? נציין את אחד הדברים המאפיינים אותם. הגאון רבי יוסף דב הלוי סלובייצ'יק (בעל ה'בית הלוי') שואל: מדוע היו זקוקים לנס פח השמן? הרי הפתילות שבבית המקדש היו עבות על מנת להאיר ביתר שאת, ולכאורה בשעת הדחק, כשנותר רק פך שמן אחד, יכלו לעשות פתילות דקות כדי שכוח הספיגה יהיה מועט וכך יכלו לחסוך בשמן, עד להשגת שמן טהור?

מתרץ הרב: הצעה זו היא פתרון 'בדיעבד' ובשעת הדחק. אולם החשמונאים רצו לקיים את מצוות הדלקת המנורה בצורה המהודרת ביותר. גישתם היתה שונה. רצונם היה לקיים את המצוות מתוך חיבה והידור לכתחילה, ולא לנסות למצוא צירופים ודעות מקלות או פתרונות שונים רק כדי לצאת ידי חובה. זו היתה דבקותם בה' יתברך ורצונם לעשיית המצוות בשלימות.

הגיע מאירופה הרחוקה במיוחד אלי לארצות הברית. הכרטיס להפלגה לבדו עולה מאות רובלים, הרב לא יצא סתם כך לנסיעה כל כך ארוכה ומפרכת". שאל אותו הרב "למה אינך מאמין לי?". ענה לו העשיר, "לא יתכן שאדם יבזבז מאות רובלים בשביל תיקון שני כפתורים העולים כמה קופיקות".

שמע הרב את דבריו, פנה לעשיר ואמר, "ישמעו אוזניך מה שפיך מדבר, הגמרא במסכת חגיגה אומרת, יש שבעה רקיעים, וכל רקיע הוא מהלך חמש מאות שנה, ובין רקיע לרקיע מהלך עוד חמש מאות שנה. הנשמה שלך היתה חצובה מתחת כסא הכבוד, והקב"ה שלח אותה לדרך הארוכה הזאת של אלפי שנים. אמור לי בבקשה, בשביל מה הנשמה שלך ירדה לפה? האם היא ירדה עד לעולם הזה רק בשביל לתפור כפתורים, האם בשביל כך היא ירדה כל הדרך לעולם הזה? תורה אתה לא לומד, צדקה אתה לא נותן, מה יהיה איתך? ואם כך אז גם אני באתי בשביל כפתורים!".

שמע העשיר את דברי הרב והזדעזע, מאז שעזב את עולם התורה זו הפעם הראשונה שהוא שומע תוכחה חוצבת להבות שכוז. הוא התיישב לנגד הרב ופתח בבכי קורע לב, נזכר בימי בחרותו בהם היה בישיבה והתמיד בלימוד התורה, ואילו היום הוא למעשה מנותק מכל העולם הרוחני שלו. לאחר שהבין שהדרך שלו אינה נכונה, הוא פנה אל הרב וביקש ללמוד איתו דף גמרא, הם למדו במתיקות גדולה ופנחס העשיר התעורר לתשובה. "אני חייב להתחיל ללמוד", אמר פנחס לרבי אלחנן, והרב ללא עיכובים סידר לו חברותא ומקום ללמוד.

לאחר כל זאת שוב שאל פנחס, "יאמר לי כבוד הרב, בשביל מה הרב הגיע לפה?". ענה לו הרב, "יש לי ישיבה עם ארבע מאות בחורים, ואין הם מה לאכול!". השיב לו העשיר, "אני לוקח על עצמי את העלות של כל הישיבה על חשבונך - לשנתיים שלמות! ולאחר מכן נדבר והלוואי ואמשיך הלאה".

זה העולם האמיתי, בימינו יש בעולם עשירות רוחנית רבה, אבל אם לא ננצל את זה, לא עשינו כלום. בן אדם גיגע לפני בית דין של מעלה וישאלו אותו, "מה עשית?". וכי הוא יכול להשיב להם, "עכשיו אני רוצה לקיים!", זה לא שייך. בעולם הבא זה רק השכר, ואילו העשייה היא רק פה בעולם הזה, אנחנו עשירים ויכולים לחטוף עוד מצוה ועוד זכות, ולהיות לימים לעשירים גדולים, אם ננצל בעזרת ה' את השובע הרוחני שיש בעולם הזה, נגיע לעולם הבא כשאנחנו עם נכס גדול ואוצר יקר, ואז נזכה לעולם שכולו טוב, אמן ואמן.

בברכת שבת שלום וחנוכה שמח, הרב אברהם עטיה

שגם זה לא עוזר, ולא היה כסף ולחם להשביעם. בלית ברירה החליט הרב לנסוע לארצות הברית שם היו עשירים גדולים, ובזמנם כשעוד לא היו מטוסים היה צורך בהפלגה ארוכה, והיה מדובר על קרוב לשנה של מסע ארוך הלך ושוב.

הפליג הרב לארצות הברית, ולאחר כמה חודשי מסע הגיע, הוא נדד מעיר לעיר וכמעט שלא העלה דבר בחכתו, עד שהגיע לקהילה של אדם שהכיר אותו, שפנה אל הרב ואמר, "כבוד הרב, יש במנהטן עשיר מופלג, אם תלך אליו עליך לדעת, הוא כלל לא שומר תורה ומצוות, ובנוסף הוא לא תורם הרבה, אבל אם הצלחת לשכנע אותו, דע לך שהוא יכול לתת לכבוד הרב הרבה כסף". הרב וסרמן לא נבהל לשמע הדברים, ושאל איך קוראים לעשיר. "פנחס וסרמן", ענה לו אותו מכר, "שהחליף את שמו לפיליפ, הוא בעל מפעל גדול של מעילים".

"אני מכיר אותך, הוא למד איתי יחד בחיידר", השיב הרב בשמחה ומיהר לצאת לדרך. הגיע הרב וניסה להכנס, והנה השומרים והעוזרים הרבים לא נתנו לרב להכנס אל העשיר. הוא ניסה פעם ופעמיים וסורב, ובפעם השלישית אמר הרב לשומרים, "אמרו לעשיר שיש כאן אחד בשם אלחנן וסרמן, חבר ילדות שלו, שרוצה להכנס אליו". שמע את זה העשיר ושמח מאד לשמוע שנמצא פה רבי אלחנן, חברו מילדות, והוא מיהר לבקש מהשומרים שיכניסו את הרב.

נכנס רבי אלחנן וסרמן לחדרו של פיליפ העשיר והתקבל בהתרגשות גדולה. שאל העשיר את הרב וסרמן, "מה מעשיך?". השיב לו הרב, "תראה אני יושב ולומד תורה, ויש לי ב"ה ישיבה עם ארבע מאות בחורים, וכולנו כל הזמן סביב התורה הקדושה". הוסיף הרב וסרמן ושאל את העשיר, "ומה איתך?". השיב לו העשיר, "לאחר שסיימתי ללמוד בישיבה באתי לארצות הברית, מצאתי מכונת תפירה ישנה, תיקנתי אותה והתחלתי לעבוד איתה, והיום כבר יש לי מפעל לייצור מעילים, שמעסיק שלוש מאות עובדים. אני נחשב היצרן הגדול ביותר של מעילים במנהטן, וברוך ה' אני מאושר".

"לשם מה באת לכאן? הרי מסתמא לקח לך כמה חודשים להגיע?", שאל העשיר את הרב. ענה הרב, "באתי לומר לך שלום". אמר לו פיליפ: "אתה היית העילוי של החיידר, מאחורי כל מעשה שלך עומדת מחשבה עמוקה. כמובן שלא באת מרוסיה רק כדי לומר לי שלום, למה באת אם כן?". השיב לו הרב, "אומר לך את האמת, תראה את המעיל שלי, יש בו רק שני כפתורים, האחד רפוי והשני חסר לגמרי, באתי לפה כי שמעתי שיש לך מפעל גדול של מעילים, ואני מבקש שתתפור לי את הכפתורים".

הסתכל העשיר בפני הרב ואמר, "תראה אני לא טיפש, אני לא מאמין שהרב

בשורה משמחת לציבור שוחרי השירה והבקשות

בקרב ישובת בקהילתנו
החזן העולמי המפורסם בארץ ובעולם

ד' **יחיאל נהרי** הי"ו

אשר יכבדנו בתפילות השבת
וכן בשירת הבקשות בליל שבת

בבית הכנסת "בית לוי"

רח' יוסף חכמי 51, בית וגן (מול מלון רימונים-שלום)

עזרת נשים פתוחה

יוגש כיבוד קל

בשורה משמחת
לארצי שכונת בית וגן

הפתיחה
ופרסים
ארוב

מידי שבת קודש מתקיים לימוד מיוחד לילדים
בביה"כ "בית לוי", רח' יוסף חכמי 48
14:00 - לימוד משניות בע"פ
19:00 - במוצאי שבת קודש, לימוד אבות ובנים

מספר המקומות לא מוגבל וכל הקודם זוכה

לפניות לתרומות לעלון לזיכוי הרבים, וכן להקדשות לרפואה להצלחה לע"נ -

02-9664455 (בין השעות 10:00 - 15:00)

לקבלת העלון למייל ולכל צרכי העלון נא לשלוח מייל ל:

ALON.BEITLEVY@GMAIL.COM

לקבלת דבר תורה יומי מפי הרב שליט"א בקבוצת
וואטסאפ שקטו, נא לשלוח בקשה במייל

כיצד מוכיחין?

עלון מס' 16

החזרת שלום בית בדרך עקיפה

שוב ושוב. החל מתפילת שחרית המתוקה, בצוותה חדא עם האריות שבחבורה, אותה קבוצת חסידים מסולאה שדבר אין לה עם העולם הזה והבלי. רבי מנדל המתעמק בשיחו עם בוראו בסילודין, עד שהעורקים על מצחו מתנפחים כחבלים עבותים. רבי מוטל שליבו ובשרו מרגנים לא-ל חי בדביקות יוקדת. מימיו לא ראה תפילה כזו. רבי אהרן יוסף, חד מבני עליה, אפילו אבן שבקיר נמסה מקול תפילתו הזכה... ביקש אברמ'ל לשקוע בשינה עריבה אחר יום ארוך ומתיש, יום שכולו תורה בבית המדרש, והשינה ממנו והלאה.

מהחדר הפנימי שמע פיזום חרישי. הרב ישב ולמד בגמרא גדולה. אברמ'ל נכבש כולו במתיקותה של הנעימה. 'הכיצד', התפעל, 'אין הרב עיף אחרי יום מייגע של לימוד והרבצת תורה לפני תלמידי הישיבה 'אור-תורה', ועסקי הרבנות המסועפים'. מחשבותיו הלכו ונטשטשו, שמורות עיניו נעצמו. וכשהתעורר והתכוון לתפילה, המתין למארוח להתלוות אליו לתפילה. מן המטבח שמע את שקשוק המיחם. מישהו, דומה, עסוק שם בהכנת תבשיל. ניחוח ערב של קפה חם וטרי התפשט בכל הבית, כעבור רגע שמע את דשדוש נעלי הלבד של הרב, הלה פסע אל חדר השינה ובידיו ספל קפה רותת, אדים מיתמרים מעליו, ברך את הרבנית ברכת בוקר טוב והניח לפניו את ספל הקפה.

עווית של תמהון חלפה לרגע קט על פניו של אברמ'ל למראה התופעה חסרת הפשר. אחר הסיח דעתו מכל הענין. בלילה הבא לא נשמע קולו המפזם של הרב. 'אהה, גם הרב אינו אלא בשר ודם, העייפות הכריעה אותו...'. אוושה קלה שנשמעה פתאום הקפיצה אותו, ברגליים יחפות פסע חרישית והציץ אל חדרו של הרב. מנורת נפט ישנה נגהה באור אדמדם על פני הרב. הוא ישב וכתב בקולמוס בשקידה בגליונות גדולים.

ציפורן המתכת חרקה במרוצתה בין השיטין. מדי פעם הטביל אותה בקסת דיו שהיתה מונחת לפניו. לפתע עצר הרב, מצחו הגבוה נחרש תלמים רחבים, אחר קם ושילף ספר ישן מן המדף, עיין בו קצרות ושב וכתב. 'הרב עונה תשובות הלכתיות לשואלים, ואני חשבתי ששכב לישון', גיחך אברמ'ל.

אברך ירושלמי בשם אברמ'ל, זמן קצר אחר חתונתו החלו להתגלע ויכוחים חריפים בינו ובין אשתו. המשבר שפקד את ביתו באחד הימים - היה ה'קש ששבר את גב הגמל', והוא החליט לנסוע לטבריה להינפש ולהיות זמן מה עם עצמו כדי לדעת איך לכלכל את צעדיו הלאה... כמעט יום שלם נמשכה הנסיעה, וכשירד מהאוטובוס היכה בפניו אויר מהביל. בקפיצות ודילוגים מהירים רץ חפוז לבית כנסת סמוך טרם תשקע החמה.

לאחר תפילת ערבית, התעניין היכן יוכל להניח ראשו בלילה. מתפללי בית הכנסת, אנשים פשוטים, המליצו על אכסניה מקומית זולה. בבוקר חיפש ומצא את בית המדרש הישן, בו מתפללים חשובי העיר, חסידים ואנשי מעשה. בעיניים כלות צפה בתפילתם של בני עליה, כולם מקשה אחת של דביקות סוד שיח עם בוראם. לאחר התפילה ניגשו אליו כל המתפללים, לחצו את ידיו בחום, 'שלום עליכם, ר' יהודי'.

איש בעל צורה ופנים קורנות התקרב. 'מאין אתם?' 'מירושלים', השיב קצרות. 'ובאתם לרחוץ בחמי טבריה? או שמא קרובי משפחה לכם כאן?' - בחן הגה'צ'ר' משה קלירס רבה של טבריה, בדאגה את פניו העצובות של בן שיחו. מעיניו הטובות והחכמות השתקף אוקיינוס של רחמים. בשבריר שניה הבין מה מעיק על האברך הצעיר, אלא שלא הראה כל סימן שיעיד על כך.

אברמ'ל הבליע כמה מילים לא נהירות. 'בוא להתארח אצלי הזמינו הרב בתנועה רחבה. כל מחסורך עלי'.

'חלילה', נבהל אברמ'ל, 'אני הקטן אטריח את רבה של טבריה? אלא שרבי משה לא הניח לו. 'מדוע צריך אברך בן-ישיבה לשלם עבור מלון, בשעה שיכול הוא לחסוך את הפרוטה שאינה מצויה בכיסו?' חזר והפציר שוב ושוב, והאורח נעתר לתחנוניו. מיד נטל חפציו מן האכסניה, שילם עבור לינת לילה אחד, ועקר לבית רבי משה.

בשעת לילה מאוחרת חזר אברמ'ל מבית המדרש. התמתח על המיטה הנוחה ועצם את עיניו, קורותיו של יום שבו וחלפו בזיכרונו

להמשך קיומו של העלון, למי שמכיר בערכו וחשיבותו,
מתקבלות תרומות לע"נ, או לשמחות וכדו'

לתרומות/הנצחות, או לקבלת העלון באימייל, וכן לתגובות: blu.israel@gmail.com

בהשכמת הבוקר חזר ונשנה כל המחזה מאתמול. ספל הקפה המהביל הוגש שוב למיטתה של הרבנית, בסבר פנים קורנות ו'בוקר טוב' לבבי. 'אוי לי היכה אותו לבבו של אברמ'ל, צער עמוק חילחל בו. 'הרבנית חולה, ואני מכביד את עצמי על הרב, ועליו לשמש שניים!'

אחר התפילה נחפז לבית הרב, ארז חיש את חפציו והלך להיפרד ממארחו. 'מדוע אתה בורח כה מהר?' התפלא רבי משה, 'כלום לא ערבה לך שהותך בבית?' 'עדיף לי לשוב לאכסניה הדלה, ובלבד שלא אטריח את הרב', הצטדק, ורבי משה אינו מבין, מה הרעש... 'נוכחתי לראות שהרבנית חולה', הסביר אברמ'ל בפנים סמוקות.

'מה אתה סח?' נתן בו הרב את שתי עיניו המאירות, 'הרבנית נמצאת בקו הבריאות תהילה להשם!'

'אבל במו עיני ראיתי איך הרב משרת את הרבנית, ומביא לה את הקפה לחדרה יום יום!' אברמ'ל שתק שתיקה שכולה פליאה.

לאחר פטירתו של ראש ישיבת טלז באמריקה, הגאון רבי מרדכי גיפטר זצ"ל, סיפר אחד מתלמידיו: לאחר שנתמניתי לשמש כרב שכונה, הגעתי לבית רבי הגר"מ, והצגתי בפניו בעיה מסוימת שנוצרה אצלי בשלום הבית:

מדי בוקר מבקשת ממני אשתי להוריד את פח האשפה, ואני סבור שאין בכך כבוד התורה. מה עלי לעשות? ... עשה ראש הישיבה עצמו כחושב ומהרהר בדבר התשובה שיש להשיב ל'שאלה קשה' מעין

'מובא בשם האריז"ל', פתח הרב ואמר, כאשר חיוך דק תולה בזוית פיו, 'כי כל יהודי צריך לקבל עליו בכל בוקר לפני התפילה מצות עשה של 'ואהבת לרעך כמוך', ואיך מקיימים מצוה זו? רק בלב? ... צריכים לעשות משהו 'למעשה'! ומה לי לחפש במרחק בזמן שאוכל לקיים את המצוה בביתי אני?! אתה מבין? אינני 'משרת' את הרבנית, אני פשוט מכבד אותה, זה כל ההבדל!...

התמימות והפשטות בה נאמרו הדברים, קדחו עמוק בנשמתו. רבה הגדול של טבריה, נושא את ספל הקפה בכל בוקר אל רעייתו, האם נפגם כבודו בכהוא-זה? ברק של הבנה הציף את ירכתי מוחו באור חדש. 'מה לי פה ומי לי פה. מה לי מחפש במרחק כשאפשר לקיים מצות 'ואהבת לרעך כמוך' בביתי אני?!

החבילה שנקשרה, לא נפתחה. אברמ'ל החליט לחזור מיד לירושלים, לתקן את ביתו ממסד עד טפחות, עד כמה שהדבר תלוי בו. דמעות התגלגלו במורד לחייו כשנפרד לשלום ממארחו הגדול, האיש שהאיר את עיניו ולימדו פרק מוסר מאלף ששינה את חייו.

(מתוך עלון 'אור חזקיה')

זו, ואחר כך אמר לאברך: 'חושבני שאינך צריך להוריד את הפח'.

למחרת בבוקר, נשמעות דפיקות על דלת ביתו של האברך. מה נדהמו בני הזוג לפגוש על מפתן הבית, את ראש הישיבה בכבודו

ובעצמו. 'במה זכינו שכבוד הרב מגיע אלינו הבוקר?', שאלו בני הבית, והגר"מ גיפטר השיב: 'אני מתנצל על ההפרעה, רק תראו לי בבקשה היכן מונח הפח כדי שאוכל להורידו...'

(מתוך 'ליקוטי שמואל' [איזיקוביץ'])

אשמח לשמוע רעיונות והצעות ייעול - הכל יתקבל בברכה.

ישראל חיים בלומנטל.

לתרומות/הנצחות, או לקבלת העלון באימייל, וכן לתגובות: blu.israel@gmail.com

לע"נ מרת חיה מיטל (רזניק) ע"ה בת רבי צבי אלימלך (נויגרשל) הי"ו. נלב"ע כ"ב סיון תשפ"ב

ה' מצליח בידו

לשון הכתוב "ה' מצליח" צריך ביאור, שכן ההצלחה מתייחסת ליוסף, והוא ליה למימר שיוסף מצליח מחמת שהשי"ת אתו, ופשטות לשון 'ה' מצליח' נראה שמייחס ההצלחה אל ה'.

ברם כך היא מידתו של יוסף, שאינו מייחס לעצמו מצד עצמו כלום, רק הכל להשי"ת בלבד, וה' הוא שמצליח בידו, כאשר דבוק הוא בשכינה כל העת.

הנה בפרשתו, אמר פרעה ליוסף "אני שמעתי עליך לאמר תשמע חלום לפתור אותו. ועני יוסף את פרעה לאמר, בלעדי, אלקים יענה את שלום פרעה". וצריך ביאור בסדר הלשון "תשמע חלום לפתור אותו", ותסיג במה שיאמר שמעתי עליך שהתן פותר החלומות.

אך נודע מה שמבואר בסוגיא דפתרון חלום בשלהי ברכות (נה); שעצם צורת פתרון החלום תלוי בשומע הפתור, שהרי כל החלומות הולכין אחר הפה, וברו הדיא יוכיח שאם קיבל הכסף פתר לטובה ואם לאו לרעה, עיי' שם.

מוכח אם כן שפתרון החלום אינו נפתר רק מתוך החלום גופא בלבד, אלא מיתלא תלי וקאי גם בפתור החלום השומע את דבר החלום, שלפי מה ששומע ומקבל את החלום יש בידו לשפות פתרונו לטוב ולמוטב, ובכוחו להפוך הדבר.

היינו שאומר לו פרעה ליוסף, שמעתי עליך לאמר 'תשמע חלום לפתור אותו', שאתה בשמיעתך את החלום יכול לפתור אותו לפי שמיעתך בו. - והרי כל דין זה שהחלומות הולכין אחר הפה נלמד מיוסף, ממקרא שאמר בו 'ויהי כאשר פתור לנו כל היה' עיי' שם בסוגיא. ואם כן שפיר אמר 'תשמע חלום לפתור אותו', אתה לוקח את החלום לפתור אותו היטב על פי פני שמחליט כיצד לפתור אותו.

אמנם תשובת יוסף היא: "בלעדי, אלקים יענה את שלום פרעה", הוציא את עצמו לגמרי מכל הענין, והפך כל דברי פרעה שרצה לתלות הדבר בו, והביא אותו לפני האלקים, שהוא יענה את שלום פרעה, ואני מצד עצמי איני כלום בעיניך. - ואכן זכה מתוך כך לרוח הקודש בנבואה שאמר אחר כך בפתרון חלום פרעה, כשהוא מדגיש וחוזר ומדגיש 'אשר האלקים עושה' הגיד לפרעה והראה את פרעה, והכל על פי אלקים בלבד, והוא מצד עצמו אין בו שום צד בענין לכאן ולכאן.

ובזה נראה לשון הפסוק "וכל אשר הוא עשה ה' מצליח בידו", וכ"ה לעיל (לט, כג), רומז הכתוב לנו כיצד זכה לכל אותה הצלחה 'באשר ה' אתו', הוא עצמו מצד עצמו כמי שאינו כלל. באופן שנמצא שהשי"ת שאיתו תמיד ברוב ענותנותו ושפלות רוחו הוא שעושה והוא שמצליח, הכל השי"ת בלבד, שהוא לבדו הוא ומבלעדי אין כלום, הכל כאפס וכאין, ה' הוא שעושה וה' הוא שמצליח.

מיהו זה היא עיקר מה שרצה היוזים לעקור מישראל, שיכתבו על קרן השור "אין לכם חלק באלקי ישראל", ולנתק איש ישראל מדבקותו בהשי"ת, ומכוחו של יוסף הצדיק להכניע קליפת יון [יוסף] בגימטריא אניוטיכס] ולקרב את ישראל אל אביהם שבשמים, אמר.

• § • § •

הרה"ק רבי ישראל, הרבי הזקן מבלאז'וב זצוק"ל, היה מפורסם באהבת ישראל הגדולה שיקדה בו, הוא היה מקרב באהבה את אחינו בני ישראל שבארצות הברית, ופעמים רבות עלה בידו להחזיר בתשובה יהודים שפרקו על תורה ומצוות באמריקה השפלה של הימים ההם.

אחד ממכריו היה יהודי צעיר שבעקבות המהומות שהתרחשו בעולם לאחר השואה הגוראה, בה איבד את כל בני משפחתו, התרחק מאוד מן היהדות. - לפני השואה היה תלמיד מפורסם ומנתי על חסידי בלאז'וב, וגם הוא על אף שעזב את היהדות לא נתקן לגמרי את קשריו עם חצי הקודש, ומפעם לפעם היה מגיע לבית הרבי, בעיקר באירועים מיוחדים או בחגים וכדומה.

באחד מימי התנוכה הנעלים הגיע להשתתף במעמד 'הדלקה' כנהוג, והביא עמו עבור הרבי מתנה גדולה ויקרה, מגורה מלכותית ומפוארת לתנוכה העשויה כולה כסף טהור, מעוטרת בגילופים רבים, ומרהיבה ביופיה! שחימה שייכת להרה"ק השרף מרח"ץ זצוק"ל ז"ל. - אבותיו רכשו אותה בשעתו בהון רב, והיא עברה בירושה מדור לדור, כשהם שומרים עליה תמיד מכל משמר. בהשגחה עליונה הצליח אף הוא במסירות נפש להחביא את אותה 'בוצינא קדישא' בימי העם, ולהביא יעמו לבית המלחמה לארצות הברית. אך היות ופרק ממנו עול תורה, והוא עצמו כבר כמה שנים שלא הדליק כלל נרות חנוכה רח"ל, החליט שאין זה ראוי להשאיר מגורה קדושה כזו בידי רשע שכמוהו, והעניק אותה במתנה לרבי הקדוש.

הרבי התרגש למראה המגורה המהודדת שהדליק בה צדיק עליון ונשגב, והתבונן בה רבות, תוך שהוא מעמיק בה הרבה במחשבותיו.

לאחר זמן ארוך יעורו הרבי מדבקות התבוננותו בחנוכה, ופנה אל האיש ואמר, בסתר אקבל ממך מתנה מופלאה ומיוחדת זו, תענה נא לשאלתי:

תאמר נא בכנות, מה היתה תחושתך והרגשתך כליפי מגורה טהורה זו, בכל השנים האלו ששכנה בביתך?

האיש התפלא מעט לשאלה המוזרה על תחושות... - אבל הצדיק חש ברוח קדשו שבוודאי השפיעה הקדושה הגוראה שבמגורה על נשמתו הנידחת, ואינו מרגיש עימה בנוח במעשיו...

דמעות החלו זולגות מעיניו של האיש, ואמר: אודה על האמת, שבכל פעם שהתבוננתי במגורה זו, שמעדה זורחת ומצוחצחת במרכז הוויטרינה שבסלון ביתי, התביישתי מאוד במעשי, בכייתי רבות לידה על מצבי המרוחק כל כך מאותם דרגות רוחניות עילאיות של צדיקי עולם שהשתמשו במגורה טהורה זו!

אם כן - חתם הרבי בחנוכה - לא אקבל ממך תשורה זו! השאר נא את המגורה על כנה בסלון ביתך, שלכל הפחות יישאר בלבך 'זיק' של התעוררות קדושה וקרבת אלקים.

ואכן נענה האיש והחזיר את המגורה לביתו, ולמרבית הפלא לאחר תקופה חזר האיש בתשובה שלמה, התקרב בכל לבו אל הרבי הקדוש, ותמיד הודה לו על כך שלא אבה לקבל ממנו את המגורה, כי אכן בעקבות התבוננותו הרבה במגורה הטהורה התהפכה השקפתו, ושב אל צור מחצבתו בקודש.

• § • § •

מנהג ישראל קודש, לצאת בשירה ובזמרה במצות הדלקת נר חנוכה, הן בשיר שלפני המצוה והן בשירים וזמירות שנתקנו לאחר קיום המצוה, איש איש כמנהגו לבית אבותיו, נהרא נהרא ופשיטה. וצורת פניהם של ישראל ענתה במ שמשחים ומתענגים בשירים המקודשים הללו, והלב מרגיש חוש חשיבות זה המנהג שנעשה ומתקיים ברצון הלב ובתמימות, ובוודאי יש בו שורש נעלה וברור בתורתנו הקדושה.

כמו שדרשו בגמרא עריכין (סא, ב): "תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב - איזו היא עבודה שבשמחה ובטוב לבב, היא אומר זה שירה".

השירה והשמחה בעבודת ה' הלא הם הבריח התיכון של העבודה, ובפרט על פי תורת החסידות החדרת תמיד בכל דבר לפנימיות עבודת הלב והנפש, כי בהעדר השמחה חסר הרצון הפנימי שבעבודה. שכן מכוון השירה ניתן להגיע לדבקות עליון, בבחינת "והיה כנגן המנגן ותהי עליו יד ה'" (פס' ג, טו).

וכבר העיד מרן הארי"ה הק"ל על עצמו, שזכה לכל מדרגותיו בזכות 'שמחה של מצוה', כמ"ש המשנה ברורה בהלכות שמחת תורה (א"ח סי' תרס"ג ס"א). ואילו כל עיקרה של התנוכה באה "לתחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה". וכן כתב בשער רוח הקודש (ה, א): "הנה צריך האדם בעת קיומו כל מצוה ומצוה, או בהתעסקו בתורה, או כשמתפלל התפלה, להיותו שמח וטוב לב, יותר מכאשר מרויח או מוצא אף אלפים דינרי זהב וכו".

"והוה פירוש הפסוק 'תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל', פירוש תשמח יותר מכאשר תרויח רוב כל ממון שבעולם, זה 'מרוב כל', פירוש יותר מכאשר הוא רב כל" ע"כ.

ובזה יוטעם היטב טעם המנהג המקודש, לשורר שירים וזמירות בעת מצות הדלקת נר חנוכה. כי בכך חודרת קדושת המצוה ללב ונפש פנימה, ומתקיימת ברעותא דליבא, מתוך פתיחת הלב בשירה ובזמרה, לקרב לב ישראל לאביהם שבשמים.

לפנינו עובדא נוראה של איש ישראל שניצל ממוות לחיים בזכות השירה שבעבודת השם יתברך.

'קלמן דער פרייעלעכער'! [קלמן הלמן] - כך נקרא בפי כל שמו של הבחור הנחמד העלוי והתוסס... קלמן היה בחור נמוך קומה שכולו מלא מרץ ושמחת חיים, לא היה איש בעיירה שלא הכיר את 'קלמן דער פרייעלעכער'. והיה אם פגש קלמן באדם עצוב ומדוכדך, היתה הבדיחה השנונה תיכף על לשונו, ולא זו ממנו אותו קלמן עד שהעלה את החיוך על שפתיו!

גם בימי צר ומצוק, כאשר פרצה בסערה מלחמת העולם השנייה, והשואה האיזמה הכניסה את העולם כולו לפחד ובהלה, לא נס ליחו ולא פג ריחו של קלמן השמח, הוא ערד וחיוק את כולם שלא יפלו ברוחם, רק להרבות בתפילה ותחנונים לפני השי"ת ולהתחזק בתקוה וביתרון איתן.

הנה הגיע היום המר והנמהר, כשקלגסי הנאצים ימ"ש העלו בחמת זעם את כל ישרי הגיטו אל רכבות המוות, בדרום האחרונה אל כבשני אושוויץ-בירקנאו. הרכבת החדושה נעצרה בבת פנתו של גריינמן, הדלתות נפתחו לרווחה, ואל הקרונות פרצו ז'נדרים מפחידים בקול רעש גדול, ארויס! ארויס! שנעלערו! יחד עם החיילים הנאצים עלו אל הקרונות גם עוזריהם עובדי כפייה יהודים, אשר דברו אל אחיהם הדוויים ביידיש, ותרגמו בפניהם את פקודות הגרמנים. בתוך צעקותיהם כביכול... הוסיפו ושיכלו גם הרבה המלצות וטיפים שונים לאוזני היהודים, ללא שהאדונים הנאצים יבינו כלום, כדי שידעו את אשר לפניהם.

בין צעקותיהם הרמות נשמעו הרואותיהם הברורות: האנשים הנמוכים ישתדלו לעלות לעליים גבוהות, ולהתרומם על עקביהם, כדי שיראו גבוהים... כל אחד יאמץ' לעצמו גבוה איזו מלאכה שהוא בקי בה... התאומים עדיף להתחלק ולא לגלות את הקשר שביניהם... ועוד מטעמים כהנה וכהנה, לפי חמלתם ורחמנותם של היהודים המקומיים על אחיהם שהגיעו בסטרנספורט החדש.

כשמע קלמן דגן שכאמור היה נמוך קומה את ההמלצה שרמוזו היהודים לאנשים הנמוכים, החל תיכף ותובח אל תוככי נעליו בדים רבים, כדי שיראה גבוה יותר...

לאחר שהורדו כולם אל הרציף הענק שבכניסה אלי אושוויץ [אוסט-בלאז], העמידו אותם החיילים באימה ובבהלה גדולה שורות שורות, ובעזרת כלבים אימתניים הריצו את כל אלפי היהודים לב אחד למקומם.

בעוד עומד בין שורות רבות עמך בית ישראל, שמע קלמן כי כאן במתנה זה לוקחים לעבודה רק בחורים חסונים מגיל שמונה עשרה ומעלה, אך קלמן היה באותה עת בן שש עשרה בלבד... תיכף על אתר החליט להוסיף לעצמו שנתים ימים על גילו, וכך יוכל לומר שהוא כבר בן שמונה עשרה!

התור התקדם לאיטו, ולפתע מצא את עצמו קלמן בשורות הקדמיות, והנה רואה הוא שם בכניסה אל החמנה, קרוב לשערי מוות, על 'רמפה' גבוהה מעט את הרשע הגדול ז"ר מנגלה! ימח שמו, עומד על רגליו ומקל קטן בידו, ובמחי ידו הרשעה חותר' מי לחיים ומי למות!

כשמע קלמן לפני אותו קומדיאנט אכזרי, השתדל מאוד 'למתוח' את רגליו, ולעמוד כך על קצה בהונותיו, כדי שיראה גבוה וחסון...

הפגש בעמוד הבא <

סיפורי השגחה פרטית שנשלחו לפערכת ע"י הקוראים

גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך'

עומד בסטרמפיאדה עם חבר ומשוחחים בעניין השגחת ה' על עולמו ועל החילוק בין השגחתו על הכלל והשגחתו על הפרט בדגש עד כמה השגחתו על בריותיו באופן פרטני הוא.

תוך כדי ליבון הסוגיה עצר לנו טרמפ אדם חרדי נחמד בעל זקן מעטיר היורד על פי מידותיו, שאלתי לשמו והוא השיב: "גל הוא שמי והשבת באה זה יום הולדתי!!!"

השבתי לו שהשבת בפרשת יוצא נולדו אחד עשר ילדים של יעקב אבינו ואתה מחדש לי שיש עוד לידה בפרשה!?

הוא חייך ואמר שבתפרשה הזו הוא נולד לא באופן פיזי כי אם מהצד הרוחני שה' דיבר איתו והחזיר אותו בתשובה שלימה שזה לידה בפני עצמה.

לשאלתי כיצד נולד הוא סיפר את הסיפור המרגש הבא: "ישבתי עם חבר בבית המרוח ולגמנו כמה כוסיות משקה, לפתע אמרתי לחברי לשתיה 'אני מרגיש שאל לי לשמור שבת!!!"

אני חילוני לחלוטין וכן חברי. חברי אמר לי שגם הוא ישמור איתי שבת. אבל איך שומרים שבת לא היה לנו מושג. חשבנו יחד איך שומרים שבת? אחרי חשיבה מרובה הסקנו שנלך לבית הכנסת בשבת בבוקר ובכך נשמור את השבת !!! זה היה עולם המושגים שלי אז באותה תקופה.

נכנסנו בשבת בבוקר לבית הכנסת כדי לשמור את השבת, הרב קיבל אותנו במאור פנים והעלה אותי לתורה לעליה של שביעי. לא ידעתי מה עושים אבל הרב עזר לי באמצע הקריאה קבלתי את הקריאת אהבה וחובה מאת השם יתברך, כאמור שמי 'גל' ובדיק בעליה של שביעי יש שבע פעמים את המילה גל חוץ מעוד פעמיים שכתוב 'גל עד'. התרגשתי בצורה לא רגילה. תבין אדם חילוני לגמרי שאין לו מושג מה זה שבת ואין שומרים ומגיע לבית הכנסת מקבל עליה וכל הזמן שומע גל, ושוב גל ועוד פעם גל... התרגשתי לגמרי ומאז לא עזבתי והתחלתי לבוא לשיעורים והנה היום אני חרדי לחלוטין!!! וכי יש לך השגחה יותר מזה!? בקיצור בפרשה הזו נולדתי מחדש!!!"

כך סיים היהודי המתוק הזה את סיפורו המרגש ובסיום הסיפור הגענו ליעד וירדנו מהרכב מרוגשים מההשגחה האלוקית שבעצם ענה לנו תשובה ברורה וחדה על היכן מסגת ההשגחה הפרטית של ה' על ברואינו באופן פרטני, אותה אנו מבקשים לשתף עם הקוראים הנכבדים של המדור של 'טיב ההשגחה' בעלון 'טיב הקהילה'!!!

בעל המעשה: מ. ר.

להשיג בחנויות הספרים המובחרות... הנחיצה רכיב נפלאה הנחין רכישתם שליטה

מספיק עדיין לפי קומתו הנמוכה, ועדיין נראה נמוך וקטן. מנגלה בתן אותו בקפידה דקה ארוכה מכף רגל ועד ראש, ולפתע באחת הרים את מקלו הקטן והחווה לו לקלמן 'שמאלה', אל צד שמאל! שם המתניו להם הקרמטוריום ותאי הגזים... ובכך חרץ את דינו של קלמן למיתה משונה, רחמנא ליצילן.

מיד בהינתן הפקודה תפסוהו השוטרים חמויי הסבר והשליכוהו שמאלה, בין כל המובלים הישר אל המשרפות. באותה עת כבר ידעו היהודים היטב להיכן הם מובלים... והאנשים התלכדו מיואשים וקודרים. - אך לא בחור קלמן יתן לעצבות ולייאוש לחזור אל ליבו. וכדרכו מימים ימימה החל גם כן באושוויץ הארוחה לעודד ולחזק את לב ישראל, והזכיר לפניהם מ"ש רז"ל (בספר י"ד): "אפילו חרב חדה מונחת על צווארו של אדם, אל ימנע עצמו מן הרחמים".

והנה בעודם מהלכים יחדיו לעבר המרחץ החל קלמן לשורר בקול גדול פרקי תהלים. רבותי! הכריז קלמן, הבה נא נשפוך תפילה ותחנונים לפני קל ח', הוא יתברך כל ימיו! גם כן ברגע שאחרי אחרון עדיין יכול להשיענו, רבותי, שירו נא עמדי משיירי נעים זמירות ישראל ע"ה. פצח לו קלמן בקול גדול במנגינה שובת לב, 'שיר המעלות ממעמקים כראתני ה', 'שיר למעלות אשא עיני אל ההרים וגו', אל ה' בצרתה לי כו'. וכך על פי זכרונו היה משורר בעל פה פרקי שיר המעלות בקול נעים גלתי ורנן.

השיירה כולה מתקדמת שלב אחד שלב ופסיעה אחר פסיעה אל תאי הגזים, אך פיו של קלמן אינו פוסק מלומר שירה, הם בשלהם והוא בשלו... תוך כדי ציות לכל הפקודות הצרותניות המשפך פיו למלמל ולשורר את פרקי התהלים בעוז ובהתלהבות עצומה.

ברם משנפתחה הדלת של 'אולם הרחצה', שלא היה אלא בית מטבחיים לרצוח בגז אכזרי את כל הנכנסים בו, וכבר היו אמורים חבורתו של קלמן ביחד עימו להינסע פנימה. יצאו קלמן כנגדם מפקדים גרמניים חמויי סבר, הם נראו עצבנים ופועים מאד, ופיהם מלא שאגות וצעקות, כשהם פוקדים על חייליהם פקודות שונות בגרמנית. - התברר שבדייק טרנספורט זה תמו ונגמרו כל צקלוני הגו שבאושוויץ... המשלוח החדש של הגז הקטלני טרם הגיע מגרמניה, וכל התוכניות הזדוניות השתבשו לרגע, המפעל הענק של אושוויץ נעצר לשיבת' הכרחית.

מיד הגיעו 'משאיות שחורות' והובילו את כל השבויים למחנה עבודה קלמן ובחברתו מן התופת, וניתנו להם חייהם לשלל. תקופה קצרה בלבד הסתובבו לו קלמן באותו מחנה ועסק בעבודת כפייה, עד שיום אחד נראה הצבא האדום בשערי המחנה, ובבת אחת יצאו כולם לחירות, ועלו לארץ הקודש!

כל ימי חייו של קלמן, שבבואו לארץ ישראל הקים את ביתו לתפארת והעמיד שרשרת של זדוות ישרים מבורכים, היה מספר סיפור זה. כשהוא מדגיש תדיר את טיב לקח הלימוד מוסר שבמעשה זה, שאף בזמנים קשים ביותר אין להרפות משיירת התהלים, שבוכותה ניצולו וכפי שמורגל בפומיה דקלמן, בזכות אותו 'שיר המעלות ממעמקים' - ניצולתי ברגע אחרון מן המעמקים! § § §

באחד הכפרים הפולניים שבגלילות העיר קוז'ניץ, חכר איש יהודי את 'בית הירחיים' מן הפריץ המקומי. לא היתה זו 'פרנסה' קלה כלל ועיקר, בשנים הטובות כשהתבואה מצויה היתה בשפע שמח היהודי על העבודה הקשה והמייגענת שלפניו בטוחות הירחיים עבור כל בני הכפר. אך עיקר קשיי פרנסתו היו בשני בצורת, כאשר לא היה ניתן להשיג חיטים בכל הארץ, כי אם במחירים גבוהים מאד, שלא היה באפשרות הכפריים הדלפונים לעמוד בהם. שנה אחת היתה שנת בצורת קשה, בהעדר ברכת הגשמים לא נתנה הארץ יבולה ובית הירחיים עמד שומם כמעט בכל ימות השנה, גם מעט התבואה שנסארה במחסנים מיבול השנה הקודמת התקלקלה משום מה. כך שמצא את עצמו היהודי דן בסוף שנה חסר אונים.

שאף הוא שוכב מת במקומו... הוא הבין מיד שקרתה כאן 'תאוה' קשה, כאשר סוס ורכיבו שעטו כנראה מהר מדי במורד הדרך, עד שתנקעו במלוא העוצמה בעץ ענק רחב מימדים ותהרגו בו במקום. בעודו מתבונן אנה ואנה בכרכרה המפוארת, שנדמה היה לו שהיא מוכרת לו מעט... שמע לפתע גניחות חלשות העולות מתחת הכרכרה העניקת שעמדה הפוכה על הארץ, כשגור ארצה והביט היטב מתחת הכרכרה ושכבו עיניו, הוא ראה שם את הפריץ הגדול שליט הכפר שלו שוכב שם פצוע, בקושי מצליח לנשום וגונח מכאבים, כנראה ספג כמה חבטות עזות בהתהפכות כרכרתו, ומי יודע כמה שעות שכב שם כך בלא יכולת להניע אבר.

תיכף החל היהודי בפעולות חילוץ והצלה, בכוחות אדירים הצליח 'להרים' את כרכרת הענק מעל גופו של הפריץ המסכן, וכך הצליח בזרהרות ובעדינות להעלותו אל עגלתו הפשוטה, שם התיז עליו מעט מים קרים כדי לעוררו, וכן השקוהו במעט י"ש שהיה באמתחתו. אט אט החלה רוחו של הפריץ לשוב אליו, הכרתו שבה במלואה, והיהודי הושיבו במושב שבעגלה. לאחר מכן הוציא חבל עבה, קשר את כרכרתו ההדורה של הפריץ אל עגלתו, וכך יצא עם הפריץ הפצוע בדרכם אל הכפר.

בהגיעם הביתה הכניס הכפרי את הפריץ הנכבד אל תוך ביתו, הושיבו סביב התנור כדי שיחמם את גופו, הגיש לו כוס תה חם ומהביל, עד שלאחר שעות מספר של מנוחה שב הפריץ לאיתנו, ויצא בכוחות עצמו לארמונו כשפיו מלא תודה וברכה לאיש היהודי שהציל את חייו וטיפל בו במסירות נאמנה שכזו.

למחרת בעודו עומד בתפילת שחרית בבית הכנסת המקומי, הגיע משרתו של הפריץ והבהילו לבוא עמו תיכף ומיד אל הפריץ, הנצרך לו בדחיפות. היהודי חשש מאד שמתוך פגישתם אמש כנראה נזכר הפריץ מהחוב הגדול שיש לו אצלו, ולכן מאיץ בו כדי לגבות את החוב. מתחילה ניסה היהודי להשתמט או לכל הפחות לדחות את התייצבותו זמן מה, שמא יוכל 'להשיג' משהו בניתיים... הוא אמר למשרת שהוא עומד כעת באמצע התפילה ובעוד זמן מה יבוא, אבל הלה לא אבה לשמוע ולעזוב, חזקה עליו והוראתו של אדונו הפריץ להביא את היהודי לפניו תיכף ומיד!

משהגיע לארמון הוכנס מיד אל הטוקלין הגדול, הפריץ ישב נינוח על כורסתו הרכה, וכשחיך על שפתיו ביקש מהיהודי הנפחד להתיישב על ידו.

דע לך, פתח הפריץ ואמר, שהצלת את נפשי אתמול ממות בטוח! ועתה נקבה נא שררך עלי ואתנה, כמה רוצה אתה שאשלם לך עבור פעולת החילוץ וההצלה?

אצלו היהודים, נענה לך כבוד הטיב אתה, זאת היא חובתנו המוסרית ומפורשת על פעולה של הצלת נפשות, ואת היא חובתנו המוסרית ומפורשת בתורתנו, עשיתי את המוטל עלי לעשות, ואין אנו גובים שום תגמול שכר על פעולה שכזו.

בראות הפריץ כי כן, נענה ואמר: הלא ידוע לי היטב מצבך הקשה, כשאפילו הלוואה קטנה קשה לך כבר להשיג בכפר... שלא לדבר על חוב דמי חכירת המטחנה של השנתיים האחרונות. - ובכן, הכריז הפריץ בתרגינות, מוחל אני לך בזאת על כל החוב הגדול שלך, ובנוסף מעניק אני לך שטר כתוב וחתום לחכירת בית הירחיים לעשר שנים נוספות חינם!

מתחילה היסס היהודי לקבל תשורת ענק שכזו... אך הפריץ נענה ואמר, זה כנראה עדיין לא מספיק, הוא פתח בפניו את ה'כספת' והוציא סכום גדול נאה של כמה אלפי שטרות טבין ותקלין!

קח לך, יהודי טוב, אמר הפריץ, אתה זקוק לזה מאד! לא חלפה תקופה קצרה, והיהודי דון נעשה עשיר גדול, ברכתו של הרבי הקדוש ליוותה אותו כל העת, ובתוך כמה שנים נעשה לבעל צדקה מפורסם, ששמו הלך לפניו בכל רחבי פולין הגדולה.

ולמדנו מטיב זה המעשה כוחה של 'הידור מצוה', כאשר המגיד הקדוש המשיך את הישועה הגדולה לאיש על ידי הידור מצוה של שמן זית בתנוכה, כי הגם שצדיק גזר והקב"ה מקיים, צריך כלים לקבלת הברכה, ובה המשיך אליו את הישועה על ידי הידור המצוה!

אשר ליעוץ חטובה לקבלת העלון כפייל (דוא"ל) נא לשלוח לפייל המצוי"ב

לע"נ החבור שמואל מאיר ז"ל בן יבלחסי"א רבי ישראל יצחק ולב"ע י"ח נסלו תנצבה.

לע"נ מרת חיה סאסא בת לאה ולב"ע י" סיון תנצבה.

שרה שיינדל בת טילה רחה להצלחה בכל העניינים

האחים היקרים העומדים תמיד לימין רבינו הרב יהודה בן שרה שיינדל והרב שאול יחזקאל בן שרה שיינדל וכל משפחתם - להצלחה בכל העניינים

יוסף בן טילה רחא לרפואה שלימה

לע"נ הרב יעקב מיכאל זצ"ל בן החבר הרב ר' ישראל זצ"ל מיינער ולב"ע י"א אל תשפ"ט תנצבה.

יור"ל ע"י קהילת שבתי בבית ד' | רה' ישעיהו 7 ירושלים | טל: 05276-10455 078-3331109 | shivti1@gmail.com

יהודי יקר! אל תחזיק טובה לעצמך, הנך פוזמן להדפיס ולהפיץ את העלון באזור פגורניך ולהיות שותף לזיכוי הרבים. הפענויניים יקבלו את העלון כפייל (אפשר גם ישירות דפוס) בקובץ ההדפסה. Anyone Interested in receiving Tiv Hakehila weekly in Hebrew or English should Email - Shelidon@hpins.net Or | zelig@gmail.com or text 718-249-7173

דמשגיה

שיחות, דרשות ומאמרים למגידי שיעור, ולכל דורש ברבים

גליון מס' 67

ערוך מתוך שיעורי לב ארי - ב"ב

מקץ - תשפ"ג

עניין של הינד

"ויהי מקץ שנתיים ימים ופרעה הלם"

פירש באור החיים הק' שכל משך ב' השנים חלם בכל לילה זה החלום רק ששכחו ע"ש.

ולכאורה למה הוצרך דבר זה שיחלום כל השנתיים? ביאר הרה"ק רבי פנחס מקוריץ זי"ע, ע"פ מעשה מהבעש"ט, שפעם נסע עם המגיד ר' מענדיל מבא"ר, ויצמא ר' מענדיל למים, אמר לו הבעש"ט: "אם יהי' לך בטחון אמיתי בהשי"ת, תראה שיזמין לך מים". וכן עשה, שהתחזק מאוד בביטחון בהשי"ת. ונזדמן להם ערל אחד ושאל אותם אם הבחינו אולי בסוסים שנאבדו ממנו כבר לפני ג' ימים, והוא מבקש ומחפש אותם ג' ימים. נענו שלא ראו, ושאלו אותו אם יש לו מים, ואמר שיש לו, ונתן לשתות לר' מענדיל. שאל ר' מענדיל לרבו הבעש"ט, כיון שהערל הנ"ל הרי לא נסע רק למעני, להרוות צמאוני, למה הוצרך לנסוע זה ג' ימים? השיב הבעש"ט הק': השם יתב' הזמין לך אותו מקודם, שאם יהי' לך בטחון אמיתי בהשי"ת ימלא מחסורך. הרי שגדול כח הבטחון שהשי"ת מזמין למלא משאלות אדם עוד קודם שיהי' לו זה הבטחון, ע"ז האופן שאם יהי' לו בטחון, יקבלנו מיד. וכן כאן גבי יוסף שתחלה בטח בשר המשקים ונענש, עד שהי' לו בטחון בהשי"ת, לכך הזמין לו השי"ת החלום לפרעה כל לילה משך ב' שנים שיהי' מוכן לגאולת יוסף מיד שיהי' לו בטחון בהש"י. (מדרש פנחס)

מערכת שיעורי לב ארי

פנינים משלחן מלכים

מקצת הנהגות מרן רבנו זיע"א לימי החנוכה ששמעתי מבנו מו"ר הגרי"ש קניבסקי שליט"א (נכתב כהבנת השומע ואין לסמוך על כך כלל, לא להלכה ולא למעשה)

ככלל הרבנית קניבסקי ע"ה הייתה מתעסקת בהכנת החנוכה והפתילות והטלת השמנים. ואת הפתילות הייתה מכינה מצמר גפן, והיה משאיר רבנו את הפתילות ליום המחרת ולא היה מחליף בנתיים.

השמן לחנוכה היה שמן זית ורבנו אמר שיש בזה הידור לקחת שמן זית למאכל (לא חובה). כמות השמן הייתה מספיקה לכחצי שעה לאחר צאת הכוכבים.

זמן ההדלקה בבית רבנו היה 20 דקות לאחר השקיעה (קודם ערבית)

ומכיון שרבנו היה לומד במשך כל הזמן לכן העמיד שומר כחצי שעה לפני ההדלקה שיזכיר לרבנו. ופעם אחת למד בקומה העליונה שהייתה נעולה, והגיע זמן ההדלקה ולא יכלו להכנס והרבנית הגיעה וקראה בקול גדול ולא ענה, עד שהלכו להביא המפתח וכשפתחו ראוהו כהרגלו בתוך ספריו ואמר שלא שמע כלל את צעקתם וקריאתם... (לרבנית לא היה מפתח לבקשתה - כי לא רצתה להפריע לרבנו בלימודו)

מקום ההדלקה בצד הדלת ממול למזוזה. (הבנים היו מדליקים במקומות אחרים) לרבנו זצ"ל הייתה חנוכה שעמה היה מדליק ועל אף שהוצע לו להחליפה לחנוכית כסף לא אבה מפני חביבותה שקיבלה מתנה מהגה"צ הרב אריה לוי זצ"ל (חמיו של מרן הגרי"ש אלישיב זיע"א). בשנים האחרונות קיבל מרן חנוכיה מהודרת מכסף טהור ונתנה לרבנית שהייתה מדליקה בלי ברכה בחלון אחר.

רבנו היה מחלק דמי חנוכה לכל בני הבית (מטבע על כל שנה לפי מניין שנותיו של המקבל) חלוקה זו הייתה נעשית בנר חמישי דחנוכה (משום שאף פעם לא יוצא יום זה בשבת). הרב לא הסביר טעמו בחלוקה זו אך סיפר שעוד זוכר את אמו של מרן החזו"א זיע"א הרבנית ראשה לאה ע"ה שנתנה למרן דמי חנוכה בקטנותו.

חלוקה זו הייתה לכל בני המשפחה המורחבת ורק בנר חמישי, ובשנים האחרונות המנהג התפשט אף ליתר ימי החנוכה.

רבנו היה מברך ומדליק בתחילה הנרות מצוה ורק לאחר הדלקת השמש היה אומר 'הנרות הללו'. לאחר מכן היה אומר 'מעוז צור' בחדר לימודו, והיה אומרה בנוסח הרגיל, ובשבת היה אומרה בניגון מיוחד של אביו מרן הסטיפלער זיע"א.

מאכלים לחנוכה - לאחר הדלקת הנרות (20 דקות לפני השקיעה ובטרם תפילת מעריב (שהייתה 40 דקות לאחר שקיעה) רבנו היה שוהה בחדר לימודו והרבנית ע"ה הייתה מגישה לטקעס (לביבה)

הרב והרבנית זיע"א היו נוהגים לבקר את בני הבית הנשואים בכל אחד מהימים של חנוכה (ואת בניו גם בחוה"מ) וימים אלו מהפעמים הבודדות שמרן היה מגיע אליהם.

סדר לימודו- כל שנה בימים אלו היה רבנו מסיים המסכת 'כלה רבתי' (מופיעה בסוף מסכת ע"ז) ובשנים האחרונות רצה לזכות את כל מעוכבי השידוך וביקש שיביאו שמותם בסיום מסכת זו שזכו לכלה... וכך הוה.... (שנה אחת אפילו ישב רבנו במשך שתיים תמימות לקריאת כל השמות...) זכותו יגן עלינו אמן!

מעשה שהיה...

"מעולם לא ראיתי כ"כ הרבה כסף בבית אחד", הרהר רבי ליפא בליבו בעת שהותו בביתו של הגביר מר איקס, במילנו שבאיטליה. רבי ליפא, גבאי צדקה מירושלים, אשר הגיע לאיטליה כדי לאסוף כסף לטובת מוסדות התורה בירושלים, התארח בביתו של הגביר היהודי מר איקס. רבי ליפא היה מופתע מהעושר הרב שניבט בכל פינה בארמונו של הגביר. מהתקרה השתלשלו מנורות קריסטל נוצצות, ועל רצפת השיש פרושים היו מרבדים מעשי אומנות. גם השולחן היה ערוך בכלים מפוארים ביותר, כלי בדולח מבהיקים וכפות ומזלגות מזהב לצד צלחות פורצלן עדינות. הוא המשיך לסקור את שכיות החמדה, אך לפתע נתקלו עיניו במשהו מוזר.. חנוכיית זהב ענקית ניצבה על אחד ממדפי המזון, וסמוך לה היו מונחים שברים של בקבוק. המראה היה משונה עד כדי גיחוך: שברי זכוכית בארמון שכזה... הרי הם לא הולמים את המקום!

הגביר שהבחין במבטי התמיהה שנשקפו מעיניו של רבי ליפא, פנה אליו ושאלו: "רבי, אתה כנראה מתפלא מה עושות כאן הזכוכיות הישנות?" "נכון מאד, הן כ"כ לא משתלבות בין המוצגים יקרי הערך בביתך", הגיב רבי ליפא בפסקנות. "אוי לא, רבי, הם מאד יקרי ערך עבורי! עוד יותר מכל הזהב, הכסף והקריסטל. אני חייב לשברים אלה את עולמי"... "עד כדי כך?" שאל רבי ליפא בתמיהה. "כן. ויש סיבה מדוע הם מונחים כאן", קבע מר איקס. וכך החל לספר את סיפורו: "נולדתי בהולנד, שם למדתי בישיבה, וחשבתי שאשאר שם כל ימי חיי, אך כשהגעתי לגיל שמונה עשרה, הגיע מכתב מאת סבי, אשר התגורר באיטליה, ובו בקשה, שאני הנכד הבכור אבוא לעזור לו בחנותו תקופה קצרה, מאחר והוא אינו חש בטוב. הורי הסכימו, ואפילו עודדו אותי לנסוע, וכך מצאתי את עצמי בגיל צעיר עוזב את עולם לימוד התורה ועובר לחיי המסחר. עזרתי לסבא בחנות מבוקר עד ערב, אבל לצערי מצבו של סבא החמיר, ולאחר זמן מה הוא נפטר... הורי דרשו שאחזור הביתה, אך אני כבר הייתי שקוע בעולם המסחר. ההצלחה האירה לי פנים ועשיתי חיל בעסקי. מכרתי סחורה בכמויות אפילו יותר מסבא בימיו הטובים... נהניתי מכל אגורה שהרווחתי במו ידי, וכתבתי להורי שאני נשאר באיטליה. כך גדלו העסקים מיום ליום. פתחתי סניפים רבים והייתי עסוק בעבודתי מיום עד לילה. ערב אחד הייתי טרוד ביותר בעבודתי, ויתרתי על תפילת מעריב... וזה היה הצעד הראשון שלי בהחלקה במדרון התלול של ההתרחקות מהיהדות... במשך הזמן דילגתי גם על שחרית בתרוץ שזה רק היום, אבל מחר אני ודאי אתפלל, אך המחר הזה לא הגיע... כעבור מספר שנים התחתנתי ונולדו לי ילדי, אך לא חינכתי אותם בדרך של אבי וסבי בדורות הקודמים, ושמך מיהדות הם לא ידעו... עד לאותו מקרה..."

יום אחד בלכתי ברחוב, ראיתי קבוצה של ילדים יהודים משחקת. הם נראו מאושרים מאד, כפי שילדים צריכים להראות, אך לפתע שמעתי זעקה נוראה. התקרבתי מיד למקום והבחנתי בילד קטן מוקף בחבריו והוא ממרר בבכי קורע לב. חבריו שעמדו מסביבו ניסו להרגיעו, אך הילד לא נרגע, וכל הזמן הוא חוזר על אותן המילים: "מה אני אגיד לאבא? מה אני אגיד לאבא?" נגשתי אל הילד, ושאלתי אותו, מה קורה כאן? הילד היפנה מבטו אלי. עיניו היו אדומות מבכי, אך כל מה שהצליח לומר היה "אני בצרה! מה אגיד לאבא???"

"מה קרה, אולי אני יכול לעזור לך?" שאלתי. הילד השתק, וחבריו הסבירו במקומו, שהוא בא ממשפחה מאד עניה. אביו חסך במשך תקופה ממושכת פרוטה לפרוטה עבור בקבוק שמן זית כדי שיוכל להדליק את נרות החנוכה בהידור. והיום אחרי הצהריים הוא שלח את בנו לקנות את השמן, כשהוא דאג להזהירו קודם לכן לבל יתעכב בדרך, ויבוא ישר הביתה, כדי שחס וחלילה לא ישבר. הילד אומנם קנה את הבקבוק, אך את הזהרותיו של אביו שכח, וכשפגש את חבריו המשחקים הצטרף אליהם, והבקבוק נשבר לרסיסים... הסתכלתי על הילד, שעדיין המשיך לבכות וללחוש ללא הפסק בדאגה "מה אגיד לאבא?" הרגשתי צער ורחמים בלבי על הילד, והבטחתי לו שאעזור לו. בקשתי ממנו להתלוות אלי לחנות, ושם קניתי עבורו בקבוק שמן זית שהיה גדול בהרבה יותר מן הקודם. האושר חזר לעיני הילד, וכל קבוצת הילדים שנכחו שם השתתפו בשמחתו.

בדרכי הביתה באותו ערב, המשיכו המילים להדהד באוזניי, כעין מנגינה מהולה בתוּגה, בעצבות: "מה אגיד לאבא?... מה אגיד לאבא?... ואז... הבוק של הרהור חלף בליבי, חשבתי גם אני לעצמי: באמת, מה אגיד לאבא... לאבא שבשמים, שהפקיד בידי נשמה יקרה וציוה עלי לשמור עליה... מה אומר לאבא אחרי מותי? הרי הפניתי עורף ליהדות! איזה תרוץ, איזו אמתלה תהיה לי כשאעמוד לפני אבא שבשמים ביום הדין?! ואז חזרתי אל המקום בו היו הילדים, ואספתי את שברי הבקבוק מהרחוב, ונטלתי אותם לביתי. ובאותו הלילה, לתדהמתם שלאשתי וילדי, הדלקתי את נר החנוכה, מה שלא עשיתי כבר הרבה שנים... ביום למחרת הדלקתי שני נרות, ועם כל לילה שעבר, הוספתי עוד נר בחנוכה, ועוד מקור אור לנשמת. התבוננתי בנרות המרצדים, ובליבי הבהבה התקוה. נזכרתי בהורי, בביתי בילדותי. הלכתי רחוק-רחוק... ובחנוכה התחילה דרך החזרה שלי ליהדות ולקיום המצוות... התבין מעתה מדוע כה יקרים בעיני שברי זכוכית אלו?" סיים מר איקס את סיפורו, וניכר היה בו שהוא מתרגש מאוד. רבי ליפא חייך, פניו היו משולהבות, מבלי משים ניגש עם מר איקס לעבר המזנון, והם ליטפו בעיניהם את שברי הזכוכית היקרים, אשר החזירו בן יהודי אל אבא שבשמים... (מקור: משביל לדוד)

השגחה פרטית

דברי התעוררות וחיזוק וסיפורי השגחה מופלאים המתרחשים בימינו מתוך "קו השגחה פרטית"

פרשיות מקץ - יגש תשפ"ג ♦ עלון מס': 104

השגחה שבועית

בלי פלאות ובלי ניסים

אולי תסבירו לי פעם, למה צריך ללכת לרופא, לקבל ממנו מרשם, לקנות תרופה, ולקחת אותה לפי הוראות מדויקות? בשביל מה צריך את כל התהליך הזה, אם העיקר הוא מה שמבקשים קודם לקחת התרופה: "יהי רצון מלפניך שיהא עסק זה לי לרפואה", ואחרי שהאדם מתרפא הוא אומר: "ברוך רופא חולים?"

אנחנו הרי יודעים שהכול מה, אז מה פשר ההצגה הזאת? למה בין התפילות חייבת להיות תרופה?

את השאלה הזאת שאל הרה"ק רבי ברוך ממזיבו' ז"ע. בתו רייל חלתה, והוא הלך בשבילה ל"ר גורדון, שהיה הרופא של קיסר אוסטריה, וחזר בתשובה על ידי השפעתו של המגיד ממזריטש ז"ע.

הוא אמר: אם השי"ת היה רוצה שתהיה רפואה לבתי, לא הייתי צריך לתרופות.

אלא מה? הקב"ה ברא עולם שבו יש דרך הטבעי. הקב"ה רוצה שאנחנו נעבוד אותו ונגלה אותו בתוך הטבע. לו היינו רואים את נפלאותיו ללא כל השתדלות, לא הייתה לנו בחירה. בני אדם היו חיים עם הקב"ה, ולא מגיעים לאפשרות של חטא. איך אפשר לחטוא, כשרואים עין בעין את השגחת ה' באופן כה פלאי?

המטרה של החיים בעולם הזה היא לא לחיות עם סיפורי פלא. המטרה שלנו היא לחיות עם ה', למרות כל הסדרים הרגילים והתהליכים הטבעיים.

המטרה של כל המפעל של השגחה פרטית היא, שמהסיפורים המופלאים יבינו שכל הטבע מתנהל על פי הקב"ה.

ברוך ה' שרואים עין בעין, איך שאנשים שמקשיבים לקו 'השגחה פרטית' ואנשים שמחוברים לעלון, לוקחים חיזוק דווקא לזמנים שבהם אינם רואים את הפלאות והגילויים המדהימים.

רק לפני שבוע הגיע למשרד טלפון מרגש, ובו סיפור חי על ילד מסכן שעזב את הדרך. היו לו קשיים רבים בחיים, הוא לא עמד במשעולי החיים, וברוב אומללותו חשב שבמקום אחר ימצא את אשר חיפשה נפשו.

יום אחד הוא חזר הביתה עם עלון 'השגחה פרטית', ואומר: "אמא, זה החזיר אותי! ראיתי כאן כמה אבא שבשמים אוהב אותי, כמה אבא רוצה בי. העלון הזה הביא לי את האמונה, שכל מה שהקב"ה עושה, לטובתי הוא עושה.

אני חוזר אליי, כי אני רוצה להחזיר לו אהבה!"

שבת שלום ומבורך,

פינחס שפר

דברים שבלב

על פי השיעורים בספר חובות הלבבות "שער הבטחון"

מעומק הבור לפסגת ההצלחה

החלק השני של העצה. "בנוסף, מהיום אתה משקיע בכל יום כמה דקות של תפילה על גרושתך ועל הוריה, שתהיינה להם הצלחה בחיים, בריאות ופרנסה בשפע. אם תעשה כן, ישועתך קרובה לבוא".

האברך לא יכול לשאת זאת, "איני מסוגל להתפלל עליהם, וגם לו אעשה זאת, זה יהיה מהשפה ולחוץ. אין שום ערך לתפילה כזאת".

"בנוך, בהתחלה תתפלל מהשפה ולחוץ, אבל בהמשך תראה שאתה באמת מעוניין שיהיה להם טוב, ותפילתך תצא מעומק הלב. תלמידי היקר, אני מבקש ממך: תעשה את זה, תקדש שם שמים בעולם, ותראה ישועות גדולות!"

הרב בריך אותו בכל הברכות, ושפך עליו מילות עידוד ונחמה. הוא הלך לדרכו מהורהר, והחליט כי אכן, הוא ילך על זה. הוא ילך בדרכם של הנעלבים ואינם עולבים, ואף יתפלל על חותנו ומשפחתו.

עברה תקופה, והנה שוב צועד האברך לביתו של רבי אברהם. הפעם צעדיו קלילים, החיוך עולה על פניו עוד לפני שהוא פוגש את הרב, ומי שיראה אותו לא יאמין שזהו האדם האומלל שהופיע כאן אז. הוא הגיע לספר לרב שהישועה אכן הגיעה! חמו ביטל את הדין תורה, הוא נשא אישה בדיווג שני, והשכינה שורה בביתם. גם בעסקים עלתה קרנו, ובריאותו השתפרה פלאים.

"הרב, העצה שלך הועילה!" בישר האברך בהתרגשות, "זאת היתה עצה שלא עלתה לי כסף, אבל היא עלתה לי בכוחות נפש עצומים! לא פעם נשכתי את שפתיי כמעט עד זוב דם, ובלבד שלא לענות. התאמצתי בתפילות, ואכן זכיתי שהמתפלל על חברו נענה תחילה. היום יש לי חיים מאושרים, ברוך השם".

האברך הזה עשה מה שמורה רבינו, שיהודי המתחזק בבטיחון מתעלה על עצמו ואף על מבקשי רעתו, ויגמלם חסד ויעשה כל מה שיוכל לעשותו מן הטוב. הוא זכה לקיים את הדרכתו של רבינו, ובזכות ששמע בקול חכמים הוא הגיע למה שהגיע. יצא מצרה לרווחה ומאפלה לאור, וזכה לחיים מאושרים. הודו לה' כי טוב.

(מתוך שיעור 145 בשיעור הבטיחון. לשמיעת השיעור הקישו 4 לאחור בחירת השפה, או בחיוב ישיר 02-3011904.)

פעם הגיע תלמיד ותיק משיבת שטעבין, לרבו הגאון רבי אברהם גניחובסקי זצ"ל. אותו תלמיד היה בעברו בחור מוצלח. הוא קיבל שידוך טוב, ובכל ימי השבע ברכות בירכו אותו בברכות לרוב, אבל מזלו ירד מטה מטה. הוא השקיע בעסק שלבסוף נכשל, כל הכסף ירד לטמיון והוא נכנס לחובות גדולים. שלום הבית שלו התפרק והוא נאלץ להתגרש. בין בעלי חובו היה גם חמוי לשעבר, וזה הזמין אותו לדין תורה. מרוב לחץ, דאגה ועגמת נפש, התגלו גם בעיות בריאותיות אצל האברך, והוא הגיע למצב כרוני. הרופאים אמרו, שלא נראה כי יצליח להתרפא ממחלתו.

אפשר שזכות אבות עמדה לו לאברך הזה, שלא הגיע לדין ייאוש, ועדיין חשב איך לשפר את מצבו. הוא נזכר בימים מקדם, שבהם היה בישיבה והצלחה, וכך הוליקוהו רגליו אל רבו, הרב אברהם גניחובסקי. הוא נכנס אליו ושפך בפניו את לבו בדמעות, כשכל כולו אומר חוסר אונים. הרב שמע אותו עד הסוף, הקשיב לו והשתתף עמו, ולבסוף אמר: "יש בשבילך פתרון, שעל ידו תעלה מהבור העמוק לפסגת ההצלחה".

האברך נתמלא תקוה. הוא היה מוכן לעשות הכול, לשים חוט אדום איפה שהרג יגיד, ליצוק עופרת, לתלות חמישים חמסות, ולעשות כל מה שרק שייך ולא שייך. אבל הרב לא הציע דבר אחד מכל אלו. "עצתי לך היא", אמר הרב, "שמיהיום תשים מחסום לפיך, ותהיה מהנעלבים ואינם עולבים. לא תדבר סרה בגרושתך ובהוריה, וכשמישהו ינסה לדבר עמך בנושא - תשתוק. דע לך שהפסוק אומר: 'ואוהביו כצאת השמש בגבורתו'. אתה תראה שבזכות זה, שוב תצא שמשך ותזרח!"

האברך עמד המום. "הרב, אני לא מלאך". "בנוך, אתה בן אדם, ולכן צריך להתחזק כל הזמן, במה שמדריך רבינו בחיי בשער הבטיחון פרק ד' בסוף החלק השלישי: 'ויסבול חרפתו ויזכור בלבו, שתועלתו ונזקו ביד הבורא יתעלה'. ודע לך, שבמשפחה של גרושתך לא יוכלו להזיק לך במאומה, אם לא ברצון השם. ילך בכוחך זה, תתחזק ותשמור את העצה הנפלאה הזאת".

עוד הוא מעכל את העניין, מוסיף לו הרב את

הצטרף גם אתה לרבות היהודים מכל העולם ששינו את חייהם, חייג:

מארגן ישראל 02-30-11-300 • מארה"ב 151-86-130-140 • מאנגליה 00-330-3900-489 • מבלגיה 00-380-844-28

מדרום אפריקה 87-551-8521 • מארגנטינה 3988-4031 • מאוקראינה 380-947-100-633 • קו לנשים - שלוחה 4 בתפריס הראשי

קו השגחה פרטית

אידיש. עברית. אנגלית.

ניסיון שבכל יום

סיפורי השגחה מופלאים שסופרו ב"קו השגחה פרטית"

ערכן של כמה טיפות דיו

שמי שמואל. אני מלמד בתלמוד תורה בביתר. באותו תלמוד תורה בו לימד ידידי, האברך הרב אלעזר גולדברג זצ"ל, שעלה למרום ב"ג בעומר תשפ"א, באתרא קדישא מירון, בין ארבעים וחמש הנשמות הטהורות ז"ל.

היינו חברים לצוות, וזכרו של ידידי ר' אלעזר נותר חקוק בלבי. הרבה חברים היו לו, אולם אני המשכתי את הקשר גם אחרי פטירתו, בלימוד משניות בכל יום ויום. תודה לה' שזיכני ללמוד את כל ששה סדרי משנה עם פירוש הברטנורא לטובת נשמתו, וממשיכים הלאה.

בליל כ"ב בחשוון תשפ"ג, אני חולם חלום. אני רואה את ידידי המנוח, פניו שמחות ומאירות, הוא לבוש בבקשיטש של שבת, על ראשו שטריימל, והוא מבקש ממני: "בבקשה, לך אל הרב אפרים זילברמן שליט"א, ובקש ממנו שימחל לי על דיו שאני חייב לו".

לא התייחסתי לחלום. הרי אדם חולם מהרהורי לבו, ואם אני מזכיר את שמו מדי יום לפני הלימוד, הגיוני שהוא יופיע בחלומי. בלילה הבא שוב הופיע ר' אלעזר, ועדיין לא התייחסתי ברצינות. איני איש חלומות, וכל ההתעסקות עם דברים שנראים בחזיון לילה, אינה בתחום שלי. אולם ר' אלעזר התעקש. הוא חזר והופיע שוב ושוב. שבוע שלם! בפעם השמינית, בליל כ"ט בחשוון, כבר שינה את טעמו. שוב לא חיך אלי, אלא הוריד את השטריימל מעל ראשו והתרעם, "למה אתה לא עוזר לי? בשבילך זה דבר קל, ללכת אל הרב אפרים זילברמן שליט"א ולבקש ממנו שימחל לי. ואילו אני צריך בקושי רב, לעשות דרך ארוכה ממרחקים, במאמצים גדולים ועצומים".

הפעם לא יכולתי לדלג על החלום. למחרת בתפילת יום כיפור קטן פניתי אל הרב, והוא אכן זכר את הסיפור. הרב זילברמן, מלבד פעליו הרבים, גם ירש מאביו הגדול הגה"צ רבי יצחק שלמה זילברמן זצ"ל את אומנות הסופרות. הוא גם מגיע בכל יום שישי לבחון את התלמידים בתלמוד התורה. ר' אלעזר זצ"ל התעסק גם הוא בעבודת הקודש כסופר סת"ם. באחת הפעמים שהרב זילברמן הגיע לבחון את התלמידים, הוא שוחח עם ר' אלעזר אודות סוג מסוים של דיו בשם "דיוחנן", דיו חדש שפותח בשנים האחרונות, והציע לו לנסות להשתמש בו. ביום שישי שלאחריו נתן לו הרב זילברמן כרבע צנצנת דיו, כמות מעטה בשווי של כעשרים וחמישה שקלים חדשים, ור' אלעזר לקח זאת לרשותו, לנסותו.

הרב זילברמן כלל לא חיכה שר' אלעזר יחזיר לו את הדיו. הוא מצדו נתן אותו במתנה גמורה, אבל ר' אלעזר ראה זאת כהלוואה, ותכנן להחזיר את שווי הדיו אחרי שישתמש בו.

כעבור ימים ספורים עבר ר' אלעזר לעולם שכולו טוב, לפני שהספיק לספר למישהו על תוכניתו להחזיר את הדיו, ולפני שבכלל ידע מישהו על הדיו שברשותו. והכמות הקטנה הזאת, הזניחה, שהרב זילברמן בכלל לא חשב לקבלה בחזרה, הפריעה לו שם למעלה.

התביישתי מאוד לבוא לרב ולספר לו על חלום שחלמתי, אך לא היתה לי ברירה. הבנתי שזהו חלום אמת, והרב זילברמן התייחס אלי במלוא הרצינות. הוא קרא מיד לכמה אברכים, והכריז באוזניהם, "הריני מוחל במחילה גמורה בלב שלם לר' אלעזר מרדכי בן ר' שמואל זכרוננו לברכה, והחוב מחול לו לגמרי, והמנוח ינוח בשלום על משכבו ותהא נשמתו צרורה בצרור החיים", אמן.

אביו של ר' אלעזר, הרב שמואל גולדברג יבלחטי"א, בנו של המלמד מת"ת עץ החיים ונכדו של הרה"ג ר' נתנאל ידלר זצ"ל, מבקש שיזכו את הרבים בפרסום סיפור התעוררותו זה, לטובת נשמת בנו המנוח ז"ל.

(מתוך שיעור 282 בשער הביטחון. לשמיעת השיעור הקישו 4 לאחר בחירת השפה, או בחיגו ישר 02-3011904.)

מה עושה תפילה

מספר יהודי מבורו פארק: ביום חמישי ישבתי בבית המדרש, והנה ניגש אלי אברך כדי להתייעץ עמי. הוא סיפר לי שהוא לומד עם בחור באופן פרטי מדי יום, ההורים משלמים לו על כך, אבל הוא אינו מצליח. הבחור לא קולט כלום, ממש אפס. כמה שהוא מסביר לו, הוא לא מבין. מה יעשה? יפסיק את הלימוד המשותף? יודיע להורים? לא יודיע להם? הוא ממש לא יודע כיצד לנהוג.

אמרתי לו, "צריך לחשוב איך להודיע להורים דבר כזה. זהו צער גדול, לומר להם בבת אחת שהבן שלהם אינו קולט מאומה. הבה נחכה מעט, ובינתיים תביא לי את שם הבחור ושם אמו, ונתפלל עליו. את זה בוודאי אפשר לעשות".

הוא מסר לי את שמו של הבחור, ובסעודת שבת ביקשתי מילדיי שיתפללו עליו ויזכירו אותו בתפילה. גם אני התפללתי עליו, ויחד ביקשנו עבורו, שה' יאיר את עיניו בתורתו.

ביום ראשון בערב פגשתי את האברך, והוא שאל אותי, "התפללת על הבחור?"

"כן. גם אני וגם ילדיי שיחיו".

"רואים", נענה האברך, "כי היום בבוקר חל שיפור עצום. המוח של הבחור פשוט נפתח, והוא הבין כל מה שלמדנו היום".

ראו מה עושה תפילה!

(יום רביעי פרשת ויצא תשפ"ג, צהריים, ארדיש, סיפור 1, מס' סיפור 31529. למדור הסיפורים הקישו 1 לאחר בחירת השפה.)

יש רק מנהל אחד

יום אחד בשעת הצהריים, אני מגיע הביתה, וכדרכי מוציא את האוכל שבישלה נוות ביתי, כדי לחמם לילדיי את ארוחת הצהריים. כשאני מגיע לשלב המכריע של הדלקת האש תחת הסיר, האש אינה נדלקת. אני לוחץ יותר חזק, מסובב פעם ועוד פעם, עד שההבנה חודרת למוחי: אין גז! סיבובים לא יעזרו, הבעיה היא לא בכיריים שלי, אלא בצנינות החסומים. אני מרים טלפון לחברת הגז, ושם מסבירים לי בנחת שבבנין שלי ביקר לאחרונה טכנאי, כדי לתקן תקלה שאירעה במערכת, והוא שכח לחבר בחזרה את המוליך לדירה שלי. "ומתי יחזירו את הגז?" אני שואל את הפקיד. "אם יש טכנאי באזור שלך, זה יהיה היום. ואם לא, אז רק מחר".

"מה פירוש רק מחר?" אני נזעק. "אתה יודע שבגלל זה אין לי עכשיו אוכל לילדים! איך אתם יכולים להשאיר אותנו בלי גז?! איזה מין שירות זה!?"

המשכתי לדבר, עד שגיליתי שאני מדבר לעצמי. הפקיד טרק את הטלפון מזמן, ואני נשארתי פעור פה. אילו אנשים! איזו חברה! איזה שירות! כמה מתנהגים?! צריך לעשות בלגנים, ולהודיע לכולם על ההזנחה הפושעת, ועל חוסר ההתחשבות בילדים רעבים ובאבות עייפים. צריך לבוא אתם חשבון, ואם כבר, להוציא מהם פיצויים שיפרנסו אותנו לעשר השנים הבאות...

ה' עזר, ונרגעתי. עצרתי את כל המילים וכל הדיבורים, התנערתי על מקומי ואמרתי לעצמי, שיש רק מנהל אחד לעולם כולו. הקב"ה עושה הכול, והוא שולח גז אלי הביתה, כדי שנוכל לחמם ולבשל. איך זה שעד היום היה לי גז? אף פעם לא שמתי לב לטובה הגדולה שה' עושה

את החושך לא מגרשים במקלות אלא בעלונים!

היעד שלנו הוא לקחת את הנר של פרסום הנס ולהדליק אותו בעוד 50 ישובים ב-3000 בתי כנסת

אליכין ביצרון בית גמליאל בית דולב הושעיה זוהר זר חיה כפר אחים כפר אלד קטיף כרמים כפר אצפה

בצרה בר גיורא גאליה נבעון נבעות נבעות בר נבעת ח'ן גמזו נן גאשיה גני טל גרופית מון טנאט פחופת ימיין אורד יפתחיקי יקנעם יקנעם המושבה ירד, סכחל כפר אדומים כפר מונש כפר מימון כפר סירקין כפר פינס כפר שמריהו כפר מהר"ל כרמי צור כרמי ת מירון מירב מישר מעגלים מעלה גבלו מעלה לבני מעלה מכמש מעש מצליח זוהר אילן נוה ירק נוה מבטח נוה זריא

בית סנסנה סער עדי עומר ירון שוב ערוחת עתידאל פדחים ירון יצרון קרית טבעון קרית ים קרית

והוא "יכלכלך" ברוח ובכבוד

מספר הרב יעקב נבנצל מבית שמש, תלמיד ישיבת מיר בירושלים: בימי הסליחות, ביום שני, כ"ג באלול תשפ"ב, ישבתי בבית הכנסת בשכונת בית ישראל, ולמדתי בין הסדרים. פתאום אני שומע את אחד מהיהודים שם, אומר לאחד האברכים, "ביום רביעי בבוקר תיערך כאן ברית לתאומים!" הוא הסביר שאחייך שלו, ר' יוסף מבית שמש, אבי הבנים, חפץ דווקא שהצדדי המפורסם, רבי יעקב מאיר שכטר שליט"א, יהיה המוהל, ולכן הוא רוצה להתאמץ ולהגיע לכאן לירושלים לעשות את הברית.

התעוררתי מיד לשמע הבשורה. ניגשתי אל המבשר ואמרתי לו, "אח שלי סיפר לי אתמול, שהחברותא שלו סיפר לו בשם חבר שלו, שיש כאן בארץ יהודי עשיר מחו"ל שרוצה להיות סנדק בשבוע זה, והוא מוכן לשלם על כך סכום כסף גדול. נראה לך שזה יעניין את האחייך שלך?" "הכסף בוודאי יעניין את האחייך שלי", נענה הדוד בבטחה, "הוא חי בצמצום שזוהי, שללא כל ספק, זה יהיה לו לעור גדול. השאלה היא רק אם הוא יסכים לתת את הסנדקאות לאדם שאינו מכיר".

החלטתי להירתם לעניין. התקשרתי לאחי בשביל שיתקשר לחברותא שיתקשר לחברו, והחבר השיג את המספר שראה במודעה קטנה כלשהי, כך עד שהגיעו אל העשיר. התברר שהוא נמצא עכשיו בצפת, והוא רוצה להיפגש עם אבי התאומים בעוד כמה שעות, במלון וולדורף אסטוריה שבירושלים. ביקשתי שהמגש יעריך בבית בעל השמחה, ברחוב בן איש חי שבבית שמש, והרשות ניתנה.

האב, ר' יוסף, מיהר לקנות קצת רוג'לאך ושתייה כדי לכבד את האורחים. בחצות הלילה נערכה ההכרות. גם אני נוכחתי שם. העשיר הביא עמו חבר צעיר יותר, עשיר גם הוא, והשניים הגיעו ומצאו בית צפוף, שבו גר ר' יוסף בשכירות חודשית. כשביקשו להדליק מזגן, נודע להם כי המזגן מקולקל זו תקופה ארוכה, ואין אפשרות להשתמש בו, אלא לראותו בלבד... בירור על נושא הפרנסה העלה, שיוסף הצדיק לומד מאשמורת הבוקר בבית המדרש המהולל בתשבחות "אנשי הצדיק", ברחוב אבא שאול בבית שמש. בשעות היום הוא אברך כולל מן המניין. אשתו הצדקת עוסקת במלצרות, כדי שאנשים יוכלו לערוך שמחות כמות, עם מלצריות מהציבור שלנו. זהו המצב כאשר ברוך ה' יש גם שבעה ילדי חמד כן ירבו.

הפגישה הסתיימה כשכולם עמוסי רשמים. אבי התאומים התרשם מהעשירות, העשירים התרשמו מהעניות, עשיר ורש נפגשו, וכל מה שנשאר זה לשאול שאלת רב, אם אכן לקחת את ההצעה, ולתת את הסנדקאות לעשירים אלו, שיש להם ייחוס נכבד ולב רחב עד מאד.

הגה"צ רבי יעקב מאיר שליט"א אמר, שלאחר שרואים איך שהכול מתגלגל באופן כה פלאי בהשגחה פרטית, אכן יש לתת להם את הכיבוד. הסבים מצדם ויתרו על הסנדקאות, מכיוון שהם כבר כובדו אצל הילדים הראשונים. כעת נותר לערוך את סעודת המצווה.

ברגע שהעשירים נכנסו לתמונה, כל הסיפור השתנה. המועמד לסנדקאות ביקש שיערכו את הסעודה כיד המלך, שיודיעו לאנשים רבים על השמחה הגדולה, ושיעניקו לכל אורח מנה בשווי חמישים דולר.

בשעת השמחה נעמד אחד מהאורחים, וסיפר כי התאומים נולדו בחי"ב באלול, יום גדול לעם ישראל, שבו נולד הבעל שם טוב הקדוש.

או אז תפס הסנדק בראשו ואמר, "חי"ב באלול! הרי זהו יום ההולדת שלי! והיום כ"ה באלול, זהו יום הברית שלי!" הוא היה כל כך נרגש, שבאותו רגע גמר אומר להעלות את גובה מתנתו בכפל כפליים.

אחרי הברית שילם הסנדק את כל הוצאות הברית, והוא וידידו הפתיעו את אבי הבנים ושילשו לידיו שלושים אלף דולר במזומן, מלבד עגלת תאומים ועוד כמה דברים נחמדים. הם גם ביקשו להמשיך להיות בקשר, כדי לשלם את שמחות הבר מצווה והחתונות של התאומים.

ר' יוסף סיפר כי בכל הזמנים, כאשר נקלעו למצבים לא פשוטים של צמצום וחובות, היה הוא אומר לנוות ביתו: "אנחנו נקיים 'השלך על ה' יהבך', והקב"ה יקיים את המשך הפסוק: 'והוא יכלכלך'". ואכן עתה זכה ר' יוסף לראות זאת עין בעין, ולסלק את כל חובותיו.

כי לא יבשו ולא יכלמו כל החוסים בו.

(מתוך שיעור 282 בשער הביטחון. לשמיעת השיעור הקישו 4 לאחר בחירת השפה, או בחיגו 02-3011904. ישיר)

אתי כל הימים. הגיע הזמן להודות על כך! יש כאן הזדמנות, לגרום גם לילדים לדעת להעריך את היכולת לחגוג אוכל על הכיריים. אמרתי: "תודה לך ה' אלוקי, על כל החסדים, על זה ששלחת לי גז עד היום, על שיש לי כיריים ויש לי אוכל, ויש לי למי להגיש את האוכל. שום דבר לא מובן מאליי. הכול חסדים ורחמים". ככה עמדתי ודברתי לה', עד שהרגשתי שאני בידיים שלו, סמוך ובטוח שכמו שהוא היה אתי עד היום, כך לא יעזבני ולא יטשני. אין כל ספק שהוא ידאג לנו, ויתן לנו כל צרכינו. רק כיליתי דברי, והנה הטלפון מצלצל. מדברים מחברת הגז, ומתנצלים בכל פה על התקלה. הם שולחים טכנאי במיוחד בשבילי, ותוך חצי שעה מסדרים את העניין.

ראיתי בחוש איך שהתקיים בי מה שכתוב בספרים הקדושים, שעל ידי ההודיה מתמתקים הדינים, והכול נעמד על מקומו על הצד היותר טוב. (הבטחון היומי, יום ראשון, פרשת וישלח תשפ"ג. לשמיעת השיעור הקישו 0-2 לאחר הבחירת השפה, או בחיגו ישיר 023011905)

הכפתור שהזיז את האוטו

מספר יהודי מבית שמש: רציתי להביא חומר לפועלים שלי, וניגשתי לאוטו. לחצתי על הכפתור המתאים, והאוטו השמיע חרחורים קלים ונדם. ניסיתי שוב, ושוב לא הלך. פתחתי את המכסה הקדמי מעל המנוע, וראיתי שהקטבים של הבטרייה חמים, והמגעיים לא כל כך טובים. לחצתי על המשאבה של הדלק, ואחרי כל זה, האוטו התעקש על עומדו.

התקשרתי לחמי. הוא מבין ברכבים, ואולי תהיה לו עצה בשבילי. הוא שמע את בעיית, ביקש שאתניע לאזוני, ואז אבחן מיד את הבעיה: לפי הקול של האוטו, הוא שומע שחסר לו דלק.

דלק? זאת לא עלה בדעתי לבדוק. מה אפשר? מניין יהיה לי דלק? הזמן דוחק, והפועלים, אפילו בעצלות אי אפשר להאשים אותם, שהרי אין להם חומר לעבוד אתו.

ניסיתי להתקשר לכל מיני חברים, אבל לא היה להם מישוה לשלוח אלי. פניתי לאחי לבקש ממנו עזרה, והוא אמר לי, "אני לא יכול לעזור לך עכשיו, אבל בדיוק מקודם ראיתי משאית מתדלקת אוטובוס במרחק כמה רחובות ממך. לך לשם".

איך אני הולך לשם? בעוד אני חושב איך להתקדם, אני רואה חבר מתקרב אלי. הוא שומע על הבעיה שלי ומציע, "קח את האוטו שלי ותיסע לקרוא למשאית שתבוא לתדלק לך". ואכן נסעתי באוטו של החבר, מצאתי את המשאית המדוברת, אך נהג המשאית ענה לי, "אני לא מתדלק מכוונות".

אמרתי לו: "אבל אני תקוע. אין לי טיפת דלק במנוע".

"תקוע? אני בא".

הוא נסע עם המשאית עד לאוטו התקוע שלי, תדלק לי שמונה עשר ליטרים, והאוטו התעורר לחיים. התפעלתי מהאופן בו הסתדר העניין מהר כל כך.

ואז התקשרה אלי אשתי: "מה קורה עם האוטו?"

"איך את יודעת שהיתה לי בעיה עם האוטו?"

"מקודם דיברתי עם אבא שלי, והוא סיפר לי על האוטו שלך. אני הרי יודעת שאתה לא יכול להסתדר בעבודה בלי האוטו, ולכן לקחתי ספר תהילים ואמרתי כמה פרקים, שה' יעזור שיהיה לך מהר דלק. אז מה באמת קורה?"

"עכשיו אני מבין", עניתי לה בהתרגשות, "איך הכול הסתדר מהר כל כך ובדיוק כל כך. היו אלו התהילים שלך, שקידמו את העניינים".

כי ממש בזמן שהיא התפללה, הקב"ה שלח את השליחים שלו לסדר לי את האוטו, תודה לך.

(יום שני פרשת וישלח תשפ"ג, לילה, סיפור 2, מס' סיפור 31183. למדור הסיפורים הקישו 1 לאחר בחירת השפה.)

"על ידי הפצת אמונה אתה מחיה נפשות" !!!

מציילי נפשות

בשבוע שעבר קיבלנו שיחה מרגשת: על הקו אמא המספרת על בנה. הבן רחיל הידרדר לשאלו, עזב את דרך התורה וניחם קשר עם המשפחה. "איני יכולה לתאר את הצער והכאב - אומרת האמא - לראות יום שבו לא בכיתי עליו".

יום אחד, בלי הודעה מוקדמת, לפתע דפיקה בדלת. ומי מיגיע? - הבן יקיר. בפני סיפור מדהים: "שהייתי באחד מהיישובים המרחוקים בארץ, ושם מצאתי את עלון 'השנה פרטית'. זה הפך אותי לבן אדם אחר. החלטתי שאני חודר הביתה, לזיק הררי, אל נעם על תורה ומצוות".

בזאת תיוושעו!!!

התקשר עכשיו

02-6313742

או בעמדות נדרים פלום
על שם 'שער הביטחון'

שלושה מסלולים לתרומה ולתפילה:

- משפחה לטובה - בתרומה חודשית של 100 ₪ יוזברו שמת כל בני המשפחה במסגרת התפילה הארצי באחת חנוכה. בכל ערב ראש חודש כל חנוכה, וכן יתפללו עליו יום טובי הרבים, רבני המסג.
- זכרון לטובה - בתרומה חודשית של 130 ₪ יוזברו שמת כל בני המשפחה במסגרת התפילה הארצי באחת חנוכה, ובכל ערב ראש חודש כל חנוכה.
- טובים השניים - בתרומה חודשית של 52 ₪ יוזברו שני שמת שמת; במסגרת התפילה הארצי באחת חנוכה ובכל ערב ראש חודש כל חנוכה.

תן יד להדלקה!

שמו יתברך יתפרסם בזכותך!

היום המסוגל 'זאת חנוכה'

גם אתה רוצה שיתפללו עליך במעמד האדיר על ציון של בעל חובות הלבבות?

שאלה פרטית

שאלות ותשובות באמונה, בטחון והשגחה פרטית

לפעמים אדם נקלע לתוך סבל כלשהו, ובפניו שני בירויות: האחת - לקבל את הייסורים באהבה, להאמין שדברים אלו באו עליו כי כך הוא רצון ה', להתחזק ולהתמודד נפשית עם הסבל. הדרך השנייה היא לחפש פתרון לבעיה. לזוגמה, אדם שסובל במקום עבודתו, בידי להתמודד עם הצער והסבל, לקבל באהבה את הצער ולמצוא נקודות חיוביות - או לקום ולעזוב את המקום, ולהפוך עבודה חדשה. התלבטות זו מופיעה בסיטואציות שונות בחיים. איך אפשר בכל פעם לדעת, מהי הדרך הנכונה לילך בה?

שאלה מספר 88

זאת למודעי, שבהוראת למעשה בכל ענייני אמונה וביטחון צריך כל אחד לקיים לעצמו 'עשה לך רב'. התשובות שמתקבלות מהקוראים החשובים, הן אך ורק כדי לזון ביחד בסוגיית הביטחון, אבל להוראה למעשה שכל אחד ישאל את רבו.

אמונה ושמחה

הרב מגי דרחי מרמת גן: אי אפשר לענות לך תשובה על כל מצב ומצב בחיים, ובוודאי כאשר אין פירוט ממשי של מצב הדברים. אפשר לומר ששאלתך מתחלקת לשלוש שאלות מרכזיות: 1. איך מתמודדים עם מציאות רצון ה' 2. איך מתמודדים עם הסבל הנפשי? 3. איך פותרים בעיות מעשיות, ואיך יודעים מהו הכיוון הנכון לפתרון בעיה? שאלות אלה התערבבו לכדי שאלה אחת גדולה. הסיבה לכך היא שאתה מערב את הסבל הנפשי עם המצב הענייני - שהוא בעצם הפתרון המעשי, במידה והוא נדרש. כאשר תשים בצד את הסבל הנפשי, יהיה לך קל יותר למצוא פתרון מעשי לבעיות.

הרב דוד ישראל מבית שמש, הרב יהודה גבירצמן מבית שמש, הרב אביה שמעיה חדוק מירושלים והרב נתן הלוי מביתר עילית: במקרה שאדם נקלע למצב שבו הוא סובל, הוא צריך לחתור לצאת מכך. רק במקרה שאינו יכול להיפטר מהסבל, עליו למצוא דרכים להתחזקות. וכבר מצינו בחז"ל (ב"מ עה:): שמי שרע לו בעירו ואינו עובר, הוא מהצועקין ואינן נעניין.

הרב דוד לייפער מירושלים, הרב אשר תפלינסקי מביתר עילית, הרב יעקב למברג מאשדוד, הרב דוד סופר מבני ברק והרב ברוך ווידער מביתר עילית: בשאלתך הנך מציג כאילו יש סתירה בין האמונה וההתחזקות, לבין מציאת פתרון. הדבר אינו כן. שני הדברים אינם סותרים. בד בבד עם ההתחזקות השונות, יש לחתור למציאת פתרון לבעיה. אם מצאו פתרון - מה טוב, ואם לא - ממשיכים להתחזק. ובכלל, כאשר מחפשים פתרון ולא מוצאים, ודאי שרצון ה' הוא להתחזק עוד.

הרב מרדכי גלנדאר מבית שמש: על ידי שמחה אפשר לדעת את רצון ה', כמובא בירושלמי במסכת סוכה: "אין רוח הקודש שורה אלא בלב שמח". על כן עליו לקבל את מצבו בשמחה ובטוב לבב, וממילא כבר ידע מה לעשות.

מה החזיר את הבחור הביתה?

ראה את הסיפור המלא בפרסום המיוחד בעמוד 3

הנצחה פרטית

לזכות עידן ישראל בן טרז אסתר וזוגי איריים נועה בת סוליקה ויוצ"ח שיחי

שותפות בכל החיזוקים באמונה בכלל העולמי השגחה פרטית

לזכות שמואל צבי בן יסל קענדל וכל משפחתו, יוסף דב בער בן מלכה וכל משפחתו,

פעטיא בת מלכה וכל משפחתה להצלחה בכל העניינים, משה בן מלכה

לזיווג הגון במהרה והצלחה בכל העניינים.

הרב מנחם מנדל ירט שליט"א

הרים תרומה נכבדת כאות הערכה

על הישגיו המופלאים בשער הבטחון הנמסרים ע"י הרב דוד קלצקין שליט"א

עלוניים - 40 בתי כנסת

בעילום שם לזיווג הגון

בעילום שם לזרע של קיימא

לזכות צפורה פייגא בת שושנה רייזל לרפואה שלמה

לזכות ל.י.ב.ח.ג. להצלחת העסק החדש ופרנסה בשפע

לע"נ

מרת אסתר צביה בת ר' שמעון אליעזר הלוי ע"ה

לזכות התורים

להצלחה בתביעה ובמכירת הדירה בהקדם

להצלחת כולל מקדשי א-ל

אברהם בן חנה לזיווג הגון ובשורות טובות

להצלחת נ. ב. מ. ז. שאפרע במהרה את כל חובותיי

ואזכה לא לעבור אף פעם

על קבלות שקיבלתי ושקבל ע"ע

לגדל הבן שלי לתורה ויראת שמים

ולהצלחת חבר שלי ליציאה מכל החובות

רפאל בן אסתר ובי"ב

עבור תשלום כל החובות לבנק ובע"ח במהרה

מתוך הודאה על העבר ובקשה על העתיד

ולהצלחה על כל העניינים ברו"ג

יעקב ישראל בן מיכל לזיווג הגון

רעות תמר בת רחל ויעפת בת רחל

לזיווג הגון בקרוב ממשי

לזכות ל.ב.ר. לזיווג הגון בקרוב ובניקול

ולזכות מ.י.ב.ר. לבריאות ופרנסה ונחת

קח גם אתה שותפות קבע

בהצפת האמונה בעולם

ותזכה להבטחת הווה למזכי הרבים:

בנים ובני בנים יראים ושלמים

התקשר עכשיו

לקו השותפות 02.613.742

העברה לבנק | משלוח בדואר | בעמדות נדרים

לאומי סניף 902 | לת.ד. 5475 | פולס על שם

חשבון 57390056 | ירושלים | 'שער הבטחון'

המעניינים להפיק את העלון מוזמנים להתקשר למשרד ההפצה

בטלפון 02-5866-075

מענה אנושי בין 13:00 ל-15:00

ניתן להשאיר הודעה בלב שעות היעדרות ונחזור אליכם בסיד

משלוח הגיליונות יהיה ללא תשלום למפיקים 250 עותקים ומעלה

בבגזת. נקודות חלוקה 20 או עלונים במחיר משלוח בלבד

מייל לעיליות סיפורים: A023011902@GMAIL.COM

העלון יוצא לאור גם באדיש, אנגלית וצרפתית

לקבלת העלון במייל 7- 8023011300@GMAIL.COM

שאלה לעלון 106

ידוע כי הכרת הטוב היא מהדברים הנעלים שיש. גם ראו צדיקים בכל הדורות, שהכירו טובה כל חייהם לאדם שעשה להם טובה בעבר. מצד שני ידועים דברי החינוך, כי טעם הלאו של "לא תיקום ולא תיטור" הוא, שהאדם צריך לדעת כי זה שעשה לו רעה הוא שליח של הקב"ה. זה בכלל לא הוא שרצה להציק, אלא זה רק המשלח הקב"ה. איך זה מסתדר, שכשאדם עושה לי רעה, אסור לי לחשוב בשום אופן שזה קשור אליו, וכשאדם עושה לי טובה, אני צריך להכיר לו טובה מכל הלב? הרי גם כאן הוא רק שליח ממרום.

ד' ה' מירושלים

מסירת שאלות ותשובות: בקו השגחה פרטית 02-30-11-300 | 5-3 (לאחר בחירת השפה) | [נמן והקולטה מוגבל ל-3 דקות] | במייל 023011300@gmail.com | בפקס 02-6599189 | תשובות יתקבלו רק עם שם מלא ושם עיר עד יום ראשון פרשת יחי. שם השואל יכתב בראשי תיבות ושם עיר.

נקודה מתוך שיעורו המופלא של

הרה"צ ר' יהודה מנדל שליט"א מליקווד

חנוכה: להודות ולהלל

לה: פשוט להודות על החיים, להודות על כל הטוב שיש לנו.

להודות בפה מלא, בכל לשון השגורה בפיו. להעלות על הכתב את מסכת הניסים והטובות, שעברו עליו מעודו ועד ליום הזה.

והודאה כיצד?

לא די להודות על כך שיש מה לאכול, אלא צריכים להודות שאפשר בכלל לאכול. כמה חולים שאין בכוחם לאכול, משתוקקים להודות על כך?

לא די להודות על שיש ילדים טובים. צריכים להודות על עצם זה שהוענקו לנו ילדים.

וכן בכל הודאה והודאה, יש לרדת לשרושה, גם אם בפועל חסר עדיין בשלמות העניין.

על כל נשימה ונשימה תהלה קה. אמרו בזה, שעל כל נשימה צריך לגמור את ההלל.

סגולות נוספת יש בימי החנוכה, והיא "להאיר את החשכה". כל אחד והחשכות שבהן הוא שרוי.

לפעמים אדם מרגיש שכוחות רבים אצורים בקרבו, והוא אינו יכול לממשם. בימים אלו, על ידי תפילה

זכה להי' יתברך, יכול להאיר את החושך, כנאמר "כי אתה תאיר נרי, ה' יגיה חשכיי".

יתן ה' ימים אלו יאירו לנו ולכל בית ישראל אור עולם.

הארה פרטית

מתוך שיעורי המשפיעים ב'קו השגחה פרטית'

ימי החנוכה הם ימים של אורה, ימים של הלל והודאה.

ימים אלו הם ימים מסוגלים מאוד, ימים של עת רצון בהם אפשר לפעול גדולות ונצורות.

התייחדו ימים אלו מכל ימות השנה, שבהם אפשר לבקש שיעשו לנו ניסים כמו שנעשו לאבותינו. כפי שמצינו שאומרים בנוסח התפילה: "הרחמן הוא יעשה לנו ניסים" וכו'.

המעניין הוא, שנוסח זה אומר רק מי ששכח לומר את הנוסח הרגיל של "על הניסים", ויכול להשלים ולומר "הרחמן הוא יעשה לנו" וכו'. דבר זה בא ללמדך,

שדווקא זה, בישי המזל המסכן, שהורע לו ושכח לומר - הוא חביב כלפי המקום כל כך, עד שהתירו לו לבקש ניסים...

איך גורמים לניסים?

האמונה בסגולתם של אלו הימים, הדיבור על כך, והבקשה והתפילה לניסים, הם אלו שמביאים ניסים.

אך חשוב לזכור, שיעיקרם של ימי החנוכה הוא "הלל והודאה".

גם מי שנהג כמהדרין מן המהדרין, והיטיב את הנרות בפתילות ובשמנים מהודרים, ומוסיף והולך בנרות בכל יום ויום - אם לא קבע ימים אלו להלל והודאה, לא יצא ידי חובתו.

בכל יום צריך אדם להקדיש ולו זמן מועט להודות

ת.ד 102 בני ברק
פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

זכר מואמינים

גליון שבו עי מבית 'בני אמונים'

פרשת מקץ תשפ"ג שנה ט | גליון מס' 463

פניני אמונים

פניני תפלה בפרשה

פרתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

הקשר בין חנכה לעניית אמן

כלנו מכירים את פיוט ההודאה העתיק והמרום הפותח במלים: "אין כאלקינו". פיוט זה מרכיב מחמשה בתים שבכל אחד מהם ארבעה שבחים. שלשת הבתים הראשונים שמתחילים: "אין...", "מי...", "נודה..." הם ראשי תבות אמן, ואלו הבתים שאחריהם, מתחילים ב"ברוך..." וב"אתה..." (ראה 'פרוש התפלות והברכות' לר"י בן יקר [חלק א' עמ' ככה]).

מעודי תמהתי בלבי, מדוע סדרו חכמים פיוט ההודאה כה מיוחד על סדר אותיות אמן. לפני כמה שנים נתקלתי בפרוש 'עץ חיים' לסדר התפלה שחבר מהר"י צאלח מגדולי חכמי תימן, המביא מסורת קדומה, שבימי מלכות יון גזרו היונים על ישראל שלא לענות אמן, ומתוך שרצו חכמים שלא תשתפח תורת אמן מישראל קבעו להזכירה בתפלה זו בדרך רמז.

העבדה שהיונים בחרו להטפל דוקא למצות אמן מלמדת אותנו על גדל מעלתה. היונים בקשו "להשפיעם תורתך ולהעבירם מחקי רצונך", היות שהבינו שהאמן היא יסוד האמונה ובסיס הקשר שבין ישראל לאביהם שבשמים וכחיה מוכנים הם למסור נפשם על אמונת אבותיהם. הכל מבינים שכאשר פוגעים בשרש, ביסוד, התוצאה היא בלתי נמנעת, חלילה.

חשבתי להוסיף ולומר שהעבדה שתקנו חכמים להזכיר בפיוט זה סדרה של ארבעה שבחים כנגד כל אחת מאותיות אמן, יש בה כדי ללמדנו על שגב משמעותה של עניית אמן.

באות הראשונה שבאמן - האות א, יש הצהרת אמונה נחרצת: "אין כאלקינו!" "אין כאלקינו!" "אין כאלקינו!" "אין כאלקינו!" - מ', ממשיכים עם תוצאת האמונה - ההבנה שהכל מאת ה' ורק אליו יש לפנות ולהתפלל: "מי כאלקינו?" "מי כאלקינו?" "מי כאלקינו?" "מי כאלקינו?" האות נ' מסיימת עם חובת ההודאה התמידית למי שפידו הכל: "נודה לאלקינו!" "נודה לאדונינו!" "נודה למלכנו!" "נודה למושיענו!"

יתכן גם שזו הסבה שנוהגים אנו לומר פיוט זה בסיום התפלה דוקא, לעוררנו שנמשיך לארץ כל היום כלו לתור אחר עניית אמן - וכנצחון קדשת עם ישראל על סמאת היונים שהביא אותנו לדורות: 'להודות ולהלל ולשמך הגדול'.

בקריאת: "אין... מי... נודה..."
שבת שלום וחנכה שמח

298 ז'ר מחולקת

ישועה משומים - כהרף עין

"וישלח פרעה ויקרא את יוסף ויריעהו מן הבור ויגלה ויחלף שמלתיו ויבא אל פרעה" (מא ז')

רבי עובדיה ספורנו מבאר כי התורה מדגישה את המהירות שבה שחרר יוסף מבור כלאו והעלה לגדלה, כדי ללמדנו שבה היא דרכה של 'תשועת ה' שנעשית כמו רגע'. הספורנו ממשיך וכותב שבה היתה גם גאלת מצרים, כפתיח (שמות יב ט): "ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים עגת מצות כי לא חמץ כי גרשו ממצרים ולא יכלו להתמהמה..." וכך גם תהיה הגאלה העתידה, כפתיח (מלאכי ג א): "ופתאם יבוא אל היכלו האדון אשר אתם מבקשים". יסוד זה כבר הזכר מפי רבי נסים גאון בספרו 'חבור יפה מהישועה' (פרק ז'), והוא מביא בהקשר לכך את הפתגם המפורסם "ישועת ה' כהרף עין".

רבי דוד קוויאט מראשי ישיבת מיר בברוקלין מבאר שהסבה לכך שישועת ה' באה כהרף עין היא לפי שישועה הנעשית במהירות ובהפתעה, הכל יודעים ומכירים כי מאת ה' היא. זאת לעומת ישועה המתפתחת באפן טבעי כדרכו של עולם, שבה נתן לטעות ולתלותה בכחות הטבע (ספתי דוד! אות לב).

ידו של הקדוש ברוך הוא תמיד נותרת מלאה

"ויקבצו את כל אכל השנים הטבות הבאת האלה ויצברו בר תחת יד פרעה אכל בערים ושמרו" (מא לה)

דרש רבי יוסף שאול נתנזון:

אף בשבע שנות השבע לא נהנו המצרים כראוי מהשפע שנתן להם, שכן הצרכו לקמץ מתבואתם עבור שבע שנות הרעב העתידות לבוא. וזאת אף על פי שאין גבול ומדה לנתינת ה', שלהבדיל מבשר ודם שנוחסר מממונו בהתאם לנתינתו, אצל הקדוש ברוך הוא אין שיך חסרון; מכל מקום מכך שראה פרעה בחלומו שהשבולים ידקקות בולעות את השבולים המלאות, הבין יוסף שיש לקמץ משנות השבע עבור שנות הרעב.

על כך מבקשים בברכת המזון: "ונא אל תצרכנו... לא לידי מתנת בשר ודם ולא לידי הלואתם, כי אם לידי המלאה"; אל תצרכנו "לידי מתנת בשר ודם" שפכל שלוקחים ממנה היא נחסרת והולכת, אלא לידי הנותנת תמיד מלאה.

זוהי אף הכוונה בהודאתנו בתפלת נשמת: "ברעב זנתנו ובשבע כלפלתנו"; ולכאורה, מה שבח יש בכך ש"בשבע כלפלתנו" לאחר שכבר

הודינו על כך ש"ברעב זנתנו"? אלא, מודים אנו על כך שהקדוש ברוך הוא זן אותנו בשנות הרעב מבלי שהצרכנו לקמץ עבורן מהמזונות שנתנו לנו בשנות השבע, ובכך היתה הנאתנו מהשבע משלמת ('דברי שאול' מהד' רביעאה)

השבטים חששו שלא תתקבל תפלתם

"וא-ל-ש-די יתן לכם רחמים לפני האיש ושלח לכם את אחיכם אחר ואת בנימין" (מו ז')

רש"י מבאר שבה אמר יעקב לבניו: עתה שהקסף והמנוחה בידיכם, ואחיהם בנימין יורד למצרים עמכם, "אינכם חסרים כלום אלא תפלה, הריני מתפלל עליכם: 'וא-ל-ש-די יתן לכם רחמים...' ויש להבין, מפני מה לא התפללו השבטים על עצמם עד שהגיעו למצב שחסרה היתה להם תפלה, והצרך יעקב להתפלל עליהם?

באר רבי אברהם יצחק שיין ר"מ ישיבת 'תפארת ירושלים':

לעיל (מב כא) מבאר שהאחים תלו את סבת צרתם בכך שלא שעו לתחנת אחיהם להצילו מיצם. לפיכך, בשעה שהם עצמם הצרכו לרחמים, חששו שהקדוש ברוך הוא ינהג עמם ב'מדה כנגד מדה' ואף הוא לא ישמע לתפלתם, ולכן העדיפו שאביהם יעתיר בעדם (ברכת איש').

'חמש ידות' - רמזו לגם חנכה

"וישא משאת מאת פניו אלהם ותרב משאת בנימין ממשאת כלם חמש ידות וישתו וישכרו עמו" (מו לד)

ברב השנים פרשת מקץ נקראת ב'שבת חנכה'. רמז נפלא לקשר בין פרשה זו לגם חנכה למד הצדיק רבי לוי יצחק מברדיטשוב מהפסוק שלפנינו:

שמו של 'בנימין' המתחלק לשתי מלים 'בן-ימין', רומז על ישראל שהם בבחינת בנים למקום, וכל ההשפעות מגיעות אליהם מ'ימין', להבדיל מאמות העולם שהשפע מגיע אליהם מ'שמאל'.

ולכך רמז הפתוח כי בימי החשמונאים 'ותרב משאת בנימין' - הרבו לתת לישראל מן השמים יותר ממשאת כלם - משנתנו לכלל האמות, בערך 'חמש ידות', הלא הם חמשת נסי חנכה היחודיים שאותם אנו מפרטים בתפלת 'על הנסים': א. 'מסרת גבורים ביד חלשים'; ב. 'ורבים ביד מעטים'; ג. 'ויטמאים ביד טהורים'; ד. 'ורשעים ביד צדיקים'; ה. 'וזדים ביד עוסקי תורתך' (קדשת לוי' אגדות ד"ה ותרב).

תפלה משחררת בכפת גרב

לתדהמתו ראשו היה גלוי. כנראה ברגע של חסר תשומת לב נפל הכובע מראשו. מרדכי הביט בשעונו. נותרו לו רק שלוש דקות עד לסיום ההפסקה, ואצל הגרמנים כידוע היה צריך לדיק. הוא התבונן סביבו בקדחתנות. הבית היה מבלגן למדי. נראה היה כי יושביו ברחו ממנו ברגע האחרון ובהפתעה גמורה. כלים מלכלכים ושרידים מארוחת צהרים היו מנחים על השלחן, ספר פתוח היה מוטל על הכרסה, וזוג מגפים כהים היו מנחים ברשול מתחת כסא.

מרדכי לא ראה סביבו שום דבר שיכול היה לשמש לו ככסוי ראש, ובהברקה של אין ברה הוא התכופף, חלץ את אחד ממגפיו והסיר את הגרב מרגלו. בלית בררה החליט שהיא תשמש עבורו ככסוי ראש.

דחף רגלו בחזרה אל המגף, הניח את הגרב על ראשו כששוליה מכסים את אזניו וחזק למחשבה על מראהו המוזר. לא היתה לו ברה אחרת.

הוא שפשף ידיו, פנה אל הקיר והחל להתפלל.

התפלה מלאה אותו בכת. הוא שאב חזק מהמלים הקדושות, מתפלל באמצעותן על החילים היהודים הפצועים, על הוריו, זוגתו ובנו הקט שנותרו על אדמת גרמניה כשהם חרדים לגורלו.

תוף כדי תפלה שמע מרדכי קולות מחוץ לבית וחושיו נדרכו. הדלת נפתחה בתנופה. מרדכי כמעט קפא על עמדו, אולם הוא החליט להמשיך בתפלתו.

מפקדו נכנס אל הבית ועיניו יצאו מחוריהן בתדהמה. הוא הביט במחזה המוזר שמולו; חיל העומד ומדבר אל הקיר, עיניו עצומות, וגרב ארפה משתלשלת מראשו עד כתפיו. כמפקד מנסה הסיק מיד את המסקנה המתבקשת. הולם קרב.

"ווגל!", פקד המפקד על עוזרו הנאמן, "גוטמן השתגע! שלח אותו מיד לחפשה. בבית כבר יטפלו בו כמו שצריך".

בשעה שמרדכי עשה את דרכו הביתה, הגדוד שבו שרת עד לאתמול התקף בהפתעה על ידי חילי האויב הצרפתי. מכל מאתים וחמשים החילים איש לא נצל, מלבד איש אחד מטרף המדבר אל הקיר כשגרב מנחת על ראשו...

הסבל וההצקות שעבר בעצמו מצד חבריו ומפקדיו, אשר לעתים התייחסו אליו גרוע יותר משהתייחסו לחילי אויב שנקלעו לידיהם.

הנה, רק לפני כמה ימים ראה את דוד, היהודי הנוסף ששרת בגדוד, כשאחת מעיניו שחרה ואפו שבור ומדמם, כאשר כל חטאו היה שלא הסתתר מעיני חבריו בעת שברך את ברכת המזון. מרדכי יחל לרגע שבו יתבשר על שחרורו ומוכן היה לשלם על כך כמעט כל מחיר.

היום הזה היה נראה יפה יחסית. בבקר זה נכנסו לכפר קטן ופסטורלי שאותו כבשו מידי הצרפתים. הפקר היה ריק. יושביו נמלטו בחזרה מפני הכת הכובש, ובין בתי שורה דממה עמקה. מרדכי נשלח עם עוד חילים לעבר בין הבתים ולבדק אם נותרו בהם חילי אויב.

עם סיום המשימה הוקם במקום בסיס צבאי קטן שבו היו אמורים הם להתארגן עד למתקפה הבאה.

"חצי שעה הפסקה!" הכריז המפקד. רבים מהחילים נצלו זאת למנוחה קצרה, אולם מרדכי החליט לנצל את ההפסקה כדי להסתובב מעט בין בתי הכפר, לנשם אויר צח ולחשב על מצבו.

הוא התישב בחצר אחד הבתים הנטושים, התמתח קלות, ובמחו החלו לצוף תמונותיהם של לקיריו. הוא חשב על זוגתו הצעירה שאינה יודעת דבר על גורלו, אם חי הוא או מת, בריא או פצוע. הוא חשב על בנו הפעוט שאותו ראה רק פעם אחת בחייו ועל הוריו המיחלים לשובו. תמונות מחי משפחתו עלו במוחו בזה אחר זה.

הוא הביט סביבו, נותן לאזכרונות לשטף אותו ולמלא את לבו בגעגועים. מבטו נתקל בשמש השוקעת מעל ההרים, ואז הוא נזכר בבהלה; שעת השקיעה מתקרבת והוא טרם התפלל מנחה!

מרדכי קפץ ממקומו ונגש אל הבית הסמוך. הוא פתח את הדלת, נותן לקרני השמש לחדר בעדה ולהאיר לפניו את הדרך, נכנס אל הבית בזהירות ומשש ליתר בטחון את הרובה שהיה תלוי ברשול על כתפיו. השטח היה נקי.

מרדכי נעמד מיד סמוך לאחד מקירות הבית ובקש להתחיל להתפלל. הוא שלח את ידו כמתוך הרגל אל ראשו, אך

אביב תרע"ו. מרדכי גוטמן התבונן בנוף המפלא שסביבו, הקשיב לשקט הבראשיתי והרשה לעצמו לשאף אל קרבו מעט אויר צח. לאחר חדשים ארכים של לחימה בלתי פוסקת, תוף כדי חרף קשה ומשגל, סוף

מרדכי הביט בשעונו. נותרו לו רק שלוש דקות עד לסיום ההפסקה, ואצל הגרמנים כידוע היה צריך לדיק. הוא התבונן סביבו בקדחתנות. הבית היה מבלגן למדי. נראה היה כי יושביו ברחו ממנו ברגע האחרון ובהפתעה גמורה. כלים מלכלכים ושרידים מארוחת צהרים היו מנחים על השלחן, ספר פתוח היה מוטל על הכרסה, וזוג מגפים כהים היו מנחים ברשול מתחת כסא.

בית הכנסת הגדול בכפרנקפורט

סוף הציצה השמש מבין העננים האפרים, מזכירה למרדכי ולחבריו את עבדת קיומו של עולם שפוי אי שם מעבר לקו החזית ומאפשרת להם לחשב מעט על עבר, הווה ועתיד.

היה זה בעצומה של מלחמת העולם הראשונה. מיליוני בני אדם כבר קפחו את חייהם במלחמה מתמשכת ומיתרת זו. כחיל יהודי שומר מצוות המשרת בין חילים גויים בצבא הקיסר הגרמני, הרגיש מרדכי כל העת כי הוא נלחם מלחמה לא לו. בתקופת שרותו בשדות הקרב היה הוא עד לזעזועות נוראיות, אולם על כל אלו נוספו

ספר מפי נכדי ר' מרדכי גוטמן, משפ' שוסטר ממונסי ניו יורק

ברכות שאינן נענות באמן

עניית אמן אחר ברכה הנשמעת באמצעי תקשורת

א. השומע ברכה באמצעות רמקול, טלפון או כל אמצעי תקשורת, עליו לענות אמן, לפי שהקול הנשמע מהם נחשב כקול המשמיע עצמו. דין זה אמור רק כאשר השומע מזהה את קול המברך ויודע שמתר לענות אמן אחר ברכתו. ואולם, יש הסוברים שאף על פי שהקול הנשמע ממכשירים אלו נוצר מפה האדם המשמיעו, אין הוא נדון כקול אדם אלא כקול שנוצר באמצעים טכנולוגיים, ואמן הנענית אחר ברכה הנשמעת מהם היא אמן לבטלה.

מקורות ובאורים:

בש"ת 'מנחת אלעזר' (ח"ב סי' עב) נקט בפשיטות שקול הנשמע בטלפון דינו כקול המשמיע עצמו, ולכן יש לענות אמן אחר ברכה הנשמעת בטלפון. ואף שהמברך נמצא ברחוק מקום, אין זה מעכב, כנפסק ב'שלחן ערוך' (או"ח נה כ): "היו עשרה במקום אחד ואומרים קדיש וקדשה, אפלו מי שאינו עמם כול לענות", וכ"כ בש"ת 'פני מבין' (או"ח סי' קג). אמנם בש"ת 'פני מבין' (שם) כתב שלסוברים 'שו"ע' (שם) שכאשר עבודה זרה או מקום שאינו נקי מפסיק בין המברך לשומע, אין השומע עונה אמן, אף השומע ברכה בטלפון לא יענה אמן, אם בינו לבין המברך יש הפסק כזה. ואולם בש"ת 'מנחת אלעזר' (שם) חולק עליו וסובר שהכל מודים שצריך לענות אמן בשמיעת ברכה בטלפון, גם אם מפסיקים בין השומע למברך עבודה זרה או מקום טהור, לפי שהקול עובר דרך חוטי הטלפון שהם גבוהים למעלה מעשרה טפחים ממקומות אלו. וראה ב'פסקי תשובות' (רטו ג) שדוגט שעל שמיעת ברכה בטלפון מתר לענות אמן, אולם אין חובה.

ואולם הגר"שז"א אועירבך 'שו"ת' 'מנחת שלמה' סי' ט) חולק וסובר שמאחר שבדבור ברמקול, טלפון ושאר אמצעי תקשורת, אין עצם קולו של האדם נשמע אלא נוצר חקוי של קולו בכת אמצעים טכנולוגיים, הרי זה נחשב שקול המשמיע עבר מן העולם, והמכשיר הוא המשמיע את הברכה. וכפי שלא יעלה על הדעת לענות אמן אחר מכשיר המשמיע ברכה באמצעות לחיצה עליו, כך אין לענות אמן אחר ברכה שמשמיע אדם באמצעות אמצעי תקשורת כל שהוא. וכך פסקו בש"ת 'באר משה' (ח"ג סי' קסו) ובש"ת 'תשובות והנהגות' (ח"ג סי' עט). ואולם הגר"מ פיינשטיין (שו"ת 'אגרות משה' ח"ב סי' קה) טוען כנגדו ש'קשה לומר בזה הלכה ברורה' שכן אף אם נאמר שקול האדם המברך עבר מן העולם, הרי סוף כל סוף הקול נשמע במכשירים אלו רק בעת שהאדם משמיעו בפעל, ואף הקול הנשמע זהה לקול האדם המשמיעו. עוד טוען הגר"מ שאף אפן פעלתה של מערכת השמיעה האנושית לא ברורה לנו דיה, ויתכן שטבע הקדוש

ברוך הוא בבריא שחוש השמיעה יפעל על פי מאפיינים הפועלים באופן דומה לפעלתם של מכשירים אלו. משום כך הוא נוטה לומר ששמיעת קול במכשירים אלו שקולה לשמיעת קול האדם המשמיעו. ומכל מקום פוסק הגר"מ פיינשטיין שמאחר שלא נתן להגיע להכרעה ברורה בענין זה, מספק יש לענות אמן אחר ברכה הנשמעת באמצעי התקשורת למיניהם. וראה בש"ת 'מנחת שלמה' (שם) שאף בעל 'החזון איש' הסתפק בנדון זה.

ב. גם לדעת הסוברים שקול הנשמע באמצעות מכשירי תקשורת אינו נחשב כקול אדם, מפל מקום כאשר נאמרת ברכה באמצעות רמקול, על צבור המתאספים לענות אמן, וזאת רק כאשר נאמרת ברכה שהם אינם חייבים בה. לפי שפדי לענות אמן אחר ברכה שאין מחייבים בה, די בכך שידע השומע על איזו ברכה הוא עונה אמן, ואין הוא צריך לשמוע את הברכה עצמה. משום כך אף ששמיעת ברכה באמצעות רמקול אינה נחשבת פשמיעת ברכה מפי אדם, מפל מקום הרי השומע יודע על איזו ברכה הוא עונה, ודי בכך.

מקורות ובאורים:

פן פסק בש"ת 'מנחת שלמה' (שם). וראה שם שבאר שעל ברכה שהוא מחייב בה אסור לאדם לענות אמן אם אינו שומעה, גם אם יודע איזו ברכה נאמרת, כדפסק ה'שלחן ערוך' (או"ח קכד ח). ולכך לדעת הסוברים שקול הנשמע באמצעי תקשורת אינו נחשב כקול אדם, השומע ברכה שמחייב בה באמצעות רמקול, נחשב הדבר כאלו לא שמע את הברכה, ואסור לו לענות אמן אחריה (וראה בש"ת 'תשובות והנהגות' (שם)).

אמנם כל זה בשומע ברכה ברמקול, ואולם השומע ברכה בטלפון או בכל אמצעי תקשורת המסדר למרחוק לא יענה אמן, לדעת הסוברים שקול הנשמע בטלפון אינו נחשב כקול אדם, אף שידע על איזו ברכה הוא עונה. שלפי שהוא עומד ברחוק מקום מהמברך, אין לו צורך ושיכות עמו (שו"ת 'מנחת שלמה' (שם)).

ג. השומע הקלטה של ברכה, אסור לו לענות אמן אחריה, לפי שבשעת השמיעה כבר פסק קול המברך.

מקורות ובאורים:

פן כתב הגר"ח ברלין בתשובה שנדפסה בספר 'אהלי אהרן' (ח"ב סי' סד). ואולם בש"ת 'ארץ צבי' (ח"א סי' כג) מסתפק בדין זה, וכותב שאפשר אולי להחשיב את הקול הנשמע מהקלטה, כאלו הוא הקול הראשון שהקלט.

דורשי אמונים

מדברי מרנן ורבנן על עניית אמן

הרב יעקב משה הלל שליט"א ראש ישיבת אהבת שלום

על הפסוק (דברים י ב): "ועתה ישראל מה ה' אלקיך שאל מעמך כי אם ליראה", תמהה הגמרא (ברכות לג ב): וכי יראה היא דבר כל כך קל לקיים, והרי הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, כלומר: כל הבחירה החפשית שנתנה לאדם היא על ענין יראת שמים? ותוצאו כי אכן, ביחס למשה רבנו נחשבת היא לדבר קל.

אולם עדין יש להבין, הלא משה דבר אלינו - בני ישראל - ולנו אין זה דבר קל? וצריך לומר שכאשר דברו חז"ל על משה, לא דברו רק עליו, אלא אף על הצדיקים שבכל דור, וכפי שידוע שלכל צדיק יש ניצוץ מנשמת משה, ולא רק הצדיקים עצמם, אלא כל מי שסמוך וקרוב אליהם. וכפי שנתן ללמד מלשון הגמרא: "לגבי משה", גם הוא יכול ללמד מהם דרכי ישר ואמת שיקלו עליו להתחזק ביראת שמים.

מסבה זו חשוב מאוד להתחזק ולהאדיר כל התאספות לחזק עניית אמן, כי כאשר יראו הכל כיצד מחשבים גדולי התורה את המצוה החשובה של עניית אמן שמהותה היא אמונה, אף הם ילמדו לעשות כן.

ויש להוסיף, שטן הפסוק שעליו דברנו: "מה ה' אלקיך שאל מעמך" דרשו חז"ל (מנחות מג ב) את מצות מאה ברכות - אל תקרי מה אלא מאה'. ואולם עלינו לזכר את חובתנו שלא לקיים מצוה זו בצורה חסרה, והרי ברכה בלי אמן היא בעלת חסרון גדול.

עניית אמן היא מעין חותמת על הברכה, אך יש בה גם תפלה, שאנו מבקשים מאת ה' שיעשה כדברי המברך. והנה, בדורנו בכלל, ובפרט בתקופה זו שבה זקוקים אנו לרחמי שמים מרבים, הן ברוחניות והן בגשמיות, כמה זקוקים אנו לכל תפלה ותפלה.

הבה נתחזק כלנו במצוה חשובה זו של עניית אמן, מצוה שאפשר לקיים אותה מאות פעמים ביום ואולי אף יותר. כך נעורר זכות על עם ישראל, ויהי רצון שנוצח כלנו לבשורות טובות ישועות ונחמות ולהצלחה רבה בכל העניינים ברוחניות ובגשמיות. וכל העושים והמעשים לזכות את הרבים, זכות הרבים תליה בהם ויתברכו בכל הברכות וההצלחות אמן.

מתוך דבריו בועידת נציגי עולם הישיבות - אב תשע"ד

למעלת איש אמונים המנצח על מלאכת בית ה' הרב יעקב דב מרמון שטיין, אשרי חלקו כי לו נאה כי לו יאה. באשר זכיתי להיות מהנמנים לדבר מצוה, מקפיד בכל לבי לענות אמן אחר המברכים ברכות השחר בבית הכנסת, אם מעט אם הרבה, ובדרך כלל הרבה, התודה והברכה לכם על הרעיון הנפלא, התהלה והתפארת על הבצוע הנפלא במוסדות החינוך, שבח וגדלה על העלון המיוחד, ואשר זה עתה מלאה שנה לכך שהוא פותח במאמרים הקולעים אל השערה. כל העלון פלו מלא אורה, ואולם למאמרים שלכם יש חן מיוחד השמור למי שגאה דורש ונאה מקים.

הבחנתי כמה פעמים שאתם מכנים את הפעילות הקדושה שלכם בשם 'מהפכה' - מהפכת בני אמונים. זה נכון, ואין כלל וכלל מקום להתנפות, חוללתם מהפכה. אבל כמי שעוקב אחריכם אני יודע שכל הגדרה שלכם מדיקת, ותמיד שאלתי את עצמי מהו אם כן מקור השם "מהפכה"?

שבוע שעבר נפלה בי תובנה שבפעם התורה עצמה קוראת למה שאתם עושים "מהפכה":

בפרשת האזינו (דברים לב כ) נאמר: "כי דור תהפכת המה בנים לא אמן בם". ודרשו חכמים "אל תקרי לא אמן בם אלא לא אמן בם". הנה לנו שהתורה קוראת לדור שאינו מקפיד על עגית אמן "דור תהפכת". אמר מעתה: 'מהפכת בני אמונים' באה לתקן ולהפך את "דור תהפכת... בנים לא אמן בם".

יצו ה' אתכם את הברכה ויתן לכם כח ואון, דעת ותבונה, אפשרות ויכלת, סיעתא דשמיא ונהורא מעליא, להמשיך את המהפכה ולהשלימה בבוא משיח צדקנו במהרה בימינו אמן.

הרב ש.ה.כ
ליקוויד ניו ג'רזי

נתן לשלח מכתבים לפקס שמספרו 08-9746102
או לכתבת המייל: 9139191@gmail.com

מאמרי חכמים רבים המלמדים ומצביעים על יקרתה, גדלותה ושגב מעלתה של מצות עגית אמן פזורים בשני התלמודים ובמדרשים השונים. אולם יותר מכל מבטא זאת המדרש בפרשת כי תבא (דבר ז א) באומרו: "אין גדול לפני הקדוש ברוך הוא יותר מאמן שישראל עונים!" כה מרעישים הם דברי המדרש עד שבעל השומר אמונים' טורח להבהיר בנוגע אליהם (מאמר 'פתחו שערים' פרק א): "ותראה דברי המדרש הזה שלא דברו גזמאות חס וחלילה, שאין דבר חשוב לפני ה' כעגית אמונים".

להלן יבאו פנינים ואמרות מאוצרם של גדולי הדורות השופכים אור ומבהירים מה רבה מעלתה של עגית אמן, ועד כמה עלינו ליקרה ולשמח בזכות הנופלת בחלקנו בכל עת ובכל שעה.

העונה אמן נקרא צדיק

כתב רבנו בחיי: על הפסוק (ישעיה כו ב): "פתחו שערים ויבא גוי צדיק שומר אמונים", דרשו חכמים (שבת קט ב): "אל תקרי 'שומר אמונים' אלא 'שואמרים אמן'". לפי דרשה זו הרי כאלו נכתב בפסוק זה: 'גוי צדיק שאומרים אמן, ויש ללמד מכך ש"בשביל המדה הזאת של עגית אמן נקראו ישראל צדיקים" (פד הקמח' ערך אמונה). כמו כן למד מכך רבי שמואל לניאדו 'בעל הפלים': "האומר אמן, על זה בלבד נקרא צדיק" (כ"ל פ"ו ישעיה ט"ס). ליסוד זה אף מרמז חב"ד באומרו (חב"ד ק"ב ז): "וצדיק באמונתו יחיה"; בזכות "באמונתו" - עגית אמן זוכה האדם להקרא צדיק ולהאריך ימים (שערי ציון עמ' סו).

העונה אמן נקרא קדוש

בצואתו הנודעת מזהיר רבי נפתלי כץ בעל 'סמיכת חכמים' את בניו שיקפידו לענות אמן בכונה, ומוסיף שכל המקפיד על עגית אמן בכונה נקרא קדוש. שכן במסכת ברכות (ג ב) דרשו חכמים את הפסוק (ויקרא כ ז): "והתקדשתם והייתם קדושים כי אני ה' אלקיכם" על המברך ברכת המזון; "ואם המברך נקרא קדוש קל וחמר העונה אמן שנקרא קדוש. כי גדול העונה אמן יותר מהמברך" (ספר הצואה אות כא).

אב"ד רמת אלחנן, רבי יצחק זילברשטיין, העיד כי בירושלים כנו יהודי מסוים בתאר 'קדוש', רק משום שאף בהיותו זמן וחלוש התאמץ ללכת לבית הכנסת כדי לענות אמן על הברכות (נוטרי אמן ח"א עמ' קנז).

ברכות ואמן במשנת בעל ההלולא

צדיק באמונתו

בספר 'מקור חיים' שכתב בעל החות יאיר, הביא המחבר דינים ומנהגים שמהם נתן ללמד על ההקפדה שנהגו בה בדורות הקודמים לברך בבית הכנסת בקול את הברכות הנאמרות בשחר, כדי לזכות את הצבור באמונים רבות:

♦ "בימי הסליחות וימים נוראים יש להזהר שלא להתחיל ברכות בהשקפה מאד... כדי לזכות המון עם הבאים אחת לאחת בעגית אמן טובא" (יח א).

♦ "ראיתי מנהג ותיקין וישישים אשר מקומם רחוק מן הש"ץ, שהולכים ממקומם ומתקרבים אל המברך בעת שאומר ברכות השחר, כדי לשמע היטב ולענות ברוך הוא וברוך שמו ואמן" (כו ב).

♦ "המנהג בכל תפוצות ישראל... שמתעטפים יחידי סגולה - ותיקין הנבחרים בציצית, ומברכים בקול להתעטף בציצית וכל הקהל עונים אמן, וכן השני וכן השלישי, או יותר כרצון הקהל. וכן אחרי כן מניחים תפלין ומברכים בקול רם זה אחר זה" (ג א).

♦ "בעת שמיעת ברכה יזהר השומע לומר 'ברוך הוא וברוך שמו' רק אחר שהזכיר המברך שם ה', כפי שהורו חכמים (ברכות מז א) להקפיד לענות אמן רק אחר סיום הברכה, ובפרט בברכות השחר, שרבים נכשלים בזה" (קכד ה).

**ה'חות יאיר'
א' בטבת תס"ב**

מצבת בעל החות יאיר בבית העלמין בוורמייזא

רבי שמעון יאיר חיים בכרך נולד בשנת שצ"ח בעירה לייפניק לאביו רבי משה שמעון אב"ד וורמייזא. גדל במחצתה של אם אביו מרת חנה בכרך, שהיתה אשה גדולה ונכדת המהר"ל מפראג. יש אומרים שעל שמה קרא את ספר השו"ת המפורסם שחבר - חות יאיר (שו"ת חת"ס ח"ד [אבעה"ז ב] סי' כה).

בצעירותו שמש כרבה של קובלניץ. בהמשך שמש כרבה של מייניץ, ובסוף ימיו מלא את מקום אביו בוורמייזא. כתב ספרים רבים שרובם אגדו בצוק העתים. מלבד שו"ת חות יאיר, יצא לאור ספר כללים שחבר בשם 'מר קשישא', וכן באור על 'שלחן ערוך' - ארח חיים, בשם 'מקור חיים'.

נפטר בא' בטבת תס"ב, והוא בן ששים וארבע שנים, ונטמן בבית העלמין העתיק בוורמייזא.

שומרי משמרת הקודש

גיליון צ"ד

נסלו תשפ"ג

גיליון חודשי לחיזוק והתעוררות בענייני תפילה וכבוד ביהמ"ד

מלב אל לב

התבוננות לאור התקופה

חבר יקר!

שלום וברכה

כן, אנו קרובים לימי החנוכה הק' הבעל"ט. בוודאי שמעת פעם על אחד שהתיישב באולם חתונות יוקרתי, בו כל מנה בעלות גבוהה במיוחד, מנות האוכל הגיעו בזה אחר זה והוא מתענג עליהם בהנאה מרובה, כשנשאל על ידי שכנו לשולחן מצד מי הוא משתתף בשמחה, האם מצד החתן או מצד הכלה, קרוב, שכן, ייד? השיב, לא זה ולא זה, הגעתי מצד האוכל... לא ניכנס כאן לצד ההלכתי, אך זו תופעה די מוכרת, בעיקר אצל צעירים הרוצים להשביע את רעבונם מופיעים באולם חתונה, כדי לא למשוך עין הם לבושים חגיגי ונראים כאחד המזומנים, מסתמכים על כך שאף אחד לא ישאל שאלות מיותרות, כל צד יחשוב שכנראה הוא שייך לצד השני... או לאותה בושה!

אך מה כל זה קשור לתקופה בה אנו עומדים?

בספרים הק' ביארו מדוע מצאנו בנר חנוכה הלכה מסוימת שלא מצאנו בשום חג ומועד.

שלוש דרגות בהדלקת נר חנוכה, מצוות נר חנוכה מצד עיקר הדין נר איש וביתו, והמהדרין נר לכל אחד ואחד, והמהדרין מן המהדרין מוסיפים והולכים, אמנם בכל מצווה יש עניין חשוב בהידור מצווה, אולם כאן ישנו עניין מיוחד, שצדדי ההידור נאמרו בעיקר דיני החנוכה, עד שבטור ובשלחן ערוך לא הזכירו כלל את שני הדרגות הראשונות אלא הדרגה הגבוהה של מוסיף והולך כמהדרין מן המהדרין.

ידועה גם השאלה, מדוע עשו הכהנים שבאותו הדור כ"כ השתדלות יתירה להשיג שמן טהור עד שהוצרכו לנס, והלא טומאה הותרה בציבור, אחת התשובות שהרי כל עיקר מסירות נפשם הייתה להעביר טומאת היוונים, שרצו להכניס טרפיהם המשוקצות בתוך חיי התורה ולקלקל את כל האידישקייט, אם ידליקו את המנורה בטומאה, מה הועילו, הלא זאת הייתה כוונת היוונים, מלבד זאת הייתה שם חינוך העבודה ואין ראוי שתהיה עבודה בטומאה בתחילת העבודה.

על כן, היות וכל מהותו של חנוכה, שלא להתפשר על הדבר הפחות, אלא לקיים המצוות בהידור על הצד המעולה והמושלם ביותר, התחדש במצוות הדלקת המנורה דין מהדרין ומהדרין מן המהדרין, מה שלא ראינו בשאר מצוות, ופוק חזי מאי עמא דבר, כך נוהגים כל בית ישראל.

לפעמים אתה מתווכח אודות העניין הנשגב של שתיקה מוחלטת בשעת התפילה מתחילתה ועד סופה, קודם ברוך שאמר, או בזמן שהציבור מתפללים ואתה נמצא בבית הכנסת (בזמן אמירת קדיש וחזרת הש"ץ אתה מקפיד ושומר), הנך מתרץ ומסביר הסברים שונים.

לא ניכנס כעת לעצם הנושא, אולם בימים קדושים אלה בהם אנו מהדרין מן המהדרין ולא מתפשרים על פחות, כעת אתה תקבע האם אתה משתתף בשמחה הגדולה כאחד ששייך וקרוב אל השמחה, או כאלה המגיעים לאולם שמחה מצד עניינים אישיים בלבד כ"ל.

ממליץ בחום שתהיה שותף אמיתי וקרוב אל העניין הפנימי שאנו למדים מימי החנוכה כאמור, בידך הדבר להחליט.

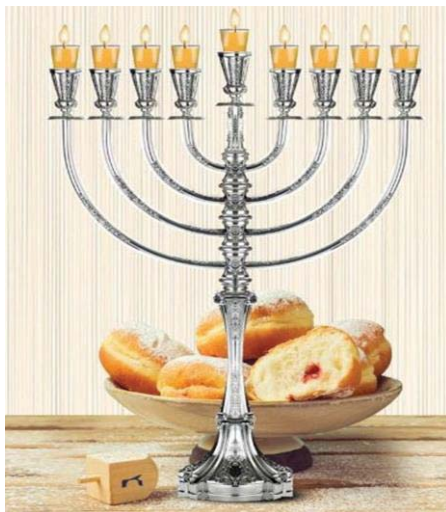
מאחל מעומק הלב, א לעכטיגן פריילעכן חנוכה

עלה והצלח

מאחל בכל לב
ידיך ומוקירך

דברים אחדים

מזמור שיר תנפת הבית

תשובה לשאלה זו חגלה לנו רבינו הב"ח בתחילת הלכות חנוכה (אור"ח סי' תר"ע): אבל בחנוכה עיקר הגזירה היתה על שהתרטלו בעבודה ועל כן היתה הגזירה לבטל מהם העבודה כדתינא בברייתא שגזר עליהן אותו הרשע לבטל תמיד ועוד אמר להם חצוה אחת יש בידם אם אתם מבטלין אותה חידם כבר הם אבודין ואיזה זה הדלקת מנורה שכתוב בה 'להעלות נר תמיד' כל זמן שמדליקין אותן תמיד הם עומדין כו' עמדו וטימאו כל השמנים וכשחזרו בתשובה למסור נפשם על העבודה הושיעם ה' על ידי כהנים עובדי העבודה בבית ה', על כן נעשה הנס גם כן בנרות תחת אשר העירו נפשם למות על קיום העבודה ולמיכר לא קבעום אלא להלל ולהודות שהיא העבודה שבלב, עכ"ד.

לעת הזאת כאשר מתחדשת ההארה מן השמיים בכל שנה ושנה כמבואר בספרים הק', זה הזמן הראוי והנכון לחזק ולקדש את העבודה שבלב היא תפילה, כמובן שאת ה'הלל' ותפילת 'על הניסים' נאמר ברגש הלב ובשמחה, אך לא נסתפק באלו בלבד, כנגד 'שהתרטלו בעבודה', נחנך מחדש את בית ה' ונשמור את קדושת התפילה מכל שיחה בטילה, נזכור את החשמונאים הק' אשר העירו למות נפשם לקיום העבודה, גם בעת ניסיון וקושי נעשה מעט להידבק בדרכם למסור נפש - הרצון האישי, על העבודה - התפילה, כך בוודאי נגרום נחת רוח למעלה ונוכה להיות מחקדשי שם שמיים, יעזור ה' שמימים קדושים אלו יושפע עלינו שמע קודש, ולכלולו יהיה א לעכטיגן פריילעכן חנוכה.

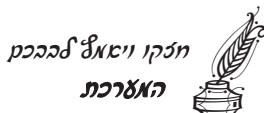
כשבנה שלום מאיר גרויסהויז את מעונו, השקיע בנייתו את כל מאורו ומרצו, הוא הזמין את האדריכלים המפורסמים בשוק שטרטטו בעבר פרויקטים גדולים, ישב אתם בחשך שעות וימים כשהוא מציג להם את מבוקשו לפרטי פרטים, הקבלנים הנמרצים והמנוסים ביותר זומנו לתכנן את המבנה, שלום מאיר הביע בפניהם את משאלת לבו כי חפץ בבניין מושלם מכל זווית אפשרית, לא חסך בטום אמצעים והשקיע את מיטב כספו עבור התוכנית המושלמת.

המחוננים על המלאכה פעלו בכל כוחם באפקטיביות מלאה, אמונים היו על תפקידם ועשו את מלאכתם בזריזות וברכה גבוהה, לאחר כשנה עמד המבנה מושלם בפארו והדרו על תילו ועל מכונו בדיוק כפי דרישותיו הדקדקניות של שלום מאיר גרויסהויז, שלום מאיר שראה את תכניתו שהתגשמו בכלואם, חגג את חנוכת הבית בשמחה ובאור.

במשך תקופה עמד הבניין על מי מנוחות, אולם לאחר כמה שנים התגלו כמה כשלים, פה ושם החלו נזילות מהג, נמצאו סדקים בכמה מקירות הבית, קילופי טיח וסיד זהו במקומות שונים, אנשי תחזוקה מקצועיים הוזעקו למקום, בדקו ושיפצו היטב את כל הנוזקים עד שהשיבו את הבית למכונו והדרו. עבור הפקת לקחים, בדקו המומחים את הסיבות הגורמות למצב השפל במבנה המפואר, המסקנה הייתה, רשלנות והזנחה במשך שנים, במקומות מסוימים היה נדרש לשים עין ולהשגיח, המחוננים לא קיימו את תפקידם כהוגן, אט אט התרחבו הסדקים, צינורות המים החלידו וגרמו נזילות, בנוסף גם מחדלים נוספים, כל אלה הביאו לפגיעות וקלקולים במבנה ההדור של שלום מאיר גרויסהויז.

ימי החנוכה בק' בפתחנו, מכירים אנו חכר את מדרשי חז"ל, שמענו על גזרות היוונים לבטל עיקרי הדת מישראל, שהחשיכו עיניהם וליבם של ישראל, יודעים אנו שהיוונים פרצו חומות המקדש, שיקצו את המזבח ונכנסו להיכל וטימאו כל השמנים, עד שיצאו החשמונאים הכהנים הקדושים ונלחמו מלחמת קודש במסירות נפש וגברו על טומאת היוונים, עד שהשיבו את קדושת המקדש בהדלקת המנורה וחיננו את המזבח וטיהרו את המקדש.

סאמינים אנו כי כל המאורעות והקורות נגזרו מלמעלה, אם כן, נתבונן על מה ולמה אירע זאת בישראל, למה יצאה גזרה רוחנית חמורה כל כך על עם ישראל, שהיו צריכים להילחם להשיב את העבודה למקומה.

רננו צדיקים

עבודת התפילה בצל צדיקי הדורות זי"ע

בְּרֵכֵי נַפְשֵׁי אֶת ה'

ניצוצי אור מלוקטים מלהבות אש, לעורר הלבבות בענייני תפילה

וביאורי תפילה, במשנת

הרה"ק רבי ברוך זי"ע

ממעזבז

ליומא דהילולא - י"ח כסלו - תקע"ב

נלקט מספרה"ק בוצינא דנהורא

לרקיע שמים, פירש רש"י שמים, אש ומים, אף שהם מתנגדים זה לזה, ערבן הקב"ה ועשה שלום ביניהם. וברא מהם שמים, וזה שאנו מבקשים רפואה שלימה, היינו שיעשה שלום בין היסודות כמו שעשה בשמים, וזה מן השמים.

אפילו בפה בלבד

כי אתה שומע תפלת כל פה עמוך ישראל ברחמים. היינו אפילו בלא לב רק בפה לבד, שומע השי"ת ברחמי תפילות ישראל.

מעלת ברכת כהנים

פעם בשביעי של פסח אחר התפילה, בא אחד מחתניו של הצדיק רבי ברוך זצ"ל להזכיר לפניו שיתפלל על בנו החולה, הקפיד עליו ברוך ואמר: מדוע לא באת אלי לפני ברכת כהנים, עכשיו תצטרך כבר להמתין עד שבועות [שזא שוב יברכו הכהנים על הדוכן כמנהג חוץ לארץ (שברכת כהנים רק ביו"ט)].

ביאור נפלא בתפילת נשמת

ואלו פיננו מלא שידה פים וכו', אין אִנְחָנוּ מְסִפִּיקִים לְהוֹדוֹת וכו', על כן אִבְרָיִם שְׁפִלְגַת בְּנוֹ וְרוּחַ וְנִשְׁמָה שֶׁנִּפְחָת בְּאִפֵּינוּ, וְלִשׁוֹן אֲשֶׁר שִׁמְתָּ בְּפִינוּ, הֵן הֵם, יָדוּ וכו'. על פי מה שמפרש הרבי רבי ברוך זצ"ל ממעזבז דסותר מה שאמר מקודם, ש'אין אִנְחָנוּ מְסִפִּיקִים לְהוֹדוֹת', וכאן אמר 'הן הם ידו', והסביר על פי משל שאם אחד מזמין המלך לבוא אצלו, אז כל מה שיכין לכבוד המלך מלבושים נאים ומעדני מלכים וכלים מכלים שונים, עוד ימעט מכבוד המלך, כי הכי אפשר לאיש פשוט להכין כל הראוי להמלך. מה שאין כן אם המלך רוצה בעצמו לבוא אל איש, ואומר לו לא תכין כלום בשבילי, אני אשלח הכל מבית המלך, אז אפילו אם המלך ישלח מעט לכבודו, אין זה פגיעה בכבודו, ואין הבעל מכניס אורח אשם בדבר. כן הדבר כאן, אם אִנְחָנוּ בָּאִים מְעַצְמָנוּ לְהוֹדוֹת לַמֶּלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְּבָ"ה, אז מן אנו ומה חיינו, הלא כחרס הנשבר אִנְחָנוּ לְפָתוּחַ פִּינוּ וְלִוְמֵר שְׁבַחִים וְלַהוֹדוֹת לְבוֹרְאָנוּ יַתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, אֲבָל אִם הַקֵּב"ה שֹׁלַח לָנוּ הַכֹּלִים שֶׁעַל יְדֵיהֶם נוֹדָה לְשִׁמּוֹ, אז אפילו הכי מעט אין אצלו לפחיתת הכבוד, כי לו הכל ומידו נתנו לו את זה. וזה הפירוש 'אלו פיננו מלא וגו', 'אין אִנְחָנוּ מְסִפִּיקִים לְהוֹדוֹת', כיון שהוא מצדנו, אבל 'אִבְרָיִם שְׁפִלְגַת בְּנוֹ וְרוּחַ וְנִשְׁמָה שֶׁנִּפְחָת בְּאִפֵּינוּ, וְלִשׁוֹן אֲשֶׁר שִׁמְתָּ בְּפִינוּ, שֶׁהִסֵּל מִמֶּנּוּ, אז, 'הן הם ידו ויברכו וגו', ואין זה פחיתות הכבוד חלילה, עכדה"ק.

בתפילה כוונה אפי' פעם אחת, יתעלו כל תפילותיו

אדם אחד שאל את הרב הק' מוהר"ב ממעזבז ז"ל מה יהיה תכלית שלנו, כי כל עת אנו מצפים ומייחלים להתפלל איזה תפילה ראויה בלב נכון, והנה כל הימים והשנים הולכים ודלים, ואין להשיג אפילו אמירת תיבה אחת באמת.

והשיבו לו כי איתא (חולין צא): שיש מלאכים שירה פעם אחת בשבוע, ויש פעם אחת בשמיטה, ויש פעם אחת ביובל, או פעם אחת בכל חייו, ולמה בראו השי"ת שימתין כל כך זמן ארוך על אמירת תיבה אחת 'קדוש' או 'ברוך' כפי מה שיתנו לו רשות מה לומר, הלוא יכול היה השי"ת לבראו אז שיאמר שירה זו. ועוד מה עושה מלאך זה כל אותן השנים עד שלא נתנו לו רשות לדבר. אלא ודאי כל ימי חייו הוא מזכך ומטהר עצמו ומכין עצמו בלי שום היסוד העתה ועומד ומצפה ומשתוקק אולי בזה השעה יגיע לו רשות מאת השי"ת לומר התיבה 'קדוש' או 'ברוך' שיהיה בקדושה ובטהרה הבשירה ובזמרה, ובכל אותן הימים שקודם הצדיק הדיבור הוא מתמלא חיל ורועה אולי עדיין אינו מוכרז כראוי לשבח למלך הכבוד, ובהו כשבא לו הרשות שיאמר השירה שלו הוא אומר עם כל ימי חייו, כי כולם היו מסייעים לזו השעה.

וכן צריך האדם להשתוקק כל ימיו בכל תפילותיו ולימודיו ואפילו באכילתו ושתייתו וכל ענייניו שיזדכך על ידי זה, אולי יזכהו השי"ת באיזה עת או באיזה רגע שיוכל לומר לפניו אפילו רק תיבה אחת באמת בנקודת הלב לרצון לומר בוראו, כמו שכתוב 'בְּמֵאָה לֶךְ נַפְשֵׁי כְּמֵה לֶךְ בְּשָׂרִי בְּאֶרֶץ צִיָּה וְעֵינֶי בְּלֵי מַיִם', אולי 'פֶּן בְּקֶדֶשׁ חִזְתִּיךָ וְגו', ועל ידי זה יתעלו כל ימיו וכל תפילותיו ולימודיו ואכילתו וכל ענייניו להחשבת לעבודתו, וזהו שאמר רז"ל 'אין לך אדם שאין לו שעה'.

הודאה על העתיד לשם מה

פעם אחת בליל שבת קודש הלך על פני הבית ואמר 'שלום עליכם' ורבון העולמים כדרכו וכאשר באלו התיבות 'מוֹדָה אֲנִי לְפָנֶיךָ ה' אֱלֹקֵי וְאֱלֹקֵי אֲבוֹתַי. על כל הַסֵּד אֲשֶׁר עָשִׂיתָ עִמָּדִי, וְאֲשֶׁר אֲתָה עֹתִיד לַעֲשׂוֹת עִמָּי' עמד ושתק מעט, ושאל לעצמו למה לי להודות לך על חסד העתיד, רק כבוא החסד אז אודה לך, ותיכף השיב לעצמו בזה הלשון, אולי תעשה עמדי חסד, ולא אהיה אז בבחינה זו להודות לך כראוי, לך אני צריך להודות לך עכשיו, ומיד געה בבכיה, והרה"ק רבי משה מסאווראן עמד אז בקרן זוית ושמע שאילתו ותשובתו, וגם בכייתו, שאל אותו אחר כך, הלא שאלתם ותשובתכם היה טוב, ומדוע בכיתם. אמר לו, בכיתי מדוע לא אהיה אז בבחינה הראויה, על זה בכיתי.

דיבור בבית הכנסת

הה"ק ר' ברוך ממעזבז זללה"ה היה יוצא ונכנס בביתו של הרב יב"י זל"ה, ... ובעת אמירת תורתו ברוב התלהבות כדרכו וכל מגמת חפצו היה לבל ידברו שם בביה"כ בעת התפלה, והפליא להגדיל חומר האיסור, והביא ראיות מש"ס ופוסקים וספרי מוסר ואחר שסיים רב יב"י אמירת תורתו הק' אמר לו הר"ר ברוך אפי' לא יהי' נכתב בש"ס ופוסקים וגם לא בספרי קבלה וספרי מוסר כיון שיוצא מפיו קדשו הנני ירא ומפחד, אם פוסקת'ה עושה איסור רב מזה יש פחד.

אמירתו תהלים בהתעוררות

הרב הצדיק הקדוש ר' ר' ברוך ממעזבז היה אומר בכל יום תהלים ואמר שהיה לו קול בכי המעורר מאוד, וכל מי ששמע אמירת התהלים לא היה יכול להתאפק מלבכות.

אכילה קודם התפילה

הלא ידעו כל פעלי און אכלי עמי אכלו לחם ה' לא קראו (תהלים יד). הנה בזה"ק (ח"ב רט"ו): מפליג מאוד ומחמיר שלא לטעום דבר קודם התפילה, ואמר שכשאדם ישן הנשמה יוצאת ממנו ובקומו חוזרת הנשמה, אבל לא יש לה כח להתפשט ברמ"ח אברים עד שיקרא קריאת שמע ויתפלל, ואם הוא אוכל קודם התפילה תו לא יש כח להנשמה להתפשט בגוף אפילו אחר התפילה ונשאר הנשמה באפו, ועל זה אמרו 'חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו', וזה שכתוב 'אכלו לחם ה' לא קראו', שאכלו קודם שהתפללו.

צרה גדולה כשאינו יכול להתפלל

עובדא הוה אצל הרה"ק רבי ברוך ממעזבז זצ"ל שבא אליו איש אחד בבקשה עבור איזה ישועה שנצרכה לו, ושאלו הרה"ק למה אין אתה מתפלל להשי"ת, והשיבו האיש שאינו יכול להתפלל, נענה על זה הרה"ק ואמר: אם כן הדבר הרי נצרך אתה לישועה גדולה יותר מהעניין שבאת עבורו, שהרי מה שאין יכולים להתפלל היא צרה גדולה יותר, ולמה אם כן באת לבקש על עניין שהוא קטן יותר בערכו.

אם חש רעב בשעת התפילה...

אם אָרְעַב לֹא אֲמַר לָךְ (תהלים נ). סימן זה יהיה מסור בידך, ש'אם ארעב' בשעת התפילה, זה סימן שלא אומר לך, שלא אמרת שום דיבור לפני הקב"ה כראוי, כמאמר הבעש"ט נ"ע תמה אני עליך הגוף איך לא התפוררת מאימת בוראך בעמך לחנו לפניו.

קרבת אלקים

לא יהיה בך אֵל זֶה. בשם הצדיק ר' ברוך ממעזבז זצ"ל זי"ע, דאם הייסט גאט זאל גיט זיין פּרעמד פון דיר.

פירוש המילות גבוה מכל

שמעתי בשם הקדוש רבי ברוך שפירוש המילות בפשוט, גבוה מכל הכוונות, כמו 'ברוך אתה ה', געלויבסט ביסטו גא-ט.

תפילה שנוכל לבקש

אָנָּה ה' הוֹשִׁיעָה נָּא. היינו שתושיע לנו שנוכל לבקש את ה', אנא לשון בקשה.

נשמה קדושה, חלק אלוך ממעל

הוא עֲשֵׂנוּ וְלוֹ אִנְחָנוּ. היינו כי השי"ת עשנו, ונתן לנו נשמה קדושה, ונפח באפינו נשמת חיים ממקור הברכה וחלק אלקים ממעל, וזהו 'עֲשֵׂנוּ', שנהיה אִנְחָנוּ נקראים 'הוא'.

שלימות השם והכסא

כִּי בָחַר ה' בְּצִיּוֹן אָהָל לְמוֹשֵׁב לוֹ. על פי דאיתא (תנחומא פר' כי תצא, הובא ברש"י בסוף פר' בשלח) מיום שחרב בית המקדש אין הכסא שלם, ואין ה' שלם, שנאמר 'כִּי יָדַעְתָּ עַל פֶּסַח יְהוָה, וְנִמְצָא מִיּוֹם הַחֲרוּבֵן חֲסֵד מִן כֶּסֶף אוֹת א' וּמֵן הַשֵּׁם חֲסֵד אוֹתוֹת וְרָה, וְהִמָּה אוֹתוֹת אוֹרָה, אֲבָל בְּמַהֲרָה בִּימֵינוּ - כִּי בָחַר ה' בְּצִיּוֹן, יהיה אוֹתוֹת אָנָּה ה' שְׁלִימוֹת ה' וְהַכֶּסֶף וְהַיִּינִי 'לְמוֹשֵׁב', שיחזור אות א' להכס"א, וגם לו', שיחזור אוֹתוֹת וְרָה לְהוֹי"ה, ויהיה השם שלם והכסא שלם במהרה בימינו.

העושר הגדול - הזכייה לומר שירות ותשבחות

וְהַעֲשֶׂךָ וְהַכְּבֹּד מִלְּפָנֶיךָ. פירוש שזה העושר והכבוד שלי, מה שאני זוכה מלפניך, ר"ל לעמוד לפניך ולומר שירות ותשבחות.

הסליחה מאת השי"ת כפי בקשתה

וַיֹּאמֶר ה' סְלַחְתִּי כְּדַבְּרֶךָ. כמו שאתה מבקש אותי, כן אני סולח לך, וזהו 'כדברך'.

שתשלח מהרה רפואה שלמה מן השמים

ביאור עניין הנוסח בבקשת הרפואה, שישלח השי"ת רפואה שלימה מן השמים, מה שלא נאמר כן בשום בקשה אחרת, ואמר הטעם הוא כי האדם נברא מד' יסודות, עפר רוח אש מים, וסיבת החולאים ר"ל יתהווה מפני שהיסודות לא משלו בשווה ואחד גבר על חברו ואין שלום ביניהם, והנה בפסוק ויקרא אלקים

וּפְנֵי אֶת הַיְנַלְכֵךְ וְטָהְרוּ אֶת מִקְדָּשְׁךָ

מבט אל התפילה

זוויות ראייה שונות על ענייני התפילה

גם אלה שהיו מבקרים רק בשבת ומועד והיו מגיעים לבית הכנסת מתוך חילול שבת רח"ל, צייתו להוראות וכיבדו את בקשת רב הקהילה שלא להחנות את הסוסים והעגלות בקרבת בית הכנסת, כדי שלא ייגרם חילול שם שמיים גדול ח"ו.

כאילו לא די היה בצרות הראשונות והנה שוב מתרחשת פרשה כאובה ומצערת על בני קהילת פנקרטובה, תופעת האנטישמיות, משנאי ה' נשאו ראש והחלו להציק לשכניהם היהודים, בתחילה היו קוראים קריאות גנאי בלבד וככלבים נובחים היו ממשיכים בדרך, יהודי המקום לא עשו מזה עסק, מורגלים הם בכך, לאורך שנות גלותם לא רוו רוב נחת מהשכנים הערלים, אולם בתקופה האחרונה התפשטה התופעה למסדים נרחבים, החל מהשלכת פסולת אל חצרות היהודים בליווי צחוק נלעג, דחיית יהודים ברחוב, פרסום שלטי חוץ בהכרזות אנטישמיות, לפעמים "העלו רמה" בפריצת חנויות וביזת רכוש וכו' וכו'. המטטרה המקומית די העלימה עין מהתלונות, כשתביאו הוכחות ברורות ועדויות לאשמים נטפל בעניין - הייתה התגובה, כשבמסך הובאו בפניהם תיעודים מלאים מהתנכלויות, הם טיפלו בסלחנות יתירה, המתפרעים כאילו קבלו איתות ברור על הסכמה שבשתיקה מצד השלטונות ועידוד להוסיף במעשי הרשעים החייתיים.

וְנוֹסֵף גַּם הוּא עַל שְׁנְאֵינוּ - כאן בלט שוב הצער ודאבון הנפש שנגרם מאותם פוקרים ששעזבו את הדרך בבחנות 'מהרסיך ומחריבך מִכֵּן יֵצְאוּ, בכל פעם שהיו נשמעים החדושות המצערות אודות מעשי פרעות והשחטה מצד הערלים, באותה עת היו "מתחדשים" מצדיקים ומסבירים צדדי הבנה, בזריית מלח על פצעים פתוחים - אילו רק הייתם קצת יותר דומים אליהם ולא נשארים בנוהגים המיושנים שלכם, הם לא היו שונאים אתכם כל כך'.

בשבעות האחרונים, נקעה נפש היהודים בעיירה, האנטישמיות הרימה ראש מעל כח הסיבולת, בוצעו מעשי חבלה וזדון במקום המקודש ביותר לקהילה - בית הכנסת המרכזי 'קול תפילה'.

זה החל לפני כשבועיים, מאינט השמש הגיע כדרנו בשבת לפנות בוקר לפתוח את שערי בית הכנסת, גילה לחרדתו שני ראשי 'דבר אחר' מתגללים בחצר סמוך לפתח בית הכנסת, בתחושת גועל פינה את הזוהמה לפינת האשפה, המקרה המוזעזע עורר זעם וחלחלה בקרב המתפללים, אך כשהגיעו הצעירים התועים התלוצצו לנוכח החרדה והזעזוע של ציבור היראים, 'מה לכם לעשות עסק ממעשי קונדס מכמה בני נוער תוססים' - גיחכו. אך התופעה צברה תאוצה כשבימים שלאחריהם הבחינו המתפללים שהזוגות היקרות בצד הדרומי של בית הכנסת מופצות לרסיסים, סידורים הושלכו לארץ וחלק מהריהוט הושחת, מורע זה כבר זעזע גם חלקים מקרב בני הנוער המתחדשים, 'עד כאן' - זעקו, 'הפעם הגזימו, צריך לעשות משהו', אולם גם לאחר אירוע זה נרעדו וזעמו המתפללים בתחושת סלידה ובחילה מהסובלנות ושלוות הנפש שגילו החלק הנחות יותר מבין אחיהם התועים נוכח המעשים המזוויעים, התקשו להאמין במה שעיניהם רואות עד היכן הדברים מגיעים.

עד לאותו בוקר קשה מנשוא, כל לב נרעד והצטרר למראה המחריד והמוזעזע בתגלה לעיני המתפללים לחרדתם ולתדהמתם, במרכז בית הכנסת, על בימת קריאת התורה, הוצב פסל ענק וגבוה שנלקח מבית התפילה ברחוב הסמוך, בידו של הצלם המשוקף הונכס 'שתי וערב' ענק, כל זאת אל מול פני ארון הקודש. הלב נקרע לגזרים, כל דיבור ואמירה לא יוכלו לתאר את ההלם והשיתוק שאחז את המתפללים שליבם התפלץ נוכח המראה המגואל והמטונף בבית ה', חילול ה' וביזוי כבוד שמיים בצורה מחפירה, חלקם נפלו לארץ בעילפון, לבם לא היה יכול לשאת את החרפה וביזוי הקודש הנורא, רבים נתפסו בבכי מטלטל והתייפחות ללא מעצור, חלקם הביעו את כאבם וזעמם העמוק בזעם בלתי נשלט, קראו לנקום את נקמת ה' ולעשות קץ וסוף לכל התופעות המחרידות, למצות את הדין עד תום ולהעניש בעונש חמור את המושעים המתועבים.

החלק הטוב שבסיפור, התגלה בפני בני הקהילה המזועזעים לאור המאורע החמור, הפעם גם הפוקרים הנחותים ביותר, אלה שהיו מופיעים בבית הכנסת אחת בשנה ביום שבו מתירים להתפלל עם העבריינים, יהודים שפלים שעד ליום זה שחקו וגיחכו אל מול אנקת אחיהם, גם אותם טלטל והחריד המעשה המזוויע אתעד עומק נשמתם, בפעם הזאת התעורר בהם הניצוץ היהודי החבי והמוסתר, גם הם הבינו שכאן עברו הערלים את המידה ומורכחים לפעול ביד תקיפה ובנחרצות למיגור הפשע עד הסוף.

הלם ותדהמה, שיתוק מוחלט, זעזוע וחלחלה, בחילה וגועל, אלה היו התגובות הספונטניות הראשונות נוכח המראה המזוויע והמצמרר שנגלה לנגד עיניהם באותו בוקר. התגובות השניות שבאו מיד לאחר מכן התפצלו, חלק מהנוכחים המזועזעים התייפחו בבכי מטלטל בלתי נשלט, חלקם רתחו והאדימו מלעם וזעם, זעקות איומות נשמעו יוצאים מעומק לבם הדואב לעשות סוף וקץ למושעים המשושקפים, לא נוכל לעבור לסדר היום בשום פנים ואופן, הגיע הסוף לשתיקה וההבלגה.

בית הכנסת העתיק 'קול תפילה', העומד במרכז הרובע היהודי שבפנקרטובה - עיירה קטנה במחוז ניקולאיב שבאוקראינה, נשחר בהדרו וביזוי מאז היווסדו לפני כמה מאות שנים, בית הכנסת נבנה במקום הגבוה ביותר בעיר, מראהו המרהיב עין נשקף מכל פינה בעיר בהיותו מתנשא לגובה מעל כל הבתים, מבנה מרשים ביותר, כיפה גדולה מעטרת את ראשו ובה חלונות המביאות אור טבעי מכל רוח, ארון הקודש המפואר המהדר את כותל המזרחי של בית הכנסת בנוי מעץ עתיק, מגולף ומפוסל במלאכת מחשבת באומנות מדהימה, קרקע בית הכנסת מרוצפת מקיר לקיר ברצפת פסיפס בסגנון עתיק יומין, שתיים עשרה החלונות הגבוהים מורכבים מזכוכיות צבעוניות יקרות המשתלבות יחד לציורים מדהימים של סמלים יהודיים מובהקים כ"ב שבטי בני ישראל וחוודי ומועדי השנה, לצד פסוטי הנרות הרבים הפזורות בכל שטח בית הכנסת המטמשת לתאורה בלילות, משתלשלת במרכז של התקרה הגבוהה נברשת ענקית המיועדת לכבוד שבת ויו"ט, נושאת בקרבה עשרות צלוחיות שסן המאירות בכל שבת וחג את בית הכנסת באור יקרות. ניתן עוד לספר בהרחבה על פארו והדרו של בית מקדש מעט זה, אך נגש מיד לסיפורנו.

רוח ההשכלה הארורה שהתפשטה באותם שנים נתנה את אותותיה וגורוותיה בכרם בית ישראל, אותה השכלה שהונהגה בידי הצירים מתוך בית ישראל, הביאה בכנפיה פיתויים גדולים להידמות לאומות העולם ולהשתלב בעידן המודרני המתקדם, עוד שסחפה בעקבותיה והעבירה אלפים ורבות מאחינו בית ישראל על דתם ואמונתם.

גם על פנקרטובה לא פסחה רוח עוועים זו לדאבון כל לב, מעת לעת היו נשמעות חדשות לא מרנינות על פלוגי שעזב את הדרך, אלמוני שפנה לעבר פי פחת, זעקות השבר של ההורים השבורים לא מנעה את בניהם מצעדים חמורים אלה, הם נסחפו ונשאבו אחר הלך הרוח המפתה שנשבה בעוז לסור מדרך התורה וקיום המצוות רח"ל.

לא במעמד זהה היו כולם, חלק מבני הנוער לא פרקו עול לגמרי והיו מחוברים במצב כזה או אחר לתורה ומצוות, אולם היו אלה שהתפקרו מכל וכל, השילו מעצמם כל סממן יהודי רח"ל, וישראל כשהן יורדין וכו', מאלה סבלו בני הקהילה סבל רב, וכינחים חודרים ונשנים, הם רצו להוכיח לכולם את "צדקת דרכם", זלזלו ולגלו על החודים האדוקים הדבקים בתורה ומצוות, 'אתם "חשוכים" ונשאתם בפיגור עמוק מדורות עברו, אינכם רואים את העולם החדש והיפה של היום?' - היו מקנטרים בכל הזדמנות. מלבד זאת סבלו מהם תושבי פנקרטובה החרדים מהלשנות לשלטונות והצקות שונות, הפוקרים נעזרו גם בגויי המקום להציק ולהצר את דרכיהם של אחיהם בכל דרך אפשרית.

לצד הקושי והמסבר הגדול, מיום ליום סובבו חדשות הזמן אודות עוד ועוד בני הנעורים מהטובים והמוכשרים שנטשו את הדרך המסורה, התמודדו בני הקהילה בקושי נוסף, גם אלה שעזבו זה בכה זה בכה כל אחד לפי דרכו הלווה, בכל זאת לא רצו להתנתק לחלוטין, הדבר בא לידי ביטוי בהופעתם בבית הכנסת המרכזי, היו אלה שהיו מופיעים בכל שבת ומועד, חלקם פקדו את המקום לעתים רחוקות יותר, המנותקים יותר, ביקרו רק ביום הכיבושים או ביאריש של הוריהם.

דבר זה שלעצמו לכאורה נראה מעולה ומעורר תקווה, אך בני הקהילה חששו מאוד על צאצאיהם שלא יושפעו מחבריהם בני גילם שבחרו בדרך חדשה, אמנם ההורים ניסו בכל דרך אפשרית למנוע את בניהם מלהתרועע עם אותם פורקי עול, בכל זאת הופעת "המתחדשים" צרמה להם מאוד, הם היו לצנינים בעיניהם, כאבני גוף היכולים להמיט אסון רוחני על ילדיהם המחזיקים באמונתם, היו מעדיפים בכל ליבם שהפוקרים ימצאו מקום אחר ולא יפקדו את בית הכנסת.

הבעייתיות שהייתה בנושא, מצד אחד, בני הקהילה לא היה ביכולתם לגרש את אותם שסרו מן הדרך, היות שהיו חברים רשמיים מן המניין משלמים מס חבר ככולם, הבעלות על בית הכנסת הייתה רשומה גם על שמם בתור ירושה מאבותיהם ככל שאר בני הקהילה. מאידך, עלתה מחשבה שיעזבו בני הקהילה החרדים את המקום ויחפשו לעצמם מקום חדש, אך הרעיון ירד מהפרק מחוסר אפשרות מעשית.

באסיפת התייעצות שערכו היראים הוחלט, כי מחוסר ברירה כל זמן שאותם 'נוטשים' מגיעים לבית הכנסת ואינם רוצים לשנות דבר מהמסורת המקובלת, נישאר במצב הקיים, אך בשעה שהם ינסו להכניס את מנהגיהם החדשים ולשנות משהו בכהוא זה, באותו רגע נעזוב מיד גם על דעת שצטרף להתפלל ברחוב וכן השמיים ירחמו. אך כך היה, גם המתפקדים הבינו שאין להזיז בבית הכנסת מאומה ומנהגי המקום כולם יהיו במתכונתם,

התפילה לאור המועד

ענייני תפילה
הנכללים מעייני
דימוא

ימים טובים בהלל והודאה

חנוכה - וקבעו שמונת ימי חנוכה אלו, להודות ולהלל לשמך הגדול.

המחנך הוותיק הרב שמואל זרח וועגווייזער ידוע כאיש חינוך מובהק, במשך שנים עברו תחת ידו מאות תלמידים. הוא מתמחה בעיקר בהעמדת והצבת תלמידים חריגים בנסיונות שונות לדרך רצויה וישרה, גם אלה שרבים אחרים התייאשו מהם מזמן, לאחר שר' שמואל זרח נכנס לתמונה השתנה החניך לטובה מקצה לקצה באופן מעורר פליאה והשתאות.

כך היה הסיפור עם איטשה הערש ווילדערמאן.

מאז היה ילד קטן, סבלו אחיו מהצקות והפרעות, כל משחק או צעצוע שראה אצל אחיו היו מובנה, במשך שנים עברו תחת ידו מאות תלמידים. הוא מתמחה בעיקר בהעמדת והצבת תלמידים חריגים בנסיונות שונות לדרך רצויה וישרה, גם אלה שרבים אחרים התייאשו מהם מזמן, לאחר שר' שמואל זרח נכנס לתמונה השתנה החניך לטובה מקצה לקצה באופן מעורר פליאה והשתאות.

כשהגיע לגיל הברגות העלה איטשה הערש את משנתו הסדורה ושיטתו ל"רמה גבוהה" יותר, המשגיחים בישיבות היו מושתים מרוב יגיעה ומאמץ בטיפול בהתעללויותיו בעובדי הישיבה ובחברים, בשלב זה נכנס ר' שמואל זרח וועגווייזער לתמונה, כתקווה אחרונה, אולי הוא יצליח? לאחר תקופה בה היה איטשה הערש מבקר אצל ר' שמואל זרח, ניכר היה כי איטשה הערש השתנה משמעותית, הוא חדל להציק יותר לסובביו, דיבורו הפך למנומס יותר, צורת התנהגותו הכללית הייתה עדינה הרבה יותר.

כל מי שהכיר את דרכו של איטשה הערש לפני תקופה לא ארוכה עמד נדהם ומשתומם, מה סוד הקסם של ר' שמואל זרח, כיצד הצליח לשנות אותו כל כך ולבצע מהפך של ממש במהותו. בהזדמנות, כשראה אחד מידידיו הקרובים שעת הכושר, בירד אצל איטשה הערש עצמו לפשר הדבר, איטשה הערש גילה לו את לבו.

האמת שהם עלו נמאסה דרך התנהגותי הנבזית, פעמים רבות ניסיתי להשתנות אך לא הייתי מסוגל להחליף הרגלים מושרשים מילדות, ר' שמואל זרח הבין ללבי ולא דרש ממני יתר על המידה, לאחר שניחל אתי שיחה מלב אל לב הוא ראה את הקשיים בהם אני נתון, הוא ניסה לפעול אצלי בתחום אחד בלבד.

לא אכביד עליך מדי, בקשה אחת יש לי אליך, מהיום ואילך אמור תודה לכל אדם שטיב אתך בדבר מה, החל מההורים, האחים, מגידי השיעור והמשגיחים, החברים בישיבה, גם לעובדי הניקיון העושים את מלאכתם, לכל אחד מהם תביע הכרת תודה, למוכר בחנות לנהג האוטובוס וכו' וכו', תהיה ערני ותבדוק היטב מסביבך למי יש לך להודות, האם המשימה קשה מדי עבורך? 'המשימה לא קשה, אוכל לבצע זאת בשמחה, אולם אינני מבין איך זה קשור לנושא המסובך בו אנחנו עוסקים' - שאלתי בתמיחה.

אל דאגה - חייר ר' שמואל זרח, תקפיד לנהוג כך בהתמדה, לאחר שבועיים ניפגש שוב.

התחלתי ליישם את המטלה שקיבלתי, הודיתי לכל אחד מהסובבים אותי על כל דבר קטן, הם התפלאו לראות את ההנהגה החדשה, אך לא ייחסתי לזה עניין, בכל מאווי חפצתי לשינוי וקיימתי את ההוראה במלואה, גם אם לא הבנתי את הקשר, התעלולים ומעשי הקונדס עדיין לא פסקו.

לאחר כשבוע התחלתי להרגיש שינוי מתחולל בקרבי, כפי בקשת ר' שמואל זרח חיפשתי בכל דרך למי יש לי להכיר תודה, לכל מי שיש לי טובה ממנו, להורי, לאחי, לכל העומדים קרוב למעגל שלי עד למטאטאי החוץ, מרוב מחשבה סיבי נושא זה, לא יכולתי שוב לעשות מעשה הנוגד את אמירת התודה, אם הורי ואחי מטיבים אתי כיצד אעשה דבר הנוגד את יסודה של הבעת תודה, כיצד אפגע בחבר, כשאך רגע קודם לכן היטיב עמי בדבר מה, כשנפגשתי בפעם השנייה עם ר' שמואל זרח הודיתי לו תרתי משמע, הודאה והודיה על ייעוצו המועיל, עד שהגעתי ליעד וחדלתי כליל ממעשי הראשונים.

***

בספרי חסידות (עי' מאור עינים פר' מקץ דרוש לחנוכה) ביארו דברי הגמ' בסוגיה חנוכה 'פתילות ושמינים שאין מדליקין בהן בשבת מדליקין בהן בחנוכה', פתילות ושמינים רומזו לאלה האנשים שאין 'מדליקין' שלא מאיר בו אור השי'ת 'בשבת', מ'מ בכח קדושת החנוכה להדליק הניצוץ היהודי לקרבו להשי'ת, ע"כ. ולכאורה הרי שבת גבוה וקדוש מכל המינים ומדוע יש בחנוכה כח גדול יותר.

לא באנו לבאר את דבריהם הק', אולם על פי האמור ניתן לומר, עניין ההודאה להשי'ת הוא נושא מרכזי ועיקרי בכל מהות עבודת השי'ת, שלימות ההודאה היא ביטול מוחלט והכנעה להקב"ה, אך תחילת עניינה של ההודאה פשוטה כמשמעה, תן תודה למיטיב עמך, את ההבנה הזו מבין גם האדם הפשוט ביותר שאין לו כלל השגה עילאית בעבודת ה', אולם אם יקפיד בהתמדה להודות להשי'ת על כל פרט ופרט, במשך הזמן יתקרב אליו ית' ויחוש קשר קרוב עם אלוהיו, וידועים דברי הרמב"ן ז"ל בסוף פר' בא: 'כוונת כל המצוות שנאמרו באלוקינו ונודה אליו שהוא בראנו, והיא כוונת היצירה, שאין לנו טעם אחר ביצירה הראשונה, ואין אל עליון חפץ בתחתונים מלבד שידע האדם ויודה לאלקיו שבראו, וכוונת רוממות הקול בתפלות וכוונת בתי הנסיות וזכות תפלת הרבים, זהו שיהיה לבני אדם מקום יתקבצו ויודו לאל שבראם והמציאם ויפרסמו זה ויאמרו לפני ברויחך אנחנו.

מהותם של ימי החנוכה הם ימי 'הלל והודאה' הרי לכן נקבעו, מימים אלו יכולים אנו לקנות ולחזק לבבנו בענייני ההודאה להשי'ת, גם 'פתילות ושמינים' שאין מדליקין בשבת, מדליקין בהם 'בחנוכה' עי' מהות ימי החנוכה שהם ההודאה להשי'ת, על כל נשימה ונשימה תהלל יי-ה, נודה לפניו על כל הטובות שעושה עמנו בכל עת, כך נזכה לחוש 'אָיִן קִרְבַּת אֱלֹקִים לִי טוֹב'.

המסר מבט אל התפילה

אכן כל לב יהודי נחרד ואוחזו פלצות נוכח מעשים נפשיים כגון אלו, כואב הוא את ביזוי כבוד שמיים, אינו יכול לשאת את הביזיון הגדול, החרפה המבישה וחילול ה', הפגיעה בכבודו של אבינו שבשמיים חלק מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, אולם יבדוק את עצמו קעט כיצד הוא נוהג והאם שומר הוא על כבוד בית ה' ואינו מחלל כבוד שמיים, האומנם בשעת ניסיון לדבר "דברים דחופים" בשעת התפילה נוצר הוא את לשונו, או שחא באותו רגע שוכח את אשר לפניו וגורם לחילול שם שמיים וביזוי כבוד השכינה חלילה.

ההשוואה צורמת ומקוממת, כיצד אפשר כלל לדמות ולהשוות בין השניים, כאן מדובר בגוי שונא ישראל ומורד בבורא, פועל בהתרסה ובזדון נגד הקב"ה. לעומת זאת, זה שנכשל ודיבר הוא יהודי שומר תורה ומצוות מקיים קלה כבחמורה, איך יתכן כלל לדמות ביניהם.

השאלה קשה ובמקומה עומדת, אך מה נעשה ולא אנחנו באנו להקביל ולהשוות בין הדברים, כך כותב הגה"ק בעל 'נודע ביהודה' זי"ע (דרושי הצ"ח - דרוש 'לג אות ד' לחנוכה) ונעתיק את לשונו: בימים הללו (ימי החנוכה) ראוי ליתן לב לחקן כל הדברים הגורמים לשכינה שתסתלק מישראל לזה היה כוונת היונים, והנה בעוה"ר בעת הגלות אפס מקום להשראת השכינה, כי חרב בית מקדשנו, והקב"ה ברחמי השאיר לנו שארית, וכתב 'ואהי להם למקדש מעט' אלו בתי כנסיות ושם השכינה שורה, ואלו המדברים בבית הכנסת אין לך מורד במלכו של עולם בהיכלו ולפניו גדול מזה, וזה מטמא אור הקדוש דוגמת היונים שטימאו המזבח, כי זה מעמיד צלם בהיכל, כי בכל עבירה נעשית קליפה ורוח הטומאה, ובעוה"ר תתפרך הדבר מאד. ע"כ.

נקודה נוספת למחשבה, כשניצג בפני אדם מן השורה את השאלה הבאה - אם הנך רואה אנשים משוחחים בשעת התפילה, בפרט בשעת חזרת הש"ץ שניפסק בשו"ע (או"ח סי' קכ"ד ס"ז) 'אגוערים בו', גם אם קשה לך לגעור בהם מחש, מדוע אינך מעיר לכל הפחות, הלא מזלזלים הם בכבוד התפילה וגורמים חילול ה', אחת התשובות המצויות היא, מי אני ומה אני, וכי אני ראוי ללחום על כבוד שמיים, הלוואי ואגיע להשגה שיהיה נוגע ללבי כבוד השכינה, זו חידה השייכת לבעלי מדרגה, עדיין אינני אחוז שם.

האמת, טענה זו בטעות יסודה, אין ספק שלכל אחד מאתנו נוגע כבוד שמיים ללבו, הראיה הפשוטה, אם שומעים שבקצה העולם אירע מקרה של בזיון קודשי ישראל, חילול בית הכנסת או ביזוי ספר תורה רח"ל, לב כל יהודי נסמ ומתחלחל, מהי הסיבה להרגשה זו, אם לא שבכל נשמה יהודית פועמת תחושה אמתית וקנה של כבוד שמיים וסלידה מחילול ה', אלא שבמקרה דן של שיחה בשעת התפילה, הלב עדיין לא הפנים, ולא נקלט די הצורך חומרת הדברים שהוא חילול ה' חמט.

בימי החנוכה הק', ימי ניצחון החשמונאים על היוונים, נחרד כמחנה את דברי הצ"ח הנ"ל שנועדו להפנים את חומר העניין, ומתוך כך נבין שמידה טובה מרובה, אם שומרים אנו את כבוד התפילה וכבוד בית ה', הלא בכך מקיימים אנו את אשר עשו הכהנים הק' שבאותו דור שחסרו נפשם לבער טומאת היוונים ופנו את היקלן, וְטָהְרוּ אֶת מִקְדָּשְׁךָ, והטיבו את העבודה למקומה בטוהרתה, כך נפנה ונטהר את בית מקדש מעט מכל רבב ונשיב את עבודת התפילה למקומה הראוי, יטפיעו ויאירו עליו האורות המתחדשות בכל שנה ושנה להתחזק ולהתחדש בעבודתו יתברך. לעבוד את יוצרו בשמחה ובטוב לבב.

גיליון זה נתרם ע"י ידידנו ומכובדנו

הרה"ח ר' יהודה רנניצר שליט"א

מסגיח דישיבה גבוהה 'טל תורה'

לע"נ חותנו הרה"ח ר' יהושע הנשיל ב"ר יעקב נטע ז"ל

נלב"ע י"ז כסלו תשע"ב

ת.נ.צ.ב.ה.

י"ל ע"י מערכת 'שומרי משמרת הקודש'

לחיוזק והתעוררות בעניין שמירת הדיבור בשעת התפילה

פקס: 03-6180410 • דוא"ל: shmh5775@gmail.com

ציידה לדרך

סיפר הגה"צ ר' יהושע משה אהרונסון זצ"ל - (נלב"ע י"ב כסלו תשנ"ד) מאחד הצדיקים לפני כמאה וחמישים שנה, שגער בשני יהודים ששוחחו ביניהם בלימוד בין העליות ואף גילה להם רזי עולם העליון ואמר: על החולה שעשו עליו מי שברך, גזרו בשמים שמאה יהודים יענו אמן שהיא כתפילה עבורו ועי"ז יתרפא, והציבור ענה אמן וחסרו בשמים שני אמינים שלכם, והחולה הלך לעולמו. סיפור מבהיל!

אַלְדָּנוֹת

לְשִׁמּוֹן עֶבֶת

פְּרַשְׁת אֶקֶף - חֲנֻכָּה

כ"ז, אֲדִינוֹן קס"ח

מֵאַחַר בְּלִילָה שְׁמַע רַבּוֹ הַפֶּתַח סוֹפֵר, שְׁדִירְתוֹ הִיְתָה סְמוּכָה לְבִנְיָן הַיְשִׁיבָה, קוֹל תּוֹרָה נְעִים עוֹלָה מִתּוֹךְ חֲלָלוֹ שֶׁל אוֹלָם הַיְשִׁיבָה, וְחֲשָׁקָה נִפְשׁוֹ לְדַעַת מִי הוּא הַבְּחוֹר הַפְּלָאִי הַזֶּה שְׁגָם בִּימֵי הַחֲנֻכָּה אִין קוֹלוֹ פּוֹסֵק מִלְמוּד הַתּוֹרָה. מִכְרַבֵּל בְּאֶדְרֵתוֹ, אֶדְרֵת הַשְּׁעָר, נִכְנָס רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה לְאוֹלָם הַיְשִׁיבָה. נֶעְצַר עַל יַד הַדֹּלֶת וְעִמַּד כֶּךָ שְׁעָה אֶרְפָּה, עַד שְׂרַבֵי חַיִּים קָם לְהוֹצִיא סֵפֶר מִתּוֹךְ אֲרוֹן הַסְּפָרִים, וַיִּחְרַד מְאֹד לְרֹאוֹת אֶת רַבּוֹ עוֹמֵד וּמִתְבּוֹנֵן בּוֹ. מִבֵּישׁ וְנֹדֵהֵם כְּאֶחָד, מְשַׁל כְּאִלוֹ נִתְפָּס חֲלִילָה בְּקִלְקֵלָתוֹ נִשְׂאָר תְּקוּעַ עַל מְקוֹמוֹ. נִגַּשׁ אֵלָיו רַבּוֹ וּבְקוֹל אֲבָהִי פָּנָה אֵלָיו וַיֹּאמֶר: אֶתָּה הוּא בְּנֵי חַיִּים, שְׁקוּלֶךָ הַנְּעִים מְהֵדֵד בְּאֲזוּנֵי כָּל הַלֵּילָה? מִרַב חֲבָה נֶעְמַד רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה שְׁעָה אֶרְפָּה וְנִכְנָס אֶתוֹ בְּשִׂיחָה שְׁבָה הַפְּלִיג בְּגִדְלוֹת הַתּוֹרָה וּבְכַבּוּד לּוֹמְדֵיהָ. וּבִתּוֹךְ הַדְּבָרִים סָח לוֹ עַל מַעֲשֵׂה שְׂאֵרַע עִם אֶחָד שֶׁפָּגַע בְּכַבּוּדוֹ שֶׁל גְּדוֹל אֶחָד. לְאַחַר שְׂשׁוּחַח אֶתוֹ נִפְרַד מִמֶּנּוּ רַבּוֹ בְּחַבִּיבוֹת וְאַף הוֹמִינוֹ אֵלָיו לְסַעַד בְּשֶׁבֶת עַל שְׁלַחְנוֹ ('בְּדוֹר תִּהְיוּכוֹת' עֲמוּד 742).

מוֹצְאֵי שֶׁבֶת חֲנֻכָּה

אֶצֶל הַרְה"ק ה'חֲקֵל יִצְחָק' מְסַפֵּינְקָא זִיע"א לֹא הָיָה מְשִׁיג בְּלֹא לְמוּד הַתּוֹרָה. רֹאוּ אֶצְלוֹ שְׁהָיָה מְסַגֵּל לְשֶׁבֶת שְׁמוֹנָה עָשָׂרָה שְׁעוֹת בְּרִצִּיפוֹת וְלַעֲסֵק בַּתּוֹרָה. ה'חֲקֵל יִצְחָק' הָיָה מוֹסֵר שְׁעוֹר בִּישִׁיבָה לְפָנֵי הַתְּלַמִּידִים, וְהָיָה פְּעַם מוֹצְאֵי שֶׁבֶת חֲנֻכָּה שְׁעִמְדוֹ מְאוֹת יְהוּדִים שְׁבָאוּ אֵלָיו לְשֶׁבֶת וְרָצוּ לְהִכְנִס לְבִרְכַת שְׁלוֹם וְלִהְפָּרֵד, אַךְ מִיֵּד אַחַר הַבְּדִלָה נִכְנָס הַחֲקֵל יִצְחָק לְחֲדָרוֹ, קָפַל טְלִיתוֹ, וְהִתְיַשֵּׁב מִיֵּד לְלַמֵּד ('שִׁיחַ יַעֲקֹב יוֹסֵף' דְּרִשׁוֹת עֲמוּד רַעֲא).

לֹא רִאִיתִיו מִבְּרַךְ 'בְּרִכַת הַתּוֹרָה' בְּחֲנֻכָּה

מְרַגְלָא בְּפוֹמָה שֶׁל הַגַּה"צ רַבֵּי עֲזַרְיָאֵל יְהוּדָה לְעַבְאוּיִטְשׁ זצ"ל מוֹיִן: חֲנֻכָּה הוּא יוֹם טוֹב שֶׁל אֹר הַתּוֹרָה, כְּמִבְּאָר בְּסִפְרֵים הַקְּדוּשִׁים, שְׁמִי

מֵאִי חֲנֻכָּה - דִּתְנוּ רַבָּנָן

לְאַחַר הַדִּלְקַת נֵר חֲנֻכָּה אָמַר הַרְה"ק ה'חֲדוּשֵׁי הַרִי"ם' מְגוּר זִיע"א לְסוֹבְבִים אוֹתוֹ, שְׁיִלְכוּ לְלַמֵּד, כִּי 'נֵר מְצוּה וְתוֹרָה אוֹר' (מְשַׁלֵּי ו כג), וּבּוֹדְאֵי הַמְצוּה מְאִיר אֶת אוֹר הַתּוֹרָה. וּבְפֶרֶט שְׁהִיא מְצוּה הַמְאִירָה, וְאִיתָא (שֶׁבֶת כג): שְׁפוּעַל לְתוֹרָה. הַמְגִיד הַקְּדוּשׁ מְקַאֲזִיץ זִיע"א הָיָה שׁוֹאֵל לְאַחַד, אִם הוּא מְנַסֵּה אֶת עֲצָמוֹ לִילֵךְ לְלַמֵּד לְאַחַר הַתְּפִלָּה שְׁהַתְּפִלָּל אֶתָּה חוֹנֵן, לְמוּד הַלְכָתָא כְּזוֹ שֶׁלֹּא הָיָה יוֹדֵעַ וּמְכִיר אוֹתוֹ מְקַדֵּם. וְהַמְגִיד הַקְּדוּשׁ זִיע"א הָיָה אוֹמֵר עַל זֶה, לְאַחַר שְׁבַעֲיַנְיָהֶם רְחוּקִים שְׁיִפְעֵלוּ הַאִיר יְכוּלִים לְפַעַל בְּאַמֶּת ('לִיקוּטֵי הַרִי"ם' חֲנוּכָה ע"מ' ככג).

סוּדוֹת הַתּוֹרָה לְמִשָּׁה רַבָּנָן

סְמוּךְ לִימֵי חֲנֻכָּה לְמַד מְרַנָּא ה'חֲתָם סוֹפֵר' זִיע"א עִם תְּלַמִּידָיו לְאַחַר תְּפִלַּת שְׁחִרְיַת הַלְכוֹת חֲנֻכָּה, כְּדַרְכּוֹ בְּקִדְשׁ לְלַמֵּד עִם תְּלַמִּידָיו הַלְכוֹת חֵג סְמוּךְ לַחֵג. בְּחֲנֻכָּה הַזֶּהִיר לְהַתְּעַסֵּק בְּלְמוּד תּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה יוֹתֵר מִבְּשָׂאֵר הַיָּמִים, וְהַקְּפִיד מְאֹד עַל אוֹתָם שְׁמַבְלִים יָמִים אֵלוּ בְּהַבְלֵי הַשְּׁחוּק, וְאָמַר שְׁעֵצַת הַיִּצָּר הָרַע הוּא לְהַפְרִיעַ אֶת הָעַם מִעֲבֻדַת ה' וּמִתְלַמּוּד תּוֹרָה בִּימֵי חֲנֻכָּה אֲשֶׁר תִּקְנוּ לָנוּ חו"ל לְהוֹדוֹת וְלִהְלֵל, וְהַלְמוּד בִּימֵים הָאֵלוּ נִשְׁגְּבָה מְאֹד בְּהִיּוֹת שְׁפּוּדוֹת הַתּוֹרָה שְׁנִמְסָרוּ לְמִשָּׁה רַבָּנָן ע"ה הָיוּ בִּימֵי הַחֲנֻכָּה (מְנַהֵגֵי רַבּוֹתֵינוּ וְהַלִּיכוֹתֵיהֶם' חֲנוּכָה א-ב).

עֶרֶב שֶׁבֶת חֲנֻכָּה

מִתּוֹךְ כָּל אוֹתָם הַלִּילוֹת שֶׁהַגַּה"ק רַבֵּי יוֹסֵף חַיִּים זוֹנְנִפְלֵד זִיע"א נִשְׂאָר לְבַדּוֹ בִּישִׁיבָה שְׁבַפְרֶשְׁבוּרָג, דְּלָה רַבֵּי זָאב פְּפֻנְהֵיִים מְקַרְה מִיֵּחַד שְׁבוּ הָיָה מְעֶרֶב גַּם רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה, ה'כְּתַב סוֹפֵר' זִיע"א. וּמַעֲשֵׂה שְׁהָיָה כֶּךָ הָיָה: בִּימֵי הַחֲנֻכָּה הִיְתָה הַיְשִׁיבָה כְּמַעֲט מִתְּרוֹקְנַת, כִּי הַבְּחוּרִים נִהְגוּ לְנִסֵּעַ לְבִתְיָהֶם לְשֶׁבֶת חֲנֻכָּה, אוֹלָם הוּא נִשְׂאָר בִּישִׁיבָה וְהַמְשִׁיךְ כְּמִנְהַגוֹ לְהִיּוֹת עַר כָּל לַיִל שְׁשִׁי.

הוא ברב רחמיו הצילנו מגזרה הזאת, מהראוי לכל אחד אשר בשם ישראל יכנה, לשום בשכלו להתמיד בתורתו יתברך, כי הם ימים ראויים לכה, דהינו שבכל חנכה החל להאיר עלינו הארתו יתברך מתורתו, ולא לילך בקול משחקים כלל חס ושלוש. ובפרט שראיתי היום בעונותינו הרבים נפרצה נפרצה באחינו בית ישראל לשחק ב'קארטיו', וקל בעיניהם דבר זה, אבל הוו יודעים שבכל 'קארט' יש בודאי קלפה גדולה אשר לא ראויה להזכירה, סהדי במרומים שלא לדרש פונתי, רק להסיר מכשול מבני אדם.

ומהרה"ק מראדומסק זיע"א איתא בספרו 'תפארת שלמה' (חנוכה): 'גדלים מעשי ד' דרושים לכל חפציהם' וכו'. הנ"ל בזה על ענין חנכה. דהנה הקדשת לוי זיע"א הקשה למה נס של חנכה הקבע לדורות לזכרון ולא כן בשאר הנסים הדומה להם כגון נס של הצלת סנחריב וכדומה הרבה ע"ש בדבריו הקדושים...

וכן בחנכה אמרו ז"ל מאי חנכה דתנו רבנן ע"ש, פרוש ששואל 'מאי חנכה' ומה ענינה, ומתריך 'דתנו רבנן' זה עקר מכח התורה ללמד דברי רבנן וסברתם כנ"ל. וזה נר חנכה 'נר מצוה ותורה אור'.

אבל אם אין בבחינת הנס התחדשות בתורה הנה הוא רק לשעה כשאר הנסים אשר נעשים לישראל. וזהו 'גדלים מעשי ד' דרושים לכל חפציהם' שנעשה תורה ודרושים והלכות, ולכך 'הוד והדר פעלו וצדקתו עמדת לעד', שהם נצחיים כמו התורה 'זכר עשה לנפלאותיו חנון ורחום ד' על ידי התורה שנתן לישראל. ובזה מתריך קשית הקדשת לוי כנ"ל.

(מתוך הספר ספיר ויהלום - חנוכה, להרב הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

שעוסק בתורה בימים אלו, מגלין לו מן השמים רזי תורה, ושערי החכמה פתוחים לפניו. ולכן מה מאד כדאי וראוי לנצל את הזמן המכשר להתאמץ ולשקד על דלתות התורה. והיה מתרגש וממשיך לספר בחדת קדש אודות מדרגת רבו המבהק, הפוסק הגדול הגאון רבי מרדכי ליב ווינקלר זצ"ל, אבד"ק מאד, בעל שאלות ותשובות 'לבושי מרדכי': יכולני להעיד, שבמשך שנות למודי בישיבת מאד לעולם לא ראיתי בימי החנכה מברך ברפת התורה בשחרית. מורי ורבי ה'לבושי מרדכי' עסק בתורה יללות כמים עד שהיה יוצא ברפת התורה על ידי אחד מתלמידיו. החדוש הוא כי אני זכיתי ללמד בישיבתו כשעבר כבר את גיל הגבורות, שמונים שנה, ובכל זאת המשיך בהנהגתו הנפלאה. ודאי ראה כן אצל רבותיו (חיים שיש בהם', מועדי השנה, עמוד רמז).

כי נר מצוה ותורה אור

רבנותינו מאורי החסידות זיע"א הפליגו במעלת למוד התורה בימי החנכה, ונביא להלן מקצת תרף אמרות ה' אמרות טהורות.

ואלה דברי הרה"ק המאור עינים זיע"א (פרשת מקץ): ובחנכה הוא עת לקרב האדם אל השם על ידי התורה, כמו מאז ומקדם בימי מתתיהו בן יוחנן כהן גדול שהיונים טמאו כל השמנים, הם כל החכמות, ולא נשאר כי אם פך אחד של שמן, היא התורה, ולא נשאר כי אם מעט מזער, ונעשה נס שלא היה כי אם מעט על יום אחד, ודלקו שמונה ימים.

וכן דבר בקדשו הרה"ק מברדיטשוב זיע"א בספר 'קדשת לוי' (חנוכה): אם כן שעקר הנס היה רק על שרצו להעבירנו מתורתנו הקדושה, והקדוש ברוך

שו"ת קתר

חידון אֶלְפָּנוֹת - נושא פרסים
איזה חפץ מופיע 15 פעמים בפרשה
זאת אך אינו מזכר שוב בכל התנ"ך?

הפותרים נכונה יכנסו להגרלה אי"ה על סידור מתיבתא מנחה מעריב בהוצאת "עוז והדר". את הפתרונות יש לשלוח אלינו עד ליום שני למספר פקס: 077-470-26-81 או למייל: magdenot@gmail.com נא לכתוב שם, כתובת מדויקת וטלפון. בראש הדף לציין "עבור חידון לנוער".

פתרון החידה וכן שם הזוכה, יפורסמו אי"ה בגליונות הבאים

פתרון החידה - פרשת וזאת הברכה:

שם הזוכה בסידור מתיבתא מנחה מעריב בהוצאת "עוז והדר":
 פרשת וזאת הברכה:
 נתנאל דוד עטיה מביתר עילית.

ש. איזו עיר מוזכרת בפרשה זו בתור "עיר התמרים"?
 ת. יריחו מכונה "עיר התמרים".

מתיקות הדרך היומית

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדרך היומית של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של הרבי הקדוש רבי גרשון העניך מראדזין זצוק"ל בעל התכלת בן הרבי הקדוש רבי יעקב מאיז'ביצא זצוק"ל נסתלק ד' טבת (תרנ"א)

הרבי הקדוש נקרא בפי כלל ישראל "בעל התכלת", על שם שבחכמתו הגדולה גילה את החלזון שמדמו צבעו את התכלת במקדש, וכדי לאמת את דבריו הוציא הרבי שלשה ספרים "פתיל תכלת" "עין התכלת" ו"שפוני טמוני חול", בהם מראה באותיות ובמפותחים ובראיות חותכות, שהחלזון לא נגנז והוא מצאו מחדש.

פעם כשהרבי הקדוש ביקר אצל הגאון רבי ישראל יהושע אבד"ק קוטנא, ופלפל עמו אודות התכלת אשר המציא, רצה רבינו שגם הוא יהיה שר המסכים על לבישת התכלת שלו. אמנם הרב מקוטנא לא רצה להסכים עמו, באמר, פוק חזי מאי עמא דבר, כל העולם אינם לובשים תכלת, ומה לנו להמציא דברים חדשים אשר לא שערם אבותינו.

אחרי כלות פלפולם יצאו מעט החוצה, ועבר שם בשוק סבל - איש הנושא על כתיפו דברים כבדים, ויקרא לו הרבי הקדוש ושאל אותו, הגד נא לי באיזה ענין פליגי רבי מאיר ורבי יהודה בדין חמץ, ובאיזה ענין הם מודים זה לזה, ויהי האיש ההוא כאלם לא יפתח פיו.

אמר הרבי הקדוש רבי גרשון העניך להגאון מקוטנא, הלוא בפסחים (דף ד:) אמרו חז"ל, "דכולי עלמא" מיהא חמץ משש שעות ולמעלה אסור, איפה הם הכולי עלמא, הלוא נמצאו אנשים לרוב כמו הנושא סבל דגן שאינם יודעים כלל מאי דקאמרי רבנן, אלא הכולי עלמא הם אני וכבודו הדומה לנו התלמידי חכמים, שהם עיקר העולם, ואם כן איך יאמר כבודו פוק חזי מאי עמא דבר, וכי מי הוא העולם אם לא כבוד גאון ושאר תלמידי חכמים שבדור.

*

הרבי הקדוש רבי גרשון חנוך מראדזין אמר בדרך צחות, שארבעה סוגי אנשים היו מתרעמים על הקב"ה, **העני**, על אשר תמיד מעמדו בסוף הקהל ואילו העשיר בראש, **הממזר**, על אשר נאסר לבוא בקהל ומה הוא אשם, **התחננו**, על אשר מחפשים כל תצדיק להיפטר ממנו, ו**העליונו**, על אשר נחפזים באמירתו, ועומדים כבר אצל הפתח כשרגל אחד כבר בחוץ.

והקב"ה שאין עושה עוול פייסם, **להעני** הבטיח שבכל שבת קודש בפיוט לכה דודי בהגיע הקהל לחרו בווי בשלום יפנו כל הקהל פניהם אליו, ויהא הוא בראש והעשיר מכותל מזרח יעמוד בסוף כל הקהל. **להממזר** הודיע אשר בעיקבתא דמשיחא חוצפא יסגי ויהא הוא ראש הקהל ויבואו הקהל אצלו. ו**העליונו** ציוה לקבעו בתפילת מוסף דראש השנה שאז יאריכו בו בזמרו ובמתן וישתחוו מלא קומתם. ו**התחננו** ציוה לקבעו בתפילות יום הכיפורים שאז יאמרוהו הרבה פעמים, וכל אדם יוסיף לאומרו בפרטות בא"ב גדול דעל חטא. ונתפייסו כולם והרדו לשמו הגדול.

שערי דמעות לא ננעלו

תפילה בכניות על הבנים מדי יום ביומו

לפני הדלקת נרות חנוכה מתפללים יְהוֹי וְרַעִי וְרַעִי וְרַעִי תַלְמִידֵי חֲכָמִים וְחֲסִידִים אֲהוּבִים לְמַעַלְה וְנַחְמִידִים לְמַטָּה וְתַחֲזֵק אֶת לְבָבְךָ לְתוֹרָה וְלַעֲבוּדָה הַכֹּל כְּרִצּוֹנְךָ הַטּוֹב. באמת צריכים להתפלל על זה כל השנה, ולא רק בחנוכה.

אתמול הגיע אלי חוברת, שעד שלא עברתי על זה מכריכה לכריכה לא יכולתי להוציא זאת מידי. אני מדבר על גליון "אמרי מנחם" מהמשפיע הגאון הרב יוסף צבי רכניצר שליט"א, רק יהודי בן עליה יכול להוציא כזה גליון, שאנשים בכל העולם מתחזקים עם מה שכתוב שם כל שבוע.

בפרק ב' בגליון הוא מביא סיפור נורא, מרן רבי חיים בריסקער זצוק"ל היה בוכה ומתפלל כל יום על בנו מרן הבריסקער רב זצוק"ל רבי וועלוועלע, גם אחרי שהוא כבר נהיה ראש ישיבה המשיך להתפלל ולבכות עליו. שאל אותו בנו, טאָטע פּאַרְוּאַס וְיִינְסְטוּ? - למה אתה בוכה עלי? ענה לו האבא, גם אבי בכה עלי גם שכבר הייתי רב בבריסק.

המשיך הבן ושאל, איך זוכים להגיע לכה דרגה, לבכות כל יום מחדש על הילדים, האם אין פה שחיקה, לפעמים בן אדם מתעורר לבכות, אבל יום יום? ענה לו האבא רבי חיים בריסקער תשובה מחרידה:

אילו חלילה היה בנך מסוכן רחמנא ליצלן, לא היית שואל כזה דבר, רק היית בוכה ללא הרף וקורע שערי שמים לרפואתו, כך עליך לדעת, שההבדל אם בנך יגדל באופן שבכל שניה חשוב לו התורה הקדושה או שיגדל חלילה בלי עול כזה, הוא הבדל הרבה יותר גדול שיש בין ילד בריא לילד חולה רחמנא ליצלן. שנוכה כמו שמתפללים בסיום מסכתא, שלא ימוש התורה מפניו ומפי זרעינו עד עולם, אמן.

(מתוך הפתיחה לשיעור - תענית דף יט, כ"ז כסלו תשפ"ב)

שבת חנוכה כשחל בראש חודש הוא בחינת ראש השנה

ההיליגער קאנציער זצוק"ל אמר על השבת קודש שלנו, שבת חנוכה ראש חודש טבת, ששבת חנוכה שחל בראש חודש כמו בשנה הזאת, זה בחינת ראש השנה, כי שלשה ספרים נפתחים - מוציאם שלשה ספרי תורה. ובכן יש לצל את הַיְהִיְיָ שבת קודש שבת חנוכה, לחטוף ולחטוף השפעות טובות משבת ומחנוכה, ומראש חודש לכל השנה, באופן שישאר לנו חקוק לכל השנה.

(מתוך הפתיחה לשיעור - תענית דף כא, כ"ט כסלו תשפ"ב)

איזה עני חשוב כמת

כד הוינא טליא שמעתי מאבי מורי הצדיק רבי שמואל צבי בן רבי בנימין זצ"ל, ווארט מתוק מדבש על הדרך היומית שלנו (דף סד:), עני חשוב כמת. ההסבר בפשטות מבין כל אחד, שכל עני נחשב כמת מפני שאין הפרנסה מצויה בכיסו וביתו ריקן. אבל לפי הווארט ששמעתי מאבא יש לזה משמעות עמוקה ביותר, לא 'עני חשוב כמת', רק 'עני חשוב' - הוא 'כמת'.

למה, כי העני הרגיל יכול לבקש, ויכול לחזור על הפתחים ולהמציא לו פרנסה על ידי זה, מאידך העני החשוב שהיה מקודם שַׁינְעֵר אִיד - יהודי מכובד, מלינור גדול, גביר העיירה, ולא עליכם ולא על אף יהודי פשט מנכסיו, הוא מאד מתבייש לבקש ולחזור על הפתחים, ובגלל שהוא מתבייש ביותר הוא נשאר חסר כל, ולכן דוקא הוא חשוב כמת.

נסיים עם מידה טובה מרובה, שיהיה לכולנו שפע גדול, פרנסה בכבוד ובהרחבה, ושנוכל להיות תמיד רק מהנותנים ואף פעם לא מהמקבלים.

(מתוך הפתיחה לשיעור - במחזור הקדום נדרים דף סד, י"ב אב תשע"ה)

לא להתפעל מתחבולות היצר המתגברות בימי החנוכה

נדמה שאין יהודי בדורינו שלא חייב הכרת הטוב למשפיע הצדיק רבינו רבי אלימלך בידרמן שליט"א, אחד שומע אותו בקול הלשון, השני לומד "באר הפרשה", השלישי שומע דרשה ממנו, הרביעי היה אצלו בְּפֶאֶטֶע וכו' וכו', הצד השוה שבהם, שכולם מקבלים ממנו בסיעתא דשמיא חיזוק בעבודת ה'.

לפני כמה ימים הצדיק רבי אלימלך נתן שיעור הכנה לחנוכה, התלמידים הכינו לו כוס קפה, ובלהט השיעור נשפך הקפה עליו על הצדיק, על הדפים שהיו על השולחן, הכל התמלא בקפה, אני מקוה שהקפה לא היה מדי רותח שיש חלילה חשש לכוויה. וסיפרו לי התלמידים שהיו שם, שהמשפיע המשיך מיט דָּעַם וְעֵלְבָעוֹן שְׁמַיִךְ - באותו חיוך, באותו תנוחה, באותו רגיעה, זה היה קדוש ה' עצום.

כלפי מה הדברים אמורים, האורות הגדולים שאנחנו מקבלים בימי החנוכה גורם למלך זקן וכסיל - היצר הרע, לעשות כל מיני תחבולות להוציא אותנו מהכלים - מ'זָאָל פֶּלֶאָצוֹ, ומהו העבודה שלנו, לא להתרגש ולא להתפעל, אדרבה, להמשיך לכוון הכי גבוה.

הרבי הקדוש החידושי הרי"ם מגור אמר, שכלל ישראל בגלות אין להם קיום רק מחנוכה ופורים, הוסיף על זה שר התורה הרבי הקדוש האבני נור מסוכטשוב, כי חנוכה ופורים אין להם הבדלה, ובגלל שאין הבדלה, הם מאירים כל השנה. שנוכה שאכן הקדושה של ימי החנוכה ילווה אותנו כל השנה בלי הפסק.

(מתוך הפתיחה לשיעור - פסחים דף כא, כ"ז כסלו תשפ"א)

בשבת קודש שבת פרשת תולדות, בורא עולם האיר לי כמה ווארטס בחמלת ה' עלי ובסייעתא דשמיא. הווארט הראשון קשור לחינוך. בשבת דיברתי עם הרבנית שתחיה, על תקופת הילדות שלי, ותוך כדי הדברים דיברנו על המכות שחטפתי מאנשים שהתיימרו לקרוא לעצמם "מחנכים". אמרה לי הרבנית ענין בדיחותא, שהם קיימו בהידור את הפסוק במשלי (יג, כד) חוֹשֶׁךְ שֶׁבֶטוּ שׁוֹנֵא בְנוֹ. אמרתי לרבנית, שבזכותה התחדש לי עכשיו חידוש עצום בדרש, הרי בתורה הקדושה יש פרד"ס, פ"ש ר"מ דר"ש ס'ד, ולפעמים הווארט בדרש הפוך מהפשוט, וכבר הזכרנו כמה וכמה פעמים את דברי האור החיים הקדוש, שאם הדרש לא נוגד את התורה, אז אדרבה יש להפרות ולהרבות בתורה, ומרן הרבי הקדוש רבי יששכר דוב מבעלזא זצוק"ל אמר פעם ווארט בדרש על הגמרא (ע"ז ע) רובא גנבי ישראל, והווארט היה ההיפך מהפשוט, לזכות עם ישראל.

וכך הוא הווארט בדרש, דהאזותיות בפסוק במשלי חוֹשֶׁךְ, הוא אותם אותיות של חוֹשֶׁךְ, כל הדין האם להרביץ זה בבחינת חוֹשֶׁךְ, כי אין זה מגיע מתוך אהבה אמיתית, ועל כל פנים הילד או התלמיד בחדי לא חש בזאת, להיפך אולי חלילה יש גם קצת שנאה קטנה. ולכן תשיקונו בְּלִבְשֵׁי אֶפֶס - באהבה, ואז יהיה אור שהוא ההיפך מחושך, יהיה אור גם לו וגם לבנו, ואז יהיה ניתן לחסוך את השבט. ועכשיו לווארט בדרש בפרשה, פרשת תולדות:

(א, כו, כב) **ויעתק משם ויחפר באר אחרת ולא רבו עליה ויקרא שמה רחובות ויאמר כי עתה הרחיב ה' לנו ופרניו בארץ**, חשבתי בדרש, שזה הולך על התורה הקדושה, **ויעתק משם**, בן אדם לומד סוגיא בש"ס, הוא לומד קדשים, יבמות, עירובין, והוא מתקשה, הוא לא מצליח להבין מילה אחת, אז האם להרים ידים חלילה מלימוד התורה, לא, רק **ויחפור באר אחרת**, ינסה ללמוד גמרא אחרת, ושמה הוא יבין הכל, את הגמרא ואת הרש"י ואת התוספות, **ולא רבו עליה**, יתנו לו משמים להבין כל מה שהוא לומד, ולכן **ויקרא שמה רחובות, ויאמר** אותו אדם אומר, **כי עתה הרחיב ה' לנו ופרניו**, אנחנו פרים ורבים בדברי תורה.

והתיבה האחרונה של הפסוק, **בארץ**, גם כשבן אדם יש לו קשר לארציות או לגשמיות, הוא יכול לזכות לפרות ולרבות בדברי תורה, אם הראש שלו יהיה שקוע בלימוד התורה. **(ב)** ווארט נוסף על הפסוק (כו, ד), **ועשה לי מטעמים כאשר אהבתי והביאה לי ואכלה בעבור תברכך נפשי בטרם אמות**, האבא שבשמים אומר **ועשה לי מטעמים כאשר אהבתי**, איזה מטעמים, חידושי תורה דברי תורה, **והביאה לי ואוכלה**, זהו המאכל הרוחני של יהודי שהאבא והסבא שלו בגן עדן מחכים שהוא יפיר וירבה בתורה.

בעבור תברכך נפשי, כהגמרא הקדושה במסכת יבמות (צו), שדוד המלך אמר (תהלים סא, ה) אגורה באהלך עולמים, וכי אפשר לגור בשתי עולמות, ומתוך הגמרא, שדוד המלך התפלל שיגידו דברי תורה מפיו כדי שיהיה שפתותיו דובבות בקבר. וזהו **בעבור תברכך נפשי** - **בטרם אמות**, כלומר, על ידי שיגידו דברי תורה ממני בעולם הזה, גם אני יחיה למרות שאני בגן עדן, אני יהיה פרה ורבה גם בגן עדן, וכמו שרש"י כותב על הגמרא שאם אומרים דבר תורה מפיו שפתיו דובבות בקבר, כותב שם שרש"י, שיהיו שפתי נעות בקבר כאילו אני חי.

(מתוך הפתיחה לשיעור - נדרים דף לב, ב' כסלו תשפ"ג)

בצילם של גדולי ישראל שליט"א

הגאון הצדיק המקובל מרן רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א

מובא ממרן האור החיים הקדוש לשון נורא בפרשת וזאת הברכה (דברים לג, א), מי ראוי לתואר "איש אלקים", ולמה זכה משה רבינו לתואר הנכסף הזה. הלילה זכיתי לפגוש "איש אלקים" קדוש, שעיני כל העולם בשואות אליו, יש לו תלמידים וחסידיים בכל העולם, הוא חד בדרא במצות כיבוד אב ואם, וחד בדרא בהקפדה על הלכה, והוא מגדולי המקובלים בדורינו, הוא זכה להציל עשרות אלפי נשמות, והכל כי הוא חד בדרא באהבת ישראל, ובודאי כבר ניחשתם שאני מדבר על ראש ישיבת שער השמים, מרן רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א בנו חביבו של דודי מצדיקי ירושלים מרן בעל המעדני שולחן זצוק"ל.

אני לא יכול לשכוח, לפני כשלוש עשרה שנה, כשמרן בעל חיי הלוי שר התורה הגאון הצדיק רבי יוחנן וואזנר שליט"א ממונטריאל ביקש ממני לסדר פגישה אצל רבינו רבי גמליאל שליט"א, באמצע הפגישה המקובל פרץ בבכי על צער השכינה! [כמו שכתוב בזוהר הקדוש (תיקו"ז תיקון ו' דף כב), דָּלָא אֵית מֵאן דְּקָרָא לֵיהּ בְּתִיבְתָא, דְּיַחְזוּר שְׂכִינְתָהּ לְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא]. ומידה טובה מרובה, הבכיות והתפילות של רבינו שליט"א.

אני זוכה מעל ארבעים שנה להיות במחיצתו, ראיתי דברים שלא ניתן לפרסם, ושמעתי דברים שלא ניתן לפרסם. ספרי רבינו בנגלה ובנסתר מחזיקים את העולם, ער איז זיך מִפְקִיר פֶּאָר אִיִּדְשֵׁעַ קִינְדֶּער - הוא מפקיר את חייו עבור כלל ישראל, עבור הצלת נפש אחת מישראל. הלילה בחתונה של שאר ברשי הקרוב ביקשתי ברכה מהמקובל, הוא לא עזב לי את היד עד שבירכתני אותו בחזרה! וואו זְעֻהָט מְעַן אֵין דִּי וְעֻלְט אַזאַ עֲנָה - איפוא רואים בעולם כזה מידת ענוה, הוא לומד חברותא עם גדולי עולם נגלה ונסתר.

ספרי טיב התורה טיב המעשיות טיב ההפטרות הם חלק קטן מעוד מאה ספרים שהוא הוציא בכל השפות. הגליון שלו "טיב הקהילה" בעברית ובאידיש, הוא חמצן עבור יהודים מכל העולם, ובמקום להסתגר בד' אמות שלו, כי הוא הרי לא צריך לעצמו יותר מקב חרובים משבת לשבת, קְעָרְט עַר אִיִּפְעַר דִּי וְעֻלְט - הוא הופך את העולם, לשמח יהודים, ראה הקב"ה שצדיקים מועטים עמד ושתלן בכל דור ודור.

ופה אני פונה מקרב לב לכל מי ששומע אותי בקול הלשון, להרבות יום יום בתפילות ותחנונים שמרן רבי גמליאל שליט"א יהיה בריא ברמ"ח אבריו ושס"ה גידיו, הרבי ר' גמליאל בן מיכלא איטא, רבים צריכים לו. שיזכה לקדש שמו ברבים כשאיפתו הטהורה, ויזכה לנחת שמחה ותענוג מכל הצאצאים, ומכל התלמידים ומכל החסידים, ומכל עמך בית ישראל, ושכבר נזכה בקרוב שילווח אותנו לקבל פני משיח צדקנו, אמן.

(מתוך הפתיחה לשיעור - נדרים דף לו, ו' כסלו תשפ"ג)

הגה"צ רבי גמליאל שליט"א בתפילה בהשתפכות הנפש

מאצרות הפרשה

הרבי ר' אלעזר מליזענסק זצוק"ל אמר, שיש שלשה זמנים בשנה שהם עת רצון להתפלל על דברים גשמיים, (א) בעת סעודת מלוה מלכה, (ב) ביום שמיני עצרת, (ג) ב"זאת חנוכה".

והסביר הדבר במשל למלך שבא לבקר בעיר אחת, ולמרות שתושבי העיר עניים היו, אף על פי כן טרחו ועמלו להכין קבלת פנים וסעודה מפוארת כראוי וכנכון לכבוד המלך על צד היותו טוב, עד שלא היה ניכר גודל דוחקם ומחסורם. אבל כשהמלך עמד לעזובם וללכת לדרכו, אז נפלו לפניו והתאוננו על גורלם המר ועל גודל עניותם, והתחננו לפניו לחוס ולחמול עליהם ליתן להם די מחסורם ולספק צרכיהם.

והנמשל הוא, שבשבתות ומועדי השנה כאשר המלך יתברך שמו מופיע אצלנו ביקרו, אנו מכבדין אותו וביקר וגדולה וכבוד ותפארת, ואינו ניכר המחסור והלחץ זו הדחק השורר אצלנו. אבל במוצאי שבת קודש ובשמיני עצרת וזאת חנוכה, שהן ימי אחרון של החג, כאשר עומד המלך יתברך שמו להיפרד מאתנו כביכול, אז העת מסוגל להתפלל ולבקש ממנו כל הצטרותינו.

הבני יששכר כותב: אומר לך הדבר אשר מורגל בפומייהו דרבנן רבותינו כת הקודמים, אשר בחנוכה יש מקום לעורר פקודת עקרים ועקרות כעין ראש השנה! הנה לדעתי עיקר הענין עיקר הסגולה ביום האחרון הנקרא בפי כל "זאת חנוכה", אשר כוונתו מן נוצר עד ונקמה מזל עליון ומזל תחתון, ובני חיי ומוזוני לאו בזכותא תליא מילתא אלא במזל"א תליא מילתא (מ"ק כח), ואף על פי כן יש לרמז על כל ימי חנוכה וכו', ואומר לך כעת, מתתייהו בגימטריא רא"ש השנ"ה.

נקודה למחשבה:

לשמיעת שיעורי הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי בקול הלשון חייג: 073-295-1340 | לקבלת העלון בדוא"ל: a0548470661@gmail.com

להרצאות | לשיעורים | להנצחות | לתגובות | לתרומות, ולכל ענין אחר בנוגע לגליון: 054-847-0661

ת.ד 102 בני ברק
פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

זכר מואמינים

גליון שבו עי מבית 'בני אמונים'

פרשת מקץ תשפ"ג שנה ט | גליון מס' 463

פניני אמונים

פניני תפלה בפרשה

פרתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

הקשר בין חנכה לעניית אמן

כלנו מכירים את פיוט ההודאה העתיק והמרום הפותח במלים: "אין כאלקינו". פיוט זה מרכיב מחמשה בתים שבכל אחד מהם ארבעה שבחים. שלשת הבתים הראשונים שמתחילים: "אין...", "מי...", "נודה..." הם ראשי תבות אמן, ואלו הבתים שאחריהם, מתחילים ב"ברוך..." וב"אתה..." (ראה 'פרוש התפלות והברכות' לר"י בן יקר [חלק א' עמ' ככה]).

מעודי תמהתי בלבי, מדוע סדרו חכמים פיוט ההודאה כה מיוחד על סדר אותיות אמן. לפני כמה שנים נתקלתי בפרוש 'עץ חיים' לסדר התפלה שחבר מהר"י צאלח מגדולי חכמי תימן, המביא מסורת קדומה, שבימי מלכות יון גזרו היונים על ישראל שלא לענות אמן, ומתוך שרצו חכמים שלא תשתפח תורת אמן מישראל קבעו להזכירה בתפלה זו בדרך רמז.

העבדה שהיונים בחרו להטפל דוקא למצות אמן מלמדת אותנו על גדל מעלתה. היונים בקשו "להשפיעם תורתך ולהעבירם מחקי רצונך", היות שהבינו שהאמן היא יסוד האמונה ובסיס הקשר שבין ישראל לאביהם שבשמים וכחיה מוכנים הם למסור נפשם על אמונת אבותיהם. הכל מבינים שכאשר פוגעים בשרש, ביסוד, התוצאה היא בלתי נמנעת, חלילה.

חשבתי להוסיף ולומר שהעבדה שתקנו חכמים להזכיר בפיוט זה סדרה של ארבעה שבחים כנגד כל אחת מאותיות אמן, יש בה כדי ללמדנו על שגב משמעותה של עניית אמן.

באות הראשונה שבאמן - האות א, יש הצהרת אמונה נחרצת: "אין כאלקינו!" "אין כאלקינו!" "אין כאלקינו!" "אין כאלקינו!" - מ', ממשיכים עם תוצאת האמונה - ההבנה שהכל מאת ה' ורק אליו יש לפנות ולהתפלל: "מי כאלקינו?" "מי כאלקינו?" "מי כאלקינו?" "מי כאלקינו?" האות נ' מסיימת עם חובת ההודאה התמידית למי שפידו הכל: "נודה לאלקינו!" "נודה לאדונינו!" "נודה למלכנו!" "נודה למושיענו!"

יתכן גם שזו הסבה שנוהגים אנו לומר פיוט זה בסיום התפלה דוקא, לעוררנו שנמשיך לארץ כל היום כלו לתור אחר עניית אמן - וכנצחון קדשת עם ישראל על סמאת היונים שהביא אותנו לדורות: "להודות ולהלל ולשמך הגדול".

בקריאת: "אין... מי... נודה..."
שבת שלום וחנכה שמח

298 ז'ר מחולקת

ישועה משומים - כהרף עין

"וישלח פרעה ויקרא את יוסף ויריעהו מן הבור ויגלה ויחלף שמלתיו ויבא אל פרעה" (מא ז')

רבי עובדיה ספורנו מבאר כי התורה מדגישה את המהירות שבה שחרר יוסף מבור כלאו והעלה לגדלה, כדי ללמדנו שבה היא דרכה של "תשועת ה' שנעשית כמו רגע". הספורנו ממשיך וכותב שבה היתה גם גאלת מצרים, כפתיח (שמות יב ט): "ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים עגת מצות כי לא חמץ כי גרשו ממצרים ולא יכלו להתמהמה..." וכך גם תהיה הגאלה העתידה, כפתיח (מלאכי ג א): "ופתאם יבוא אל היכלו האדון אשר אתם מבקשים". יסוד זה כבר הזכר מפי רבי נסים גאון בספרו 'חבור יפה מהישועה' (פרק ז'), והוא מביא בהקשר לכך את הפתגם המפורסם "ישועת ה' כהרף עין".

רבי דוד קוויאט מראשי ישיבת מיר בברוקלין מבאר שהסבה לכך שישועת ה' באה כהרף עין היא לפי שישועה הנעשית במהירות ובהפתעה, הכל יודעים ומכירים כי מאת ה' היא. זאת לעמית ישועה המתפתחת באפן טבעי כדרכו של עולם, שבה נתן לטעות ולתלותה בכחות הטבע (ספח דוד' אות לב).

ידו של הקדוש ברוך הוא תמיד נותרת מלאה

"ויקבצו את כל אכל השנים הטבות הבאת האלה ויצברו בר תחת יד פרעה אכל בערים ושמר"ו" (מא לה)

דרש רבי יוסף שאול נתנזון:

אף בשבע שנות השבע לא נהנו המצרים כראוי מהשפע שנתן להם, שכן הצרכו לקמץ מתבואתם עבור שבע שנות הרעב העתידות לבוא. וזאת אף על פי שאין גבול ומדה לנתינת ה', שלהבדיל מבשר ודם שנוחסר מממונו בהתאם לנתינתו, אצל הקדוש ברוך הוא אין שיך חסרון; מכל מקום מכך שראה פרעה בחלומו שהשבולים ידקקות בולעות את השבולים המלאות, הבין יוסף שיש לקמץ משנות השבע עבור שנות הרעב.

על כך מבקשים בברכת המזון: "ונא אל תצרכנו... לא לידי מתנת בשר ודם ולא לידי הלואתם, כי אם לידי המלאה"; אל תצרכנו "לידי מתנת בשר ודם" שפכל שלוקחים ממנה היא נחסרת והולכת, אלא לידי הנותנת תמיד מלאה.

זוהי אף הכוונה בהודאתנו בתפלת נשמת: "ברעב זנתנו ובשבע כלפלתנו"; ולכאורה, מה שבח יש בכך ש"בשבע כלפלתנו" לאחר שפבר

הודינו על כך ש"ברעב זנתנו"? אלא, מודים אנו על כך שהקדוש ברוך הוא זן אותנו בשנות הרעב מבלי שהצרכנו לקמץ עבורן מהמזונות שנתנו לנו בשנות השבע, ובכך היתה הנאתנו מהשבע משלמת ('דברי שאול' מהד' רביעאה)

השבטים חששו שלא לתקבל תפלתם

"וא-ל-ש-די יתן לכם רחמים לפני האיש ושלח לכם את אחיכם אחר ואת בנימין" (מג ז')

רש"י מבאר שבה אמר יעקב לבניו: עתה שהקסף והמנוחה בידיכם, ואחיהם בנימין יורד למצרים עמכם, "אינכם חסרים כלום אלא תפלה, הריני מתפלל עליכם: 'וא-ל-ש-די יתן לכם רחמים...' ויש להבין, מפני מה לא התפללו השבטים על עצמם עד שהגיעו למצב שחסרה היתה להם תפלה, והצורך יעקב להתפלל עליהם?

באר רבי אברהם יצחק שיין ר"מ ישיבת 'תפארת ירושלים':

לעיל (מב כא) מבאר שהאחים תלו את סבת צרתם בכך שלא שעו לתחנת אחיהם להצילו מיצם. לפיכך, בשעה שהם עצמם הצרכו לרחמים, חששו שהקדוש ברוך הוא ינהג עמם ב'מדה כנגד מדה' ואף הוא לא ישמע לתפלתם, ולכן העדיפו שאביהם יעתיר בעדם (ברכת איש').

'חמש ידות' - רמזו לגם חנכה

"וישא משאת מאת פניו אלהם ותרב משאת בנימין ממשאת כלם חמש ידות וישתו וישכרו עמו" (מג לד)

ברב השנים פרשת מקץ נקראת ב'שבת חנכה'. רמז נפלא לקשר בין פרשה זו לגם חנכה למד הצדיק רבי לוי יצחק מברדיטשוב מהפסוק שלפנינו:

שמו של 'בנימין' המתחלק לשתי מלים 'בן-ימין', רומז על ישראל שהם בבחינת בנים למקום, וכל ההשפעות מגיעות אליהם מ'ימין', להבדיל מאמות העולם שהשפע מגיע אליהם מ'שמאל'.

ולכך רמז הפתוח כי בימי החשמונאים 'ותרב משאת בנימין' - הרבו לתת לישראל מן השמים יותר ממשאת כלם - משנתנו לכלל האמות, בערך 'חמש ידות', הלא הם חמשת נסי חנכה היחודיים שאותם אנו מפרטים בתפלת 'על הנסים': א. 'מסרת גבורים ביד חלשים'; ב. 'ורבים ביד מעטים'; ג. 'ויטמאים ביד טהורים'; ד. 'ורשעים ביד צדיקים'; ה. 'וזדים ביד עוסקי תורתך' (קדשת לוי' אגדות ד"ה ותרב).

תפלה משחררת בכפת גרב

לתדהמתו ראשו היה גלוי. כנראה ברגע של חסר תשומת לב נפל הכובע מראשו. מרדכי הביט בשעונו. נותרו לו רק שלוש דקות עד לסיום ההפסקה, ואצל הגרמנים כידוע היה צריך לדייק. הוא התבונן סביבו בקדחתנות. הבית היה מבלגן למדי. נראה היה כי יושביו ברחו ממנו ברגע האחרון ובהפתעה גמורה. כלים מלכלכים ושרידים מארוחת צהרים היו מנחים על השלחן, ספר פתוח היה מוטל על הכרסה, וזוג מגפים כהים היו מנחים ברשול מתחת כסא.

מרדכי לא ראה סביבו שום דבר שיכול היה לשמש לו ככסוי ראש, ובהברקה של אין ברה הוא התכופף, חלץ את אחד ממגפיו והסיר את הגרב מרגלו. בלית בררה החליט שהיא תשמש עבורו ככסוי ראש.

דחף רגלו בחזרה אל המגף, הניח את הגרב על ראשו כששוליה מכסים את אזניו וחזק למחשבה על מראהו המוזר. לא היתה לו ברה אחרת.

הוא שפשף ידיו, פנה אל הקיר והחל להתפלל.

התפלה מלאה אותו בכת. הוא שאב חזק מהמלים הקדושות, מתפלל באמצעותן על החילים היהודים הפצועים, על הוריו, זוגתו ובנו הקט שנותרו על אדמת גרמניה כשהם חרדים לגורלו.

תוף כדי תפלה שמע מרדכי קולות מחוץ לבית וחושיו נדרכו. הדלת נפתחה בתנופה. מרדכי כמעט קפא על עמדו, אולם הוא החליט להמשיך בתפלתו.

מפקדו נכנס אל הבית ועיניו יצאו מחוריהן בתדהמה. הוא הביט במחזה המוזר שמולו; חיל העומד ומדבר אל הקיר, עיניו עצומות, וגרב ארפה משתלשלת מראשו עד כתפיו. כמפקד מנסה הסיק מיד את המסקנה המתבקשת. הולם קרב.

"ווגל!", פקד המפקד על עוזרו הנאמן, "גוטמן השתגע! שלח אותו מיד לחפשה. בבית כבר יטפלו בו כמו שצריך".

בשעה שמרדכי עשה את דרכו הביתה, הגדוד שבו שרת עד לאתמול התקף בהפתעה על ידי חילי האויב הצרפתי. מכל מאתים וחמשים החילים איש לא נצל, מלבד איש אחד מטרף המדבר אל הקיר כשגרב מנחת על ראשו...

הסבל וההצקות שעבר בעצמו מצד חבריו ומפקדיו, אשר לעתים התייחסו אליו גרוע יותר משהתייחסו לחילי אויב שנקלעו לידיהם.

הנה, רק לפני כמה ימים ראה את דוד, היהודי הנוסף ששרת בגדוד, כשאחת מעיניו שחרה ואפו שבור ומדמם, כאשר כל חטאו היה שלא הסתתר מעיני חבריו בעת שברך את ברכת המזון. מרדכי יחל לרגע שבו יתבשר על שחרורו ומוכן היה לשלם על כך כמעט כל מחיר.

היום הזה היה נראה יפה יחסית. בבקר זה נכנסו לכפר קטן ופסטורלי שאותו כבשו מידי הצרפתים. הפקר היה ריק. יושביו נמלטו בחזרה מפני הכת הכובש, ובין בתי שורה דממה עמקה. מרדכי נשלח עם עוד חילים לעבר בין הבתים ולבדק אם נותרו בהם חילי אויב.

עם סיום המשימה הוקם במקום בסיס צבאי קטן שבו היו אמורים הם להתארגן עד למתקפה הבאה.

"חצי שעה הפסקה!" הכריז המפקד. רבים מהחילים נצלו זאת למנוחה קצרה, אולם מרדכי החליט לנצל את ההפסקה כדי להסתובב מעט בין בתי הכפר, לנשם אויר צח ולחשב על מצבו.

הוא התישב בחצר אחד הבתים הנטושים, התמתח קלות, ובמחו החלו לצוף תמונותיהם של לקיריו. הוא חשב על זוגתו הצעירה שאינה יודעת דבר על גורלו, אם חי הוא או מת, בריא או פצוע. הוא חשב על בנו הפעוט שאותו ראה רק פעם אחת בחייו ועל הוריו המיחלים לשובו. תמונות מחי משפחתו עלו במוחו בזה אחר זה.

הוא הביט סביבו, נותן לאזכרונות לשטף אותו ולמלא את לבו בגעגועים. מבטו נתקל בשמש השוקעת מעל ההרים, ואז הוא נזכר בבהלה; שעת השקיעה מתקרבת והוא טרם התפלל מנחה!

מרדכי קפץ ממקומו ונגש אל הבית הסמוך. הוא פתח את הדלת, נותן לקרני השמש לחדר בעדה ולהאיר לפניו את הדרך, נכנס אל הבית בזהירות ומשש ליתר בטחון את הרובה שהיה תלוי ברשול על כתפיו. השטח היה נקי.

מרדכי נעמד מיד סמוך לאחד מקירות הבית ובקש להתחיל להתפלל. הוא שלח את ידו כמתוך הרגל אל ראשו, אך

אביב תרע"ו. מרדכי גוטמן התבונן בנוף המפלא שסביבו, הקשיב לשקט הבראשיתי והרשה לעצמו לשאף אל קרבו מעט אויר צח. לאחר חדשים ארכים של לחימה בלתי פוסקת, תוף כדי חרף קשה ומשגל, סוף

מרדכי הביט בשעונו. נותרו לו רק שלוש דקות עד לסיום ההפסקה, ואצל הגרמנים כידוע היה צריך לדייק. הוא התבונן סביבו בקדחתנות. הבית היה מבלגן למדי. נראה היה כי יושביו ברחו ממנו ברגע האחרון ובהפתעה גמורה. כלים מלכלכים ושרידים מארוחת צהרים היו מנחים על השלחן, ספר פתוח היה מוטל על הכרסה, וזוג מגפים כהים היו מנחים ברשול מתחת כסא.

בית הכנסת הגדול בפרינקיפורט

סוף הציצה השמש מבין העננים האפרים, מזכירה למרדכי ולחבריו את עבדת קיומו של עולם שפוי אי שם מעבר לקווי החזית ומאפשרת להם לחשב מעט על עבר, הווה ועתיד.

היה זה בעצומה של מלחמת העולם הראשונה. מיליוני בני אדם כבר קפחו את חייהם במלחמה מתמשכת ומיתרת זו. כחיל יהודי שומר מצוות המשרת בין חילים גויים בצבא הקיסר הגרמני, הרגיש מרדכי כל העת כי הוא נלחם במלחמה לא לו. בתקופת שרותו בשדות הקרב היה הוא עד לזעזועות נוראיות, אולם על כל אלו נוספו

ספר מפי נכדי ר' מרדכי גוטמן, משפ' שוסטר ממונסי ניו יורק

ברכות שאינן נענות באמן

עניית אמן אחר ברכה הנשמעת באמצעי תקשורת

א. השומע ברכה באמצעות רמקול, טלפון או כל אמצעי תקשורת, עליו לענות אמן, לפי שהקול הנשמע מהם נחשב כקול המשמיע עצמו. דין זה אמור רק כאשר השומע מזהה את קול המברך ויודע שמתר לענות אמן אחר ברכתו. ואולם, יש הסוברים שאף על פי שהקול הנשמע ממוכשירים אלו נוצר מפה האדם המשמיעו, אין הוא נדון כקול אדם אלא כקול שנוצר באמצעים טכנולוגיים, ואמן הנענית אחר ברכה הנשמעת מהם היא אמן לבטלה.

מקורות ובאורים:

בש"ת 'מנחת אלעזר' (ח"ב סי' עב) נקט בפשיטות שקול הנשמע בטלפון דינו כקול המשמיע עצמו, ולכן יש לענות אמן אחר ברכה הנשמעת בטלפון. ואף שהמברך נמצא ברחוק מקום, אין זה מעכב, כנפסק ב'שלחן ערוך' (או"ח נה כ:). "היו עשרה במקום אחד ואומרים קדיש וקדשה, אפלו מי שאינו עמם כול לענות", וכ"כ בש"ת 'פני מבין' (או"ח סי' קג). אמנם בש"ת 'פני מבין' (שם) כתב שלסוברים 'שו"ע' (שם) שכאשר עבודה זרה או מקום שאינו נקי מפסיק בין המברך לשומע, אין השומע עונה אמן, אף השומע ברכה בטלפון לא יענה אמן, אם בינו לבין המברך יש הפסק כזה. ואולם בש"ת 'מנחת אלעזר' (שם) חולק עליו וסובר שהכל מודים שצריך לענות אמן בשמיעת ברכה בטלפון, גם אם מפסיקים בין השומע למברך עבודה זרה או מקום טהור, לפי שהקול עובר דרך חוטי הטלפון שהם גבוהים למעלה מעשרה טפחים ממקומות אלו. וראה ב'פסקי תשובות' (רטו ג) שדוגט שעל שמיעת ברכה בטלפון מתר לענות אמן, אולם אין חובה.

ואולם הגר"שז"א אועירבך 'שו"ת' 'מנחת שלמה' סי' ט) חולק וסובר שמאחר שבדבור ברמקול, טלפון ושאר אמצעי תקשורת, אין עצם קולו של האדם נשמע אלא נוצר חקוי של קולו בכת אמצעים טכנולוגיים, הרי זה נחשב שקול המשמיע עבר מן העולם, והמכשיר הוא המשמיע את הברכה. וכפי שלא יעלה על הדעת לענות אמן אחר מכשיר המשמיע ברכה באמצעות לחיצה עליו, כך אין לענות אמן אחר ברכה שמשמיע אדם באמצעות אמצעי תקשורת כל שהוא. וכך פסקו בש"ת 'באר משה' (ח"ג סי' קסו) ובש"ת 'תשובות והנהגות' (ח"ג סי' עט). ואולם הגר"מ פיינשטיין (שו"ת 'אגרות משה' ח"ב סי' קה) טוען כנגדו ש'קשה לומר בזה הלכה ברורה' שכן אף אם נאמר שקול האדם המברך עבר מן העולם, הרי סוף כל סוף הקול נשמע במכשירים אלו רק בעת שהאדם משמיעו בפעל, ואף הקול הנשמע זהה לקול האדם המשמיעו. עוד טוען הגר"מ שאף אפן פעלתה של מערכת השמיעה האנושית לא ברורה לנו דיה, ויתכן שטבע הקדוש

ברוך הוא בבריאה שחוש השמיעה יפעל על פי מאפיינים הפועלים באופן דומה לפעלתם של מכשירים אלו. משום כך הוא נוטה לומר ששמיעת קול במכשירים אלו שקולה לשמיעת קול האדם המשמיעו. ומכל מקום פוסק הגר"מ פיינשטיין שמאחר שלא נתן להגיע להכרעה ברורה בענין זה, מספק יש לענות אמן אחר ברכה הנשמעת באמצעי התקשורת למיניהם. וראה בש"ת 'מנחת שלמה' (שם) שאף בעל 'החזון איש' הסתפק בנדון זה.

ב. גם לדעת הסוברים שקול הנשמע באמצעות מכשירי תקשורת אינו נחשב כקול אדם, מפל מקום כאשר נאמרת ברכה באמצעות רמקול, על צבור המתאספים לענות אמן, וזאת רק כאשר נאמרת ברכה שהם אינם חייבים בה. לפי שפדי לענות אמן אחר ברכה שאין מחייבים בה, די בכך שידע השומע על איזו ברכה הוא עונה אמן, ואין הוא צריך לשמוע את הברכה עצמה. משום כך אף ששמיעת ברכה באמצעות רמקול אינה נחשבת פשמיעת ברכה מפי אדם, מפל מקום הרי השומע יודע על איזו ברכה הוא עונה, ודי בכך.

מקורות ובאורים:

פן פסק בש"ת 'מנחת שלמה' (שם). וראה שם שבאר שעל ברכה שהוא מחייב בה אסור לאדם לענות אמן אם אינו שומעה, גם אם יודע איזו ברכה נאמרת, כדפסק ה'שלחן ערוך' (או"ח קכד ח). ולכך לדעת הסוברים שקול הנשמע באמצעי תקשורת אינו נחשב כקול אדם, השומע ברכה שמחייב בה באמצעות רמקול, נחשב הדבר כאלו לא שמע את הברכה, ואסור לו לענות אמן אחריה (וראה בש"ת 'תשובות והנהגות' (שם)).

אמנם כל זה בשומע ברכה ברמקול, ואולם השומע ברכה בטלפון או בכל אמצעי תקשורת המסדר למרחוק לא יענה אמן, לדעת הסוברים שקול הנשמע בטלפון אינו נחשב כקול אדם, אף שידע על איזו ברכה הוא עונה. שלפי שהוא עומד ברחוק מקום מהמברך, אין לו צורך ושיכות עמו (שו"ת 'מנחת שלמה' (שם)).

ג. השומע הקלטה של ברכה, אסור לו לענות אמן אחריה, לפי שבשעת השמיעה כבר פסק קול המברך.

מקורות ובאורים:

פן כתב הגר"ח ברלין בתשובה שנדפסה בספר 'אהלי אהרן' (ח"ב סי' סד). ואולם בש"ת 'ארץ צבי' (ח"א סי' כג) מסתפק בדין זה, וכותב שאפשר אולי להחשיב את הקול הנשמע מהקלטה, כאלו הוא הקול הראשון שהקלט.

דורשי אמונים

מדברי מרנן ורבנן על עניית אמן

על הפסוק (דברים י יב): "ועתה ישראל מה ה' אלקיך שאל מעמך כי אם ליראה", תמהה הגמרא (ברכות לג ב:). וכי יראה היא דבר כל כך קל לקיים, והרי הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, כלומר: כל הבחירה החפשית שנתנה לאדם היא על ענין יראת שמים? ותוצאו כי אכן, ביחס למשה רבנו נחשבת היא לדבר קל.

אולם עדין יש להבין, הלא משה דבר אלינו - בני ישראל - ולנו אין זה דבר קל? וצריך לומר שכאשר דברו חז"ל על משה, לא דברו רק עליו, אלא אף על הצדיקים שבכל דור, וכפי שידוע שלכל צדיק יש ניצוץ מנשמת משה, ולא רק הצדיקים עצמם, אלא כל מי שסמוך וקרוב אליהם. וכפי שנתן ללמד מלשון הגמרא: "לגבי משה", גם הוא יכול ללמד מהם דרכי ישר ואמת שיקלו עליו להתחזק ביראת שמים.

מסבה זו חשוב מאוד להתחזק ולהאדיר כל התאספות לחזק עניית אמן, כי כאשר יראו הכל כיצד מחשבים גדולי התורה את המצוה החשובה של עניית אמן שמהותה היא אמונה, אף הם ילמדו לעשות כן.

ויש להוסיף, שפן הפסוק שעליו דברנו: "מה ה' אלקיך שאל מעמך" דרשו חז"ל (מנחות מג ב) את מצות מאה ברכות - אל תקרי מה אלא מאה'. ואולם עלינו לזכר את חובתנו שלא לקיים מצוה זו בצורה חסרה, והרי ברכה בלי אמן היא בעלת חסרון גדול.

הרב יעקב משה הלל שליט"א ראש ישיבת אהבת שלום

לענין הברכות הנבילו חז"ל את תקנתם למאה, שהרי האדם מגבל בכמות הברכות שהוא מסגל לברך. אף למצות עניית אמן אין טעור, כל אחד יכול לאסוף לעצמו אין ספר מצוות שכאלו בכל יום. ככל שאדם יכול להקשיב עוד ועוד לברכות ולענות אמן אחריהן, הרי זה משבח.

עניית אמן היא מעין חותמת על הברכה, אך יש בה גם תפלה, שאנו מבקשים מאת ה' שיעשה כדברי המברך. והנה, בדורנו בכלל, ובפרט בתקופה זו שבה זקוקים אנו לרחמי שמים מרבים, הן ברוחניות והן בגשמיות, כמה זקוקים אנו לכל תפלה ותפלה.

הבה נתחזק כלנו במצוה חשובה זו של עניית אמן, מצוה שאפשר לקיים אותה מאות פעמים ביום ואולי אף יותר. כך נעורר זכות על עם ישראל, ויהי רצון שנוקה כלנו לבשורות טובות ישועות ונחמות ולהצלחה רבה בכל העניינים ברוחניות ובגשמיות. וכל העושים והמעשים לזכות את הרבים, זכות הרבים תליה בהם ויתברכו בכל הברכות וההצלחות אמן.

מתוך דבריו בועידת נציגי עולם הישיבות - אב תשע"ד

למעלת איש אמונים המנצח על מלאכת בית ה' הרב יעקב דב מרמון שטיין, אשרי חלקו כי לו נאה כי לו יאה. באשר זכיתי להיות מהנמנים לדבר מצוה, מקפיד בכל לבי לענות אמן אחר המברכים ברכות השחר בבית הכנסת, אם מעט אם הרבה, ובדרך כלל הרבה, התודה והברכה לכם על הרעיון הנפלא, התהלה והתפארת על הבצוע הנפלא במוסדות החינוך, שבח וגדלה על העלון המיוחד, ואשר זה עתה מלאה שנה לכך שהוא פותח במאמרים הקולעים אל השערה. כל העלון פלו מלא אורה, ואולם למאמרים שלכם יש חן מיוחד השמור למי שגאה דורש ונאה מקים.

הבחנתי כמה פעמים שאתם מכנים את הפעילות הקדושה שלכם בשם 'מהפכה' - מהפכת בני אמונים. זה נכון, ואין כלל וכלל מקום להתנפות, חוללתם מהפכה. אבל כמי שעוקב אחריכם אני יודע שכל הגדרה שלכם מדיקת, ותמיד שאלתי את עצמי מהו אם כן מקור השם "מהפכה"?

שבוע שעבר נפלה בי תובנה שבפעם התורה עצמה קוראת למה שאתם עושים "מהפכה":

בפרשת האזינו (דברים לב כ) נאמר: "כי דור תהפכת המה בנים לא אמן בם". ודרשו חכמים "אל תקרי לא אמן בם אלא לא אמן בם". הנה לנו שהתורה קוראת לדור שאינו מקפיד על עגית אמן "דור תהפכת". אמר מעתה: מהפכת בני אמונים באה לתקן ולהפוך את "דור תהפכת... בנים לא אמן בם".

יצו ה' אתכם את הברכה ויתן לכם כח ואון, דעת ותבונה, אפשרות ויכלת, סיעתא דשמיא ונהורא מעליא, להמשיך את המהפכה ולהשלימה בבוא משיח צדקנו במהרה בימינו אמן.

הרב ש.ה.כ
ליקוויד ניו ג'רזי

נתן לשלח מכתבים לפקס שמספרו 08-9746102
או לכתבת המייל: 9139191@gmail.com

מאמרי חכמים רבים המלמדים ומצביעים על יקריתה, גדלותה ושגב מעלתה של מצות עגית אמן פזורים בשני התלמודים ובמדרשים השונים. אולם יותר מכל מבטא זאת המדרש בפרשת כי תבא (דבר ז א) באומרו: "אין גדול לפני הקדוש ברוך הוא יותר מאמן שישראל עונים!" כה מרעישים הם דברי המדרש עד שבעל השומר אמונים טורח להבהיר בנוגע אליהם (מאמר פתחו שערים פרק א): "ותראה דברי המדרש הזה שלא דברו גזמאות חס וחלילה, שאין דבר חשוב לפני ה' כעגית אמונים".

להלן יבאו פנינים ואמרות מאוצרם של גדולי הדורות השופכים אור ומבהירים מה רבה מעלתה של עגית אמן, ועד כמה עלינו ליקרה ולשמח בזכות הנופלת בחלקנו בכל עת ובכל שעה.

העונה אמן נקרא צדיק

כתב רבנו בחיי: על הפסוק (ישעיה כו ב): "פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמו אמונים", דרשו חכמים (שבת קט ב): "אל תקרי שמו אמונים אלא שאומרים אמן". לפי דרשה זו הרי כאלו נכתב בפסוק זה: 'גוי צדיק שאומרים אמן, ויש ללמד מכך ש"בשביל המדה הזאת של עגית אמן נקראו ישראל צדיקים" (פד הקמח' ערך אמונה). כמו כן למד מכך רבי שמואל לניאדו 'בעל הפלים': "האומר אמן, על זה בלבד נקרא צדיק" (כ"ל פי' ישעיה ט"ס). ליסוד זה אף מרמז חבדוק הנביא באומרו (חבדוק ב ז): "וצדיק באמונתו יחיה"; בזכות "באמונתו" - עגית אמן זוכה האדם להקרא צדיק ולהאריך ימים (שערי ציון עמ' סו).

העונה אמן נקרא קדוש

בצואתו הנודעת מזהיר רבי נפתלי כץ בעל סמיכת חכמים את בניו שיקפידו לענות אמן בכונה, ומוסיף שכל המקפיד על עגית אמן בכונה נקרא קדוש. שכן במסכת ברכות (ג ב) דרשו חכמים את הפסוק (ויקרא כ ז): "והתקדשתם והייתם קדושים כי אני ה' אלקיכם" על המברך ברכת המזון; "ואם המברך נקרא קדוש קל וחמר העונה אמן שנקרא קדוש. כי גדול העונה אמן יותר מהמברך" (ספר הצואה אות כא).

אב"ד רמת אלחנן, רבי יצחק זילברשטיין, העיד כי בירושלים כנו יהודי מסים בתאר 'קדוש', רק משום שאף בהיותו זמן וחלוש התאמץ ללכת לבית הכנסת כדי לענות אמן על הברכות (נוטרי אמן ח"א עמ' קנז).

ברכות ואמן במשנת בעל ההלולא

צדיק באמונתו

בספר 'מקור חיים' שכתב בעל החות יאיר, הביא המחבר דינים ומנהגים שמהם נתן ללמד על ההקפדה שנהגו בה בדורות הקודמים לברך בבית הכנסת בקול את הברכות הנאמרות בשחר, כדי לזכות את הצבור באמונים רבות:

♦ "בימי הסליחות וימים נוראים יש להזהר שלא להתחיל ברכות בהשקפה מאד... כדי לזכות המון עם הבאים אחת לאחת בעגית אמן טובא" (יח א).

♦ "ראיתי מנהג ותיקין וישישים אשר מקומם רחוק מן הש"ץ, שהולכים ממקומם ומתקרבים אל המברך בעת שאומר ברכות השחר, כדי לשמע היטב ולענות ברוך הוא וברוך שמו ואמן" (כו ב).

♦ "המנהג בכל תפוצות ישראל... שמתעטפים יחידי סגלה - ותיקין הנבחרים בציצית, ומברכים בקול להתעטף בציצית וכל הקהל עונים אמן, וכן השני וכן השלישי, או יותר כרצון הקהל. וכן אחרי כן מניחים תפלין ומברכים בקול רם זה אחר זה" (ג א).

♦ "בעת שמיעת ברכה יזהר השומע לומר 'ברוך הוא וברוך שמו' רק אחר שהזכיר המברך שם ה', כפי שהורו חכמים (ברכות מז א) להקפיד לענות אמן רק אחר סיום הברכה, ובפרט בברכות השחר, שרבים נכשלים בזה" (קכד ה).

ה'חות יאיר'
א' בטבת תס"ב

מצבת בעל החות יאיר בבית העלמין בוורמייזא

רבי שמעון יאיר חיים בכרך נולד בשנת שצ"ח בעירה לייפניק לאביו רבי משה שמעון אב"ד וורמייזא. גדל במחצתה של אם אביו מרת חנה בכרך, שהיתה אשה גדולה ונכדת המהר"ל מפראג. יש אומרים שעל שמה קרא את ספר השו"ת המפורסם שחבר - חות יאיר (שו"ת חת"ס ח"ד [אבעה"ז ב] סי' כה).

בצעירותו שמש כרבה של קובלנץ. בהמשך שמש כרבה של מייניץ, ובסוף ימיו מלא את מקום אביו בוורמייזא. כתב ספרים רבים שרובם אגדו בצוק העתים. מלבד שו"ת חות יאיר, יצא לאור ספר כללים שחבר בשם 'מר קשישא', וכן באור על 'שלחן ערוך' - ארח חיים, בשם 'מקור חיים'.

נפטר בא' בטבת תס"ב, והוא בן ששים וארבע שנים, ונטמן בבית העלמין העתיק בוורמייזא.

לתגובות הערות: שגיא 054-6868199

זמני ת"א:

פְּנִימַת הַשָּׁבֶת: 16:21

יְצִיאַת הַשָּׁבֶת: 17:21

ר"ת: 17:54

לקבלת העלון במייל-

שלחו הודעה ל:

sagif_@walla.co.il

בס"ד עלון מס' 581 23.12.2022 - כמ' כסליו תשפ"ג

וְהַשְׁמֵשׁ לְהַצִּיבָם וּבִיאָם בְּ

פְּרִשְׁת - מִקֵּץ
זְנוּכָה שְׂמוֹז לְכוֹלָם!

בחנוכיה יש שמונה נרות להדלקה והשמש נמצא תמיד גבוה מעל כולם.

שואלים חז"ל: צריך להבין מדוע השמש גבוה מעל כולם, הרי הוא רק משמש את שאר הנרות?

מסביר הרבי מלובביץ זצ"ל שלכל אחד מעם ישראל יש את היעוד והתפקיד המיוחד לו, ובו הוא מאיר לעולם כולו. אך אותו אדם שהאיר והדליק את זה שעדיין לא האיר לעולם, מעלתו תהיה גדולה מאוד, הואיל והוא גילה לזולתו את מעלתו ותפקידו הייחודי, וצדקתו עומדת לעד.. זו הסיבה לכך שהשמש הוא מעל כל הנרות והאיל ובזכותו שאר הנרות מדליקים ומאירים לאחרים!

סיפר הרב ראובן אלבו שליט"א - בצעירותו חייב אותו הרב עובדיה יוסף זצ"ל ללכת למסור שיעורים בהלכה בשכונת רוממה בירושלים. כדי להגיע לשכונת רוממה, היה צריך הרב אלבו לנסוע בשני אוטובוסים והנסיעה הייתה אורכת כשעתיים.

הרב אלבו אמר לעצמו - ריבוננו של עולם, אני צריך לאבד שעתים, יש לי חברותות מצוינות, אך מכיוון שהרב מבקש התחלתי למסור שיעורים, והנה באו לשיעור שבעה זקנים באים בימים וחלקם אפילו קרוא וכתוב אינם יודעים...

לאחר חודשיים ניגש הרב אלבו לרב עובדיה יוסף ואמר לו בבכי "אני מרגיש שזה ממש בזבז זמן, בזמן הזה אני יכול ללמוד מצוין ולהתעלות!". הרב עובדיה נתן דפיקה על השולחן ואמר "וכי אני לא מבזבז את החיים שלי? אני הולך ומספר סיפורים ומשלים במקום לשבת ולכתוב דברים ברומנו של עולם! אתה רוצה לאכול בשר! ומה איתם? הם יאכלו חצץ?.. מה אתה רוצה, הם גם חייבים לאכול!.."

אחרי שדיבר הרב עובדיה על ליבו של הרב סיים ואמר "אל תדאג, ה' ישלם לך, תגדל ותגדל תלמידים" באותו זמן חשב הרב אלבו לעצמו זו ברכה לבטלה שכן בעיניו היו התמונות של אותם זקנים.. אך תוך תקופה קצרה התרבו הלומדים ונהיו ארבעים איש!!

הם היו מקשים עליו קושיות ובשל כך היה צריך להכין את החומר כמו שצריך. לבית הכנסת היו באים להתפלל בעלי חנויות שאינם שומרים תורה ומצוות ומחללי שבת, שאל אותם הרב אלבו "היכן הילדים שלכם? תביאו גם אותם" ואכן נפתח לאותם ילדים שיעור בנפרד. תוך שישה שבועות חודשים הפסיקו בעלי החנויות לחלל שבת, סגרו את חנותם בשבת ונהפכו ליראי ה'!

סיים הרב אלבו ואמר "אותה דפיקה שהרב עובדיה יוסף דפק על השולחן, היא פילחה את ליבי ואילולי הרב עובדיה יוסף הייתי היום אברך או משהו אחר, ועל הרב עובדיה נאמר "איזהו חכם הרואה את הנולד"... והנה זכה הרב אלבו להקים את ישיבת "אור החיים" אשר רבים לומדים, מתעלים ומתחזקים בישיבה זו. ועוד...

הרי לנו שכאשר האדם מאיר ומדליק את האור של אחרים, בכך הוא עצמו נהפך להיות שמש וה' מגביה אותו למעלה גבוה מעל כולם, ולא היה אדם בסדר גודל כזה שזכה וזיכה את הרבים כמו רב עובדיה יוסף.. ואם יאמר האדם לעצמו אני צריך להשקיע גם בעצמי וגם בילדי, מתי יהיה לי זמן להדליק גם את הנר של אחרים?

מסופר ששאלו את הרב מבריסק וצ"ל עצה להצלחה בחינוך הבנים. אמר להם "איני יודע ליתן עצה, אך דבר אחד ראיתי כי מי שמוכה את הרבים יש לו בנים טובים!" הרי לנו שאין הקב"ה מקפח אף אחד, וכאשר האדם מטפל בבניו של הקב"ה, הקב"ה מחזיר לו מידה כנגד מידה והוא יטפל גם בבניו שלו, ותהיה לו סייעתא דשמיא מיוחדת. ואם לאדם עצמו אין את הכלים והיכולות לעזור לזולת, הרי שיכול הוא לתמוך באלה אשר כן יש להם את הכלים המתאימים ויודעים הם לעזור ולתמוך בזולת. ('מתיקות ועריבות התורה')

וְעַל פִּיךָ יִשָּׁק כָּל עַמִּי (מא,נו)

להלן סיפור מופלא, המעובד מתוך 'באוהלי צדיקים'. יש בסיפור זה כדי ללמדנו, כיצד לזכות בנבון צדיק וקדוש. פעם אחת שאלו את הגאון רבי אליהו חיים מבגדד וצ"ל (שימוש כרבה הראשי של בגדד, אביו של המקובל האלוקי רבינו יוסף חיים זיע"א, ה'בן איש חי'): "כיצד זכית לבן גדול וקדוש שכזה, שהאיר את עיני כל ישראל בתורה ובמצוות?".

הצדיק חשף סוד גדול ונורא: "בהתחלה, כשהיינו חיים בבגדד, לא היה מצוי כלל שמן זית להדלקת נרות שבת וחנוכה. אנשים נאלצו להדליק את הנרות בשמן שומשומין, שאורו לא היה דולק יפה כשמן זית. לא היתה להם ברירה אחרת מכיוון ששמן זית היה יקר ולא מצוי. אך אני לא ויתרתי, חיפשתי בכל מקום אחר שמן זית להדלקת נרות החנוכה הקדושים, עד שלאחר מאמצים רבים הצלחתי להשיג נאדות מלאים של שמן זית זך וטהור מכמה סוחרים שהגיעו מהעיר דמשק שבסוריה". "לא שלחתי שליחים ולא שכרתי פועלים. אני בעצמי הייתי האחראי על הובלת השמן, שהגיע על גבי בהמות וחמורים רבים.

השמן הטהור הגיע לבגדד ימים בודדים לפני חג החנוכה. כולם צהלו ושמחו, שהשנה יזכו להדליק בשמן זית את נרות חנוכה. מכרתי את השמן בזול לכולם, למרות מחירו היקר. שמחתי כל כך, שבאותה שנה הדליקו כל בני העיר נרות חנוכה ונרות שבת בהידור רב. מיד לאחר מכן, זכיתי להולדת הבן הגדול והקדוש - ה'בן איש חי' וצ"ל, אשר האיר את עיני ישראל התורה, והנני יודע, כי כל זה הוא בזכות שזכיתי וזיכיתי את הרבים בשמן זית להדלקת נרות שבת וחנוכה".

וַיְהִי בַבֶּקֶר וַתִּפְּעֶם רוּחוֹ (מא,ח)

בשנת תש"פ נפטר רבי יצחק לנדא, המשמש בקדש ויד ימינו של רבי אהרן מבעלזא זצ"ל. בימי השבעה, סיפרו מספר מנחמים לבני המשפחה סיפור מדהים שאירע שלושים שנה קדם לכן: באחד מימי שישי החורפיים של שנת תש"ן התקימה הלווייתה של מרת צביה סאויצקי ע"ה, אישה ערירית שעבדה במשך שנים בבית יתומים, ולא זכתה לפרי בטן. מניין מצומצם של קרובי משפחה הגיע ללוותה בדרכה האחרונה, כשלפתע הגיע אדם לא מוכר הלבוש לבוש חסידי, ובקש לומר קדיש לעילוי נשמתה, שהרי היא לא השאירה אחריה זרע של קיימא.

כולם התפלאו לזהותו של אותו חסיד, אך בשל הטרדה סביב הקבורה לא שאלוהו מאומה, ורק אמרו לו שהם כבר הסתדרו, ויש מי שיאמר אחריה קדיש. לאחר שהסתיימה הלוויה נעלם החסיד, שהיה רבי יצחק לנדא, אך במהלך ימי השבעה הוא הגיע אל בית האבלים, וסיפר בבכי את הסיפור הבא:

כאשר הגיע לארץ לאחר השואה הנוראה, הוריו לא הגיעו עמו, ורק לאחר חמש שנים עלו גם הם לארץ. במשך השנים הללו הוא הסתובב בארץ כיתום חי. כשהגיע לירושלים למד בתלמוד תורה 'בנה', ובשעות הלילה היה הולך לפנימייה לילדים יתומים בשכונת קטמון. אם הבית באותו מוסד היתה מרת צביה ע"ה, והיא התמסרה לילדים בכל נפשה ומאודה.

כחלק מודאגתה, היתה דואגת למלבושם ולנקיונם, ובודקת את ראשיהם מכנים. באחד הימים כאשר טפלה בנער יצחק, הוא החל לפתע לבכות. "מדוע אתה בוכה?" שאלה אותו. "האם הכאבתי לך?" "חלילה", השיב לה, "אני בוכה על כך שאין לך ילדים!" לאחר שנרגע מעט, שאל אותה כיצד יוכל להשיב לה על מסירותה כלפיו. "אם רצונך להשיב לי טובה – אני מבקשת שתאמר עלי קדיש לאחר פטירתי".

חלפו ארבעים וחמש שנה, והנה בחלומו הופיעה צביה כשהיא יושבת על ספה, וקראה לעברו: 'איציק'ל, הגיע הזמן לקים את ההבטחה! הוא קם ממיטתו בבהלה גדולה, שכן בחלף השנים אבד עמו הקשר, והוא כלל לא ידע אם היא בין החיים. בבוקר ספר הרב לנדא את החלום לרעייתו, והלך לבית הכנסת לתפלת שחרית.

והנה בדרכו הוא רואה מודעת אבל טרייה שנתלתה על לוח המודעות בשכונת מקור ברוך הירושלמית בה הוא מתגורר: "הלווייתה של הרבנית הצדקנית מרת צביה סאויצקי ע"ה תתקיים היום בשעה אחת-עשרה..." הוא הגיע להלוויה, ועל אף שלא אמר בה קדיש, קים את הבטחתו, ומני אז החל לומר קדיש לעילוי נשמתה. (רבי גואל אלקריף שליט"א – שש באמרתך).

הגמ' במסכת שבת (כא): מספרת שכאשר היוונים פרצו להיכל הם טמאו את כל השמנים, כאשר גברה מלכות בית חשמונאי בדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן המספיק ליום אחד בלבד, וממנו נעשה נס ודלק למשך שמונה ימים. שואלים חז"ל – מדוע היוונים רק טמאו את השמנים ולא השמידו אותם לגמרי? עוד צריך להבין הגמ' בעבודה זרה (ב) מספרת שכאשר יכנסו מלכות רומי לדין, הם יטענו שכל מה שהם בנו מרחצאות ותקנו שווקים והרבו כסף וזהב, היה זה בשביל עם ישראל שיתעסקו בתורה. וקשה הרי אנו אומרים שהיוונים רצו להשכיחם תורתך?

מסביר הרב דוד דורון גולד שליט"א בספרו "הלל ושמחה" על פי המובא בירושלמי סנהדרין (יב), שואלת הגמ' מדוע נקרא שמו אחז? הואיל ואחז בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, הוא אמר אם אין גדיים אין תיישים, אם אין תיישים אין צאן, אם אין צאן אין רועה וכו'. אחז היה סבור בדעתו שאם אין קטנים אין גדולים, אין חכמים אין נביאים, אין נביאים אין רוח הקודש. וכך אחז לא נתן לקטנים ללמוד תורה.

וצריך להבין מדוע נקרא שמו אחז הרי היה צריך לקרוא לו סגר שסגר בתי כנסיות ובתי מדרשות? אלא שאחז נזהר מאוד שלא לגזור גזירות ולבטל תורה בפועל, כי אם היה עושה זאת, כולם מיד היו מתקוממים נגדו, לכן החל לתמוך ולסייע להם ככל יכולתו, על ידי כך תהיה לו אחיזה במקומות תורה מבפנים ויוכל להכניס את השקפותיו הטמאות לתוך בתי המדרש ובתי הכנסת מבלי ששימו לב לכך. לכן נקרא שמו אחז שרצה לסגור את הישיבות על ידי שיתמוך בהם!

זו הייתה כוונתם של היוונים, על ידי שיתמוכו ביהודים יוכלו להשפיע עליהם מבפנים. מי שמסתכל מבחוץ יראה יוונים שמעוניינים לסייע ולתמוך בתורה, אך בקרבם פנימה רצונם היה לבטל אותם מעסק התורה הקדושה!!

לכן כאשר מלכות רומי נכנסת לדין אצל הקב"ה, טענתם הייתה שכל מה שעשו הם בשביל שעם ישראל יעסוק בתורה, והנה אפילו את התורה הם בקשו לתרגם ליוונית. אלא שבקשו לתרגם את התורה בשביל שיוכלו לקבל עמדות מפתח, כך הם ישפיעו על עם ישראל מבפנים...

לכן היוונים לא השמידו את השמנים אלא רק טמאו אותם. וכאן יש אזהרה לעם ישראל לדורות, כל אדם אשר מח בקודקודו צריך הוא להיזהר מפני השפעות והשקפות זרות ומשונות המנסות לחדור אל תוך עולמו הפנימי הזך והטהור, דבר שיכול לחולל שמות מבלי שהוא יוכל להתכונן ולהתגונן כיאות, ה' ישמור ותוצאות מי יישורנו.

ופעמים רבות ישנם כאלה אשר מנסים להשפיע על הזולת על ידי הטבות, הקלות ושאר דברים מעין אלו.. הכל בשביל שיוכלו בסופו של דבר לקבל את שאיפתם, רצונם ותאוותם המלאה, דבר שהוא בגדר שוחד המסנוור את עיני המקבל ומטעה אותו.

כך נכנסים לתוך ליבו שקר וחנופה לרשע עד כדי כך שמשכנע את עצמו שעושה זאת למען האמת והיושר בו בזמן שהכל צביעות ושקר אחד גדול.

יהי רצון שנזכה שליבנו ומוחנו יהיו משועבדים לבורא יתברך ולשמור שיהיה זך ונקי ללא כל אינטרסים ושיקולים זרים חס ושלום, שבת שלום ומבורך, וחנוכה שמח לכל בית ישראל!!!... ('מתיקות ועריבות התורה').

זכות דברי התורה בעלון יעמדו:

בע"ה זיווג הגון: עוז בן מרים, נועה בת יעל, קרן בת רחל, עדן שירה בת גילה.
לזרע בר קיימא: רווית רבקה בת אורלי, מוריה בת אורנה, מורן בת רותי.
לפרנסה טובה: שגיא בן מרים, מורן בת רותי, לירון בן פנינה.
לרפואה שלמה: מרים בת ציפורה, ציפורה בת מרים, אורלי בת מלכה, אייל בן שרה,
שי בן רחל, יחזקאל בן אידה, רבקה בת מסעודה, אלכס בן רימה, יצחק יעקב בן יפה, אילן בן מסעודה, יוסי בן ציפורה, יוסף בן ציפורה, עזיזה בת שוליקה, שולה בת עזיזה.

לעילוי נשמת: ציפורה בת מורדור ז"ל, אביגיל בת מרים ז"ל, אהרון רפאל בן רבקה ז"ל, בנימין בן סולי ז"ל, חביב בן סולי ז"ל, בתיה בת סולי ז"ל, גבריאל בן מורדור ז"ל, מיכאל בן מורדור ז"ל, רחמים בן מורדור ז"ל, יחזקאל בן יהודית ז"ל, דבורה בת טובה ז"ל, ישראל בן חנה ז"ל, דבורה בת מרים ז"ל. ארז בן חיה ז"ל, יוסף מיכאלשוילי בן רפאל ז"ל, חנה בת שמחה ז"ל, דוד אמנו בן מזולה ז"ל, משה בן שושנה ז"ל, שרה רוסיקו מנשרוב בת תמרה ז"ל, ז'קלין לוי בת מסעודה ז"ל, יוסף בעדאש בן נוארה ז"ל, ירושה בת רות ז"ל, זהרה ואסתר ושמחה ומכלוף בר חנינה למשפחת בן שבת ז"ל, אברהם בן חנה וזבולון הכהן ז"ל, אסתר בת מרים ז"ל, רות בת יוכבד ז"ל, אליעזר בן אסתר ז"ל.

פניני הפרשה

העלון מוקדש:
להצלחת: שמואל בן דליה, מיכל בת אורית.
לזיווג הגון: הודיה בת דליה.
לעילוי נשמת: משה בן מונס.

עלון מספר 1297
תשפ"ג

פרשת: מקץ – חנוכה
הפטרה: רוני ושמחי (זכריה ב)
יעוצת השבת: 17:17
ר"ת: 17:49

חנוכה מהלכה בית ישראל.

“ויאמר פרעה אל יוסף אחרי הודיע אלהים אותך... אין נבון וחכם כמוך (מא-לט)”

לפני כחמש מאות שנה מלך בתוניסיה מולאי ממון, שהיה ספקן ורפה בדתו. פעם אחת חלה בקדחת צוננת ורופאיו נמלאו מלמצוא לו תרופה. שלחו לקרוא לרופא יהודי ושמו רבי יעקב טיב, שמונה ימים עסק ברפואת המלך והחלימו.

העניק לו מתנות כיד המלך ומינה אותו כרופאו האישי, היה רבי יעקב טיב חכם בכל חוכמה ומדע וצדיק תמים, שאלו המלך שאלות שונות וענה תשובות נכוחות עד שהכניס בלב המלך הכרה בכוראו ורצה לעובדו, היה המלך לאוהב יהודים ולמעריך דת ישראל, ויש אומרים שהתגייר בסתר.

פעם אחת ביקר בחצרו מלך אלג'יר שהיה קרובו מצד אמו. קיבלו המלך בכבוד גדול ויצאו לשוח בגינת הביתן, הסבו שניהם מתחת לדליות גפן, והביאו לפניהם קערת זהב מלאה בענבים, דיבר מלך אלג'יר והבחין שהמלך התוניסאי אינו מקשיב לדבריו. וכל מעיניו בענבים שלפניו...

נפגע ונעלב. התעשת המלך התוניסאי כמי שנעור משנתו. שאלו מלך אלג'יר: “במה חשבת?”
ענה: “במעשה הבורא ונפלאותיו”.

שאלו: “ באילו נפלאות?” אמר “הענבים- פרי משובח כל כך, והגפן- עץ רך ונבוב הוא, לא יצליח לכל מלאכה. לא לרהיטים, לא לבניה. הלא דבר הוא!”

צחק מלך אלג'יר: “אם באת להרהר בדברים כאלו, יכלה הזמן והם לא יכלו. כלום נעשית לפילוסוף המשחית הזמן בהרהורים עקרים?” התקומם המלך המארח: “מה מותר האדם מן הבהמה אם לא במחשבתו ובהתבוננותו?” “ענה המלך האורח אמנם כן. אך במה דברים אמורים בשאלות המביאות לפתרונות ולמסקנות אך חקירות אלו שאלות בלא תשובות הן מטרידות הם את המוח לבלתי הועיל”.

אמר המארח: ומי זה אמר שאין לכך תשובה, הבה נקרא לרופאי, יעקב טיב.

שאל האורח רופא למה? ענה: “להשמיענו תשובה” רגז האורח: “האם בקרב היהודים תמצא חכמה?” ענה: “והיכן תמצא אם לא אצלם, הן כל אמות העולם שאבו מחכמתם!”

בינתיים בא הרופא והשתחוה אפים ארצה.

שאלו המלך את שאלתו: מדוע עץ הגפן רך ונבוב בעוד פריו כה עסיסי ומתוק? אמר: “שאלה זו עתיקת יומין היא זו, וכבר נאמר בה כמה תשובות. שתיים – מחכמי הטבע, וחכמי ישראל הוסיפו עליהן שתי תשובות”. שמח המלך ואמר: “השמיענו ונחכים”.

פתח ואמר: “חכמי הטבע אמרו כי הא בהא תליא. הואיל ופרי הגפן כה עסיסי ומשבח, מושך הוא את כל לשד עצו והופכו לרפה וספוגי. עוד אמרו, כי בהיות פריו משקה כולו חייב העץ להיות ספוגי כדי להעביר דרכו את לחות האדמה, לשאוב ולספוג ולתתה בפרות. אלו הם הטעמים של חכמי האומות”.

שאל המלך: “וחכמי אומתך – מה אמרו?”

אמר הרופא: “ראשית אמרו פרי הגפן משובח ומהולל ומפיקים ממנו יין המשמח את הבריות, ומתנסך על גבי המזבח. מצוות רבות נעשות ביין: קדוש והבדלה בשבת וחג, מצות ארבעת כוסות לבילי הסדר, ברכת אירוסין ונישואין, פדיון הבן, וברכת המזון, לפיכך רצה הבורא שלא יתבוזה העץ בעבודת אלילים, שלא יצליח לעשות ממנו פסל ומסכה, ולא לבנות ממנו בית עבודה זרה. וחוקר קדמון חקר את כל העבודות הזרות שבעולם ומצא שלא היה גוי שעבד לגפן מפני חולשתה ורפיסותה”.

“ומה הטעם הנוסף?” שאל המלך בסקרנות.

“הטעם הנוסף הא כי עם ישראל נמשל לגפן כמו שאמר דוד המלך ע"ה “גפן ממצרים תסיע”. וכשם עצה רך ורופס ופריה מתוק ועסיסי כך ישראל חלושים ותשי כוח ותורתם ומצוותיהם יפים ונאים.

ואם ירשה לי מלכי אומר: מה הגפן פריה הוא היין שאם ישתה אדם ממנו במידה ישמח ויצהל, ואם יעבור את הגבול תתבלע דעתו ויקיא כל מה שבלע, אף ישראל כן הלוקח מהם מיסים וארנונה במידה יצליח וישמח. אך המכביר עליהם יתבלע ויקיאם, כפי שקרה לפרעה ולעמו ולכל צוררי ישראל מאז ועד היום.

“ציהלו פני מלך תוניס” “ופני מלך אלג'יר חפן.” (אבותינו ספרו לנו נחלת אבות)

הלכה למעשה

האם יש מצות שמחה בשבת

מובא בפסקי תשובות - על מצות השמחה נצטוונו ביום טוב ולא בשבת, ומה שנצטוונו על אכילת בשר ויין בשבת אינו מפני השמחה שבאכילתם, אלא מפני חשיבותם. ומכל מקום אסור להצטער בשבת

החלפת בגדים לכבוד שבת

כתב בילקוט יוסף - צריך האדם להחליף בגדיו בבגדים נאים, שלא יהיה מלבושו של שבת כמלבושו של חול. ויש לעשות כן בערב שבת, כדי לקבל השבת בבגדים נאים, ולא כאותם המחליפים בגדיהם רק בבוקר יום השבת.

נעלים מיוחדות לשבת בחזון עובדיה כתב - אין צריך ליחד נעלים לשבת, ורק ראוי למשחן ולצחצחן יפה לכבוד שבת. והמתחסד ליחד נעלים מיוחדות לשבת תבוא עליו ברכה.

ניקוי ושטיפת הבית לכבוד שבת

כתב בחזון עובדיה - מצוה לכבד ולנקות את הבית בערב שבת, ולהדיח ולשטוף את הרצפה לכבוד שבת.

הלכות אלו מלוקטות מתוך הספר הבהיר “השבת הלכה למעשה”. לרכישה פנו למכון: 0556780066

סגולת ישראל

סגולה לרפואה

א. הכרוב החי או המבושל מזכך את הקול, את צרידות הקול שנוצרה עקב צעקות ודיבור בקול רם.
 ב. מי שצורד בקולו טוב שיאכל מצה.
 ג. ילד קטן שהתחיל לגמגם חזק, זה שנגרם לו מחמת שרוצה לדבר מהר, ולא צריך לשים לב לזה ולא להעיר לו בשום פנים ואופן, כי אם מעירים לו בעניין הגמגום, זה יחזק את גמגומו, אלא יש לענות לו ולדבר אליו לאט, ואז ילמד מהגדולים לדבר לאט ויפסיק לגמגם.
 ד. מי שסובל מגמגום יאכל לשון של תרנגול או לשון של דג.
 ה. ילד שלא מתחיל ללכת לפני גיל שנתיים, אין לדאוג, כי הרבה ילדים מתחילים ללכת רק בגיל שנתיים.
 ו. מי שיש לו פצעים בפה ובחניכיים, רפואתו להחזיק בפה כפית דבש {בלי הכפית}, למצוץ זמן מה ואח"כ לבלוע.

סיפור לחנוכה

"מרד חנוכה" בגטו וורשה

החשמונאים, במסירות נפשם, זכו לגלות שנקודת אור התורה הפנימית- אין לה ביטול לעולם, ועתידה לעמד בפני חשכת ליל ההסתר בכל דור ודור. לשם לימוד זה, נתגלה נס השמן, ונקבע זכרו לדורות. אין אנו מוצאים בתורה ובחז"ל זיכרונות היסטוריים גרידא, אלא כל עניינם למודים עיקריים לעבודת ה', והעניין בקביעת מעשה לדורות הוא שיזכור האדם את הנס ויתעורר ללמוד מזה.

אך אם נתבונן, נבחין בזה עניו עמוק יותר. הנה כל גזרות של הסתר פנים סבתן בחסרונות רוחניים במדרגת הדור, כמו שנשנה בני"ך כמה פעמים: "ויעשו הרע בעיני ה' וימסרם בידי פלשתים", וכדומה. ועל ידי תשובתם תקנו את החיסרון ונצלו מאויביהם. וכן היה כך בחנוכה, שבאה עליהם גזרת שמד משום שנתחברו ליוונים והרבה מישראל נתינו. וכשמסרו נפשם בגזרת השמד ונפרדו מהפושעים ומנעו השלטת המתיוונים ותרבותם על ישראל זכו לתשועה גדולה ולנסים ולנפלאות.

מקובל לומר שהמרד היהודי בגטו וורשה פרץ בחודש ניסן.

וזה נכון, אבל למרד הגדול, קדם מרד קטן, פרטי, שהתחיל בחורף, לאחר חנוכה, בשל מעשה שהיה ונשכח בצוק העתים בסערות הזמן.

ר' סנדר גיבור הסיפור- התגורר עם רעייתו בחדר קטן, בקומה השלישית של בית ברחוב לישנה שבגטו וורשה, עוני ודוחק היו מנת חלקו חלקם, רעב שרר בביתם אך השנים חיו תמיד באמונה, ולמרות כל הקשיים עשה ר' סנדר כל מאמץ לקיים מצוות, גם בחיי הגטו מרובי הסכנות.

חיבה מיוחדת היתה לו להדלקת נרות, לפני פרוץ המלחמה היה מאוד מהדר במצות הדלקת נרות הן בשבת, והן במועד, אבל בגטו, במלחמה, מאין ישיג נרות? ואף אם יצליח להשיג נר או שנים, נותר בעניו הפחד! הפחד והאימה להעלות אור בתחום הגטו...

אשתו של ר' סנדר, שידעה עד כמה נוגע הדבר ללבו, השתדלה למצוא מעין "תחליפים" שונים ומשונים. היתה מבריקה היטב את פמוטי הכסף עד אשר נצצו וזהרו כאור הנרות.

קרבו ובאו ימי החנוכה, ר' סנדר גמר בליבו כי הפעם יעשה ככול יכולתו לקים את הדלקת נרות חנוכה כהלכתה ויהי מה! במשך כל החודש אסף באופנים שונים מעט שמן ונרות, וכשהגיע זמן ההדלקה, ברח בהתרגשות רבה את הברכות, והחל לומר- "מעוז צור ישועתי..." כשכולו אפוף שמחת מצווה שכח ר' סנדר לגמרי את הגטו, ואת הרשעים הסובבים אותו שכח לגמרי.

וכך ארע האסון...

הלילה ירד, אפלה השתררה ברחבי הגטו היהודי, משמרות השוטרים שנעו בלילה ללא הרף, הכירו ממרחקים באור הקלוש הנוצץ מחלון אחד הבתים, שבתוככי הגטו.

הגסטפו הוזעק למקום- "היהודים מאותתים למטוסי אויב!"... המכונה הגרמנית השטנית התעוררה בשצף קצף. אופני הגסטאפו נעו ברעש והמהולה לרחובות הגטו, השריקות, הצפירות והרעש הלכו אימים על דרי הגטו, הכול הרגישו כי משהו נורא ואיום הולך להתרחש, ברעש וצווחות פתחו את ביתו של ר' סנדר שישב ליד הנרות וזימר לעצמו "מעוז צור" כלל לא הרגיש את הקורה סביבו, הרשעים השתוללו מזעם והפכו את הבית ואת הנרות השליכו לרצפה, ופקדו שיבוא עמהם, לא ארע-נס. גורלו-היה כאחד החשמונאים, וכמו סופו של אנטיוכוס כך גם גורלם. ר' סנדר אחד ממשעה מיליון. "וניקיתי דמם, לא ניקתי" ואור הנרות ממשיך להאיר...

חיזוק השבועי

מה הבדל בין סתירה ללטיפה? "**מהירות**".

וזהו הסוד לחיים מאושרים.

אם אתם רוצים שדבריכם יתקבלו וישמעו דברו בנחת...

(דברי חכמים בנחת נשמעים)

נקודה למחשבה

הגאון ר' אלחנן וסרמן זצ"ל היה לומד 18 שעות ביממה ולא היה מבטל אפילו רגע בחייו. אבל בכל זאת היה מקציב שלוש דקות ביום לעבור על כותרות העיתון כדי להתעדכן מהנעשה בעולם! והיכן היה מעיין בעיתון? על העמוד שהיה לומד בבית המדרש!!! שאלהו למה לעיני הכל? ענה: כדי להראות שאם מותר, מותר לעיני הכל. ואם אסור, אסור אפילו בחדרי חדרים.

מילתא דבריחותא

ילד אומר לאמא שלו:

"אני לא רוצה לחזור לבית הספר, זורקים עלי פצצות מים, מכנים אותי בשמות וכל המורים נגדי".

האמא אומרת: "ובכל זאת אתה חייב ללכת לבית ספר!"

"למה?" שואל הילד.

אמו עונה לו: "כי אתה המנהל".

מה רבו מעשיך ה'

כי לתנין אין שיני טחינה, אלא שבאמצעותן הוא מנתח את קורבנו לנתחים גדולים וכולעם ללא לעיסה כלל. כאשר שיניהם נופלות, צומחות לתנינים שינים חדשות, ובדרך זו יכול להחליף 3,000 שינים במהלך חייו! בעונת ההטלה, בונה נקבת התנין קן ולשם מטילה עד 50 ביצים. כשיוצא זחל התנין גודלו כעשרים ס"מ והוא גדל בקצב מהיר. במשך שנה הוא גדל פי שנים. ישנם זכרים שאורכם מגיע ליותר מ-4.5

התנינים נחשבים לזוחלים הגדולים בעולם. בעוד שלרוב הזוחלים מוח קטן מאד, לתנינים מוח גדול יותר, המקנה להם חשיבות רבה יחסית לכל הזוחלים. בממלכת התנינים כלולים עשרים ושתיים מינים, באופן כללי, התנינים הם יצורים בעלי דם קר. אין הגוף שלהם מוכשר ליצר חום פנימי עצמי, וממילא אין הם יכולים לסבול קור רב מדי או חום רב מדי. לכל התנינים שישים שיניים לפחות, תדות וחזקות, בהן הוא תופס את טרפו. הללו משמשות לו לשיני נגיסה

פניני הפרשה

מקץ

עלון מס' 1169

1169

שנה כ"ד התשפ"ג

יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים. נייד: 052-7654216

כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. דוא"ל: 7654216@gmail.com

ה' נצב עלינו?

בשם הגר"א מובא על הפסוק בתהלים "עדות ביהוסף שמו בצאתו על ארץ מצרים שפת לא ידעתי אשמע", שבאשר סיפר פרעה ליוסף על חלומו, אמר לו: "הנני עומד על שפת היאור", מיד תיקנו יוסף ואמר לו "שפת לא ידעתי אשמע", לא כך חלמת, אלא ראית את עצמך עומד על היאור, כי פרעה התבייש לומר שהוא עומד על אלהות.

את ההבדל בין הלשונות מבאר רבי ירוחם ממיר זצ"ל כי לכל אדם יש עקרונות המנחים את דרכו בחיים. יש אדם ההולך שבי אחר יצרו ושרירות לבו, קובע את עקרונות חייו על פי גחמותיו, ויש לעומתו אדם נעלה שהולך ע"פ האמת והצדק, דרכיו מתנהלים לפי יסודות האמת ולא להפך.

זה ההבדל הגדול בין יעקב אבינו לבין פרעה. אמנם גם לפרעה היה אלהים, הוא היאור, אך הוא "עומד על היאור" – הוא קבע את עקרונות האלוהות של היאור שיתאימו לרצונו, כפי שאומר הנביא על פרעה שאמר "לי יאורי ואני עשיתני". וכדרך שאומרים העולם "כל אחד והאמת שלו". לעומתו יעקב אבינו כתוב בו "והנה ה' נצב עליו". הוא ביטל עצמו לתורת ה' ולרצון ה', ויעקב שהיה במדת האמת, ככתוב "תתן אמת ליעקב", היה מוכן לשעבד רצונותיו ולשנות עצמו ע"פ האמת. ולכן נכתב עליו "ה' נצב עליו", להפך מפרעה העומד על אלהיו היאור. אם אדם מתאים את עצמו לרצון התורה, אז הולך בדרך אבותינו, אך אם מתאים את התורה לרצונותיו ולדרכיו, הרי הוא הולך בדרך של פרעה.

*

מסופר על הגאון רבי אליעזר יהודה פינקל שיסד את ישיבת מיר בארץ ישראל, וישיבה זו זכתה להצלחה גדולה, וכיום היא מונה אלפי תלמידים. בהקמת הישיבה אסף הרב בחורים חשובים ונבחרים. ביניהם היה בחור שלא כיבד בהנהגתו את הישיבה. חשובי הבחורים ביקשו מראש הישיבה שיורה לו לעזוב ולמצוא מקום אחר. אמר להם שהוא צריך לחשוב על כך. לאחר תקופה נקעה נפשם ובאו אליו שוב ואמרו לו "באו מים עד נפש, איננו מסוגלים לשהות במחיצת בחור שגורם בושות לישיבה. זה או אנחנו או הוא!".

שמע אותם ראש הישיבה בקשב ואמר להם "יכול להיות שאתם צודקים, אבל עליכם איני דואג, בכל מקום אחר תוכלו להמשיך ללמוד, אבל הבחור הזה אם אני יוציא אותו מהישיבה הוא ילך לרחוב. המחשבה שלי מה רצון ה', שאני יהיה ראש ישיבה או שאני אדאג לבחור הזה. לי אין שום ספק שרצון ה' לדאוג לבחור". ודוקא מעשה זה זיכה את הישיבה לפרוח ולגדול.

מפגל מלמדי השפלת	עצה טובה
<p>מה לומדים מן – סביבון כְּשֶׁהִסְבִּיבֹן בְּפַעֲלָה – הוּא מְסַתְּבֵב וְאֵינֹ נֹפֵל. בְּרַגְעֵ שְׂהוּא עוֹצֵר, מִיַּד נֹפֵל. כִּי הָאָדָם, אִם לֹא יִהְיֶה בְּפַעֲלָה וּבְעֵלְיָה מִתְּמַדָּת, מִיַּד יִפֹּל. עֲמִידָה בְּמִקוֹם מְזַמֵּינָה נְפִילָה. (הַרְבֵּ מְאִיר גַּבְאֵי שְׁלִיט"א).</p>	<p>התעוררת בבוקר ביום גשום, והיצר הרע אומר לך "אתה חולה, אתמול השתעלת כמה פעמים, תנוח עוד ותראה אם זה יעבור". אתה שוכב נבוך, מתקשה להחליט – האם זהו קולו של היצר הרע? פשוט מאוד: קום מהמטה, התלבש, שתה כוס תה, ואז שקול את הרגשתך שנית. (ע"פ "חובת האדם בעולמו" ח"א).</p>

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוגיד סעדון זצ"ל

"ממיתת הזקנים יש להרגיש כי המיתה היא הכרחית סוף כל סוף, ולא כמיתת הצעירים שיש לתלות אותה לאיזה סיבה שלא שמר על עצמו, ואילו שמר על עצמו מכל דבר לא היה מגיע למיתה, אך ממיתת הזקנים מוכח שהגזרה מתוחה על כל נברא לקבל המיתה".
 ("מגיד חדשות" ח"י דרוש י"ז)

ויקרא פרעה שם יוסף צפנת פענח וגו' ויצא יוסף על ארץ מצרים (מ"א מ"ה)

יש מפרשים שרצה פרעה להשכיח את שמו העברי של יוסף ועל כן קרא לו צפנת פענח, ועל זה אומר הכתוב ויצא יוסף על ארץ מצרים, דהיינו נשאר בשמו העברי שקרא לו אביו "יוסף". (שמעתי). ונראה לענ"ד להוסיף שזהו גם הביאור בפסוק הבא "ויצא יוסף מלפני פרעה", דהיינו שגם כשיצא מלפני פרעה היה בשמו הקודם "יוסף". (מכת"י הגאון רבי משה לוי זצ"ל).

והורידו לאיש מנחה מעט צרי ומעט דבש נכאת ולט בטנים ושקדים (מ"ג י"א)

ק"ק למה בצרי ודבש שלא רק מעט שלא כמו בשאר הדברים? ואפשר לומר ע"פ הכתוב במשלי (כ"ה ט"ז) "דבש מציאת אכל ויך פן תשבענו ונתקאתו", ופי' המצודות דוד דמהראוי הוא שתאכל ממנו מעט וכו' כי כשתאכל הרבה כדי שביעה פן תקיא את הכל ותאבד גם המעט שאכלת בתחילה. ע"כ. וגם צרי פי' הרס"ג שהוא תריאק ופירושו שיקוי משקה כעין הדבש. וכנראה שגם ממין זה יש לאכול מעט כמו הדבש ולכן שלה יעקב מהם רק מעט. (הרה"ג ר' רחביה חדוק שליט"א).

נקודת חן / עובדיה חן

השקעה בלי גבול

המלוה גם הוא סירב לקבל את התפקיד ונימוקו עמו: "עסוק אני בהעלאת או הורדת הילדים בהושבתם ובהשגחה עליהם. איני יכול להיות אחראי גם על הדלת!".

הקשיב חכם בן ציון אבא שאול לטענות המוצדקות של השניים, והשיב להם: "אין לי הכרעה לתת לכם ברגע זה. אולם שאלה לי אליכם: כמה מוכנים אתם לשלם עבור פתיחת ההיכל בשבת? מאה דולר? וכמה עולה פתיחה בראש השנה? אלף דולר? ובנעילה?... הרי אנשים מוכנים להשקיע הון כדי לזכות בפתיחת וסגירת ההיכל, והנה לכם הזדמנה הזכות הזו באופן יומיומי, ולגמרי בחנם!".

"בכל פעם שדלת ההסעה נפתחת, וילד נכנס אליה, הרי זו פתיחת ההיכל!", קרא הגאון בהתרגשות. "ילד יהודי הולך ללמוד תורה, ואתם יכולים לזכות לפתוח עבורו את דלת ההסעה, או לסגור אותה אחריו, ובחנם. מי פתי יותר על זכות כזו?!"

השניים קיבלו את התשובה ויצאו מהורהרים מחדרו של הרב. לאחר רגעים ספורים שבו ונכנסו. הפעם ביקשו מהרב שיכריע ביניהם הכרעה הפוכה: למי מגיעה הזכות לפתוח ולסגור את דלת ההסעה...?

"עשו פשרה וחלקו את התפקיד ביניכם" הציע חכם בן ציון "העיקר שאף אחד מכם לא יחמיץ חלילה את הזכות".

ההשקעה בילדים שעתידים לצמוח לתלמידי חכמים היא זכיה שלא תסולא בפז. לא יפלא איפוא שאין גבול וקצבה למדת ההידור שראוי לנהוג במצוה יקרה זו של הדלקת נר חנוכה.

המנהג הרווח כיום בהדלקת נרות חנוכה, הוא מנהגם של המהדרין מן המהדרין לפי בית הלל, שמדליקים באופן של מוסיף והולך: מתחילים בנר אחד ומסיימים בשמונה.

שואל הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל: כמה שונה ההידור במצות הדלקת נר חנוכה מכל הידור במצוה אחרת? בכל מצוה חייב אדם להדר רק עד שליש (עיין שלחן ערוך אורח חיים סימן תרנ"ו), ואילו מי שמדליק באופן של מוסיף והולך, משתמש בנרות או בשמן בכמות כפולה ומשולשת שביום השמיני מגיעה לשמונה מאות אחוזים יותר מהמספק בנר אחד ליום?

ומי שישב בהקדים דברי רב הונא במסכת שבת (כ"ג ע"ב): "הרגיל בנר - הויין ליה בנים תלמידי חכמים". ופירש רש"י: "דכתיב 'כי נר מצוה ותורה אור' (משלי ו, כג), על ידי נר מצוה דשבת וחנוכה - בא אור דתורה". נרות חנוכה הם, איפוא, מכרות זהב המפיקות תלמידי חכמים - רווחים כאלו אי אפשר להגביל את מדת ההשקעה בהם! **כשהשכר הוא בן תלמיד חכם, אין גבול לחובת ההידור וההשקעה.**

*

בהקשר זה הביא הגר"ן זצ"ל דין תורה מעניין שהתנהל בבית דינו:

לאותו דין תורה הגיעו נהג הסעה של תלמוד תורה והמלוה של ההסעה, כאשר סלע המחלוקת ביניהם: מי אמור לפתוח ולסגור את דלת ההסעה?

הנהג טען: "אני מרוכז בנסיעה. אין לי אפשרות להסב את תשומת לבי הנתונה לנעשה בכביש - לפתיחת וסגירת הדלת בכל עצירה".

ויספרו לבניהם / ספור לשלחן השבת

כולם שוים לפני המקום

את הסיפור הבא סיפר הרב אהרן טויסיג שליט"א על אחיו רבי יעקב זצ"ל:

ארבע עשרה שנים מאוחר יותר, רבי יעקב נכנס לחנות במרכז גאולה בירושלים, ורואה לפניו אברך עבדקן בעל פאות עבותות מסולסלות, ולצדו כמה בנים ובנות לבושים בצניעות על טהרת הקודש.

בעוד רבי יעקב תר אחר מוצר מסוים, פנה אליו לפתע האברך ושאל אותו: "תגיד, אתה זוכר אותי?".

הביט עליו וניסה לזהותו, אך לשוא.

שאל אותו האברך: "אתה זוכר שפעם חיפשת בבאר שבע עשירי למנין ביום השנה של אביך, ומצאת בחור מגודל שיער שהסכים להצטרף למנין?".

"כן" אמר, "אתה מזכיר לי נשכחות".

"ובכן, אני הוא הבחור ההוא...".

נשמתו של רבי יעקב כמעט פרחה מעוצמת ההפתעה. בדמיונו הפרוע ביותר לא היה מצליח לקשר בין אותו בחור פרוע ראש לבין האברך העבדקן שניצב מולו.

"דע לך" אמר האברך "שיש לך חלק מכריע במה שעבר עלי מאז. כשיצאתי מבית הכנסת התחלתי להרהר: הדתי הזה אמר לי, שגם אני חשוב לפני בורא עולם, והוא משתוקק לשמוע את תפילתי, וגם לתפילתי יש כח לפעול בשמים. אלו לא היו אמירות סתם כדי לרצות אותי, עובדה שהוא הסכים שאהיה חלק מהמנין שלו ביום השנה של אביו...".

"כששבתי לביתי" - המשיך האברך - "סיפרתי לאשתי על החויה שעברתי. אמרתי לה שבעקבות זאת התקבל אצלי מבט חדש על שומרי המצוות והדת. באותו יום, נזרע הגרעין הראשון. לאט לאט התחלנו לשנות את אורחות חיינו - התחלנו לשמור שבת, הכשרנו את המטבח, והשתתפתי בשיעורי תורה. בשלב הבא העברנו את ילדינו למוסדות לימוד חרדיים".

"ארבע עשרה שנה חלפו מאז. כיום אני שוקד על התורה וברוך ה' זכינו שביתנו הפך להיות בית של תורה על טהרת הקודש", סיים האברך את סיפורו המדהים.

במשך שנים רבות התגורר רבי יעקב בבאר שבע. באחת השנים, ביום האזכרה לאביו, בא לבית הכנסת כדי לעבור לפני התיבה בתפלת מנחה, אך באותה שעה היו בבית הכנסת רק תשעה אנשים.

כיון שהזמן דחק, יצא החוצה לחפש עשירי, אולם ברחוב לא נראתה נפש חיה.

והנה, עבר שם אדם חילוני, שערו מגודל ולבושו רחובי. ניגש אליו רבי יעקב וביקש ממנו להשלים מנין, אך הוא לא הבין על מה הוא מדבר.

הסביר לו בנועם, שכדי להתפלל בציבור צריכים עשרה אנשים, ובבית הכנסת יש כעת תשעה, ואם יצטרף - בזכותו יוכלו להתפלל.

"מצטער, איני מעוניין", משך הלה בכתפיו.

רבי יעקב לא התייאש, הוא ניסה לפרוט לו על נימי הרגש: "היום חל יום השנה לפטירת אבי, והתפלה והקדיש הם לעילוי נשמתו. אם תצטרף אלינו למנין, בזכותך תהיה לו נחת רוח בשמים".

הבחור התרכך, ובכל זאת היסס: "אבל אני לא יודע להתפלל".

הרגיע אותו רבי יעקב: "זה בסדר. אתן לך סידור, ואראה לך את הקטעים של התפלה".

אך הלה בשלו: "איך אתפלל אם אני לא דתי?!"

אמר לו: "לכל יהודי יש נשמה גבוהה, והקב"ה משתוקק לתפלות של כל אחד ואחד מאתנו. כל תפלה של כל יהודי - חשובה מאד בשמים".

הבחור שמע את הדברים, ונראה שהם הניעו מיתר בלבו. הוא נכנס בהיסוס לבית הכנסת, הגישו לו כיפה וסידור, פתחו לו את הסידור בתפלת מנחה - והתפלה החלה.

התפלל האיש מתוך הסידור במבוכה, והמתין בסבלנות עד שכל המתפללים יסיימו תפלתם. בתום התפלה ניגש אליו רבי יעקב, הודה לו בלבביות על

אור המאיר

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א

שאלה: האם כדאי לתת לתלמיד עונש כתיבה כגון להעתיק פרק קי"ט בתהלים וכדומה, או שמא הדבר עלול לגרום לו רתיעה מתהלים וכדומה?

תשובה: עדיף לתת שורה שיחזור עליה 20-50 פעם ולא יותר. בכלל פסוקים לא כדאי להעתיק כי בסופו של דבר ייזרקו לפת. והיה מורה אחד בחיפה שנתן לתלמידיו "עונש" להעתיק ספר מלכים, והכל הלך לאיבוד.

שאלה: כיצד ניתן להסביר לילד קטן שאסור לקחת דברים שאינם שייכים לו?
תשובה: תסבירו לו שאם יקח דברים שאינם שלו, יקחו לו גם דברים שלו. ולהמחיש לו את זה, אפשר לספר לו שהקב"ה מעניש על כך, עד שיבקש סליחה מחברו.

שאלה: מה דעת כת"ר שליט"א על מה שאומרים שלפי הקבלה אין ללבוש חולצה שכפתוריה בצד שמאל?
תשובה: אפשר ללבוש, וכך לבשנו בחו"ל. אין זו קבלה רק ע"פ חסידות.

שאלה: מדוע כשאומרים מזמור "יושב בסתר" במוצאי שבת ובחנוכה, כופלים פסוק "אורך ימים אשביעהו"?
תשובה: כי כך יהיו ק"ל תיבות כמנין "הכהנים" (עיין מגן אברהם ריש סימן רצ"ה).

שאלה: האם גם בערב שבת של חנוכה אומרים אחרי ההדלקה מזמור "יושב בסתר"?
תשובה: כן, אומרים לפני שהולכים לביהכ"נ להתפלל ערבית, ואין מאריכים בו יותר מדאי אלא מקצר ועולה.

שאלה: כתב הרא"ש במסכת שבת פרק במה מדליקין (סימן ט'): שמן הנותר מנר חנוכה עושה לו מדורה ושורפו בפני עצמו, מפני שהוקצה למצותו. עכ"ד. וכן נפסק להלכה. וקשה לי הרי במסכת מגילה (דף כ"ז ע"ב) אמרו "תשמישי מצוה נזרקין", ושמן תשמישי מצוה הוא, ומדוע צריך לעשות לשמן הנותר מדורה בפני עצמו?
תשובה: השמן הנ"ל הוקצה למצותו, שבכל משך חצי שעה מצותו הוא, אלא שכבה לפני הזמן. ועיין באחרונים סימן תרע"ז.

שאלה: כתב הבן איש חי (וישב אות כ"ו), שהנהיג לומר מזמור "שיר של יום" בימי החנוכה, מבלי לומר "השיר שהיו הלויים אומרים על הדוכן", כיון שלא היו אומרים שיר זה בבית המקדש. ע"ש. אם כן, מאיזה טעם הנהיג בכל זאת לאומרו?
תשובה: כנראה על פי הקבלה יש ענין מיוחד בשיר של יום. ומאידך לא ידוע לנו מה בדיוק אמרו הלויים על הדוכן בימי חנוכה.

שאלה: המתפלל בימי החנוכה מנחה וערבית לפני השקיעה, האם כשמגיע צאת הכוכבים חייב לקרוא קריאת שמע לפני ההדלקה, משום תדיר קודם?
תשובה: חייב לקרוא קריאת שמע לפני הדלקת נרות חנוכה, אם לא יעבור זמן חנוכה לכתחילה (כחצי שעה אחרי צאת הכוכבים). ועיין בשו"ת תפלה למשה ח"ב (סימן מ"ח).

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com

לע"נ רחל בת מזל ע"ה
לע"נ לאה בת שרה ע"ה
לע"נ יוסף יצחק ז"ל בן שושנה תבלח"ט

להצלחת פסח יוסף בן מלכה הי"ו

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל
לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל

בעלון זה נעסוק בתוכן שיעור מס' 712 במדרשת "ברינה יקצורר", מיסודו של מו"ר הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל השיעור נמסר ברמת השרון ברחוב הקוצר 2, השבוע יתקיים השיעור ביום ד' בשעה 19:00. השיעור מועבר גם בזום, מספר הפגישה: 977999777, סיסמת בניסה: 777.

עלון מס' 602 שנה י"ג העלון מוקדש לע"נ מרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל כ"ה כסלו תשפ"ג

מִקֵּץ - תוֹכֵן עֲנִינֵי הַפְּרָשָׁה

999 ה'תשפ"ג

- (א) יציאת יוסף מבית האסורים למלכות:
- פרעה חולם שני חלומות (שבע פרות מלאות ורות ושבע שיבולים מלאות ושדופות קדים) ואין פותר אותם, אלא יוסף.
  - פתרון החלומות ע"י יוסף: שֵׁבַע שנות שובע מתחילות, ואחריהן תבאנה שֵׁבַע שנות רעב, כמו-כן נרמז בחלומות, שצריך איש נבון וחכם לשמור את השפע לשעת הצורך, ופרעה ממנה את יוסף לכך. ומאסרו מגיע לקיצו.
  - יוסף מתמנה למשנה למלך, ולובש מלבושי מלכות.
  - יוסף נשא לאשה את אסנת ונולדו לו שני בנים: מנשה ואפרים (מא, מה-גב).
- (ב) יוסף משביר (מוכר) בר ולחם לכל עם הארץ:
- בִּשְׁבַע שנות הַשָּׁבַע, צובר יוסף ושומר (ע"י נס) את התבואה של כל ארץ מצרים.
  - לאחר שעברו שֵׁבַע שנות השובע, מתחילות שנות הרעב בכל הארצות, ובמצרים היה לחם (מא, ג-ז).
  - ירדת אחי יוסף מצרימה בשליחותו של יעקב לשבר אוכל (מב).
- (ג) יוסף מכיר את אחיו והם לא הכירוהו:
- יוסף טוען שהם מרגלים, דורש מאחיו להביא את בנימין כהוכחה לאמיתת דבריהם - שהם באו רק לצרכי מחיה, ולוקח את שמעון כערבון עד שיחזרו מארץ ישראל (מב, ז-כח).
  - יוסף מצווה ממשרתו להניח באמתחות האחים אוכל כאשר יוכלו לשאת, וכן להניח שם את הכסף שהביאו כתשלום על האוכל. לאחר שיצאו האחים לדרך, הם מוצאים את הכסף ונבהלים.
  - האחים חוזרים לכנען ומספרים ליעקב על הקורות אותם - יעקב מסרב לשלוח את בנימין - למרות הפצרות ראובן (מב, כט-לח).
  - לאחר כשנה שהרעב כבד בארץ, מסכים יעקב לדברי יהודה שקיבל על עצמו לשמש כערב על בנימין, לשלוח אותו איתם (מג, א-ז).
  - יוסף מקבל את אחיו בכבוד ובמשתה יין ובאמצעות גביע הכסף שלו, "מגלה" את סדר לידתם (מג, יח-לד).
  - יוסף שוב מצווה להניח באמתחותיהם את כספם, עם התבואה, ולהטמין באמתחת בנימין את גביע הכסף 'הפלאי'.
  - האחים יוצאים לדרך - יוסף בא בעלילה עם האחים וטוען שבנימין גנב את גביע הכסף וחייב מיתה על כך.
  - האחים חוזרים ליוסף, לבקש שבנימין ישוב עימם.

"וַיִּשְׁלַח פְּרֵעָה וַיִּקְרָא אֶת יוֹסֵף וַיְרִיצֵהוּ מִן הַבּוֹר וַיַּגְלֵחַ וַיַּחְלֵף שְׂמֹלְתוֹ" (מא, יד)

כתב ה'שפתי כהן' (על אתר), שאף על פי שבודאי מי שישב שנים עשרה שנה בבית הסוהר, זוהמתו נודפת, אבל יוסף הצדיק לא היתה לו זוהמא כלל, ואדרבה היה לו ריח טוב, ולכן הדגיש הכתוב 'וַיַּגְלֵחַ וַיַּחְלֵף' לבד, שכאשר הריחו ריחו הטוב, לא רצו להרחיצו. ועל כן 'יוסף הצדיק' יוצא בגימטריה 'ריחו נודף' עם הכולל. ולכן כתיב 'וירצהו' חסר וא", לומר שנתרצו בריחו הטוב. ולכן לא הרחיצוהו, כי פחדו שלא ילך אותו הריח". (משולחן שלמה)

הרמח"ל כותב יסוד נפלא בספרו 'דעת תבונות', שלכל עילוי שרוצה הקב"ה לתת לאדם או לעולם, הנה אין מזדמן לו הטוב אלא מתוך עומק עצה נסתרת, על כן יקרה לו קודם לכן צער. וכעניין שאמרו ז"ל (ברכות ה.) 'שלוש מתנות טובות נתן הקב"ה לישראל וכולן לא נתנן אלא על ידי ייסורים'. דברים אלו, מבאר הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א, נוגעים בכל נפש יהודית - איש איש בנגעו ובמכאובו; אין בידינו להבין דעת עליון, אבל זאת נדע, ההסתרה והייסורים הינם הקדמה לטובה, ומכשירין את האדם לקבל הטובה, והכל נהיה בדבר ה'.

יוסף הצדיק זכה להגיע למדרגות נשגבות של צדיק יסוד עולם, על אף כל הצרות והייסורים שסבבו אותו, מפני שאמונת ה' הייתה נטועה בליבו, והיה לו ביטחון מלא בהקב"ה והבין שמנת הסבל ושאת הייסורים שבאו עליו - הכל הם לטובה כי "כל מאי דעביד רחמנא לטב עביד", ומכוח אמונה זו הצליח הוא לעבור בשלום את כל המשברים ונותר עם צלילות דעתו ושמר על דרגתו הרוחנית. הוא לא נפל ברוחו ולא התייאש מהמצב הקשה שהיה נתון בו, וזאת על אף שאחיו התנכרו אליו ורחשו לו שנאה תהומית וגם ביקשו להורגו נפש. ובכל זאת לא התריס כלפי מעלה רח"ל. ועוד, שגם לאחיו לא שמר טינה בליבו כי ידע שהכל בא לו מאת ה' יתברך והכל לטובה. ונמצא כי לא די שלא ירד ברוחניות מכל אשר קרהו, אלא אדרבה - הניסיונות הללו חיטלו וחיזקו את רוחו והוסיפו בליבו אמונה ובטחון בה' יתברך, ודרגתו הרוחנית הזו היא שעזרה לו לשמור על קדושתו ועל טהרת נפשו גם בהיותו בארץ נכריה. זו גם הסיבה שיוסף לא שכח את התורה שלימדו אביו, ועל אף שעברו כבר כ"ב שנה מאז שפרש מיעקב אביו - עדיין זכר את תלמודו, ואף רמז זאת לאביו בעגלות אשר שלח לו להזכירו שנפרדו בהיותם עסוקים בפרשת עגלה ערופה (רש"י מה, כז). ואין זה דבר של מה בכך, שהרי אדם השרוי בצער ובעוגמת נפש - דעתו נטרפת והוא שוכח את תלמודו, כמו שאמרו חז"ל (מסכת תמורה טז). אמר רב יהודה אמר שמואל שלושת אלפים הלכות נשתכחו בימי אָבְלוֹ של משה.

ואילו יוסף הצדיק על אף כל הטרדות ומצוקות החיים שעברו על ראשו, לא שכח את תלמודו ונשאר בצדקותו ובתומתו, כי הבין שמאת ה' היה הדבר וידע שהכל לטובה. לכן החזיק מעמד בכל המשברים שעברו עליו ותורתו נשתמרה בידו. ועל כן זכה יוסף למתנה נפלאה וחשובה יותר משאר השבטים, ששני בניו מנשה ואפרים יהיו כלולים יחד עם י"ב שבטי ישראל. וכמו שבידך אותם יעקב ואמר (בראשית מה, ה): "אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה פְּרָאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן יְהִיוּ לִי" כי מעלתו של יוסף הייתה לאין ערוך ביחס לשבטים - הן בצדקותו, והן בדרגת ביטחונו ואמונתו בה' יתברך. ואת כל הקדושה הזו העביר יוסף בירושה לבניו הקדושים, וגם הם עלו במעלות הקודש במצרים עד הגיעם לדרגת השבטים הקדושים. ללמדינו, שלכל דבר יש קֶץ והוא חולף והכל במינון מדויק להפליא מבורא העולם, וזה מה שכתוב בפרשה "מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים" לא פחות ולא יותר. אך יחד עם זאת ידע האדם לקבל כל דבר ולהודות על הטוב וגם להיפך.

שבת שלום וחנוכה שמח

**"וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יַעֲקֹב אֲבִיהֶם, אֲתִי שְׁפֹלְתֶם,
יוֹסֵף אֵינְנוּ וְשִׁמְעוֹן אֵינְנוּ וְאֵת בְּנֵימָן תִּקְחוּ
עָלֵי הָיוּ כְּלָנָה" (מב, לו)**

ידוע בשם הגר"א מוילנא שפירש את דברי רבקה אמנו "ותאמר לו אמו עלי קללתך בני" (כו, יג) - "עלי" ר"ת - עשו לבן יוסף. רבקה רואה ברוח קדשה שאלו הן ג' גזירות קשות ו-ג' ניסיונות קשים שיעקב אבינו יעבור בימי חייו. וכאשר יעקב אבינו נרתע לאחוריו, ירא לקיים את פקודת רבקה אמו ואומר "אולי ימשני אבי והייתי בעיניו כמתעתע והבאתי עלי קללה ולא ברכה", אומרת לו רבקה: "עלי קללתך בני" - אלו הן ג' הקללות שעמם תתמודד בחיך, עליהם אין תוספת ומהן לא יהיה גרעון, וא"כ לך נא בני ועשית כאשר ציוויתך. ומה הן ג' הגזירות, עשו - איש דמים היה, ורדף את יעקב על מנת לרצחו נפש, שפיכות דמים מנת חלקו, וכך אמר ללא בושת פנים "יקרבו ימי אבל אבי ואהרנה את יעקב אחי". ומאידך - לבן, אף הוא ביקש לעקור הכל, אבל לא מצינו שזמם להרוג את יעקב, אלא שבאמרו הבנים בניי והבנות בנותיי, ולמה לך להיפרד מעלי ולהיבדל ממני, בזאת ביקש לעקור את הכל. ולאחר שנחלץ יעקב מידי עשו ומידי לבן, וביקש לישב בשלווה, קפץ עליו רוגזו של יוסף - קללה זו של שנאה היא הקשה מכולם. כי סכנה זו לא מבחוץ היא, אלא מבפנים, מתוך הבית ובתוכו, ובגללה נתגלגלו הדברים וירדו אבותינו למצרים. ולבי אומר לי דגם ג' אלה: עשו, לבן ויוסף, סימן הם לבני יעקב לדורותיהם ככל מעשי האבות שהם סימן לבנים, כמו שכתב הרמב"ן (יב, ו), ומה שאירע ליעקב ונגזר עליו - נגזר גם על זרעו בכל דור ודור, בינו נא שנות דור ודור, גולה אחר גולה.

לכשנתבונן נבחין שגלות ישראל מתחלקת לשתי פנים, היה ונגזרה עלינו גזירת הריגה וכיליון, כגזירת המן ואחשוורוש - זו היא גזירת עשו שזמם להרוג את יעקב אבינו. אך יש ונגזרה עלינו גזירת שמד וביטול התורה והמצוה, כגזירת היוונים - זו גזירת לבן הארמי שבקש לעקור הכל, אך לא להרוג ולאבד. אמנם, לכל אלו יכולנו בחסדי שמים, אך הקשה מכולם היא גזירת יוסף המתבטאת ב"שנאת אחים" בינינו לבין עצמנו. וגם בדורנו אנו סבלנו על שכמנו את ג' הגזירות "עלי היו כלנה" - היטלר ימ"ש ורוצחיו הנאצים - "גוי עז פנים אשר לא ישא פני זקן ונער לא יחון" - ביקשו להשמיד, להרוג ולאבד כמו עשו, פרעה והמן לפניו. ומנגד קמו עלינו סטאלין וקלגסיס הבולשביקים ימ"ש, וגזרו להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך, פלגן הארמי והיוונים. גם מהם נושענו בחמלת ה'. אך הקשה מכולם גזירת "יוסף" - שנאת אחים, היא שהחריבה את ביתנו ושרפה את היכלנו ועדיין מרקדת בינינו, ממנה עדיין לא נושענו. מה נאמר ומה נדבר, הלא גם בימינו שטן זה מרקד בינינו ושנאת אחים אוכלת בנו בכל פינה ומכלה כל חלקה טובה, הבה נתחזק כולנו להרבות אהבה ואחוה שלום ורעות, הלא תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם, איש את רעהו יעזרו ולאחיו יאמר חזק, חזקו ונתחזקה למען כבוד שמים וכבוד תורתנו הקדושה והחביבה (מדברי ר' אשר וויס שליט"א).

נחזור לדברי הגר"א בפרשתנו, שמה שאמר יעקב "עלי היו כלנה" - כלומר יעקב אבינו אמר לבניו כי רבקה אמו אמרה לו "עלי קללתך בני", דהיינו עליך יבואו עליך צרות של עשו, לבן ויוסף בלבד - שר"ת שלהם "עלי", ואילו עתה "עלי היו כלנה" דהיינו צרות אלו כבר היו עלי, אך צרת בנימין לא בכלל דברי אמי, וא"כ למה תקחו את בנימין.

**"וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים וַפְרָעָה חֵלֶם וְהָיָה
עֹמֵד עַל הַיָּאָר" (מא, א) - "זורע צדקות -
מצמיח ישועות" - סיפור**

הקשה מרן ה'אור החיים' הקדוש זיע"א: מדוע דיברה התורה הקדושה בלשון הווה - "וּפְרָעָה חֵלֶם"? והרי נכון היה להשתמש כאן בלשון עבר - "וּפְרָעָה חֵלֶם"? אלא ביאר מו"ר: כוונת התורה להודיע לנו בזה שפרעה חלם את חלומו במשך שנתיים, לילה אחר לילה, אלא שבבוקר היה שוכח את חלומו, ולכן דיברה התורה בלשון הווה. אך יש להבין, מדוע עשה ה' שפרעה יחלום את חלומו כשנתיים קודם יציאת יוסף מבית הסוהר? אלא רצה ה' יתברך ללמדנו בזה, כי מרוב אהבתו לישראל הוא מקדים רפואה ימים רבים קודם המכה, ועליו נאמר: "זורע צדקות - מצמיח ישועות".

ומעשה היה עם ה'בעל שם טוב', שנסע עם המגיד ממעזריטש זצ"ל, ובדרך צמא המגיד למים. אמר לו הבעל שם טוב: "אם יהיה לך ביטחון אמיתי, ה' יזמין לך מים לשתות!" והנה לפתע ראו גוי סוחב שני דליי מים. ביקשו ממנו מעט מים ונתן להם. בטרם נפרדו ממנו שאלו הבעל שם טוב: "מדוע אתה סוחב דליים אלו במקום כה נידח ושומם"? והלה השיב: "האדון שלי השתגע וביקש ממני שאביא לו מים ממעיין מרוחק מאוד, ואני כבר נושא דליים אלו יותר משנים עשר קילומטר, ואיני יודע למה"... פנה הצדיק לתלמידו ואמר: "ראה איך הקב"ה הקדים רפואה למכה לגבין, והנה עוד בטרם תהיה צמא כבר הכין עבורך הקב"ה מים חיים!"

**"וְהָיָה שְׁבַע פְּרוֹת אַחֲרוֹת עֹלוֹת אַחֲרֵיהֶן מִן
הַיָּאָר, רְעוֹת מִרְאֵה וְדָקוֹת בְּשָׂר" (מא, ג)**

בתקופה שבין אירוסיו של הגר"ח קנייבסקי זצ"ל לחתונתו, כתב כמה מכתבים לכלתו, הרבנית הצדקנית בת שבע ע"ה, שהתגוררה בבית אביה - הגר"ש אלישיב זצ"ל. המכתב נשא את התאריך "יום חמישי פ' בהעלותך י' סיון, פתח תקוה", אך נסוב על פרשת 'מקץ'. בתחילת המכתב דורש החתן בשלום הכלה ומשפחתה, וממשיך: "וכעת אכתוב לך איזה הערה מה שחשבת, וכמדומה שזה נכון". כאשר פרעה מתאר את חלומו הראשון עם הפרות, הוא מזכיר "שבע פרות... רעות מראה ודקות בשר", ואינו מזכיר דלות כלל, ואילו כשהוא מספר ליוסף כדי שישפוטו לו, הוא מוסיף ואומר (פס' מא, י"ט): "שְׁבַע פְּרוֹת... וְרְעוֹת תֹּאֵר מְאֹד וְרִקּוֹת בְּשָׂר" (רקות ודקות הוא כפילות של אותו דבר, אבל דלות בשר הוא תוספת). ועוד הערה: לאחר מכן יוסף פותר את החלום (פסוק כ"ז), והוא משתמש באותן מילים שפרעה אמר בפעם הראשונה "שבע הפרות הרקות והרעות" ולא הזכיר דלות. וצריך להבין מה השנויים וההוספות האלה. ויש לומר, שבאמת פרעה לא חלם על פרות "דלות", אלא רק על פרות רעות ודקות, והוא הוסיף בכוונה מעצמו דבר שלא חלם, כדי לנסות את יוסף אם פתרונו יהיה נכון ויפתור גם מה שלא חלם. אבל יוסף ידע את האמת ברוח הקודש, שפרעה לא ראה דלות, ולכן בפתרון החלום הזכיר רק רקות ורעות, כמו שראה פרעה, ובזה מיושבים כל הפסוקים. את מכתבו סיים: הנני דורש שלום ושלום אביך הגאון שליט"א וכל המשפחה, חיים.

הלכת הם הטבע, והמידה השמינית היא למעלה מהטבע, ועל כן הדליקו בחנוכה שמונה ימים, אפילו שהנס היה רק שבעה. נמצא שעיקר החנוכה הוא ביום השמיני, על כן נקרא "זאת חנוכה" - להורות שיום זה הוא העיקר, שגביהם בו גבוה מעל גבוה, לעמוד מעל הטבע! [הרב בן ציון מוצפי שליט"א]

* יש נוהגים ביום זה להרבות קצת בסעודה ובשירות ותשבחות, ומקורו על פי דברי המדרש (שיר השירים א, ט) "שעושין סעודה לגומרה של תורה" (עיין רמ"א סי' תרס"ט ומשנה ברורה סק"ו), והוא הדין לגומרה של מצוה.

* **מסגולות היום:** כתב בעל ה'בני יששכר' (כסלו מאמר ב') "בחנוכה יש מקום לעורר פקודת עקרים ועקרות, כעין ראש השנה, הנה לדעתי עיקר העניין עיקר הסגולה ביום האחרון הנקרא בפי כל 'זאת חנוכה'". כמו כן יום זה הוא עת רצון לקבלת תפילותינו לפרנסה בכבוד.

כן כותב בעל 'אמרי נועם' מדזיקוב (חנוכה ח"א): "ידוע מה שהצדיקים אומרים אשר עת מוכשר להמשיך פרנסה טובה לישראל הוא 'זאת חנוכה', וכמו כן בשמיני עצרת שהוא שמיני של חג, מברכים הגשם הרומז על גשמיות ופרנסה, כי 'זאת חנוכה' (שהוא גם יום שמיני) הוא במלכות".

* **יום גמר החיתום** - ביום 'זאת חנוכה' יש סגולה מיוחדת ורבת תועלת לבני ישראל לכפר על עוונותיהם. חודש תשרי הוא חודש התשובה, ויום הכיפורים הוא יום חיתום הדין, אך חסדי ה' יתברך נמשכים עד הושענא רבה ושמיני עצרת. למרות שאין שום מקור לכך שחוט החסד הזה נמשך עד חנוכה, לא בש"ס ובמדרשים, לא בזוהר הקדוש ולא בכתבי האריז"ל, יש מסורה מדורי דורות שלפיה שערי תשובה עדיין פתוחים עד סוף ימי החנוכה. כך למשל מובא בספר 'בית אהרן' (קרליו, חנוכה): "נר השמיני של חנוכה היא אותה בחינה עצמה של שמיני עצרת, ולכן אומרים הצדיקים שבחנוכה היא גמר חתימה".

כן העיד בנו של בעל ה'בני יששכר', רבי דוד שפירא מדינוב, שאביו אמר בשם צדיקים שמראש חודש אלול עד חנוכה מאירה ברקיע כעין תבנית יד הפשוטה לקבל בעלי תשובה. והרבי מרוז'ין זצ"ל אמר: מה שצדיקים יכולים לפעול בראש השנה ויום הכיפורים, יכול כל יהודי לפעול ב'זאת חנוכה' (נר ישראל).

* **שריפת הפתילות** - מנהג נוסף ומיוחד לזאת חנוכה, והוא שריפת הפתילות והשמן שנותרו מנרות החנוכה. מנהג עתיק זה מוזכר במדרש תנחומא (נשא כט) בזו הלשון: "נר חנוכה שהותיר בה שמן ביום ראשון, מוסיף עליו כל שהוא ומדליקו ביום שני, וכן בשאר הימים, אבל הותיר ביום שמיני - עושה לו מדורה בפני עצמו. למה, כיוון שהוקצה למצוה אסור להשתמש ממנו".

כן פוסק ה'שולחן ערוך' (סי' תרע"ז ד): "הנותר ביום השמיני מן השמן הצריך לשיעור הדלקה, עושה לו מדורה ושורפו בפני עצמו, שהרי הוקצה למצותו".

כן מביא ה'כלבו' (סי' מד), הר"ן (שבת כא) וה'טור' (תרע"ז), שכותב: "הנותר מן השמן והפתילות עושה לו מדורה ושורפו בפני עצמו. וה'מאירי' כתב (שבת כא) על מנהג זה: "כן נוהגים לכנס כל הפתילות, ובלילה אחרונה שורף את כולן". יש נוהגים להמתין בשריפתן עד ערב פסח, שאז שורפים אותן ביחד עם החמץ (דרשו - ישראל והזמנים).

"וַיֹּאמֶר פֶּרְעֹה אֶל יוֹסֵף חֲלוֹם חֲלֹמָתִי וּפְתָר אֵין אֶתּוֹ וְאֲנִי שֹׁמֵעַתִּי עֲלֶיךָ לֵאמֹר תִּשְׁמַע חֲלוֹם לִפְתֹּר אֶתּוֹ : וַיַּעַן יוֹסֵף אֶת פֶּרְעֹה לֵאמֹר בְּלִעְדֵי אֱלוֹקִים יַעֲנֶה אֶת שְׁלוֹם פֶּרְעֹה" (מא, טו-טז)

הקשה רבנו ה'בן איש חי' זצ"ל: מדוע גם פרעה וגם יוסף מציינים בדבריהם זה לזה ואומרים את המילה "לאמר"? והרי לכאורה המילה הזו מיותרת, והדברים מובנים בלעדיה! אלא השיב מו"ר: בזמנם היו מצויים אנשים רמאים ושקרנים שהיו מתחזים לפותרי חלומות מדופלמים, ואותם אנשים היו מפרסמים את עצמם ברחובות ובשווקים והיו צועקים בקולי קולות: "אני פותר חלומות! אצלי תקבלו פתרון אמיתי לחלומותיכם!"

פרעה פנה ליוסף ואמר לו: "וְאֲנִי שֹׁמֵעַתִּי עֲלֶיךָ לֵאמֹר תִּשְׁמַע חֲלוֹם לִפְתֹּר אֶתּוֹ" - כלומר: אתה מכריז ואומר על עצמך שאתה פותר חלומות מדופלם, ואתה מפרסם זאת באוזני כל. על זה השיב לו יוסף הצדיק ואמר: "לֵאמֹר בְּלִעְדֵי אֱלוֹקִים יַעֲנֶה אֶת שְׁלוֹם פֶּרְעֹה" - כלומר: אדרבה, בדיוק ההיפך מדבריך, אני דווקא מכריז ואומר לכל הפונים אליי שאני מצד עצמי איני יודע לפתור חלומות, וכל ההצלחה שלי בתחום זה אינה בזכותי, אלא זו סייעתא דשמיא מאת הקב"ה, ובלעדיו אינני שווה כלום, ואף לך פרעה אני אומר שרק אם ירצה אלוקים אוכל לעזור לך, ורק הוא יענה וישים בפי את שלומך!

והלך עצום ונפלא! כל הצלחה שאדם רואה - תמיד יזקוף זאת לקב"ה, ואל ינסה לקחת את הכבוד והגדולה לעצמו!

וזאת חנוכה

שאלה: מדוע היום השמיני של חנוכה נקרא בשם "זאת חנוכה"? האם יש בו מעלה יתרה משאר ימי החנוכה? **תשובה:** כי בו קוראים בתורה בסוף פרשת הנשיאים (הנקראת לאורך ימי החנוכה) את הפסוק: "זאת חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ בַּיּוֹם הַמָּשָׁח אֹתוֹ" (במדבר ז, פד). כל שבעת ימי המילואים היה משה רבינו מושח את המשכן ומפרקו, ובאותו יום משחו ולא פירקו (ספרי, נשא).

ומצאנו בקדמונים, שכינו יום זה בשם "חנוכת מזבח". וקוראים בו עד סוף פרשת נשא ומעט מתחילת פרשת בהעלותך, העוסקת בהדלקת הנרות, עד "כֵּן עָשָׂה אֶת הַמִּנְחָה" (שם ח, ד), כמבואר במסכת סופרים (כ, י). והטעם לכך יובן על פי שאלת רבותנו: למה נסמכה בתורה פרשת הנרות לפרשת הנשיאים? והביא רש"י מחז"ל, שכשראה אהרון את חנוכת הנשיאים חלשה דעתו שלא היה עימהם בחנוכה, וניחמו הקב"ה בהדלקת הנרות והטבתם.

אבל הרמב"ן כתב מ"מגילת סתרים" לרבינו ניסים: "רמז על חנוכה של נרות שהייתה בבית שני על ידי בני אהרן - חשמונאי כהן גדול ובניו.

ובספר "אור זרוע" (חלק ב) מבואר, שכל שמונת הימים היו עסוקים הכוהנים בבניית המזבח שטימאו היוונים, וביום השמיני חנכוהו. והנה, יום זה קדושתו ומעלתו רבות יותר משאר ימי החג.

וכתב בספר "משנה שכיר" שב"זאת חנוכה" אנו כוללים את כל ההשגות של חנוכה! ועוד בטעם שנקרא "זאת חנוכה": להורות שאנו עומדים למעלה מן הטבע, כי שבעת כוכבי

על הניסים ועל הנפלאות, להודות ולהלל

לשמך הגדול - סיפור

סיפר הרה"ג גואל אלקרין שליט"א: סיפר לי מגיד שיעור נכבד. באחד הימים ביקרתי במחלקה הקרדיולוגית בבית החולים "רמב"ם" בחיפה. במהלך הביקור שמתי לב לתכונה מעניינת סביב אחד החדרים במחלקה. עמדו שם כמה שוטרים והחתימו את אחד המטופלים, תוך כדי שהם מתנצלים בפניו על אי הנעימות, כשמנגד הלה הודה להם בהתרגשות וכולו היה מלא הודאה להשם יתברך...

המחזה עורר את סקרנותי, ולאחד תום המהומה הקטנה סביבו ניגשתי אליו, ומשראה את מבטי הסקרן - סיפר לי דברים כהווייתם: "היה זה אתמול בשעות הערב. נסעתי על ציר תנועה ראשי בחיפה. הבחנתי מרחוק ביד מנופפת, ואדם שנראה כנתון במצוקה, ביקש כי אעצור לו. האטתי את רכבי ועצרתי, והלה הסביר כי הוא ממחר מאוד ועליו להגיע למקום אחר בדחיפות, ולכן הוא מבקש לעלות לרכב ולהצטרף לנסיעה, אם אפשר. כצאצאו של אברהם אבינו ע"ה, אני שמח תמיד לעשות חסד ברכבי, ובפרט ששמעתי בדרשה, שבזמננו את עיקר מצות הכנסת אורחים ניתן לקיים על ידי נתינת טרמפ, וזו סגולה להינצל מתאונות דרכים.

הסכמתי בשמחה, למרות שהאדם לא היה נראה כאחד שמקפיד על קלה כבחמורה, ואולי אף פחות מזה... נסעתי כברת דרך, ולפתע נשמע קול יללות סירנות, ונורות כחולות מהבהבות עטפו את הרכב מכל עבר. ארבע ניידות משטרה נעמדו בצמוד לרכבי, סגרו עליו וחסמו אותו. מהניידות קפצו שוטרים חמורי סבר ושולפי נשק, והורו לי לעצור מיד ולצאת בידיים מונפות אל על. עשיתי כמצוותם, ועל אתר הסתערו עלי כמה שוטרים, אזקו אותי והובילוני לתא המעצר בתחנה...

כשנכנסתי לחדר המעצר, התחוויר לי כי האיש אותו העליתי לרכב - הוא שודד מסוכן, שאיים בנשק על עוברי אורח, ולבסוף נמלט רגלית. במנוסתו הוא עצר אותי כדי לברוח מהמשטרה. השוטרים היו בטוחים שאנחנו מתואמים בינינו, ואני המברח שלו, ובקיצור - חבר באותה כנופיה... לא הועילו כל תחנוני והסבריי כי אני חף מפשע. השוטרים אמרו כי כל הפושעים מכחישים תמיד כל קשר לפשע... שהיתי בחדר המעצר לראשונה בחיי, כשסביבי פושעים מסוכנים.

מחשבות לא נעימות חלפו במוחי, כיצד מעשה חסד אצילי מצדי הוביל אותי ללילה כה עצוב. הייתי בטוח שלמחרת האמת תצא לאור ואשתחרר, ובכל זאת המחשבה שאיאלץ להישאר במקום כזה במהלך הלילה, הלחיצה אותי מאוד. ידעתי שלא אצליח להירדם במקום הזה, וחפשתי לעצמי תעסוקה. גיליתי בחדר חוברת הדרכה להגשת עזרה ראשונה, ומכיוון שלא היה לי משהו טוב ומועיל יותר לעשות - החלטתי לעבור על החוברת...

בין הנושאים הנידונים בחוברת, מוקדשת יריעה נרחבת לנושא התקפי לב, דרכים למניעה, דרכי טיפול, עזרה ראשונה ועוד, ולצד זה - רשימת התסמינים המעידים כי התקף לב מתקרב. כשקראתי את התסמינים, עלתה במוחי מחשבה נועזת: אם ממילא עלי לבלות את הלילה מחוץ לביתי, אין ספק שבית רפואה עדיף על בית המעצר... שיננתי את רשימת התסמינים, וכשהייתי בטוח שאני זוכר

אותם היטב - התחלתי בהצגה... התפתלתי מכאבים תוך כדי שאני מחזיק חזק בחזה, ועשיתי את כל התסמינים המתאימים להתקף לב...

עד מהרה התחילה מהומה סביבי, ובבת-אחת החלה פעולת הצלה, כשהשומרים מזעיקים אמבולנס בדחיפות.

חשבתי לעצמי: 'תוכנתי הצליחה יפה. לפחות אבילה את הלילה על מיטה נוחה בבית הרפואה, כשלצדי צוות רחום, ולא על דרגש בבית המעצר, כשסביבי פושעים מסוכנים...' העלו אותי לאמבולנס, מלווה בארבעה שוטרים חסונים, ששמרו עלי כל העת. הובהלתי מיד למחלקה הקרדיולוגית, שם החלו מיד בסדרת בדיקות מקיפות.

ואז... אז הרופאים גילו שאכן אחד העורקים הראשיים בלב שלי היה סתום ב-99 אחוז!! אומנם לא הרגשתי כלום, הכל הרי היה 'הצגה', אך הרופאים אמרו שמצבי היה ממש 'רגע לפני', והגעתי בדיוק ברגע הנכון.

רופא מומחה הוזעק בשעות שלפנות בוקר, ביצע בי צינתור לבבי מורכב באופן דחוף ביותר, ובכך הציל את חיי.

מה שראית כאן לפני כמה דקות היה, שוטרים שבאו לכאן לספר לי שהתברר להם שאני אכן חף מפשע, ובסך הכל הייתי נהג תמים וטוב לב שרצה לעשות חסד עם יהודי שביקש טרמפ, ולבסוף מצא עצמו מתגלגל לחדד מעצר על לא עוול בכפיו.

בתחילת הלילה הרהרתי כיצד יתכן שעשיתי טובה ובגללה נעצרתי על לא עוול בכפיי, ומה מתברר? שההיפך הגמור הוא הנכון: הטובה שעשיתי - היא היא שהצילה את חיי! הכניסה לבית המעצר היא שהובילה אותי לצינתור ברגע הנכון, המעצר שנגרם ממעשה החסד חסך ממני התקף לב נוראי שמי יודע מה היו תוצאותיו!" [ברכת דוד]

ברכת התורה

רינה

"לְאֲדָם מְעַרְכֵי לֵב וּמַה' מַעֲנֵה לְשׁוֹן" [משלי טז, א]

לעילוי נשמת מו"ר אבי: יעקב בן רחל וצדוק

מרת אימי: שרה-סרח בת שמחה ויוסף מרכוס מרדכי בן רבקה ויוסף: דינה בת שרה נפתלי בן רוח: סמי בן שמחה: גורלי בן שמחה רבי מאיר בן אשר: יוסף חיים בן לאה: יהודה בן טובה שלמה בן זוהרה: יעקב בן סאלם: חיים בן דוד ורחל אשר מסעוד בן זוהרה: רחמים בן חאורו אברהם: רפאל בן תמו אפרים בן ציון ורבקה: עופר בן יחיאל: דויד (רוג'ה) בן שמחה משה אהרן בן מאיר יצחק: מאיר בן שמחה: שמעון בן רחל בן זינו מינה בת מרדכי שמואל: יפה נדרה בת נעימה: רוח בת שמשון מרים בת עיזיה: כותן בת חביבה: אהובה (דייזי) בת טובה חיה בת יוסף: רחל בת חנה: חנינה בת כמסיה: ורד בת אידה

להצלחת:

אריה (לאון) בן מלכה: אליעד יעקב, הדס-הודיה, תמר, יעל, מיכל שרה בני פאולה בנימין בן צילה.

זיווג הגון: זהבה בת אטו:גימי שמואל בן אסתר:נעמה בת אסתר:יצחק בן חיה: אליהו בן אילנה רחל בת זהבה: עדינה בת שמחה: לאה רחל בת אייריס: בתיה בת אסתר

לרפואת:

הרב מאיר נסים בן כמסנה שליט"א יעקב ישראל בן גלית: אריאל בן אביגיל מנחם בן עליזה: שמעון בן רחל: אברהם בן אנט עווד בן הגר: גולן בן דינה אורטל בת גלית: ויקטוריה בת שרה: זולית בת חנה פאולה בת דינה: גלית בת רות: מרים קרן בת רבקה אילה לאה בת ציפורה: שושנה בת שדרה רחל בת נואה: רות בת לינה: נורית בת רחל לימור הודיה, ושחרה בנות תורן יפה

לזרע של קימא:

יהודה יחזקאל יוסף בן רחל מרים נפתלי שלמה בן לאה: ליאור בן דינה שושנה ריזל בת מינה: שירה בת שושנה מיטל בת לולו: לאית בת ויקטוריה שמחה צביה בת רחל: יובל בן שלומית רחל בת חיה: עדי בת מל

להזמנות, להקדשות ולתרומות בסלולרי - 050-3828752

או במייל: Ronbarina@gmail.com

כתובת: רח' הקוצר 2 רמת השרון מ. 47209

מצוה לתרום מכספי מעשר לזיכוי הרבים

ניתן לשלוח צ'ק לכתובת: רח' הקוצר 2 רמת השרון מ. 4741102

מאוצרות הפרשה

הדלקה עושה מצוה

בהלכות נר חנוכה מצאנו הלכה מחודשת מאוד: "הדלקה עושה מצוה" (שבת כ"ב:). אם הדלקתי נר חנוכה, ואחרי חצי דקה הוא כבה; יש מספיק שמן, הפתילה מסודרת היטב, בית החנוכיה מגן על הנרות מהרוח, אך בכל זאת, אורו של נר אחד מתעמעעם לפתע, והוא כבה – מעיקר הדין איני מחוייב להדליק אותו שוב. אני עומד עדין ליד החנוכיה, הגפרורים ביד, אם אני רוצה – אני יכול להדליק, אבל איני מחוייב. כבר קימתי את המצוה בהדלקה הראשונה. איך יתכן? והלא כל מטרת הדלקת נר חנוכה היא פרסום הנס? במחצית הדקה שהנר דלק, איש לא הספיק לראותו והוא לא תרם במאומה לפרסום הנס? אף על פי כן, הדלקה עושה מצוה! המצוה היא עצם ההדלקה, ולא הבהובת של השלהבת בראש הנר, כפי שאנו מברכים: "אשר קדשנו במצוותיו וצונו להדליק נר של חנוכה".

לומד מכאן הישפת אמת, לימוד נפלא: לא היהודי עושה את פרסום הנס, אלא הקב"ה. אתה יכול לעשות רק את הפעולה הראשונית – את ההדלקה, ובה אתה מחוייב, מה יצא ממנה? על מי היא תשפיע? למה היא תגרום בעתיד? האם יתכן שדוקא הנר הקטן שלי יזיז למישהו משהו בלב? כל זה בידיו של הקב"ה. בהדלקת נר חנוכה אנו מבטאים את הידיעה שעצם ההדלקה היא המצוה – שהקב"ה רוצה את הפעולות הקטנות והמקומיות שלנו, ואת האמונה בכך שאם אנו נעשה את המוטל עלינו, הוא ידאג לכל השאר.

גם בחצי שעה אפשר לעשות הרבה!

זמן הדלקת נר חנוכה מלמד אותנו על הבט נוסף בענין זה: לו היו שואלים אותנו כיצד ומתי כדאי לעשות פרסום לנס, מסתבר שהיינו חושבים על משהו בכיוון של מודעות רחוב ענקיות, ואם רוצים דווקא על ידי נר – אז להקפיד על נר נשמה שידלוק במשך כל הלילה, וגם במשך היום שאחריו... אבל את פרסום נס החנוכה אנו עושים באמצעות שלהבות קטנות. לא רק זאת, אלא שאנו מדליקים אותן בסוף היום, ולמחצית השעה בלבד. לא מוכרחים יותר מזה. כמה אנשים עוברים ברחוב בדיוק במחצית השעה הזו? כמה מתוכם רואים את הנרות שלנו? איזה מין פרסום זה?

אמר רבי יצחק הוטנר זצ"ל: רצה הקב"ה ללמדנו שיהודי הבוטח בו, ומאמין שהוא מצדו יעשה מה שביכולתו, והקב"ה יעזור לו הלאה – גם מחצית השעה האחרונה של היום מספיקה לו. לפעמים אדם מוצא את עצמו בדקות האחרונות של ה"סדר", ברגעים האחרונים של היום; הוא כבר עיף, וכל היום הלך לו... והוא חושב לעצמו: בדיוק בדקות הללו אספיק משהו? שווה לפתוח ספר בשביל רגעים ספורים? נר חנוכה מלמד אותנו שכן, בודאי! אמנם אם היית עושה יותר היית זוכה ליותר, אבל אם לא עלה בידך – אל תזלזל בערכם של רגעים קצרים ושל מעשים קטנים. אתה תדליק את הנר, ואפילו למחצית השעה בלבד, והקב"ה ילבה את השלהבת שהעלית, ויהפוך אותה לאור גדול.

(רבי גואל אלקריף שליט"א, דורש טוב)

ויהי מקץ שנתים ימים (מא, א)

במדרש רבה כתוב "קץ שם לחושך, קץ שם ליוסף כמה יהיה בבית האסורים, כיון שהגיע הקץ ופרעה חולם" ע"כ. וביאר הבית הלוי שאדם שהרויח ממון ע"י יגיעה, נראה לו שכל הרויח בא ע"י יגיעתו, ובאמת אין זה כן, אלא שמשמים נגזר עליו שירוויח ממון, ועל כן יגע והצלח והרויח, וזה כונת המדרש שאין זה שפרעה חלם ולכן יוסף יצא מבית האסורים, אלא שיוסף היה צריך לצאת מבית האסורים ולכן "ופרעה חולם".

ונחלמה חלום (מא, יא)

היה פעם אברך יקר בעל תשובה שחלם שאביו שלא היה שומר תורה ומצוות הגיע אליו וביקש ממנו שילמד בשבילו ויאמר עליו קדיש, הוא הגיע למרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל וסיפר לו את החלום, ראש הישיבה זצ"ל אמר, מסכן, איזה מסכן האבא הזה, שצריך לבוא לעשות שנוורר אצל הילדים, איזה בושה זה לבקש מהילדים שנוורר. ואז מרן נכנס לחדר שלו, ושמעו איך שהוא אומר לעצמו, 'אהרן, אהרן, אל תהיה שנוורר, אל תסמוך על הילדים שלך, אלא תלמד ותלמד'.

ויקרא יוסף את שם הבכור מנשה כי נשני אלוקים את כל עמלי (מא, נא)

שואל ה"משך חכמה", מדוע לא כתוב "כי אמר כי נשני אלוקים" כמו בכל מקום בתורה כשכתוב על קריאת שמות, וכמו אצל לאה "ותקרא שמו ראובן כי אמרה כי ראה ה' בעיניי"? ומתריך, יוסף נשבע לפרעה שלא יגלה להמון העם שפרעה לא יודע לדבר לשון הקודש, לכן נמנע מיוסף להסביר בקול מדוע קרא בשם הזה, רק חשב כך בליבו.

מעט צרי ומעט דבש (מג, יא)

צריך ביאור למה הקפיד שיהיה רק מעט דבש ומעט צרי?

ויש לומר דהנה באמת ליתן מתנה לעכו"ם היא איסור דלא תחנם, אלא דהכא היה מותר מפני שהיה זה לצורך למצוא חן בעיניו, וכיון ששיער שבמעט צרי ומעט דבש כבר יהא זה מנחה המספקת לרצותו ולישא חן בעיניו, שוב כל הוספה היא מתנת חינם ואסורה באיסור לא תחנם, לכן אמר שלא יתנו כי אם מעט מהצרי והדבש.

(הגאון רבי חיים פינשטיין שליט"א)

ויאמר אליהם אביהם שובו שברו לנו מעט אוכל (מג, ב)

צריך ביאור למה אמר להם שיביאו רק מעט אוכל, ולמה שלא יביאו אוכל כמידת הצריך להם למחסורם? ונראה לבאר דהנה לעיל (מב, א) כתוב זירא יעקב כי יש שבר במצרים ויאמר יעקב לבניו למה תתראו, ופירש רש"י למה תראו עצמכם בפני בני ישמעאל ובני עשיו כאילו אתם שבעים כי באותה שעה עדיין היה להם תבואה, ול"נ פשוטו למה תתראו למה יהיו הכל מסתכלין בכם ומתמיהים בכם שאין אתם מבקשים לכם אוכל בטרם יכלה מה שבידכם. ומבואר שהטעם שצויה יעקב שירדו למצרים לא היה בשביל להביא אוכל, אלא רק מטעם דלמה תתראו, ולפי"ז יש לומר דלכן אמר להם להביא רק מעט, כי באמת אין צריך את האוכל ממצרים וכל ההשתדלות אינה אלא שלא להראות עצמן שבעים, ולזה הרי גם במעט סגי.

(הגאון רבי חיים פינשטיין שליט"א)

העונש – מלמד על חטא שיש לתקן!

וַיֹּאמֶר אֶל אֶחָיו הַשֵּׁשֶׁב כְּסָפִי וְגַם הִנֵּה בְּאִמְתַּחְתִּי וַיֵּצֵא לָבָם וַיַּחְרְדוּ אִישׁ אֶל אֶחָיו לֵאמֹר מִה זֹאת עֲשֵׂה אֲלֵהֶם לָנוּ. וַיָּבֹאוּ אֶל יַעֲקֹב אֲבִיהֶם אַרְצָה כְּנָעַן וַיִּגְדְּלוּ לוֹ אֶת כָּל הַקְּרֹת אֲתָם לֵאמֹר (מ"ב, כ"ח – כ"ט) בפרשיות אלו, אנו למדים על כוחם וגבורתם של האחים הקדושים, אשר לבדם היו את כל אנשי שכם, ואף איימו לבסוף על יוסף כי אם לא ישלח עמם את בנימין – יחריבו את כל מצרים! מעתה, יש להתפלל: מה פשר החרדה הרבה שאחזה בהם כעת? האם הם חששו שלא יוכלו לאלץ את יוסף לתת להם שבר בשנות הרעבון? האם מי שביכולתם להחריב את כל מצרים – לא יוכלו ליטול בכח הזרוע את הנחוץ להם כדי חייהם אם לא יקבלו זאת בדין?

המעשה הבא יבהיר את התשובה היטב: היה זה באחד הימים, כאשר סיפרו לגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל כי החלב, אשר הורתח בסיר במטבח הבית – גלש ועלה על גדותיו, כאשר חלק ניכר ממנו נשפך והלך לאבדון... כאשר שמע רבי איסר זלמן את הדברים, נענה על אתר ואמר: "אני יודע בדיוק למה קרה הדבר... בכל יום, ישנו עני הפוקד את ביתנו, ומקבל שתי פרוטות... היום לעומת זאת – נתנו לו פרוטה אחת בלבד, ואין לי ספק כי שיעור החלב שנשפך עולה לפי החשבון כשיעור של פרוטה, אותה פרוטה שמענו מהעני!".

ועוד הוסיף רבי איסר זלמן ואמר: "אולי תתמהו, מנין לי כי זה החשבון... אולם אספר לכם דברים כהווייתם! היה זה ביום מן הימים, כאשר הגיעו אל הגאון רבי חיים מוולאז'ין, וסיפרו לו כי דלי המים ניתק מהחבל ושקע בבור – כך שלא ניתן לחלצו... כאשר שמע רבי חיים את הדברים, הוא התכנס בינו ובין עצמו והחל עורך חשבון מה. לאחר מכן, הפריש כמה פרוטות לצדקה, ואז אמר: 'כעת, תצליחו לחלץ את הדלי מהבור!'... ואכן, כך היה. "לאחר מעשה, הסביר רבי חיים ואמר: 'כידוע, מנהגי להפריש חומש מכל סכום שמזדמן לידי. אולם הבוקר – התעורר ספק לגבי סכום מסויים, האם הופרש ממנו חומש או מעשר בלבד, ומאחר שהמעשר כבר הופרש בודאי – פסקתי לקולא, והוריתי כי ניתן להשתמש בכסף המדובר..."

"כעת, כאשר נודע לי על הדלי ששקע בבור, ערכתני שוב את חשבון הפרוטות המסופקות, שכן הגעתי למסקנה שלא היה עלי להקל כגון דא... ואכן, מיד לאחר שהשלמתי את החסר והפרשתי את הפרוטות הללו לצדקה – נחסך הנזק והדלי חולץ בשלום ממעמקי הבור!".

הרי לנו, כיצד יכולים היו גדולי ישראל בראייתם הזכה, בעיני הבדולח המאירות שלהם, להבין איזה חטא גרם לכל נזק ותקלה שבאו לידם, וכך – היה ביכולתם לתקן את המעוות, וממילא – להסיר את התקלה אחר שכבר לא היה בה צורך...

ומכאן תשובה לשאלתנו, כפי שמבאר הגאון רבי משה חברוני: שכן אמנם, חרדתם של האחים הקדושים לא היתה מפני צעד כזה או אחר בו ינקוט יוסף... עם צעדים מעין אלו – הם היו יכולים להתמודד בקלות! החשש שלהם היה רק משום שהם פשפשו במעשיהם, ולא הצליחו להבין מה הסיבה הרוחנית שגרמה לעונש הזה! כדרכם של צדיקים, הם הבינו כי מאחורי ההתרחשויות הגשמיות – מסתתר חטא רוחני, והם נחרדו למחשבה כי הם לא יצליחו לגלות את החטא הזה ולשוב עליו בתשובה! (מתוך "ללמדך" מאוצרותיו של הרב מרדכי פרוינדליך זצ"ל)

פינת ההלכה

הבטיח לתת לו את הסופגניות שיישארן בסוף היום, ולכן שיכנע את חברו לקנות במקום אחר

שאלה: בחור עמד ליד חנות לממכר מאפה, והריח ריח סופגניות, המוכר ראה אותו עומד נבוך מחוץ לחנות, הבין שהוא רוצה סופגניות אך אין לו כסף, אמר לו תבוא כל יום בעשר כשאני סוגר את החנות, ואתן לך את כל הסופגניות שיישארן. הבחור מאוד שמח והודיע לכל אחיו ואחיותיו שבלילה יביא להם סופגניות רבות, הבחור הגיע לחנות כבר ברבע לעשר והמתין לסגירת החנות, בשעה חמשה לעשר הוא רואה את חברו מגיע לקנות חמש עשרה סופגניות בשביל משפחתו, הבחור, נפלו פניו, שהרי הוא כבר הבטיח לאחיו להביא להם סופגניות, ולא היה יכול להתגבר על יצרו. הוא ניגש לחברו ואמר לו: "שמע, בחנות הסמוכה בעוד עשרה מטר יש סופגניות הרבה יותר מוצלחות וטעימות מאשר בחנות הזאת". אכן החבר הלך לשם וקנה את הסופגניות. בשעה עשר קיבל הבחור את חמש עשרה הסופגניות שנשארו בחנות, אך לאחר שאכלו ושבעו, התחיל לבו נקפו, אולי עבר על איסור גזל, שהרי הוא שילם רעה תחת טובה, וכדי לקבל את הסופגניות הפסיד לבעל החנות את הכסף שהיה יכול להרוויח במכירתם, מה דינו? **תשובה:** הבחור צריך לשלם לבעל החנות על כל החמש עשרה סופגניות, כי זו הייתה נתינה בטעות, שאילו היה יודע בעל החנות שאחד רצה לקנות את הסופגניות, והבחור שכנע אותו שלא לקנותו, כדי לקבלם במתנה, לא היה נותן לו, ולכן כל הנתינה הייתה בטעות. המשפחה אכלה את הסופגניות של בעל החנות, שלא נתנם אלא בטעות, ולכן צריך לשלם עליהם את מחירם המלא. אף שעדיין יש לומר, שבחמשה לעשר, כאשר שכנע את חברו שלא לקנות בחנות זו, לא עשה אלא גרמא בלבד, ואילו הבחור לא היה לוקח את הסופגניות, לא היה צריך לשלם על נזק זה שעשה לבעל החנות, וכאשר לקח את הסופגניות בשעה עשר כבר נתייאש בעליה ממנה, כי כעת כבר אין מי שיקנה ממנו. יש לומר שהרי זה דומה לגולן, שכתב ב'נתיבות' (סי' שס"א סק"ב), שמיד שבא על האדם לסטים מזויין, יש כבר ייאוש, ואם אחר לקחו זכה בה, אבל הליסטים עצמו, אינו יכול לומר כשלקחתי כבר לקחתי לאחר ייאוש, שהגולן ודאי נעשה גולן עליו, דהא מחמתו בא היאוש כיוון שבא לגזלו. והוא הדין בענייננו, שמחמת הבחור הזה בא הייאוש, ולכן חייב לשלם, שהרי הזיק את בעל החנות, ואף שאינו אלא מבטל כיסו של חברו שפטור, מ"מ כתב ב'אורחות המשפטים' (ח"ג אות כ"ו) בשם 'חושן אהרן', שהמבטל כיסו של חברו פטור, היינו דווקא כשאין למבטל הנאה מזה, אבל אם יש לו הנאה מזה, הרי זה נהנה במקום שחסר חברו וחייב לשלם. אמנם אפשר לחלק שמבטל כיסו של חברו, היינו שעושה מעשה בידיים, שתופס מעותיו של חברו, ואינו מניח לו להרוויח, משא"כ הכא שרק שידל את חברו שלא יקנה אצלו. מ"מ נראה שהוא חייב, והרי זה דומה למה שכתב ב'שו"ת חתם סופר' (חור"מ סי' ע"ט), על מי שנמצא בחנותו של חברו, ובא חברו ושידלו לקנות אצלו שהוי כגזל. וא"כ ה"ה בענייננו, שהרי לולא החבר הזה, היה הוא בוודאי קונה בחנות זה, והוא שידלו שיקנה במקום אחר כדי להרוויח ולקבל את הסופגניות ולכן חייב לשלם על הסופגניות. (הגר"י זילברשטיין שליט"א)

חידה שבועית

אני משה אלו. יש לי שפה, אצל אני לא מוצא מי אני?

תשובה לחידה פ"ש: בצעף (לחיד) השמוש בצעף היה לצורך כסוי ולא להגנה ממוג אויר. תשובה לחידה: אם החרד היה של הגנב הוא לא היה דופק הוא היה פותח עם המפתח!

מזל טוב

מרכז העיר: משפחות ה"ה אברהם – שהרבני להולדת הבן הנכד משפחת ורדיגר להולדת הבת משפחת לנדסמן לבר מצוה
משפחות בקר-שויער -קרייסמן להולדת הבן הנכד הנין משפחת בלומר לנשואי הבן משפחות פרלה לאירוסי הבת
גני הדר-עמישב: משפחות גרוסמן – שלזינגר להולדת הבת הנכדה משפחות וקסלר לאירוסי הבת הנכדה משפחת פיק לנשואי הבן

פתרונות לחידות והודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com

היחידה לתרבות חרדית
מינהל שירותי קהילה

לע"ג ר' יצחק זאב הלוי ז"ל
בן ר' אליעזר שלום הלוי ז"ל
לע"ג מרת לאה אלטע הדס ע"ה
בת ר' יעקב הלוי הי"ד

המאמר בשבתורה

שַׁבַּת אוֹרֵה

אזהרה המורה! העלון מיועד אך ורק לרציניים שיוצאים את השיבות התפילה, ובשעת התפילה לא מעיינים בעלון ובשאר דברים. נעילוי נשמח ר' דב בן ר' מאיר יוסף ז"ל

מקץ

בהשקפה ראשונה

מאמרי השקפה, מוסר והנהגות

כאשר הרבי מבלוזוב זצ"ל הדליק בצריפו (בברגן בלזון, בשנת תש"ד) את נר החנוכה הראשון, ובירך בהתלהבות רבה את שלש הברכות "להדליק נר של חנוכה", "שעשה נסים לאבותינו בימים ההם ובזמן הזה", ואת הברכה האחרונה — ברכת "שהחיינו". לאחר הדלקת הנר ואמירת הברכות, ניגש אל הרבי אחד מדיירי הצריף, עסקן בונדאי מווארשה, זמיוחבסקי, ופנה אל הרבי: אתה, רבי שפירא, אדם פיקח ונחמד, אני יכול להבין את הרחף שלך להדלקת נר חנוכה, גם בזמנים שכאלה. אני גם מסוגל להבין בחיוב ההיסטורי של אמירת שתי הברכות הראשונות ("להדליק נר חנוכה", ו"שעשה נסים לאבותינו"), אבל איך יכול אתה לברך את הברכה השלישית ברכת "שהחיינו" — "שהחיינו והגיענו לזמן הזה"? איך יכול אתה עוד להודות להשם, על כך? על שזכינו להגיע לזמנים שכאלה? איך יכול אתה לברך ברכה שכזאת, כאשר מאות ואלפי גוויות של יהודים מתגוללים כאן, כאשר מיליוני יהודים מושמדים? על כך אלה אתה עוד מודה לו, שזכית להגיע לכך? "זמיוחבסקי — השיב לו הרבי — אתה צודק במאה אחוז. כשברכת את הברכה השלישית, את ברכת "שהחיינו", גם אני הרהרתי בדבר, ושאלתי את עצמי מה טעם בברכה זו בשעה זו? הוגעתי את מוחי והעמקתי במקורות שונים, של ראשונים ואחרונים, כדי למצוא הסבר על הצורך לומר את ברכת "שהחיינו", בשעה נוראה כזאת. אולם בשעה שברכתי, שמתי לב שמאחורי עומד קהל רב של יהודים אסירים, שחזות פניהם מביעה נכונות להיאבק על יהדותם. ועל נכונות הקרבה זו בירכתי "שהחיינו", שיהודים גם בתנאים שכאלה מוכנים להקריב את חייהם למען יהדותם. על תופעה שכזאת, בוודאי שצריך לברך ברכת "שהחיינו". (קובץ "זכור")

באחד מימי חנוכה תשכ"ז הופיע הרב מפונבין רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל במושב "יסודות", כדי להשתתף בשמחת חנוכה-הבית של בית הכנסת המקומי. כיון שנתכבד לשאת דברי ברכה לכבוד המאורע, שילב בדבריו רעיונות מענייני דיומא, והסביר בין השאר את נוסח ההוריה שאומרים בתפילה ובברכת המזון: "על הנסים, ועל הנפלאות... ועל המלחמות... הוא שאל בפליאה כאיש משתומם: מהו שאנו מודים על המלחמות? וכי אוהבי מרון אנחנו, ועל חרבנו נחיה, ששמחים כביכול על שזימן לנו ה' מלחמות? וכי אינו מתאים יותר שנודה על הנצחונות שבהם מיגרנו את האויב? והשיב: להודות על הנצחון - עדיין מוקדם מדי. הלא המלחמה ביוונים היתה מלחמה רוחנית בעיקרה, מלחמת הקדושה נגד השואמה, והנצחון הסופי לא יהיה אלא בעת שיבוא משיח צדקנו... אפס בינתיים מודים אנו על עצם הדבר שאנו נלחמים; על כך שבכל המצבים הקשים ביותר, כשהשואמה מאיימת להשתלט ולכבוש הכל, יהודים אינם נכנעים, אלא נלחמים בעוז על יהדותם. (הרב מפונבין)

שח מרן הרב שך זצ"ל: הנה, זכינו לנס חנוכה, בימים בזמן הזה. אנו מצווים להודות ולהלל, ולהדליק נרות בפתחי הבתים, על הנסים והנפלאות, על התשועות והמלחמות. איך מפרשים בעולם את כל ענין נס חנוכה? - היתה צרה, וניצלו, ולכן מודים ומשבחים: זו היא גישה ששחית ביותר לכל הענין. כי אמנם בודאי צריך לתת שבח והודאה על מה שניצלו, אבל לא זהו עיקר הכוונה של הנס. לא זה הוא המכון בחיובי המצווה של זכירת הנס. אלא הכוונה בעשיית הנס היא, שנכיר שכל מקרי החיים גם הם ניסים: הבה נתבונן, האם יש באמת מושג של נס כלפי שמיא? מהו פירושו של נס אצל הקב"ה? האם היינו קוראים לנס בשם מושאל כגון "מקרה", הרי אצל השי"ת אין מושג של מקרה, שהרי הקב"ה יודע הכל וצופה מבראשית ואין שום דבר מקרה אצלו. אלא הנס בא, בכדי להראות שנלמד מכאן, שבאמת אין מושג מחודש של נס. להראות ולהשריש, שכל ההויה וכל המעשים של הבורא, הם באותו גדר של ניסים. והיינו שבאמת אינם בתורת ניסים, אלא כל רגע ורגע זה מכוחו. התרגום והפירוש של הנס הוא, מעשה שצריך ללמד שכל מה שקורה גם הוא נס. ואם כן אין כאן ניסים, אלא הכל זה מעשיו של הקב"ה. (מחשבת מוסר)

פרשה ופירושה

לקט פירושים על פרשת השבוע

וַיִּשְׁלַח פְּרָעָה וַיִּקְרָא אֶת יוֹסֵף וַיְדַיְחֵהוּ מִן הַבּוֹר: כתב הספורנו, כדרך כל ישועת ה', שנעשית כמו רגע, וכמו שכתוב "כי קרובה ישועתי לבא", וכן היה ביציאת מצרים, וכמו שכתוב "כי גורשו ממצרים", וכן יהיה לעתיד לבא, וכמו שכתוב "ופתאום יבא אל היכלו האדון אשר אתם מבקשים". וביאר רבי יוחם ליבוביץ' זצ"ל, משגיה ישיבת מיר, ישועת ה' אינה כישועת בשר ודם, הנה בישועת בשר ודם יתכן שהאדם אמור להגאל אך גאולתו מתמהמהת מפני כל מיני סיבות למיניהם, וכגון אסיר בבית הסוהר, אף כאשר ניתנה פקודה מאת המלך לשחרר את אותו אסיר, יתכן שעוד שיצא בפועל יקח זמן, הוראה להנהלת בית הסוהר, סידור כל המסמכים, הוראה לפקיד זה, אישור מפקיד זה, ובינתיים אותו אסיר אומלל אף שמגיע לו להשתחרר, יושב בכלא וסובל לחינם. אך ישועת ה' אינה כן, היא כבר קיימת, ואינה צריכה אלא להתגלות, וברגע שהגיע קיצו של העונש, יושע האדם מיד ולא תתמהמה ישועתו אפילו רגע אחד "וידעיזהו" מן הבור. ואף בגאולה העתידה, אחרי הגלות הארוכה והחשוכה, בל נסבור שאף כאשר יגיע הזמן יתכנו עיכובים, אלא ברגע שיגיע הזמן, ברגע אחד תפסק הגלות ותבא הגאולה. (אוהבי תורתך)

וַעֲתָה יֵרָא פְּרָעָה אִישׁ נְבוֹן וְחָכֵם וַיִּשְׁתַּחֲוֶהוּ עַל אֶרֶץ מִצְרַיִם: יש להבין והלא פרעה ביקש מיוסף בסך הכל לפתור לו את החלום ולא ליתן לו עצות, ואם כן מדוע הפך יוסף להיות גם יועץ של פרעה? מבאר המגיד מרובנא על פי משל לבת מלך שחלתה ואף רופא לא הצליח לרפאותה. והנה קם אחד מהיהודים שהיה מומחה גדול ברפואה וביקש מהמלך לרפאותה, אך פחד הרופא היהודי שמא יקנאו בו הרופאים הגויים של המלך ויאמרו שאין זו התרופה המתאימה לבת המלך החולה. לכן נהג הרופא היהודי בחכמה ואמר למלך: יש לי רפואה מיוחדת אבל צריך להכנתה מיני מרקחת מיוחדים, ואבקש מכבוד המלך שיבחר את הרופא הכי מומחה שירקח אותה, מכיון שצריך בה דיוק רב. כששמעו כך שאר הרופאים כל אחד חשב בליבו הלא בלאו הכי לא אוכל לרפא את בת המלך, אולי לפחות יבחר אותי המלך להכין את המרקחת? לכן אישרו כל הרופאים שנוכחו שם כי תרופה זו מתאימה. וכשראה המלך שגם הרופאים שלו מסכימים עם עצתו של הרופא היהודי, אמר לו: עדיף שאתה גם תכין את המרקחת. והנמשל הוא שכך גם נהג יוסף בחכמה, כי כשראה שהחרטומים של פרעה פתרו לו דברי הבל וריק, פחד יוסף אולי עכשיו כשיפתור את החלום כולם יקנאו בו, לכן אמר "ועתה ירא פרעה איש נבון וישיטתו גויה" ואז כל אחד חשב בלבבו: אולי אותי יבחר המלך, ועדיין לא אבדה תקותי? ולכן כולם הסכימו לעצתו של יוסף, כמו שכתוב לאחר מכן "וייטב הדבר בעיני פרעה ובעיני כל עבדיו", ואז מיד אמר פרעה ליוסף: כך אני בוחר, מאחר ונתגלה לי שאתה חכם מכולם. (לבוש יוסף)

וַעֲתָה יֵרָא פְּרָעָה אִישׁ נְבוֹן וְחָכֵם וַיִּשְׁתַּחֲוֶהוּ עַל אֶרֶץ מִצְרַיִם: צריך להבין, לשם מה דרושים תבונה וחכמה לתפקיד זה? הרי לצורך אגירת מזון ואיסחוטו לשנים רבות, דרוש יותר איש כלכלה המבין ומוכשר בענייני אגירת תבואה? והענין, כי בשעת שובע, ובפרט שובע גדול שנאמר בחלום, ישנו זלוזל במזון, וקשה להעריך נכונה את האוכל המצוי בשפע רב. וכאשר באים לאגור מזון בשבע שנות השבע עבור תקופה מאוחרת יותר של שבע שנות רעב, צריך לפתח תחושה של שנות רעבון בעצם זמן וימי השפע, ורק מתוך תחושה כזאת אפשר להצליח ולצבור לתקופה ארוכה של שבע שנות רעב. ולזה צריך תבונה של איש נבון וחכם, לראות ולהרגיש בחוש את העומד להזלוזל, ולהתייחס אל הנולד כאילו כבר בא הרעב, ומתוך כך יצליח להעריך המזון ולאגור אותו. מכאן אפשר ללמוד על כל ענייני האדם, שצריך להמחיש לעצמו את העתיד להיות ולהתכונן לקראתו. וזהו החכם הרואה את הנולד. (ציצים ופרחים" בשם רבי אליהו לופיאן זצ"ל)

סיפור מההפטרה

ויאמר אלי מה אתה ראה ואמר ראיתי ונהנה מגודלת ונהב בלה ונלה על ראשה ושבועה נרתיה עליה שבועה ושבועה מצקות לגרות אשר על ראשה: דורש היה רבי יהודה צדקה וצ"ל את הכתוב "הגרות הללו קודש הם" - רמו לבניו של אדם, שעליהם להיות קודש לתורה ולעבודת ה', ואין לנו רשות להשתמש בהם" - אסור לנו למנוע אותם מלימוד התורה כדי להשתמש בהם לצרכינו, ולשלוח אותם לעבודה בגיל מוקדם, כדי שיעזרו בפרנסת הבית, "אלא לדאותם בלבד", לדאותם עוסקים בתורת הלגלות את הניצוץ הקדוש הטמון בהם ולהעלותו. נאים הם הדברים למי שאמרם, רבות היה עושה הרב צדקה וצ"ל למען ילדי ישראל, שיתחנכו בחינוך טהור ויגדלו לתורה וליראת שמים.

פעם אחת בשעת ערב הלך בפשטות מדהימה לבית משפחת כהן, "שמי יהודה צדקה, הציג את עצמו, וארון כהן ציפה לשמוע מה בפיו, פתח הרב ואמר: "שמעתי כי יש בביתך ילד שהחל ללמוד בכתה א, וכי שלחת אותו לבית ספר של אנשים שאינם שומרי תורה ומצוות, אני מבקש ממך, לטובת הילד, כי תעבירו ללמוד בתלמוד תורה". מר כהן נדהם, ואפילו קצת כעס, אמנם היה שומר מסורת, אך מכאן ועד חינוך בתלמוד תורה - המרחק רב. אולם הרב צדקה לא ויתר. גורלו של ילד יהודי מונח על כף מאזניים, עתידו הרוחני שלו ושל כל דורותיו אחריו, עומד להיות מוכרע, והוא יסוג? לא ולא! שעות אחדות ישב עם האב הסביר ושכנע, התחנן ובכה, עד שאחר חצות לילה הכריז האב כי הוא מוכן לשלוח את הבן לתלמוד תורה הוא הבטיח כי למחרת כבר הוא ירשום אל הילד. כעבור ימים אחדים טלפון הרב צדקה על המורה בתלמוד תורה כדי להתעניין בהתאקלמותו של התלמיד החדש ובהתקדמותו. לגודל חרדתו גילה, כי המנהל סירב לקבל את הילד באמצע השנה, שלח הרב צדקה שליח ובידו מכתב חתום על ידי הרב אך המנהל סירב. יום אחד, בשעת בוקר מוקדמת התייצב הרב צדקה בבית משפחת כהן. הילדים כבר עמדו לצאת לבית הספר. גם שמוליק הקטן, הילד בן השש, כבר היה מוכן לצאת לדרך אך הרב צדקה עצרו, כשהוא מסביר לאב כי הוא לוקח את הילד עמו, לתלמוד תורה, כך יצאו השניים - רבי יהודה צדקה, ראש ישיבת "פורת יוסף", ושמוליק הקטן - והלכו יחד לתלמוד תורה. המנהל הבחין בשניים, מעד לחלוץ חדרו. הוא הבין היטב מדוע הגיע הרב בכבודו ובעצמו נבהל והתבייש כאחד, עזב את משרדו ונעלם באחד החדרים.... כשדאה הרב צדקה כי המנהל איננו בחדרו, חיפש את דלת כתה א, דפק ופתחה. נגש אל המורה ואמר: שמי יהודה צדקה, וזהו שמוליק "הבן שלי". מהיום הוא יהיה תלמידך אם תתעוררנה בעיות, פנה אליי, ואז חיפש לו הרב מקום נח, קרוב למורה, נשק לו כאב רוחם, ביקש שוב מהמורה שישים לבו לילד ועזב את הכתה. מיום זה למד שמוליק בתלמוד תורה, כשהוא עולה ומתעלה בהבנת התורה הקדושה, עד שזכה להיכנס לשיבה קדושה ולצמוח לתלמיד חכם מופלג, וכך ניצל הוא וזרעו אחריו. רוחות זרות מנשבות בחוץ, רוחות של יון, ומה מטרתה של יון? "להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך". אך תפקידנו לעמוד בפרץ לשומר על "פך השמן" הטהור שיהיה חתום, סגור ומסוגר. כל נשמה יהודית היא שלהבת העולה במנורה שבמקדש, והחינוך שעליה לקבל, צריך שיהיה טהור בלי שום סיג ופגם. עד שראש השיבה הגדול, שאלפים חרדים למוצא פיו, איננו מהסס להקדיש שעות רבות מזמנו היקר, להביא ילד יהודי לחינוך הטהור. הבה נכיר בערבו של חינוך זה ונשמור על שחרתו, לבל יתערב בו כל זר. (ימי חנוכה בהלכה ובאגדה)

ועל הכל...

"פרפראות"

ה"חתם סופר" וצ"ל היה מנצל כל רגע לעבודת ה'. פעם הורה לו הרופא למגינת לבו, ללכת לטייל מדי יום ביומו לצורך בריאותו. יום אחד כשטייל, ראה דרך חלון אחד, כמה בחורים שמשחקים בקלפים, הוא הקיש בחלון, ושאלם מה הם עושים? הבחורים היו נבוכים, ונאלצו להודות, ששיחקו בקלפים, על שאלתו מדוע עשו כן ענו לו: "על מנת להעביר את הזמן". אז הוא השיב להם: "הו יש לכם זמן להעביר, תעבירו אותו אלי אני זקוק לו". (עלי זכרון)

"ענין של טעם"

טעם למה בזמן שידליק, יתחיל מן התוספת, יש לומר כדרך שנעשה זכר למקדש שבכל לילה נעשה גם חדש להכי מדליקין ומברכין על הגר הנוסף. (תוכנית הבית לדוד)

"מפי כתבם"

וכבר הורו לנו חכמינו זכרונם לברכה (במס' ברכות נ"ד, ובוהר הק' פ' בא, ובש"ע א"ח סי' ר"ח ור"ט) שמצוה וחיוב על כל אחד לפרסם ניסי ה' ונפלאותיו אשר עשה לו ולכלל ישראל ובזה יתרבה כבוד שמים ויתקדש שמו יתברך. וכתב בספר "צידה לדרך" לאחד מהראשונים (הלכות חנוכה פ"א) וז"ל: והנה בפרט באומה הזאת התנהג עמנו במידת רחמים, כי כל התורה כולה והתנהגותינו מהם נסים מפורסמים ומהם נסים נסתרים בשינוי הטבע לא יביטו אליהם זולתי השרידיים אשר ה' קורא, ודע כי מן הנסים הגדולים המפורסמים אדם מודה בנסים הנסתרים שהם יסוד התורה כולה, שאין לאדם חלק בתורת משה רבינו עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו שכולם נסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם, בין ברבים בין ביחיד, ומי שיש בלבו אמונה שלמה ודעת נכונה יראה ביום הזה בעיניו נסים ונפלאות בכל מקומות נפוצותינו שהם יותר מקריעת ים סוף למי שלא ידחה האמת הנראה, שבכל יום ויום עומדים עלינו לבלותינו והקדוש ברוך הוא מצילנו מידם, ומי ראה או שמע נסים גדולים כאלה היום שמושלים עלינו אומות שונות ואנחנו גרים ותושבים עמם, ומהם מנשאים אותנו, והמלך שבכל דור ודור מרחם ומגין עלינו, היש פלא כיוצא בו, מלבד הנסים הנסתרים שאידעו כל היום ליחיד וליחידים מכמה פגעים וצרות ורעות רבות המתרגשות ובואות בעולם. וידוע הוא שבכל דור ודור אחר חורבן בית שני נעשו נסים לאבותינו בכל הארצות ולמדינות ולקהלות רבות וכבר הזכירו במגלת תענית, והיו נוהגים בזמנים שעבר בימי קדמונינו לעשות זכר ימי משתה ושמחה בימים ההם, ולפי שרבו הימים ותכפו הצרות ונכפלו הקורות הבאות והתלאות הגדולות לא עשאו כולם ימים טובים וכו'. וסדרו בה מסכתא ידועה להזכיר הנס הגדול אשר עשה את אבותינו, בכל דור ודור מדורותינו, בארץ גליותינו, ונפרצותינו ולאויבינו, וקמינו עקב, ומחשבותיהם נקב, ואת דרכיהם עקב, וחייבים אנחנו להכיר זה לקיים מה שנאמר זכר צדיק לברכה ושם רשעים ירקב עכ"ל, וזע"י רמב"ן סוף פרשת בא. מבואר מכל הנ"ל דמצוה רבה על כל אחד לספר את נסי ה' יתברך, מפני שדבר זה מחזק ומשריש את האמונה בלבנו. (פירסומא ניסא)

"מקום לשאלה"

שאלה: איך יתכן שיהיו צריכים להוד בישמן ופתילות של נר השמש, יותר מגרות חנוכה עצמם?

תשובה: בשבת חנוכה. שהדין הוא, שפתילות ושמינים שאסור להדליק בהם בשבת, מותר להדליק בהם בחנוכה. ולכן בנרות של מצוה, שאסור להשתמש לאורן, אין לנו לחשוש שמא יטה. אבל בנר השמש, שמוותר להשתמש לאורו, חוששים שמא לא ידלק יפה ושמא יטה את הפתילה אל השמן, ולכן אסור להדליק אלא בשמינים ופתילות, הראויים להדליק בהם נרות שבת, שדולקים יפה. (שו"ע סימן תרע"ג ובמשנה ברורה שם "פניני ישיעה")

מפתגמי אוריתא

פתגמים, נצנוצי מחשבה, ורעיונות ברכה של תורה

אם הסוף הוא טוב אז הכל טוב (מדרש לקח טוב).

מי שאינו נשמר מן הרכילות לא יזהר בהסתרת סוד. (רבינו יונה).

שורש החסידות, לעשות לפנים משורת הדין בכל דבר. (רבי יהודה החסיד)

נר לשולחן שבת

חנוכה - מקץ

גליון 811 תשפ"ג

לדפואת אאמו"ר מנחם מנדל
בן גולדה זהבה שליט"א

חידושי הרי"ם: דברי חז"ל "מי שאמר לשמן וידלוק יאמר לחומץ וידלוק" יש בהם רמז לחנוכה בו זוכים האנשים השפלים והגרועים ביותר שנקראים "חומץ" שנחמצו מהדרך הטובה, יכולים להאיר כבראשונה. זהו מי שאמר לשמן וידלוק, שציווה עליו להדליק שמן זית בחנוכה, יעזור שגם האיש-החומץ הזה יזכה להדליק את נשמתו ולהאירה כימי קדם!

הרה"ק רבי לייב אייגר מלובלין כתב שיטתו שני אופנים איך להעיר אדם משנתו:

אחד, על ידי קול, שקוראים לו בשמו לקום משנתו. השני, הדלקת אור. כענין זה הוא עם נשמתו של אדם. ישנם שני אופנים לעוררה משנתה הרוחנית. אחד, על ידי קול שופר, שתוקעים בראש השנה "עורו ישנים משנתכם". והשני, נרות חנוכה שמדליקים נר ה' ונשמת האדם קמה משנתה הרוחנית.

בחנוכה אנו מדגישים יותר מכל המועדים הלל והודאה. מצינו בחז"ל הפלגות גדולות במעלות וחשיבות ההודאה לה' יתברך. לדוגמא, לעתיד לבוא כל הקרבנות בטלים חוץ מקרבן תודה.

אמר ה"שפת אמת" מזקנו חידושי הרי"ם, שלכן אנו קרויים 'יהודים' על שאנו מודים להקב"ה על כל דבר ודבר.

מה גדולה כל כך מצוה זו? ביאור הענין כי המודה לה' על כל חסדיו ומכיר שהכל מהקב"ה ולו נאה לשבח. כל המדרגות, הצרכים, המתנות בגשמיות ורוחניות, הרי הוא נעשה בטל להקב"ה ודבוק בו לגמרי. ברגע שאדם תולה הצלחתו בעצמו ובכשרונותיו, החוכמה מוגבלת, אבל כשדבוק לשורשו העליון ותולה הכל בחסדי ה' לא שייכת אצלו הגבלה. יכול לזכות בלי שיעור, הקב"ה יכול להשפיע עליו בלי סוף.

מטעם זה כתב ב"סדר היום", שאחר ברכת 'מודים' אנו מתפללים 'שים שלום טובה וברכה' שכלולים בה כל הבקשות שבעולם. כיון שהודנו לה' נעשה בזה עת רצון לפעול כל טוב. (מתוך שיחות בעבודת ה' שמסר הגאון ר' יעקב יצחק מייזליש בהיכל ישיבת "שערי תורה")

שמחת תורה בחנוכה!?

מצוה לשמוח בחנוכה ומשום הכי קראו יו"ט והם ימי שמחה, וכן פסקו הרמב"ם והמרדכי ... וראה שהשמחה תהא מעורבת ובלולה בשמחת תורה ואל תתבטל מקביעותם. (שו"ת מוהר"ל פ"ה)

דעת המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין אשר השיב לשאלותיו של הגה"צ רבי בן ציון במברגר

"נתבקשתי על ידי קרובי משפחתי, שאקבלם לביקור בימי החנוכה לאחר הדלקת הנרות, דבר שיעסיקני כל הערב ולא אוכל לעלות לישיבה לסדר מוסר, למעריב וסדר שלישי וגם "הועד" יתבטל... מאידך אי אפשר לדחות את הביקור ליום אחר, וגם איני יכול לעזוב את הביקור באמצע.

האם לקבל את ביקור הקרובים, או שיש לחוש לביטול הזמן ולביטול בישיבה?"

השיב מרן המשגיח: אי אפשר לרחק הקרובים, ואולי תהיה איזו טובה ברוחניות מזה - אין לבטל את הביקור!!! (גנזי "שערי ציון")

ידוע גדול מעלת אמירת "נשמת". והנה כשמסתובבים בתפילה זו נמצא דבר נפלא מאד. בין כל הפלגות שמזכירים שם אומרים "ועינינו מאירות כשמש וכירח".

לכאורה זה לא מובן, שמש היא האור הגדול ביותר שיש, אבל מהו הירח, אור דל לעומת השמש, כמו שאין מזכירים שפינו מלא שירה כים וכנהר?!

אלא מונח כאן יסוד גדול בכל עבודת ההודאה לה'. ישנם שתי הודאות: אחת, על ניסים ונפלאות שה' עושה למעלה מן הטבע, זהו בבחינת "שמש". אבל ישנה הודאה יותר גבוהה ונעלה, הודאה על הניסים והנפלאות שה' עושה עימנו בכל עת, אותם ניסים שנראים כדרך הטבע, אבל באמת הם מלאים חסדים גדולים ונפלאות. ניסים אלו הם בבחינת ירח בלילה.

נס חנוכה הינו ממש בטבע העולם. יהודים נטלו בידם כלי נשק ובגבורה וחכמה ניצחו את היוונים עד שנראה כאילו בכוחם ובגבורתם ניצחו. אך באמת הכל היה רק בחסדי ה' ובניסיו הגדולים כמו שאנו אומרים "בת את ריבם..."

כיון שניסים אלו היו בהסתר, גדולה חשיבות ההודאה לה', לכן תיקנו חז"ל דווקא בימים אלו להודות ולהלל יותר מכל החגים.

לרמז זה כתב ה"קדושת הלוי": מצוותה משקיעת החמה - מצוה זו מקיימים דווקא בערב, עת ששקעה חמה, הרומזת על הניסים הנסתרים המלוכשים בטבע הדומים ללילה. 'עד שתכלה רגלי' - מלשון רגילות, שצריך לבטל את המושג הזה של רגילות הטבע.

מרו הרב שטיינמן: שייכות פך השמן לנס הצלה להודאה ולהלל
הנה פעמים רבות קורים ניסים, אך אנו מברכים "שעשה לי נס" רק על הצלה מסכנה. רבי חנינא בן דוסא לא בירך על העיזים שהביאו דובים, או על החומץ שדלק. אם למה תיקנו לעשות זכר לנס שהיה עם פך השמן?

באמת הנצחון של היוונים לא היה בודד בהיסטוריה של עם ישראל. לדוגמה, יהושע כובש את ארץ ישראל ולא מצינו שהוא תיקן יום טוב מיוחד, ולא ברכות והודאות.

נסביר זאת, הנה בזמננו יש תאונות דרכים לרוב, יש נהרגים ונפצעים ויש ניצולים בנס. הרבה פעמים הניצולים אינם צדיקים ואיננו יודעים חשבונות שמים, למה ארע לאלו ניסים ולא לא. עצם נצחון החשמונאים אינו מספיק, הרי רוב ישראל נמשכו אחר תרבות יון. ההוכחה הגדולה היא נס פך השמן, כי מעצם הנצחון במלחמה אין ראיה למצבם של ישראל, הרי לפעמים גם אנשים פשוטים ניצולים. אבל כשהקב"ה הראה אהבה כזו של נס פך השמן, זה הראה שהיתה פה מהפכה, על ידי שהחשמונאים מסרו נפשם כלל ישראל חזרו למוטב, עלו מדרגה, עכשיו יש לברך, להודות ולהלל.
(*"ימלא פי התלחן" ח"ג*)

בימי מלחמת העולם השנייה וגם לאחריה כשעלה לארץ ישראל, סירב האדמו"ר רבי אהרן מבעלז להדליק נרות חנוכה במנורת כסף כבעבר, אלא הדליק במנורה פשוטה ממתכת עם כוסיות זכוכית, וכך נהג עד פטירתו!

גם טרם עלייתו לארץ ישראל, בהיותו בעיר פסט, רצו חסידי לקנות לו חנוכה מכסף, אך רבינו הקדוש סירב בהחלט ואמר: "כל זמן שעם ישראל בצרה איני רוצה במנורת כסף, עד שה' יעזור לכלל ישראל!"
(*"מנהגי כ"ק רבותינו מבעלז"*)

כ"ו בכסלו, ימי החנוכה - מה ארע בתאריך זה?

ביום זה בשנת תרצ"ט, הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר ואשתו הגיעו לארץ ישראל כמעפילים לא חוקיים באונייה ג'יפו chepo. הם יצאו מפרשבורג בספינת נהר, חצו את הדנובה במסע מפרך עד שפך הדנובה. בנמל קוסטנצה עלו על אוניית המשא ג'יפו שהוסבה לאוניית מעפילים וחצו את הים התיכון.

בבוקר יום ראשון של חנוכה עצרה אוניית המעפילים מוחץ למים הטריטוריאליים של ישראל. שם החל החלק היותר מסוכן במסע, היה עליהם להשמר שלא להתפס על ידי הבריטים - רשעים, זדים ואכזרים. הם המתינו עד הערב, או אז הגיעה אוניית הדייגים 'ארטימיסיה' אשר שימשה כמגשרת בין הספינות הגדולות שעגנו במרחק מן החוף ועלו עליה. היא הביאה את המעפילים אל מול חופי נתניה, שם הם ירדו למים, ובעזרת מתנדבים אמיצים הגיעו לחוף מבטחים.

וכך כתב הרב וואזנר:

"ברוך ה' מצאתי אניית משא שהסיעה משאות לארצנו הקדושה והצטרפנו לנסיעה זו ... כאשר הגיעה האוניה סמוך לחופי ארצנו הורידו אותנו מהאוניה והלכנו בתוך הים שקועים במים עד צווארנו ושק חפצנו על שכמנו... ובליל שני של חנוכה דרכה רגלינו על אדמת קודש".

(*"אבי ההוראה", "הפוסק" ועוד - אגדות רבות ומשונות יש על סיפור עלייתם לארץ ישראל...*)

המושבה בארץ ישראל שנוסדה בחנוכה

המושבה גדרה נוסדה בחנוכה. האדמה נרשמה על שם הגאון רבי עזריאל הילדסהיימר, וחולקה לכ"ה חלקות.

בכ"ה כסלו תרמ"ה יצאו מיפו אל אדמות המושבה תשעה מתיישבים, עם ערב הגיעו לראשון לציון. למחרת, כ"ו בכסלו עלו על הקרקע שניים מהם, היו אלה הורביץ וצוקרמן שהדליקו על גבעות המושבה שתי מזרות כנגד שתי נרות חנוכה!

"ויחזק הרעב" - בשנים הראשונות המתיישבים חיו במסירות נפש. מים לא היו, הם היו הולכים לכפר הערבי הסמוך ומביאים

מים. כשהיו ביניהם קטטות הלכו לכפר בשיט, מרחק שני קילומטר - "והמים עכורים ובאזשים..."

בימות הגשמים השתמשו במי השלוליות שהצטברו בואדי הסמוך, מים דלוחים עם משקעי חול ושרצים שהיו צריכים לסנן. כך נוצרה ההלצה המפורסמת: "בגדרה אוכלים מים!..."
"אין להעלות על כתב את כל הצרות והתלאות אשר עברו ואותם סבלו בגבורה". רק בשנת תרמ"ח השיגו רשיון מהשלטון הטורקי לחפירת באר.

(ס"ה)

הגאון רבי יצחק נתן קופרשטוק, מגדולי ירושלים. בכל הקשור להידור מצוה, יופיה וקישוטה לא ידע גבולות. היו לו ידי זהב. את הכשרון המופלג שהיה לו באמנות, השקיע בהידור המצוות. לפני חנוכה היה יושב שעות רבות להדר את הכוסיות בתכלית היופי, היו לו המצאות משלו לעשות את נרות חנוכה בשיא הנוי.
(קונטרס נפש נקי וצדיק)

ירבה בסעודת שבת של חנוכה יותר משאר שבתות. וכל שכן אם חל בו ראש חודש. וכן ירבה סעודתו בראש חודש טבת שהוא בתוך ימי חנוכה בשביל פרסום הנס.
(*"בין איש חי" וישב כ"ח*)

אמסטרדם: בשבת שרים "מעוז צור" בבית, בבואם מבית הכנסת. אוכלים דבר יתר לכבוד חנוכה, אם אפשר אווז צלוי - מעשה והובאה אווזה פטומה לביתו של ר"מ הלוי מייסד הקהילה הספרדית באמסטרדם, כי היו ימי חנוכה".
במוצאי שבת כל בעל בית מדליק בביתו קודם הבדלה. (*"מנהגי אמסטרדם"*)

מנורת קנקנים

מנהגי חנוכה במדינות המגרב: ביום למחרת חנוכה לוקחים את כל הפתילות והשמן שנותרו ומבעירים אותם במדורה גדולה. והרווקים והרווקות מדלגים מעל העשן, סגולה לזיווג ושמירה. ויום זה היו קוראים אותו יום השמש.

והיו אומרים בקול שירה "כך מנהגנו, נשרוף פתילותינו ונבקש מאלוקינו, לשנה הבאה יחינו ונחזור לארצנו וארץ אבותינו, ירושלים החביבה עלינו ולתורה ולמצוות יזכנו, וזכות אור הנרות אשר הדלקנו יאיר עינינו ועיני בנינו, באור התורה שהיא חיינו ואורך ימינו ובה נאבד שונאינו".

נהגו לשמור שיירי השמן סגולה למשיחה במקום כאב ובפרט לחולי השושנה.
(*ליקוט מנהגים ועוד*)

הנותר ביום השמיני מן השמן שהדליקוהו למצות חנוכה שורפו שהרי הוקצה למצוותו, ואין להשהותו לשנה הבאה לנרות חנוכה.

זקנים ואנשי מעשה מאספים פתילות החנוכה לאחר החנוכה ומשתמשים בשמנם לסיכה ולרפואה. ומותר מפני שהוא לרפואה, שזהו חסד ומצוה. (*"עריכת שולחן-ליקוט חיים" לגאון רבי שלמה קורח*)

"מנחת אלעזר" ממונקטש: אחר חנוכה שמן הזית שהיה מוכן ונקנה לכבוד חנוכה ונשאר ממנו, לקחו בכל שבת ושבת לסעודת היום על שולחנו. מזגו את השמן בכוס והוא נתנו בתוך מאכל הבצלים והביצה. כן נתן בעצמו למסובים בשולחנו בצלחת שלהם משמן הזית הזה.
(*"דרכי חיים ושלום" ימי חנוכה*)

נסיים מפרשת השבוע לקיים "קחו מזמרת הארץ".

אנו מתפללים בשחרית בתפילת ישתבח "הבוחר בשיירי זמרה". הסבירה הרבנית ביילה הינדא, אשתו של מרו הגאון רבי איסר זלמן מלצר מה פירוש הדברים, מה זה שיירי זמרה: נאמר בפרשת מקץ "קחו מזמרת הארץ" אונקלוס מתרגם "משבח", הרי לנו ביאור הדברים מה זו זמרה - לשיירי שירי שבח לבורא עולם.
(*"נר לשולחן שבת" מידידי הרה"ג צבי זלזניק*)

נאה דורש

פנינים ממיטב המגידיים בהוצאת "יפה נוף"

העֶדף של היום הוא הפקוח נפש של מחר

עם סיום פתרון החלומות, מתחיל יוסף מיד במתן עצה לפרעה: "ועתה ירא פרעה איש נבון ויחכם וישיתוהו על ארץ מצרים" (מא, לב). כלם תמהים עד מאד, מי מנה את יוסף להיות יועץ למלך פרעה? כיצד הוא, במעמדו הנקלה, מעז לתת לפרעה הוראות? הלא נכון לעכשויו הוא עבד, ולא עוד אלא שהשליך לבור הכלא. קראו לו לפתור את החלום ותו לא. את הרעיונות כיצד לטפל בבִּעֵיָה שתוצא, אם וכאשר יתקיימו דברי החלום, עליו להשאיר לפרעה וליועציו!

תשובה לקשיה זו אמר רבי מאיר חדש בשיחת המוסר האחרונה שמסר בחייו.

הוא הביא את דברי הרב מבריסק, שיוסף הוכיח מתוך החלום עצמו מה הפתרון למצב שנוצר כלומר: מלבד חלום שמנבא את העתיד לקרות, היה בחלום גם משהו למעשה, וחלק מן הפתרון היה לומר גם אותו.

הוא הוסיף ואמר: במראה החלום הראו לפרעה דבר קטן שבולע דבר גדול: פרות רזות שבולעות את השמנות, ושבולים רזות שבולעות את השמנות. המסר השמון בכך הוא, שלפעמים נראה שיש בעולם דברים מיתרים שאין כל צורך בהם, ורק כעבור זמן מתברר כי הדברים הללו כלל לא היו מיתרים, וכי הם נועדו לזמן מאחר יותר, ובלעדיהם עלולים להגיע חלילה, לפקוח נפש ממש.

בתקופת השבוע לא הבינו האנשים לשם מה זקוקים לכל כך הרבה תבואה. השפע הגדול היה נראה מיתר לחלוטין. אף אחד לא היה צריך לאכל כל כך הרבה! באו שנות הרעב, והוכיחו לכל באי עולם, כי אין דבר מיתר בעולם, והשפע הקודם נועד לפרנס ממנו את כל העולם כולו בשנות הרעב.

מסר זה הוא משל לחיי היהודי - בחור יושב בישיבה ללא שום סדרות ויכול להיות שקוע בלמוד מבקר עד ערב. יש כאלו שאינם מבינים מה לעשות בכל כך הרבה זמן ובכאלו סדרים ארזים... רק כשהוא מתחתו, מגלה הבחור שנעשה לאברך, עד כמה הזמן קצר, כמה סדרות יושבות על ראשו, וכמה קשה להספיק את כל התכניות שתכנן לעצמו.

אלא שאז מתברר כי מי שטרם בערב שבת הוא לא יוכל לשבת - בחור שישב ונצל את כל זמנו לתורה וליראת שמים, קנה לעצמו נכסים רבים כל כך, עד שגם בזמן הקצר והעמוס שיש לו בהמשך הוא יכול להספיק. מכח עמלו כל השנים הוא יכול להמשיך בכלל טוב, ומשם עוד מוסיף לעלות ולהתעלות. ימי הבחורות לעולם אינם חוזרים. זהו הבסיס שעליו נתמכים כל החיים כלם, שכן אחר כך כבר קשה לשנות.

כיצד אברך גברים שיש להם כסף רב. לעתים נראה כי הכסף מיתר - לשם מה זקוק אדם לכל כך הרבה כסף? אך גביר משפע בכסף שיועד היכן להשקיע, תורם לישיבות ומקים מוסדות תורה שזכותם שמונה לו לנצח.

כך גם כל חיינו בעולם הזה. מי שמבין את כחו של העולם הזה מצליח לקנות עוד ועוד, ועל ידי כך הוא זוכה לנצח מלא וגדוש. אך מי שאינו מבין את ערכו של הזמן, ואינו מנצל כל רגע לאסוף מצוות - מגיע לשם עני ואביון, לבוש בלויי סחבות, וכשהוא מתחנן לחוד ולעשות, מתברר לו שכבר מאחר מדי...

הכלל היסודי שלמד אותנו יוסף הוא שהעֶדף של היום זה הפקוח נפש של מחר!

*

מעשה עממי מספר אודות שלשה ידידים שהגיעו לעיר ניו יורק,

והפשו מקום מגורים סמוך למקום עבודתם. למרות מאמציהם לא מצאו דירות טובות, ובליט בררה שכרו דירה קטנה בקומה הששים של בנין מגורים גדול, כשהם מתנחמים במעלית המתקנת בבנין, שתעלה אותם מדי ערב, עם שובם מן העבודה, ישירות אל ביתם.

בליל חמישי, לאחר שבוע עמוס ומגוע, חזרו החברים לביתם. גופם שוע למנוחה, אך כשהתקרבו למעלית חשכו עיניהם. פתק קטן קדם את פניהם, ועליו רשומות המלים הבאות: 'המעלית אינה עובדת עקב תקלה'. הם בהו בפתק הקטן. איך אפשר לעלות ששים קומות ברגל??

כשהתעשתו מעט והבינו שאין להם כל בררה אחרת, העלה אחד מהם רעיון: בעשרים הקומות הראשונות יספר אחד מהם בדיחות וספורים שיסיחו את דעתם מהמאמץ הגופני הקשה, בעשרים הקומות הבאות ישורר אחד מהם שירים ופיוטים נעימים לאזן, ובעשרים הקומות האחרונות יספר השלישי מקרים עצובים שקרו בעולם, וכך - מתוך הצער - ישכח קשי העליה. כך אכן עשו. בעשרים הקומות הראשונות הם צחקו וצחקו עד שלא חשו כלל בעליה. בעשרים הקומות הבאות נהנו מהפיוטים ועלו ללא קשי. בעשרים הקומות האחרונות נאנחו אנחות שוברות לב ודמעות היו בעיניהם מן הספורים העצובים ששמעו.

לקראת הסוף עצר המספר ואמר: "זהו, אין לי עוד ספורים עצובים". לחצו עליו: "קשה לנו לעלות כך, תנסה להזכר בעוד כמה..."

הרהר החבר, ולבסוף אמר: "אכן, מצאתי דבר מה עצוב יותר מכל הספורים שספרתי לכם עד כה - שכחתי את מפתח הדירה למטה, ועלינו לרדת ולעלות שוב..."

חיי האדם משולים לבנין רב קומות. בעשרים הקומות הראשונות צוחק הוא ומחיה, בעשרים הבאות שר שירים, שמח בחתנתו ובילדיו הנולדים. הקומות הבאות הן שנות חיי האחרונות, בהן הוא נחלש מאד, חולה ובוכה. אך הגרוע מכל הוא, שכאשר סוף סוף הוא מגיע אל העולם העליון, מתמצב בבית דין של מעלה ומבקש להכניס אל ביתו, אומרים לו: אדוני הנכבד, שכחת את המפתחות למטה... המפתחות הם התורה והמצוות, שהם הדרך להכניס אל ביתך העתידי, ועליך לרדת שוב, ולהתחיל הכל מהתחלה...

כל אחד מאתנו יגיע לשלב הזה. שנים של חיים, של השקעה, של שמחות ושל צער, של דאגות ושל קשיים יבואו לסופם - האם יהיה בידנו את כרטיס הכניסה היקר?!

עצנו של יוסף, לצבור מזון בשנות השבע עבור שנות הרעב, נכונה גם עבורנו: בשבעים שנותינו עלי אדמות נצבר 'מזון' לאינספור שנים נצחיות. נוסף בכל יום עוד כמה דקות של תורה, תהלים ומגילות חסידים, נשנה מעט את סדר היום התובעני, ונקבל קבלה טובה שתעלנו על דרך המלך. שלא נגיע, חלילה, לקומה הששים, כשבדינו שטיות והבלים, ואת העקר השארנו למטה...

(רבי שלמה לוונשטיין שליט"א - מתוך האור יוסף הצדיק)

@'הגיע הזמן לקיים את ההבטחה!'

ויהי בכרך ותפעם רוחו (מא, ח)

בשנת תש"פ נפטר רבי יצחק לנדא, המשמש בקדש יוד ימינו של רבי אהרן מבעלזא זצ"ל. בימי השבעה, ספרו מספר מנחמים לבני המשפחה ספור מדהים שארע שלשים שנה קודם לכן:

באחד מימי ששי החרפיים של שנת תש"ן התקיימה הלויטה של מרת צביה סאיוצקי ע"ה, אשה ערירית שעבדה במשך שנים בבית

יתומים, ולא זכתה לפרי בשן. מנין מצמצם של קרובי משפחה הגיע ללוותה בדרך האחרונה, כשלתפעה הגיע אדם לא מוכר הלבוש לבוש חסידי, ובקש לומר קדיש לעלוי נשמתה, שהרי היא לא השאירה אחריה זרע של קמא. כלם התפלאו לזהותו של אותו חסיד, אך בשל הטרדה סביב הקבורה לא שאלוהו מאומה, ורק אמרו לו שהם כבר הסתדרו, ויש מי שיאמר אחריה קדיש. לאחר שהסתיימה הלוייה נעלם החסיד, שהיה רבי יצחק לנדא, אך במהלך ימי השבעה הוא הגיע אל בית האבלים, וספר בבכי את הספור הבא:

כאשר הגיע לארץ לאחר השואה הנוראה, הוריו לא הגיעו עמו, ורק לאחר חמש שנים עלו גם הם לארץ. במשך השנים הללו הוא הסתובב בארץ כיתום חי. כשהגיע לירושלים למד בתלמוד תורה יבנה, ובשעות הלילה היה הולך לפנימיה לילדים יתומים בשכונת קסטמון. אם הבית באותו מוסד היתה מרת צביה ע"ה, והיא התמסרה לילדים בכל נפשה ומאדה. כחלק מדאגתה, היתה דואגת למלבושם ולנקיונם, ובדוקת את ראשיהם מכנים.

באחד הימים כאשר ספלה בנער יצחק, הוא החל לפתע לבכות.

"מדוע אתה בוכה? שאלה אותו. "האם הכאבתי לך?"

"חלילה", השיב לה, "אני בוכה על כך שאין לך ילדים!"

לאחר שנגע מעט, שאל אותה כיצד יוכל להשיב לה על מסירותה כלפיו. "אם רצונך להשיב לי טובה - אני מבקשת שתאמר עלי קדיש לאחר פטירתך".

חלפו ארבעים וחמש שנה, והנה בחלומי הופיעה צביה כשהיא יושבת על ספה, וקראה לעברו: "איציקל, הגיע הזמן לקים את ההבטחה! הוא קם ממשתו בבהלה גדולה, שכן בחלף השנים אבד עמה הקשר, והוא כלל לא ידע אם היא בין החיים.

בבקר ספר הרב לנדא את החלום לרעייתו, והלך לבית הכנסת לתפלת שחרית. והנה בדרך הוא רואה מודעת אבל טריה שנלתה על לוח המודעות בשכונת מקור ברוך הירושלמית בה הוא מתגורר: "הלוייה של הרבנית הצדקנית מרת צביה סאויצקי ע"ה תתקיים היום בשעה אחת-עשרה..."

הוא הגיע להלוייה, ועל אף שלא אמר בה קדיש, קים את הבטחתו, ומני אז החל לומר קדיש לעלוי נשמתה.

(רבי גואל אלקריף שליט"א - שש באמרתך)

שמן זית לחנכה בהשגחה פרטית

השליחות של הזבוב

ספר לי הצדיק רבי דן סגל שליט"א, ששמע מרבי חיים גריינמן זצ"ל, כיצד המחיש לו פעם ה"חזון איש" זצ"ל את המשג אמונה.

כך אמר לו ה"חזון איש": הנה דופקים אצלי בדלת. אני קם ופותח, ולחדר נכנס... זבוב. אני שואל את הזבוב: מה אתה מחפש כאן? והוא משיב: האם כאן גר אברהם ישעיה קרליץ? אני משיב בחיוב ושואל: מה אתה רוצה ממנו? אומר הזבוב: שלחו אותי מן השמים לתת לך גרוד באף.

אני אומר לזבוב: בשום פנים ואופן לא אתן לך לעשות זאת, ואני מנסה להרחיק אותו ביד, ואז הוא עוקף את ידי נכנס ממלמטה, נוטן לי גרוד באף, אומר שלום ויוצא.

מה בא הספור הזה להביע? האם זו בדיה? לא ולא! הספור בא להמחיש שאם מגיע זבוב ומגרד לך באף, הרי שהוא שליח ממרום. הזבוב נשלח מהשמים כדי לעשות זאת. אין זה מקרה בעלמא. ה"חזון איש" תאר זאת באופן ציורי, אבל זו האמת! זו אינה בדיה אלא אמונה!

הפחית המטמנת

אספר לכם ספור על ה"חזון איש" זצ"ל, שנבין מהי השגחה פרטית:

יודעים אנו, כי בשנותיו האחרונות הוא התגורר היכן שהיום נמצא תלמוד תורה תש"ב, אבל לפני כן הוא התגורר על יד ישיבת סלבודקה בגבעת רוקח. סמוך למקום מגוריו היתה חנות

מכלת, ובעלת המכלת, שהיתה בשנותיה האחרונות בבית אבות ויז'ניא, היא שספרה את המעשה.

ימים אחדים לפני חנכה נכנסה אשת ה"חזון איש" למכלת, ושאלה האם יש שמן זית. באותה שנה היה מחסור חמור בשמן זית, לא היתה בכל ארץ ישראל אפשרות להשיג שמן זית. הרבנית שאלה את בעלת המכלת, ואלי טמונה אצלם באיזה מקום פחית של שמן זית משנים קודמות.

אומרת לה בעלת המכלת: "רבעעו, אנחנו יודעים שה"חזון איש" זקוק לשמן זית לחנכה, וכבר נסינו להשיג בכל מיני מקומות, אבל אין בנמצא שמן זית".

אם אין אז אין, מה לעשות?

מגיע ערב חנכה, ושוב נכנסת אשת ה"חזון איש" למכלת ואומרת: "בעלי שואל, אולי בכל זאת 'קבורה' אצלכם איזו פחית באיזה מקום?" הם ידעו שה"חזון איש" הוא גברא רבה, ואם הוא אומר שיש יכול להיות שיש שמן זית 'קבור' - צריכים להזכר.

פתאום אומר בעל המכלת לאשתו: "אני נזכר במשהו. פאשר פתחנו את המכלת והתחלנו לסדר את המוצרים, הכנו תחלה מדפים להניח עליהם את הדברים".

כיצד עמדו אז המדפים? היו לוקחים צנור עבה, תוקעים אותו עמק בקרקע עד שהיה יציב, עליו היו קושרים את המדפים, ועליהם מניחים את המוצרים.

"אני זוכר" - אמר הבעל - "שכאשר סדרנו את המוצרים, החלטנו כי כיון שפחיות שמן זית אינן באות לידי שמוש אלא פעמים בשנה, לקראת חנכה ופסח, נשים אותן במדף העליון. תוך כדי שסדרנו את הפחיות על המדף, נפלה פחית אחת מאחורי המדפים, ונבלעה אי-שם בתחתית הצנור התקוע בקרקע. מה לא עשינו כדי לחלץ את הפחית? פחית שמן זית עלתה דמים יקרים, ועשינו כל מאמץ כדי להוציא אותה. שעות ארוכות נסינו 'לדוג' את הפחית, וכל פעם שנדמה היה שפמעט ותפסנו אותה, היא גלשה שוב לתוך החור. לזה מתכוון ה"חזון איש" שיש לנו שמן זית 'קבור'".

"אם כך", אמרה לו האשה, "בוא ונחפש את הפחית".

והבעל השיב: "כדי להגיע לפחית צריך לפרק את כל המדפים. אם הייתי בטוח שהפחית נמצאת שם בשלמות, הייתי טורח למען ה"חזון איש", אבל מן הסתם אחרי כל כך הרבה שנים הפחית החלידה, ואולי אפילו יש בה חור, ולאחר פרוק המדפים וכל המאמץ הגדול, נמצא פחית פח חלודה בלי שמן זית. כל הטרחה הזאת אינה כדאית".

השיבה לו אשתו: "כדאי הוא ה"חזון איש" שאפילו מספק גדול נעשה את הטרחה הזאת".

בתחלה הבעל התנגד, אבל כאשר הוא ראה את אשתו מתחילה לפרק את כל המדפים, סיע לה להוריד את הסחורה, להוציא את הצנור והנה פח שמן הזית נמצא שלם. ספרה האשה כי היא זאת שהביאה את השמן אל בית ה"חזון איש", והיתה שם שמחה גדולה.

מה מלמד אותנו הספור הזה?

שנים קודם לכן, ידע הקב"ה שיהיה זמן שבכל ארץ ישראל לא יהיה פח שמן אחד [אגב, ספרתי את הספור למחתן שלי, והוא אמר שהוא זוכר שבצעירותו אכן היה מחסור חמור בשמן זית, והלכו לקנות בבית המרקחת שמן שמורחים בו את התינוקות, ואמרו שמן הסתם יש בזה קצת שמן זית ואפשר להדליק בו נרות חנכה...], והקב"ה הכין שמן זית עבור הצדיק. הפח הזה נפל תוך כדי סדור המדפים, בעלי החנות לא הצליחו לחלץ אותו, והכל כדי שהוא ישמר שם עד לזמן שיהיה מחסור בשמן זית. הפח ימצא, וכך יהיה ל"חזון איש" שמן זית להדליק נרות חנכה.

כך זוכים הצדיקים שרוצים באמת לקים את המצוות בכל נפשם ובכל מאודם, שהקב"ה יקדים רפואה למכה, ובהשגחה פרטית ימצא פח שמן הזית לקים רצונו של צדיק. "רצון יראיו יעשה".

(רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל - יחי ראובן חנוכה)

פניני קדוש

לאור תורתו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

יוצא לאור על ידי מערכת "מסילות באור החסידות" שע"י מכון אור הצפון חסידי בעלזא

א ווארט אויף די פרשה

השתדלות - דייקא אצל אנשים כשרים ולא אצל רשעים

יהי מקץ שנתיים ימים וגו' (בראשית מא, א).

ובמדרש (ב"ר פט, א): "אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו - זה יוסף, ולא פנה אל רהבים" - על ידי שאמר לשר המשקים 'זכרתי והזכרתני' ניתוסף לו שתי שנים".

הקושיא ידועה, כי המדרש סותר עצמו מרישא לסיפא, שבתחלה כתבו שיוסף הצדיק שם בה' מבטחו, ובסוף כתבו שנענש בגין ההשתדלות אצל שר המשקים! ועוד תמוה הלשון "ולא פנה אל רהבים", הרי יוסף כן פנה אל רהבים - אל שר המשקים! ונראה בהקדם מה שמצינו במדרש (ילקוט רמז קמז) אודות חלומו של שר המשקים: "ובגפן שלשה שריגים" - זה אברהם יצחק ויעקב, והיא כפורחת עלתה נצה' - אלו אמהות, 'הבשילו אשכולותיה ענבים' - אלו השבטים" ע"כ.

והנה, הלכה הוא בידוע, שהשתדלות ובקשת סיוע מבני-אדם אינה פגם באמונה ובטחון, כי אדרבה רצון השי"ת הוא שהאדם יעשה פעולה למטה, והקב"ה יסייע לו למעלה, כפי שלמדו חז"ל (תנא דבי אליהו רבה פ"ד) מהפסוק (דברים יד, ט) "למען יברכך ה' אלקיך בכל מעשה ידך אשר תעשה".

ברם, ההיתר הוא רק לבקש סיוע ושתדלות מאדם כשר, ואילו בקשת סיוע מאדם רשע אינה השתדלות מותרת ורצויה.

מעתה יובן לנכון, כי בוודאי לא עלה על דעת יוסף הצדיק לעשות השתדלות אצל מצרי רשע, אולם, לאחר ששר המשקים גילה לו את חלומו, ויוסף הבין את הדברים הנשגבים הרמוזים בחלום זה (כנ"ל מדברי המדרש), סבר יוסף ששר המשקים הוא אדם כשר (כי אלמלא כן לא היה זוכה לחלום בעל משמעות גדולה ונעלית כ"כ), ולכן היה סבור שמתר לעשות השתדלות אצלו, וביקש ממנו "כי אם זכרתני והזכרתני".

אמנם, לאמתו של דבר, לא היה שר המשקים אדם כשר כלל, ומאת ה' היתה זאת שיחלום חלום עם משמעות נעלית, כדי שיוסף יסבור שהוא אדם כשר, ויעשה השתדלות אצלו, ואז יצטרך להענש עם תוספת של שתי שנים בבית הסוהר (מאחר שלפי האמת שר המשקים אינו אדם כשר, וההשתדלות אצלו נחשבת כפגם), ובכך נסתבב שיציאת יוסף מבית הסוהר לא היתה ע"י פעולה מלמטה (מצד יוסף), אלא ע"י פעולה מלמעלה (מצד הקב"ה) ששלח חלומות לפרעה כדי שיצטרך להוציא את יוסף מבית הסוהר, ובוה נסלל הדרך לגאולתו של ישראל, שיוצו לגאולות וישועות גם ללא פעולה מלמטה (והיינו, גם שאינם ראויים לכך מצד מעשיהם).

הוא המכוון בדברי רז"ל: "אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו", זה יוסף הצדיק שהיה שלם בבטחונו, ואם תאמר, הרי עשה השתדלות אצלו אדם רשע? על כך באה התשובה, כי יוסף הצדיק לפי דעתו היה סבור ש"לא פנה אל רהבים ושטי כוב", כי הבין מתוך החלום ששר המשקים הוא אדם כשר (ואינו בכלל "רהבים"), ולכן סבר שהשתדלות זו היא השתדלות מותרת.

ומבאר המדרש, שכל זה היה מאת ה', כדי שיוסף יחשוב שההשתדלות אצל שר המשקים היא השתדלות מותרת (לפי סברתו ששר המשקים הוא אדם כשר), וממילא יבקש ממנו סיוע ויאמר לו "זכרתי והזכרתני", ויצטרך לקבל עונש על כך ש"יתוסף לו שתי שנים" בבית הסוהר (כי לפי האמת אינו אדם כשר), ומתוך כך תהא יציאתו משם שלא ע"י פעולה מלמטה, ובוה יהא נסלל דרך לגאולת בני"ג גם ללא פעולה מלמטה - מצד מעשיהם.

(סעודה א' תשמא)

המשכת י"ג מדות של רחמים - מכוחו של יוסף הצדיק

ויכר יוסף את אחיו והם לא הכירוהו (בראשית מב, ח).

בגמרא (ב"מ לט, ב): "מלמד שיצא בלא חתימת זקן ובא בחתימת זקן".

נראה לפרש הענין בדרך פנימיות, כי הנה בדרך כלל הנהגת הבריאה היא ע"י שבע המדות שהטביע הקב"ה בכל העולמות, ואולם, כשהצדיק מוסיף והולך בקדושה בפרישות יתירה, אזי הוא זוכה להמשיך הנהגה מ"ג מדות של רחמים, שמכוחה של הנהגה זו ניתן לזכות לשפע רחמים וחסדים בלי גבול, כפי שלמדו חז"ל (ברכות ז, א) מהפסוק (שמות לג, ט) "והנחתי את אשר אחון ורחמתי את אשר ארחם".

יוסף הצדיק בתחלת דרכו עבד את בוראו בדרך הטבע, ולכן זכה להמשיך חסדים מהמדות שהטביע הקב"ה בתוך העולמות, אולם, במצרים עלה ונתעלה לאין שיעור, עד שזכה להמשיך חסדים בלי גבול מ"ג מדות של רחמים שהן למעלה מן המדות.

זהו שאמרו: "שיצא בלא חתימת זקן ובא בחתימת זקן", כי ביציאתו עדיין לא היה במדרגה של המשכת חסדים מ"ג מדות של רחמים הנרמזים ב"זקן" ("תליסר תיקונין תליין בדיקנא יקרא"; זוה"ק ח"ג קלא, א), ואילו עתה עלה ונתעלה למדרגה הנעלית של המשכת חסדים מ"ג המדות, ולכן "לא הכירוהו".

הוא הרמז גם בחלומו של פרעה (בראשית מא, א-ב): "והנה עומד על היאור. והנה מן היאור עולות שבע פרות" וגו', כי לכאורה עמידתו "על היאור" משוללת הגיון!

ולפי הנ"ל ירמוז, שפרעה חלם ש"הנה מן היאור עולות שבע פרות" - אלו הן שבעת המדות של הנהגת הבריאה בדרך הטבע, שבהן ישנן מדות מסטרא דקדושה (שבע פרות טובות מראה) ומסטרא דקליפה (שבע פרות רעות מראה; זוה"ק ח"א קצד, א), ואולם, פרעה עצמו היה "על היאור" - למעלה משבע המדות, ולכן התפלא והשתומם, כי הוא לא הבין ולא האמין כלל שיש מושג של "למעלה מן הטבע".

ברם, כשהביאו לו את יוסף הצדיק כדי לפתור את חלומו, הבין שחלומו מוסב על יוסף, כי הוא בצדקתו הגדולה ימשיך השפעה מרובה מהנהגה גבוהה שלמעלה משבע המדות המוטבעות בבריאה, ולכן מינהו לאלתר לכהן כמשנה למלך.

(סעודה ג' תשמז)

א ווארט אויף חנוכה

ביאור מחלוקת ב"ש וב"ה אם "פוחת והולך" או "מוסיף והולך"

המהדרין מן המהדרין, בית שמאי אומרים, יום ראשון מדליק שמונה מכאן ואילך פוחת והולך, ובית הלל אומרים, יום ראשון מדליק אחד מכאן ואילך מוסיף והולך (שבת כא, ב).

בנס חנוכה היו שני ניסים עיקריים: א. נס נצחון של גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים. ב. אור הנרות שהאיר במלא זהרו והדרו, ועומק נס זה הוא אור תורה שבעל פה שהחל להתנוצץ באותו זמן מתוך חשכת מלכות יוון הרשעה.

כשבני-ישראל התבוננו בניסי הקב"ה עמהם, והבינו עד כמה גדלה חסדו וטובתו של מקום עמהם, נתמלא לבם רגש של אהבה והכרת טובה אליו יתברך, ובנס הנרות ניתוסף להם ג"כ הארת השכל האלוקי במוחם.

וכלל הוא בידונו, שבהתבוננות שכלית - ככל שמתבונן יותר הוא זוכה ליתר הבנה והשגה, ואילו רגשי הלב דרכם להחלש ולהתמעט.

זהו מחלוקת בית שמאי ובית הלל, כי לבית שמאי עיקר היו"ט מתייחס אחר רגשי האהבה והכרת הטוב שהתעוררו בקרב בני"ג בעקבות הניסים, ודרכם של רגשי הלב להתמעט עם הזמן, בבחינת "פוחת והולך", ואילו לבית הלל עיקר היו"ט מתייחס

אחר השכל האלוקי שניתוסף להם בעקבות נס הנרות, ודרכה של שכליות המוח היא להתפשט ולהתרחב, בבחינת "מוסיף והולך".

(נר ז' תשמח)

מלחמת היוונים - דייקא בעניני רשות

ריבוי הסעודות שמרבים בהם הם סעודות הרשות... ונוהגין לומר זמירות ותשבחות בסעודות שמרבים בהם, ואז הוי סעודת מצוה (א"ח סי' עת"ר סעיף ב).

יש לבאר הענין בזה, כי הנה ידוע שמלחמת מל"ך יו"ן היתה כנגד קדושת יוסף (חושבנא דדין כחושבנא דדין), וקדושת יוסף היתה בבחינת "אחיד בשמיא וארעא" (זוה"ק ח"ג רנז, א), דהיינו, לייחד גם עניני ארציות לשמים, וכנגד קדושה זו נלחמו היוונים ואמרו "שאין לכם חלק באלקי ישראל" (ב"ר ב, ד), שעניני "לכם" (ארציות) אינם קשורים להשי"ת. לכן קבעו חכמים שסעודות חנוכה יהיו סעודות רשות, ויהפכו אותם למצוה ע"י שירות ותשבחות, כדי לרמוז בכך על נצחון בני"ג כנגד היוונים, כי היוונים טענו שעניני רשות עומדים על מעמדם ללא אפשרות להעלותם ולייחדם לשמים, ואילו בני"ג נצחום והכניעום, ונשאר עם הכח של היפוך עניני רשות למצוה.

(סעודה ב' פר' וישב תשכח)

עשיו שונא ליעקב - מפתח הצלתם הרוחנית של בני בגלות

בנוסח ועל הניסים אמרים: ועל הניסים ועל הפורקן וכו' ועל המלחמות, וכבר נתקשו בספה"ק (בני יששכר" ססלו טבת ד, ז), מהו ענין ההודאה להקב"ה "על המלחמות"? הרי המלחמה היתה חלק מהצרה!?

ונראה, הדנה כאשר מתבוננים בכל הדורות שהיו לפנינו, רואים דבר-פלא, שכל אימת שבני-ישראל ניסו למצוא חן בעיני הגוים ולהתרוועע ולהתערב עמהם, אז פעולה זו פעלה פעולה הפוכה והביאה להתגברות שנאת ואיבת הגוים עליהם.

כך היה בגלות יוון, כאשר מעיקרא כששלטו היוונים על פני תבל, לא גזרו גזירות על בני-ישראל, ולא הכבידו את עולם עליהם (במשך כמאה ושבעים שנה, עפ"י ע"ז טו, א), ואולם, כשבני החלו להתקרב אליהם, וקשרו עמהם קשרי ידידות, ופרקו מעליהם עול תורה ולמדו את תרבותם כדי למצוא חן בעיניהם, אז החלה להתעורר בקרבם הנקודה של "עשו שונא ליעקב", והחלו לגזור עליהם גזירות שונות ומשונות, במטרה ברורה להכרית מקרבם את רוח היהדות, ולהביאם למצב של "ככל הגוים בית יהודה" (יחזקאל כה, ח).

כך היה כבר במצרים, שכאשר בני ישראל פרו וישרצו... ותמלא הארץ אותם (שמות א, ז), החלו ליצור קשרי ידידות וקשרי משא-ומתן עם המצריים, ואז דיין סביבו משמים ש"יפק מלך חדש על מצרים" שנתחדשו גזירותיו כנגד בני-ישראל (שם ח, ט), כשבכך נבלמה ההתבוללות והתערבות הטמא עם הטהור (ראה זוה"ק ח"ב טו, א).

גם גזירות גירוש ספרד ופורטוגל נבעו מרצון היהודים להתחרה בעיני הגוים ולהיות חלק מהם.

כך גם בזמן ההשכלה, היו אלה המשכילים שהתערבו בגוים ולמדו ממעשיהם, ובזכותם גדלה האנטישמיות וגם עשתה פרי עד לגזירת כליה ואבדון רח"ל (וכפי שאמר כ"ק מרן מהר"י ז"ע בדורו על נוסח התפילה "נחשבנו כצאן לטבח יובל", "נחשבנו" - כשרצינו להיות חשובים בעיני האומות, אז דייקא נפלנו לעומק בור דודת של "כצאן לטבח יובל להרוג ולאבד למכה ולהרפה" רח"ל).

וכך היה גם כאן באר"י, שכאשר נפלה ההחלטה לחיות בשלום עם האויבים הערביים, התגברה שנאתם ואיבתם כלפינו, והחלו לעולל עלילות רשע רח"ל.

הסיבה לכך היא, כי רוצה ה' בעמו, וחפצו ורצונו הוא שיהיו מצויינים ומיוחדים, ולא יתערבו ח"ו בין הגוים ולא ירצו להידמות אליהם ח"ו, ולכן כשבני מנסים להתבולל ולהתערב ביניהם, יושב בשמים פועל פעולות למנוע התבוללות זו, ומחזירם אל בדידותם המבטאת את עליונותם על פני גויי הארצות (ראה דיגל מחנה אפרים" פר' ב"ק).

זהו פשר הדמיון בין בני-ישראל לשמן זית, "כל המשקים אדם מערב בהם ואינו יודע איזה תחתון ואיזה עליון, אבל השמן, אפילו אתה מערב בכל המשקין שבעולם, הוא נתון למעלה מהן, כך אבותינו בשעה שהיו עושים רצונו של מקום נצבים למעלה מן העובדי כוכבים" (שמו"ר לו, א), דהיינו, כמו ששמן אינו יכול להתערב עם שאר משקים אפילו אם הוא רוצה בכך, כך בני-ישראל, אינם יכולים להתערב עם הגוים, אפילו אם הם רוצים בכך, כי יושב בשמים ימנע מהם התאחדות והתלכדות פסולה זו.

בימי חשמונאי ובניו היתה התבוללות עצומה בין רבים מאחינו בני-ישראל לבין היוונים הרשעים ימ"ש, ואז הטביע הקב"ה רצון בקרב היוונים לצאת למלחמה כנגד בני-ישראל, וזה גופא היה נס, כי מדרך המלחמה לעורר שנאה ואיבה בין הצדדים, ומתוך כך התמעטה ההתבוללות, ובני חזרו למצבם הקודם - למצב של הבדלה בין ישראל לעמים, בין אור לחושך.

ולכן אנו מודים להקב"ה "על הניסים ועל הגבורות", ובתוך כך אנו מודים גם "על המלחמות" שגרמו פירוד בין ישראל ליוונים, וזה גופא היה חלק מהנס של נפשות בני".

(ג' כסלו תשמ"ה, סעודה א' תשל"ב)

מקובל בשם הרה"ק ר' אלעזר מליעזנסק ז"ע:

ישנם שלשה זמנים מיוחדים של "עת רצון" במשך השנה: א. מוצאי שבת בסעודת "מלוח מלכה". ב. שמיני עצרת. ג. חנוכה, ובפרט בזאת חנוכה.

והענין יובן עפ"י משל למלך שבא לבקר בעיר אחת, ותושבי העיר - על אף דחקם ועניים - טרחו ועמלו להכין עבורו מסיבת "קבלת פנים" מפוארת כראוי וכנכון לכבודו של מלכם הרם, במשך תקופת שהותו של המלך לא אמרו לו דבר על דחקם ועניים, ורק כשהגיע זמן הפרידה, נפלו ליד לגלי מרכבתו, ובכו בכי תמרורים על גורלם, באמרום כאמרום: "הוד מלכותכם! עד עתה לא רצינו להדאיב את לבכם, כדי שלא להשבית את שמחתכם וששון לבכם בשבתכם בקרבנו, אולם, עתה בעת פרידה מוכרחים אנו לגלות לכם את מצבנו העגום, כי תשש וטש כוחנו מחמת מצבנו הדחוק, אנא, חוס נא, רחם נא, והושיעה נא". דבריהם נתקבלו לאלתר על לב המלך, והוא מילא את משאלות לבם על צד הטוב ביותר, והעניק להם מאוצרו במדה גדושה.

הנמשל הוא:

בשבתות ומועדי השנה בני-ישראל מכבדים את המלך - השוכן בקרבם - ביותרת הכבוד, בכל מיני כיבודים וגינוני מלכות, ואינם מזכירים כלל את מצבם העגום והדחוק.

אולם, בהגיע עת פרידה - במוצאי שבת, בשמיני עצרת, בחנוכה ובפרט ב"זאת חנוכה" - בני ישראל שופכים שיחם לפניו ית"ש על מצבם העגום וצערם הגדול מנשוא בחשכת גלותם, ואז הקב"ה ממלא משאלות לבם לרחמים ולרצון, ומשפיע להם שפע רב במדה גדושה.

(מוצ"ש פר' לך תסא)

סוחר זה נודב על ידי יחידים הרה"ח ר' יחזקאל פריעד שליט"א לעילוי נשמת אביו החסיד הנפואר הנפטרם הבולט נשמתו, אש קודש לבעלי ר' אלכסנדר בר אברהם צבי ז"ל פריעד

פרפרת נפלאה

על חנוכה

איתא במדרש פליאה על הפסוק (שיר השירים ז, יד) "ההודאים נתנו ריח ועל פתחינו כל מגדים": "ההודאים נתנו ריח - זה ראובן שהציל את יוסף, ועל פתחינו כל מגדים - זה נר חנוכה שמצוה להניח על פתח הבית".

ונראה לבאר דברי חכמים וחידותם, בהקדם דברי כ"ק מרן מהר"א ז"ע, שבני-ישראל באותו דור היו במצב ירוד ושפל, ואולם, הקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו העמידם כנגד היוונים הרשעים ימ"ש, ועל ידי זה זכו לנצח במלחמה, כי הלכה הוא בידוע, שהיהודי הגרוע ביותר עדיף במעלתו על פני הגוי הטוב ביותר.

וזה היה הנס ב"מסרת... טמאים ביד טהורים ורשעים ביד צדיקים", שהקב"ה העמיד את היהודים ה"טהורים" וה"צדיקים" ו"עוסקי תורתך" לעומת היוונים ה"טמאים" וה"רשעים" וה"זדים", וכלפיהם נחשבו בני-ישראל בתכלית השלימות, ועל ידי זה זכו לישועה.

הכנה לכך נסללה מראש צורים, כאשר לאה ילדה את בנה בכורה וקראה את שמו ראובן, שבתורה מבואר הטעם שאמרה "כי ראה ה' בעיניי" (בראשית כט, לב), ובחז"ל (ברכות ז, ב) מבואר הטעם שאמרה "ראו מה בין בני לבן חמי (עשו הרשע) שמכר הבכורה ליעקב, וזה לא מכרה ליוסף ולא ערער עליו, ולא עוד שלא ערער עליו אלא שביקש להוציאו מן הבור". והרמז בשני טעמים אלו הוא, שאז נפתח פתח לישראל לזכות ל"כי ראה ה' בעיניי", דהיינו, להמשכת רחמים גם במצב של עוני רוחני, מכח הראייה וההסתכלות "בין בני לבן חמי", כי "בני" (יהודי) לעומת "בן חמי" (גוי) הוא תמיד בתכלית השלימות, וממילא הוא ראוי לישועה.

זהו פשר המרש: "ההודאים נתנו ריח - זה ראובן שהציל את יוסף", ומה נבנה הענין של "ראו מה בין בני לבן חמי" (כדברי הגמרא הנ"ל, שעשו ביקש להרוג את יעקב בגין מכירת הבכורה, ואילו ראובן לא ערער על יוסף, ולא עוד... אלא שביקש להוציאו מן הבור"), ומכח העמדה זו של "בני" לעומת "בן חמי" זכו בני-ישראל ל"ועל פתחינו כל מגדים - זה נר חנוכה", שזכו לנס חנוכה על אף שלא היו ראויים, מכח החסד הגדול של העמדת ה"טהורים" וה"צדיקים" כנגד ה"טמאים" וה"רשעים" (כדברי כ"ק מרן מהר"א ז"ע הנ"ל).

(סעודה ב' תשמ"ה)

חודשנו והוקרתנו נתנו לידידנו שתרמו מהונם להצלת הוצאת גליון זה

ברכת מזל טוב
לידידנו האבך כמדרשו העושה ומעשה לכלל ולפרט איש האשכולות והמעש, כהן שדעתו יפה, מראשי גבאי 'גדיל תורה' בעיר אנטווערפן
הרה"ח ר' שמעון עוזר הכהן הרשקוביץ שליט"א מפ"ץ הגליון מדי שבוע במסירות ובנאמנות באנטוורפן
לרגל שמחת נישואי בנו
החתן החשוב אבא אלטר מנדל נ"ו
במזל טוב ובשעה טובה ומוצלחת
זכה לראות נחת לרוב זורות ישרים ומבורכים
וכל טוב סלה
המאחלים: המערכת

הרה"ח ר' חיים יהודה בר"מ קליין שליט"א - ב"ש
לרגל שמחת נישואי בנו במ"ט ובשעט"מ
ביום ג' אלס "אחות פרידמן" אשדוד
הרה"ח ר' שלמה זלמן קליין שליט"א - ב"ב
לרגל שמחת לידת בתו
במ"ט ובשעט"מ
הרה"ח ר' אברהם משה נחמן שליט"א - י"ם
לרגל שמחת לידת בתו
במ"ט ובשעט"מ

לעילוי נשמת
הרה"ח ר' מנחם יהודה
ב"ר אלעזר חיים ז"ל
נלב"ע כ"ח כסלו תשס"ה לפ"ק
הרה"ח ר' משה שובקס שליט"א - ג"ז
לרגל שמחת לידת בתו
במ"ט ובשעט"מ
הרה"ח ר' ישראל גרינוולד שליט"א - אשדוד
לרגל שמחת לידת בתו
במ"ט ובשעט"מ

הרה"ח ר' חיים שלמה גרוס שליט"א - י"ם
לרגל שמחת נישואי בתו
במ"ט ובשעט"מ
הרה"ח ר' אליעזר מנהיים שליט"א - י"ם
לרגל שמחת נישואי בנו
במ"ט ובשעט"מ
הרה"ח ר' חיים אייזנברג שליט"א - אשדוד
לרגל שמחת לידת בנו
במ"ט ובשעט"מ
הרה"ח ר' קלמן קופרשטיין שליט"א - ב"ב
לרגל שמחת אירוסיו בתו
במ"ט ובשעט"מ

"ביקשתי והזרתני כבר כמה וכמה פעמים, שלא דובר בשעת התפילה ומראית התורה כי זהו עון פלילי ועון זה מעכב את האוהל". (שטיינזון תורה)

גליון זה נתנדב ע"י ש.ש.ב.מ.
לפרנסה בהרחבה והצלחה
בכ"ע וכל מילי דמיטב

מקץ תשפ"ג גליון קלה שנה ד

מליצי יושר

זרע שמשון חיים

רבי שמשון חיים ב"ר נחמן מיכאל נחמני זצ"ל הבטיח למי שילמוד בספריו: תשלומי חן וחסד ושלמה רבא מן שמיא ועיניכם תראנה בנים ובני בנים כשתלי יזיתם סביב לשולחנכם, חכמים ונבונים ובתים מלאים כל טוב, גם עושר גם כבוד לא יסופו מזרעכם וכו', בני חיי ומזוני טבי.

מלא העומר

רבי אריה לייב ב"ר משה צינץ זצ"ל ביקש קודם פטירתו שיתנו לו דף ורשם בשארית כוחותיו: מי שישתדל בהדפסת ספרי איהו לו למליץ. וכ"כ הגה"ק רבי דוד הכהן מלובלין וז"ל: הבטיח הגאון שיעשה טובה לכל המשתדלים והמסייעים בהוצאת חיבוריו לאור, וכן היה באמת שעשה טובה לכולם. (הקדמה למלא העומר)

אבני נזר

רבי אברהם ב"ר זאב נחום בורגשטיין זצ"ל הבטיח קודם פטירתו: אם ילמדו בספרים שלי, אחיה למנוח ולעור גם אחר פטירתי ממש כמו בחיים. (ארץ צבי להגה"ק נקוד"יגלוב עה"ת עמוד רמ"ב) וכ"כ השם משמואל: ובטח יהיה למליץ יושר למיימינים בה

ילקוט סופר

רבי יוסף לייב ב"ר אליעזר זוסמאן סופר זצ"ל כתב בצוואתו למי שילמוד או יפרסם דבריו אני אטיב עמכם להמליץ טוב בעדם לפני אל חי, ואם יבואו על קברי יתפללו ויאמרו איזה מזמורי תהלים ג"כ אשתחוה גם אני לפני שומע קול בכיות עמו ישראל ברחמים ואצטרף תפלתי עמכם לטוב להם כל הימים

לב העברי

רבי עקיבא יוסף ב"ר יחיאל שלעזינגר זצ"ל כתב בצוואתו בקשתו שטוחה שישתדלו להדפיס ספרים שלי, ואני תפילה להש"ת, צעק לבי אל ה' בין בחיי בעוה"ז, ובעוה"ב אם יהיה בכוחי, אקוה שלא להיות כפוי טובה ח"ו, ובעולם האמת אקוה כי לא יבושו בי תומכי.

אתון דאורייתא

רבי יוסף ב"ר יהודה ענגיל זצ"ל העיד חתנו הגאון רבי יצחק מנחם מארגענשטערן זצ"ל בהספדו רבינו בטרם עלה השמימה הבטיח כל מי שישיע בהדפסת החיבורים שלו יהיה לו למליץ יושר בעולם העליון

בן לאשרי

רבי יצחק ב"ר אשר אנשיל הורמן הרב מרעננה זצ"ל כתב בספרו: הנני מוסר מודעה שהחלטתי להתפלל בלי נזר בכל יום על כל אלה שיעיינו בספרי, ויגידו בשמי דברי תורה לאחרים שיושעו מכל צרה שצריכים ישועה בעוה"ז ובעוה"ב, וכל הלומד בספרי יזכה ליר"ש, והצלחה בכל טוב, בזה ובבא וסגולה גדולה בבית לכל הדברים.

חזון יחזקאל

רבי יחזקאל ב"ר מרדכי זלמן אברמסקי זצ"ל: הג"ר שלום אייזן זצ"ל בעת הספדו בשעת הלויה הכריז: נצטויתי מאת רבינו זצ"ל לפרסם, שהבטיח שימליץ טוב לכל מי שילמוד בספריו, וכן ימליץ טוב לכל מי שיפיץ את חידושי תורתו. (רבבות אפרים או"ח ח"ב עמוד רמ"ח, מלך בפיזו פרק מ"ב).

די שטערקסטע סגולה פאר אלע פראבלעמען

פארוואס האב איך פראבלעמען אין שטוב? פארוואס גייט מיך אזוי שווער מיט פרנסה? פארוואס האב איך צער גידול בנים? פארוואס קען די דאקטער מיך נישט העלפען? פארוואס האב איך נישט קיין מזל?

תירוץ

וואס איז די עצה? זיך איינקויפען מליצי יושר!

זייט מקיים די צוואה פון די זרע שמשון, פלאצקע גאון, אבני נזר, ילקוט סופר, לב העברי, רבי יוסף ענגיל, רעננה רב, און ר' יחזקאל אברמסקי זצ"ל, וואס האבען מבטיח געווען צו זיין מליצי יושר פאר ווער עס וועט פארשפרייטען אדער לערנען זייערע ספרים.

לע"נ הרה"ק המקובל המלו"ב ו'ר' רפאל ב"ר אברהם ריס זי"ע

הנה שבע פרות. הקשה בזוע ברך, דמה ענין הפרות להראות על שובע ורעב, ובשלמא השבלים שמהם עיקר מאכל העולם, מובן שרומז על שובע ורעב, אולם הפרות מה ענינם. ויש לתרץ ע"פ מה שאמר הכתוב (משלי יד:ז) "ורב תבואות בכח שור", והיינו שלפי גודל כח השור בשעה שעובד את האדמה, כך מגדלת הארץ תבואתה ופרותיה. וכן אמרו (חגיגה ג:): דרבן מכוון את הפרה לתלמיה להביא חיים לעולם. והיינו שע"י חרישת הפרה צומח הזרעים. וזה היה סימן הפרות, לומר שיהיו הפרות כחושות, וממילא החרישה תהיה חלשה ולא תיעשה כראוי, ולא יגדלו הצמחים כראוי ויבוא רעב לעולם. (זרע שמשון אות ז').

למה שילמתם רעה תחת טובה. יש לדקדק מדוע התחיל בטענת 'למה שילמתם רעה תחת טובה', דלכאורה היה לו מיד לטעון על גניבת הגביע. ונראה, שנתכוון יוסף לרמוז להם ששלמו רעה תחת טובה במה שקנאו בו מחמת הכתונת פסים שנתן לו יעקב, ואילו אמו רחל לא עשתה כן ללאה אמם, אלא אדרבה מסרה לה את הסימנים ולא קנאה בה והכניסה צרה לביתה. וזה שטען להם יוסף "למה שילמתם רעה תחת טובה", היינו תחת הטובה שעשתה אמי לאמכם. ולפי"ז מובן מה שמצינו בכמה מקומות בחז"ל שאמרו הלשון "אתם מכרתם בנה של רחל", דצ"ב מפני לא אמרו "אתם מכרתם את יוסף", או "אתם מכרתם את אחיכם". אך הכוונה כ"ל, דהיה עליהם טענה מיוחדת על כך שמכרו את בנה של רחל שלא היה לה קנאה בלאה אחותה, ואילו הם שלמו רעה תחת טובה וקנאו ביוסף בנה. (זרע שמשון אות ז').

הם לא ידעו כי שומע יוסף כי המליץ בינותם. וברש"י: המליץ זה מנשה בנו. ונראה למצוא רמז לדברי המדרש, שראשי התיבות של "לא ידעו כי שומע יוסף כי המליץ", בגימטריא "מנשה". (זרע שמשון אות י').

לע"נ הג"ר בנימין שלמה זלמן ב"ר יעקב דוד שפיצער זצ"ל י"א צ"כ כ"ו כסלו

הנותר משמן שבנר חנוכה אם מותר לבטלו. בשו"ע (סו"ס תרע"ז): אם נשתתיר משמן שבנר חנוכה, ואין בו ששים לבטלו, אין להוסיף עליו עוד שמן של היתר כדי לבטלו. והקשו בט"ז (יו"ד סי' צ"ט סק"ב) וש"ך (שם סק"ט), דהרי ביו"ד שם מובא שתי דעות אם באיסור דרבנן מותר להוסיף עליו מן ההיתר כדי לבטלו, ומדוע כאן סתם המחבר דאין להוסיף עליו כדי לבטלו.

ותירץ המג"א (סק"ב), דהכא חמיר טפי, דהוי דבר שיש לו מתירין לשנה הבאה, לכך אין להוסיף עליו לבטלו, עכ"ד. והעולם מתמיהין עליו, דאם זה דבר שיש לו מתירין, א"כ מה הוספה שייך, דדבר שיש לו מתירין אפילו באלף לא בטיל.

ונראה ליישב כוונת המג"א, דלכאורה כיון דאסור להשהות השמן מפני התקלה, מאי דבר שיש לו מתירין שייך הכא, הרי אסור להשהות עד לשנה הבאה. אך נראה כוונת המג"א, דודאי אם כבר השהה עד סמוך לחנוכה הבאה, אז לא שייך ביה ביטול, דיכול לשהות לנר חנוכה, דלא שייך בזה חשש תקלה, דהרי יכול להשתמש בו עכשיו לנר חנוכה, וא"כ הוי דבר שיש לו מתירין ואינו בטל. וא"כ לא פלוג רבנן, דאפי' זמן רב קודם חנוכה שאסור לשהותו, ואינו חשיב דבר שיש לו מתירין, מ"מ אין לו ביטול, דאין לחלק באיסור בין זמן לזמן.

וזה כוונת המג"א דאע"ג דבאמת אין זה מיקרי 'דבר שיש לו מתירין', ומהני כאן ביטול, מ"מ משום לא פלוג, תקנו חכמים דלא מהני בזה ביטול כמו 'דבר שיש לו מתירין'. אבל עדיין קשה דהרי מדברי המחבר משמע דמהני ביטול, רק אסור להוסיף שמן כדי לבטלו.

ונראה, דכל מה שכתבנו הוא דוקא אם נתערב בשמן אחר, ומוסיף עליו שמן שיהיה לו לשנה הבאה לעצמו בדיוק כפי השיעור הנצרך לנר חנוכה, דאז שפיר י"ל דאם איתרמי סמוך לחנוכה יכול לשהותו דאין בו חשש תקלה, והוי דבר שיש לו מתירין ואינו בטל, הלכך הוא הדין בתחילת השנה לא בטל משום לא פלוג. ובציור כזה מיירי המגן אברהם.

אבל המחבר מיירי בציור שהוסיף עליו כל כך שמן, עד שגם אם ישתמש בו כשיעור לימי חנוכה הבאים, עדיין יותיר לו, וא"כ לא הוי דבר שיש לו מתירין, דהרי איכא בו חשש תקלה, וא"כ מהני ביטול מעיקר הדין.

דאין לומר דיכול למכרו לאחרים לנר חנוכה, דכללא הוא דלא מיקרי 'דבר שיש לו מתירין', רק אם בעצמו יוכל להשתמש בו, אבל למכרו לאחרים לא מצינו דמיקרי 'דבר שיש לו מתירין'. ולכן שפיר קאמר המחבר דאע"ג דמהני בזה ביטול מעיקר הדין, דלא הוי דבר שיש לו מתירין, מ"מ אין להוסיף עליו לבטלו. (פני אריה שבת כא).

לע"נ אדמו"ר ר' חיים אליהו ב"ר שמואל אליהו מזוואלין זצ"ל י"א צ"כ כ"ו כסלו

ועל פיק ישק כל עמי. במדרש תנחומא (סימן י"ב): הפה שלא נשק בזימה, נאמר לו "ועל פיק ישק כל עמי". צואר שלא הרכין לעבירה, נאמר "וישם

א ביארנו ופענחו הדברים כפי השערתינו, ומדומני דזה כוונת הדברים, אבל אולי שינו, לכן העתקנו כאן דבריו אות באות, וישמע חכם ויוסף לקח.

וה"ל: בשו"ע סו"ס תרע"ז דאם נשתתיר משמן שבנר חנוכה אין להוסיף עליו. והקשו בט"ז וש"ך דביו"ד הביא שתי דעות דבדרבנן יכול להוסיף. ותירץ במג"א דהוי דבר שיש לו מתירין לשנה הבאה. והעולם מתמיהין עליו, דא"כ מה הוספה שייך, דדבר שיש לו מתירין אפילו באלף לא בטיל. נראה ליישב, דודאי לכאורה כיון דאסור להשהותו מפני התקלה, מאי דבר שיש לו מתירין שייך. אך נראה כוונת מג"א, דודאי אם כבר השהה עד סמוך לחנוכה הבאה לא שייך ביה ביטול, דיכול לשהותו לנר חנוכה. וא"כ לא פלוג רבנן אפילו זמן רב קודם חנוכה שאסור לשהותו, מ"מ אין לו ביטול, דאין לחלק באיסור בין זמן לזמן. והשתא נראה דלא מיקרי דבר שיש לו מתירין, רק אם בעצמו יוכל להשתמש בו, אבל למכרו לאחרים לא מצינו א"כ י"ל אם נתערב בשמן אחר ומוסיף עליו כל כך עד שיהיה לו לשנה הבאה לעצמו כפי השיעור, שפיר י"ל דאם איתרמי סמוך לחנוכה יכול לשהותו, ה"ה ברוחק לא בטל. אבל אם הוסיף עליו כל כך עד שגם אם ישתמש בו כשיעור לימי חנוכה הבאים מ"מ יותיר לו, א"כ לא הוי דבר שיש לו מתירין, דאם נימא שלא יבטל לא יוכל לשהותו עוד שנה כי חיישינן לתקלה, א"כ שפיר קאמר שאין להוסיף וכו' עד שיתיר לו לשנה הבאה, דתו לא הוי דבר שיש לו מתירין דלא שייך לא פלוג, וגם בסמוך לחנוכה אין לו תיקון להותיר אחר ימי חנוכה, וא"ש דברי המג"א.

האמרי אמת מגור עיני חיבורו למעלה מארבע שעות

בגיל שמונה עשרה עבר רבינו הבן לאשרי זצ"ל ללמוד בוורשא אצל הגר"צ גליקוואה זצ"ל חתנו של מרן רבי חיים מבריסק זצ"ל, וקיבל ממנו מכתב המלצה שנוסח ע"י גיסו בנו של הגר"ח מרן הגרי"ז מבריסק זצ"ל שהיה מעריכו מאד, וכתב עליו "הבחור החריף ובקי שקידתו הרבה והתמדתו בתורתו הקדושה מפליאה עין כל רואיה, עוד מימי נעוריו יגע ומצא וקנה לו הרבה ידיעות בש"ס בעיון ישר, ונוסף לזה הנהגתו הרצויה בעיני ה' ואדם, ויראתו הקודמת לחכמתו, אהוב למקום אהוב לביריות".

בגיל שלושים ואחד עשה חיבור על כל הש"ס ועל התורה, וכשבא לראש השנה לגור, הניח את החיבור לפני האמרי אמת מגור שהיה מחבבו מאד, ועמד האמרי אמת על יד אדן החלון, ועיין בו למעלה מארבע שעות, וכתב לו הערות על חידושי במסכת יומא, אשר היה לפלא בעיני החסידים שם. (ברכה משולשת עמוד כ"א).

רביד הזהב על צוארו. היד שלא נגעה בעבירה, נאמר "ויסר פרעה את טבעתו". ויש להבין, הלוא שכר מצוה בהאי עלמא ליכא. ויש לומר, דכל זה הוא רק במצות עשה, שהן אורות מלובשים בכלי הגוף, כמו האור בנר, כנאמר "נר מצוה", ולכן כשנתבטלו הכלים והיינו לאחר מיתה, אז נתגלו האורות ומקבל השכר. ולכן כל זמן שהוא חי אינו מקבל שכר, דעדיין לא נתגלו האורות. אבל במצות לא תעשה, שהן אורות בלי כלים, האור מתפשט מיד גם בעוה"ז, ולכן מקבל השכר גם בהאי עלמא. ולכן נמשל יוסף ללהבה שהיא אור בלי כלי, משא"כ בגחלת שהאש נאחזת בה וזה כמו אורות בכלים. וכן שבת שהאש מידת יוסף שבטלים בו כל כלי הגוף מל"ט מלאכות, ואין בו שום הכנה לימות החול, כי שבת הוא שלימות, [לכן מקבל שכר על שבת גם בהאי עלמא]. (נאות הדשא ח"ב עמוד שי"ט).

כבתה אין זקוק לה. אם האדם מתעורר לעבודת ה' מעצמו, הוא טוב מאד, אך ההתעוררות של אדם אין לה קיום תמיד, כשם שאין לאדם קיום תמיד. וכן כאשר תבוא לאדם התעוררות מלמעלה, כענין בת קול שיוצאת מהר חורב בכל יום שבאה מזה התעוררות לאדם, אף שענין זה יש לו קיום מצד עצמו, כי הוא דבר נצחי שהוא בא מלמעלה, אך מחמת שאינו בא מכה האדם, אינו נשאר אצלו, והתעוררות למעלה יהיה קיום אצל אדם אחר המוכן לזה.

אבל אם האדם מייגע עצמו עד שמתעורר כל כך שיעורר על עצמו אתערותא דלעילא, זה יש לו קיום, כי יש לאדם חלק בו, וגם הוא דבר נצחי, ואף אם לפעמים נפסק מעבודתו, אבל לאחר זמן חוזר אליו, כי האור אשר מאיר עליו מלמעלה לא נפסק ממנו.

וזה היה ענין המנורה, שהיה מדליק עד שתהיה שלהבת עולה מאליה, כדי שיע"י יגיעת אתערותא דלתתא תבוא אתערותא דלעילא. וענין זה נשאר במצות נר חנוכה, וזה "כבתה אין זקוק לה", מפני שאור של מעלה המאיר להמצוה לא נפסק. וגם בשבת הוא כן, דשבת היא קדושה הבאה מלמעלה, לכן לא נשאר מזה, רק אם מכין את עצמו לקדושת שבת, אזי נשאר גם לאחר שבת, וזה ג' ימים קודם השבת נקרא "קמי שבתא", וג' ימים אחר השבת נקרא "בתר שבתא". והכוונה, שאם מכין את עצמו קודם השבת, נשאר קדושת שבת גם אחר השבת.

וגם ברגל שואלין ודורשין ל' יום קודם הרגל, ומצינו במס' גיטין (דף עז.) דל' יום אחר הרגל נקרא "אחר הרגל", וזה ג"כ טעם זה, דהכנה דקודם הרגל מועילה שתשאר קדושת הרגל אחר הרגל ל' יום.

וכן בתורה היא רק לפי ההכנה והליכה שהולך אליה, ואף שהתורה היא גבוהה משבת וכו', אעפ"כ היא רק לפי ההכנה. והא דאמרו חז"ל (סוטה כב:) לעולם יעסוק אדם בתורה ומצות אפי' שלא לשמה, [ולכאורה תורה שלא לשמה הוא בלי הכנה, וזה אין לו קיום]. היינו משום דהתורה שהיא רוחני, לכן היא בעצמה הכנה, אפילו שלומד שלמה לשמה. ולכן הרמב"ם (פ"ג ת"ת ה"ה) גורם רק "לעולם יעסוק אדם בתורה" שלא לשמה, ולא הוסיף גם "מצות", כי מעשה המצות לפי שהוא במעשה גשמי, לכן אם הוא בלי הכנה [ובלי כוונה לשמה], לא נשאר מזה. אבל התורה [שהיא רוחני], לכן היא בעצמה הכנה, לכן אמרו חז"ל דיעסוק אדם בתורה אפי' שלא לשמה. (נאות הדשא ח"א עמוד קע"ב).

עד שתכלה רגל מן השוק. יש לומר "רגל" היינו רגל של היצה"ר, דאמרו (ע"ז ה:) 'משלחי רגל השור והחמור', בזמן שעוסקים בתורה ובגמילות חסדים יצרם מסור בידם. ופירש"י: משלחים ומשליכים רגלי יצה"ר הבא על האדם מעליהם, ע"כ. ופירשו בספרים, כי באמת גם היצה"ר הוא מלאך, ובכמה דברים הוא טוב, כמו בנוגע תלמוד תורה, דמפרש בזוהר (ח"א דף

עשינו מה שגזרת עלינו אף אתה עשה מה שהבטחתנו!

פאר א נדבה פון \$180 פאר גליון מליצי יושר

וועט מען מודיע זיין ביי די ציונים פון די **פלאצקע גאון** - ווארשא, **אבני נזר** - סוכאטשוב, **ילקוט סופר** - פאקש, **לב העברי** - הר הזיתים, **ר' יוסף ענגיל** - ויען, **בן לאשרי און חזון יחזקאל** - הר המנוחות
אז איר האט מקיים געווען די צוואה, און יעצט איז די צייט פאר זיי מקיים צו זיין זייערע הבטחה!

געדענקט "מקח בלייבט מקח"!

קלח). דלולא היצה"ר לא היתה חדותא דשמעתא, רק רגלי היצה"ר [היינו דרגות הנמוכות של היצה"ר] הן רע. (נאות הדשא עמוד קס"ד).

ילקוט סופר

לע"נ הג"ר נפתלי זאב ב"ר יעקב מיכאל לייבאוויטש ז"ל י"צ כח כסלו

קושית הבית יוסף. נראה לתרץ קושית הב"י למה תיקנו חנוכה ז' ימים, הלא הנס לא היה רק שבעה ימים. וז"ל לפי מה שכתב הברכי יוסף (סי' תר"ע) שנעשה הנס במנורה שדלקה שמונה ימים, כיון שהיונים רצו לבטל מהם שבת חודש מילה, ולזה דלקה המנורה בר"ח טבת, ואין שמונה בלא שבת, וגם רמז לשמונת ימי מילה, לכן בשמונה ימים שדלקה, היה רמז הישועה מכל ג' מצוות שרצו לבטל מהם, עכ"ד.

ולפ"ז מתורץ מדוע קבעו שמונת ימי חנוכה, כי רצו לרמז גם על הנס שלא בטלו שמונת ימי מילה. ובזה יש לבאר המדרש (מובא בעוללות אפרים מאמר תל"ד) עה"פ (קהלת י"ב): "תן חלק לשבעה וגם לשמונה", "תן חלק לשבעה" אלו קני המנורה, "וגם לשמונה" אלו קני שמונה ימי מילה. ולפ"ז יובן הכוונה, "תן חלק לשבעה" אלו ז' קני המנורה, שחנוכה היה צריך להיות שבעת ימים, שהנס היה רק שבעה ימים, וגם כנגד קני המנורה שהדליקו בבית המקדש, אבל מ"מ "גם לשמונה", נגד שמונה ימי מילה, שלכך נקבע שמונה ימים נגד מה שרצו היונים לבטל המילה.

לב העברי

לע"נ הג"ר אברהם יצחק ב"ר דוד שיסגאל זצ"ל י"צ א' סבת

סעודת מצוה בחנוכה. הקשו הפוסקים (בסימן תר"ע) למה בחנוכה תקנו רק הלל והודאה, ובפורים משתה ושמחה, ע' בט"ז שם שהאריך בזה. וז"ל כפשוטו, כי בפורים היתה שמחה שלמה, דלא נעדר בהם איש, משא"כ בחנוכה נפלו שני גדולי הדור יהודא ואלעזר המכבים בני מתתיהו, והיה גם הרג רב מקודם בבני ישראל, ורק אח"כ בא עזר מאת ה', ולכן לא היה כל כך שמחה בשלמות, דהא מצינו בסימן תק"פ כמה תעניות על מיתת צדיקים, וא"כ אין השמחה בשלימות.

אולם קשה לי, דבמגילת אנטיכוס כתב וז"ל: על כן קיימו בני חשמונאי וכו' לעשות שמונה ימים האלה ממי משתה ושמחה כימי המועדים הכתובים בתורה, עכ"ל. הרי שקבעו ימי משתה ושמחה, וזה סותר למה דאיתא בש"ע ובראשונים. ונראה לתרץ ע"פ מה שכתב הרמ"א (סי' תר"ע ס"ב) דנוהגים לומר שירות ותשבחות ואז הוה סעודת מצוה. ועפ"ז יש לומר דמה שכתוב במגילת אנטיכוס "לעשות" שמונה ימים ימי משתה ושמחה, הכוונה לגרום שיהיו ימי משתה ע"י אמירת שירות ותשבחות, ואין הכוונה "לעשות" שיעשו אותם ממש ימי משתה.

ולפ"ז הנפ"מ בין פורים לחנוכה, דבפורים הוי ימי שמחה בלי שירות ותשבחות, וחייב לבסומי אע"פ שלא אומר שיר והלל, משא"כ חנוכה נעשה בעיקרו להודות ולהלל, וגם "לעשות" והיינו לגרום שיהיה ימי שמחה ע"י אמירת שירות ותשבחות.

ובזה יכולים ליישב מה שקשה על הא דאיתא בטור (סי' תר"ע ומביאו שם בט"ז סק"ב) דנשים שנוהגים לאסור מלאכה כל היום, אין מוחים בידם. וכתב שם המג"א (סק"ב בשם השלטי גבורים) שיש לבטל מנהגם, חוץ מיום הראשון והשמיני. וכתב במחצית השקל שם, דסגי ביום ראשון וביום השמיני כמו בפסח וסוכות דלא אסור במלאכה אלא ביום הראשון ובסוף החג, עכ"ד. ותמוה, דמדוע מדמין חנוכה לחג הפסח וסוכות דשם מפורש בקרא דרק בימים האלו אסורים במלאכה, משא"כ חנוכה מה הנפ"מ בין ימים אלו לשאר הימים. אבל לפי הלשון שבמגילת אנטיכוס נחא, דכתב שם "לעשות אותם ימי משתה כימי המועדים הכתובים בתורה", א"כ זה היה עיקר תקנתם שיהיה כמו "מועדים הכתובים בתורה", ולכן נחא מה שמדמים את זה לימי פסח וסוכות.

ועוד י"ל כי יום הראשון הוא חג משום חנוכת המזבח, ויום השמיני הוא חג לגמרה של מצוה, ועפ"י סוד נוצר ונקח כנודע להבאים בשערים, לכן הם עדיפי על שאר הימים. (ש"ת ר' עקיבא יוסף אור"ח ח"א סימן רי"ט).

מדוע שאני חנוכה מ"ח. צ"ע למה יגרע חנוכה מ"ח, דאיתא (בסימן ת"ט) דחייב בסעודה בר"ח, והרי חנוכה עדיף שאומרים בו הלל שלם, ובר"ח רק חצי הלל. ואי משום דכתיב "ובראשי חדשיכם ומועדיכם",

ב נתכוין בזה לדברי רבי דוד הנגיד נכדו של הרמב"ם בספרו מדרש דוד פרשת וישב.

דאיתקש ר"ח למועד, אפשר לומר דחנוכה בכלל, כמו שכתב בשער הכוונות שחנוכה הוא כרגל, ולכן אמרו "עד שתכלה רגל" מן השוק".

ואפשר לומר בסוד הענין, בהיות כי "נשבע ה' לדוד אמת וגו' גם בניהם עד ישוב לכסא לך" (תהלים קלב:יא), ובנס חנוכה בבית שני נטלו החשמונאים מלכות מזרעו של דוד, על כן לא נתקיימו מלכותם. [כדכתב הרמב"ן (בראשית מט:), וכיון דמלכות בית חשמונאים לא היה כדון, לכן אין לעשות סעודה].

ואפשר לומר כי סיבת הדבר [שניטלה המלכות מבית דוד לפי שעה] היה, כי נהרגו נוב עיר הכהנים כגראמ של דוד המלך, על כן ירש מתתיהו ובניו מלכותו בזמן בית שני וכו'. ואפשר לומר כי מזה הטעם ג"כ נפלה המחלוקת בין ר' שמעון בן גמליאל ור' אלעזר בן עזריה (ע' ברכות כג:), ונדחה ר' שמעון בן גמליאל מפני ר' אלעזר בן עזריה, כי ר' אלעזר בן עזריה הכהן היה עשירי לעזרא, ואז נתעלה כתר כהונה על כתר מלכות לפי שעה, כי רשב"ג היה מזרע מלכות בית דוד.

ופורים שאני, כי איש יהודי היה כדדרשו רז"ל, כי בנימין נחשב כיהודה, דבנימין לא אז משבט יהודה, וכן מוכח בקרא (מלכים א' יא:ב). (ש"ת ר' עקיבא יוסף אור"ח ח"ב סימן ת"ל).

אהרן דאורייתא

לע"נ האחים ר' יוסף צבי ור' אהרן, ה' שלמה ב"ר אהרן ע"ה

להדליק נר של חנוכה. יש שני נוסחאות בברכת המצות, יש מצות שמברכין עליהם ב"על", כגון "על מקרא מגילה". ויש מצות שמברכין עליהם בלמ"ד, כגון "לשמוע קול שופר". ובטעם החילוק כתב בספר הישר לר"ת (סי' רנ"ט, ורא"ש פסחים פ"א ס"י בשמו), דהחילוק הוא אם המצוה נגמרת מיד, ואין שיהיו זמן בעשייתה, דאז מברך עליה ב"על", כגון "על המילה", "על אכילת מצה", "על נטילת ידים". ובין מצוה שיש בה שיהיו זמן, כגון תפילין וציצית וסוכה, שמצותן כל היום, שמברך עליהן בלמ"ד: "להניח תפילין", "להתעטף בציצית", "לישב בסוכה", שלשון זה מורה על להבא, כלומר להיות לבוש בתפילין ובציצית ולישב בסוכה כל היום.

ונתקשו הראשונים לפ"ז, דמדוע מברכין בחנוכה בלמ"ד: "להדליק", והא זה מצוה שאין בה שיהיו זמן. ותירץ הרוקח (ה' ברכות ס"ו שס"ג), וז"ל: כל שיש משך למצותה וצריך עוד לקיימה - מְטַבֵּעַ שלה בלמ"ד, כגון "לעסוק בדברי תורה", דכתיב "והגית בו יומם ולילה", וכן "להדליק נר של חנוכה", דהמהדרין מוסיפין כל שמונה הרי יש משך והוי כמצוה אחת, עכ"ל.

וכתב הגר"י ענגיל (גליוני הש"ס שבת כג), וז"ל: לכאור' כוונתו דכל שמונה מצוה אחת, ולכן מברכין בלמ"ד, הואיל ויש המשך למצוה כל שמונה. ואולם לפ"ז לא היה לו להזכיר הך "דהמהדרין מוסיפין כל שמונה", דהרי ההדלקה כל שמונה הרי היא גוף המצוה ולא משום הידור. ואולי כוונתו עוד, דהואיל והמהדרין מוסיפין נרות, לכן צריך לברך "להדליק", דהברכה היא על נר אחד דעיקר מצוה, ויש למצוה זו המשך בהוספת נרות ההידור, ועל כן מברכין בלמ"ד. ולפ"ז לב"ש דפוחת והולך יצטרך בלילה האחרון לברך "על הדלקת נר חנוכה", דאין כאן המשך עוד לא מן הזמן ולא מן הוספת נרות, ואולי כיון דטופס ברכה כך היא לז', אין לחלקה בליל ח'.

מהו להזכיר של חנוכה במוספין, כיון דלית ביה מוסף בדידיה לא מדכרינן, או דילמא יום הוא שחייב בארבע תפלות. (שבת כד.) הג"ר יוסף ענגיל (לקח טוב דף לא.) ביאר, דהספק הוא, אם לקרבן מוסף שבא בשביל שבת או ר"ח אין לו שייכות לחנוכה כלל כיון שאינו בא מסיבת חנוכה, או דאמרינן דקדושת חנוכה מתפשטת על כל המצוות. וכמו שאמרו (זבחים צא.) "אטו ר"ח למוספי שבת לא אהנאלי", וכשם מוספי שבת ור"ח

ג משמע מדבריו דבא לתרץ מדוע רק בחנוכה עברו על האיסור של העברת מלכות מבית דוד, ולא בפורים. ואינו מובן הקושיא, הרי מרדכי לא היה מלך ישראל, רק משנה למלך אחשורוש. ד והר"ן (פסחים דף ד. מדפי הר"ף) מחלק באופן אחר, דמצוה שאפשר לעשותה ע"י שליח, מברכים ב"על", ומצוה שאי אפשר לעשותה ע"י שליח, מברכים בלמ"ד, ולכן בשופר שחייב כל אדם לשמוע בעצמו קול שופר, מברכים "לשמוע", וכן "לישב בסוכה", אבל מילה ושחיטה שאפשר לעשותם ע"י שליח, מברכים ב"על". ונר חנוכה אע"פ שאפשר להדליק ע"י שליח - מברכים בלמ"ד, לפי שהוא בעצמו צריך להשתתף מכיסו בשמן ופתיחה, והרי זה כאילו אי אפשר ע"י שליח.

ה והרא"ש שם תירץ, דגם בנר חנוכה יש שיהיו במצוה, שזמנה משתקע החמה עד שתכלה רגל מן השוק.

ו וכ"כ הראב"ן (סימן לה), שמלבד הלילה הראשון יש בו כמה נרות להדליק, ולא נגמרה המצוה עד שמדליק כל הנרות, לכן מברך "להדליק" שמשמעו להדליק כל נר ונר, ולא חלקו לילה הראשון משאר הלילות.

הקרבנים בחנוכה יש עליהם קדושת החנוכה, הוא הדין לתפילה הבאה במקומם, וזהו שאמרו בגמ' שם "יום הוא שנתחייב בארבע תפילות", דכיון שאותו היום יש בו קדושת חנוכה, קדושת החנוכה מתפשטת על כולם ואף על התפילות שאינן מחמת עצם היום.

וז"ל: ג' תפלות הקבועות תמיד הם שייכים שפיר לענין הזמן כפי מה שהוא, כיון דתפלות כנגד תמידין, והתמידין הרי הם חובת היום, ולכן הם שייכים לקדושות היום בכל יום כפי כל מיני קדושה אשר בו, ולכן בחנוכה ידש על הימים קדושת החנוכה, לכן התפילות הקבועות שייכי שפיר לחנוכה. ואולם תפלת המוסף דשבת ור"ח שבתוך ימי חנוכה שהיא באה אך במקום קרבן מוסף דשבת ור"ח, לכן יש סברא שאין להם שייכות לקדושת החנוכה, כיון שהם אך בשביל קדושת השבת ור"ח שלאותו יום לא בשביל קדושת החנוכה שלו, וזהו שאמר דכיון דלית מוסף בדידה לא מדכרינן. וכן יש סברא להיפך דקדושת החנוכה מתפשטת על כל המצות!

לע"נ הרה"ק ר' אברהם משה ב"ר שמחה בונם מפשיסא זצ"ל יא"צ א' טבת

וישן ויחלום שנית. יש לדקדק על השינוי, דלעיל בפרשת וישב אצל יוסף כתיב "ויחלום עוד חלום אחר", ולא "שנית", והלא בב' החלומות בא הסימן של השתחואות האחים ליוסף, אלא דבראשון ראה החלום באלומות, ובחלום השני בכוכבים, וגם כאן, החלום הראשון בפרות והשני בשבלים, וא"כ מדוע לעיל כתיב "אחר". ואולי י"ל, דכאן היו ב' החלומות מסוג אחד, מהנבראים, דאע"ג שהפרות הם 'חי', והשבלים 'צומח', מ"מ שניהם בעולם השפל על הארץ, לכך שייך הביטוי "שנית", כלומר אותו דבר בעצמו נשנה באופן אחר. משא"כ גבי יוסף שחלום השני היה בהשמים הרוחניים, לא שייך לומר "שנית", דאין זה אותו דבר, רק דבר חדש, ולכן כתיב "חלום אחר", ועוד שניתוסף בו בחלום השני רמז לאביו ואמו, והבן.

ויהי כאשר פתר לנו כן היה, אותי השיב על כני ואותו תלה. יש לדקדק על כפל הדבר, כיון שאמר "כן היה", כבר ידוע מה שהיה, ועוד מנא ליה דזה היה מכת פתרונו, אולי מדרך הטבע היה, דאחד זכה בדין והשני נתחייב, ואדרבה מכת מיתת הראשון חמת המלך שככה, ומוחל להשני, והכי נמי מאחר שנתלה שר האופים, ניצול שר המשקים, ולא ע"י פתרון יוסף. וי"ל דעל זה כיון במה שכפל "אותי השיב על כני" תחילה, וא"כ אין לומר דזה היה ע"י שחמת המלך שככה, דהא אדרבה, אח"כ תלה את שר האופים, אלא על כרחך דיוסף גרם זה בפתרונו הטוב. ועוד י"ל, דבזה שאמר "אותי השיב על כני", זה ראייה שהיה ע"י פתרון יוסף, דאם היה ע"י שחמת המלך שככה, היה די שאותו לא יצוה להמית, אבל לא ששייבו עוד לגדולתו, אלא על כרחך יוסף פעל כל זה בפתרונו הטוב.

לזכות מנחם בן ציון בן פרידא רבקה להצלחה בכ"ע

שכנכסו יונים להיכל טמא כל השמנים. כבר העירו דהלא בת"כ (אמור) אמרו: 'תמיד אף בשבת, תמיד אף בטומאה'. וז"ל הרמב"ם (פ"ג תמ"מ ה"י), וא"כ מאפס שמן טהור, היו יכולים להדליק בשמן טמא. וי"ל, דנמי שטומאת מת נדחה בציבור, אבל באנדרלמוסאי של כיבוש יונים, לא היה שם שמן שהוא ודאי טהור מטומאת זב וזבה ונדה ויולדות וטומאת שרץ ונבילה, שטומאת אלו אין קרבן ציבור דוחה אותן. ע"ש עוד. (שבת כא.).

ז וז"ל בגליוני הש"ס (סוכה נו). וציונים לתורה (כלל ל"ח עמוד צ"ה טור ב'), ושב דנחמתא (סוף אות ה'), וע' בארץ צבי (פרומר, ח"ב חידושי מסכת ביצה דף ה.), ובנין אב (ח"ג סימן ז"ז), ואר"ש (פ"ד עבודת יוה"כ ח"א).

והנה הגמ' שם מביא ראייה דאינו מזכיר חנוכה במוספין, דהרי חזין דראש חדש שחל להיות בשבת - המפסיר נביא בשבת אינו צריך להזכיר של ראש חדש, שאילמלא שבת - אין נביא בראש חדש. וא"כ הוא הדין דאינו מזכיר חנוכה במוספין. ואמרה הגמ': מי דמי? התם - נביא בדראש חדש ליכא כלל, הכא - איתיה בערבית ושחרית ומנחה, ע"כ. פ', דבר"ח כיון שאין בו קריאת הפטרה, לכן גם כשאירע ראש חודש בשבת אין מזכירים אותו בברכת ההפטרה. אבל בחנוכה, הרי איתיה להזכרת היום בתפילת ערבית ושחרית ומנחה, ולכן יום שמחויב בארבע תפילות, כגון שבת או ראש חודש, מזכיר אף במוסף ענינו של יום.

ולפי ביאורו של הגר"י ענגיל, מובן היטב כוונת הגמ', וכמו שכתב במשמרת מועד שם, וז"ל: כוונת הגמ' דשם לא שייך לומר שנהפך להיות מחובת היום דר"ח, שהרי לא שייך כלל נביא בדר"ח, משא"כ בעל הנסים שישנו בשאר תפילות, שייך לומר דאף תפלה הנוספת הוא מחובת היום דחנוכה.

ואין פותר אותם לפרעה. פירש"י: פותרים היו אותם, אבל לא לפרעה, שלא היה קולן נכנס באזניו ולא היה לו קורת רוח בפתרונם, ע"כ. רואים מכאן, דלומר פלפולים קל מאוד, אבל להגיד פשט אמיתי לזה צריך סייעתא דשמיא באופן מיוחד. החרטומים פלפלו בחלום פרעה, ואמרו לו 'ז' בנות אתה מוליד ז' בנות אתה קובר, וכל זה לא קשור לשמנות ורזות, אלו הם פלפולים בעלמא. אבל יוסף אמר שבע פרות שמנות אלו שנים טובות, ושבע פרות רעות אלו שנים רזות. זה פשט. ולכן הקדים ואמר "אלקים יענה את שלום פרעה", דלפשט צריך סייעתא דשמיא מיוחדת.

חדש ויצא לאור

חדושי רבנו חיים הלוי

על הרמב"ם
עם מורשת הגר"ח

• כרך ראשון •

י"ל מחדש ברוספת כבודות. ציונים. עיונים. כבודות. מקורות ומילואים

מהדורה מושקעת ומורחבת
בעריכת מכון מורשת הגר"ח לאהר
הרבה שנים ביגיעה עצומה

בפסוקי לנו פאראש המלכות והאליהו שבת שבת
המלכות והאליהו שבת שבת שבת שבת שבת שבת

מכון מורשת הגר"ח
moreshetshagra@gmail.com

הפצה ראשונה
עם הספר "לעו"י"

קפת
המיתון
המיתון
המיתון

סגולה פאר ערליכע קינדער

סגולת אריה"ק כהדרת הרה"צ מ'ארמד זצ"ל

**ארייברענגען יראת חטא אין אייערע קינד
דורך א שטיין ביי קברי צדיקים.**

— וואס טוהט מכון דורות ישרים: —

- ת"ח ויר"ש וואס טוהט עס שוין אסאך יאהרן צו העלפן אידן. וועט עס טוהן פאר אייער ישועה כדיוואט. בנאמנות. קאנפידענשעל.
- יעדע נאמען איז א באזונדערע שטיין, באזונדערע עבודה און תפלות פאר א לענגערע צייט. אלעס ווערט געטוהן מיט גרויס איבערגעבענע קייט. מיט כוונה. במתינות. אזוי האט עס די ריכטיגע כח.
- משרייבט די גאנצע נוסח אויפן שטיין סיי פאר מען באקט די חליות און סיי נאכדעם אזוי ווי אלע שיטות. די שטיין בלייבט אין דעם אויוועג פאר 2 וואכען.
- מ'זאגט די תפילה 18 מאל אויפן שטיין, ביי די ריכטיגע צייטען.
- מ'לאזט איין וויסען ווען די שטיין ווערט געבאקען. שהוא עת רצון להתפלל, כדי איר זאלט קענען מיט זאגען די תפילה.
- די ת"ח גייט אליין צום ציון און מתפלל, נאכדעם וואס ער רופט נשמת הצדיק אל קברו (המקובל מהישמח משה).
- די שטיין ווערט באראבען ווי די ריכטיגע וועג. און אזוי זעהט מען עס נישט.
- מ'קען אויך אפנעמען די שטיין און עס אליין אראפלייגען ביי וועלכע צדיק איר ווילט.
- מ'קען באשטעלען אסאך שטיינער כדי מזאל עס לייגען ביי אסאך צדיקים.

דוקא אויך דעם מקובלידעג אופן פון **מכון דורות ישרים** זעהט מען ווי עס ווערט מקיים די ווערטער פון אריה"ק טיפן האר **יצור הלב** (-אמרינען זיין הירץ צו אידישקייט), **שיתחפר לב לשמים לטובה** (-ס'רופט די גאנצע מענטש), **ותראה מלאים** (-וועסט זעהן וואונדער), מ'קען עס געבען פון מעשר.

פאר פרטים רופט-טקסט מכון דורות ישרים
dorosyesharim@gmail.com 917-635-3883

**צופרידענע
עלטערען פון
מכון דורות
ישרים זאגן:**

” מיין קינד איז
געווארען א
אנדערע
מענטש. ער לערענט
מוסר. ער וויל
ענדיגען א מסכתא

” מיין זוהן בעגט
מיין ז'וועק מ'ן
אויף 5 מינוט
פאר סוף זמן קריאת
שמע

” מיין יצחק האט
ארויפגעלייגט א
פילטער

” איך האב נישט
גענוהן קיין
מנוחה פארדעם,
נישט וויסענדיג וואס
מיין בחור טוהט

” כהאב
גינעוהייבען זעהן
הצלחה מיט
מייענע קינדער נאכען
מנדב זיין פאר מיין
חבר'ס קינד

עלון שבועי על פרשת השבוע. ועוד נושאים.

העלון נכתב לעילוי נשמת סבינו מורינן הרב ששון הכהן ב"ר ישעיהו ומרת מרים זצ"ל

תענוג הפרשה

שבת קודש פרשת: **מקץ**. ל' כסליו ה'תשפ"ג (24/12/2022) **שנת הקהל**

כניסת שבת : י-ם : 16:05, ת"א : 16:19, חיפה: 16:08, ב"ש: 16:23

צאת השבת : י-ם : 17:21, ת"א : 17:22, חיפה: 17:20, ב"ש: 17:24

תענוג בפרשת השבוע:

אין מילה מיותרת בתורה. ויעקב אומר **"עוד יוסף חי"** יכל לומר **"יוסף חי"**? כשיוסף יצא מעם יעקב היה בן 17 שנה, וכשעמד לפני פרעה היה בן 30 שנה, ולזה רמז יעקב שיחיה "עוד" שנים. בגימטריא 80. וביחד 110 שנים. ואת זה בירכו יעקב.

יעקב אבינו אומר לשבטים הקדושים לרדת מצרימה **"כי יש שבר במצרים"** שבר ראשי תיבות: ש'ם ב'ן ר'חל. לרמז ששם במצרים נמצא יוסף.

"ופרעה חולם" (א,מא) חלומותיו של יוסף בפרשת וישב, וכן חלומותיו של פרעה, היו סיבות לגלות מצרים, שורש כל הגלויות. ומבואר בחסידות, שיש קשר בין שני הדברים, כי בזמן הגלות, האדם הוא בגדר 'חולם' ככתוב: "בשוב ה' את שיבת ציון היינו כחולמים", שכן חלום נובע מכוח הדמיון, המאחד שני דברים מנוגדים. ואף בזמן הגלות כך. בשעת התפילה האדם מרגיש דבקות בה', ולאחר סיום התפילה הוא שוכח הכל ושוקע בעניני העולם. (הרבי מליובאוויטש)

תענוג לספר מהצדיקים:

העניין וזה לא עזר? והרבי במשפט אחד הצליח להאיר לו? זה רבי! רבי יודע לגעת לך בשורש! להאיר לך ישירות לשורש נשמתך!

"דאגה בלב איש ישיחנה לאחרים" מובא בחסידות: ש'אחרים' כידוע זהו שמו של רבי מאיר בעל הנס. ואם יש לאדם דאגה או מועקה בלב, **ישיחנה לאחרים**. יסע לצינונו של רבי מאיר בטבריה וישיח בפניו את כל אשר על ליבו.

המשפיע ר' יוסף יצחק פרידמן סיפר בהתוועדות על יהודי ממוצא גרוזיני שמו היה 'חכם שלום' שהיה גר בקריית מלאכי ונהפך לחסיד חבידי והיה אדם גדול וענק מימדים וגיבור. והרב פרידמן הראה את כף ידו בהתוועדות, שהיא ככף ידו של ילד לעומת כף ידו של 'חכם שלום'... ועבד כשוחט. והיה טובל במקווה בארבע לפנות בוקר. ופעם בצאתו מהמים לכיוון חדר ההלבשה הוא רואה אדם-גנב. שמחטט לו בתיק כדי לגנוב. כל שוחט יש לו תיק עם מלא סכינים יקרים מאוד לשחיטת תרנגולים ובהמות דקות וגסות. והסכינים יקרים לו עד מאוד והוא משחיו ובודק אותם כל הזמן. וניגש לאותו גנב ותפס אותו בגרונו ושאלו: אתה רוצה לראות מה יש כאן? והוציא את הסכין של הבהמה גסה וכמעט והעביר אותה על גרונו... וההוא שהיה כאפרוח לעומת 'חכם שלום'... לא יכל להתנגד אפילו... ואז אמר לו 'חכם שלום': לך תטבול במקווה ואני מחכה לך. ומיד כשיצא מהמים אמר לו: אם אתה רוצה שאשחרר אותך תניח עכשיו תפילין. מה החסידות עשתה מכן אדם. שהרי יכל לעשות לו כל מה שרוצה. והוא בחר לזכות אותו בתפילין אחרי מקווה, ושיחרר אותו.

תענוג מעניני דיוא, תנוכה :

המחלוקת הכי ידועה בחנוכה, היא מחלוקת של בית שמאי ובית הלל: האם פוחת והולך בכל יום, או מוסיף והולך בכל יום? ואנו פוסקין כבית הלל שמוסיף והולך בכל יום עוד נר ועוד נר. רבי נתן מברסלב בספרו 'ליקוטי הלכות' חלק א' מסביר: שזה לא רק מחלוקת שהייתה בזמן בית שמאי ובית הלל. אלא זה חלק עיקרי ממהות החנוכה וממהות כל העניין של החיים שלנו בגלות עד הגאולה. בכל הדורות היו בעם ישראל שני חלקים עיקריים של דעות. שנקראים בשם הכולל של 'בית שמאי' ו'בית הלל'. החלק של בית שמאי זה המבט הקפדני של "פוחת והולך" כמו שידוע הסיפור על שמאי והתנהגותו עם הגוי שרצה להתגייר. שהקפיד עליו מאוד. והיכה אותו באמת הבניין. לעומת זאת הלל שמע אותו והאיר לו פנים, והלך בראש שלו... וככה הצליח לחבר

המשפיע הרב משה ווינר שליט"א סיפר: שהיה יהודי בכפר חב"ד שהיה קורא בכל יום 4 פעמים את ספר התהילים! והיה כל היום קורא את התהילים! והוא עוד זוכר אותו בכפר בביה"כ "בית מנחם" יושב וקורא התהילים לפני השקיעה כדי לסיים. ופעם אחת כתב לרבי על מנהגו, וביקש להפחית בזה כי רוצה ללמוד חסידות בזמן הזה ולא מספיק. והרבי ענה לו: שאין הוא יכול להתיר לו להפסיק בפרק אחד אפילו! כי 'מעלן בקודש'

הרב יהושע חדר מאיטליה היה נוסע פעם בשבוע 9 שעות! לבית אבות מרוחק בו היו כמה יהודים זקנים הרחוקים מתורה ומצוות ואוכלים כל השבוע אוכל לא כשר, והיה מביא להם ארוחה כשרה. ופעם כתב לרבי שרוצה להפסיק עם זה, כי במילא אותם יהודים אוכלים כל השבוע לא כשר, ומה זה יעזור הפעם בשבוע שהוא נותן להם אוכל כשר? מה גם שזה לוקח לו יום שלם של טירחה? והרבי ענה לו שלא מפסיקים עבודת קודש! ומה שרוצה עוד להפסיק, צריך להתאמץ למצוא זמן להוספה בעבודה!

הרב שבתאי סלביצקי שליט"א השליח באנטוורפן סיפר: שהיה לו ידיד בעיר שאינו שומר תורה ומצוות ואפילו לא מעוניין לשמוע על כך, אבל היה שומר איתו על קשר. הוא היה יהלומן מבריק ואיש עסקים מצליח וחכם מאוד, משכיל בכל מיני חכמות ומלומד מאוד. ופעם אחת סיפר לו שהוא הולך להתחתן עם גויה. והרב שבתאי מיד עלה למשרדו לדבר איתו על חומר המעשה שהוא עושה, אם עד היום לא קיימת מצוות, נחא, אבל במעשה זה הנך מפריד את עצמך מכלל ישראל לצאת. ודיבר איתו כמה שעות! ולא עזר כלום. ואז אומר לו הרב שבתאי: אני מעוניין לנסוע איתך לנו יורק לרבי מליובאוויטש, וכשנעבור בחלוקת דולרים תספר לו על כך. ושאל אותו: כמה זמן הפגישה עם הרבי? ואמר לו הרב שבתאי: אולי דקה! עוברים ליד הרבי והרבי נותן דולר ואפשר להשחיל מילה או שתיים! וההוא לא הבין איך זה שהרב שבתאי דיבר איתו וניסה לשכנע אותו במשך שעות רבות על חומרת המעשה שהולך לעשות, ולא הצליח, והרבי במשפט או שתיים ללא פגישה מסודרת יצליח!!! אבל מאהבתו לר' שבתאי הסכים לנסוע לרבי לחלוקת הדולרים. הרבי בחלוקה לא היה מושיט את הידיים אף פעם לאף אחד. רק היה נותן את הדולר, ואז הבא בתור. והנה הרבי מושיט לו יד. והוא מספר לרבי: אני הולך להתחתן עם גויה. מה הרבי אומר? הרבי מביט בו ואמר: **"אני פשוט מקנא בך על הזכות הגדולה והנדירה שעומדת בפניך עמידה בנסיון אדיר שאפילו אני ואבות אבותי לא התנסינו בכזה נסיון. אתה הולך לעמוד במקום שרבים וגדולים מישראל לא יכולים בחיים לקבל שכו כה עצום"**. והתור המשיך. הוא יצא משם ומיד התקשר לגויה ואמר לה שהקשר ביניהם תם ונשלם ולא מעוניין להכיר בה יותר! איך יכול להיות שכל מה שניסו לעשות איתו שעות על גבי שעות ולהסביר לו בשכל ובהבנה את חומרת

אותו. כך גם עם הגוי שרצה להיות מיד כהן גדול. ועם שני החברים שהתערבו מי יצליח להקניט את הלל בזמן הכי לחוץ בערב שבת... והלל זרם איתם... הם לא היו חולמים לעשות כך לשמאי. וכך מסביר רבי נתן שזה בכל דור ודור יש צדיק שהוא בבחינת שמאי, שהוא קפדן והולך לפי הדין. ויקוב הדין את ההר. ויש צדיק שהוא בבחינת הלל, שהוא כולו רחמים והבנה לכל מר נפש, לכל מצב. וזה התחיל במחלוקת יוסף ואחיו, שהיו מחרימים ומבזים את בני השפחות, בני בלהה זילפה. ויוסף היה "נער" איתם היה יורד אליהם ומקרב אותם. את כל אלו שהם בבחינת "זלעפות אחזתני"... ובבחינת "בלהות" כל אלו שלא מרגישים שייכים ומחוברים וכל החשובים והמיוחסים דוחים אותם ולא רוצים בקרבתם... יוסף חלק על אחיו וכן קרב אותם וכן הראה להם מקום ביהדות. ובמחלוקת דוד ושאל. שאול היה בבחינת שמאי, דין. הרג את כל נוב עיר הכהנים. "וירב בנחל" החמיר והקשה קושיות, החמיר על דוד ועל המוצא שלו. היה מהמיוחסים והמורמים שבעם. ודוד לעומת זאת כתוב שבתחילת דרכו התקבצו אליו כל מרי הנפש וחסרי בית והלכו איתו. ודוד בעצמו היה תקופה ארוכה חסר כל ומגורש. ולא ייחסו אותו בכלל. ודוד לא שת ליבו לכל זאת והיה עם כל נשברי הלב "קרוב ה' לנשברי לב" "ואת דכאי רוח ישיע" "לא בגבורת הסוס יחפץ לא בשוקי האיש ירצה, רוצה ה' את יראיו את המייחלים לחסדו" וכן גם עד התגלות הבעש"ט בעולם המצב של היהדות באירופה היה בכי רע. רק הלמדנים ויודעי הספר היו חשובים, ושאר היהודים הפשוטים שיודעים רק לקרוא תהילים, או אפילו גם לא קרוא וכתוב... אבל לבבם היה טהור. היה נקי לאלוקים. כמו שכתוב על איוב: "איש תם ישר ירא אלוים וסר מרע" אבל לא החשיבו אותם כי הם לא יודעים לפלפל ולהקשות קושיות... 'פוחת והולך' לא אכפת לנו אם תרד מהדרך... אם תשבר לרסיסים כי אין לך מקום בבית הכנסת... כי אתה אפילו לא תמונה על הקיר... וזה גורם לך לסגת מהיהדות וליפול ברוחך ולחשוב שכל זה לא שייך אליך... וכמו שאומר דוד המלך על דואג האדומי וסיעתו שניו עם שאול המלך: "כי גרשוני היום מנחלת אלוים ללכת לעבוד אלוים אחרים" אם אתה לא מיישר איתנו קו... אם אתה לא מתאים לאלוים שאנחנו רוצים ליצור... אז אין לך מה לחפש כאן... מצידנו אתה יכול ללכת לאיפה שאתה רוצה... אתה במילא לא מזויז לנו... והגיע הבעש"ט הקדוש וגילה את מעלתו של כל יהודי. שבכל יהודי יש נפש אלוית וחלק אלו מועל ממש (תניא פרק ג) וכל תנועה שיהודי עושה היא חשובה למעלה בשמים. רבי נחמן מברסלב אומר בליקוטי מוהר"ן שאפילו סילסול פאות של יהודי יש להקב"ה נחת בשמים מזה. רק מוסיף והולך. לא דוחים שום יהודי. כל מה שאתה יכול לעשות לכבוד השם זה טוב. לא כולם למדנים. לא כולם יכולים כל היום ללמוד. אבל הם כן יכולים כל היום לבעור להשם. כן יכולים לעמוד בנסיונות ופיתויים של הדור. ולהעלות לה' את הנחת הכי גדולה, כי זה נטו להשם. בלי כבוד ובלי שאף אחד רואה ומעריך. נטו אני והשם. ואת זה הבעש"ט האדיר והחשיב מאוד. כל יהודי בכל מצב שהוא חשוב בעיני ה' עד בלי די. והבעל התניא מסביר: שאלוקות זה לא דבר מדוד ומוגבל. זה עצם. זה אלוקות. ונקודת האלוקות יש לכל יהודי בשווה. לצדיק הכי גדול ולרשע הכי גדול. רק אצל הצדיק זה בגילוי והוא משתמש ומחזק ועובד עם זה, ואצל הרשע זה בהסתרה. אבל מבחינת האלוקות שיש בכל יהודי כולנו שווים ממש. ואב אחד לכולנו. (תניא פרק לב)

וזה הסוד של חנוכה. זה הסוד של הנר הקטן הזה עם הלהבה הקטנה המרצדת דווקא בלילה. דווקא בחושך. כשאין כבר הולכי רגל בחוץ, אין כבר שום גילוי ויש רק ריקנות והסתר פנים, שם למטה צערה טפחים במקום הכי נמוך והכי רחוק שלא נראה לנו שאפשר לעשות שם משהו בקדושה. דווקא שם בית הלל אומרים "מוסיף והולך" דווקא שם אתה מדליק את הנר הקטן הזה שלא נראה שיש

בכוחו לעשות משהו נגד כל החושך הגדול הזה. אבל הוא עומד בחשיכה ומאיר ושובר את כל החושך עם "מעט מן האור שדוחה הרבה חושך" ובית שמאי סוברים להיפך "פוחת והולך" מי שנמצא בכזה חושך אין מה לעשות איתו, אין איך לקרב אותו עם כאלו עבירות שהוא עושה ועושה... עם הבוץ הרוחני שהוא שקוע בו... מה כבר יכול לצאת ממנו?... ובית הלל אומרים לא. "כי מרחמם ינהגם" רק מי שהוא רחמן כמו משה רבינו שלא מוכן לוותר על שום כבשה שתועה ובורחת מהעדר, רק הוא יכול להיות המנהיג של עם ישראל ולהושיע אותם. רק מנהיג כמו דוד המלך שדואג להאכיל קודם את הכבשים החלשים והקטנים... ולא רק לבעלי הכוח והעוצמה שיכולים בעוצמתם בגדולה לרסק ולאכול לחלשים את כל האוכל שלהם...

נכון שכתוב וכתוב בתורה על העונש והאיסור של העבירות והכל נכון. אבל אם נלך לפי הכתוב הלך עלינו לגמרי. ואת זה אנחנו רואים ממש רבינו, שלאחר חטא העגל שבני עשו את הדבר הנוראי ביותר! והשם כועס ורוצה לכלותם, ומשה רבינו עומד ומגלה י"ג מידות הרחמים. וממתק את הגזירה. וזה כוח הצדיקים הגדולים שבכל דור שחופרים בארות כמו האבות הקדושים כדי לגלות מים חיים ולחפור ולגלות שיש תקווה לכל יהודי אם רק יהיה אמיתי וירצה לעזוב את דרכו ולחזור בתשובה, מיד יש פתח לקבל אותו. ובשום אופן לא ללכת איתו במידת הדין חלילה. רשב"י ראה הר גדול, דינים גדולים הולכים לכלות את העולם, ושאל אותם מה זה? וענו לו: שהם הולכים בשליחות ה' להרוס את העולם, על אשר עברו על דברי התורה, וציווה עליהם רשב"י לחזור למקומם. ושמע את השיחה של הדין עם ה', וה' אומר לדין: מה אעשה שרשב"י גוזר ומוצא זכות וממתיק הכל בשורש. זה לא חלילה וזיתור או היתר לאי עשיית מצווה או הנהגה אחת. חלילה וחלילה. זה פשוט מציאת כף זכות כזאת שהיא לא כתובה ולא יכולה להיות כתובה. בסוד חפירת הבארות ומציאת המים-חסדים של האבות הקדושים. בדיוק כמו הרבי מבארדיטשוב והכף זכות הידועה שמצא בכל יהודי ויהודי. סיפר לי יהודי שהכיר את החזון איש ונולד בבני ברק שני בתים מהחזון איש. והכיר את פוניבז' בתחילתה. והיה שני חדרי שיעורים אחד מול השני בפוניבז', אחד היה של הרב שטיינמן, והשני של ר' מיכל יהודה לפקוביץ זצ"ל. ואצל ר' מיכל יהודה היה שמירת זמנים מוקפדת ודלת החדר היתה נעלת מיד בתחילת השיעור. ומי שאחר לא יכל להיכנס. לעומת זאת אצל הרב שטיינמן הדלת הייתה פתוחה לגמרי ונכנסו ויצאו, והוא היה יושב ולומד ומי שרצה ללמוד היה מתיישב סביבו והשאר ישבו בצד בלי שהעניש אותם. ולא הייתה קפידה כל כך, וכששאלו אותו למה הוא לא מקפיד כר' מיכל יהודה? (לא שאנחנו חלילה מכניסים ראשנו בין שני ענקים אלו) ענה: התורה היא אור. ונר לאחד נר למאה. אני מאיר ומפיץ אור ומי שרוצה בא ומתחמם. ואותו אחד שהוא צדיק נסתר וגאון אדיר, אמר לי: תראה איך ה' מסובב לכל דור את פרנסיו ומנהיגיו. שלבסוף גדול הדור ומנהיגו נהיה הרב שטיינמן. בדור כזה ירוד, ועם כאלו בעיות בחינוך, רק הרב שטיינמן התאים להנהיג אותו ולהציל אותו. ואין כאן המקום להאריך בחכמתו העמוקה של הרב שטיינמן בכל הנוגע לענייני חינוך בדורינו. זה הסוד של החשמונאים שעמדו בשעה שהיה נראה הכל לאחר ייאוש טוטלי. והם קמו ועמדו איתן מול כל כוחות הרשע וידעו שיש דרך להמתיק הכל ולהתחיל מחדש עם ישראל, לא עם המתיוונים. ולא עם המתבוללים, כל אלו הם רק כיוויים. אלא עם בני ישראל עם קודשך. והם ניצחו והצליחו נגד כל סיכויי שכלי ומציאותי. כי זה הסוד של בית הלל. לא להתיימש משום יהודי! לא להרים ידיים בשום מצב! תמיד מוסיף והולך. תמיד להרבות באור אפילו למטה מעשרה טפחים. על ידי כהניך הקדושים.

לך ענו שירה בשמחה רבה" 'רבה' בגימ': 207. ובאותיות: 'רז'. מתי יש לאדם שמחה רבה? אין שמחה כהתרת הספיקות. כשנגלה לך רז-סוד, אז מתמלא בשמחה כל כך. ואם לא אז להיפך: 'זר' ומנוכר הדבר.

תענוג בחינוך :

יש מלא שאלות בחינוך, מלא התלבטויות של מחנכים והורים לגבי ההתמודדויות עם הילדים בדור הזה. ונשאלת השאלה האם אנו משנים מדרך אבותינו? האם אנו מכניסים שינויים בדרכי החינוך? חדשנות? שיטות? הרי מה היה רע בחינוך שקיבלנו? התשובה היא שהכל נכון מאוד. אבל אם נפנים נקודה אחת מאוד יסודית ונעבוד לפיה אנו נראה פלאות בהתנהלות שלנו. זה לא שהילדים היום שונים מאיתנו. הילדים הם אותם ילדי ישראל כשרים וטהורים והם חוליה טהורה ונקייה בשרשרת הדורות של עם ישראל וממשיכים את כל שלשלת הדורות מאז האבות והאימהות הקדושים. מה שהשתנה ועליו אנו צריכים לתת את הדעת ללא הפסקה, הוא השינוי בכל צורת החיים שלנו בבית בסביבה ברחוב ובבית הכנסת, ואיפה לא. ובתוך עולם זה הילד חי וגדל. ואתן כמה דוגמאות:

אם פעם היית כותב פתק לתלמיד שחסר לו 'דבק סטיק' או כל מוצר אחר ממכשירי הכתיבה, אמא שלו הייתה הולכת מיד לחנות עם הילד וקונה לו את מה שצריך. והיום מורה שלח לילד פתק להביא דבק סטיק. וזה מתעכב יום אחרי יום, ולשאלת המורה מה קורה? הראית לאמא את הפתק? אמרת לה שאתה צריך להביא דבק סטיק? הילד עונה: כן. אבל זה במשלוח. זה צריך להגיע מחוץ לארץ עוד שבוע בחבילה של 24 יחידות... אתם מבינים? הכל השתנה. שחה לי אמא לילדת סמינר מהחשובים בארץ. שהבת שלה מספרת לה שרוב הילדות לא יודעות מאיפה קנו להם את הנעליים. הם יודעות אבל מתחמקות ומספרות שאמא שלהם קנתה את זה מחנות בירושלים... והם לא יודעות את השם... אותו גבר בבגדים ומעילים... הילדים חיים בפלנטה אחרת מהפלנטה שאנו חיים. וזה משפיע. זה אווירה אחרת. זה מושגים אחרים. שח לי מלמד וותיק בחיידר חשוב בבני ברק, שבאסיפת הורים השנה הוא יצא המום ומתוסכל, ומה קרה? הוא יושב עם אבא של תלמיד מבית טוב ומשפחה חשובה שהוא עוד לימד את האבא והאחים שלו. והוא שואל את האבא: איך הילד מרגיש בכיתה? אתם רואים בבית שהוא מרוצה מהלימודים? שהוא משתף פעולה? והאבא עונה לו תשובה שנתנה לו להבין בדיוק עם איזה הלך רוח אנחנו מתמודדים היום: "תראה אני לא יודע אם הוא מרוצה או לא, אבל הוא כל יום יורד מהאוטו שמח ורוצה לבוא לכיתה ולא מראה התנגדות, ברגע שהוא יראה התנגדות או לא ירצה לבוא אז אני יתחיל לבדוק מה קורה" הבנתם? מי מאיתנו יכול חתום שאבא שלו לפני שלושים שנה היה עונה תשובה כזאת? שהילד יכתוב את סדר היום? זה תלוי אם הוא רוצה או לא? אבל ככה זה היום. זה נקרא 'שקט תעשייתי'... להמשיך לזרום עד שתהיה איזה בעיה... אין לבדוק ולראות לעומק האם הילד באמת מונח בעניינים? האם הוא מתאים לרמת הלימודים? אולי צריך שיפור במשהו? נכון לא כולם ככה. אבל זה המצב הרווח. ונכון שלהרבה הורים עם הרבה ילדים אין זמן כמעט לראות את הילדים מקושי ויוקר המחיה ועומס העבודות, אבל גם פעם היה קשה להורים שלנו לחיות, אבל עולם המושגים שלהם היה אחרת. וזו הנקודה. עולם מושגים! מה קודם למה? אם הילד צריך 'דבק סטיק' ובפרט אם המלמד שלח פתק והילד יודע מזה שהוא צריך. לא נותנים לו לחכות שבועיים עד שזה מגיע מעלי... או מאבו עלי... הולכים וקונים לו מיידיית באותו יום כי המלמד אמר. כי הוא צריך את זה לכיתה, ללימודים. והילד מריח, קולט, ומשווה וזוכר. כי מתי שלאבא מתקלקל משהו באוטו אז לא מחכים להזמין מחו"ל חלקים אלא רצים מיד ועל חשבון הבית למוסך... או מתי שמתקלקל משהו דחוף בבית... אז למה משהו שצריך ללימודים בכיתה ועוד כשהמלמד ביקש זה לא דחוף??? כלל הדברים: הילדים קולטים מפנימים ומריחים כל תנועה שלנו ושל הסביבה וזה משפיע וחודר. וזה גם שקוף. והכל תלוי בנו. בסדרי העדיפות של החינוך שאנו מסדרים לעצמינו. והתוצאות בהתאם.

מבין עקיצות... יש לך על מי לרדת... יש את מי לקבץ... יש על מי לדרוך... אתה יכול עם הפה שלך להשתיק אותו לכמה ימים.

שלהם. על ילדים אחרים בהפסקות. ונכון. אני יודע שזה מורה לא מצוי. לא בצורה הבוטה הזו. אבל תוכן הדברים הם: רגישות בדיבור, זה מצריך זהירות אפילו יותר מזהירות באלימות פיזית. כי ההשלכות הנפשיות של זה הם ב

תענוג לדעת !

מה הוא המדד לבדיקת קבלן טוב? יש הרבה מה לבדוק. אבל הנקודה העיקרית שגם הכי נוגעת לנו היא: 'שלב הגימורים' לראות איך הקבלן מסיים את העבודה, את הגימורים. כך גם בתלמודי התורה שמים דגש מאוד גדול על הר"מ בכיתה ח' ולמה? כי זה הגימורים. הוא זה שמוציא את התלמידים מהמוסד החוצה. הוא זה שאחראי לעצב אותם לפני שהם יוצאים לשיבות וכולם יבחנו אותם בארבע עיניים ויסיקו את המסקנות שלהם. ראייתם פעם בית מקבלן? ניסיתם לעבור בין פרויקטים? יש בית-בניין שמהרגע הראשון שנכנסנו אליו רצינו לחתום ולסגור על דירה "איווה למושב לוי" ויש בית-בניין, שלא נמשכנו פשוט. כמה שסיירנו וראינו והמתוך מנסה לשכנע ולמכור את הסחורה... וזה לא מדבר אלינו... לא נמשכנו. ולמה? כי הגימורים לא היו מי יודע מה. וזה לא נעים לעין. ולא קונה אותנו. הייתי באולם שמחות יוקרתי מאוד והכל נוצץ וזועק ויוקרה, איזה שורה של כוירים וברזים לנטילת ידיים, ברזים מזהב בגודל של ברבור אמיתי... והנה אני בא לפתוח את הברז לנטילת ידיים והזרם השפירץ לכל הכיוונים בצורה מזעזעת והרטיב אותי כהוגן... ולתדהמתי ולתדהמת כל הנוכחים שלא הבינו איך בחור כזה יפה עושה פאזיחות... ואז כמקהלה כולם ענו: אה חסר לברז את הפייה שלו שמוסתתת את זרם המים שלא יפרוץ החוצה בזרם של צינור השקייה בגינה. ובאותם רגעים ממש התגעגעתי לברז הפשוט שיש לי בבית ולזרם העדין והנינוח הפורץ ממנו בצורה מבוקרת.

וכאן הבנתי והפנמתי נקודה חשובה מאוד, לא משנה כמה תשקיע על יופי חיצוני ולהרשים ולהראות את כל הודך והזרך, בסוף אם לא תשים מחסום לפה אם לא תדע לסונן את המילים שלך, כולם יקלטו אותך מיד ולא יעזרו שום תחפושת יופי חיצוני. לא תבין למה לשכן שלא מגיע לאלפית מהיופי וההזר החיצוני והכריזמטיות שלך יש הרבה יותר חן ואימון אצל כולם בשונה מאוד ממך... זה סוד ברית הדיבור! שקשור מאוד לברית המעור. ככל שאדם יודע לשים יותר רסן לפיו כך הוא יותר חשוב, בשונה מהמצב הרווח היום של דיבורים ללא הפסקה... ועל כל נושא... בחסידות ברסלב בירושלים לפני שבעים שנה היה חסיד ששמו היה רבי נחמן הלמן. וכינויו היה ר' נחמן שותק. במשך יותר מארבעים שנה! לא פתח את פיו לבטלה ולא השתתף בשום שיחה בטלה. לא עזר כלום, כמה שניסו לדבר איתו ולמשוך אותו לשיחה זה לא עזר. הוא לא נכנע. לא פתח את הפה לבטלה. אז לא להישבר מסיפורים כאלו. מאיתנו לא דורשים 'או הכל או כלום'. מה הכוח הכי חזק שיש ברכב? מה הכוח החזק של אוטובוס מלא נוסעים? של סמיטריילר מלא מטען? לא הכוח שלו לשאת את המטען. לא ולא. זה גם עוצמה אבל לא המדד העיקרי ליכולת שלו. הכוח העיקרי זה המבחן של המעצור שלו עם כל המטען הכבד של טונות רבים, והוא יכול לבלום ולעצור בירידות של ירושלים והצפון... זה הכוח של כל אחד מאיתנו. לבלום ולעצור. אתה יכול לעשות את כל הפעולות שבעולם אבל אם לא תשמור על ה'פייה' על המסננת המווסתת... לא יעזור כלום. זה יתפרץ וייצא בצורה לא מבוקרת וישפירץ... על כולם... וכולם יתרחקו. בינו נא!

**'חרד' (מלשון חרדה-חרדות) גימטריא: 212. וגם המילה:
'ריב'. (מלשון מריבה) אדם שכל הזמן חרד ונמצא
בחרדות נופל ל'ריב' למריבות תמידיות.**

תענוג לילדים בפרשה

העלון נכתב לעילוי נשמת סביו מורי הרב ששון הכהן ב"ר ישעיהו ומרת מרים. זצ"ל

איך כתוב בפסוק ?

- 1) פרק מא פסוק ב: "שמנות ומלאות"?
- 2) מא-ה: "שוב פעם" ?
- 3) מא-ח: "נבהל מאוד" ?
- 4) מא-ט: "דברים לא טובים שעשיתי" ?
- 5) מא-לג: "יעשה אותו אחראי" ?
- 6) מא-לה: "יעשו ערימות גדולות" ?
- 7) מא-מח: "מבחוץ לבפנים" ?
- 8) מא-נו: "מכר אוכל" ?
- 9) מב-ז: "כאילו לא מכיר" ?
- 10) מב-כב: "מה שעשינו חוזר אלינו" ?
- 11) מב-לג: "דוברי אמת" ?
- 12) מג-א: "בלתי נסבל" ?
- 13) מג-ז: "איך נוכל לנחש" ?
- 14) מד-ה: "יודע מדוייק" ?

תענוג לענות

- 1) 2 חלומות שחוזרות על עצמם אותו ודבר אך בצורה שונה ?
- 2) החכמים הכי גדולים לא יודעים מה לענות ?
- 3) נער קטן וצעיר יודע מה שכל החכמים לא יודעים ?
- 4) אפילו המלך אומר שאין בנמצא כזה דבר נדיר ?
- 5) מהמקום הכי נמוך, תוך יום אחד למקום הכי גבוה ?
- 6) 2 שמות של 2 אחים, אבל על שם תופעות הכי מנוגדות ?
- 7) כשראו שאפילו לחם אין, אז התחילו לצעוק, מי צעק? ועל מי ?
- 8) אחים, ולא מכירים אחד את השני. אבל אחד מהם כן מכיר את כולם?
- 9) שילמו על אוכל בכסף מלא, ולפתע הם רואים את הכסף בחזרה?
- 10) ביום אחד נלקחו ממנו עוד 2 בנים, נוסף על 1 שנעלם מזמן ?
- 11) לא הסכים לערבות ולהתחייבות של הראשון, ולשני מיד הסכים?
- 12) לא חלמו שיהיו לקנות אוכל, ויחשדו אותם בדבר הכי חמור בממלכה ?
- 13) כולם לעמוד לפי הסדר שנולדו ?
- 14) לא מכיר אותנו ויודע עלינו את כל הפרטים, מי יודע ? ועל מי יודע?

בין הפותרים נבנה זיגורל 50 שנה. וכן מי שיכתוב שקיבול שבת: 10 דקות לפני הזמן לע"נ סיבנו. למייל: tbv1b2586@gmail.com

הזוכים בהגרלה: משפחת בולדשטיין, בית שמש

בפרשתנו מסופר על יוסף הצדיק שעלה לגדולה כאשנה לאלך. במשך כל ההיסטוריה הכירו הגלילים של כל הממלכות ובפרט המעצמות הגדולות בתבונתם וסגוליותם של היהודים והעלו אותם לגדולה. מסופר על אשה רבינו שברח אמצרים לאחר ההלשנה עליו לפרעה, ונעשה לאלך באחת מאדניות אפריקה הגדולות ואף עזר להם לכבוש ממלכות ואדניות חזקות (ספר הישר) דון יצחק אברבנאל היה מדינאי יהודי ושימש כשר האוצר בכמה מממלכות אירופה: פורטוגל, אראגון, נאפולי, וקסטיליה. היהודי חיים פרחי, היה יועצם של שליטי הגליל המורקים בזמן פלישת נפוליאון לארץ ישראל.

סר אשה חיים מונטיפיורי היה שר חשוב ואציל בבריטניה, וניצל את השפעתו הגדולה לעזור ליהודים בגולה. אבל לא כל פעם זה הצליח, הרבה מהיהודים שניסו להתברג ולשכוח את יהדותם והסתווו מההצלחה שלהם אצל הממלכות והשליטים, גארו את חייהם בצורה לא טובה, כמו היהודי האוקראיני לב בורנשטיין שהתחיל את שמו ללאון טרוצקי ועלה מעלה בסולם המפלגה הקומוניסטית, והיה הפעיל המרכזי במהפכה הקומוניסטית, ובנה את הצבא האדום ואת כל עוצמתו, וכשרק גמר לעשות את כל שירותו, זרקו אותו ונישלו אותו מכל הדרגות שהגיע אליהם. אותו דבר עם היהודי הצרפתי אלפרד דרייפוס שהואשם בביגדיה וריגול על לא עוול בכפו.

דע לך. דע לך.

מאיר, איצי, בני

פרק י"ג

חבורת תו"ת

תורת, תורה ותפילה

החלטנו שחייבים להתחיל לפעול והגבאי של הבית ננסת שלנו סיפר לנו שיש בשכונה יהודי מבוגר בשם בערל, ניצל שואה שהיה במקצועו לפני השואה קצין בילוש בצבא פולין, וקיבל הרבה אותות הוקרה והערכה, וכשהנאצים כבשו את פולין ופירקו את צבאה, הם קלטו את הכישורים שלו בהפעלת מערכות קשר וריגול. וגייסו אותו לשירותם. ולכן כדאי שנלך אליו כדי לדבר איתו ולשמוע מה בפיו לגודל נסיונו. והלכנו אליו לאחר שתיאמנו איתו, והוא מאוד שמח לקבל אותנו. וראינו את ביתו שהיה בקומה השנייה, בית צנוע ופשוט אבל מלא מזכרות ותעודות מלפני השואה, הקירות מעוטרים בתמונות עתיקות בשחור לבן, וכמוכן שהוא התחיל לעשות לנו סיור מודרך בבית לאורך כל הקירות המולאים בתמונות היסטוריות מאלפות ומעידות על החיים באירופה לפני השואה.

וראינו את תמונתו כחייל מותגייס לצבא הפולני, ואח"כ מקבל דרגות ועיטורים צבאיים ואותות אלוף ורב אלוף, על הצלחותיו בכל מיני פעילויות חסויות, שהמעניין הוא שעד היום הוא אינו מוכן לשבת ולספר על אותם פעולות חסויות ועלומות בקרבות של מדינות אירופה לפני השואה. אבל דבר אחד הוא אומר: אלו פעולות ששינו והשפיעו הרבה על המצב הצבאי באירופה של אותם שנים. ואז התיישבנו לשיחת סלון עם בערל כדי לדבר איתו על המצב בשכונה, אבל התברר לנו מיד שאותו בערל אוהב לדבר ולספר על כל מה שהיה איתו, והתחיל לספר לנו:

בעיקרון עד לפני כמה שנים לא הסכמתי לדבר על כלום מהעבר שלי. אתם בטח מבינים שכקצין בילוש ומפקד בכיר כל מערכות ריגול במדינה כמו פולין לפני השואה הורגלתי להיות בונקר ולא לדבר עם אף אדם שלא צריך לדבר איתו. הייתי מורגל כבר בטבעי להיות מחליף דמויות ומסתיר את עצמו. אני יודע 9 שפות: אידיש כמוכן כשפת אם, פולנית, אנגלית, גרמנית, רוסית, רומנית, הונגרית, צרפתית, וספרדית. האמת היא שראינו אותו כבעל בישרון ובעל זיכרון לא נורמלי. הוא פשוט זוכר כל תאריך עברי ולועזי, זוכר אירועים עם שמות של מוקומות ואנשים ואפילו שעות התרחשות! נשלחתי לצרפת לכמה שנים כדי לנסות להשפיע על הקהילה היהודית שם ולקנות קשרים עם היהודים שמעורבים חזק בשלטון. ולשם הגעתי כאיש עסקים גרמני מברלין הדובר גרמנית רהוטה. והתוצאות בשביל המידע לצבא הפולני היו עצומות. לאחר מכן נשלחתי לניו יורק ושיקגו שבארצות הברית כדי לקנות קשרים עם מנהיגי היהדות שם ולרחוח איך קונים קשרים עם השלטונות. וגם משם חזרתי עם תוצאות מרשימות שאיני יכול לפרטם אף פעם ואפילו אשתי זכרונה לברכה ידעה שלא שואלים אותי מעבר למה שאני מגלה.

מאיר העז ושאל: איך הגעת בכלל ביהודי להתגייס לחיל המודיעין הפולני? אז ככה. כידוע לכם שהאנטישמיות הפולנית היא מהגרועות שבעולם. מאז עומדי על דעתי ראיתי ונשמתי את הפחד של היהודים מהערלים הפולנים שהיו מתעללים ביהודים על ימין ועל שמאל ללא כל סיבה הנראית לעין. זו הייתה תקופת הפוגרומים של אחרי "סופות בנגב" הידועות בהם נהרגו אלפי יהודים. ויש עוד פרט שלא כל כך מדברים עליו. ההפקרות שחוו היהודים בכל אירופה בין שתי מלחמות העולם. הממשלות הוחלפו לפעמים בחצי שנה הלך ושוב, אלו כובשים ואחרי חודשיים הם נכבשים שוב, וחוזר חלילה. וכל פעם היו הגויים מוציאים את זעמם על היהודים שהיו קרועים בינם לבין עצמם למי להיות נאמנים, כי לא ידעו מה יילד יום. ובין שתי מלחמות העולם נהרגו יותר משישים אלף יהודים! זה רק מה שיוזעים רשמי. דם יהודי היה הפקר ונשפך כמים ולא היה מי שיגן על היהודים. ואני בעיני כילד ראיתי את הפחד שהיה לכל היהודים בעינינו בלכתם ברחובות. ובהתכנס בבית הכנסת לתפילות, היו עומדים רועדים מפחד ומתייעצים מה לעשות ואיך להעביר את הלילה בלי שיהיו רציחות והריגות ופוגרומים. איך שומרים על הילדים ועל האשה בבית? והמצב לא היה פשוט בכלל.

אופק חדרה

כניסת שבת	16:10	לוח מקומי
יציאת שבת	17:21	
רבינו תם	17:54	
אור החיים	16:22	
	17:44	

לכבוד שבת קודש
 מק"ץ - חנוכה התשפ"ד
 שושנה שירה חגי' בת אברהם, מיכאל חגי' בני בן סעדיה, לילית אריה חגי' בני בן שושנה, שלמה בת טאוס, צוק בן סעיד הינדי, ציון נגר בן סעדה, אסתר תוהמי בת סעיד, נפתלי ברזילא בן עוזר, דיוקלה בת אסתר וישראל, חביבה בת צביה, נחש ששון בן רבקה, אסיה (אילנה) בת הלה, סעידה בת יהודה, חנה מנצור בת יוסף, רחל שון בת שולמית, כלנית בת אסתר ורפאל, רותי בת לאה, אילנית בת שושנה, נוגה בת מרים, אביבה אסתר בת שלום, עופר בן רוזה, חיים בן דוד בן ארי, בני ציון בן יפת וימימה יששכר, יאיר בן שמואל, אייל בן ניסים וחנה, נגריאל בן זכריה, סעידה בת יהודה, דווינה בת מרטונה.

יש עוד אנשים שלובשים אותו היום? כששמע זאת הרב פרדו, התגבר על מכאוביו וחולשתו, קם ממיטתו והביא את תיק התפילין. "הבט וראה", אמר לרופא, "אני לא רק לובש ציצית, אלא גם מניח תפילין בכל יום. האם יודע אתה מה הם תפילין? בוא, הנח אותן כעת".

לאחר מכן שוחחו מעט, והרופא התעניין מה מעשיו של רבי משה. "יש לי אלף תלמידות בבני ברק שאני מגדל ומחנך להיות יהודיות טובות..." סיפר הרב פרדו, ונתן לרופא כרטיס ביקור. לאחר מכן השאיר הרופא הוראות רפואיות לטיפול במחלה, ונפרד מהרב.

הפעם - הבין הרב פרדו - הגעתי לארצות הברית כדי לפגוש את הרופא הזה. לא הבנתי מדוע חליתי דווקא כאן ודווקא עכשיו? כעת הכל ברור! קיבלתי שפעת כדי להניח תפילין ליהודי.

כעבור כמה חודשים, בשעה שישב הרב פרדו בחדרו שבסמינר, נקשו לפתע על דלתו: "יש כאן יהודי מארצות הברית", אמרו לו. "הוא רוצה לדבר איתך".

מי האורח? מהר מאוד התברר שמדובר ברופא הזקן. מחמת הכרת הטוב שרחש לו, החליט רבי משה לערוך לו סיור בסמינר, שהיה אז במצוקת מקום ניקרת, הסמינר היה זקוק בדחיפות לבניין נוסף, אך לרב פרדו לא היה התקציב הדרוש לבנייה.

לאחר הסיור, ביקש הרופא לשוב עם הרב לחדרו. "ראה נא", אמר לו. "יש לי ממון רב, אולם אין לי יורשים. הזמן לכאן עורך דין עכשיו, כי אני רוצה לכתוב צוואה שבה אוריש לסמינר 'אור החיים' את כל רכושי, ואתה תשתמש בו לבניית בניין נוסף".

"אהה, הבין הרב פרדו." "קיבלתי שפעת כדי להניח תפילין ליהודי, אבל גם הסמינר רק הרוויח... שאלתי את בורא עולם - למה לי שפעת עכשיו? אני צריך כסף! הסמינר זקוק לישועה! ולא ידעתי שבדיוק בשביל זה הגיעה השפעת, כדי להושיע את הסמינר ולתת לו בניין חדש".

הציצית של הרב פרדו, זו שהוא לבש בכל יום בלי שום התלבטות ושום מאמץ, היתה הגורם המשפיע הראשון להתעוררותו של הרופא. רבי משה קרא בשם ה', והתוצאה בטווח המיידי היתה הנחת תפילין ליהודי, וליבוי הניצוץ היהודי שהיה קבור תחת שנים ארוכות של תרדמה וניכור.

ובהמשך, ראו זה פלא! רבי משה עצמו והסמינר לדורותיו התברכו בעצמם בברכה שנגרמה בזכות ההתעוררות שהחלה אז. אכן, מעשה יחיד של יהודי משפיע קדושה על העולם כולו. נר חנוכה המאיר באורו של פך השמן הטהור, נלחם בתרבות השוק של הגלות ומקרב את הגאולה השלימה.

הדלקה עושה מצוה

בהלכות נר חנוכה מצאנו הלכה מחודשת מאוד: "הדלקה עושה מצוה" (שבת כב עב).

אם הדלקתי נר חנוכה, ואחרי חצי דקה הוא כבה, יש מספיק שמן, הפתילה מסודרת היטב, בית החנוכה מגן על הנרות מהרוח, אך בכל זאת, אורו של נר אחד מתעמעם לפתע, והוא כבה - מעיקר הדין איני מחוייב להדליק אותו שוב.

אני עומד עדין ליד החנוכה, הגפרורים ביד, אם אני רוצה - אני יכול להדליק, אבל איני מחוייב. כבר קיימת את המצווה בהדלקה הראשונה.

איך יתכן? והלא כל מטרת הדלקת נר חנוכה היא פרסום הנס? במחצית הדקה שהנר דלק, איש לא הספיק לראותו והוא לא תרם במאומה לפרסום הנס? אף על פי כן, הדלקה עושה מצווה! המצווה היא עצם ההדלקה, ולא הבהובו של השלהבת בראש הנר, כפי שאנו מברכים: "אשר קידשנו במצוותיו וציוונו להדליק נר של חנוכה".

לומד מכאן ה' שפת אמת', לימוד נפלא: לא היהודי עושה את פרסום הנס, אלא הקב"ה. אתה יכול לעשות רק את הפעולה הראשונית - את ההדלקה, ובה אתה מחוייב. מה יצא ממנה? על מי היא תשפיע? מה היא תגרום בעתיד? האם יתכן שדווקא הנר הקטן שלי יזיז למישהו משהו בלב? כל זה בידי של הקב"ה.

"עד שתכלה רגל מן השוק"

בגמרא (שבת כא עב) למדנו, שהדלקת נרות חנוכה "מצוותה משתשקע חמה עד שתכלה רגל מן השוק".

שואלים רבותינו: איזו רגל? של מי? ועונים: "עד דכליא ריגלא דתרמודאי".

התרמודאים אלו סוחרים עצים שהיו מתעכבים בשוק עד אחרי שקיעת החמה. כאשר אפילו הם עזבו לבתיהם, נחשב שכלתה רגל מן השוק.

אולם יש בדברים רובד נוסף: הגמרא במסכת יבמות מתארת תיאורים נוראים על רשעותם של התרמודאים. המדרש מספר כי בזמן נבוכדנצר - שמונים אלף קשתים מתוכם הרגו רבבות יהודים. גם בחורבן בית שני התנדבו ארבעים אלף קשתים מתוך התרמודאים להצטרף למלחמתו של טיטוס, ואף הם הרגו בחצייהם רבים מישראל.

הנוכחות המוגברת של התרמודאים בשוק, הופכת אותם לסמל תרבות השוק והרחוב, סמל הטומאה השולטת בעולם. ומה יכול לגבור עליהם? מה יצנח את התרבות הקלוקלת הזו, שפירות הבאושים שלה הם מעשי רצח ורשע?

נר קטן שיהודי מדליק בביתו. הבית המואר באור המצווה, הקדושה, הטהרה, החיזוק שמחולל יהודי בביתו הפרטי - הם שיגרמו בסופו של דבר לכך שתכלה רגלם של התרמודאים מן השוק.

שמעתי מרבי צבי גרינהוייז שליט"א תוספת נפלאה על הדברים:

המנורה, כידוע, דלקה בבית המקדש. מדוע אפוא אין אנו מדליקים את החנוכה בבית המקדש מעט - בבית הכנסת? מדוע איננו עושים את הזכר לנס במקום הראוי לו?

מה לנרות חנוכה - המזכירים את הדלקת מנורת בית המקדש - ולביתו הפרטי של כל יהודי? וכי הבית דומה לבית מקדש?

אכן כן! - ענה הרב גרינהוייז שליט"א - זה בדיוק מה שלומדים כאן! אם אני מקדש את הבית שלי, אוטם אותו מפני הטומאה שבחוץ, מחזיק את יסודותיו ושומר על טהרתו - הוא הופך לכעין בית מקדש מעט, ומשפיע ברכה לכל כלל ישראל!

בית יהודי קדוש הוא המקום המתאים ביותר להדלקת נרות חנוכה! בית יהודי טהור הוא היחיד שמצליח לגבור על כח השוק של התרמודאים ועל תרבות יון שלטה בעולם מאה ושמונים שנה ולבסוף הובסה על ידי החשמונאים - שטמאים ביד טהורים.

נאמר: "כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלוקינו" (נב, ה).

האדמו"ר מגור ה' שפת אמת' זצ"ל, באר פסוק זה בדרך רמוז: "כי שם ה' אקרא" - כאשר יהודי קורא בשם ה', מיד: "הבו גודל לאלוקינו" - הוא גורם לכך שרבים אחרים יכירו ויכבדו את ה'.

כל מעשה שאנו עושים לכבוד ה', כל חיזוק, ואפילו במשהו: ברכה אחת בקול, תפילה אחת יותר בכוונה, התגברות אחת בשבת אחת שלא לעשות פעולה שיש בה חשש חילול שבת - כל אלו הם קריאה בשם ה', וכל מעשה כזה של קידוש שם שמים בתוך הבית פנימה גורם לחיזוק גדול בעולם, חיזוק שמעורר מצב של "הבו גודל לאלוקינו".

אחת מדמויות ההוד שהעולם הספרדי התורני חב להן את מצבו המשגשג כיום, הוא רבי משה פרדו זצ"ל, מייסד סמינר "אור החיים" בבני ברק, אשר זכה לחדש את המציאות של בחורות מבנות עדות המזרח שנישאות לבני תורה, מתוך שאיפה לאפשר לבעליהן לעסוק כל חייהם בתורה, ולשלוח את בניהן לשיבות קדושות.

הרב פרדו היה מספר, כי בכל פעם שהגיע לחוץ לארץ לצרכי הסמינר - זכה לסייעתא דשמיא מיוחדת.

והנה, פעם אחת, בעודו בארצות הברית, חלה בשפעת חריפה. חומו עלה והוא נחלש מאוד. "שלוחי מצווה אינן ניזוקין לא בהליכתן ולא בחזרתן" (פסחים ה, עב), אבל בינתיים הוא אינו יכול לקום מהמיטה. בצר לו, הזמין רופא מקומי, שהיה יהודי מבוגר, לביקור בית.

כשהגיע הרופא, ניגש למיטתו של הרב פרדו וביקש ממנו לפשוט את בגדו העליון כדי שיוכל לבדוק אותו. והנה, כשהתגלתה הציצית שתחת חולצתו של רבי משה, נסער הרופא.

"מה זה?" שאל והצביע על הציצית.

"זו ציצית".

"ציצית! לפני השואה, כשהייתי ילד קטן לבשו את הבגד הזה..."

הפלות

הדלקת נרות במוצאי שבת למתארחים בשבת

זוג נשוי או משפחה שהתארחו בשבת אצל הוריהם או שאר מכרים וכדו', נחלקו הפוסקים היכן צריכים להדליק נרות חנוכה במוצאי שבת: דעת מרן הגרש"ז אויערבך זצוק"ל (הליכות שלמה עמ' רעט) - צריכים להישאר חצי שעה מזמן ההדלקה בבית שהתארחו ויצאו ידי חובה בהדלקת בעל הבית. ואם אפשר רצוי שיאכלו שם סעודה רביעית.

אולם, הוראת מרן החזון איש (אורחות רבינו) ודעת מרן הגר"ע יוסף צוק"ל (חזון עובדיה עמוד קנ"ה באריכות גדולה) - צריכים להדליק בביתם הקבוע בברכה, דכיוון שדעתם לחזור לביתם הקבוע - שם חייבים להדליק, ולכתחילה ישתדלו לחזור לביתם בזריזות כדי להספיק להדליק בתוך חצי שעה הסמוכה לצאת השבת. ואם מוציא שבת כשיטת רבינו תם, מחשבים שיעור חצי שעה מצאת השבת לר"ת. אומנם אף אם יגיעו לאחר שעה או שעתיים אחר צאת הכוכבים - ידליקו בברכה, כיוון שעדין יש עוברים ושבים ברחובות וגם יש פרסום הנס לבני ביתו.

ולשיטתם דבר זה עיקר הדין ואם רק שמע את ההדלקה בבית שמתארח ולא הדליק בביתו - לא יצא ידי חובה.

ואינו יכול להדליק בבית שמתארח בלא ברכה ולחזור ולהדליק בביתו בברכה, כיוון שיכול להיות שיצא ידי חובה בהדלקתו בבית שהתארח ושוב לא יכול לברך בביתו דהווי ספק ברכה לבטלה.

לכן, החכם עיניו בראשו (קהלת ב, יד) ומי שיש ביכולתו, טוב להימנע מלהתארח בשבת חנוכה כשבדעתו לחזור במוצאי שבת (כך היתה הוראת הגר"ב צ"א אבא שאול זצוק"ל - אור לציון ח"ד עמ' רפ"ז) כיוון דאז נכנס למחלוקת הפוסקים לגבי מקום ההדלקה ביום שישי ובמוצאי שבת, ואם יש הכרח מסויים או עניינים של שלום בית וכדו' יעשו כפי המבואר להם.

(הליכות מועד)

פנינים

"רשעים ביד צדיקים"

יש לתמוה - שאל הגאון רבי אלחנן וסרמן צ"ל - על נוסח זה שאנו אומרים 'רשעים ביד צדיקים', הא ניחא 'רבים ביד מעטים' מובן הנס הגדול כי בדרך הטבע ינצחו הרבים את המעטים ואם יקרה שהמעטים ינצחו את הרבים אכן נס גדול הוא. אלא מהו 'רשעים ביד צדיקים' פשיטא שרשעים צריכים להימסר ביד צדיקים ואין כאן כל חידוש או נס?

אלא - תירץ רבי אלחנן - הרשע, לעולם יהיה יותר חזק מהצדיק שכן בשל רישעותו הוא מרשה לעצמו להשתמש בכלי מלחמה ללא כל הגבלה או רסן אין בו כל בושה והוא הורס ונותץ ללא רחם.

לא כן הצדיק, כל מעשיו מחושבים ואין הוא מתיר לעצמו לנהוג באכזריות או אלימות מיותרת.

אכן נס גדול הוא זה שמסר ה' 'רשעים ביד צדיקים'!

(אלה הם מועדי)

בהדלקת נר חנוכה אני מבטאים את הידיעה שעצם ההדלקה היא המצווה שהקב"ה רוצה את הפעולות הקטנות והמקומיות שלנו, ואת האמונה בכך שאם אנו נעשה את המוטל עלינו, הוא ידאג לכל השאר.

זמן הדלקת נר חנוכה מלמד אותנו על הבט נוסף בעניין זה:

לו היו שואלים אותנו כיצד ומתי כדאי לעשות פרסום לנס, מסתבר שהיינו חושבים על משהו בכיוון של מודעות רחוב ענקיות, ואם רוצים דווקא על ידי נר - אז להקפיד על נר נשמה שידלוק במשך כל הלילה, וגם במשך היום שאחריו...

אבל את פרסום נס החנוכה אנו עושים באמצעות שלהבות קטנות. לא רק זאת, אלא שאנו מדליקים אותן בסוף היום, ולמחצית השעה בלבד. לא מוכרחים יותר מזה.

כמה אנשים עוברים ברחוב בדיוק במחצית השעה הזו? כמה מתוכם רואים את הנרות שלנו? איזה מן פרסום זה?

אמר רבי יצחק הוטנר זצ"ל: רצה הקב"ה ללמדנו שיהודי הבוטח בו, ומאמין שהוא מצידו יעשה מה שביכולתו, והקב"ה יעזור לו הלאה - גם מחצית השעה האחרונה של היום מספיקה לו.

לפעמים אדם מוצא את עצמו בדקות האחרונות של 'הסדר', ברגעים האחרונים של היום, הוא כבר עייף, וכל היום הלך לו... והוא חושב לעצמו: בדיוק בדקות הללו אספיק משהו? שווה לפתוח ספר בשביל רגעים ספורים? נר חנוכה מלמד אותנו שכן, בוודאי!

אמנם, אם היית עושה יותר היית זוכה ליותר, אבל אם לא עלה בידך - אל תזלזל בערכם של רגעים קצרים ושל מעשים קטנים.

אתה תדליק את הנר, ואפילו למחצית השעה בלבד, והקב"ה ילבה את השלהבת שהעלית, ויהפוך אותה לאור גדול.

דורש טוב-חנוכה (הרב אלקריף שליט"א)

הדלקה במחנה הנאצי

ברגן בלזן. ערב חנוכה תש"ד. שמועות עוברות מפה לאוזן: הלילה, בשעת חילופי המשמרות של אותם ארורים ימ"ש, הרבי הקדוש מבבלז'וב, הרב שפירא, ידליק נרות חנוכה.

הרבי עבד במפעל מגפיים והצליח להעלים משם קצת משחת נעליים, וכמה שרוכים, כל השמנים, הרי, כשרים לנר חנוכה.

חנוכה - מכמה פקקים, שמן - ממשחת נעליים, ופתילות - משרוכים. אפשר לצאת ידי חובה. לא יאומן כי יסופר.

נותר רק לקוות שהנאצים לא יראו. אם, חלילה, יראו - מוות במקום!

שלוש מאות יהודים הגיעו להדלקה.

הרב התחיל לומר בדחילו ורחימו את הברכות. ברכה ראשונה: "להדליק נר של חנוכה". ברכה שניה: "שעשה ניסים לאבותינו". לפני הברכה השלישית השתהה מעט, הסתובב ימינה, הסתובב שמאלה, הסתובב אחורה, נראה כאילו הוא מחפש מישהו, ואז בירך: "שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה", ומיהר להדליק. הזמן מתקתק.

לפתע התפרץ לחדר איזה ג'לוב אחד ענק, מפחיד, ארבע על ארבע - שניפר על עצמו שהגיע מוורשא והיה שם ראש הבונד - דחף את כל השלדים שעמדו שם, וביקש להגיע אל הרב.

שפירא: "קרא בחוצפה. יש לי שאלה: זה שאתה מדליק נרות אני יודע. אני מכיר אותך לא מהיום. אינך מוותר על כלום, גם לא במחנה העבודה הזה. זה אתה! והנה, זה שאתה מברך 'שעשה ניסים' - מובן לי. אתה מקווה שאלוקיך יעשה לך ניסים בזמן הזה כמו שעשה לאבותיך. בהחלט מובן. אבל מה אתה מברך 'שהחיינו? אתה נורמאלי? תראה מה הולך פה? אנשים מתים כמו זבובים, ואתה מברך שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה?!"

"בוודאי שמת לב", השיבה לו הרב שפירא, "שהשתהיתי בין הברכה השניה לשלישית. השאלה שלך היתה קשה גם לי. הסתובבתי לכל הכיוונים, ידעתי שהרבי מקלויזנבורג נמצא בין האנשים, וחיפשתי אותו כדי לשאול אותו את השאלה הזאת.

אלו שמרוב אנשים לא מצאתי אותו. הזמן מתקתק. פיקוח נפש. עוד רגע והנאצים עולים עלינו. עלי לקבל החלטה בעצמי: לברך שהחיינו או לא לברך? והחלטתי: כן! לברך! יש כאן בחדר שלוש מאות אנשים, שהנאצים גזלו מהם באכזריות את אביהם, את אמם, ניתקו מידיהם את ילדיהם, ושחטו אותם לעיניהם, אין להם לחם לאכול ובגד ללבוש, והם מעונים ודוויים, לא יודעים מה ילד יום, ומי יובל בעוד זמן קצר כצאן לטבח לתאי הגזים. למרות הכל, יש להם דבר אחד: אהבת השם יתברך! הם מוכנים להסתכן ולהדליק נרות חנוכה כי הם אוהבים את ה' ובוטחים בו! למרות כל הניסיונות והקשיים הם מתחזקים באמונה, בביטחון ובהאבת ה'. על כך ברכתי 'שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה', לראות בעיניי דבר מופלא שכזה."

אם לא באנו עד הלום אלא כדי לשמוע את הסיפור הזה - דיינו. אפשר להשתמש בפקקים לחנוכה, ובמשחת נעליים ושרוכים לשמן ופתילות, ולהעפיל מעלה מעלה בהדלקה שכזאת, שכן התקיימה בה המטרה הנשגבה ביותר של הדלקת הנרות.

דורש טוב-חנוכה (הרב יעקב שיש שליט"א)

שבת שלום ומבורך

גיליון מס' 13 • פרשת מקץ • תשפ"ג

קרבן

קרובה ישועתך לבוא
להפצת משנתו ותורתו הבהירה של הרה"ק רבי מרדכי מקוזמיר זי"ע
סיפורים ותולדותיו. ותולדות תלמידיו אחריו

סיפור השבוע

כתב הרה"ק המפורסם הרב אליקום געציל דוכטוואלד האבדק"ק שטשעמישץ, סיפור ששמע מפי אחד מחסידיו הנאמנים. סיפור זה סופר על האדמו"ר ר מרדכי מקוזמיר זצ"ל. כשברח כ"ק האדמו"ר זצ"ל מוולאדאווקי למדינת גאליציא, עשו חסידיו מוורשא מאמצים רבים כדי שיוכל כ"ק האדמו"ר זצ"ל לחזור למדינתו, לרוסיה. בעוד האדמו"ר זצ"ל שהה בגאליציא בא אליו החסיד המופלג הר' משה שמואל ז"ל מווארשא לדמבראווע, וסיפר לאדמו"ר זצ"ל אודות המאמצים הרבים שעושים חסידיו בשביל שיוכל לחזור לרוסיה. וענה לו האדמו"ר זצ"ל בזה"ל: "כעת איני רוצה לחזור לגור ברוסיה, משום שהמלך אלכסנדר מולך שם ורוצה אני להוריד אותו מממשלתו ולקללו, ובעוד הוא עדיין נמצא ומולך שם איני יכול לעשות דבר." הר' משה שמואל נחרד ונבהל מאוד כששמע את הדברים האלה מפי האדמו"ר זצ"ל. כשנסע הרב משה שמואל חזרה לביתו בווארשא בא אליו חברו הרב אברהמלי טרקענהיים ז"ל, ושאל אותו מה היה אצל האדמו"ר זצ"ל. נכנסו שניהם לחדר בפנים בביתו של הרב משה שמואל, וסיפר לו ר' משה שמואל את דברי קדשו של האדמו"ר, והאמין הרב אברהמלי ז"ל באמונה שלמה שיהיה חדשות באלו הימים. ובש"ק בראשית אמר האדמו"ר זצ"ל דברי תורה על תיבת בראשית וכך אמר: "בראשית נוטריקון ב'מות ר'שע א'לכסנדר ש'לישי י'מלוך ב'נו ת'חתיו". בימים אלו ראו נפלאות גדולות מאוד אצל האדמו"ר זצ"ל. קודם חג הפסח היה אצל האדמו"ר זצ"ל ר אלימלך שוב עה מגארשקוב, ונשמעו קולות ורעמים מבחוץ, ואמר לו האדמו"ר זצ"ל שיש בידינו קבלה, שאם יש ברקים ורעמים בחודש ניסן זה מרמז על מעדה מלכין ומקים מלכין, שייפטר מלך אחד ויעמוד מלך אחר תחתיו. וכך באמת היה, לאחר חג הסוכות מת הקיסר אלכסנדר, ומי שמלך תחתיו היה בנו ניקאליי שהיה המלך האחרון ממלכות רוסיה.

אמרות טהורות

בפרשת ויגש כתוב אדוני שאל את עבדיו לאמר היש לכם אב או אח וגו'

אמר: דהנה יש פלוגתא בגמרא בענין נרות חנוכה ופליגי בה בית הלל ובית שמאי, יש אומרים שצריך כל יום להיות מוסיף והולך ויש אומרים שצריך להיות פוחת והולך, וזה רמז הכתוב היש לכם 'אב' היינו איך אתם סוברים שצריך להדליק בכל יום יותר, או 'אח' או להיות פוחת והולך להדליק ביום ראשון ח' וביום שני ז', ונאמר אל אדוני יש לנו 'אב', פירוש שאנו פוסקים כבית הלל שצריך להדליק בכל יום יותר.

בזאת חנוכה פתח הרב ואמר.

הנה יום השמיני של חנוכה נקרא זאת חנוכה, והעניין מזה דחנוכה הוא לשון חינוך, חנוכת המזבח לשון חינוך, וכמו שבונים בית לדור בתוכה עושים חנוכת הבית, וכמו כן בחנוכה נעשה החינוך והתחדשות מבנין השפעה וחיות ואור חדש מה שמחדש השם יתברך בהירות ואורות חדשים לישראל, ובחנוכה נגמר הבנין ומתחיל החינוך והתחדשות להשפיע לישראל אורות חדשים העליונים וכל השפעות טובות.

והנה גם בגשמיות, החינוך מפרנסה ומבריאות ומכל דבר הוא התחדשות הזה מאור חדש בחנוכה, וכמו דאיתא בספרים וגם נשמע מצדיקי אמת שגמר החתימה הוא בזאת חנוכה מה שהקב"ה משפיע לכלל ישראל כל הטובות וברכות ישועות ונחמות מחדש.

קירלין

בקיילץ יש אגדה שמספרת שאבי משפחת אייזנברג העשירה, ר' יוסל אייזנברג ז"ל, היה סוחר ברזל בעיר חנצין הסמוכה לקיילץ והאדמו"ר ר' מענדל מקוצק זצ"ל יעץ לו לקנות בית פלוני בקיילץ וימצא ברכה, ור' יוסל כחסיד שכל מה שרבו יאמר יהיה קדוש כמובן קנה את הבית, ובמרתפו מצא חבית מלאה בדינרי זהב וראה ברכה והצלחה מיוחדת בעסקיו.

נפלאות ערותיך

הרבנית חנה הפצירה בחותנה המגיד הקדוש מטריסק זצ"ל כמה פעמים שיפעל בשבילה לזרע של קיימא, והבטיח לה שיתפלל ובכל פעם שהיה מחמתן אחד מצאצאיו אמר לה שהרי בשעת החופה זקינינו הקדושים יורדים לחופה, אז שתעמוד גם תחת החופה ותבקש מהם, וככה אמר לה כמה וכמה פעמים וכשעבר זמן הרבה ולא נושעה, באה להמגיד בכביה גדולה ויאמר לה המגיד הקדוש שבאם בעלך היה רוצה להפקד בזרע של קיימא כבר היה נפקד, והוסיף אבל לך מה לך בנים, טוב בעלך מעשרה בנים.

פניני פרשת השבוע

← מאת המחנך ר' בעריש גוטשטיין →

כידוע לכולנו שקיים כוח מיוחד הטמון, בימי החנוכה האלו, לכל השואלין ודורשין להבין מה עליו לפעול ולהיות מן המהדרין במצוות ומוסיפין במצוות ולזכות לחיות בהכרת הטוב בהתרגשות והתרוממות בהודאה לבוראנו ולהלל להשי"ת על כל הטוב ולזכות לשמר את ההתפעלות ולקבוע בליבנו להתפעל כל ימינו, בליל כ"ה בכסלו, נדליק ברצות השם יתברך נר ראשון של חנוכה, נוסיף נר בכל יום, עד שבליל שמיני נדליק שמונה נרות, הרי הנס הלך וגבר ככל שנקפו הימים, עד שהשמן שמצאו בפך הקטן היה בו די שמן ליום אחד דלק שבעה ימים, כך יובן הנס לפי בית הלל, אבל אילו היינו נוהגים כשיטת בית שמאי שפוחת והולך היינו מתחילים בשמונה נרות, יורדים לשבעה, לשישה, חמישה, עד לנר בודד, ביום השמיני, לשיטה זו מעורר תמיהה גדולה: כי הנס הלך וגבר, ובית שמאי ודורשין שנלך ולצמצם את איזכורו! היתכן ומדוע כך? התשובה על זה השמיעו הצדיק הקדוש רבי לוי יצחק מברדיטשוב זצוק"ל, שיטת בית הלל מציינים את הנס שהלך והתעצם, אך שיטת בית שמאי עומדים ומתריעים לכולם: דעו לכם שככל שהנס ימשיך ומתמשך, ככל שחובת הכרת הטוב לבורא עולם הולכת וגדלה, כך רגישתנו בדרך הטבע מתעמעמת לנס ואנו הופכים שאננים ואדישים כלפיו מיום ומעשה לשעה, להרה"ק בעל בית אברהם מסלונים זצ"ל היה מנורה, שבה היה מדליק בחנוכה, במרכז המנורה היה ניצב עיטור בולט כדמות "תרנגול", כאשר היה עוברים מחצית מימי החנוכה היו זקני ופרחי החסידים נאנחים ואומרים זה לזה: "כבר הגענו לתרנגול ועדיין לא התעוררנו", עדיין לא השגנו את האורות של חנוכה, ושוב היו מסתערים בעבודת הקודש, ועולים בלהבת יקוד האש יחד עם הרבי, לפי הנ"ל יובן הייטב הגמרא שבת לאחר שהגמרא כבר שנה בהלכות נרות חנוכה ובאופן ההדלקה, לפתע שואלת הגמרא: מאי חנוכה? ומתחילה לבאר מחדש כל הענין, תמיהה גדולה יש כאן הרי עסקנו עד כה בעניני חנוכה ומה השאלה "מאי חנוכה"? אלא ללמד בא הדבר שגם כאשר עבר, עדיין מוצאים בו טעם להתחיל מחדש "מאי חנוכה"? ולכל אחד ואחד ניתן הכוח לשאול לעצמו "מאי חנוכה"? עם מה יוצאים וכל הבא להיטהר אפילו בשאלה על מצבו, מסייעין אותו מן השמים לזכות לימי החנוכה מלאים בהודאה אין סופית כשיטת בית הלל כדי להוסיף ולהודות ולהתבונן בהתחדשות גם על הניסים האחרים, על המשפחה, על הצאצאים, על הבריאות, ועל הפרנסה, נסיים בבית אהרן לחנוכה עמוד 94 וזה לשונו: חנוכה נקרא הוד נקבע להודות ולהלל וצריך להודות על כל יום של חנוכה, ועל כל אמירת הלל, ועל מצוות הדלקת נרות של חנוכה, הגם שצריך להודות לה' על כל שעה ורגע, רק שימי חנוכה אלו הימים נקבעו לכך. עכ"ל

איריש ווארט

דאס איז געוועהן ווען ער איז נאך געוועהן א יונגערמאן ביי זיין הייליגן פאטער דער טריסקער מגיד זי"ע הושענא רבה בשעת דער הקפות מיט די ד' מינים ווען דער טריסקער מגיד גייט ארום אין זיינע קינדער גייען מיט אינטער איהם אינמיטן געט דער טריסקער מגיד א שטעל אפ אין דרייט זיך אויס צו זיין זוהן ר' מרדכי וואס איז געוועהן צוגעדעקט מיטן טלית אין איז געשטאנען צוטערדיג אין אנגעשטרענגט פין דאווענען אין דער טריסקער מגיד געט איהם א זאג "מוטילע! דער מלאכים האסטו שוין איבערדערשראקן וועם ווילסטו נאך איבערשרעקן?!" (מוטאלע! את המלאכים כבר הפחדת, את מי אתה עוד רוצה להפחיד?!) זי"ע

צריקים במיתתם קרויים חיים

מגורים

גם אני, כמו כל בחור בן זמננו, הגעתי לחתונה בידיעה שבשביל שיהיה לי דירה משלי, צריך נס של ממש.

החיפושים אחר "מציאה" שתאפשר לי בהון העצמי הקיים להגיע לרכישה הגיונית, התחילו, וכמצופה, אף התארכו והתארכו.

כמי שמכיר את דבר פועלו של הצדיק מקוזמיר, בחרתי באותה שנה להצטרף לקבוצה היוצאת לפולין, ולהעתיר בעד הדירה המיוחלת.

שבועיים בדיוק מיום היארצייט, ביום כ"ב בתמוז, כשהדי התפילה הרותחים על ציון הרבי עודם נושמים בעצמות, חתמנו על זכרון דברים!

הצדיק בכוחו פעל והביא את הבלתי אפשרי!

לרפואת הילד

חיים אריה יימיהו בן אסתר
בתוך שאר חולי ישראל

להצלחת

ישראל אהרן בן גולדה
ומשפחתו בכל העינים

ניתן לשלוח תגובות.

רעיונות והערות
למערב באימייל:
s0733678281@gmail.com

תמונת השבוע

יהודי קילצה בחורף תרצ"ט
צולם על ידי קצין בהנהוף

את הנקבוקים מביאים לאחת מנקודות האיטוי:
ירושלים-חג' 21 מאחורי השער
ביתר עלית-נרים 9/5 מאחורי הדלת

בקבוק אותיות!

מביאים לנחמת
הרשמה למעלה

מביאים לנחמת
הרשמה למעלה

מביאים לנחמת
הרשמה למעלה

מביאים לנחמת
הרשמה למעלה

אתם שותפים בספר תורה
כל נחמתים שיר נקבוקים עם כח נישור אותיות בספר תורה

ונחמתים שיר נקבוקים

יש קונה עולמו בשעה אחת

מאת הרב רבי יאיר וינשטוק וינשטוק שליט"א

ליל שבת. לילה של שבת ירושלמית לפני למעלה משישים שנה. בני המשפחה ישבו סביב השולחן ואכלו סעודת שבת. הם לא היו לבד, כי כמו תמיד, גם כמה אורחים ישבו יחד אתם. אורחים לא מהסוג המקובל שנעים לארח. כאלה שתענוג לשבת במחיצתם ולשוחח בניחותא, להחליף 'זוטרטים' מבריקים על הפרשה וליהנות מכל רגע ורגע. האורחים של משפחת ורטהיימר בשכונת בית ישראל הירושלמית, היו אורחים 'מן הסוג השלישי'. אומללים, קשי יום, חסרי בית וחסרי דעה. אנשים שאיש לא רצה אפילו להביט לעברם, לא כל שכן, לאסוף אותם אל ביתו. אבל כאן, בביתו של הרב אברהם יוסף ורטהיימר, הם היו אורחים רצויים, בני בית ממש. ישבו והתענוגו על סעודה שמעדני מלכים אמנם לא היו בה, יען כי גם המשפחה המארחת לא נמנתה על עשירי העיר, אבל לבה היה רחב ופתוח, ומלא אהבה אל כל אשר נברא בצלם.

"טאטע" פנה אחד הילדים אל אביו בלחישה, "יש בעיה לא נעימה".

ר' אברהם הרגיש בעצמו את מהותה של הבעיה, כיון שגם חוש הריח שלו לא הכריז על שביתה ביום השבת. אחד האורחים, אדם גלמוד, שהיה בעבר משמשו של צדיק מפורסם. ר' אברהם חמל על האיש שלעת זקנותו לא היה מי שיסעד אותו, ובליל שבת לאחר התפילה הזמינו לסעוד על שולחנו. אלמלי הוא קרוב לוודאי שהאיש היה נשאר רעב. הוא היה אפוף ריח של אדם שלא רחץ זמן רב והאוויר סביבו לא עורר את התיאבון...

ללא אומר ודברים פנה ר' אברהם אל האורח והזמינו לרגע לקרן זווית. פייסו בלשון רכה ונטל אותו אל חדר האמבטיה. בניו של ר' אברהם לא ביטלו את הזמן. הם שוחחו בדברי תורה על הפרשה, והמשיכו לתת תשומת לב ליתר האורחים.

שעה ארוכה טיפל בו ר' אברהם בהתמסרות של אם רחמנייה המטפלת בבן אהוב, וכשחזר עמו לשולחן שוב אי אפשר היה להכיר את האורח. לבוש היה בבגדים חדשים ורחוצים (של בעל הבית), פניו הבהיקו מניקיון וכל מראהו מטופח.

בני הבית הכירו מראות כאלו... היה גם אחד מפליטי העיר העתיקה בירושלים שהוחזק בשבי הירדני וכתוצאה מסאת הסבל שעבר, נשתבשה דעתו במקצת. הלה היה פוקד את הבית שברחוב חיים עוזר פעמים רבות, ורגיל שימשו אותו. יום אחד בא אל ר' אברהם ותבע ממנו "אני זקוק לתספורת".

ר' אברהם שקוע היה בעיונו אותה שעה, בקש מבנו הבחור שימלא את מקומו. הבחור הושיב את האיש על הכסא והחל להעביר את מכונת התספורת על ראשו.

מיד נעצר. השיער היה דביק. בדיקה מקרוב גילתה פצע מוגלתי גדול על הקרקפת. ואם לא די בכך, רחש השער נציגים אותנטיים מן המכה השלישית במצרים... בפנים נעוות מגועל רץ הבחור לחדר השני, בו ישב אביו מוקף עשרות ספרים. "אבא, אני לא מסוגל לטפל בו".

ר' אברהם הביט בו מבעד למשקפיו השחורות, והחליק בידו על זקנו האדמוני הקצר. ניכר היה שהוא שרוי בעולמות אחרים. עולמו של תוספות ר"ד, (רבי ישעיה מטראני הזקן), למשל, שכה טרח בההדרת פירושו לנ"ך. ואולי עולמם של אותם חמישים מדרשי חז"ל אבודים, שסבו הגאון החוקר רבי שלמה אהרן ורטהיימר זצ"ל גילה בגניזת קהיר, והוא, נכדו, הדפיסם בשני כרכי הספר "בתי מדרשות".

דברי הבן ריחפו סביבו ובקעו את המסך החז"לי שאפף את מוחו, פולשות אל תודעתו. "מה אמרת?" ננער לפתע ופנה אל בנו.

כשהבין במה מדובר, לא היסס כלל ופנה אל המלאכה. המושג חסד לגביו לא היה אידיאל שמטיפים לו, גם לא דבר שמדברים עליו גבוהה גבוהה. הוא עסק בחסד יום-יומי בטבעיות גמורה של אדם שלא מבין איך אפשר אחרת. ניגש אל יקירו הממתין לפינוק שלו. ניקה את קדקודו היטב מכל המוגלה והדם הקרוש וחבש את פצעיו. לאחר כמה ימים כשהגליד הפצע, שימש לו כמובן גם בתור גלב, וקצץ את מחלפותיו.

והיה גם בחור זקן, שלא ידע אושר בחייו, ורק ביתו של הרב ורטהיימר היה מעניק לו רגעי אושר ונחת. מדי בוקר מגיע היה אל הבית, וסועד את לבו בפת שחרית שעיקרה מבוסס על "לחם לבן טרי". הלחם חייב היה להיות טרי הישר מן המכולת, אחרת לא היה אכיל. מסוגל לנעוץ בו את שיניו. היה זה כבר לעת זקנתו של ר' אברהם, כשסבל כאבים איומים בברכיו ורק רופא פלוני מקרית מוצקין, מסוגל היה לעזור לו קמעא. קבע תור אצל הרופא, והמתין שלושה חודשים עד שהגיע תורו. ביום המיועד נדבר להיפגש עם בנו בתחנת המרכזית בירושלים, ולנסוע יחדיו לחיפה.

הבן בא לתחנה בזמן הנקוב, אולם האב שתמיד היה דייקן למופת, איחר לבוא. האוטובוס הגיע לרציף, התמלא בנוסעים ועמד לעזוב. הפציר האברך בנהג להמתין, וזה נעתר לו וחיכה עוד דקה ושתיים. או אז נראתה דמותו הממהרת של קשיש שזקנו האדום הלבין במקצת. תיק גדול היה בידו והוא רץ בצעדים כבדים אל הרציף. הבן

נשם לרווחה. אם הנהג לא היה מואיל להמתין היה הטיפול הדחוף מתעכב עוד שלושה חודשים, על כל הייסורים הכרוכים בכך.

"למה איחרת אבא?" התפלא הבן, כמי ששואל, מה קרה לדייקנות המפורסמת שלך?
 "הייתי צריך לקנות לחם לבן לבחור 'ההוא' וזה גזל ממני זמן רב" התנצל ר' אברהם.
 "ולחם שחור לא מתאים לו, לאיטניס?" כמעט התפלץ בנו.

"אם אין לו לחם לבן הוא לא אוכל כלום" הסביר ר' אברהם בחמלה, "אתה לא יודע? הוא ירעב כל היום".
 ועל כך שהוא עצמו עלול להתייטר עוד שלושה חודשים באין טיפול, על כך הוא לא חשב כלל... היה לו סולם ערכים יהודי שבו מופיעה ההלכה "די מחסורו אשר יחסר לו, אפילו סוס לרכוב עליו ועבד לרוץ לפניו", (שו"ע יו"ד סימן ר"נ) ואם זה לא סוס או עבד אלא לחם לבן, דואגים ללחם לבן!

בנוהג שבעולם, אדם שעיסוקו במחקר תורני עד למעלה מראשו, אינו ידוע כאיש חסד מופלא. מי שמקדיש שעות רבות מסדר יומו למעשי חסד, לא תמיד הוא פנוי לעסוק בעבודת התפילה ברתיחת הדם והנפש, אולם לכלל כלל יש יוצאים מן הכלל. רבי אברהם יוסף ורטהיימר זצ"ל, היה גם תלמיד חכם וחוקר מן השורה הראשונה, גם איש חסד, שביתו שימש כחדר אוכל ופנימיה של עשרות מרי נפש ואומללים שמצאו להם קן בצל קורתו, וגם דמות של חסיד לווהט, המתפלל בכל יום תפילותיו בבית המדרש זוועהל בירושלים, באריכות בקולות וברקים במשך שעות רבות. אבל מעל הכל, בתוך הכל ולפני הכל, מצא תמיד זמן לאורחיו, אותם יהודים אומללים שאת יגונם ביקש להשקיט. כמו אותו אורח שעליו מדבר הסיפור הנוכחי. ר' אברהם שכטר, שבבית הכירו אותו בשם "הברסלבר".

X

הייתה זו שעת בוקר מוקדמת, כשבבית הופיע אורח.

זה היה אורח שגרתי למדי. שוב יהודי מן החלכאים והנדכאים. אדם חסר מזל וחסר בית שלא היה לו היכן לאכול ומה לאכול. שק עם ספרים היה בידיו והוא שאל בשקט אם יוכל לאכול כאן ארוחת בוקר. בעלת הבית הצדקנית, דודתי אחות אמי, מרת חוה ע"ה, שהייתה שותפה מלאה לכל מעשי החסד של בעלה ר' אברהם, עליהם הוסיפה עוד פי כמה משלה, כיוונה אותו אל המטבח, שם פרסה לו כמה פרוסות לחם לצד ביצה רכה וירקות. אכל הלה את הארוחה בשקט, קינח בספל קפה חם וברך ברכת המזון בכוונה גדולה. זה היה הביקור הראשון שלו. ביקור אחד שאחריו באו עוד עשרות רבות. כאן נתן מנוחה ומרגוע לגופו העייף לאחר הליכות ויגיעות רבות.

איש פלא היה אותו חסיד ברסלב ר' אברהם שכטר. אדם צנוע ושקט. נע ונד היה בארץ, מעולם לא התעכב במקום אחד יותר מיום, וכנראה שאת מרבית ימיו עשה בצום. תמיד החזיק שק עם ספרים בידיו. ספרי קודש קטנים, חדשים וישנים, אותם היה מוכר בבתי הכנסת בפרוטות. תמיד היה שקוע באחד מספריו, מעיין בו בעמקות וממלמל מילות תודה כשמישהו קנה ממנו ספר, וזרק כמה פרוטות לתוך קופסת נעליים בלה ששימשה לו קופה.

לילדים לא זכה כנראה מעודו, את ילדי משפחת ורטהיימר אהב בכל נפשו. היה גוחן אליהם בחיוך רחב, מרימם גבוה ומשתעשע בהם. טוב היה לו בחברתם, ומדי פעם הגיע אל ביתם לתת מעט מנוחה לעצמותיו היגעות משיטוט בלתי פוסק. ברבות הימים נעשה כאחד מבני הבית, איש לא עמד על סודו. אבל בעל הבית ר' אברהם שניחן בעין חדה, סבר כי אותו ברסלב ר' אינו אלא אחד מן הצדיקים הנסתרים. בין היתר משום שאדם מן השורה אינו צם כה הרבה.

ר' אברהם ברסלב לא התגורר שם, אולם כאשר נצרך לקבל דברי דואר מעטים, ביקש רשות מבעל הבית להפנות את הדואר שלו לפי הכתובת "חיים עוזר 55, שכונת בית ישראל".

לעובדה זו הייתה חשיבות מכרעת כאשר יתבאר להלן.

X

היה זה לעת ערב כאשר במשרד של המכון התורני שהיה ממוקם אז ברחוב סלנט בשכונת מאה שערים, הגיעו אורחים מאד לא שגרתיים. היו אלה שני קציני משטרה. "עובד כאן אדם בשם הרב ורטהיימר?" שאלו.

"בוודאי". הרב ורטהיימר היה אחד החוקרים הטובים והמוכשרים ביותר של המכון התורני.

הם התיישבו ליד השולחן העמוס לעייפה בכתבי יד עתיקים, ושאלו אותו, אם הוא מכיר אדם בשם ר' אברהם שכטר.

"אני מכיר אותו היטב" ענה הרב ורטהיימר, "הוא אורח תדיר בביתי".

הקצינים נראו מרוצים. כנראה חששו שלא ימצאו אותו.

"האיש נמצא אתמול ללא רוח חיים".

"מה?!"

"כן! מצאו אתמול את גופתו בבית הכנסת הגדול ברחוב אלנבי בתל-אביב".

"ברוך דיין האמת!" עיניו קמו. כאב עז פילח את גופו. צער ותדהמה שימשו בו בערבוביה.

"לא ידענו איך אפשר למצוא מישהו שמכיר אותו, למזלו מצאנו בכיסו מעטפות שעליהן כתוב 'לכבוד ר' אברהם שכטר, אצל משפחת ורטהיימר'. באנו אל ביתך, ומשם לכאן".

"ואתם רוצים בוודאי שאני אטפל בסידורי הקבורה שלו" הוא קם בזריזות אופיינית מן המכתבה הגדושה כתבי יד ישנים וערמות ספרים. "אני בא מיד".

"לא כל כך מהר" נופף אחד הקצינים בידו, כרומז לו להמשיך ולשבת. "הלוואי שיתנו לו להגיע לקבר ישראל".

"יש בעיות?" נבהל ר' אברהם.

"בעיות גדולות" הסביר הקצין. "המנוח נפטר בנסיבות לא ברורות. אתה יודע, במקרים כאלו יש נוהל, מבצעים ניתוח שלאחר המוות, לקבוע את סיבת הפטירה. לראות אם לא היה כאן מרכיב פלילי. גופתו נלקחה למכון לרפואה משפטית באבו-כביר. אתה רוצה להיכנס לעסק הזה?"

"בוודאי" נזעק ר' אברהם, "צריך לעשות הכל למנוע את הנתיחה".

הקצין יצק צוננים על ראשו. "אתה הולך להילחם בטחנות רוח. כדי לבטל ניתוח שלאחר המוות צריך צו שופט. כיצד תצליח להשיג צו שופט?"

ר' אברהם היה נסער. "אני לא חושב על הקשיים ואתפלל לה' שיעזור לי להתגבר על כל העיכובים, ולהביא את המנוח לקבורה במהירות הכי גדולה".

הקצינים הנהנו בקורת רוח. זהו אדם לעניין! הם היו יהודים מסורתיים שחשו צורך עז לערב יהודי נאמן בפרשה. צר היה להם על הנפטר שנראה כאדם חרדי, שיצטרך לעבור תחת סכין המנתחים.

אותן שנים היו פרשיות ניתוחי המתים מסעירות את כל הארץ. מדי פעם היו מתגלה כי גופות של בודדים וגלמודים, או אפילו יהודים שבני משפחתם לא היו ערניים די הצורך, בותרו בסכין גסה. הפתולוגים היו אימתו של כל יהודי חרדי בערוב ימיו. לא יהודי אחד ולא שניים, סרבו להזדקק לבית-חולים גם במקרה של מחלה קשה, והעדיפו למות בבית, פן יהיה גופם הפקר לסכינים החדה של הפתולוגים. הללו להוטים היו לבתר גופות מתים ולרוקן את אבריהם הפנימיים. לא אחת התפרסמו מודעות וחוברות מצמררות של "הועדה להגנת כבוד האדם", ובהן תמונות מזעזעות של נפטרים שבותרו וחלקי גופם נשדדו מהם, כביכול למען קידום המחקר המדעי. אבר שנשדד מגופה לא היה מוחזר, וברבות הימים התגלגל לביוב, ולמשפחה לא נותר אלא לחרוק שיניים ולקבור את מה שנותר לפליטה: גופה חלולה ששכבות צמר גפן ממלאות את חלל הבטן ורצועות פלסטר מכסות את התפרים הגסים. ידם של הפתולוגים הייתה על העליונה בתקופה ההיא. נפטר בודד כי נפל לידם אחת דתו להתנתח. רק בודדים הצליחו להערים עליהם, ולהוציא מהם גופה שלמה לקבורה. זה היה הרקע לדברים החמורים שהשמיעו קציני המשטרה מתל-אביב בפניו. בשעה שעלו ירושליימה, לא האמינו שיעלה בידיו להציל את המנוח, אבל בקשו לעשות 'השתדלות'...

X

ר' אברהם יצא למאבק בלי לחשוב כלל על הסיכויים. הוא ראה לנגד עיניו רק דבר אחד: להציל יהודי מגזר דין אכזרי של ניתוח שלאחר המוות, ותו לא מידי!

עוד באותו ערב ירד לתל-אביב יחד עם קציני המשטרה. הם ציידו אותו בפיסות אינפורמציה והדריכו אותו מה יעשה.

ראשית נסע למכון לרפואה משפטית באבו-כביר. לברר אם איש לא נגע עדיין במנוח. הוא נשם לרווחה כשהתברר לו מעל לכל ספק, כי לא נגעו עדיין לרעה בר' אברהם ברסלבר. כעת הגיע החלק הקשה ביותר. להוציא צו שופט המבטל את הצורך החוקי בנתיחה.

"אני כבר הולך לבית משפט" אמר לפתולוג שהיה שם.

"תלך" אמר הפתולוג בחיוך לעגני. "שערות יצמחו לי על כף ידי אם תמצא בכל תל-אביב שופט אחד שייתן לך צו לביטול נתיחה".

ר' אברהם לא טרח להתווכח עמו, "אני מבקש ממך רק דבר אחד, שלא תיגע בו עד שאני חוזר".

"חבל על זמנך" לא חדל הפתולוג מקנטוריו, "תל אביב היא לא בני-ברק. זאת ועוד, כל שופט שתמצא עייף כעת מיום עבודה, ובטח לא יהיה ידידותי", אמר בחיוך של שמחה לאיד, "אבל מה אכפת לי, מצדי תלך ותתאכזב".

X

הוא הגיע לבית המשפט המחוזי בתל-אביב. ואכן, כפי שצפה הפתולוג, יום העבודה כבר הסתיים והשופטים עמד לעזוב לבתייהם, עייפים ומותשים.

כל מיני תחוננים וריצויים נדרשו, עד שנשיא בית המשפט הסכים לקבל אותו לדקה אחת.
 "מה מביא יהודי נכבד כמוך לבית המשפט?" התעניין השופט הבכיר לדעת.
 ר' אברהם הסביר לשופט בקצרה את הרקע לבקשתו.

השופט היה נחרץ. "אין על מה לדבר! האיש נפטר בנסיבות לא ברורות. חייבים לנתח אותו כדי לדעת אם לא נרצח, או אולי התאבד. ואולי חלה במחלה מסוכנת ומדבקת המאיימת גם על האנשים הבריאים? לשמחתי אנחנו לא חיים בימי הביניים, אלא בעידן המודרני. כיום המדע המדויק מנהל את חיינו".

"שטויות והבלים" ענה ר' אברהם בסגנון מאד ישיר ולא מנומס, "הכרתי היטב את האיש, הוא גר בביתי, ואני מבטיח לך בביטחון של מאה אחוז שהוא מת מוות טבעי, והניתוח שייעשה בו לא יתרום לתועלת האנושות אפילו כחוט השערה. גם המדע המודרני יאשר את קביעתי בדיוקנות, אבל עד שהמדענים והפתולוגים ייווכחו בצדקת דברי, ייגזלו אבריו של האיש. ונשמתו תצטער ותתייסר על כך לנצח. לא רחמנות עליה?"

זה היה טיפול בהלם. "כבוד השופט" לא היה רגיל לדיבורים בגובה העיניים. כולם דברו אליו בחנופה, מלמטה למעלה. לראשונה מישהו מדבר אליו ללא מורא ופחד. האיש דווקא מצא חן בעיניו. הוא הפשיר. ר' אברהם ראה זאת וניצל את הרגע. "כבוד השופט, יש קונה עולמו בשעה אחת, וכעת היא שעתך שלך!" עיניו ננעצו בעיני השופט במבט חוזר שהיו בו גם תחוננים וגם תביעה נוקבת. "יכול אתה לקנות בזה הרגע את עולמך בגן עדן! האיש הזה שנפטר, היה אחד מל"ו הצדיקים הנסתרים. אם בזכותך לא יחללו את גופו, תזכה בחיי נצח, על דברתי!".

דממה השתררה בלשכת השופט. פתאום החל מפשפש במגרה, הוציא ממנה טופס והטביע בו את חותם בית המשפט. ר' אברהם הביט בו בלבב הולם.

עיניו של נשיא בית המשפט נצצו בצורה חשודה והטופס רעד בין אצבעותיו כשהושיט אותו לר' אברהם. זה היה צו המורה על ביטול הניתוח!

X

ר' אברהם חזר מיד למכון באבו-כביר עם הצו, והציג אותו מול עיני המתעגלות של הפתולוג. הניתוח בוטל ור' אברהם שכטר שוחרר ללא שנגעה בו סכין. כעת היה עליו להזמין אמבולנס להעלות את המנוח לירושלים, וכל ההוצאות הכספיות הכרוכות הסידור הקבורה נפלו עליו. אבל הכל התגמד מול ההישג הגדול.

סמוך להר המנוחות המתין לו, לפי תיאום טלפוני מוקדם, צוות חברא-קדישא עם 'ראש הדגל', הרה"ח רבי מנחם קליין זצ"ל.

"מה תאמר על כך? לא נגעו בו" צהל ר' אברהם ורטהיימר בסיפוק.

"ר' אברהם, אני לא מכיר אותך כאיש תמים" חייך ר' מנחם, "אתה מאמין שאחרי יומיים באבו-כביר עוד נשאר ממנו שריד ופליט?"

"תבדוק ותראה" לא התווכח ר' אברהם.

הבדיקה הדהימה את ר' מנחם קליין, לא זו בלבד שסכין לא נגעה בגופו, אלא אף בבגדיו לא חלו ידיים. הוא היה לבוש בכל בגדיו. שני דברים הוציאו משלוותו אפילו את ר' מנחם, שהיה אדם קר רוח ולא נטה להתפעלות. ראשית, העובדה שהמנוח היה לבוש שק על כל גופו, מתחת לבגדיו. באופן צנוע שאיש לא חש בו. דבר שהשרה אוירה של מסתורין ופלא סביב אישיותו. שנית, לאחר כמה ימים מסר "האפוטרופוס הכללי" לר' אברהם את הכסף שמצאה המשטרה בכיס החליפה של המנוח. ר' אברהם שילם מכספו את כל הוצאות הטהרה, הקבורה והמצבה. כעת התברר כי הסכום שנמצא הספיק לכל ההוצאות, עד לפרוטה האחרונה!

ולסיפור היה המשך מדהים שלא מעלמא הדין, כפשוטו. דהיינו, אותו צדיק נסתר, ר' אברהם ברסלבר היה גם אוכל מדי פעם על שולחנה של משפחת אייזנבך מבתי-הונגרים. כמה שנים לאחר פטירתו חלם אחד מבני המשפחה, הרה"ח יצחק אייזנבך מירושלים, שהוא רואה את ר' אברהם ברסלבר, והוא שאל אותו "מדוע אינך בא אף פעם אל קברי ביארצייט שלי, הרי הכרת אותי, ישבת לידי במטבח שלכם כל יום". ר' יצחק ענה לו, "אבל אינני יודע איפה הקבר שלך" ועל כך אומר לו ר' אברהם, "לך אל ר' אברהם ורטהיימר, הוא יודע".

התעורר ר' יצחק מבוהל כולו מהחלום, ובבוקר הלך לביתו של ר' אברהם ורטהיימר לספר לו. ר' אברהם ממש קפץ באוויר מרוב תדהמה, "היום זה היארצייט של ר' אברהם ברסלבר, ואני לוקח מנין לעלות על קברו בהר המנוחות כמו בכל שנה!".

מאז, ר' יצחק אייזנבך לא החסיר אף יארצייט אחד של ר' אברהם ברסלבר לעלות על קברו עם מנין!

לקראת שבת מלכתא

לפניכם טעימה מגיליון לקראת שבת, לקבלת הגירסא המלאה עם 32 עמודים נא שלחו מייל ל-info@dirshu.co.il או חפשו 'גיליון לקראת שבת - דרשו' ברשת המקוונת

סיפר רבינו על הרבנית, שבעת שהגיעה לשוויץ בשנות המלחמה היו צריכים לרשום היכן היא עובדת, כי בלא זה לא היו מכניסים סתם פליטים, והרבה היו רושמים אצל משפחת גליצקי שהיתה משפחה בעלת חסד גדולה, ואפי' שלא עבדו שם באמת הסכימו שירשמו את שמם, וכך היא עשתה. ביום שמיני של חנוכה הגיעו שוטרים לביקורת אצל מש' גליצקי, לבדוק האם באמת הרבנית עובדת שם או לא, והרבנית כמובן לא היתה שם בכלל...

לקט בענייני חנוכה ממרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל

"להודות ולהלל לשמך הגדול"

כשסיפרו לפני רבינו על אחד מגדולי ראשי הישיבות, שהיה נוהג להתריע על הביטול תורה שיש סביב הדלקת נרות חנוכה, באומרו נרות חנוכה הוא דרבנן, אבל לשבת וללמוד הוא דאורייתא, אמר על כך רבינו: אכן נרות חנוכה הוא מדרבנן, אבל בזכות הדרבנן יש קיום ללימוד התורה, שהמציאות מראה שרק אם מקיימים את כל המצוות, בין דאורייתא ובין דרבנן, ובין את כל המנהגים שנהגו ישראל מתוך 'חיות', ועושים מכך עסק שלם ובגישמאק, הרי זה מחזיק לדורות הבאים. אמנם הדלקת נ"ח הוא רק מדרבנן, אבל בזכות מה שבכל הדורות עשו 'עסק שלם' סביב ההדלקה, זה גרם שלימוד התורה והערכה בעסק המצוות, המשיכה לדורות הבאים, אבל אם מקיימים את המצוה בלי כל העסק שמסביב, גם כאשר הכוונה היא בשביל למנוע ביטול תורה וכמדומה, אין ערובה כ"כ

לדורות הבאים.

אמנם רבינו התריע תמיד, שלא להתבטל בימי החנוכה על מסיבות וכמדומה, ואדרבה אלו ימים שצריך להתחזק מאוד בלימוד התורה,

אבל כאן הכוונה על ההתייחסות וצורת קיום הדלקת נ"ח עצמו. ובפעם אחרת כשנשאל רבינו ע"י אחד מראשי הכוללים, על ביטול תורה שיש בימינו בהדלקת הנרות, שהרי באמצע הסדר הולכים להדליק, ויכולים לתקן שידליק ע"י שליח, והאם מצוה בו יותר מבשלוחו הוא יותר מביטול תורה. והשיב רבינו, שרואים שהיה כדאי לחז"ל כל זאת למטרת החיזוק 'באידישקייט' שיש מההדלקה, והחיזוק שיש בשאר תקנות חנוכה. (מזקנים אתבונן ח"ד עמ' 191)

נס חנוכה של הרבנית

סיפר רבינו על הרבנית, שבעת שהגיעה לשוויץ בשנות המלחמה, היו צריכים לרשום היכן היא עובדת, כי בלא זה לא היו מכניסים סתם פליטים, והיתה סכנה שהיו מחזירים חזרה את הפליטים, והרבה היו רושמים אצל משפחת גליצקי שהיתה משפחה מרובת ילדים ובעלת חסד גדולה, ואפי' שלא עבדו שם באמת, הסכימו שירשמו את שמם, וכך היא עשתה.

ביום שמיני של חנוכה הגיעו שוטרים לביקורת אצל מש' גליצקי, לבדוק האם באמת הרבנית עובדת שם או לא, והרבנית כמוהן לא היתה שם בכלל, ונשקפה מזה סכנה לכל שהותה בשוויץ. השוטרים החלו בחיפושים, וכיון שהיתה להם משפחה גדולה של בנים, והיה נר שמיני של חנוכה, הדליקו באותו לילה חנוכיות עם הרבה נרות. פתאום אחד השוטרים ראה את כל הנרות, תפס פחד וחלחלה וצעק 'יש כאן שדים ורוחות' וברח החוצה עם כולם יחד, ויותר לא באו לחפש שם. (מפי נכדו הרה"ג ר' אשר שטינמן)

בדרך כלל כל דבר של שמחה צריך לרומם את האדם

בשיחה בישיבת 'רינה של תורה' (חנוכה תשע"ד) אמר רבינו: בדרך כלל כל דבר של שמחה צריך לרומם את האדם, וחנוכה במיוחד צריך לרומם את האדם, אחרי שהיו כל כך הרבה נסים בחנוכה, הרבה מאד נסים. אחרי המסירות נפש של כלל ישראל והחשמונאים, הי' ממש נס, שנמסרו רבים ביד מעטים, אפילו שהיו המון חיילים של היוונים, הלכו במסירות נפש ולחמו בכל הכח, אין לשער איזה גדלות של החשמונאים. א"כ חובה גדולה להתעלות בימי חנוכה. אבל למה לא רואים במציאות בן אדם שמתרומם מספיק בחנוכה? הרי הי' צריך להתרומם מאוד! וזו הרי התכלית להתרומם, וזה באמת זמן מסוגל לזה, בזמן שהחשמונאים התרוממו עד כדי כך, שהלכו במסירות נפש נגד היוונים. וכמו שכתוב בספרים שהיו שם פילים, היוונים לקחו למלחמה פילים ועוד דברים, וזו היתה סכנת נפשות ממש, כל אחד היה צריך לסכן את החיים שלו, והם עלו מאוד! ואנחנו צריכים ללמוד מזה ג"כ להתרומם.

אמנם במציאות אני לא רואה התרוממות כראוי וכדבעי, בימי החנוכה ואחריהן. עושים מסיבה כאן מסיבה כאן, ולא מספיק מתרוממים, אבל העיקר, התכלית, הרי כן להתרומם. וצריך לעשות כל מיני דברים איך להתרומם, כי אם להישאר אותו בן אדם, מה כל הענין? סליחה שאני אומר לכם: אבל אתם צעירים יש לכם אפשרות כן להתרומם, במשך החיים, אבל כל פעם אומרים פעם הבאה, פעם

הבאה, ולמעשה האדם לא מתרומם. וכל אחד אם לא יתפוס את עצמו לא יועילוהו כל המוסרים שמדברים, ויראה כל אחד להתחזק להשריש בלבו את הידיעה לאיזה תכלית בא לעולם, ואז יתעלה גם בימי החנוכה.

הרי האדם נקרא 'מהלך', ונתתי לך מהלכים בין העומדים, והמלאכים נקראו עומדים, כי המלאך אמנם הקב"ה ברא אותו בש"כ כל כך חזק, הרבה יותר מבן אדם, אבל הוא עומד בש"כ הזה שהוא נוצר, נשאר כך כל ימי היותו מלאך. אבל כלל ישראל ואנשים בכלל, נקראים 'הולכים' כי אדם כל הזמן או שעולה או שירד כמו שכתוב בגר"א (אבן שלמה פ"ד ט), נמצא שאם כל הדברים האלה לא עושים שהאדם יתרומם, ע"כ הוא יורד! כי הרי לא יכול להיות עומד, רק או שמתרומם או שירד.

א"כ מה עושים עצה איך להתרומם [כי אם לא להתרומם, מה כל הענין של המסיבות, מה כל התכלית של המסיבות, שום דבר?!] אנחנו מבקשים שכל אחד יראה עד כמה שאפשר, לחפש ולחשוב איך מתרוממים, ואם יהי' אפילו רק זה לבד, שיחשוב, זה ג"כ כבר התרוממות, זה שהגיע למדרגה כזאת שחושב איך עולים, איך לא נשארים כמו שהיה קודם, זה עצמו כבר התרוממות.

הקב"ה יעזור שכל הבחורים כאן יחשבו קצת מחשבה רצינית, שרוצה להתרומם, לא להישאר כמו שהיה, וכל שכן לא לרדת, אז יהיה המאשר, ולזה כדאי כל המסיבות וכל הדברים, אחרת... הקב"ה יעזור שכל אחד ואחד יחשוב בזה, ויבוא לידי הכרה באמת שצריך לעלות, רק לעלות ולעלות, לא לרדת! כל אחד מאתנו יעלה. ונזכה שהחנוכה יעשה לנו שינוי בדרגה של האדם, להתרומם, וזו תהי' התועלת הגדולה שהאדם יזכה בחנוכה. (עיין בימלא פי תהלתך עניני חנוכה עמ' ט)

הדליק בחנוכה של חברי

נשאל רבינו אודות מעשה שהיה בישיבה, בנר ראשון דחנוכה שחל בשבת, והכינו הבחורים חנוכיותיהם בחדר האוכל וטעה אחד והדליק בחנוכה של חברו, ונמצא שהדליק בשמן שאינו שלו, ונשאלה השאלה האם יצא יד"ח, ואם לא יצא יד"ח, האם צריך לחזור ולברך שהחיינו למחרת. ואמר רבינו דזה ברור דלא יצא יד"ח כיון דהוי מצוה הבאה בעבירה, ואף בשוגג כיון דחשיב גזלן הוי מצוה הבאה בעבירה. ושאל חכ"א אמאי לא נימא בזה 'ניחא לאינש דליעבד מצוה בממוניה'? ואמר רבינו דכבר כתב המשנ"ב (סי"ד סקט"ז) דלא אמרינן ניחא ליה לאינש דליעבד מצוה בממוניה אלא לצורך תשמיש בעלמא כמו תפילין, אבל בספרים שמתקלקלים בשימוש לא אמרינן הכי, וכ"ש הכא שמכלה את השמן דלא אמרינן ניחא ליה לאינש גם אם ישלם אח"כ את השמן שישתמש.]

ולענין ברכת 'שהחיינו' אמר רבינו דיצא כדין רואה, ואף דהדלקתו הוי הדלקה של גזילה ולא הוי נר חנוכה כלל, אבל כיון שהדליק עם בני הישיבה בחדר אוכל, וראה את החנוכיות שלהם יצא יד"ח ולא אמרינן שהיתה כוננתו דוקא על חנוכה דליה.

(לקט מתוך 'כאיל תערוג' מועדים ב)

פעם נתקלתי בארוע מענין. הלכתי ברחוב, ולפתע אני רואה ארבעה שוטרים יורדים מניידת, עוצרים אברך שנסע ברכבו ורושמים לו דו"ח. "מה קרה?", שאלתי אותם, "למה אתם נותנים לו דו"ח?". "הוא עבר על החוק!", נורתה התשובה, "הוא הושיב במושב הקדמי ילדה בת 12, כשהחוק מתיר זאת מגיל ארבע עשרה בלבד!"...

הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל, על כוחות הטומאה שנכנסים בדלת האחורית

שמועיים אל מקום היריד, וכדומה, כדי ישקלל את הכל במחיר שהוא מוכר את הסחורה. המנהג היה שמשלמים מכס רק פעם אחת, בתחנת המעבר הראשונה. לאחר התשלום, הסוחר היה מקבל אישור על התשלום, ואותו היה מציג בכל התחנות האחרות, בפני הממונים, ושוב הוא לא היה צריך לשלם. ויקרה מקרה, ובחור צעיר חדש נכנס לעסקים. חמיו שלח אותו ליריד לקנות עבורו סחורות. הוא צייד אותו בסכום הכסף הנדרש להוצאות הדרך ולרכישת הסחורה, והדגיש לו שוב ושוב לרשום בפנקס כל הוצאה שהיתה לו במשך כל הנסיעה. הבעיה הגדולה היתה, שאותו בחור צעיר לא ידע על הנוהג הקיים, שמשלמים מכס רק פעם אחת, ובכל תחנה שעבר הוא לא הציג בפני הממונים את אישור התשלום, ובכל תחנה נדרש לשלם את המס. כשהגיע למעבר האחרון, לא נותרה בידו פרוטה לפרטה. את כל כספו כילה על התשלומים למכס... המנהג היה, שמי שעובר בתחנה רוכב על סוס, ואין לו לשלם - קוצצים לסוסו את הזנב... קראו לזה "תשלום מכס על הזנב של הסוס"...

לא זו בלבד שהבחור חזר הביתה, עם ידיים ריקות מבלי שקנה כל סחורה, אלא גם הסוס, שנסע עליו, נותר בלי זנב... אם משלמים מכס פעם אחת, אפשר עוד להתקיים, להתפרנס;

כוחות הטומאה נוראים ואימים. הם מתעצמים מזיום ליום, מתחדשים מתקופה לתקופה. הם לא שוקטים על השמרים אלא מוציאים פטנטים איך להיכנס מהדלת האחורית, מבלי שתהיה ערנות מספקת כדי למנוע את כניסתם. הם נכנסים צעד אחר צעד, עם הצעות "תמימות" שקשה לסרב להן. עד שבן אדם מוצא את עצמו "מכור" להן לחלוטין, אבל אז כבר מאוחר מדי. הן כבר הציפו אותו עד למעלה מראשו, והוא שקוע בהן עמוק עמוק.

נניח, לדוגמא, את מכת האיפונים. אנשים התמכרו להם באופן מוחלט. אבוי לו לאדם שיצא מהבית, ונזכר ששכח את המכשיר בבית... הוא לא בן אדם בלעדיו, לא מסוגל לתפקד. הוא ישוב הביתה בכל מחיר כדי לקחתו. הלא כן? תראו את האנשים, אפילו המבוגרים, יושבים באוטובוס, במיוחד בנסיעות בין עירוניות, ובמהלך כל הנסיעה משחקים במכשיר... הם לא מסוגלים להניח אותו דקה אחת בתוך הכיס.

ילד קטן רוצה לשחק בארגו חול. זה בהחלט דבר מאד חיובי. למה לא? אדרבה! שישחק, שיהנה, ושיהיה לו לבריאות... אבל לאפשר לו להתפלש בחול, לשקוע בתוכו ולכסות בו את כל גופו - זה בשום פנים ואופן לא!

בדומה לכך, מותר לאדם להנות מן העולם הזה, אבל מכאן ועד להתפלש בהנאות העולם, לשקוע בהן, להיות מונח ראשו ורובו בהן, ארוכה הדרך. זה בשום פנים ואופן לא!

זוהי הבעיה הגדולה: כוחות הטומאה אף פעם לא מתחילים "בגדול". הם לא אומרים לאדם כבר ביום הראשון: תתפלש בתוך ארגו החול... הם מתוחכמים, יש להם פטנטים. רק קצת פה, קצת שם, רק לצרכי פרנסה... ומשם קצרה הדרך להתגלגל במדרון עד שאול תחתיות... "שמח בחור בילדותיך ויטיבך לבך בימי בחורותך", אולם "ודע כי על כל אלה יביאך האלקים במשפט" (קהלת יא, ט).

בספרים הקדושים מובא על כך משל נוקב:

מקובל היה בעבר, שהסוחרים בעיירות היו נוסעים ליריד, קונים שם סחורה במחירים זולים, ולאחר מכן מוכרים אותה בעיירותיהם במחיר יקר יותר, וכך הם היו מתפרנסים.

הסוחר היה צריך לעשות חשבון מדוקדק כמה עלו לו הוצאות הדרך - נסיעות, לינה, כמה מיסים שילם בתחנות המעבר בהן עוברים עד

**המנהג היה, שמי שעובר בתחנה
רוכב על סוס, ואין לו לשלם -
קוצצים לסוס את הזנב... קראו
לזה "תשלום מכס על הזנב של
הסוס"... לא זו בלבד שהבחור
חזר הביתה, עם ידיים ריקות מבלי
שקנה כל סחורה, אלא גם הסוס,
שנסע עליו, נותר בלי זנב...**

היות אביי ורבא.

פעם נתקלתי בארוע מענין. הלכתי ברחוב, ולפתע אני רואה ארבעה שוטרים יורדים מניידת, עוצרים אברך שנסע ברכבו ורושמים לו דו"ח. "מה קרה?" שאלתי אותם, "למה אתם עוצרים אותי? למה אתם עוצרים אותי? למה אתם נותנים לו דו"ח?"

"הוא עבר על החוק!" נורתה התשובה, "הוא הושיב במושב הקדמי ילדה בת שנים עשרה, כשהחוק מתיר זאת מגיל ארבע עשרה בלבד!"

"מתי יצא החוק?"

"לפני שלושה חודשים!"

"אם כן מה אתם רוצים ממני, מהיכן הוא אמור לדעת את החוק?!"

"זה פורסם ברדיו!", הצטדקו השוטרים.

"בודאי אתם מבינים כי אברך שכמותו אינו מאזין לרדיו!"

"אם כן שיסתכל ברשומות!", קרא אחד השוטרים.

"תגיד לי", אמרתי לו, "אתה הסתכלת פעם אחת בחיך ברשומות?"

על אילו רשומות אתה מדבר בכלל?!"

אבל השוטר עמד על שלו: "אי ידיעת החוק אינה פוטרת!"

"תשמע טוב מה שאני אומר לך, לאחר מאה ועשרים שנותך, נשמתך תעלה למעלה לתת דין וחשבון על מעשיך. באותה עת ישאלו אותך הרבה מאד שאלות, שעל תשעים ושמונה אחוזים מהן לא תדע להשיב, ורק תאמר 'באמת לא ידעתי, אני מבטיח שלא ידעתי, אילו הייתי יודע הייתי מקיים הכל!' אבל באותו רגע, במדה כנגד מדה, יצוץ לך שם שוטר ויצייץ לעברך: 'אי ידיעת החוק אינה פוטרת!' איך תרגיש אז, אה?"

זה היה כבר יותר מדי בשבילי. "טוב, די, די, תסעו כבר!", מלמל ושחרר את הנהג לנפשו.

מה שילד קטן אצלנו יודע - שוטר לא יודע!

(מתוך 'אריה שאג' חנוכה)

אם שמים מעט מלח בתבשיל, הוא נותן בו טעם לשבח; אבל כשמשלמים מספר פעמים מכס, או נותנים מלא חפניים מלח בתבשיל - נגרם חורבן..

הנמשל, ברוח הדברים שאמרנו: בוודאי מותר להנות מהעולם הזה, ולא רק שמוותר אלא לפעמים גם צריך. החכמה הגדולה היא, להבין שהנאות העולם הזה הן כמו תשלום מכס שמשלמים אותו רק פעם אחת... אדם רשאי להנות מן העולם במינון נמוך, בצורה מבוקרת, כמו מלח במרק.

כשם ששוטה הוא זה שמבזבז את כל כספו על תשלום המכס, ולא נותר בידו כסף לרכוש את הסחורה האמתית שבידי, כן לשוטה יחשב זה שנוסע לעולם הבא, והוא מבזבז את כל חייו על הבל העולם הזה, ובהגיעו לשם הוא רואה שאין בידו מאומה מה"סחורה" האמתית, ולא זו בלבד, אלא שהוא מוכה וחבול מה"סחורה" שכן בחר להתעסק בה.

כאמור, טובי המוחות, כל כחות הטומאה, עמלים להחשיך לאנשים את העינים, לשתק להם את השכל, ולגרום להם להתמכר לתאוות העולם הזה. וכשם שאדם שחולה במחלת גוף קשה אינו מבחין בין מר למתוק, והוא יכול לאכול דבר מתוק, ולעוות את פניו במרירות, וגם להפך, לאכול דבר מר ולא לחוש בטעמו, ולחשוב שהוא מתוק - כן הוא הדבר במחלות הנפש. כוחות הטומאה גורמים לנפש להיות "חולה", ואז היא מדמיינת על מר שהוא מתוק, ועל מתוק שהוא מר, על חושך שהוא אור, ועל אור שהוא חושך. השכל פשוט משותק. החושך הנורא שברחוב - נראה אור, ואנשי מעשה ויראי חטא - נמאסו.

משום כך, לא די בחינוך חד פעמי. החינוך חייב להיות יומיומי! לעמוד על המשמר, לעקוב אחרי ילדינו על כל צעד ושעל, לראות אם, חלילה, איזושהי מודה חדשה מנסה לחדור ולקנות שביטה במעונם. יש צורך להדליק בכל יום את המנורה מחדש - להשגיח שמבטם של הילדים יופנה אך ורק "אל מול פני המנורה", ושלא יפזלו לכיוון הרחוב החשוך.

וזדים ביד עוסקי תורתך

חלק מהנקמה בגויים היא להראות בפני כל עם מי הצדק. היוונים אמרו: 'אנחנו הרוב, אנחנו הגבורים!' אולם הקב"ה הראה להם על אפם ועל חמתם מי הם הגבורים האמתיים. דוקא אלו שאמרו עליהם כי הם חלשים, מסכנים ורפי כוח, הם שנצחו את היוונים והביאו בעוז רוחם ישועה לכלל ישראל!

לפתע הבינו כולם כי הטמאים אוכלים חצץ, והטהורים הם אלו שחיים באמת! גם לעתיד לבוא, אנשים שאתמול ראו בעצמם מלכי העולם, יראו את האמת בהתגלמותה ויבינו כי הם אפס אפסים ליד ילד קטן הלומד תורה. כולם ירצו לשיבת "נתיבות עולם" וכדומה ויתחננו בפני הלומדים: "בוא עשה לי טובה, תלמד אותי דף גמרא!"

על זאת אנו אומרים: "וזדים ביד עוסקי תורתך", ה' יתן אותם בידים של עוסקי התורה, והם יבואו בתחנונים לבקש על נפשם, כדי שבחור בן שש עשרה או בן שבע עשרה יעשה עמהם חסד ויסביר להם את

לקי"י
שעון חורף!

הדלקת נרות: 16:22
יציאת השבת: 17:14
רבינו תם: 17:44

ע"פ אופק תל אביב
ל' בכסלו התשפ"ג

טוב לחסות בה'

820

סוד פך השמן

פקץ התשפ"ג. חג החנוכה

כשניצחו החשמונאים את היוונים, הגיעו אל בית המקדש ורצו להדליק את המנורה, אך לא מצאו פך שמן טהור, שהרי היוונים טימאו את כל השמנים. עד שמצאו פך שמן אחד חתום בחותמו של כהן גדול. ישנו סוד גדול ופירוש מיוחד שמגלה לנו השל"ה הקדוש בעניין.

"בוא והבן מהו סוד פך השמן של חנוכה", כותב השל"ה הקדוש (פר' וישב): "שאותיות 'פך' הן בדיוק כאותיות 'כף', כי לעתיד לבוא יתוקן ה'כף', וכל כף חובה תהפוך לכף זכות, וייעשה הכל 'כף נחת'". מגלה לנו השל"ה הקדוש כי בימים אלו של חנוכה שנמצא פך שמן אחד טהור, רצו חז"ל ללמדנו שנמצא בכל כוחנו 'כף' זכות (אותיות פך) על השני, לראות את הטוב בשני ולדון אותו לכף זכות, גם אם התנהגותו מעוררת אצלנו שאלות. וכשהאדם זוכה להתאמץ במציאת כף זכות, אומר לנו השל"ה הקדוש כי שכרו הוא שיזכה ל'כף נחת', בשונה מהיוונים שחיפשו רק את הרע.

את המעשה המדהים הבא סיפר יצחק כרמלי הי"ו: "כל מי שמגיע עד היום לבית ברחוב 'חזון איש' בבני ברק, ביתו של מרן הגריא"ל שטיינמן זצ"ל, שנפטר לפני 5 שנים, רואה דבר פלא. הבניין הינו בניין ישן מקום המדינה בעל 2 קומות, כשבחצר ביתו של הרב, סמוך לסלון ישנו קיר לבנים שנבנה לפני כמה שנים, ובנייתו נעצרה בעיצומה, וכי הוא עומד במצב זה עד היום. מדוע עומר הקיר בצורה זו? ומי הפסיק את בנייתו? – את התשובה לכך נשמע בסיפור מרגש ומיוחד שסיפר בנו של הרב, הרה"ג שרגא שטיינמן שליט"א:

"היה זה לפני כמה שנים. מידי יום, היו מגיעים עשרות ומאות של אנשים לביתו הפשוט והצנוע של הרב, הם המתינו בתור שהחל מפתח הבית ועד לסלון הקטן, שם היה הרב יושב עם כסא עץ ישן, פניו לכיוון הקיר, והוא שומע כל אחד, מייעץ ונותן ברכה. כשראו בני הבית כי התרבו כמות המבקרים מידי יום, וכי חדר 'הנוחיות' (שירותים) הקטן בבית אינו יכול לשמש את כל הבאים, ביקשו לבנות 'נוחיות' נוסף שיהיה מחוץ לבית הרב, בצמוד אליו, אשר ישמש את כל הבאים והמתנינים, וכל זאת, כמובן, בהסכמת השכנים.

כבר באותו שבוע, הגיע שיפוצניק שהחל בהנחת הבלוקים ובניית שלד השירותים, עד שקרה הדבר הבא. בני הבית הודיעו לרב שטיינמן בשמחה כי הגיע שיפוצניק לבניית שירותים חיצוני מחוץ לבית, אלא שאז, מרן הרב שטיינמן היה נראה חסר מנוחה ולא מרוצה ואמר: "אני מבקש לעצור את הבניה".

"מדוע?!?", נבהלו בני הבית, אך הרב המשיך והסביר: "הרי יש מצוה חשובה להכניס אורחים! ומדוע שאורחיי יתפנו מחוץ לבית? הרי שזה חיסרון בהכנסת האורחים החשובה?". "דבר נוסף", המשיך הרב והדהים את בני הבית, "איני רוצה שישפצו שום שיפוץ בביתי שהוא בסך הכל עולם זמני וארעי לקראת העולם הבא", אמר הרב שביתו היה פשוט ולא נעשה בו שום צבע או שיפוץ מסיבה זו כל החיים. "ודבר שלישי ואחרון", אמר הרב, "אני בטוח כי הסכמת השכנים איננה בדיוק שלמה, שהרי כל מה שהסכימו לבניה זה בגלל שלא היה נעים להם לסרב לרב שטיינמן, ממילא יש פה בעיה של חוסר הסכמה אמיתי מהשכנים". סיים הרב ומיד נעצרה בנייתו של הקיר, העומד עד ימינו אנו בחצר ביתו, חסר טיח, אך מלא במידות טובות והשקפת עולם אמיתית של גדול בישראל. עבודת ימי החנוכה להזכיר לנו להביט בכף זכות על השני ולחפש את פך השמן הטוב שבשני.

לרפואה פרנסה והצלחה: מ"א מיכאל וציפורה אחיאל. מנשה ואורה אחיאל. א"ה הדר בת נחמה. ליאורה. אורטל חנה בת הדסה וב"ב. פנינה בת שושנה וב"ב. אושרית בת פנינה וב"ב. משה שמואל בן זלדה. מוריה בת רויטל. רחל בת מרים ובעלה וכל יוצאי חלציהם. ישעיהו בן מרים. גאולה בת דבורה. דביר בן רויטל. ליאור בן רויטל.

זיווג הגון: ניר ואודליה בני ציפורה.

זשב"ק: שולמית בת איריס. יסכה בת מזל. הדר בת נחמה. אלס בת פרידה.

לעילוי-נשמת: הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה, הרב שמעון בן בחריה. מ"ס צדוק בן נור ומרים בת גלית. יחזקאל בן גורג'יי. גבריאל בן סמינה. שלום בן מנחם שמריהו. יוסף בן גלית. פרחת בת טובה. עליזה בת מזל טוב מלאכה. פנחס בן דינה. שרית שרה בת מריאן. גלילי חכה בן כוכבה. שלמה בן סעדיה זנדאני. רוני אהרון בת מזל מלכה. עמרון יוסף בן סאלם ומרים. שרה בת קמר. רבי עובדיה בן יפת. מרים בת ר' שמריהו. שרית שרה בת ויקטוריה.

העלון מוקדש לעילוי נשמת גלית בת בת-סיני וכל בנות ישראל השוככות עימה

מה ניתן לעשות כשהחנוכיה עומדת בשבת במקום בו מסתובבים ילדים קטנים ויש חשש שיתקלו בחנוכיה? תשובה: פתרון א': אם הניח את החנוכיה על מגש, ובנוסף, הניח על המגש קודם השבת חפץ של היתר כמו חלות, הרי שהמגש נעשה 'בסיס לדבר האסור והמותר', ומותר לטלטלו לאחר שהנרות כבו. (כמובן לא בשעה שנרות דולקים שאז אין לטלטלם כלל).
ודבר היתר זה אין צריך שיהיה חשוב יותר מהפמוט, אלא די שיהיה חשוב בעיניו יותר מהשלהבת.
פתרון ב': כיוון שאסור לטלטל החנוכיה לאחר שכבתה בשבת, על כן עצה טובה לעשות תנאי מערב שבת ויאמר כי אחר שיכבו הנרות, יהיה רשאי לטלטלה.
ובני אשכנז יכולים לסמוך על תנאי זה רק באופן שצריכים את מקום החנוכיה. ישנו מקרה מיוחד ויוצא דופן, והוא –

סגולות ליום שמיני של חנוכה
(1) אמר האדמו"ר מרוז'ין זצ"ל כי מה שצדיק הדור יכול לפעול בראש השנה ויום כיפור, יכול כל יהודי פשוט לפעול ב'זאת חנוכה'.
(2) מובא בספר 'נוהג בחכמה': "יש איזה משפחות שביום שמיני של חנוכה שורפים הפתילות של חנוכה ומדלגים על האש, ואומרים שיש בזה סגולה לאשה שלא זכתה להיפקד בזש"ק שע"ז תזכה לישועה, וכך עשתה לי אימי".
(3) כתב ה'בני יששכר' (מאמר חודש כסלו, מערכה ב' את'): "בחנוכה יש מקום לעורר פקודת עקרים ועקרות בעין ראש השנה, הנה לדעתי עיקר העניין עיקר הסגולה ביום האחרון הנקרא בפי כל 'זאת חנוכה'".
(4) פוסק השולחן ערוך (סי' תרע"ד) "הנותר ביום השמיני מן השמן הצריך לשיעור הדלקה, עושה לו מדורה ושורפו בפני עצמו, שהרי הוקצה למצותו", והאריז"ל אמר לומר מזמור סז' בשריפה.

חנוכיה הממוקמת במקום מעבר בני הבית, ולאחר שכבתה רוצה להסירה למקום אחר, מחשש שמא יפלו השמן והפתילה ויטנפו את בגדיו – מותר להסירה אף אם לא עשה תנאי מערב שבת. והטעם לזה, כי במקום חשש היזק לא אסרו חכמים, וכמו שמותר לטלטל קוץ או שבדי כלים המונחים במקום שיש חשש שינזקו מהם. (סימן שח סע"ו, יח. חזו"ע שבת א רס, שבת ג קל)

***

סגולת חנוכה

זהירות מהבערה וכיבוי בשבת
ישתדלו בני הבית להניח את החנוכיה במקום בו לא עוברים ושבים, מפני שעל ידי שעוברים ליד החנוכיה בשבת וגורמים לרוח להזיז הנרות, הרי שיש פה חשש של כיבוי והבערה, שהאש נחלשת או מתחזקת והוא איסור גמור. והטוב ביותר, להניח החנוכיה בתוך 'בית חנוכיה' שאז אין את החשש הזה ולא חשש של נזק וסכנה.

עידוד עזרה בבית

"אני עושה הכל לבד", "אין לי כוח יותר", "אני כל היום סביב ניקיון הבית". אם המשפטים האלו מוכרים לך, תדעי שאת לא לבד. נשים רבות מסביב העולם מתלוננות על טענה זו, בין אם הן עקרות בית ובין אם הן עובדות. הנה כמה שיטות שאכן עובדות והצליחו בבתים רבים:
(1) הגדרת תפקיד בבית לכל אחד לעיתים אנחנו מצפות שבני הבית יראו את ערמות הכביסה לקיפול, את הנעליים בסלון ויגידו: "הו, ערימת כביסה ריחנית. למה שלא אקפל ואחזיר כל בגד למקום?!". זו אכן ציפייה יפה, אך כידוע: "ציפיות לכריות". ברוב המקרים ערמת הכביסה תעמוד עד שנחזור מהעבודה, ואף תעמוד שם כמה ימים.
למרבה הפלא – הגדרת תפקיד ברור לכל ילד היא הדבר שיגרום לכך שדברים יתבצעו. סביר להניח שאם ערמת הכביסה או הכלים תהפוך לתפקיד קבוע של אחד מהילדים – היא תטופל. הילד ירגיש כי זוהי אחריותו – דבר שלא הרגיש עד כה, שהרי 'יש אמא בבית והיא אחראית על כך'.
(2) אין זכויות לפני חובות בית הוא מקום שאמור לתפקד, וככל מקום יש בו זכויות וחובות. רוצים זמן למשחק או יציאה לגינה? בשמחה. צריך לאסוף צעצועים / לסדר את החדר. מובן שצריך להתאים דרישות לפי גילו של הילד, אך חשוב להעביר את המסר:

א. גרוסקוט
צ'רית צלחה פפית
צ'רות והצרכות

כולנו חלק מהבית, יש לכולנו תפקידים וחובות לצד הזכויות הרבות. אף אחד פה לא חי בבית מלון ורק מקבל, כל מי שמקבל צריך לתת יד ולהיות חלק מהעשייה.
(3) מחמאות או לא להיות נכון, אנחנו לא מקבלות מחמאות על כל תליית כביסה, שטיפה או ניקוי אף מנוזל. אבל דרך העולם הוא שאנשים אוהבים לקבל הערכה על מה שהם עושים. גם על תפקיד קבוע אפשר וכדאי להחמיא. כיף לקבל מחמאה כמו: "זה עוזר לי מאוד כשאת מדיחה כלים", או: "אין לך מושג כמה השטיפה של הבית אתמול בערב הקלה עלי".
המחמאות גורמות לתחושת הערכה, ומחזקות את הרצון לעשייה חוזרת. פרגנו לבני הבית על כל ביצוע של תפקיד ומטלה, ותראו כיצד הדבר יתן מנוע לעשות זאת.
(4) עבודת צוות בואו נודה, גם לנו לא כיף לעבוד כשכולם נחים, נכון? דרך טובה לגרום לאחרים לעבוד, היא פשוט לעשות זאת יחד. קובעים יום וזמן: יום שישי או חמישי לקראת שבת, זו הזדמנות טובה לקחת חלק פעיל בתפקידי הבית בקבוצה. עבודה משותפת (שוב, עם תפקיד מוגדר לכל אחד) תגרום גם לחיבור בריא ושמח בין כולם, וגם להרגשה שיש כאן צוות שפועל יחד עבור מטרה משותפת. אלו עצות מוכחות שצלחו!

יציאה מבורחתיים

קצת שבת

פרעה שומע כי יוסף הצדיק יודע לפתור חלומות, ומיד הוא מצווה להבהילו מן הבור: "וישלח פרעה ויקרא אל יוסף ויריצוהו מן הבור". דברים עצומים וגדולים למד מפסוק זה האדמו"ר מאוסטרובה זצ"ל (תולדות אדם נר' ד' דחנכה) ואמר: אחר 12 שנה שיוסף הצדיק בבית הסוהר, לא ראה אור יום, והוא אינו יודע מתי ואם ישתחרר מכאן אי פעם, לפתע הוא מקבל קריאה מהמלך לדבר עימו. ומה מעידה התורה? – זיריצוהו מן הבור, נבחינ ונראה: לא נאמר שיוסף הצדיק רץ מעצמו כמי שמתחנן לחסדיו של המלך, אלא היו צריכים להריץ אותו משם, ומדוע? ללמדך כי האמין יוסף הצדיק בכל רגע ורגע שהיה בתוך הבור והחושך כי הכל בידי שמיים, וכי הוא יודע שגם זמן הישחרור שלו מבית הסוהר יהיה בזמן שקבעו בשמיים – לא רגע לפני, ולא רגע אחרי. אם כן, מה לו למהר ולרוץ בחינם, הרי את הזמן שנגזר אין להזיז ולשנות, על כן היו צריכים עבדי פרעה להריצו. ממשיך הצדיק ואומר: והדברים אמורים בכל ענייני העולם. אין דבר שמזיז האדם מעצמו, אלא כל הנעשה הוא רק בגזירת עליון בעת ובשעה שנקבע, ובכמות שנקצבה – לא פחות ולא יותר. וכי ההשתדלות לא תועיל ולא תוריד, אלא היא רק חובה שגזר מלכו של עולם על כל אדם לטרוח, אך חלילה לו מלחשוב שיש בכוחה להוסיף אפילו פרוטה אחת יותר מהנקצב לו במרומים, ולכן יעשה כל השתדלותו ועסקיו במנוחת הנפש ולא בבהלה". איזה מוסר אדיר ועצום לחייו של כל אחד ואחד מאיתנו. אם ניישם זאת בחיינו נהיה רגועים ומאושרים! את המעשה המדהים הבא סיפר אחד מגדולי ראשי הישיבות בירושלים (הובא בגיליון 'קבלת שבת' במדבר תשי"ז): "בארצות –

הברית, מתגורר איש עסקים יהודי בשם חיים רימר (שניו קל בשמו). עסקיו חובקי עולם וכי העסקאות שעושה מסתכמות במאות אלפי שקלים ומיליונים, כך שה' ברכו בעושר גדול. עם עושרו הוא עושה גם חסדים רבים ותורם רבות לארגוני רפואה, גמ"חים ועוד, אך דא עקא, שלדבר אחד הוא אינו מוכן לתרום בשום פנים ואופן, והוא – לעמלי התורה: אברכים ובחורי ישיבות העמלים מבוקר ועד ליל בלימוד התורה הקדושה ומחזיקים את העולם. כל אדם הבא לבקש תרומה לעמלי תורה, מתקבל בסירוב נחרץ: "שילכו לעבוד", טען, "כמו שאני עבדתי והשגתי את כספי

בעמל ויושר, יכולים גם הם לנהוג כמוני". לא זכה הוא לדעת את הבסיס שעליו עומד העם היהודי בכל הדורות והוא התורה הקדושה ועמליה המניחים חיי שעה ועוסקים בחיי עולם נצחי. בת היתה לו לחיים רימר, כשרה וצנועה, אך חולה במחלה נדירה שאחת מהשלכותיה היא שאין לה אפשרות להתחתן עם כל אדם, אלא רק עם אדם החולה גם כן באותה מחלה. אביה האמיד ניסה למצוא מזור למחלתה אצל טובי הרופאים בעולם, אך ללא הצלחה. והנה, כשהגיעה בתו לפרקה, פנו הוריה למיטב השדכנים באמריקה ומחוצה לה בבקשה למצוא לה שידוך העונה על הדרישה הנדירה. ימים וחודשים חולפים והטלפון בבית דומם. אף אחד לא מוצא בחור בן גילה בדיוק עם אותה מחלה. אביה – חיים, הבטיח סכום ענק למי שימצא זיווג לבתו, אך גם השדכנים שניסו להפוך כל פינה טענו כי הסיכוי הוא אפסי

למצוא בחור עם מחלה נדירה זו בגיל שלה. השנים חולפות, חברותיה של בתו מתחננות וזוכות לילדים, והיא במצב דומם. היתה זו הפעם הראשונה שחיים, אביה נשבר, והחליט להרעיש את השמיים, להתחנן אצל מי שאמר והיה העולם, המזוג זיווגים. קם ועשה מעשה. הוא קנה כרטיס טיסה לארץ והחליט להגיע היישר אל הכותל המערבי, שם ישפוך נפשו בבכיה במקום בו לא זזה השכינה מעולם. לאחר שנחת בארץ, שכר חדר במלון היוקרתי "רמדה רנסנס" בירושלים. הניח את חפציו ומיד הזמין מונית אל הכותל המערבי. הוא נטל ספר תהילים, התיישב על אחד הכיסאות ברחבה, והחליט כי בכוונתו לקרוע את השמיים. אלא שהדברים נראו שונים. ליבו הרגיש קר ואטום – הוא הרגיש שאינו מסוגל לקרוא אפילו מזמור אחד. "מה קורה לי?!", התפלא, "הרי עזבתי את כל העסקים בשביל בתי הזקוקה לשידוך, ומדוע אינני מצליח להוציא מילה מפיו?". בעודו מביט לצדדים ראה את כל המתפללים סביבו מתפללים ומתחננים. לפתע, צדה עינו באברך שעמד ממש קרוב אליו שהתנועע ובכה עם דמעות רותחות. עיניו זלגו דמעות ללא הרף. האברך הוציא ממחטה וקינח את דמעותיו בכל רגע. היתה נראה שצרה קשה עוברת עליו. "מה איתי? למה אני לא מתפלל ככה?", הוא הצטער בצער עמוק, אלא שמרגע לרגע, בעודו צופה על האברך הבוכה, החל גם ליבו להיפתח בדמעות והחל לומר תהילים ברגש על בתו שתזכה למצוא את זיווגה. לאחר שעה שהוא קורא עם דמעות, החליט לעשות מעשה אמיץ ונועז. הוא ניגש אל האברך ו... – המשך בעמוד 4 –

אומרת הגמרא (ע"ז נח): "בשעה שמשגרים את הייסורים לאדם, משביעים אותם ואומרים להם: "אל תלכו אלא ביום פלוני, ולא תצאו מאותו אדם ביום פלוני ובשעה פלונית, על ידי פלוני וסם (תרופה) פלונית", והאדם לוקח התרופה באותו רגע וחושב שהיא ישועתו, אך הגזירה נעשתה על פי רצון שמיים!

שידוך נדיר מעבר לים

השמה מרכזית גבולות

– המשך מעמוד 3 –

"בזכות האברך הזה התעוררתי למטרה שלשמה הגעתי, והוא להתחנך ולבכות על בתי. איני יודע מה היה קורה אם היה ליבי ממשיך להיות אטום, הרי שכל המסע שלי היה לחינם. מחובתי לדעת מהי צרתי. "סליחה שאני מפריע", פנה לאברך, "אך פשוט אני רואה אותך כבר למעלה משעה קורא תהילים בדמעות, אולי אוכל לעזור במשהו?". "תזכה למצוות", השיב לו האברך בעיניים אדומות, "אך אינני חושב שיש באפשרותך לעזור, אך תודה על ההתעניינות".

הוא המשיך להפציר באברך, שלבסוף סיפר: "יש לי בת שהתארסה עם בחור מופלג בתורה, ירא שמיים ובעל מידות. הבעיה היא שאין לי כסף להוצאות החתונה, לנדוניה, לאולם ובעצם לכלום. וזאת מלבד החובות הגדולים שיש לי ביום יום. החשש הגדול שלי שהשידוך יתבטל, מפני שלא אוכל לעמוד בהתחייבות, על כל בן באת להתחנך לפני הממציא יש מאין שישלח לי את עזרתו".

חיים רימר שמע זאת, וליבו נכמר בקרבו. אלא שאז הוא נקלע לסערת רגשות: מצד אחד, האברך גרם לו לכל ההתעוררות וההתרגשות בתפילה על בתו, אך מצד שני, הוא מתנגד גדול לתת תרומות לעמלי תורה. הוא חשב לעומק, והחליט להפתיע את האברך ולחרוג ממנהגו. "בכמה מסתכמות כל הוצאות החתונה?", שאל חיים רימר. "מאתיים אלף שקל". לזה האברך לא ציפה – חיים רימר הוציא פנקס שיקים מחליפתו ורשם עליו סכום של 55,000 דולר במזומן.

האברך היה המום, ולאחר כמה רגעים החל לברך את חיים בכל הברכות שבעולם תוך כדי שהוא פורץ בבכי. חיים ביקש מהאברך שיתפלל על בתו, הנושאת מחלה נדירה, שתזכה למצוא זיווג הראוי לה. האברך, חנוק הדמעות, בירכו מכל הלב: "מי יודע, אולי בזכות החסד הכביר שגמלת עימנו, תמצא בתך את הבחור המתאים בקרוב".

חיים ענה 'אמן' נרגשת מעמקי ליבו, והם נפרדו בהחלפת מספרי טלפונים הדדית,

כשהאברך מוסיף כל הזמן לברכו ולהודות לו על עזרתו הרבה.

האברך עשה את דרכו היישר אל הבנק, ניגש לפקיד החרדי והגיש לו את הצ'ק.

"אתה??? את הסכום הזה? מנין לך כל זאת?", נדהם הפקיד, "הרי כל הזמן אתה מגלגל חובות".

"שמוליק היקר", פנה אליו האברך שעדיין לא האמין למתרחש סביבו, "בוא ותשמע סיפור השגחה מיוחד במינו", המשיך וסיפר לו את כל המעשה שאירע לפני כשעה ועל העשיר חיים רימר המחפש שידוך לבתו.

שמוליק, הפקיד החרדי, שומע זאת וקופץ ממקומו כנשוך נחש. "אינני מאמין לכל אשר אוזניי שומעות", זעק עם אור בעיניים, "יש לי את, שבנו חולה בדיוק במחלה הזו!!! הוא בחור ישיבה שלומד כאן בירושלים".

אחי סיפר לי לפני כמה חודשים שבנו

מחפש שידוך, אך הוא לא יכול להתחתן אלא אם כן ימצא בת ישראל שחולה גם היא במחלה זו!".

שמוליק הפקיד הרים מיד את הטלפון והתקשר לאחיו לוודא באיזו מחלה נדירה חולה בנו. לאחר בירור קצר התברר כי בן אחיו, ובתו של חיים רימר חולים באותה מחלה נדירה.

האברך, ממאן לעכל את רצף הניסים סביבו, הרים באותו רגע טלפון לחיים רימר, ששהה באותו עת בחדרו שבמלון וסיפר לו כי מצא בחור העונה לדרישות. חיים רימר קיבל את בשורת חייו והגיע תוך רבע שעה לסניף הבנק.

הוא קיבל את הפרטים של אחיו של הבנקאי, הלך לביתו, ראה את הבחור החולה במחלה הנדירה והוא מצא חן בעיניו עד למאד.

רבותיי, חיים רימר סידר לבתו כרטיס טיסה לארץ, היא נפגשה עם הבחור כמה פגישות, ולאחר שלושה שבועות... הם שברו צלחת למזל טוב!

ההשגחה המדהימה סובבה ישועה גדולה לבתו של חיים רימר שהגיע בזכות התמיכה באברך הצדיק, שנהנה בהמשך מדמי שדכנות שנתנו לו ריווח גדול בחיים", סיים ראש הישיבה בירושלים את המעשה שהינו מכיר מכלי ראשון.

כותב היחובת הלבבות (שער הביטחון): "כי אין אדם יכול להקדים את מה שגזר הבורא שיהא מאוחר, ולא לאחר את מה שגזר הבורא שיהא מוקדם".

מוסיף הרב ואומר: "ולא למעט את מה שגזר הבורא שיהא רב, ולא להרבות את מה שגזר הבורא שיהא מעט".

הכל מדוד לפי עת, מקום ושעה שיקבל האדם את אשר נגזר עליו, וכל השתדלותו היא רק לקיים את קנס הבריאה, אך אין בהשתדלות להוסיף במאומה. כך זה העולם הזה המתעתע!

ההקדשה המרכזית

העלון מוקדש לרפואה והצלחה: רפאל חיים ניסים בן לטיפה, שרה חיה רפאלה בת רחל, יונה בדיחי בת טורקיה, גאולה בת דבורה, ולדי אריה בן אירנה, שלמה בן אלה, אלונה בת פלינה, יואב חי אברהם ב"ב וצאצאיו, נוסרת בת יוכבד. לזיווג הגון: בן בן נאווה. לעילוי נשמת: גלילי הכהן בן כוכבה.

חידה

כיצד יתכן שאדם ידליק חנוכיה בזמן ולא יצא ידי חובה, ולאחר רבע שעה יצא ידי חובה?

דודא דודא (דודא דודא) - טאטא טאטא - טאטא טאטא
טאטא טאטא טאטא טאטא טאטא טאטא טאטא טאטא
טאטא טאטא טאטא טאטא טאטא טאטא טאטא טאטא

טאטא טאטא טאטא טאטא טאטא טאטא טאטא טאטא
טאטא טאטא טאטא טאטא טאטא טאטא טאטא טאטא
טאטא טאטא טאטא טאטא טאטא טאטא טאטא טאטא

לקוראי העלון וכל בית ישראל חג חנוכה שמח!

לתגובות: 052-7151858
רחוב משה בריל 9, ת"א, מספ' אחיאל
DANIEL777ACHIEL@GMAIL.COM

{ אז נדברו }

פרשת מקץ תשפ"ג | לסדר: "קבעו שיר ויננים" | גליון מקוצר

להצטרפות לרשימת התפוצה

במייל:

a8447168@gmail.com

**בימים אלו לקראת
הוצאת מהדורה מחודשת
ומורחבת של הספר
'ואהבת'
להשתתפות בהוצאות
ההדפסה ניתן להתקשר
לפלא': 0527683095 (ניתן
להקדיש לע"ג, להצלחה)**

ניתן לקבל את הגיליון בפקס
באמצעות שיחת טלפון:

079-5319191

נודה להשתתפותכם

בהוצאות הגדולות!!:

בבנק: בנק פאגי

סניף 182

חשבון 747815

ע"ש: שב שמעתא

(ע"ר)

ניתן לקבל קבלה מוכרת

להחזר מס (ס' 46)

באשראי: "נדרים פלוס"

בטלפון: 0799-654321

בדואר: פולק, גאולה 15 חיפה

למענה אנושי: 052-7683095

תודה מראש!!!

המדריך למנהיגות!!! מה צריך לדעת בשביל להיות מנהיג?

השבוע הגיליון יוצא במהדורה משוחזרת... מישוה העיר את תשומת לבי: תדע לך שהעלונים הכי מוצלחים שלך זה... זה דווקא העלונים המשוחזרים!!! בהתחלה הייתי בהלם... כי אני מרגיש ההיפך הגמור... מבחינתי כשאני מוציא עלון משוחזר... מבחינתי לא יצא עלון השבוע... אני מרגיש כאילו אין טעם להוציא אותו... ואילו כאן מגיע מישוה ואומר לי ההיפך הגמור... שזה העלונים הכי מוצלחים... אחרי כמה דקות ופתאום קלטתי... פשוט מאוד!!!!

אתה יודע למה העלונים המשוחזרים הם הכי מוצלחים?? כי ברגע שאני משחזר... אז אני פתוח... יש לי אפשרות לבחור איזה מאמר לשחזר... ברגע שיש אפשרות לבחור... באופן טבעי אני בוחר את המאמרים היותר נבחרים... מה הפלא שהעלונים המשוחזרים הם הכי מוצלחים... בטח... הם הכי מבוררים... עד כאן נימה אישית מהמטבחון של העלון...

תכל'ס: כלפי מה הדברים אמורים???

ביום הראשון של קריאת התורה של חנוכה ראינו שהשבט הראשון שנבחר להקריב בקרבנות הנשיאים הלא הוא שבט יהודה!!! ולמה?? כי יהודה זה מלכות!!! מלך תמיד מקבל ראשון... **השאלה היא: במה מתבטא שיהודה זה מלכות??**

אז כידוע: המאפיין היחיד של יהודה הוא ש"לית ליה מגרמיה כלום"!! יהודה בניגוד לשאר השבטים... אין לו שום תכונה משלו!!! ודווקא בגלל שאין לו תכונה משלו... אז הוא פתוח לקחת מכל אחד את המירב ואת המיטב במינן הנכון והמדויק... כשיהודה יצטרך אחריות אישית והתמסרות עד הסוף הוא יקח את זה מראובן... ותוך כדי יהודה רואה שצריך גם ללכת קצת ביד קשה אז הוא לוקח משמעון את כח החרב והחנית... וכשהוא צריך פרקטיקה הוא מזעיק את יששכר וזבולון שהם מיומנים בלתי תכנית לפן המעשי... וכן הלאה וכן הלאה... יהודה יודע למשוך בכל החוטים ביחד בד בבד!!! דווקא בגלל שהוא לא תופס בעמדה מסוימת... דווקא בגלל שהוא לא שייך למשבצת מסוימת... דווקא זה מאפשר לו להיות כח מאסף ולמשוך בכל החוטים ביחד... זה כמו שכל שר בממשלה תופס במשבצת מסוימת... שר הבטחון דואג רק לבטחון ושר התחבורה דואג וצריך לדאוג רק לתחבורה וכך גם שר הבריאות ושר הבינוי והשיכון... כל אחד מתבצר בעמדה שלו ומושך עם כל הכח לכיוון שלו וכך צריך להיות... אבל תכל'ס... מי המילה האחרונה ורב החובל?? זה ראש הממשלה!!! דווקא בגלל שהוא לא מחזיק בתיק מסוים... דווקא לכן יש לו את הפוטנציאל לתמרן ולנווט ולמשוך בכל החוטים בד בבד במינן המדויק ולמצא את שביל הזהב שישלב את כל הצרכים ביחד... זה יהודה!!! **וכאן!!! בנקודה הזו! יש טעות מאוד מוכרת...**

יש מושג שנקרא **מנהיגות!!!** יש כזה שיח ציבורי... יש אדם שאין לו מנהיגות... ויש בן אדם שיש לו את זה... מה זה?? מה זה המנהיגות הזו?? אז אם תעשה סקר... לך תשאל כל מיני אנשים מה זה מנהיגות... כמעט כולם יגידו לך שמנהיג אמיתי זה... **זה אחד כזה שהולך עד הסוף!!** מי שמחליט על עקרונות מסוימים והולך עם זה עד הסוף ו"לא רואה ממטר..." הנה... זה מנהיג אמיתי!!! **אז זהו! שזה בדיוק--אבל הפוך!!!** שמעת?? ההגדרה של מנהיגות זה בדיוק מאה שמונים מעלות הפוך... מנהיגות זה כמו נהג... נהג רכב... נהג רכב שלימדו אותו לנסוע רק שמאלה... לאותה רק שמאלה... לחנות רק שמאלה... כזה אחד יכול להיות נהג??

אוי ואבוי!!! טוב... אז ימינה... נהג שלימדו אותו לנסוע או רק ימינה או רק שמאלה זה נקרא אדם שלא!!! לא יודע לנהוג!!! כל המושג של נהיגה ומנהיגות זה להחזיק עם שתי ידיים בהגה ולדעת לתמרן כל הזמן... פעם ימינה פעם שמאלה... ובדרך כלל משהו כזה באמצע... נהג אחד הסביר לי שהמשימה הכי קשה בנהיגה זה להתיישר בחניה... אתה יודע מה זה להתיישר?? זה ללכת 20 ס"מ אחורה... ואז חצי מטר ימינה ואז להתקדם... וללכת שוב אחורה ואז שמאלה ומיד ימינה... וזה!!! זה נקרא להתיישר!!! וזה נהג טוב... כי זה בדיוק מנהיגות!!! מנהיגות זה דווקא מי שיודע לתמרן כל הזמן ימינה ושמאלה...

זה בדיוק הפוך מהתפיסה של דורנו!!! אנחנו היום מתלהבים מאנשים עקשנים!!! אנשים שהולכים עד עד הסוף על העקרונות ויורים לכל הכיוונים!!! לזה אנחנו קוראים מנהיגות...

אז זהו שלא!!! לא רבתי... לזה קוראים תאונת דרכים... נהג שנוסע רק שמאלה או רק ימינה צריך להוריד אותו מהכביש... זה לא נהג!!! אין לו קרטוב של מנהיגות... אדרבה... התמרן הבלתי פוסק בין ימינה לשמאלה **זו!!! זו המנהיגות!!!** זו ולא אחרת... וההמאפיין של יהודה!!! ראובן עמוד החסד - ימין... שמעון עמוד הגבורה - שמאל... לוי - עמודא דאמצעיתא... וכאן מגיע יהודה!!! יהודה זה לא ימין ולא שמאל והוא גם לא משהו באמצע... יהודה פתוח לכל כיוון!!! פתוח לכל תרחיש... יהודה יודע דבר אחד: אני בסוף בסוף חותר לאיזה יעד... אבל בדרך יש המון המון דינמיקה שמשתנית לפי העניין...

אם צריך ללכת ימינה אז ימינה... שמאל אז שמאל... קדימה או אחורה... ממילא יהודה הוא הנהג!!! הוא המנהיג!!! הוא מקבל את ההגה!! כי הוא נמצא בשום עמדה... הוא לא מתבצר בשום משבצת... הוא יודע דבר אחד: עושים מה שצריך!! לאן שזה יהיה!!!

ההמשך בעמוד 4 בגיליון זה...

שונאים אחד את השני... אבל אנחנו כן מאוד מאוד שונאים את כל הדברים בטלים והסחות הדעת שמפריעים לנו לחזור ולהיות דבקים בתורה... אבא ואבימי הסבירו ואמא ויוכבד הבינו... וההחלטה אכן נפלה באותו ערב...

אבא ואבימי נעמדו בחרדת קודש ופצו מפהם את הנדר... אנחנו מודרים הנאת מאכל אחד מחבירו לחודש הקרוב!!! **ומשם!!!!** משם הם יצאו יחד לבית המדרש לעסוק בתורה בלילה... אמא ויוכבד ליוו אותם בתפילה חרישית... אנה ה'... שהם יצליחו ללמוד... שיצליחו להיכנס ללימוד... שהדברים יחזרו שוב להיות מאירים ושמחים כנתינתם מסיני... אמא ויוכבד היו עדיין בסערות רגשות וכל הזמן חיכו בחלון...

ואז!!!! לאחר כמה שעות הם חזרו בפנים קורנות ואור בעיניים...

יוכבד קראה לאמא... הנה אמא... תראי... הם חזרו לעצמם... הם חזרו להיות שמחים ומאושרים כמו תמיד... כן... אבימי חזר הביייתה וסיפר: ברוך ה'... היום לא היה לנו מה לדבר... אנחנו מודרים הנאה אחד מהשני... (תבנו: אתמול היינו עסוקים בכאב ראש של קורת בית הבד שצריך להטביל אותה... והיינו גם מוטרים מאוד מהבית של התרומה שתעלה בשלום מן הבור ולא תפול לשם בחזרה תוך כדי העליה מהבור ותדמע את כל החולין... אבל זהו!!!) נכון לחודש הקרוב אין לנו מכה משותף בכל נושא שקשור למאכל... ממילא חזרנו ללימוד... היום היה ריתחא דאורייתא עצומה בינינו... (מה שכן... את החבורות בדברי הימים ובדניאל הם ביטלו... כי על תורה שבכתב ניתן לקחת שכר על פיסוק טעמים ממילא בזה שר' אליקים מלמד את אבימי בחינם... זה עלול להיות הנאה) ---

למחרת!!!! אמצע הלילה... ר' אליקים ואבימי יושבים ועוסקים בתורה... ולפתע נשמע קול בכיו של יענקי הקטן... יוכבד מנסה להרגיע אותו... וגם אבימי בשלב מסוים נכנס וניסה להרגיע אותו... והילד לא נרגע... ואז הגיע תורו של הסבא ר' אליקים... הוא נעמד מבחוח ושאל... מה קרה לנוכד המתוק שלי?? למה הוא בוכה?? אבימי ויוכבד משכו בכתפיהם ושתקו... ולבסוף יוכבד אמרה... מה נעשה... הילד רוצה לשתות חלב ו... ונגמר לנו החלב... ר' אליקים לא הבין... נו... מה הבעיה... מה... תכנסי ותקחי מהבית שלנו... יש במקרר...

אבל אבא!!!! זעקה יוכבד - שכחת?? בעלי מודר ממך הנאה... אז איך אנחנו יכולים לקחת ממך חלב בשביל הילד שלנו??

ר' אליקים לא הבין... מה הבעיה?? גם אם אני מודר הנאה מאבימי מותר לי לפרוע את חובותיו! ומותר לי לזון את אשתו ובניו... (כי זה גם חוב שמוטל עלי... ואגב... ר' אליקים פנה כממתיק סוד לבתו... אם כבר דיברת איתי על החלב... אם הבנתי נכון יש לבעלך חוב גדול אצל המכולת השכונתית... אז בואי הבייתה... אני אתן לך כוס חלב ו-8000 שקל בשביל החוב... (אפילו שפריעת חוב זו הטובה הנאה הכי גדולה שיכולה להיות... אבל בנדרים זו צריכה להיות הנאה בקום ועשה ולא מניעת הפסד) ---

תבינו... אני ואבא שלך... כל הייחסים שבינינו... כל החיות וכל הקשר הנפשי העמוק שיש בינינו... הכל מגיע מהריתחא דאורייתא ועמל התורה המשותף שבינינו... והנה... בתקופה האחרונה... היינו עסוקים יותר מידי הרבה בחיי שעה... בבציר... ובאסיף... ובגת... וממילא!! מטבע הדברים היינו טרודים וממילא פחות שקועים ומונחים בלימוד... וממילא בתקופה הזו כל השמחת חיים המשותפת שלנו קמלה ונמצאת בשפל... ואנחנו מנסים כל הזמן להתעלות מזה... ומשתדלים להיכנס בחזרה ללימוד... **אבל עדיין קשה!!** כי... כי... כי עדיין לא גמרנו את כל המלאכה... ויש לנו עוד הרבה "חיי שעה" משותפים שלא סיימנו איתם... וזה מעסיק אותנו ותופס לנו את הראש... וכשאנחנו כבר נפגשים ורוצים להתחיל להיכנס לסוגיה... אז כל הנושאים שוב קופצים ועולים על השלחן ואנחנו לא מצליחים להשתחרר מהם ולצלול שוב בים התורה...

סיים אבימי את דבריו בחיוך ממתיק סוד ואמר לאשתו... אל תדאגי... אנחנו לא ניתן למצב להמשיך כך... אנחנו כעת שוקדים על איזה פתרון נקודתי תקופתי... אבל תני לי... זה עדיין נשמר בסוד...

למחרת בערב ר' אליקים ואבימי חזרים הבייתה עם חיוך מסתורי... הם קוראים לשווער ויוכבד... מכנסים מטבחון... והשווער ר' אליקים פותח ואומר: היות וכאמור בתקופה האחרונה עסק התורה המשותף שלנו ירד לשפל כתוצאה מכל מיני נושאים משותפים נוספים שמטרידים אותנו ולא מאפשרים לנו לחזור ללמודנו... **לכן חשבנו על רעיון קצת נועז!!!!** ואנחנו מרגישים חובה לשתף אתכם בתכנית... ובכן: החלטנו לעשות חיזוק לחודש הקרוב... ולהדיר את עצמנו הנאה אחד מהשני!!!!

כלומר: אני השווער אדיר את עצמי הנאה מחתני אבימי!!!! ובמקביל: חתני ר' אבימי... גם הוא ידיר את עצמו הנאה ממני!!!!

אמא ויוכבד הזדעזעו עד עמקי נשמתם... ושניהם פרצו בבכי... מה...?? רבש"ע... מודרים הנאה?? עד כדי כך?? מה קרה? שה' ירחם... רק השונאים הכי גדולים מדירים את עצמם אחד מהשני... מה... הייחסים שלכם ירדו לכזה שפל עד כדי שאתם לא יכולים לסבול אחד את השני...??

אבא ואבימי חייכו אחד לשני... ור' אליקים כיבד את אבימי שיסביר:

לא!!! תבינו!!!! יש לכם טעות קטנה... שונאים אמיתיים אף פעם לא מדירים את עצמם אחד מהשני!!!! הם לא צריכים... הם מספיק שונאים בשביל להפנות עורף אחד לשני ולא להיפגש אף פעם ובשום כיוון... **לעומת זאת דווקא האוהבים הגדולים ביותר!!!!** דווקא אלו שרוצים בכל מחיר להמשיך להיות ביחד ולעשות שטייגן **ביחד** ולגדול **יחד** בתורה!!!! דווקא להם... לפעמים קורה שהם נתקלים ביותר מידי הרבה נושאים משותפים **אחרים** שמסיחים אותם מהנושא המרכזי... **ולכן דווקא הם!!!!** דווקא אנחנו זקוקים לנשק הבלתי קונבנציונלי של "מודר הנאה" בשביל לדחות ולסלק ביד תקיפה ובלתי מתפשרת את כל המסיחים... ולהתרכז בעבודת ה'... **לא!!!! חלילה!!!!** אנחנו לא

היחסים בין השווער לחתן... (משוחזר ללומדי דף היומי)

מזל טוב!!!!! השמועה עשתה כנפיים... וכולם פערו פיהם בתדהמה... שמעת?? התנא ר' אליקים מגדולי תלמידי שמאי הזקן... לקח חתן לבתו את הצורבא אבימי, מתלמידי הלל הזקן... לא יאומן... כן... כל הלומדים בבית המדרש מכירים את השילוב המנצח בין ר' אליקים לאבימי... את היוכחים הבלתי נגמרים שביניהם... הם מסוגלים להתנצח אחד עם השני שעות ע"ג שעות... את המחזה הזה כולם מכירים... אבל שיש להם כזו הערכה אמיתית וכנה אחד לשני... עד כדי כך שר' אליקים בעצמו בחר את אבימי לחתן? **על זה כולם בהלם!! כל העיר כמרחקה!!!!** כן... כעת התברר מעל כל ספק עד כמה המחלוקת ביניהם היא טהורה ולאמיתית של תורה. ועד כמה יש ביניהם אהבת רעים אמיתית ועמוקה! והבית נבנה במזל טוב... ר' אליקים התחייב לחתנו קעסט עשר שנים בביתו על חשבוננו... החתן הצעיר וזוגתו יוכבד התגוררו בבית צמוד לשווער... ומאז הידידות והקשר הנפשי שביניהם רק הלך והעמיק!!!! את הכל הם עושים ביחד!! במשך היום הם יושבים בבית המדרש ומתווכחים בלימוד עד שאדהכי והכי רווחא שמעתתא... ואילו לקראת הערב הם חוזרים וחולפים דרך השדה ושם הם מטפלים במה שצריך לטפל... וגם זה נעשה ביחד... בשותפות גמורה ובהדדיות... והנה!!!! בחודשיים האחרונים שניהם היו טרודים יחד בעונת הבציר והגת... דריכת הענבים ועשיית היין בטהרה... וזה לקח להם הרבה זמן... אבל אין מה לעשות... זו העונה שממנה הם מתפרנסים כל השנה ואם לא עכשיו אימתי... והנה... בימים האחרונים יוכבד שמה לב שבעלה אבימי חוזר הבייתה קצת מדוכדך... פניו אינם כתמול שלשום... גם אמא שמה לב שבעלה חוזר הבייתה בימים האחרונים פחות שמח... בקיצור: הם התחילו לחשוד שמהו שם קורה... משהו קצת חשוד קורה בייחסים שבין שווער ולחתן... אמא ויוכבד התחילו לדאוג... מה קרה?? האם הם חלילה הסתכסכו? הרי עד היום... גם כשהם התווכחו אש וגפריית ונעשו אויבים זה לזה בהלכה תמיד בסופו של דבר הם הוסיפו אהבה על אהבתם... מה... אז הפעם יכול להיות שזה נגמר קצת... קצת אחרת??

ליוכבד לא הייתה ברירה... ובלילה... שכשבעלה אבימי חזר הבייתה היא שאלה אותו בעדינות: האם קרה משהו בייחסים בינך לבין אבא שלי?? **אבימי היה קצת מופתע... והוא חייך ואמר: חס ושלום!!!!** אנחנו אוהבים! יש בינינו קשר מצוי... אל תדאגי... הכל בסידור...

ואז אבימי לפתע נאנח ואמר... **אבל!!!! דאעקא...**

שבזמן האחרון הקשר בינינו יותר מידי!!!! יותר מידי טוב!!!! ואז אבימי פתח את סגור לבו ושיתף את אשתו ממה שמתרחש בין כתלי בית המדרש...

שבועות האלו באמת היה שטייג גדול... היה כדאי... אבא ואבימי הצליחו לחזור בחזרה לתלמודם... אבל!!! לפתע נכנס יהודי בסערה לבית המדרש ופנה לר' אליקים ולאבימי... ראיתם??? ראיתם מה קרה לשדה השותפין שלכם??? ר' אליקים כבר בא להשתיק אותו... עזוב... זה בסדר... אנחנו יודעים שזה מוזנח... אבל הוא המשיך... הגעתי היום לגינה שלכם וראיתי שם תערובת של כלאים... ראיתי שצומח כמה זרעונים של שעועית בתוך!! בתוך ב' שורות של החרדל. ר' אליקים החוויר וקם בסערה ממקומו ומיד שאל: שמת לב האם זה אחד מכ"ד או לא??? ענה אותו אחד: נראה לי שעדיין לא... ר' אליקים תפס את הראש ואמר: אוי אוי... על זה לא חשבת!!! את זה לא לקחתי בחשבון!!! שניהם יצאו מהבימ"ד ורצו מהר לשדה. (תוך כדי ר' אליקים סיפר לאבימי... את הכל חשבנתי... לקחתי בחשבון שיהיו נזקים לשדה... לקחתי בחשבון את ההפסד והמחיר על זה שככה עזבנו את השדה והלכנו... אבל לא לקחתי בחשבון את הכלאים...)

כן... בעונת המעבר יש הרבה רוחות מזרחיות... וכתוצאה מזה מתעופפים גרגירים משדה לשדה... והשכן שלנו מגדל שעועית ואנחנו מגדלים ב' שורות של קישואין, דלועין ופול המצרי... אז בימים כתקנם אנחנו מיד שמים לב לגרגיר סורר שנכנס לשדה ואנחנו מיד מסקלים אותו שלא יהיה כלאים... אבל עכשיו שכבר שלוש שבועות תפסנו חיזוק ואנחנו לא דורכים בשדה... אז נכנסו גרגירים זרים ונשרשו והתחילו לצמוח...

ר' אליקים ואבימי הגיעו סמוך לשדה!!! אסור להם להיכנס! כי הם מודרים הנאה... הם הזמינו חקלאי מיוחד שמומחה לענייני שמאות... והוא בדק את אחוזי הכלאים... **השאלה הקריטית כעת היא:** האם אפשר לחכות עם זה שבוע ימים??? תבין: אנחנו כעת מודרים הנאה... עוד שבוע הנדר מסתיים ואז אנחנו נוכל לחזור לשדה ובכוחות משותפים אנחנו נעקור מה שצריך לעקור... אבל!!! אם תגיד שאחוז השעועית כבר אוחז ב-1/24 מהתלם... (או שמתקרב לזה... וזה לא יחכה עד סוף השבוע...) אז אין חכמה ואין עצה ואין תבונה ואנחנו נאלץ להתחיל לעדור... נשתדל לשמור מרחק אחד מהשני כדי שלא יהיה בעיות שנראה כמסייע לו... מה שבטוח... בחנוכה שניהם עמדו מול הנרות ושרו בדמעות: נר לרגלי דברין ואור לנתיבתי, נשבעתי ואקיימה לשמור משפטי צדקך... זה בסדר... מול נרות החנוכה כולנו מודרים... ואין לנו רשות להשתמש בהם אלא לראותם בלבד!! גם מסכת נדרים בכלל והסיפור הזה בפרט אין לנו רשות לאמץ את השיטה הזו של נדרים... אלא לראותם בלבד... לדעת שפעם היו דרכי אכיפה של נדרים כיצד להיכנס שוב לתלם... ואנו... לא נותר לנו אלא להתאמץ בכוחות עצמנו ולא עליך המלאכה לגמור...

חוזרים אדומים ומיוזעים מהריתחא דאורייתא וה"את והב בסופה" שעבר עליהם באותו יום... אבל כך היא דרכה של תורה... אמא ויובד מוכנים להקריב הכל... רק בשביל שאבא ואבימי ימשיכו לגדול בתורה...

ומה אתה חושב... אחת מהתופעות לוואי הייתה שהשדה פתאום הוזנחה... והגינה שמאחורי החצר התחילה להעלות קמשונים... בטח... זה חלק מהסיפור... לא לחינם ר' אליקים ואבימי יצאו מהלימוד... היו באמת הרבה דברים שצריך לטפל בהם בשדה ובגינה ובאוצר... וכמובן שתמיד זה לא היה סובל דיחוי... ותמיד היה את כל הסיבות שבעולם שחייבים להתבטל מהלימוד... ו... ולכן אבא ואבימי החליטו שחייבים לחתוך בסכינא חריפא!!! אחרת: "אם בטלת מדברי התורה יש לך בטלים הרבה כנגדך..." ולכן מאז שהם קבלו את ההחלטה להיות מודרי הנאה באותו רגע כל המלאכה נעזרה... הזיתים שוכבים להם במעטן ומתבשלים בתוך עצמם וכבר המוחל שלהם צף ממזמן והם מחכים לכתשה... העצים עומדים להם בראש הגג מתרטבים מהגשמים ומייחלים למישהו שיחנן אותם במבט ויניס אותם לאוצר... והגינה מחכה למישהו שיזמור את הקוצים ההולכים ומתפשטים בה... והכל כדאי!!!! (כמו ר' יוחנן בשעתו שמכר את כל נכסיו בשביל לעסוק בתורה ולא הניח לעצמו כלום...)

שבועיים ימים חלפו... במשך השבועות האלו הרבה שטייגן היה ובעיקר במסכת נדרים... כן... הנדר הזה איתגר אותם בהרבה שאלות שמתמא הוסיפו לנו כמה דפי גמ' נוספים במסכת נדרים... בערב שבת הם עשו שטייגן ואפילו הלכו למקווה ביחד... זה בסדר... מדובר במקווה גדול כך שאפשר לשניהם להיכנס ביחד... (אם זה היה מקווה קטן היה להם אסור... כי אחד מגביה לשני את המים בזה שהוא נמצא במים... והרי הוא מהנה אותו)

והנה... יום אחד ר' אליקים לא הרגיש טוב... החתן ר' אבימי מאוד דאג לשלמו של השווער... אבל מה עושים... איך מבקרים את השווער??? הרי המודר הנאה מחבירו אסור לו אפילו דריסת הרגל... בעיה... (מילא אם זה היה חד סטרי... אם רק לשווער היה אסור ליהנות ממנו... הוא עוד היה יכול לבקר ולעמוד בחוץ אבל כאן ששניהם אסורים אחד על השני אין עצה...) לא הייתה ברירה ור' אבימי שלח את אשתו לדרוש בשלום השווער... היא הלכה... לאחר כמה דקות היא חזרה ואמרה לר' אבימי... אבא שלי ביקש למסור בבית מדרש **שכל מי שרוצה יבא ויתרום**... ר' אבימי חייך... כן... מיד חשבתי על זה... מיד כשהשווער לא הרגיש טוב... הבנתי שמחר בבוקר מי שיקטוף עגבניות מהגינה לא יהיה מי שיעשר... והייתי בשמחה מציע את עצמי לעשר... אבל אני לא יכול כיו... כי מצד אחד אי אפשר לעשר שלא ברשות בעה"ב... ומצד שני אם הוא ירשה לי זה אסור כי כשהוא עשה אותי שליח אני מהנה אותו... אבל כעת כשהוא אמר: כל מי שרוצה יבא ויתרום... הוא לא מינה אותי באופן אישי... אבל מצד שני יש לי את המנדט ואת הרשות לבא ולתרום (כי הוא אמר מי שרוצה יבא ויתרום...) ובכן: תכניסי כעת לגינה של אבא שלך... תקטפי מה שצריך בשביל מחר בבוקר ותביאי לי לעשר...

כעת נחזור אחורה... שעות ספורות עברו מאז קבלת ההחלטה!!!

ר' אליקים וחתנו ר' אבימי הלכו ללמוד... הם התיישבו בבית המדרש... אבל לפתע!!! ר' אליקים התרומם בבהלה... רגע... בעצם אסור לי לשבת על הכסא הזה!! **מה יש???** הרי מה זה בית המדרש הזה?? זה רכוש של העירייה!!! ומה זה עירייה?? זה רכוש הציבור!! ומי זה הציבור??? **כולם!!!** כולם זה אומר גם אני ואתה... אני אמנם באופן ספציפי פטור מהמיסים בגלל שאני כבר נחשב לרבנן... אבל אתה עדיין צורבא מרבנן ועדיין לא פטרו אותך באופן רשמי מכרגא דארעא... ולכן אתה עדיין משלם ארנונה, וא"כ כשאני מסתובב כעת בבית המדרש... אני הנה **מהממון שלך!!** מכספי הארנונה שלך... מה עושים???

ויכוח שלם התעורר בבית המדרש... ובסופו של דבר ההכרעה הייתה שר' אבימי נישא לאדם שלישי... ועשה איתו קנין סודר ואמר לו: אני מקנה לך את כל חלקי ברכוש העירייה!!! אחרת אסור לשווער שלי להנות משום דבר בעירי... (אגב: אמנם עד לפני תקופה, היה בעירייה רוב לטובי העיר שמצד בית הלל... ואילו בזמן האחרון נמנו ורבו בית שמאי על בית הלל... וזה השפיע גם על המושבים של שבעה טובי העיר ונהיה לבית שמאי יותר נציגות בעירייה מאשר בקדנציה הקודמת... **אבל זה ממש ממש לא משנה ולא נפ"מ לכלום**... כי ס"ו"ס מדובר **בכספי ציבור!!!!** ובין כך ובין כך הם חייבים להתחלק בשווה בכל מצב!! והראיה: שברגע שנתיח אבימי שמגיע מבית הלל ידיר הנאה את בית שמאי על חלקו בעיר... אף אחד מבית שמאי לא יכול לצפצף עליו ולהתעלם מהחלק הזה שהוא אסר... כן... מותר לדעת שככה זה אמור להיראות ע"פ תורה... במאמר המוסגר...) טוב... אז ר' אבימי היקנה את חלקו בארנונה לחודש ימים... אבל חכה!!! זה רק ההתחלה... לאחר ריתחא דאורייתא במשך שמונה שעות... חזרו השווער ר' אליקים וחתנו ר' אבימי הבייתה... הם מגיעים לכניסה לחצר... **לפתע ר' אבימי קפא על עמדו.**

רגע!!! יש פה חצר השותפין... והיות ונדרנו הנאה אחד מהשני... אז גם דריסת הרגל אסורה... אוי אוי... זה קצת מסובך... עשינו טעות... האמת היא שהיינו צריכים לסייג את הנדר ולומר שאנחנו נודרים רק הנאת **מאכל**... עכ"פ את הנעשה אין להשיב... ר' אליקים ואבימי נשאר בחוץ... בשלב זה הם לא יכולים ליכנס הבייתה... הזעיקו מהר שמאי שיועד למדוד... והתברר שיש בחצר ד' אמות לזה וד' אמות לזה... זאת אומרת: שזו חצר שיש בה דין חלוקה!! וא"כ באמת אין רשות להיכנס בה עד שלא עושים חלוקה... (אם לא היה בחצר דין חלוקה היו יכולים לסמוך על ברירה וזה בשלו נכנס וזה בשלו נכנס אבל מה לעשות שהיא ב"ה חצר גדולה ויש בה דין חלוקה) ר' אבימי הלך מהר וקנה מחיצת קנים של "הוצא ודפנא..." ועשו מחיצה באמצע החצר!!! ורק אז נכנסו החברותא... איש איש לביתו...

להגיד לך שכל הבלגן הזה היה קל?? לא!! ממש לא!!!

אמא ויובד נאלצו להתרגל לכל מיני מוסכמות חדשות... תחשוב שפתאום נפרסה מחיצה באמצע החצר!!! כאילו אנחנו מסוכסכים... וזה לא עושה הרגשה נעימה... אבל הכל היה כדאי... רק בשביל לראות את ר' אליקים וחתנו אבימי חוזרים מידי יום מבית המדרש שמחים וטובי לב... לפעמים הם

מהפעילות לא נחיס לראש

אבות וبنים תהלים מלל ליל שישי אירגון מתמידים

למוד מוצ'ש מלל שישי עלון באלפי עותקים סדר לימוד שבת

שיעורי רבנים שיעור עין יעקב ישיבת בין הזמנים

שיעור בעלי בתים פעילויות לילדים

אני דיי בטוח שהמכבים היו אשכנזים, איפה תמצאו שמן שמחזיק שמונה ימים בבית מרוקאי?!

אין על הספינג'ים של אמא

החיים קצרים מדי לומר לא לסופגנייה

סוף זמן אכילת סופגניות 16:35

זה נס חנוכה!

נס חנוכה? שיראו כמה כוסות תה הוריי מכינים משקית אחת.

למה להציץ בעלון של חבר

בואו והצטרפו לרשימת תפוצה 367korona@gmail.com

בלעדייך אני...

חצי בן אדם...

כשאת אוכלת סלט בעבודה

ומישהי באה עם סופגניות

בידידות נר עמלול

לע"נ הילד הנעים אליהו שור בן חנה י"ו שהיה מקוראי העלון ומשתתף בפעילויות

יש עניין לפרסם את הנס בחלון?

נתקעה לשכנה שלי סופגניה בגרון עכשיו היא מרגישה חנוכה

בס"ה רצ'ה להכות בפטיש?

"מלאכת המכה בפטיש משמעותה כל מלאכה המסיימת דבר; כאשר אומן מסיים ייצור של כלי ומכה מכות אחרונות על הכלי, ולא מתחייב על מלאכה זו אלא בגמר מלאכה"

אם אדם שרק עשה פעולה קטנה לסיום המלאכה מתחייב על אחת כמה וכמה כאשר מסיים מצווה שיטול שכר

והינה ילדי האבות ובנים, המתמידים והתהלים מסיימים בימים אלו לימוד של שלשה חודשים ומבטם אלינו כאומר "חנוכה הגיע..."

ידידי היקר! עתה הגיע העת להכות בפטיש ולהעניק להם מסיבת חנוכה מושקעת ובכך לזכות בשכר לימוד תשב"ר של שלשה חודשים בהם הם עמלו!

בסה"כ 100 ש"ח וגם אתה שותף בלימוד של שלשה חודשים

משפחת מאירים: נפעל לעודד ולשמח את ילדי האבות ובנים, התהלים והמתמידים, עשרות סניפים ואלפי ילדים!

לתרומות: נדרים פלוס "מאירים וזורעים הצלחה" קוד 1000538 או בנק 17 סניף 725 מס' חשבון 29665 או בפלא': 052-7656075

מסיבת חנוכה
המרכזית של אבות ובנים

בהשתתפות רפי חקן - במופע קסמים וטלפטיה

אילן האופים
פסיים אולגיינים
פסיים הז'אנז
הפגזות

אזהרה! בעלון משולבים קטעי הומור - אין בכוונתן לפגוע ולהעליב!

דברי הגאון הרב
ראובן אלבז שליט"א

וישב יעקב דרשו רבותינו (בראשית רבה): "אמר רבי חוניא: משל לאחד שהיה מהלך בדרך וראה כת של כלבים ונתיירא מהם, וישב לו ביניהם וברחו. כך יעקב אבינו, כיון שראה את עשו ואלופיו נתיירא מהם, וישב לו ביניהם וברחו." "השפתי צדיק" כתב, שמדרש זה בא ללמד מוסר השכל: כשאדם רואה שבאים עליו יסורים ח"ו, לא יבקש עצות איך לברוח מהצרות, אלא אדרבה, בתוך הסבל עצמו עליו למצוא לו מקום, כלומר, יאמין בלב שלם כי הכל מאת הקב"ה, וממילא כל הצער אינו אלא הסתר חיצוני בעוד שבפנימיות הכל לטובה וחסד ה' מלאה הארץ, ועל ידי זה ימצא לו מקום מנוחה בתוך הצער, לישב בו. מסופר על הגאון רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל, רבה של פראג, שפעם פנה אליו כומר רשע, שונא ישראל ושאל את השאלה הבאה: "שמעת' שאתם היהודים נוהגים כבוד ברב שלכם, וכשרואים אותו קמים בפניו, כפי שציוותה תורתכם 'הִדְרֹתָ פָּנָי יָקוּן, ואין זקן אלא מי שקנה חכמה'."

"עוד שמעתי", המשיך הכומר, "שיש אצלכם, היהודים, סגולה, שבזמן שמתנפל עליכם כלב נובח - לשבת על הארץ. כיצד, אם כן, תנהגו אם יזדמן לפניכם כלב ורב ביחוד?" (הרשע המרושע הזה רצה להשוות, עפרא לפומיה, את כבוד הרב עם הכלב). השיב לו רבי יהונתן השנון והחריף: "הלכה פסוקה היא בידינו (ברכות מה ע"א), שכל הלכה שרופפת בידך פוק חזי מאי עמא דְּבָר. כלומר, אם אינך יודע בבירור כיצד יש לנהוג - צא וְרָא מה העם נוהג, ותנהג כך גם אתה, כי מן הסתם מנהג אבותיהם בידיהם. אם כך בוא ונצא - אני ואתה ביחד - ונראה מה יעשו כולם. כך נדע מהי ההלכה: האם קמים מפני הרב או יושבים מפני הכלב..."

אותו כומר רשע היה מנסה תמיד לנגח את הרב ולריב עמו. יום אחד עמד הכומר והשקה את גינתו, ובדיוק באותה שעה עבר שם הרב. שאל הכומר: "אמור נא לי, רבי יהונתן, מה ההבדל בין יהודי לבין חזיר?" השיב לו רבי יהונתן על אתר: "הגדר הזו שמבדילה בינינו..."

התורה הקדושה נותנת פקחות, עצה ובינה לאדם, "לי עצה ותושיה אני ביה לי גבורה" (משלי)

שבת אום ואמורכי!

אנשים שאוכלים סופגניה בלי ריבה אתם גם עושים צ'יפס בתנור?

במקום לקנות שני בקבוקי שמן ב-15 שקלים אני קונה סופגנייה בשקל וסוחט אותה

בטח המוח של מנכ"ל רולדין עכשיו הוא כזה: "איך אני מצליח למכור ככה גם אוזני המן".

למכירה במחיר מיוחד סופגנייה של רולדין מתצוגה

בכל פעם שאני מתלבט אם לאכול סופגניה אני מסובב סביבון: רק אם הוא נופל על אחת מהאותיות שמרכיבות את המילה סופגניה אני אוכל

דבר תורה קטנטן לחנוכה: ליוונים היה מאד חשוב המראה הפיזי, היופי וכושר גופני. אנחנו אוכלים סופגניות כדי לוודא שאנחנו לא דומים להם

אתה יודע שחנוכה מתקרב כשהיא מתחילה לדבר על הניקיונות לפסח.

עזרה חברים: יש לי דליפת שמן בחנוכה. מחפש חשמונאי מוסמך באזור ירושלים. תודה

תזכורת: סופגניה היא לא אנטיביוטיקה!!! אין צורך ב-2 ביום למשך 7-10 ימים ועוד אחרי האוכל

סופגניות ברולדין, למבוססים עם עבודה קבועה אפשרות מימון עד 100% אי עמידה בפירעון עלולה לגרום חיוב בריבית פיגורים והליכי הוצאה לפועל

מעל 15,000 קוראים

בחסות: **גולדן האוס** (בית שמש) ניהול ואחזקת מבנים
 כי זה אשור לנו!
 פרטים וייעוץ: 054-8568887 | G0548568887@gmail.com

בודק כעת עם יועץ ההשקעות שלי- מה כיום הכי משתלם לרכוש בתור נכס להשקעה? דירה בתל אביב, קילו ענבים או סופגניה של רולדין?

חג שמח!!!
רולדין למשכנתאות

- סופגניה חלבה לי את הארנק
- סופגניה 70% הון עצמי
- סופגניה שפריצר שוקולד
- סופגניה בהלוואת בלון
- סופגניה דמעות מרג
- סופגניה בריבית משתנה

ניתן להשיג את העלון: בימי רביעי-חמישי בישיבת "אור החיים" רחוב עזרא 1 ירושלים. ביה"כ "שמואל הנביא" רחוב שמואל הנביא 55 (מול דושינסקי). ביה"כ "רמת עזרא" רב חנן 1 בית שמש בעלות 1 ש"ח